

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

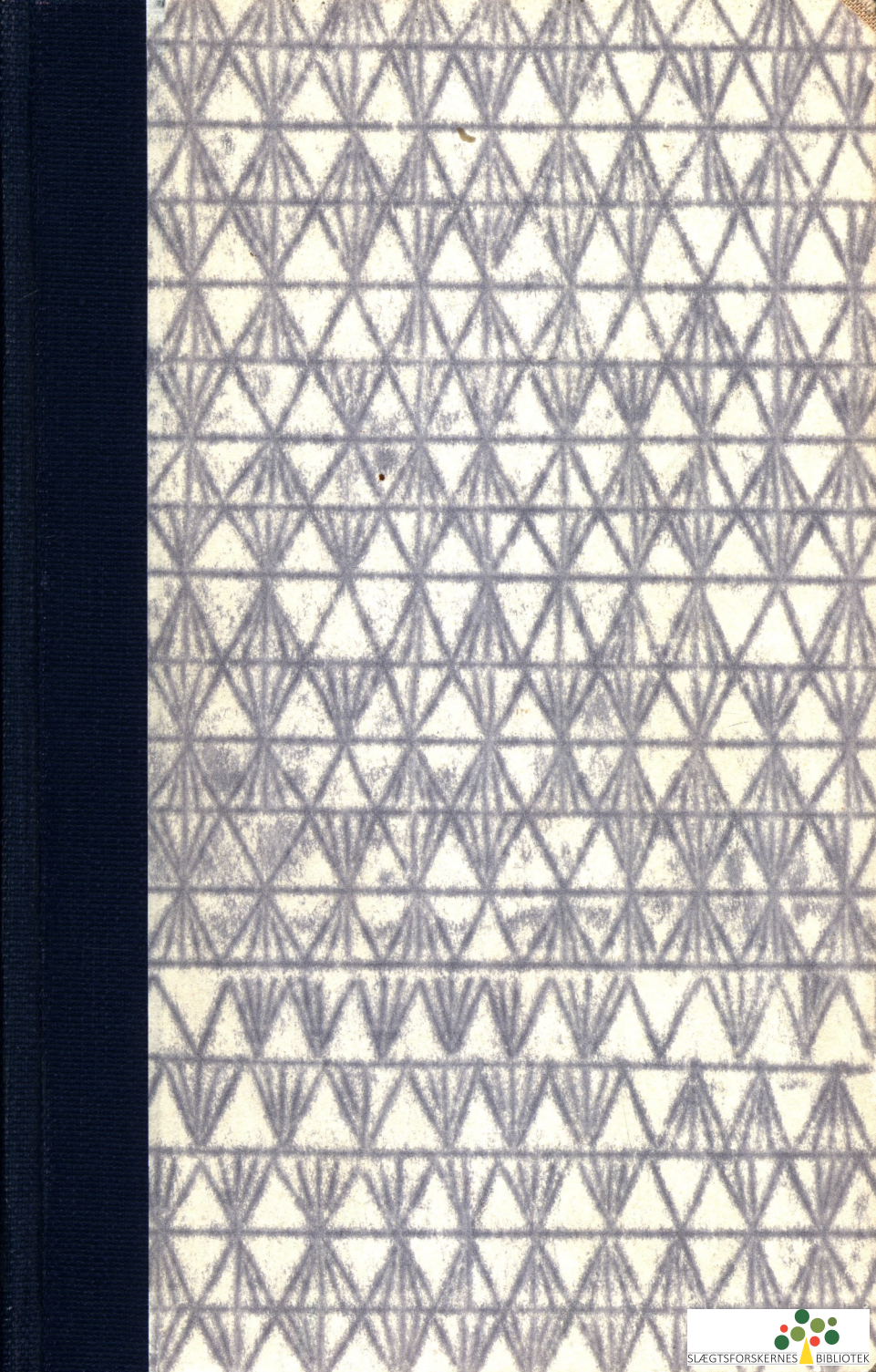
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE
TIL OG FRA
MOGENS GYLDENSTJERNE
OG
ANNE SPARRE

UDGIVNE VED
E. MARQUARD
AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER
TIL DANSK HISTORIE

2. BIND

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1936

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie har den 10. Maj 1922 besluttet at udgive Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre ved Arkivar *E. Marquard* under Tilsyn af Professor Dr. phil. *Johs. Brøndum-Nielsen* og Rigsarkivar *L. Laursen*; i sidstnævntes Sted indtraadte senere Arkivar Dr. phil. *William Christensen*.

Svend Aakjær. Erik Arup. Louis Bobé.

Johs. Brøndum-Nielsen. William Christensen.

Knud Fabricius. Aage Friis. Astrid Friis. Georg Galster.

Holger Hansen. Holger Hjelholt. Ellen Jørgensen.

Bjørn Kornerup. Alfr. Krarup. Axel Linvald.

M. Mackeprang. Emil Marquard. Eiler Nystrom.

Poul Nørlund. Jørgen Olrik.

Carl S. Petersen.

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie

stiftedes i Januar 1877 med det Formaal at fremme Studiet af Fædrelandets Historie ved Offentliggørelsen af nogle af de mange Aktstykker, Breve, Krøniker og andre Kilder, som endnu henligger utrykte eller er mindre tilfredsstillende udgivne. Planen for Selskabet er den at betro Udgivelsen af de enkelte Kilder til et eller flere Medlemmer af Selskabet eller til Udenforstaaende, saaledes at de almindelige Regler for Udgivelsesmaaden vedtages af Selskabet, og saaledes at Udgivelsen kontrolleres gennem et af Selskabet nedsat Udvalg.

Selskabet har hidtil udgivet:

- Kong Frederik den Førstes danske Registranter**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1879.
- Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve**, udgivne ved *C. F. Bricka* og *J. A. Fridericia*. 1.—7. Bind. 1878—91.
- Codex Esromensis**. Esrom Klosters Brevbog, udgivet ved *O. Nielsen*. 1880—81.
- Danske Kancelliregistranter 1535—1550**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1881—82.
- Libri memoriales capituli Lundensis**. Lunde Domkapitels Gavebøger, udgivne ved *C. Weeke*. 1884—89.
- Aktstykker og Oplysninger til Rigsrådets og Stændermødernes Historie i Kristian IV.s Tid**, udgivne ved *Kr. Erslev*. 1.—3. Bind. 1883—90.
- Corpus constitutionum Danicæ**. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved *V. A. Secher*. 1.—6. Bind. 1887—1918.
- Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie**, udgivne ved *J. A. Fridericia*. 1888.
- Forarbejderne til Kong Kristian V.s Danske Lov**, udgivne ved *V. A. Secher* og *Chr. Stæchel*. 1.—2. Bind. 1891—94.
- Repertorium diplomaticum regni Danicæ mediævalis**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte, udgivet ved *Kr. Erslev*, *William Christensen* og *Anna Hude*. 1.—4. Bind. 1894—1912.
- Danmarks Gilde- og Lavsskraer fra Middelalderen**, udgivne ved *C. Nyrop*. 1.—2. Bind. 1895—1904.
- Aktstykker vedrørende Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark**, udgivne ved *Anna Hude*. 1897.
- Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle**, udgivne ved *Gustav Bang*. 1898—99.
- Aktstykker og Oplysninger til Statskollegiets Historie 1660—1676**, udgivne ved *J. Lindbæk*. 1.—2. Bind. 1903—10.
- Vitæ Sanctorum Danorum**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1908—12.
- Missiver fra Kongerne Christiern I.s og Hans's Tid**, udgivne ved *William Christensen*. 1.—2. Bind. 1912—14.
- Luxdorps Dagbøger**, udgivne ved *Eiler Nystrøm*. 1.—2. Bind. 1915—30.
- Scriptores minores historię Danicę medll ævi**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1.—2. Bind. 1917—22.
- Kongelige Kammerregnskaber fra Frederik III.s og Christian V.s Tid**, udgivne ved *Emil Marquard*. 1918.
- Annales Danicæ medll ævi**, udgivne ved *Ellen Jørgensen*. 1920.
- Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie i dets første 50 Aar 1877—1927**. 1927.
- Inkvistionskommissionen af 20. Januar 1772**, udgivet ved *Holger Hansen*. 1.—4. Bind. 1927—36.
- Repertorium diplomaticum regni Danicæ mediævalis. Series secunda**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte. 2. Række, udgivet ved *William Christensen*. 1.—8. Bind. 1928—36.
- Svaning-Hvitfeld**. Svanings Danmarkskrønike 1241—1282, sammenstillet med Hvitfeld og kildemæssigt oplyst, udgivet ved *Kr. Erslev*. 1928.
- Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre**, udgivne ved *E. Marquard*. 1.—2. Bind. 1929—36.
- Reynold Junges Møntmesterregnskaber 1534—1540**, udgivne ved *Georg Galster*. 1934.

Bestyrelsens Medlemmer er for Tiden:

Ellen Jørgensen. Holger Hjelholt. Poul Nørlund.

1.

Nyborg, 1. Januar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Peder Christiernsens Undvigelsesforsøg og fremtidige Forvaring.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Per Crystiernsen. — T. o. a. L. 6, 197. — Tr.: K. Brb.

2.

Nyborg, 1. Januar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udsendelse af et Orlogsskib til Foraaret til Norge i Anledning af Christiern Munks Meddelelse om Sørøvere under Norge.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At sende Crystiern Monck et skyb. — T. o. a. L. 6, 197 b. — Tr.: K. Brb. — NRR. I, 279.

3.

Nyborg, 1. Januar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Klagen fra Borgemestre og Raad i Halmstad i Anledning af den paatænkte Befæstning af Byen.

(Paa en indlagt Seddel:)

Om Forlæggelse af Landsknægtene fra Halmstad til andre Købstæder i Skaane.

(Paa en anden Seddel:)

Om Anvisning af Tømmer til Befæstningen af Halmstad.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Halmstedt. — T. o. a. L. 6, 198. — Tr.: K. Brb.

4.

Kolding, 7. Januar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Løsladelse af Christoffer Urne.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 16. dag januarij 60, om Chrystoffer Vrne. — Tr.: K. Brb.

5.

København, 8. Januar 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

De Skibe, som skulde afsejle med Knægte, er blevet ramt af Uvejr og har lidt Skade. Flere af dem er dog nu afsejlet. En Del af Knægtene sendes til Sølvitsborg for at møde Skibene dér.

[Giiffuer jeg etthers kol. matt^{ts}]¹⁾ vdy ald vnderdanighet tyl kende, att weret icke har wert her, at dysse skyb haffue kwnet komet om Falsterbo reff. Niittars dag gyck weret tyl nor, sa bestyllet om morgenen tydligen, at knechtten skulle tyl skybis, sa kom ter en hard wynd, at en part kome i skybet, en part her ind pa landet, some ind pa Dragør, oc en skude fuld met knechtte ouer tyl Skone. Om tysdagen løbe skyben alle trii her af reden oc for Dragør. Dysse knechtte, som kome her i land oc pa Drage, kome oc same dag ind pa skybben igen. Ten nat mellom tysdag oc onsdag kom her en grusom storm, at dy tu skyb Hyortten oc Hunden dreffue af. Hiortten miiste tu ancker, oc armen gyck af tet store ancker, oc sa far wynd oc woue, tyl dy fyngte løffitet tet samme ancker oc lod falle tet, oc Gud gaff liicken, at ten arm, som igen war, fattet, oc bleff sa beredet. Hunden miiste alle syne ancker; sa bant dy nogne bartzer²⁾ tyl sammen, ter dreff dy met hart imot Huen, ter tørnet

¹⁾ De indklamrede Ord findes i Orig., men mangler i Konc.

²⁾ Barse = Kanon. Meningen er den, at man anvendte nogle sammenbundne Kanoner som et Slags Anker.

tet oc bleff sa redet. Tet Gud forbiude, at dysse skyf haffde wert vden for reffuet, da haffde icke wert mugligt, dy haffde kundet bleffuet beredet. Nu i torsdages fyng dy strax ancker oc tau vd tyl Hortten, oc løb hand same dag op vnner Dragør igen. I fredags at morgen god tyd gyng dy tu skyb Hiortten oc Crystoffer, Agershus kroffuel, tyl segels oc kome at søen; doch har wynden wert af oc tyl syden, men Hunden kom jnd i Landskronne haun oc har huget syn store mast. Hand kom hyt ind igen i fredags oc er nu flyt jgen oc lyger pa syn wynd, oc skal hand løbe syn genste kos at Gullen, før¹⁾ wynden wyl føge, for dy hand har inttet andet at føre end skybsfolck oc en rode landsknechte. Dy knechte, som dreffue niittars dag fra skyben oc matte lade draue ouer at Skonne, dy kwnne icke sa snart kome tylbage hyt ouer jgen at kome tyl skyben, sa har jeg skryffuit hofmechteren²⁾ tyl, at hand wylle fly same knechte illigen op at Siillesborig tyl møde i mot skyben. For alt huad folck har kund guord, er inttet forsømet at bestylle tyl tenne skybs vdradnyng, huylcket ieg icke har wyld forlade at gyffue etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende oc altydt fynds etters k. mt. met myn wyllige tienste redbon oc vspart, som ieg plychttug ere, tet kende Gud, som ieg etter k. mt. met et liicksalligt langwarig regementte wyl haffue befallet etc.

(Bagpaa:)

Copyer tyl k. mt. oc harttug Mons³⁾ ten 8. ianuarij.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. — D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager med følgende Paaskrift: Her Magnus Gyldenstiern om the schib, som schulle till Liiffland etc., oc huad nød the vdj waer.

¹⁾ *Orig. har rigtigt: først.*

²⁾ *Orig. har rigtigt: hoffmesteren.*

³⁾ *Henviser til det følgende tyske Brev til Hertug Magnus.*

København, 8. Januar 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Hertug Magnus¹⁾.

Han giver en indgaaende Redegørelse for, at de til Hertugen bestemte Skibe med Knægte paa Grund af Uvejr ikke har kunnet komme afsted til den bestemte Tid.

Durchlauchtiger, hochwirdiger, hochgeborner furst, gnediger herr, mein vntherthenig vnd gantz willige dinste sindt eur furstlichen gnaden stetz mit vleiß zuuorn. Gnediger her, heut dato hab ich eur furstlich gnaden schreiben, zu Sullitzborch am newen jarßtage negst datirt, empfangen vnd daraus furwar gantz vngern verstanden, das eur furstlich gnaden der schiff halben, das die anhero nichtt nachgefollgt vnd dem abschiede nach vnder Sullitzborch angelangtt, vber mich vast bewegett sein. Wie ich nu eur furstlich gnaden von Gott dem allmechtigen alle zeittliche vnd ewige wolfart, auffnhemen vnd gedeyen von hertzen gonne vnd wundsche, also woltt ich jn der welt nicht liebers, dan das eur furstl. gnad jre jtzige vorhabende reise durch Gottes gnad mit gluck vnd guthem winde mocht geendet haben. Es hatt auch, wie jch mit Gott will betzeugen, an mir nichtt gemangeltt euer furstlich gnaden wolfart zu befurdern, bin auch noch erbuttig meins vermugens mit leib vnd guth eu. f. g. zudienen. Jst mir derwegen getreulich leidt, das sichs widder alle meinen willen mit den schiffen bisher lenger, als ich wol gewoltt, vertzogen, vnd will gar nicht zweifeln, es werden eu. f. gnaden vnd diejenigen, so bey jr sein, wargenommen haben, was schweres windz vnd wetters vast von dem heiligen Christage an bis daher jn der lufft gewesen, das mirh vnd die, vhor die schiff mit rathen vnd daruff verordent sein, nicht muglich antzu-

¹⁾ At Adressaten er Hertug Magnus, fremgaar af Paategningen paa Koncepten til det foregaaende Brev.

sehen gewesen abzuschiffen. Vnd ob wol zuteitten westen vnd sudwesten windt gewesen, haben die schiff doch damit vhm das reff zu Falsterbo ahne gefahr nicht siglen können, derwegen nicht aus meinem, sondern gemeinem schiffsrath beschlossen, das schiff, leuth, geschutz vnd alle zubehorunge nicht zu wagen, damit wedder eu. furstlich gnaden gedynett noch der koniglichen matt., meins gnedigsten hern, bestes befurdert; woltt mir auch noch vil schwerer vor der kö. mtt. vnd eur furstlichen g. zuuoranttwortten gewesen sein. Vnd so es het können gescheen, woltt ich nicht liebers, dan die schiff hetten mugen mit eur f. denn tag, als sie von hir zogen, abgelauffen sein. Vnd wissen diejenigen, das von hinnen nach Bleckingen mit solchen schiffen nicht allmall ahne gefhar vnd gewiß abzusiglen, das eben die zeitt, so man sich wol furgesatzt zu haltten, so sindt auch jn den zwolff weinachttagen die winde mher vnbestendig alß sonst das gantze jar.

Wie aber der Allmechtig am neuen jarßtage, welchs vngefher der neundtte tag nach eu. f. gnaden abreisen gewesen, ettwas windz verlyhen, wiewol es heftig gewehet, hab ich doch die krigsleutt zu schiff bringen lassen mit solcher schwerheit, das etzliche vf leibsgefhar an die schiff kommen, welche etlich tage zuuor vf der reye gelegen, die andern nach Ellenbogen vnd sonst an mher ortt verschlagen, etzliche sindt widder zu lande kommen, die den folgenden tag zeitlich vnd vor tag widder zu schiff gefurtt worden. Denselben tag negst nach dem neuen jarßtage sindt alle drey schiff zu sigel gangen. Als aber der windt, der damahls nordwest gewesen, schwach worden, das sie vnder Amach ligen plieben, jst dieselbe nachtt vhor dem mithwochen ein so erschrecklicher vnd grausamer stormwindt vom südwesten entstanden, das die schiff vhor jren anckern weggetrieben, vnd hatt Gorg Grun, schiffshaubttman, zwey ancker gemist, das pflicht-

ancker hatt ein haken gebrochen, vnd ist letztlich, wie es vfgewunden vnd widder gesencktt worden, durch sonderlich Gottes schicken am pflichtancker, das nur ein hacken gehabt, erhalten worden. Das kleine schiff, der Hundt, ist durch windt vnd wetter vhor Lantzkrone angetrieben, hatt die grosse mast müssen hawen, das volgig anher kommen, vnd hab ichs widder fertigen vnd ein newe mast einsetzen lassen; will auch, so der windt dise stundt weyhet, dasselbe nachferichten.

Hiraus haben eu. f. g. aus hohem verstande gnediglich zuermessen, das mir dem abschiede nachzuleben weiter nicht muglich gewesen, als Gott gewoltt, der windt vnd wetter jn seiner gnedigen handt allein hatt. Sonst soltten meinthalben die schiff lengst bey eu. f. g. gewesen sein, do es mitt meinem willen hett mugen beschafft werden. Vnd wiewol der Allmechtig windt, wetter vnd alles jn seiner macht hatt, so bin ich doch von hertzen fro, das eur f. g. jn dem schweren storm nicht außgewesen. Es können auch die schipper vnd andere berichten, die seekundig sein, so damals die schiff vff jenseit des refs gewesen, das die nu vhm den hals gewesen; dan wie jn diser zeit zu siglen, so ists wol schwer, doch lebtt Gott. Derwegen vnd wie vhor gemeltt will ich enttlich vnd vnderthenig hoffen, eu. f. g. werden der gelegenheit nach mich gnediglich entschuldigt halten; dan der Allmechtig weiß, das es nicht mein schuldt ist. Hett ich auch selbst eigner person eur f. gnaden folgen sollen, do mirs befohlen, woltt ichs gern gethan haben, so hett ichs doch nicht anderst machen können, das mir die schiffsleuth vnd andere alhir, die die warheit wollen berichten, mir(!) müssen gestendig sein. Jch hoffe aber, das die zwey grosse schiff nhumer bey eu. f. g. an den verordnete hafen werden sein ankommen. Der Hundt soll mit Gots hulff nicht seumen, vndt woltt ich eur f. g. vnd den ehrlichen leuthen, die bey eu. f. g. sein vnd mit derselben

reisen sollen, vngern anderst wundschen oder gonnen dan gluck vnd gesuinde vberschiffunge. Jch bitte auch Gott von hertzen, das er eur f. g. vnd den jren mitt disen schiffen dieselbe gnediglich wolle verleyhen zu zeittlicher vnd ewiger wolfardtt, vnd bitte, eur f. g. wollen dise meine warhafte entschuldigung mit gnaden annhemen vnd nicht zweiffeln, dan das ich eu. f. g. mitt allem willen gern dine, vnd also mein gnediger herr sein. Das ich also eu. f. g. zu vndertheniger dinstlicher antwort nicht wollen widder verhalten vnd bin derselben vnderthenig willig dinst zuleisten gantz erbottigk. Datum vff dem schlos Coppenhafen den achten januarij anno etc. lx^{ten}.

E. f. g.

vndertheniger williger diner

Magnus Guldenstern,
ritter.

Renskrift, benyttet som Konzept, i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konk. og Optegnelser.

7.

København, 18. Januar 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han gør Rede for Forhandlingerne med Adelen om Optagelse af Laan til Kongen. Om Kristoffer Urne. Efterretninger om Hertug Magnus og Afsendelsen af Orlogsskibe og Knægte til ham. Han beder om et aabent Brev til Bønderne i Krogen Len om Transport af Kampesten til Krogen.

Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende, at ieg eptter etters nads kwnglige høgmechttiighets nadige skryffuelse har handellet met adellen her i Sellen, Lallan oc Falster, hoffmesteren oc radet ouer werlsse, som nu her tyl stæde ware, som ieg ter tyl bedet har, at dy wylle lanne etters k. mt. nogene penninge at afwerig rygens fyndere met, om behoff guords. Oc haffue dysse gode men alle suaret gans wylligen at wylle sette op

lyff oc gods hos etters k. mt., som wyllig oc tro vnder-
satte teris herre oc konyng plychttiig er. Doch beclagde
dy gode men seg, at teris formuge wor ryngge, oc en
part sagde at were vdy stor geld etc. Doch haffue dy
ladet tenom scryffue, huor møget huer wyl lanne etters
k. mt., som tette regyster jndholler, ieg nu sender etters
k. mt. Nu haffue dy gode men icke alle weret her,
nogene af tenom haffue ladet gøret teris wndskilling, at
dy ere siuge oc lyge wyd sengen.

Jeg har scryffuet landsdommeren tyl her i landet, at
hand wyl gyffue tyl kende pa landstynget, huylcke som
icke haffue wert her, at dy ennw wylle komme hyt oc
forfare k. mt. wyllige. Etters k. mt. rad her i Sellen,
Børe Trolle, Per Bylle, Herluff Trolle, haffue befallet meg
at scryffue etters k. mt. tyl, at dy wylle huer lanne etters
k. mt. et tussent daller et ar vden al fordel; men tersom
etters k. mt. lenger wylle bruge teris penninge enn et ar,
da wylle dy haffue rentte ter af. Er oc teris vnderdanig
beger, at dy motte fange forwaryng vdy dy forlenyng,
som dy haffue, Børe Trolle vdy lungshodt, Per Bylle vdy
Turebii, Herluf Trolle vdy Ryng closter. Wyl ieg oc
lanne etters nads k. mt. tussent daler et ar vden rentte
lyge som dy ander e. k. mt. rad oc tage myn forwaryng
vdy myn forlenyng Helne kyrcke, som ieg nu har.

Jeg har oc vdy ald vnderdanighet anamet etters n. k.
mt. scryffuelsse, som Peder Liicke har ført meg, som
indholler, at etters k. mt. har nadeligen bedaget Cry-
stoffer Vrne pa end manetz tydt eptter 20. dag julle at
forhandelle syn sag etc. Sender jeg etters k. mt. en
copy, som ieg har fanget for^{ne} Peder Liicke, at hand
skal fly meg et breff af vj wederhechtug rydermends
mend. Nar jeg tet breff fangends worder, da wyl ieg
rette meg eptter e. k. mt. scryffuelsse.

Allernadste herre, har ieg oc forfaret, at høborne første
harttug Mons er dragen tylbage fra Sellesborg, oc skal

hans nade nu were vdy Heritzwadt. Ten dag hans nade drog af Søllisborig, daa kome dy tuo skyb Hiortten oc Crystofferen tyl Hanøen; tet tryde skyb, ten Suartte Hund, hug syn mast i ten storm oc kwne icke blyffue sa snart ferdiig oc fiillige dy ander tu. Ter Hunden wor rede, befol ieg, at dy skulle sette teris kos lyge at Gullen; jeg haffde ment, dy ander tuo haffde oc brugt ten same wynd, oc hobes tyl Gud, at Hunden er vel kommen frem. Huor lunde tet nu begyffuer seg met dy ander tuo skyb, huad besked tenom er gyffuen, tet wyd jeg icke. Myn forsømsse skal icke fynds, tet skal alle, som her vdy dy dage, ter skyben vdredes, edell oc vedel, gyffue meg wyndsbiurd, at her er inttet forsømmet, for tet ieg har kund gøre.

Alder nadste herre oc konyng, etters k. mt. wylle haffue gyffuet meg et obet breff¹⁾ tyl alle krone tiener, kannicke oc kyrcke tiener i Krogens len, at huer bunde matte føre 4 les af ten hugen kampesten tyl Krogen. Vden ieg for breff, da for ieg icke ten sten frem nu i wyntter, som hugen er. Etters nads k. mt. wyllige oc tro tienste at beuyssse skal ieg ald tyd fynds redebon oc vspart, som ieg plychttiig er, oc wyl her met haffue etters nads k. mt. lyff oc sel vdy et langwarig liicksalligt regementte Gud aldmechtiggest befallet. Scryffuet pa Københaun ten 18. dag januarij anno 60.

Etters nads k. høgmechtiighets
plychttig tro tiener
Magnus Giildenstiern,
ritter.

Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Conc. og Optegnelser.

¹⁾ *Jufr. ndfr. kgl. Miss. af 1. Febr. 1560 Nr. 9.*

8.

Kolding, 31. Januar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kongens Rustkammer og Turnersager og om Bispegaarden i Odense.

T. o. a. L. 6, 203 b. — Tr.: K. Brb.

9.

Kolding, 1. Februar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham et aabent Brev til Kronens Tjenere, Klostertjenere, Kapitelstjenere og Kirkens Tjenere i Krogen Len om at føre hugne Sten til Krogen Slot. Endvidere sendes ham Breve til Jakob Sehested, Lave Ulfstand og Hartvig Bille til videre Besørgelse.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At føre Sten tyl Krogen.

10.

Nyborg, 7. Februar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sko til Kongen, Masker, Tapeter m. m.

Udt. i T. o. a. L. 6, 206 b. — Tr.: K. Brb. — Kbh. Dipl. IV, 568.

11.

København, 7. Februar 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Meddelelse om Hertug Magnus's Afrejse og om de til ham bestemte Orlogsskibe, om Sten Eriksson Leijonhufvuds Ankomst til København, om Hans von Diskou og Krogen, om Antagelsen af en Mand ved Navn Frederik, om et Skrin til Jerntøj, Rustninger, Turnertøj, Skyts m. m.

Høgborne første, stormechtiugeste konnyng, allernaadste herre, nest myn plichtiug tro wyllig dienst giffuer jeg ethers konng. maitt. wdj ald vnderdanighedt till kiennde, att høgborne første herttug Magnus drag her aff i man-

dags thenn 5. dag februarij offuer till Skanne paa weigenn op till Søllesborg och wylle strax till skybes, och hobes mett Gudz hielp, hannß naade for jnnge hynder aff jß paa thenne regiße. Er meg och till kiennde giffuett aff en lanndsknecht, som nu er kommet fraa Blegynng, att di thu skybe Hiortt och Christofferen liger aldrede, Hundenn segelett her fraa gensten till Gullanndt, hobes mett Gudz hielp, thenn er well frem kommen, for jeg har jnntet hørtt till hannom, sydenn hannd segellett her fraa.

Herr Stehn Ericksenn aff Suerig kam hytt tyll biuden i løuerdags att affthenn och wor harttug Magnus gieste j sønndags. Herr Sthen bøde seg hannß naade høgliug till tiennste; om hand hans nade nogenn tiennste giøre kunde, wyll hannd findes ther willig tyll. Wor ther tre aff herr Ture Trolles sønner mett herr Sten. Lade hand seg och hør, att thett war wel hanndellet mett k. Guste, om hannd wylle vndfalle Dannmarck, hand wylle, dy gør forwaring. Doch mentt her Sthen, thet ware jcke raad, att thett skulle skee her eller ther, for thett halttes jnttet i fremmen tydenn. Thett sagde hannd offuerbarde, jcke hemligen.

Hannß vonn Dyske har wertt paa Kragenn och beseht then och har stedes sydenn giortt paa enn skabelunn, effther som handt tiickes paa etters konng. maitt. behag thet skulle biiges effther, och er samme skabelunn icke ald ferdiig giortt. Och har nu bestyllet mett Frederig¹⁾, som e. kong. maitt. befal meg att behalle her, tyll mend kunde forfare, huad hannd kunde. Hannd skall nw fremdelles ferdiig giøre samme skabelunen. Hannß beklager seg, jcke kand tøffue lennger.

Hans vonn Dyske wyd nu och giffue etters konng. maitt. till kiennde om thenn Frederiig, ohm etters konng. maitt. wyll beholle hannom. Jeg troer, hand skall were

¹⁾ *Jufr. Nr. 13.*

konnstiig nog och giøre, huad hand skall, och om hand har tyll siun. Jochim Becke och jeg haffue och tallet met Frederiig, som Jochim wyd att giffuer etters konng. maitt. till kiennde. Jeg har och sagd hannom, ther som etthers konng. maitt. jcke blyffuer ouer ens mett hannom om eris lønn, da skall hannd fange betalyg, for hues arbeide hand giord for etters konng. maitt. Frederiig beger saa møget om aaret som biisse smydenn, och menn kand sa well fortiennett.

Wylle e. konng. maitt. beger aff Hanß, att hannd skyke etters konng. maitt. en ordnyng paa biignynng, som thett holles ter wdenn lannds, lader jeg meg betiicke, thett ware niittiig att wyde, som folckes regeres ther. Dy teltt, konng. maitt. har latt giøre her, haffue lenng wertt rede. Thett skrynn mett thett jernn tøg, som Greger snydicker och Martenn klensmyd haffue gørde, ther arbeide dy paa, allt hueß dy kunde; thett bliffuer snartt ferdiug. I søndags att affthenn fyck jeg først etters konng. maitt. skryffuelße¹⁾ att sende tyll Niiborig dy tøg i riistkammeret och saa dy køritzer tyll tornerenn, thett skall jeg allt skynnde aff stedet, først mulig er, mett allt huad ther till hørd. Aff fire²⁾ eller slygt smøcke sender jeg jntet frem, wdenn jeg wyste, huilcket etters konng. maitt. ther aff wyll haffue.

Hanß von Dyske har sagt meg aff noget smaa skiitt, saa men kannd føre ett hoeß en klyper. Hand bruchte thet i harttug Maurids³⁾ tyd, om etter konng. maitt. will befalle hannom att fly etters konng. maitt. ett aff thennom; sydenn kunne mend lade giøre her fler. Etters konng. maitt. tiener, ter gør thet fiirwerck, har sagdt for meg att haffuer en broder i Tiiskland, er en god biibestøber, om etters konng. maitt. har hans tiennste behoff. Om

¹⁾ *Se ovfr. Nr. 8.*

²⁾ *Fjer.*

³⁾ *Kurfyrst Morits af Sachsen († 1553).*

huad fere och smøcke konng. maitt. will haffue till Nii-
borigk etc. Etters naades konng. maitt. wdj allt vnderdanig-
hett willige tro tiennste att bewise skall jeg mett Gudz
hielp alltyd finds redbun och vspartt, som jeg plychtug
er, och wyll hermet haffue etters konnynglyge høgmech-
tiighet lyff och siel wdj ett lanngwariig, liicksaliig regi-
ment Gud alldmechtiigeste befallett. Skryffuet paa etters
naades konng. maitt. hus Kiøbennhaffenn onsdag thenn
7. februarij anno 60.

Etters naads k. maitt.

plychtiig tro tiener

Magnus Gyllenstiern till
Stiernholm, ritter.

(Bagpaa: Herluf Trolles Segl, Udskriften og Paaskriften:)

Stormechtiugste och høgborne forst och herre, herr
Frederich then anden, mett Gudz naade Danmarckes,
Norges, Wendes och Gottes konng, hertug wdj Sleßuigk,
Holsten, Stormarnn och Dyttmersken, greffue wdj Olden-
borig och Dellmenhorst, min alder naadiigste herre, ydt-
miiglygenn.

Productum Nyborg then xj februarij 1560. Om Hans
von Dischow oc anden bestilling.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. En egenh. Konc.
i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser er dateret: 8. Febr.

12.

Nyborg, 12. Februar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Fristen for Opfyldelsen af Betingelserne for Løsladelsen af Christoffer
Urne¹⁾ fra Kalundborg Slot forlænges.*

¹⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 4 og S. 8. Under 12. Februar 1560 (Mandag næst efter
Søndag Septuagesima) udstedte Herluf Trolle, Herluf Skave, Sten Rosen-*

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anammit ten 21. februarij, om Crystoffer Vrne. — T. o. a. L. 6, 212. — Tr.: K. Brb.

13.

Nyborg, 12. Februar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Antagelse af en Mand ved Navn Frederik¹).

T. o. a. L. 6, 213. — Tr.: K. Brb.

14.

Kolding, 14. Februar 1560.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at sende medfølgende Brev til Hertug Magnus.

Dorothea vonn Gotts gnaden kunigin zu Denmark,
Norwegenn etc., geborn zu Sachsenn, hertzogin
zu Schlesswig, Holstein etc., witwe.

Vnnsern gnedigsten grus zuuorn. Ernuester vnd erbar, besunder lieber, wir vernemmen, das der hochgebor[n]e furste, vnsser geliebter sohne her Magnus von Copenhagen glucklich abge[lauff]en sey. Gott der almechtige vatter gebe seiner l. ferrer sein gottlichen segenn. Vnd demnach wir an hohermelten vnssern geliebten sohne hiemit schreiben lassen, alls begeren wir gnedigst, jr hiebei ligende brieff seiner l. bei zufallender bottschaft vberpringen lassen wollen. Das send wir vmb euch in gnaden vnd allem guten zu erkennen geneigt. Datum vff vnsserm leibgedings schlos Koldingen den 14ten februarij anno etc. lx.

sparre, Peder Lykke, Jesper Krafse og Ejler Krafse i Nyborg et Brev til Mogens Gyldenstjerne, i hvilket de gik i Borgen for, at Kristoffer Urne atter vilde indfinde sig paa Kalundborg Slot 6 Ugersdagen efter, hvis han ikke kom til Fortlig med Kongen (Afskr. i Langeb. Dipl).

¹) *Jufr. ovfr. Nr. 11.*

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Dem ehruesten vnd erbarn, vnnserm besundern liebenn Magnus Guldenstern, rittern vnd stathalter zu Copenhagenn.

15.

Wittenberg, 16. Februar 1560.

Frans Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Anbefalingsskrivelse for „den Unger“, som gerne vil se Fortuna og Københavns Slot. Han beder om Penge. Kurfyrsten er draget til Berlin til Bryllupsfestligheder. Rygter om, at Universitetet skal flyttes til Torgau.

Jhs.

Sønlig, kierlig hellsen eder nu och altid tilfornn sendt med Gud, wor herre Iesu Christo. Mind allerkeriste fader, betacker ieg eder for alt gott, som y migh fra mind barn-doms tid giort och beuist haffuer, huilcked denn alsom-megtiste Gud eder wel belønne schal y dett euige rige met alle wdualde. Allerkeriste fader, er ieg end nu aff Gudtz naade wel til pas; Gud alsommegtiste vnde migh dett samme til eder och mind moder att spørge. Vide maa y, mind kiere fader, att dette er denn Vnger¹⁾, som iegh schreff eder til om, huilckend iegh haffuer nu haffdt her til Wittenbergh megid gott aff, baade y end maade och y end andenn. Saa ville hand nu drage nedt y Dan-marck, for hand kunde see der Fortunam²⁾ och Kiøben-haffnns slott, for Philippus³⁾ raade hannom der megedt till. Kere fader, saa beder iegh eder gandscke gerne, att y ville well gøre och verre hannom behielpeligh der til,

¹⁾ Med denne „Ungarer“ sigtes der sikkert til Georgius Albany a Chyrke[y], som i et latinsk Brev af 15. April 1560 takker Mogens Gyldenstjerne for hans Gæstfrihed, se ndfr. Nr. 47, jvfr. ogsaa hans Brev af 16. Marts 1564.

²⁾ Orlogsskibet Fortuna.

³⁾ Philip Melanchton.

att hand kunde io faa dett att see. Bad Philippus hannom, att hand skulle gaa til migh och bede mig, att iegh skulle schriffue eder der till om, och att kande(!) faa dett att see. Bort om itt maanedt, haffuer handt sagt till Philippum, att handt ville verre her igenn och sidenn drage hendt y Italias. Hand haffuer och bødt migh til, att hand ville tage migh met sigh och ville geffue migh end hest, och skulle verre hos hannom; iegh skulle icke tere end smaa pending. Och haffuer handt beuist sigh megid god villigh y modt migh, och denn tid att mesterendt ville skøde migh wdt fra sigh y windters, da ville handt tagedt mig y huse med sigh, och skulle bodt hos hannom. Saa bede iegh eder, att y ville och verre hannom villigh der y genn, epther dy att handt er fremmed och haffuer ingen wenner och kand indted aff sprocked. Beder iegh eder, mid(!) kiere fader, att y ville och sende migh penge met hannom, fordi iegh haffuer her ingenn mere och bliffuer mind wert megid skøllig dagh fra dagh, och haffuer iegh icke heller kleder. Andett nytt haffuer iegh icke, att iegh kandt schriffue eder till om paa denne tidt. Mend er kurførsten¹⁾ dragenn hendt till Berliinn till dett brølløp, herzugh Henrick sønn²⁾ von Brunsuich faar margraffuenns dotter. Och sige dy och, att dette vniuersetet skall bliffue ført hend til Torge, och herzugh Hans Fridericks³⁾ sønnør(!) ville belegge Wittenbergh, men der wedt iegh indted west om, att iegh kand schriffued forwist. Her medt eder denn alsommegtiste Gud befalendis. Schriffuedt til Wittenbergh denn 16. daegh februarij. Gører vel och siger mind moder mange gode netter och mind søster Soffie och Hildeborgh. Iegh

¹⁾ *Kurfyrst August af Sachsen.*

²⁾ *Hertug Henrik den yngres Søn Julius, som 25. Febr. 1560 blev gift med Kurfyrst Joakim II af Brandenburgs Datter Hedvig.*

³⁾ *Kurfyrst Johan Frederik af Sachsen.*

skulle och haffued schreffued dennom til, mend iegh kunde ickē komme der til met, for iegh hafd ickē saa mange stunder.

Eders kere sønn
Franciscus
Gyllenstiernn.

Tr. i Brudst.: Ny kirkehist. Saml. IV, 90 f.

16.

Nyborg, 20. Februar 1560.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at sende en Pige, der findes hos Valentin Hattemager, til Dronningen.

Dorothea vonn Gots gnaden kungin zu Denmarck,
Norwegen etc., geboren zu Sachsen, hertzogin
zu Schleswig, Holstein etc., witwe.

Vnnsern gnedigsten grus zuuorn. Ernuester besünder lieber. Wir gebenn euch gnedigster meinunge zuerkhennenn, das Valtin hutmacher ein madlin, wolichs vnnserm boetiger zugehörig, bei sich hatt. Dieweil wir dann solich khind vmb Gots willen zu vns nemmen wollen, als begern wir gnedigst, jr wolt solich khind bei handhabender potschafft an vns pringen lassen. Das seind wir vmb euch in gnaden zuerkhennenn geneigt. Datum Nyburg, den 20ten februarij anno etc. lx.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ehrnuesten vnserm besondern lieben Magnus Guldensternn, ritern vnnd stathalter zu Copenhagenn.

Om en pyge at sende tyl Kollyng.

Tune¹⁾, 20. Februar 1560.

Christen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender de af Kongen forlangte Styrmand og Baadsmænd med vedlagt Register over dem og beder ham, om muligt, sørge for, at de gifte blandt dem maa blive hjemsendt igen.

Mynn ganntz wennlig hellsenn altiidt forsenndt mett wor herre. Kiire her Magnus, sunderlig gode wenn, nest wennlige tachiigellse for alt gaatt, som i mig wdj mannge maade beuiist hauer, huiilchett i skulle findnne mig ganntz godwiilliigenn tiill att forskulle, mett huis gode oc gaatt wdj mynn formue were kand, kiire her Mogenns, som ieg tiillffornn hauer schreffuiidt ether tiill, att iegh haude fangit koning^e mats. breff²⁾) om enn stor hob mett botzmennd oc styrmennndt att nedersennde, saa hauer ieg nu ephther samme konning^e breff oc desliigiste ephther ethers schriuilssse aufferdiigiidt thenne mijnn thienner Peder schriuer mett thiisse botzmenndt oc styrmend, som thette huos liigenndis regiister indholler, oc hauer ieg giuitt huer saa mannge pendinge paa hanndenn, som samme regiister wduisser. Dog, kiire her Mogenns, maatte jeg wdaff stor tranng wdneffne fattiige borger oc bønneder, som siider wiidt huus oc hiem mett huussitt fulltt aff smaa børn. Aarsagenn for meste partenn thee wgifte botzmenndt ere borttrømpte, som ieg tillforenn schreffuiidt hauer, och er ther enn stor hob eblanntt, som enn føye ting kenndt mett segellatz, attj ther fore wille ansee enn partt theris armod oc ramme theris gauffnn ther wdindenn, om thett waar muglicht, atthe kunde mett thett første fanng hiemloff tiill theris fattig hustruer oc børnn. Kiere her Mogenns, wdj huis maade iegh kannnd were

¹⁾ Gaard i Tune S., Smaalenenes Amt.

²⁾ 30. Sept. 1559, hvorefter dette Mandskab skulde sendes til København ved Midfastetid, se NRR. I, S. 275.

etther tiill wiillie oc gode, thaa raader oc biuder offuer mig som ouer ethers beste wenn. Heer mett ether Gud almegtigste beffallendis. Aff Thune thenndt 20. februarij anno lx.

Chriistiernn
Munnch.

(Bagpaa: Udskriften:)

Erliig welbørdug mand oc strenge riidder her Magnus Gullenstiern tiill Stierneholm, stadsholder paa Kiobnehaun slott, min besonderliig gode wen, gands wenliig.

Orig. m. paatrykt Segl.

Bilag.

(Fortegnelse (her med Udeladelse af Navnene) paa de nedsendte Styrmennd og Baadsmænd med Angivelse af de til hver udbetalte Haandpenge, fordelte i følgende Afsnit:)

Styrmenndt aff Oslo (11, hver 1 dlr.), botzmennd aff Oslo (90, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), styrmennd aff Tonnsberge (10, hver 1 dlr.), botzmennd aff Tonnsberge (54, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmennd aff Tonnsberg leenn (70, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), styrmennd aff Sallsborge¹⁾ (3, hver 1 dlr.), botzmend aff Salsborge (40, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmennd aff Skieenn (15, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmend af Folloe²⁾ (15, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmennd aff Brunlag leenn (26, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmenndt aff Bragenes leenn (11, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), botzmend aff her Mogenns leenn³⁾ (12, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), Jørgenn Biillis leenn⁴⁾ (11, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), Oluff Calliibs⁵⁾ leenn (9, hver $2\frac{1}{2}$ ₤), Peder Rosenkranntz leenn⁶⁾ (3, hver $2\frac{1}{2}$ ₤).

¹⁾ Sarpsborg.

²⁾ Follo Len.

³⁾ Skeberg og Tune Skibreder, paa hvilke Mogens Gyldenstjerne havde faaet Forleningsbrev 22. Nov. 1532, se NRR. I, S. 40 f.

⁴⁾ Aabygge og Rygge Skibreder.

⁵⁾ Oluf Kalips, Lensmand over Onsø Len.

⁶⁾ Verne Klosters Len.

(Bagpaa Omslaget følgende Paaskrift:)

Her Magnus G* etc. om bodsmænd aff Norge. Byg-
holm then 17. martij 1560.

D. Kanc. Norske Indlæg til Reg. og Tegn. samt norske henl. Sager 30.
Sept. 1559.

18.

København, 23. Februar 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Meddelelse om, at Sander Lejel, Tolder i Helsingør, er død.

Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanyghet tyl
kende, at Gud har kallet Sander Leyel, etters k. mt. toller
i Helssyngør, oc døde hand ten 21. dag februarij, oc
hand har haftt noget gods vdy forlenyng i Krogen len,
som er skøne skoue oc god jacht vdy oc icke wel kand
were fra Krogen, huylcket ieg icke wylle forlade at
gyffue etters k. mt. tyl kende. Jeg wyd jnttet siinderligt
ellers at skryffue etters k. mt. tyl etc. Datum paa Kiøben-
haffnn thenn 23. februarij anno 1560 etc.

*Egenh. Konc. paa Dateringen nær, som er skrevet med en Skriverhaand,
i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.*

19.

Nyborg, 24. Februar 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Pladsen til et Farveri i København.

T. o. a. L. 6, 218. — Tr.: K. Brb. — K. D. IV, 569.

20.

Nyborg, 1. Marts¹⁾ 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Om den nye Søret²⁾, som Kongen har ladet udarbejde og sender ham
til Forelæggelse for sefarende Mænd.*

¹⁾ Datoen mangler i den stærkt medtagne Orig., hvor ogsaa en Del af
Udskriften mangler.

²⁾ Om Frederik IIs Søret af 9. Maj 1561 se V. A. Secher: Forordninger,
Recesser etc. I, S. 109 ff.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrfft: Anammit 5. marcij, om en søret. — T. o. a. L. 6, 220. — Tr.: K. Brb. — Nyt hist. Tidsskr. I, 451, jvfr. Hist. Tidsskr. V, 469. — CCD. I, 112. — KD. IV, 569 f.

21.

Wittenberg, 1. Marts 1560.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham kalde Sønnen Frans hjem, da denne ikke vil skikke sig ordentligt.

Gottes gnad sambt aller seligen wolfart durch Iesum Christum, vnsern heiland. Gestrenger, ehrnvester, gros-gunstiger vnd furderer. Was ich e. g. neulichen von Francisco, e. g. son, bei Scherffen, dem boten, geschriben, werden sunder zweifel e. g. empfangen vnd vornomen haben, nemlich das der ehrwirdige herr Philippus Melanthon vnd ich willens gewesen Franciscum von wegen seines vngehorsams e. g. widerum zuschicken. Die weil er awer vns sich gehorsamlich zuhalten zugesagt, haben wir solches vnterwegen gelassen vnd inen sieder der zeith ernstlichen zu billichem gehorsam vermanet, befinden awer an der that, das alle vermanung vnd disciplin bei ime vorgeblich vnd voracht wird, dan er gantz frei vnd vngebunden vnd allein bei der geselschafft sein wil, welche sich mehr des mussig gangs vnd sauffens den der studien beveilisset, wil nicht bei seinem præceptore im haus bleiben, wen er in darum straffet, gibt schlahen vnd anders fur, das niemand gern bei ime wonen wil, lauffet zu nacht auff der gassen vnd möcht der mal eins hard bescheidigt werden, denn er etlich mal bei lernen gewesen, borget auch gelt auff, wu er kan vnd mag. Dieses schreibe ich e. g. seer vngern, vnd wolt Gott, das ich e. g. was frölichers schreiben vnd in andern sachen zu wolgefallen in vntherthenikeith dienen kunte. Wie ich awer Francisco vnter augen gesagt, das ich seinet wegen kein lugner wolle werden, also schreibe ich e. g. die

warheith. Derwegen des herrn Philippi vnd meine vleisige bitte ist, e. g. wollen Franciscum von hinnen abfordern vff das furderlichste, ehe er mehr gelt vnnuczlich vorzere vnd auffborge, auch irgent zu schaden kome, dan ich vor inen sorge trage.

Was ich in allem andern e. g. kan dienen, das wil ich mit höchstem vleis thun, das solle e. g. in der that befinden. Dan bei Francisco ist alle mein dienst vnd vleis vorgeblich, er ist nu mehr mit ruten oder schlegen nicht zu zihen von andern leuten, e. g. autoritet vnd die veterliche gewalt, die mus inen lencken vnd biegen. Es thut mir wehe, das ich hierin e. g. nicht zu gefallen nach meinem willen dienen kan, dieweil e. g. meine sache so trewlich vnd vleissig bei königlicher maiestat gefurdert hat¹⁾, dauor ich mich gegen e. g. in vnterthenikeith bedancke vnd dinstlichen bitte e. g. wollen ferner mein grosgunstiger herr vnd furderer sein vnd bleiben.

Der almechtige vater vnsers herrn Iesu Christi beware gnediglichen e. g. sambt allen den iren vnd dem gantzen hochlöblichem königreich Dennemargk, welches ich teglich in meinem gebet gedencke. Geben zu Wittembergk den ersten martij anno 1560.

E. g.
williger diener
Georgius Maior, doctor.

Bitte solches meines schreibens kein vngefallen zu tragen. Ich bekenne auch hiemit, das ich von Jost Sturzkopff die 50 taler entpfangen, welche kön. mt. durch e. g. förderung mir zur vorehrung vberschickt, dauor ich bei Scherffen kö. mt. in vnterthenikeith schriftlichen, daneben auch dem ernvesten herrn Kuruicz²⁾ dancksagung gethan.

¹⁾ *Jufr. I, 507.*

²⁾ *Korfits Ulfeldt.*

(*Bagpaa: Spor af paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem gestrengen vnd ehrnvesten herrn Magno Guldenstern, rittern, königlicher maiestat zu Dennemargk stadhalter zu Copenhagen etc., meinem grosgunstigen herrn vnd furderer.

Dochtter Majer.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. IV, 91 f.

22.

Nyborg, 3. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender Brevviseren Staffen Jæger til Abrahamstrup med nogle unge Hunde, for at han skal blive der en Tid. Mogens Gyldenstjerne skal imidlertid paa Københavns Slot lade ham faa Foder og Maal paa en Klepper.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om jeger met end hest.

23.

Nyborg, 4. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om et Skib til Transport af gullandske Astrag til Kiel til Bertram von Ahlefeldt.

T. o. a. L. 6, 223. — Tr.: K. Brb.

24.

København, 4. Marts 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Dronning Dorothea.

Han sender Dronningen den tidligere omtalte Pige. Hvis nogen retter Beskyldninger imod ham, beder han om at faa disse meddelt, for at han kan forsvare sig.

Stormegtiige høgborne førstynnde, alder naadiigste frue. Nest myn williig pligtiig troe och vnderdane tienst giffuer jeg etters naades høgmeгтиighet vdy alld vnderdanighedt till kiennde, att etters naades skryffuelße¹⁾ er kommet meg till hannde, jnnhollandis, att jeg skulle sennde etters naade enn pyge, som er hoeß Faltin hattmagers hustru, huilcke pyge jeg nu sender etters naade mett en aff slodz tiener wyd naffuenn Hans Hellßynngborrig. Alder naadiiste frue, er myn vnderdonig bøn och beger till etters naadis høgmeгтиighet, att hun jcke wylle lade meg bliffue forførdt for seg, the Gud och sanndthedt skall were mynn wynndißbyrdt, att jeg jcke skall giffue orsage ther tiill, och wyll jeg met Gudz hielpe forware meg for gierninghen, och beder jeg etters naade vnderdanigenn, thersom nogenn kommer och siger eller taller entenn ett eller anddit paa meg, som jcke sømeligt eller billigt er, att etters naade som en christeliigt och høgforstandiig drottning wylle giffue meg thet till kiennde, att jeg maa ther paa myn vnndskylding giøre. Hues jeg tha jcke kann legge meg fraa, tha skall brøstenn finnes hoß meg, som met Gudz hielpe jcke skall fyndes vdy naager maade, och wylle etters naade were myn naadiige frue.

Huor jeg jgienn kann bewyße etters naade wylliig och troe tiennste, ther skall jeg alltiidt finnes vspart till och wyll hermet haffue etters naadis høgmeгтиighet liiff och siell vdy alldt liicksalliigt lanngwariig wellfart Gud alld meгтиig befallet. Skreffuet paa Kiøbenhaffun then 4. dagh martij.

Etters naadis høgmeгтиighet
wyllige och tro tiener
Magnus Gyllenstern,
ritter.

¹⁾ Af 20. Febr. 1560, se ovfr. Nr. 16.

(*Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Stormechtiigeste høgborne førstynnde och frue, frue Dorte, Danmarkis, Norgis, Wendes och Gottis drottning etc., fød vdy Sagsenn, Enger och Westpallenn, her-tugynnde vdy Sleßwyg, Holsten, Stormarnn och Dyttmersken, greffuynde vdy Oldennboriig och Dellmenhorst, widue, myn nadste frue, ydtmiigeliigenn sennedes.

Copy tyl myn nadiste fru, der kunyngyn etc.

Renskriift, benyttet som Konzept, i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konk. og Optegnelser.

25.

Nyborg, 5. Marts 1560.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Da et Skib skal bringe Dronningen Sild og Møllesten, anmodes han om at lade det fuldlaste med Saltholms Kalksten.

Dorothea mett Gwdtzs naade Dannmarckis, Norgis,
Wenndis oc Gottis drotning etc.

Wor synnderliig gunnst tiilforunn. Wijder, att wij nogenn tijd sijden forledenn haffue ladett bestille hosß osß elsk^e Christoffer Mogennsenn, hwsfogett ther paa Kiøbennhaffnn slott, att skulle lade osß ett skijb fragte ther fraa Kiøbennhaffnn oc innd fore Koldinng mett femm lester sijld oc nogle rijnske møllesteenne, somm wij ther liggenndis haffwe, oc forfare wij, att samme skijb, somm wij vdj saa maade thesß tiill behoff haffue bestillett lade, kannd haffue ydermere fragtt. Tha paa thett att samme skijb mett sinn fulde fragtt kannd fremmkomme, bede wij etther oc begiere, attj wille were osß behielpelig thett mett saa møgenn Saltholms kalckstenn att kunne bliffue fragtt, somm thett mett for^{ne} sijld oc møllesteenne kannd mett ladis oc sinn fulde fragtt fremmkomme. Her mett skieer osß synnderligenn tiill wiilge, oc wij osß wisseligenn tiill forlade. Beffallenndis etther Gud. Schreffwitt paa Ny-

borg slotth thenn v. dag martij aar etc. mdlx. Wnnder
wortt signnetth.

(*Bagpaa: Levning af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-
skrift:.*)

Oss elskelige erliig oc welbyrdig her Mogenns Gyl-
denstierne tiill Stiernholm, ridder och statholder paa
Kiøbenhaffun slotth.

Om syld, møllesten oc kalck.

26.

Nyborg, 8. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Om Levering af to Læster Korn til Gaasebryggeren til Brygning af noget
Gaas.*

Orig. m. Kongens Underskrift og paatrykt Segl. — Udt. i T. o. a. L. 6,
228. — Tr.: K. Brb.

27.

Nyborg, 8. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Betaling til Baadsmænd og Landsknægte og om Sildesaltere.

T. o. a. L. 6, 230 b. — Tr.: K. Brb.

28.

Nyborg, 9. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Jørgen Rud.

*Om noget Gods, som Mogens Gøjes Arvinger har Lod og Del i, som
Peder Oxø havde i Værgø, og som Kongen er indført i.*

T. o. a. L. 6, 231 b. — Tr.: K. Brb.

29.

Nyborg, 9. Marts 1560.

*Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Jørgen Rud og
Herluf Trolle.*

*Om noget Gods, som Kongen er indført i, og som Peder Oxes Slægt-
ninge forlanger udleveret.*

T. o. a. L. 6, 232. — Tr.: Brb.

København, 9. Martz 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen Christen Munks Skrivelse om Styr mænd og Baads mænd og foreslaar at hemsende dem, som har Gaarde og Familje. Han har stævnet søkyndige Mænd til et Forhandlingsmøde om den nye Søret.

Stormegtiigeste høgborne første, alder naadeste herre, nest myn wylliige plichtiige tro tiennste giffuer jeg etters konng. maitt. wdy alld vnnderdanighedtt tyll kiennde, att jeg y dagh har fanngett Christiernn Munckes skryffuelße¹⁾ och ett register ther hoeß paa dy bodzmenndt och styrmenndt, som hannd nu har hytt senndet, och sennder jeg etter konng. maitt. nw samme regiisther och breff, ther aff etters konng. høgmehtiighedt thenn lanndz leylighedt forfare kand. Och huad 400 bodzmenndt wylle kaaste etters konng. maitt. huer maaneth, findes paa thenne ðedell beskreffuett. Allder naadeste herre, har Christoffuer Trunndßenn sagett for meg, thett hannd wylle well haffuett bekommett 300 bodzmennd, om hand haffde hafft befallning ther paa att anname bodzmennd y tiennste. Om konng. maitt. saa wylle, att menn goffue nogene forløff, som syde wyd gaarde, haffue hiistru och børnn, och lade thennom fare hiem, om menn kunde fannge andre jgienn wdy theriis stedtt; thersom thett jcke ware aff nødenn, menn lade fare nogene hiem, som syde wdy gaarden, thett wyll lette i mad kammerett och haffue saa møgett folck sammen for wdyn thett, som her er tyll fornenn. Huad etters konng. maitt. wylliige er, ther retter jeg meg giernne ephter. Allder naadeste herre, jeg har och forskreffuit tyll nogene kiøbsteder, att dy skulle skycke hytt, som er søfarends menndt och forstannde seg paa søørettenn, att dy komme hytt tyll mydfaste, saa

¹⁾ Af 20. Febr. 1560, se ovfr. Nr. 17.

wyll jeg ephter etters konng. maitt. skryffuelße¹⁾ hann-
delle mett thennom om thenn søø reth, och huad dy
therom bestylle, strax forskycke tyll etters konng. maitt.,
och skall her jnntet forsømmes, huad jeg bestylle kanndt.
Etters naades konng. maitt. wdy ald vnnderdanighedt
williige, tro tiennst att bewyße skall jeg mett Gudz hielpe
alltydt finndes redbwnn och vsparrt, som jeg plichtiig er,
och wyll hermett haffue etters konngeliige høgmechtiig-
hedt liiff och siell wdy ett liicksaliigt lanngwariigh rege-
mennt Gud allmechtiigest befallt.

Skreffuet paa etters naades konngeliige maitt. hwß
Kiøbennhaffun thenn 9. martij anno lx.

Etters naades konng. maitt.

plichtiig tro tiener

Magnus Giillenstern till
Stiernholm, ritter.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Stormechtiigeste och høgborne først och herre, herr
Frederiich thenn anden, mett Gudz naade Dannemarckis,
Norgis, Wenndes och Gotthes konning, hertug wdy Sleß-
uigk, Holstenn, Stormarnn och Dytterskenn, greffuenn
wdy Oldennborig och Dellmennhorst, myn allder naadeste
herre, ydtmiiglygen.

(Paa en indlagt Seddel følgende med en samtidig Haand:)

Thette ephtherschreffne will till iiij^c baadtzmendt enn
monidtz tidtt till wnderholding och att besolde thennom
medt: Smør x tønner, siildtt xx tønner, sallthet fisk ij
lesther, grynn x tønner, erther x tønner, brødt xiij lesther
iiij tønder, øell xliij lesther iiij thønder, pendinge j^m ʒ.

Orig. i D. Kanc. Norske Indlæg til Reg. og Tegn. samt norske henl.
Sager 30. Sept. 1559. — Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og
Optegnelser. — Tr. i Udt. i Garde: Efterretn. om den danske Sømagt I, 76.

¹⁾ Af I. Marts 1560, se ovfr. Nr. 20.

31.

Nyborg, 10. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at mønstre Adelen paa Sjælland og i Smaalandene St. Jørgensdag [23. April] og til at lade det aabne Brev¹⁾ herom forkynde paa Landstingene.

Orig., meget medtaget, kun lidt af Udskriften bevaret, med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Musteryng. — Udt. i T. o. a. L. 6, 233. — Tr.: K. Brb.

32.

Nyborg, 10. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Skrivelse for Villum Apoteker til Johan Falckner i Amsterdam om Penge til Indkøb af Speceri og Urter.

T. o. a. L. 6, 233. — Tr.: K. Brb.

33.

Nyborg, 11. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Gaard i Solbjærg.

T. o. a. L. 6, 234 b. — Tr.: K. Brb. — KD. IV, 570.

34.

[København, mellem 11. Marts og 27. Marts 1560]²⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Besættelse af Sander Lejels Stilling som Tolder i Helsingør med Jens Mogensen Rosenvinge. Han sender et Sejerværk, som Mester Staffen har lavet. Han har under Forbehold af Kongens Godkendelse overdraget Hvidøre Kro til Tor Skaaning. Om Overdragelsen af en til Københavns Slot liggende Gaard og om nogle kgl. Boder i København.

¹⁾ Orig. af s. D. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. — T. o. a. L. 6, 233.

²⁾ Denne egenhændige, noget beskadigede Koncept er skrevet paa begge Sider af et Halvark. De enkelte Afsnit er i Margenen nummererede med Tallene 1—7. Brevet er skrevet efter kgl. Missive af 11. Marts, paa hvilket det er Svar, og før 27. Marts, da Kongen besvarer det, og da den nye Kromand i Hvidøre fik Forleningsbrev paa Kroen.

1. Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende, at ieg har bestyllet, tet Sander Leigels søn skal ouerantworde Jens Monssen¹⁾ toldkysten met breffue oc regyster, som ter tyl hører, oc tiickes meg best at were, at etters k. mt. lader skryffue Jens Monssen tyl, tet hand gyffuer told breffuen vud, som Sander guorde tyl forne. Ieg wyd jngen beder ter tyl end hanom, for tet wyl icke lempe seg, at fler enn end skal gyffue toldbreffue vd, eptter mit betiicke. 2. Om e. k. mt. sa tiickes, at toldkysten stode pa slottet, oc Frans, etters k. mt. slottskryffuer, haffde tend tryde nøgel tyl toldkysten met Jens oc Jørgen Walle²⁾).

3. Alder nodiste herre, ieg har set et bref, som er skryffuet fra Dansken tyl Markus Hes, tet hand skal lade forfare, om etters k. mt. wylle købe nogene skønne master, oc men hand at wyl fly etters k. mt. et tree, som skal wer stort nog tyl Fortunes mast. Ieg har bedet Marckus skryffue hanom tyl, at han wylle scryffue, huad hand wylle haffue for huert tree epter syn størrelse. Gallyon hentter nogene master nu syste gang i Danske, oc dy ere skyt ope(!). Huorlunde etters k. mt. wyl haffuet her om, wyl(?) skryffue meg tyl, ter retter ieg meg gerne eptter.

4. Aller nadste herre, sender ieg etters k. mt. ten seeger, som mester Staffen har guordt. Hand syger icke kwne før fange ten ferdyg, for hand icke har kund arbeide ter pa wyd liis, oc beger 50 daler for samme syger, oc syger, haffde hand selluff kommet tyl etters k. mt. met same seiger, etters k. mt. haffude icke wy. hanom.

5. Alder nadste herre, ten kromand i ten kro for Huydør er død, saa har ieg pa etters k. mt. behag vndt tenne breuysser Tord Skanyng³⁾ samme kro igen. Hand

¹⁾ *Jens Mogensen Rosenvinge, Toldskriver, 1560 Tolder i Helsingør.*

²⁾ *Jørgen Vale, Toldskriver i Helsingør.*

³⁾ *Se Forleningsbrev for denne af 27. Marts 1560 i K. Brb.*

har nu tient lenge oc wert bruget oc forskycket tyl Stockholm oc tyl Diitmarsk oc andersteds, syden jeg har wert her; om etters k. mt. hanom ten nadeligen wnde wylle.

6. Har ieg oc vnderdanigen anammet et etters k. mt. breff¹⁾, at en boriger her vdy Københaun wyd nauen Hans Nylssen wyl haffue en gard her i bercket, som en bunde skulle haffue ladet hanom op. Same bunde har forsydet garden oc er louliigen vdsagt, oc ieg har sted samme gard en anden bunde, som skal biige ten op jgen oc gøre arbeidet hyt tyl slottet. Oc etters k. mt. kand icke ombere nogene garde her fra slottet for stort arbeide, her faller, for her er icke vden 20 vgedags bønder her tyl slottet, dy ere hart besueret met daglig arbeide; i huad ter kand fynds tyl rad i fremtyden, wyl gøres behoff.

7. A. n. herre, her lyger oc nogene boder vdy biuden, som k. mt. tylhører, Mickel skreder har 2, oc Mickel skryffuer, borgemester, bruger hauen op tyl samme boder, oc dy haffue jngen breff ter pa. Sa har ieg lat vdwyst tenom, ter i bor, oc wyl haffue same boder tyl k. mt. dagligen tyenner, som e. k. skal holle fryt hus oc wonyng for. Om dy nu wylle kome oc iidermer begere her breff pa, wyd e. k. mt., som ther om er. Men kand ille bekomme her hus i biude tyl k. mt. tienste folck, huylcket ieg icke kand forlade oc giffue e. k. i ald vnderdanighet tyl kende.

Egenhændig Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

35.

Kolding, 15. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at udlevere 5000 smaa Klinker af Slottets Beholdning til Kongens Moders Bud.

Orig. m. Kongens Underskrift og Spor af paatrykt Segl.

¹⁾ 11. Marts 1560, se ovfr. Nr. 33.

36.

Kolding, 15. Marts 1560.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Den Pige, som Dronningen har skrevet til ham om, er kommet. Anmodning om at lade de 5000 Klinker, som Kongen har ladet hende faa, komme med det af Dronningen fragtede Skib.

Dorothea metth Gudtts naade Danmarckis, Norggis etc.
drothning, jndføed wdj Saxssen, herttuginde wdj
Slesuigh, Hollstenn etc.

Vor synderlig gunst tillforn. Wiider, att then pige¹⁾, som wij tillforn haffue laadett schriffue etther till om, er nu kommen metth etthers egidtt budtt hiidt till Koldinge, for huilcken etthers willighedtt och forfodringh y saa maade wij haffue etther gunstelige bettackidtt, och schulle alle tidtt fynde oss atth were etther en gunstigh drothningh etc. Bede wij etther och begiere, attj wille laade forschicke end paa thedtt skiib, som wij haffue laadett fragthe²⁾ atth schulle føøre oss hiidtt till Koldinge then siild och møllestene etc., the v^m hollandtz steen kallindis klinckier, som sthormegtistte høgborne første, her Frederich then anden etc., wor kiere søn, haffuer wndtt oss att mue fangge ther paa Kiøbenhaffuens slotth. Ther medtht giør y oss synderlige till willge, och wille thedtt medt ald gunst och naade bekiende. Beffallindis etther Gud. Schreffuitt paa wortt liiffgedinggis slott Kold[ing] then 15. dagh martij aar etc. mdlx. Wnder wortt sig[net].

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Oss ellselkelige erllig och welbyrdig her Mogens Gyllensthiern, ridder, sthadthollder pa Kiøbenhaffuens slot.

¹⁾ Se ovfr. Nr. 16 og 24.

²⁾ Se ovfr. Nr. 25.

Wittenberg, 16. Marts 1560.

Frans Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Mogens Gyldenstjernes.

Han takker hende for hendes Brev. Han og hans Mester kan ikke forliges, og han beder hende derfor sørge for, at han kommer til en anden Lærer.

Sønlig kerlig helssend eder nu och altid tilforne sendt met Gud, wor Herre Iesu Christo. Mind allerkeriste moder, maa y vide, att ieg vdaff Guds naade er end nu hertil dags vell veret til padtz. Gud alsommegtiste vnde migh dett samme til eder och till mind kiere fader och alle mine søskene att spørre. Mind kiere moder, betacker iegh eder for alt gott, som y migh giort och beuist haffuer, huilcked den euige Gud eder vell belønner igienn y sitt euige rige hos alle andre vdualde. Maa y och vide, att iegh haffuer foet eders breff med Hans von Tyscke¹⁾, aff huilcke ieg forstaar, att hertug Monss skulle verre draget til Lifflandt att anamme it biskop sticht, och att mind broder skulle och verre dragenn medtt, huilcked iegh hør gerne, kundet ellers bliffue gott mett hannom. Ieg skulle nu schriffue eder meged mere til, menn Iost haster, och saa saare nar her stedes budt, da skall iegh schriffue eder ydermere om alle honde sager. Vide maa y elligeuel, kere moder, att mind mestere och iegh kunde icke komme offuer edns met hind andre, och bagvascker migh dagh fra dagh hoss herre Philippum och hos doctor Maior, och er iegh megid redt, att hand klager saa lenge, att handt kommer dennom til att schriffue mind fader till om migh alt ont, och vedtt vell, att om dett scker, da schal mind fader vere migh meged vredt. Men Gud sckal hielpue meggh til, att iegh saa flyed, att der sckal ingenn komme til met att sige itt ondt ord paa migh,

¹⁾ Vel Hans von Diskou.

nar Gudtt och y ville, att ieg sckall drage her fra. Der for beder ieg eder, att y ville tale met mind fader, att ieg motte komme fra hannom for vdens hands vrede och til end andenn, fordi iegh migh(!) att kunde lere hos denne migh end grosse til gaffns mend time(?) itt krømpe kort(!). Nar hand haffuer lest for dy andre vngere, dy hand haffuer att lese for, da leger Per och Erick¹⁾ met hind andre. Taber mesteren, da lader hand icke aff denn gandscke dagh, før handt haffue endten tabt alt dett, hand haffuer, eller vundit igenn. Dette er dy leiser, hand leser for migh. Och beder eder och, att y vilde schriffue megh til met dett snariste, huorlunde y erre til sindtz her om, och om iegh sckal giffue hannom m[er] end 10 daler, som iegh bleff forligt met hannom om, dett første iegh kom till hannom. Iegh haffuer schreffued mind fader och eder sex gonge til om dette samme, mend haffuer indted suar fanged igenn oc ved icke, huorlunde iegh staar der y medt hannom. Her medt eder Gud also-megtiste befallendis. Schreffued til Wittenbergh denn 16. dagh martij aar 1560.

Gøre och vel, kere moder, och vndsckyller migh hos mind søster Soffie, att iegh icke schriffuer hinde til paa denne tid, huilcked iegh skulle vel giort, om iegh haffde hafft saa mange stunder.

Eders kere sønn
Franciscus
Gullenstiernn.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till sind kiere moder fru Anne her Mongs Gyllenstiernns sønligens sendis dette breff.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. IV, 93 f.

¹⁾ *Formodentlig et Kortspil.*

38.

Bygholm, 17. Marts 1560.

Kgl. Missivø til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal bemande Orlogsskibene med de Baadsmænd, der er udskrevne i Norge og er kommet til København¹⁾, og straks lade dem løbe ud. Hvis der er for mange Baadsmænd, skal han hjemsende dem, der har Hus, Hustru og Børn. Herluf Trolle ved Besked med de fire Skibe, som straks skal stikke i Søen, og for hvilke Vincens Juel skal være Admiral. Han skal sende Sten, Kalk, Tømmer o. a. til Krogen til den Bygning, som Kongen agter at foretage der.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om bodsmend.

39.

Lybæk, 17. Marts 1560.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager atter over Klaus Billes og andres egenmægtige Behandling af hans Ejendom i Skaane, som han tilbyder Mogens Gyldenstjerne til Pant. Om en Hovedsmand, der skal have saaret ham, og om andre løgagtige Rygter om ham i Danmark.

Mjn wenljg kerlig helssen alttjd ffoorskry[ff]wen mett wor Herre. Kjere her Maaenss Gyllenstern, svaager oc ssynerlige gode wen, ssoom etter wel ffoorttenker, ad jeg skreff etter ttill mett en mjn dreng nv vdj ffoorgangen wjntter²⁾ oom dett goss, ssom affstaarffen her Klaffvess Bjlle meg j mjn ffraawerelsse ffraattagen haffver oc nv hanss arffwjnge haffve oc brvge, meg j ssaa mange aar meg(!) ttill sslig en ttrepelig skade, ssom han oc de meg gortt haffve, oc dertill mett ffoortterett epaa mjn gaar Lyngby oc ladett hemellig borttfførtt oom nattj ttjde al mjn ffettalle, korn, rvg, mel oc maltt, dett sseg mange lester ttill ssjger, ssom jeg hade der ljgende, daa jeg der aff lannett drog, ffoor vden anen ffittalle, ssaa mange

¹⁾ Se ovfr. Nr. 17.

²⁾ Jufr. bl. a. I, Nr. 502 f.

lester ssjl, aal, ttaarsk oc anett ffast mere, ssom meg langssam waare oower ad skriffve, haffver haffver(!) han oc Knvd Perssen meg allt ffoortterrett(!) oc borttfførtt till deress gaare aff ffoorbemelte mjn gaar. Ttesljgist tter ttillmett haffver ssame Klawess Bjlle meg mett Knvd Perssens tillhang xvj hvnrett ffoder hø meg(!) der laditt foortterett der epaa mjn gaar mjtt ssjne staløxssen, han lod drjffve ffraa Baavhvss, oc mer en iiii ttvssen lass halm, ssom hade staanit j hesser mer en v eller vj aar der epaa mjn gaar 1), oc der ttill mett en ganske lade fvl mett rvg oc oc(!) haffver, dett mange lester vdj war. Saa haffve de gor mjn gaar ttill en ladegaar aff Bavhvss oc aff Knvdsß Perssens herlighett mett deress staløxssen oc ladett mjne ffoller, øxssen, ffe oc kveg j de wjntter aff hvnger døtt ffoor vden dett, Jakop Maawerssen 2) oc Olle Laak ttill donom anamett haffwer, oc ssamelledis hoss alle mjne bøner oopttagen alle mjne fforffoller, fforøxssen oc kjør oc megett anett, ssom jeg ttill hoyre haffver ladett vdsette, ljge ssom dett j ffjnelan waare, oc allt ssess der jgemmen ffjnger der mett, oc allt er wel gortt, hvad ssom de kvne deress ttiranss gewaltt mett meg oc skade gøre. Oc nv haffver ssame her Klaffvess Bjlle eller hanss arffwjnge hverken breff eller ssegel eller en bogstaff skriffblig bewiss aff meg epaa noogen mjne gaare eller goss eller paa noogen den skade, ssom de meg gortt haffve 3). Ssaa ttoor jeg jnttet lade dom eller mitt goss aff dom delle, ssom de mig ffraa ttagett haffver, ssom de jngen breff eller bewjss der epaa aff meg haffve, anett en lade anamett, hvem jeg vil dett panttssette, oc ttalle dom ttill ffor skaden mett rjgenss delle, den, ssom de meg wellelige epaa mjn gaar oc goss gortt haffve. Der ssom j nv wille haffve ssame goss j pantt aff meg, ssom her Klaff(!) Bjlle oc hanss arffwjnge meg ffraa ttagen haffver nv vdj mjn affverelsse, sa lader ett etter wisse

bod kome hjd ttill Løbek mett dett fførste, ffør en jeg her aff drager, ssaa wil jeg gjffve etter panttebreff oc god ffoorwarjng der epaa, ffør en jeg anamer etterss penjnge. Oc er der oc anre mere, dett wjlle j pantt haffve. J hvad j wille gøre der oom, ssaa maa j dett gøre mett dett fførste, ttj hvem fførst komer ttill mølle, han maller fførst.

Kjere her Maaenss, j(!) skreff etter ttill nv ffoor wjntter oc ssende etter ett breff ttill kongelig magestat oom mjn gaar oc goss, jeg wjlle haffve jgen, oc mjn store erlidene skade, de meg gortt haffve, ad jeg wjlle gerne haffve mjn aaprettellsse derffoor. Daa ffik jeg jngen anen svar, en der skvle meg en vparttjess rett wetterffaess. Oc jeg wed ike, hwem meg den vparttjesk rett skvle meg(!) den rett der ttil ffjnde, dett de skvle meg mjn erlidene skade wederlege oc bettalle, den de meg gortt haffwe; ttj den ene haffver ttagen penjnge epaa mitt goss, oc de anre haffwer ttagen mitt goss, oc en partt aff de anre haffwe nødett oc tvongett meg de breff 4) oc ttill ad ffoorssegle j Lvn aff oc gortt meg sslig en vkristelig skade mitt emod koⁿ m^{tt} breff, ssegl oc ffoorskrjffvjng oc alle wore ffriheder, looff oc ressesser. Men jeg ffoorstaar, a dett jnttet wil hjelpe ssligtt ffoolk ad warne oc vnerrette, ffoor Gvd almegettgeste han wil dom arwerlige warne oc straffe, ssaa de maa hver erlig man ljge oc rett gøre. Deress vparttjeske rett, den de mett meg j Lvn omgjngge, den haffver jeg ike env ffoorgett, oc hvor de meg der hen brjngett sslig en vparttjesk rett, den maa enen begere oc jngen erlig man. Oc lade dom env merke vdj ettljge skrjffven, ad koⁿ m^{tt} skvle env haffve rett vdj ettljge mjne gøder, dett ike wil sseg ssaa ffjndess eller lade ske, eller oc ike heller skett er vdj ett haltt hvnrett aar ffoor kongelig magestattz fføssel, ad noogen konge j Danmark skvle haffve arwerett vdj mjne ssalle ellerss eller vdj mjne gøder. Men hade mjne

gamelle sslegtt oc ffoorvantte lewett 5), her Olle Jepssen, her Maawerss Jepssen, her Henrik Aagessen, her Haalger, her Ttvwett(!), her Axssel Vgerop¹⁾ oc mange fllere, baade rider oc aff adel aff mjn sselgtt(!), nv ffoorhen korttlig døtt oc affgangen ere, de, der meg wel ssagtt oc proflessjett haffve, ad de skvllle ssaa gange. Men hade de lewett nv, der de meg dette oowerwoltt oc skade gortt haffve, de skvllle lenge haffve bedett epaa ett ssvr ebel 6), en partt, de dett spel gortt haffve oom mjne pennjnge oc goss halpe(!) oc meg dett ffoorttrøtt haffve, dett doog Gvd ike den retttferdjge ffoorgette eller oc ike ffoogleme wil. En partt haffve ffoor deris modwillige gewaltt oc vbillige hanlvng wel deriss løn der ffoor, oc en partt werer dhen oc wel become 7).

Kjjere her Maaenss, j haffver oc mjn dreng adsspord, hvad den hopman heder eller oc ffoor en war, der sslog meg vdj mjn mjn(!) arm eller skvllle meg haffve sslagen her ttill Løbek, ssaa vjlle jeg gerne haffve aff etter ad wide, hvem ssom ssligtt ffoor eder ssagtt haffver. Oc Goott giwe hvem dett er, dett ffoor eder haffver ssagtt, han haffver løgen oc dettzljge ssom en ereless, goottloss oc en løgenaffttig erefoorgesser. Ttj jeg ttaker Gvd almegtteste, jeg haffver ike ett wond eller ar aff mitt ljff, dett ssom noogen erlig man sse kan, ssjden jeg aff Danmark drog, vden ii gange jeg er noogett skoott j Ffrankrjg ffoor k. m^{tt} ffjnde. Oc dett kan man epaa ljffvett sse, oc dett jeg er jke j noogen arm ffoorwontt, oc haffer jeg ike heller hafftt mett noogen hooplytt ad gøre her ttill Løbek j ssaa mange aar vden mett ii. Den ene, paa dett ad ffoolk maa widett, han sslog sselff ttredje epaa meg, oc daa bleff hanss ene arm halff j loop, oc der gik han drjffende vaet oc bleff ssjden erskoott vden ffoor

¹⁾ *Oluf Jepsen Sparre og Movrids Jepsen Sparre var Brødre til hans Fader Tord Jepsen Sparre. Henrik Aagesen Sparre var Fætter til disse. De følgende er Holger og Truid Gregersen Ulfstand og Aksel Urup.*

Løneborg, ssaa han loowett ike ad gørrrett mer. Den anen han ffik oc ssjn del oc gik aff mett, den er nv egemen howettdett skott j Ljfflan. De baade har jeg hafftt mett ad her gøre, dett de baade har ffoornommen, oc mett jngen anen. Jeg haffver hafftt ssaa mange hvnrett ffoor meg aff allerle nassjoon j k^e m^{at} teneste, daa de kvne meg ike megett affjage, vden de sselwe haffver epaa deress ljff ffoornomen, ssaa jeg haffwer mjn hvd wel ffoordegett, Gvd were loowett. Kvne hver røbe nake¹⁾, der aff Danmark komer j disse lande, ssjn hvd ljge oc ssaa ffoordege, der lader ssig sslaa arme, hener, ffjnger oc lyff j ssøner oc aff(!) lyff aff, ssligtt herligtt ffaalk skvlle man men oom haffve deress erlige ssnak oc lade meg, sslig en sslett hageskøtt, mett kjen løgen lade vere vnnaagessvest. Men jeg wed wel doog, hvem de ssame lvrer ere; men der er jngen, ssom wil de pode grjnss hvnss ttewen ike anneme eller podalss stemper ttewen²⁾ ansse. Ssaa løber de j Danmark mett deress løgen, epaa dett de kvne ett rjnge aarssgeltt bekomme, oc ljvwer oc ffleker dom ssaa ttill oc ere ike werd en kohørd ad verre. Ssjger en hoopman oc, vdj Dettmersken haffver en partt aff de ssame lvrer legen oc gortt sseg krang ii eller iii mjl agtter, der de bøner waare sslagen. Men jeg wed wel, hvem de ere, oc wil dom ike vd mjn skvlbog ffoorgede. Wil j oc gyffve meg noogett ttill kjende der aff, dett ffoorskjller jeg alttjd gerne, oc j hves

¹⁾ Om Skældsordet „røbe nake“ oplyser Prof. Dr. Johs. Brøndum-Nielsen velvilligst, at den sidste Del af dette Ord er det samme som den sidste Del i Ordet „Stivnakke“; røbe kan være det samme som tysk „Rüpel“, hvorefter Ordet skulde betyde: Tølper el. lign.

²⁾ Om disse Skældsord oplyser Prof. Dr. Johs Brøndum-Nielsen: podegrins, d. s. s. Podagra = Pokkers; det første Ord betyder altsaa: de Pokkers Hundstøver; podals er omtrent det samme som podegrins = Pokkers; stemper er vel afledet af Verbet: stempe = stemple, jvfr. middelnedertysk: stemper = Anstifter. Det andet Ord skulde altsaa betyde noget lignende som: de Pokkers Rænkesmede.

maade jeg kan etter ttill wilge were, wil jeg ok alttjd gerne gøre. Her mett etter Gvd almegttigste beffalendis oc beder etter gerne, ad j wille wile welgøre oc grysse etter kjere hvstrv, mjn ffaderbroder(!) ffrv Anæ¹⁾ mett mange gode natter epaa mjne wegne. Dattom Lobøg den xvii dag merss maanett jm jaa(!) mdlx etc.

Jakop Sspare.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maaenss Gyllenstern ttill Sternholm, koⁿ ma^t statt haaller vdj Kjøbenhaffwen, mjn kere ssvaager oc ssjnerlige gode wen, wenligen ttill hand.

Her Claus Bylle, Knud Perssen teret oc bortført af hans gord, Iacop har, oc faet anet, tuongen hanom breff aff.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Her Claus Bylle, Knud Perssen teret oc bortført af Liungebii gaard. 2) Jacop. 3) Her Clausses arffyng inttet breff. 4) Nød oc tuongen hanom breff af. 5) Hans gammel slecht leuet. 6) Bedet pa et surt ebel. 7) En part haffue deris løn.

40.

Aarhus, 27. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Overlevering af Toldkisten i Helsingør til Toldskriver Jens Mogensen Rosenvinge, om Køb af Master i Danzig, om Betaling for et Ur til Steffen Sejermager, Reparation af Slottet i Flensborg, Opførelse af et Hus i Odense og Forsendelse af Vin til Aarhus til Kongen.

Meget medtaget Orig. m. Kongens Underskrift, Spor af paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet første Dag vdy apryl an. 6... Om tolden i Helssyngør. — T. o. a. L. 6, 238. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Fru Anne Sparre var hans Farbroders Datter.

41.

Aarhus, 28. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hjemsendelse af de til Flaaden udskrevne, ikke søkyndige Nordmænd.

T. o. a. L. 6, 240 b. — Tr.: K. Brb. — NRR. I, 287.

42.

Aarhus, 29. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham til Viderebesørgelse Breve til Lensmanden paa Bergenhus Erik Rosenkrantz og til Borgmestre og Raad i Bergen.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamett 3. apryl, at forsende breffue tyl Erick Rosenkrans oc tyl Bergen.

43.

Aarhus, 30. Marts 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til af de hugne Sten til Skorstene, der ligger paa Københavns Slot, at sende saa mange til Opførelsen af Bygningen i vor Købstad København¹⁾, som behøves til 3 Skorstene.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamett 7. apryl, om en skorsten.

44.

Em Kloster, 7. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sende Bertram von Ahlefeldt paa Flensborg Slot Resten af de gotlandske Astrag, der findes paa Københavns Slot, og skaffe hans Bud et Skib til at føre dem til Kiel. Palmesøndag.

Orig. m. Kongens Underskrift og paatrykt Segl. — Udt. i T. o. a. L. 6, 245 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Fejlskrift for: Odense, jufr. ovfr. Nr. 40.

45.

Em Kloster, 9. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forholdsregler paa Krogen i Anledning af Rygterne om Peder Oxes fjendtlige Planer. Om en bestemt aarlig Løn til en Del af Folkene paa Københavns Slot. Tirsdagen efter Søndagen Palmarum.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Oxe oc tjenste folck pa Københaun, at haffue et got opsiin. — Afskrift i Ny kgl. Saml. 4to Nr. 626. — T. o. a. L. 6, 248 b. — Tr.: K. Brb.

46.

Em Kloster, 11. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal lade Orlogsskibene udruste saa snart som muligt, bemande dem med Knægte og lade dem ligge rede paa Strømmene.

T. o. a. L. 6, 249. — Tr.: K. Brb.

47.

Wittenberg, 15. April 1560.

Georgius Albany a Chyrkey til Mogens Gyldenstjerne.

Han har overbragt Mogens Gyldenstjernes Besked til Philip Melanchton og Dr. Maior og givet Frans Gyldenstjerne Pengene til Studierne. Han takker for den gæstfrie Modtagelse, omtaler Philip Melanchtons svagelige Helbred og sender Hilsener.

Plurimæ foelicitatis obsequijque mej
commendationem.

Strenuis(!) ac nobilissime domine, cum ex suscepta peregrinatione opinione mea multo longiore idib. Aprilis redijssem tuaque mandata et commendationem de optime spei adolescente filio tuo suauissimo viris clarissimis orbis terrarum magistro domino Philippo Melanthoni et Georgio Maiori rettulissem, ipsi autem Francisco Guldenstener missam pecuniam ad præsidia studiorum integre reddidissem, vestræque gentis ac Danicæ nobilitatis splendorem, singularem in peregrinos humanitatem, dominationis autem tuæ erga me eximiam munificentiam et multa ho-

spitalitatis offitia summo loco natis hominibus dominis et amicis meis plurimis, comitibus, barronibus ac nobilibus, huiusque academiæ proceribus copiose recensuissem, nihil magis optabam quam offerri mihi aliquam occasionem declarandæ meæ uicissim gratitudinis et accepti beneficij memoriam.

Quæ cum auferatur, volui nunc per literas immensas ac pene diuinas agere gratias et etiam promittere, ubicunque opera, studio, diligentia et auxilio meo in omnibus honestis actionibus ingeniosus adolescens filius tuus Franciscus indiguerit, me illi affuturum et nullum ex gente uestra, qui ad me in patriam peruenerit, inhonoratum dimissurum. Plura scribere dubia salus et pene deplorata iam ualetudo domini præceptoris obseruan[di] Philippi Mel. prohibent. Hoc tantum nobilissimam dom. t. oro, si quid est, quod ex mea patria habere uelit, mihi rescribat. Dominus Deus propter merita filij sui unigenitij multum diuque conseruet d. t. una cum familia sua et d. Christophorum Amaral ex me diligenter saluere iubeat. Vitebergæ XV April. 1560.

D. t. deditissimus

Georgius Albany a Chyrke[y]¹⁾
sereni^s. Maximiliani Bohe[mia]
regis aulicus.

(Bagpaa: Udskriften, Spor af Seglet²⁾ og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Nobilitate generis, prudentia ac virtute bellica præstanti domino Magno Gyllenstier, sereni^s. regis Daniarum locumtenenti et consiliario, equiti aurato, fortissimo domino ac parenti observando.

En vnger meg tylscriiffuit.

Tr.: Ny kirkeh. Saml. IV, 94 f.

¹⁾ Det i Ny kirkehist. Saml. her gengivne [y] staar ikke i Brevet; i næste Linie mangler nu Stavelserne -mia — hvis de nogensinde har staaet der.

²⁾ Det tidligere paatrykte Segl er faldet af og ligger løst i Brevet.

48.

Haderslev, 17. April 1560.

Hertug Hans d. æ. til Mogens Gyldenstjerne.

Hertugen beder ham lade den Skipper, som er sendt til København efter de af Christoffer Hvitfeldt fra Gulland sendte Astrag, faa saa mange Kalksten fra Saltholm, at Skibet faar fuld Last.

Johanns, von Gots gnaden erbe zu Norwegen, hertzog zu Schleswig, Holstein, Stormarn vnd der Ditmarschen, graue zu Oldenburgk vnd Delmenhorst.

Vnsern grus vnd gnedigen willen zuuorn. Gestrenger, lieber, besunder, weill wir zu diser zeit zu behueff vnser angefangenen gebeude kalck benotigt, so haben wir demnach vnsern schipper nach Coppenhagen etzlich kalckstein vor vnser gelt zu kauffenn, auch gottlandischen astrach, also vns von Christuff Witfelt von Gottlandt geschickt wordenn vnd noch jtziger tidt aldar zu Coppenhagen licht vnd vnser gehört, jnzuladen abgefertigt. Vnd begeren dem nach mit allen gnaden gantz gnediglichen, jhr wollet vns zu sunderlichen angenehmen willen vnd gefallen vnboschwert sein denselben vnsern astrach laden vnd bei den leuthen vf Soltholm souill vorschaffen zulassenn, das vnser schiffer vor vnser bezalunge, wes jhme noch an der ladunge mangeln wirt, dismall erlangen muge, euch jn deme, wie wir vns mit allen gnaden zu euch vorsehen, damit vf dismall dis vnser schiff die fulle ladunge zubekommen vnd nicht ledig wider zu hauß khomen mucht, guttwilligen erzeigen. Solchs wollen wir vmb euch mit gnaden, gunst vnd allem guten zubedencken vnd zuerkennen jn keinem vergessen stellenn. Datum vf vnserm schlosse Hadersleben, den 17ten aprilis anno etc. lx^{to}.

Manu propria sst.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem gestrengen, vnserm lieben besundern ern Magnus Guldenstern, rittern vnd der ko. w. zu Dennemargken etc. stadthaltern.

Harttug Hans af Halsten ten eldere.

49.

København, 17. April 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

De fremsendte Breve er besørgede. Omtaler Foranstaltninger paa Krogen, Udrustning af Orlogsskibe, Fetalje, Krudt, Kanoner o. m. a. og foreslaar Morten Jensen til Bestillingen som Vrager (Vragoptager) efter afdøde Esbern Vrager.

Stormegtiigste, høgborne først, alder naadiiste herre och konningh, nest myn vnnderdanigh, plichtiig, tro tiennste giffuer jeg etters konng. maitt. wdi aldt vnnderdanighedt tiill kiennde, att jeg har annammet nogene etters konng. maitt. breff att forsennde tiill hoffemesterenn, her Thage, Eriick Rosennkrandz, Christiernn Munck, Per Huydtfeldt, Eruert Bylde och Jenns Vlstanddt oc har strax forskycket samme breff, saa mannge die ware. Wyll jeg och saa bestylle met Kroghenn, saa thet met Gudz hielp skall jnngenn nødt haffue, for thet jeg bestylle kanndt, och har jeg hafft ther en tanncke paa, siidenn Per Ox drag aff lanndet, och ther forlaget 2 radder lanndzknecht ther jnndt tiill thett folck, som ther wor tiillforne. Bleff thenn eene raadt tagen ther aff nw y wynter, thenn wyll jeg bestylle ther jnndt pa slottet jgienn, om etters konng. mait. wyll, jeg thet iidermere forstercke skall; etters konng. mait. wyll giffue meg thet tiill kiennde. Meg tiickes och wære raadeligenn, att thet bleffue bestyllet alle stæds, bade met slottenn och the fasste gaard, som ligge wdt met søø siiden, ther oc wore tiill siun met, thet Gud forbiude, att noget skulle bleffue

forrasket, thet wyllle jcke saa letteligge komme tiillbage jgenn etc.

Dyße iiij orlages skiibb skulle met Gudz hiellpe bleffue redte att segelle strax effther sönndagh och saa ferdes paa dy annder, aldt huadt mannd kanndt, om konng. maitt. wyllie er, att menn skulle lade lege nogenne wdt paa strømenn eller bliffue styll her y haffnenn, och huadt folck ther skall paa anndet ennd lanndsknechte. Etters konngelige maiestat wille naadeligenn giffue thett tiill kiennde, huorlunde thet thermet bestylles skall.

Kannnd jeg jcke forlade wdi aldt vnnderdanighedt att giffue etters konng. mait. tiill kiennde, att her holles enn stor kost, bade met slotz folck, embedes folck och met skiibbenn. Dy iiij for^{ne} orloges skiibb er wdt fyttalliget paa iiij maanet. Her er jnntet malt kommenn y aar wdenn thet, som er komme(!) fraa Eskyll Gøye. Ther kam jnngenn tørr fiske fraa Bergenn i fiord sommer. Malt, tørfiske och øxenn wyll først giøris behoff, att ther tennckes tiill y tiide, huor thet skall tages. Mett tiennste folck her paa slottet wyll jeg bestylle, effther som etters konngelige maitt. meg tiill skreffuet har. Gertt Riitter har senndt enn skønn hab krudt, wjd 124 fad, jnntet fad minder ennd 1 groff tonner i samme støre. Jeg har och kiøbt wyd 100 cenntner jernn lodh tiill smaa skiith, tre quarter slannger, halle slannger och falckenetther. Thenn wanndtberedder har och wert her, och har jeg senndt Jochym Becke beskeedt ther paa, huorlund thett mett hannom bestyllet er etc.

Allder naadiiste herre, Eßberenn wrager død nw korteligenn, som pleyer att tage thett wragh op. Her er enn anndenn, som har wert hoeß Eßberenn wdj 7 aar, wyd naffuenn Marttenn Jennßenn, hannd har och aldt Eßberenns redskabbe att ope tage wrag mett och wyd kaannsten. Thenn har jeg befalllet paa etters konng. mait. wegne att bruge samme embed och beholle, liige som

Esberenn thett tiill fornne haffde ephter hanns bryffes liidelße. Wyll etters konng. mait. naadeligenn vnnde for^{ne} Marttenn Jennßenn breff her paa att brugge samme embed, tha er hannd willig thertiill. Esberenn haffde hall part aff alt, hues hannd kunne saa optage wdy haffuenn. Och skall met Gudz hielp jnntet forsømmes aff thet, som jeg bestylle kanndt. Etters konng. mait. wdi alt vnderdanighedt willig tro tiennste att bewyse skall jeg met Gudz hielp finnes redebwnn oc wspart, som jeg plichtiig er, och will hermet hafue etters konng. mait. høgmeгтиighedt lyff och siell wdj ett liicksalligt, langwariig regiment Gudt allmeßt. befalet. Skreffuet paa etters kong. mait. hws then 17. aprilis anno lx.

Etters naads konng. mait.

plichtiig tro tienner

Magnus Giillennstiern

tiill Stiernholm, ritter etc.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy tyl k. mt. ten 17. apryllis.

Konc. med Skriverhaand i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

Delvis tr.: (Norsk) Histor. Tidsskr. II, 98.

50.

I.

København, 20. April 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.¹⁾

Om den befalede Udrustning af Orlogsskibene og om Fetaljen til dem. Otte Stisen er sat til at have Tilsyn med Folkene paa Krogen. Om Forsvarsforanstaltninger dér. Han ønsker Peder Christiensen flyttet derfra og har beordret Peder Bille til Tøjhuset for at overvaage Udleveringen af Skyts.

¹⁾ Forholdene med Hensyn til dette og de følgende Breve er ret udviklede, idet der i D. Kanc. findes et originalt Brev af 20. April til Kongen, medens der er en Række Koncepter, der staar i Forbindelse med det, i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

Stormechtiugste høgborne først, allder naadiiste herre, nest mynn tro, willig och plichtiug tiennste giffuer jeg etters konng. maitt. wdi aldt vnnderdanighed tiill kiende, att etters konng. mait. skryffuelße¹⁾ er kommet meg tiill hannde, som jnndholler, att alle orloges skiibbenn skall

1. *Det originale Brev af 20. April (her gengivet som Nr. 50, I) er helt igennem, ogsaa for Underskriftens Vedkommende, skrevet med en Skriverhaand, men Brevets sidste Halvark med Segl og Udskrift mangler. Alligevel maa det sikkert betragtes som et til Kongen afsendt, originalt Brev.*

2. *Til dette Brev findes i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser hans egenhændige Konc.*

3. *Endvidere findes her det samme Brev, skrevet med samme Skriverhaand, ligeledes med Underskrift og Udskrift (dog uden Segl), men benyttet som Koncept til et nyt Brev af Mogens Gyldenstjerne, idet denne har forsynet det med Udstregninger og egenhændige Tilføjelser. Tilføjelserne (her gengivet som Nr. 50, II) er skrevet dels i Margenen paa selve Koncepten, dels paa et løst Kvartblad, med Indføjningsmærker i Koncepten og tilsvarende Henvisningsmærker i Margenen og paa Kvartbladet.*

4. *Af disse Tilføjelser er det med 5) mærkede Stykke, med Undtagelse af den Del, der her er sat i skarpe Klammer [Jens Ulfstand . . . breff] benyttet som første Del af Koncepten til et nyt Brev til Kongen (her gengivet som Nr. 51). Originalen til dette Brev synes ikke at være bevaret. Da den første Del af dette Brev er taget fra Koncepten til Brevet af 20. April, er hele dette Brev her dateret [ca. 20. April], da det sikkert maa være afsendt samme Dag eller den nærmeste Tid derefter.*

Koncepterne under Nr. 2 og 4 er skrevet paa samme Ark, hver paa sin Halvdel. Dette Ark er i nyere Tid fejlagtigt blevet forsynet med Datoen 29. September 1560, uden at det kan ses, med hvilken Hjemmel.

Forholdet synes altsaa at være følgende: Mogens Gyldenstjerne har først skrevet en bevaret (men her ikke gengivet) Koncept til et Brev til Kongen, og dette blev renskrevet med Datoen 20. April af Skriveren. Denne Renskrift har Mogens Gyldenstjerne dernæst benyttet som Koncept til et udførligere Brev, idet han har foretaget en Del Rettelser og gjort en Del Tilføjelser til det (her gengivet som 50, II), men har derpaa opgivet at benytte den saaledes ændrede Koncept, har ladet den oprindelige Koncept renskrive igen og har afsendt denne Renskrift til Kongen (her gengivet som Nr. 50, I). Af de ubenyttede Tilføjelser har han dernæst benyttet et Afsnit (II, mærket 5) til Indledning til et nyt Brev (her gengivet som Nr. 51), som antagelig er afsendt umiddelbart efter det første Brev.

Om han tillige helt eller delvis har benyttet den øvrige Del af Tilføjelserne til et særligt, tredje, Brev, vides ikke; i alt Fald er et Brev med disse Tilføjelser som Bestanddel ikke bevaret.

¹⁾ Nr. 46 ovfr.

giøres redt och vdtleges paa strømen; thett skall see, saa snart mueliigt er 1). Dy bliffue 10, som nw skall vdtredes, och er tiill fornne her vdtredt 25 skiibb, store och smaa, tiill orloges och hennte met, hues her giøres behoff, regnends dy iij met, som høgborne først, her-tugk Magnus fyck met seg 2). Thet har och wyll wel tage paa fyttaliigenn, som her gar baade tiill lanndt och wandt; mallt, kødt, smør och tørrfisk wyll først giøres behoff, huilcket jeg jcke kanndt forlade wdy alldt wnderdanighedt att giffue etters konng. mait. tiill kiennde, om etter konng. mait. wyll werdis och talle met rennthe-mesternn therom 3).

Allder naadiiste herr, ieg har och sennt Otthe Stissenn¹⁾ tiill Krogenn at skall haffue ther tiillsiunn met folcket. Første jeg kommer fraa thenne munsterinng, wyll jeg selluff føre tydt och see, om jeg kunne fange enn schantze guort att sette thet graue skutt wdj, som ther er, forthj thet kanndt jndtet bruges jnddenn for muhren, och achter jeg att føre thenn slange Mudz tyll Kroghenn, for thenn langer well tiill. Mett myt raadt skulle och konng. mait. orloges skiibb tage emodt thennom, om her wylle komme nogenne skiibb y Sunde, som haffde vnndt y sinne. Ther wyll jeg och haffue ladt meg finnde, thenn tydt dy Borgunndske haffde for att wylle vnndt-sette Kiøbennhaffuenn, och stadt thet skiith wdt met stranddenn samme tydt, ther Kroghenn bleff skotht mett. Wyll etters konngelliige mait. werdes tyll, att Per Christiennßen²⁾ kwnne komme nw paa ett anddenn stedt; hand er farligenn att haffue y hwße nu y thenne tydt 4). Peder Bylle³⁾ har jeg befallet att komme hytt effther munsteringhenn och see tyll met huad skiith, som nw kommer vdt aff tøghußet, och wyde ther beskeedt paa.

¹⁾ *Otte Stisen Hvide, Hovedsmand paa Flaaden.*

²⁾ *Peder Christiensen Dyre.*

³⁾ *Arkelimester Peder Bille.*

Jeg forseer meg, her skall nw jnntet skiitt finndes vklart 5).
Etters naades koniglyche mait. wdi aldt vnnderdanighedt
willige tro tiennst att bewyse skall jeg met Gudz hielp
altiidt findes redbwnn och vspart, som jeg plichtiig er,
och wyll her met haffue etters konnigliige mait. høg-
megttiighedt lyff och siell wdj et liicksaliig lanngwariig
regiment Gud allmetigste befalet. Datum paa Kiøbn-
haffuenn then 20. aprilis anno 1560.

Etters naade konng. mait.

plichtiig tro tiener

Magnus Gulldenstern tiill

Stiernholm, ritter.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

II.

Mogens Gyldenstjernes Tilføjelser til Koncepten til ovenstaaende Brev:

1) Forser ieg meg, dy schal fange, hues dy skulle pa
holle, jnden 14 dag.

2) Oc sender jeg etter k. mt. registryer pa alle skyb,
som vdfyttalliget er, oc sa pa dy ander, som nu vd skulle,
ter af e. k. kand forfare ald leglighed; her jngen tylforyng.

Er her jngen tylforyng sket i tet forgangen ar met øxen
oc andet, oc er flux vdteret bade i kronynge oc syden.

3) i tyde.

4) Frands slottzkryffuer wore gerne afue met hanom¹⁾,
sa wor oc jeg.

5) Allder naadiiste herre, jeg sennder etters konng. mait.
enn kort forklarinngh om thenne vspsyßnynghe, huad her
met gar, och her fores jnntet tyll, som wahnt er, eller købt
øxn, som dyße forgannene aar sket er, att etters kong.
mait. kannnd nw wyde, som tet seg her begiffuer. [Jens
Vlstand har scryffuet meg tyl om Per Oxis scryffuer, oc
sender ieg etter k. mt. same bref.] Och skall inntet for-
sømmes, for thett jeg giøre kannndt.

¹⁾ *Nemlig: Peder Christiensen, jvfr. ovfr. i Brevet.*

51.

[København, ca. 20. April 1560.]

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender en Redegørelse for Udspisningen og et Brev, som han har faaet fra Jens Mogensen. De vestfra ankomne Skippere bringer kun gode Efterretninger. Han meddeler nogle af Skipperne bragte Efterretninger om Hertugerne Adolf, Johan og Erik.

Alder nadste herre. Ieg sender etters k. mt. en kort forclaryng om tenne vspysnyyng, huad her metgoer, oc her føres inttet tyl, som want er, eller købt øxen, som dysse forgangene ar sket er, at etters k. mt. kand nu wydet, som tet seg her begyffuer, oc skal inttet forsømes for tet, ieg gøre kand.

Alder nadste herre, gyffuer ieg etters k. mt. vnderdanygen tyl kende, at syden tette breff wor scryffuet, sende Jens Monssen¹⁾ meg tette breff, som wor hanom sent af Priissen.

Er ter oc komen fult skyb af Westerlanden oc et af Engeland; dy skyper wyde jnttet andet en gode tydyng, wyde af ingen vfyrd at syge eller nogen krygs bestyelling. Ten engelske skyper har sagt for lens, at harttug Adluff²⁾ war kommen tyl Lunden, bleff vndfangen met stor ere. Harttug lahan³⁾ er ennw ter i Lunden oc terer flux. Ter er jngen talle om harttug Erickis sag⁴⁾, at ter skulle reds tyl noget brølluff; mentte samme engelske skyper, ter blyffuer jnttet af met hans sag.

Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Conc. og Optegnelser.

¹⁾ Jens Mogensen Rosenvinge, Toldskriver i Helsingør.

²⁾ Hertug Adolf af Holsten-Gottorp.

³⁾ Hertug Johan af Finland, Broder til Hertug Erik af Sverrig.

⁴⁾ Sigter til Hertug Eriks Frieri til Dronning Elisabet. Hertug Johan var sendt til England paa Hertug Eriks Vegne.

52.

Aarhus, 22. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal tilsige Toldskriver i Helsingør Jørgen Vale at begive sig til Kongen og lade David Hansen føre det ene Toldregister.

Orig., stærkt beskadiget, med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At Jørgen Walle tyl k. mt. — Udt. i T. o. a. L. 6, 255 b. — Tr.: K. Brb.

53.

Aarhus, 23. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sende Tømmer til Gaarden i Odense til Kerteminde.

Orig., stærkt medtaget, med Kongens Underskrift og Rester af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om tym[mer til] Kerttem[inde]... — Udt. i T. o. a. L. 6, 256. — Tr.: K. Brb.

54.

Aarhus, 24. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade brygge $\frac{1}{2}$ Læst Gaas til Kongen og sende det til Aarhus.

Orig., stærkt beskadiget, med Rester af Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At sende jligst... .. gosse.

55.

Stettin, 24. April 1560.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Om Indkøb af Kobber og Kugler til Kongen og Prisen derfor.

Mein gantzwillig vnuerdrossene diennste zuuoran. Gestrenger, edeler vnnd ernuhester her stadthalter, gonstiger herr vnnd freundtt, jch habe eur g. schreibenn, zu Copenhagenn den 7. nouembris anno 59 datiret, alhir zu Stettinn in meiner ankunfft vor mir gefunden, woruf jch dieselben vorlengst solte widerumb beandtwordet habenn. So ist es doch meines reisendes halber bishero verblie-

benn. Bitte e. g. wellen mich desfalles endtschuldiget nemenn.

Aus welcherem eur str schreibenn jch vernommen, das mein diener Christoff Hollandt e. g. vonn wegenn der koⁿ mttⁿ 30 sch^z. kuglen vnnd denn 12 sch^z. libetter¹⁾ kupper verkaufft, auch das die koⁿ mttⁿ noch 40 sch^z. vngerisch kupper begereten, do man j. mtt. denselben nicht verteuren vnnd vmb 33 thaler geben wolte, euch hiruf furderlichst beandtwerden mucht etc. Mag eur get^t hierauff hinwider nicht verhalten, was die kugelen betrifft, dieselben soltenn lengst fertich gewesenn seinn; so ist der meister, der sie machet, etwas krenchlich gewordenn. Sollenn sie doch jegenn die pfingesten fertich werdenn, vnnd wen sie fertich, wil jch sie eur g. vberschickenn.

Die 12 sch^z. libeter habe ich vorlengst von Lubeck abe nach Copenhagenn geschickt, vnnd meer dann 12 sch^z., dauon mugenn e. ge. nemen lassenn, soviel sie wollenn. Was man nicht bedurfft, mag man sonsten verkauffenn lassenn.

Was aber die 40 sch^z. vngerische kupffer betreff[en], wolte jch der kon. mattⁿ nicht alleine in deme, sonndern in einem mererem vnterthenige dien[ste] erzeugenn, eur gestreng. auch freundliche dienste vnnd gueten willen beweisenn. So ist es doch ann deme, das die vngerischer kupper vast theur, vnnd werdenn teglich gesteigert, das jch es sch^z. vmb die 33 thaler ahn schaden nicht gebenn kan. Nicht destoweiniger aber wil ich sie furderlichst 20 sch^z. platenn vnd 20 sch^z. halb kugelen vngerische kupper henvber schickenn lassen, vnnd weil sie zu buchsen verbraucht werden, sein die halb kugelenn je so gudt also die platenn, vnnd ist meinn freundlich bitte, e. g.

¹⁾ *Kobber fra Byen Libethen i det nordlige Ungarn, hvor der var Kobbergruber.*

wellenn bei der koⁿ mttⁿ befurdern helffen, das ich vor es sch^z. 34 thaler bekommen magk, denn jch sonsten ane schaden nicht darmit beibleibenn kann, wie ich auch zeigerem meinem diener beualen mit e. g. selbst mundtlich dauon zureden. Vnnd was e. g. also an kupper entfangen, bit jch zeigerem es geldt daruor zuzustellen vnd verreichen zulassen.

Das jch eur ge. vf derselben schreiben nicht mugenn vnangezeigt lassenn, vnnd dar e. g. mein vnnd meiner bruder dieser ordt vnndt in Deutschlande sonsten worinne wissen zugebrauchen, wellen e. g. nur dristlichen an vns schreiben vnd vns nicht verschonen; denn e. g. vnd den jren binn jch allewege zu dienen willig. Datum Stettin den 24. aprilis anno etc. im 1560ten.

Eur gestⁿ williger

Steffan Loitz.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen, edlenn vnd ernuhesten hernn Magnus Guldenstern, rittern vnnd der koⁿ mttⁿ zw Denmargkenn stadthaltern vff Kopenhagen etc., meinem gonnstigen hern vnd freunt.

Steffen Løjtz.

56.

Em Kloster, 27. April 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har tilskrevet Toldskriver i Helsingør Jens Mogensen, at han skal sende Mogens Gyldenstjerne Brevene til Kongen med de Efterretninger, som han erfarer fra Skibene. Disse Breve skal Mogens Gyldenstjerne straks sende videre til Kongen. — (Paa en Seddel:) Kongen sender ham til videre Besørgelse Breve til Erik Rud paa Halsted Kloster, Lave Ulfstand og Jens Ulfstand paa Vordingborg og Solthe¹⁾ og Toldskriver Jens Mogensen i Helsingør²⁾.

Orig., stærkt beskadiget. Det meste af Udskriften og Seglet mangler.

¹⁾ Salto.

²⁾ Se kgl. Miss. af s. D. til Jens Mogensen, T. o. a. L. 6, 260. — Tr: K. Brb.

København, 1. Maj 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har modtaget 3 Breve fra Kongen og udført Befalingerne. Rygter om Hertug Johan af Finlands Tilbagekomst fra London m. m. Meddelelser Klager over Læssøboeres Overfald paa fremmede Skibe.

Stormegtiigste høgborne først, allder naadiiste herre och konningh, nest myn tro plichtig och willig tjenst giffuer jeg etters konng. mait. wdj ald wnnderdanighed tiill kiennde, att meg y affthes er kommet iij etters konng. mait. breff¹⁾ tyll hannde. Først jnndholle om thet tymmer tiill Onnße, thet andet, att lørgen Walle skall strax komme tyll etters konnigliige mait., thett tredie att sennde j hallest gaaße tiill Ors. Alder naadste herr, thet skiib er mehr enn for viij daghe, thet løb her fraa met thet tymmer, och war Hanns Liickow²⁾ her selluf och tage, huilcket tymmer hannd haffue wyll. Och wor meg sagt, ther laa noget tymmer tiill købes y Lanndskronen, ther haffde jeg Hanns Liickou offuer, och fyck ther enn hob aff samme tymmer, som hannom war niittiigh tiill thenn bygningh; och er inntet forsømmet for thet, jeg har kund guord therom. Har ieg och sennt enn hall lest gaaß aff stæd tiill etter konngl. mait. for viij dagh; forseer meg, thenne er wel frem kommenn etc. Item Jørgenn Wolle har ieg oc forskreffuet effther etter konnigliige mait. skryffuelse; och skall intet bliffue forsømmet for thet, ieg bestylle kannd. Syges her, att hertugh Johann³⁾ aff Fynndlannd skall være hiem kommet fraa Enngellann y dyße daghe. So er her jnntet niit ellers, ennd som jeg korteligenn tiillforne etter konng. mait. tiill skryffuet har. Allder naadiiste herre, her haffue wæret fremmet skiipper och kiøbmennd hoeß meg, som haffue myst theris skiib vnder

¹⁾ Se ovfr. Nr. 52—54.

²⁾ Kongens Tømmermand Hans Lyckov.

³⁾ Se ovfr. Nr. 51.

Leßø oc clage, att thennom skeer stor ouerlast och wretthe aff bønndernne ther paa lanndet. Jeg hør fuldt talle ther om, huorlunde dy bruge thennom ther och huge tawenn sønder, huor som annckerne stannde, huilcket ieg jcke kannd forlade att giffue etters konng. mait. tiill kiennde. Etter konng. mait. wdj ald wnderdanighed willig tro tiennst att bewise skal jeg met Gudz hielp altiid finnes redbonn och wspart, som ieg plichtiig er, och will hermet haffue etters konngl. mait. høgmeгтиighedt liiff och siell wdj et liicksaliig och langwariig regiment Gud allmegt. befallet. Datum ex Kiobnnhaffunn thenn 1. majj anno 1560.

Etters naades k. mait.
plichtiig tro tienner
Magnus Guldenstern
tiill Stiernholm, ritter.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Stormechtiugste och høgbornne først och herre, herre Frederiich thenn anddenn, met Gudz naade Dannmarckes, Norges, Wennedes och Gotthes konningh, hertug wdj Sleßuigh, Hollstenn, Stormarnn och Dytmerskenn, graffue wdj Oldennborig och Dellmennhorst, myn alldernadiiste herre, ydtmiigeliigenn.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Egenh. Konc. med Paaskrift bagpaa: Copy tyl k. mt., i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

58.

Aarhus, 3. Maj 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om den forventede Ankomst af Greven af Svartzborg¹⁾ og flere fremmede fra Tyskland.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, Rester af Seglet og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At bestyile for fremmet. — T. o. a. L. 6, 264. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Formodentlig Grev Günther af Schwarzburg.

59.

Aarhus, 6. Maj 1560.

Kgl. Missiv til Mogens Gyldenstjerne.

Om Byen Ribes Orlogsskib, som er sendt til København.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:
Om tet Rybe skyb. — T. o. a. L. 6, 265. — Tr.: K. Brb.

60.

København, 8. Maj 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Efterretning om Udrustning af Orlogsskibe i Holland og Meddelelse om Arbejdet paa Udrustningen af Orlogsskibene i København. Han har besørget, hvad Kongen har paalagt ham.

Stormegtiigste høgborne først, alder naadste herre och konningh, nest myn tro willig och plichtiig tiennst giffuer ieg etters konnigliige mait. wdj ald wnderdanighed tiill kiennde, att ieg har tallet met enn aff Per Huidtfelds tienner, som har wert tiill Armøø¹⁾ y Sielandd nw y paske wge. Samme karl har sagt for meg, att ther for Armøø redes iij skyb wd tiill orloges, och skulle samme skiib blyfue rede nu tiill pinnsdagh. Saa møget folck, samme kunne føre, wor ther bestillet, menn hannd fornam icke møget skiitt, att ther wor for hannden. Enn borgemester i Ennckhiissenn, heder Wyllom Johannsenn, skall were ommeral och bestyller alt met dylse skiib. Dy giør ther ord af, att samme skiib skulle tiill Spaniienn tiill konningh Philippus. Er ther andet vnder, inntet giffue dy seg hytt y Sunndt met sa ringe en hob, i huor dy ellers tage theris kos henn. Inngenn tydning er her ellers paa thenne tyd. Y morigenn skulle knechtenn ganngge tiill skiibs paa Hercules, Mercurius, Achilles och iij aff dy annder sma skyb. I gor bleff Fortunes thenn nii mast

¹⁾ *Arnemuiden paa Øen Walcheren.*

rest, och gick wel tiill, Gud wer lauet. Dy skiib, som nw rede er, skulle wdleges paa strømmen, dy andre skulle och snart blyffue rede och komme wd. Tymmermanddenn syger, att Enngellenn er møget skrøbelygenn att ferde. Huad erende etters konng. mait. har skryffuet meg tyll om, er alt bestyllet, och skall jnntet forsømmes for thet, jeg giøre kann etc. Etters konng. mait. wdj ald vnnderdanighed tro williig tiennst att bewyse skall jeg met Guds hielp altiid findes wspart, som jeg pligtiig er, och will hermet haffue etters konniglig mait. høgmegtug- hedt wdj ett langwariig, liichtsaliigt regimennt Gud al- megtigste befalet. Datum Kiøbnnhaffun thenn 8. majj anno 1560.

Etters naads kong. mat.
pligtiig tro tienner

Magnus Giilldenstiern
tiill Stiernholm, ritter.

(Bagpaa: Seglet og den sædvanlige Udskrift.)

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Copy tyl k. mt. majj anno 60, i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

61.

Næstved, 10. Maj 1560.

*Borgemestre og Raad i Næstved til Mogens Gylden-
stjerne.*

De sender efter hans Brev en Bartskeer, en Piber og en Trommeslager.

Wor jdmige helssen ether alle thiider forbent met wor Herre. Kiere her Mogens, tacke wij ethers welburdighet ganske gierne for alt gott, y oss althiidt giortt haffue, for huilchett Gudt were ethers lønn. Kiere her Mogens, giffuendis ethers welburdighet idmigelige att wide, att wij finge ethers breff, att wij paa kon. matts. wegne

skulle strax forþende tiill Kiøffuehaffn en godt bar[s]ker, piffuer oc thromslar. Saa haffue wij effte[r ethe]rs beffaling forskaffitt thesße breffuißere tiill ether, oc haffue the loffuett oc tiillsagtt att thiene hans kon. matt. throlige wdj theris beffalning etc. Kiere her Mogens, huor wij kunde were ethers strengheet tiill willie oc thienisthe paa kon. matts. oc paa ethers egene wegne, giøre wij althiidt gerne. Ether her mett Gudt althiidt beffalendis. Screffuit wdj Nestuedt fredagen fore søndagen cantate aar mdlx.

Borgemesther
och rodmendt vdj
Nestuidt.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig mandt oc sthrengre ridder her Moghens Gyldhenstierne, kon. matts. stadholdere paa Kiøbenhaffn, jdmigeligen tiill schreffuetth.

62.

Aarhus, 10. Maj 1560.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at fragte en Skude til den Vin, som Jens Mogensen har købt til Dronningen, og sende den til Koldinghus.

Dorothea mett Gudz naade Danmarckis, Norgis,
Wendis oc Gottis drottning etc.

Vor synnerlig gunst tilfornn. Wiider, att wij forfare aff oss elsk^e Jens Mogenßens¹⁾ schriffuelße, att hand haffuer kiøbt oss tiill gode xiij fad wiin tiill wor husholding, oc att hand mett thett første achter att forskicke same wiin tiill Kiøpnehaffn. Thij bede wij etther oc gunstligen begere, atj wille lade anname for^{ne} wiin oc ther tiill oss til beste strax frachte enn god skude, som kand føre same wiin ind for Kollinghus, och atj wille lade en

¹⁾ *Jens Mogensen Rosenvinge, Tolder i Helsingør.*

etthers egne tienere, ther tro oc wisse er, følge mett paa skuden, som kand haffue god flittig vpseende mett, att wiinen icke forplumpes eller fortappis, men att thend maa well bliiffue forwaritt oc vden skade framkomme, oc atj her vdinden wille giøre etthers fliid oc lade etther goduillig findis, effthers[o]m wij etther tiltroer. Wij wille thet mett all gunst oc naade bekiende oc forskyldede. Befalendis etther Gud. Schreffuitt paa Aarhus gard thend x maij aar etc. mdlx.

Vnder wortt signett.

(*Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift:.*)

Oss elske erlig oc velbyrdig her Magnus Gyldenstjerne, ridder, stadtholder paa Kiøpnehaffns slott.

Anamet ten 22. maij. At forsende dronyngs wyn.

63.

København, 17. Maj 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om et engelsk Skib, som Laurids Andersen har opbragt under Norge. Efterretninger om Forholdet mellem Spanien og England og mellem England og Skotland.

Stormechtigste høgborne første, aller nadiigste herre, nest mynn plichtige thro thienniste giiffuer ieg eders kongg. mat. vdi ald vnderdanighedt till kiennde, at Lauritz Andersenn¹⁾, som haffuer befalinghe offuer thj fyre orlogs schib, som eders kongg. mat. haffuer ladit vdløbe vnder Norge, thij haffuer fundit end Engelsmandt vdi søenn. Som mig Laueritz Andersenn haffuer tillschreffuit, at same Engelsmandt icke haffuer strog[et] saa tilighenn, som hanum tygte, thaa lod Laueritz schiude till hanum och

¹⁾ *Laurids Andersen Baden, Skibshøvedsmand. Jvfr. kgl. Miss. 27. Marts 1560 til Herluf Trolle (tr.: K. Brb.)*

schiod hanum end mand aff, och end andenn bleff saer paa benith, och thend engelske mandt lodt icke schiude et schudt ighienn. Doch beholt for^{ne} Laueritz same engelsche schib nogen dage hos siig och lod offuersee, hues handt hade inde, och siidenn lodt hanum løbe till Helsingør och sett en aff eders kong. mat. knegte ind paa same engelsche schib, om tolderenn kunde finde, thet eders kong. mat. kunde haffue nogen ret till same schib. Eders kong. mat. tolder Jens Mogensen haffuer sendt schipperenn met thre aff kiøbmendenn hidt till mig, thaa forfarer ieg, at thij er vdsendt fraa Lunden y Engelandt och forskreffuit till Dantskenn met theris gotz. Thj haffuer møgit klede inde, rusynner och koninicker schind. Droningen aff Engelandt haffuer sind kiøbmandt inde paa same schib, som schall føre hennde kabellgarnn och andit at wdrede syne schib meth. Ieg haffuer giirdt eders kong. mat. thienner och wdliigers vndschuldunge met thet beste och sagde, thj er vdsenndt aff eders kong. mat. at forsuare thenn søøfarnne mandt, men thersom thj menthe thenum schulle vere schedt for kort, thaa schall thenum vell stedis ret. Ther paa haffuer thj giiffuit mig for suar, at thj ere till fretz, begier icke andit, end thj ma giiffue theris told, at fare oc giøre theris regse, och thet skall tollernn tage beschreffuit aff thenum. Doch er schibsfolckitt nogit fraa tagit, som thj haffuer fangit mig et register paa, thet er thj begierindis, thj matte fange ighienn, och vill ieg schriffue Laueritz Andersenn till ther om. Ther schall thj fannghe swar om, først thj komer tillbaka fraa Dantzchen. Thj haffuer loffuith mig, om eders kong. mat. vill kiøbe nogith aff thet klede, som thj haffuer jnde, wille thj gerne vnde eders kong. mat. thet beste kiøb, thj kunde lade. Ther schall Nils schriiffuer y dag fare till tollernn vdj Helsingør och met hanum see, om ther er, som eders kong. mat. kanndt thienne tyll knegte. Tiddinger haffuer jeg spurtt aff thenum, huor-

lunde thet begiiffuer siig ther y Engelandt och Schotlandt. Siige thj for mig, at kongh Phillipus aff Spanniighen haffuer hafft budt till droninghenn¹⁾ aff Engelandt, at hun skall affstande thet forbunt met Schotterne och inthet giøre thenum bistanth y modtt Franckeriige, ellers maa hun venthe sig feide aff kong Phillipus. Ther paa haffuer droninghenn giiffuit for swar, ath hun icke kunde forlade thj Schotter och icke heller vill begynde nogen feide meth nogenn, men huem som vill taghe siig nogit for moth hende och Engelandth, thaa will thj werge thenum. Droningen haffuer senth end stor hob krigsfolck ind y Schotlandt y modt thj Fransøer, ther er end hertug och end greue meth och andere herer met thet folck aff Engelandt, och saa giordt end stor habb orlogschib wdtt. Thj Fransøer thj wille vndtsette Fransøsernn, y Schotlandt er. Siighe thj och for mig, at inghenn haffuer werit y Engelandt saa møgit affholdenn som hertugh Adulff²⁾, och droningenn haffuer bøditt hanum atthenn tusenn kroner om arit, at handt will bliiffue ther. Hertug Johann³⁾ skall end nu haffue sith folck ligenndes paa thenn gardt, som handt haffuer hafft ther, och schulle bliiffue paa same gaardt, jndtt tyll hertug Erick komer ther. Ieg spurte, om ther war ordt, ath hertug Erick schulle haffue droningenn. Thj mentte, ther bliiffuer inthet aff. Er mig och sagt, at thj skib, som war resterit vdj Franckerige, er nu løss giiffuenn. End aff thisse Engelske haffuer jegh tallit met, som haffuer sagt tilse tidinger for migh. Och er her nu ellers jnghenn tidinger, ther iegh wiid at schryffue eders kong. ma. thiill. Først her komer nogith, skall ieg wdenn ald forsømmelse laade giiffue eders konng. mat. till kiennde, och skall ieg meth

¹⁾ *Dronning Elisabet.*

²⁾ *Hertug Adolf af Holsten-Gottorp, jvfr. herom og om de følgende Linjer ovfr. Nr. 51.*

³⁾ *Hertug Johan af Finland.*

mynn willige thienniste altidt findis eders konng. mat. redebonn och wspart, som ieg plichtig er. Och will her met haffue eders konng. mat. liiff och siell vdj ett gudt frøchtighe lanngwarige løksaligt regementhe Gudt almegtigste befalit. Schreffuit paa Kiiøffinghaffnn fredagh thenn 17. may anno dominj 1560.

Eders konng. mat.
plichtige thro thienner
Mogenns Gyldennsternn,
riidder.

(Paa Omslaget: Seglet, den sædvanlige Udskrift til Kongen og Paaskriften:)

Mogens Gyldenstiern. Productum Roskilde thend xxiiij maj 1560.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Copy tyl k. mt., i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

64.

Favrholm, 8. Juni 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udlægning af en Klokketønde ved Trindelen.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At lade lege en tde. pa Trendellen. — T. o. a. L. 6, 281 b. — Tr.: K. Brb.

65.

Wittenberg, 22. Juni 1560.

Frans Gyldenstjerne til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han er flyttet til en anden Lærer. Sender et vedhæftet Brev til Viderebesørgelse. Beder om nogle Skinker til Hjælp til den tarvelige Kost og om at faa tilsendt en fransk Bog.

Sønlig, kierligh helß eder nu och altid tilfornn senth met Gud, vor herre Iesu Christo. Mind kiere moder, wide maay, att migh lider vel, Gud alsommegtiste vnde

migh thet samme til eder att spørre. Betacker iegh eder och for alt gott, som y migh nu och altid giort och beuist haffuer, huilcked denn euige Gud skal eder vel belønne y sitt euige rige. Vide maa y, kiere moder, att doctor Maior haffuer nu satt migh till end andenn mester¹⁾, hos huilckenn iegh bor y stue met och haffuer mind kost hos hannom, och er hand och end professor her til Wittebergh. Haffuer och denn von Dons²⁾ broder vorrid hos migh och bedt migh, att ieg skulle bede mind fader, att hans broder kunde fange dette breff, saa beder iegh eder, kiere moder, att y ville vel giøre och fly hannom dette breff, iegh haffuer bundit hos eders och mind kiere faders. Beder iegh eder och, mind kiere moder, att y ville vell giøre och sende migh itt par sckincker her vd, nar Gud vil, lost³⁾ kommer igienn, fordj, kiere moder, vy haffue her saa mange kalle hoffued och kalffue tarmen, att end maatte skøtt dø der offuer, vorred icke, att iegh ieg(!) haffde nogle gode venner her y blant disse Saxer, dy giffue migh wnder weilenn knapwurtz⁴⁾ och ferst smør. Anditt haffuer iegh icke, att iegh kand schriffue eder til paa denne tid. Siger mind søster Hillerbor mange m gode netter, och nar iegh fanger att vide, att hund kand lese, da sckal iegh sende hinne end smuck forgylt bønne bogh. Her med vil iegh haffue eder denn alsommegettiste Gud befallet baade til liff och siel. Amen. Schriffued til Witteberg denn 22 iunij aar 1560.

Eders kiere søn

Franciscus Gyllenstiernn.

Kiere moder, y vide vel, att y købtte mig end fransocks bog for fem marck danscke, denn tid ieg var hos denn

¹⁾ *Petrus Vincentius, jufr. ndfr. Nr. 104.*

²⁾ *Frederik v. Dohnas Broder Christoffer, Rektor ved Universitetet i Wittenberg.*

³⁾ *Jost Sturtzkopf, Bogfører.*

⁴⁾ *Knakwurst, en Slags Pølse.*

fransoser. Ville y och sende migh denn, da glemte iegh icke al mind fransock. Skulle dy tiuffue daler komme saa vnøttelig henn, dy mind fader gaff hannom, dett vorre och icke gott.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och welbyrdigh frue fru Anne her Mogns Gyllensterns, mind kiere moder, sønligen sendis dette breff etc.

Delvis tr.: Ny kirkehist. Saml. IV, 96 f.

66.

Hapsal, 26(?). Juni [1560].

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han klager over Forholdene i Lifland og over Hertug Magnus, men beder Forældrene ikke at omtale til nogen, hvad han har skrevet. Beder om Tøj til en ny Klædning.

Sønlig hellsen nu oc altiid forsent med Gud, vor herre. Kiere moder, maa y vide, ad mig lider vel, den alsom-mecteste Gud vnne mig det samme til eder att spørre. Kere moder, tacker ieg eder for alt goet, som y mig altid beuist haffuer oc en nu dagligen beuiser, oc besyderligen(!) for de skiorter, som y sende mig. Den alsom-meste(!) Gud vere eders løn. Kere moder, beder ieg eder ommit for Guds skyll, att y ville icke tage miget til mjstyke, at ieg icke skriffuer eder til, huorre lunne det gaar til med wos her y lannet, men, kere moder, det gor saa til, at wy kunne vel liet, at det gyngte bere, oc det første ieg kan komme her fra, saa tilig som mit aar er vde, da vil ieg se mig om en annen here, som skall holle mig vden all skae, oc maa y vide, att ieg er saa rig, att ieg haffuer lont min here¹⁾ xx daler til at kiøffue sale for. Kere moder, saa beder ieg eder for Guds skyll,

¹⁾ *Hertug Magnus, i hvis Følge han var.*

att y oc min fader ville ingen menniske haffue sagdt, huad ieg haffuer skreffuet y min faders breff¹⁾); for der som min herre fick spurt, daa fick ieg en euig vgunst, for disse tu breffue haffuer ieg skreffuet med stor redsel oc v hemmelighed, och, kere moder, haffuer min here oc sagt, att han vill aldrig vere nogen dag huld eller tro. Ke(!) moder, er min ydmygelige bøn til eder, at y ville saa vel gøre oc senne mig 6 alne rott flouel oc allne(!) skelert, att ieg kunne begøre mig en ere klening her y fremmede land. Ieg vil med Guds hielp saa holle mig, som ieg haffuer ennue giort her til dags, at y oc min kere fader oc al min slect skal faa glede oc ere der aff. Her med eder Gud befallindjs. Schreffuet paa Apseil²⁾ den 3. santte Hanse dag aar³⁾).

Kere moder ville sige mine syskin mange tusinne gode netter.

Hen Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Til sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns ydmygeligen sendis thette breff.

67.

Odense, 5. Juli 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Malt, Flæsk, Harnisker o. a. til Hertug Magnus.

T. o. a. L. 6, 291 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Dette Brev synes ikke bevaret. Ganske vist citerer W. Møllerup: *Danmarks Forhold til Lifland S. 118 2 Breve til Faderen af 26. Juni og 23. Sept. 1560, men der sigtes hermed sikkert til ovenstaaende Brev til Moderen og til de ndfr. (Nr. 93 og 94) gengivne Breve til Faderen og Moderen.*

²⁾ Hapsal i Estland.

³⁾ Aaret er glemt.

Stettin, 5. August 1560.

Hans Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han gør Rede for Indkøbet af Kobber og Kugler til Kongen og beder ham betale hans Tjener derfor.

Edler, gestrenger vnd ernuhester, gonstiger herr stadt-
halter vnnnd gutter forderer. E. g. kan jch nechst er-
pietung meiner allezeitt freuntwilligen diensten hirmitt
nicht vorenthalten, das jch zweiuels frey, es werden sich
e. g. gönstiglich zuerinnern wissen, was jch kurtz vor-
schiener zeitt durch den ernuhesten Hanssen Schwaben,
heuptmann alhir zu Alten Stettin, an e. g. schrieftlich
von wegen des vorkaufften kupffers vnnnd kugeln, als das
e. g. in nhamen vnnnd von wegen der kon. matt. des-
halben kleinen vorzugk gedulden möchtenn, vntherthe-
nigklich gesucht vnnnd gebetten hab, darauff mir dan hin-
wiederumb von e. g. keine sonderliche anttwortt gewor-
den. Weill nun die liebeter kupper vorlengst vnd fast
der halbe theill vmb ostern ausgelieuertt worden, will jch
keinen zweiuell tragen, e. g. werden dem factor, der die
lieferung gethaen, die zalung vormöge geschlossenes
kauffs zugeordnett haben. Wo nicht, als hab jch hirmitt
zeigern meinen diener Elias Schlekern volmechtigen ab-
gefertigett, das er das geltt entpfange vnd an andere
örther, wie jch jhm beuholen, verordenen soll. So seindt
auch die 40 sch $\text{\textcircled{r}}$. vngarische platen vnnnd halb kugeln
kupffer von meinen bruedern¹⁾ zu Dantzick vorlengst auff
Copenhagen geschiffett, vorhoffentlich es werde e. g. nun-
mehr auch gelieuertt sein. Wo aber nicht, soll vnnnd
wirtt zeiger mein diener die lieferung thuen vnd dar-
jegen der bharen zalung, nemblich vor jeder schi $\text{\textcircled{r}}$. co-
penhagisch gewicht 34 thaler, vormöge des geschlossenen
kauffs von e. g. gewertigk sein. So viell die kugeln

¹⁾ *Simon Loitz, se ndfr. Nr. 76 S. 72.*

zum geschutz belangt, hab jch in die 50 sch t . bestellet, welche mitt fleis gemacht werden, vnnd seintt albereitt darab in die 20 sch t . gefertiget, welche jch auffs forderlichst nachm Strallsunde schiffen will vnnd die ordnung geben, das sie von dannen auff meines gnedichsten herren des könniges vnkostenn vnnd gefahr woll ferner werden geschiffett vnnd an e. g. verordnett werden, wie man sich dann des zu nechst in schliessung des kauffes allenthalbenn vorglichen hatt, nemblich nach der kleinsten zarte formirett zu 5 $\frac{1}{2}$ thalern vnnd die grösten das sch t . pro 5 thaler, daruon meister Lorentz der buchsenngiesser e. g. weitem vnd gruntlichern bericht thuen wirt. Weill es nun an dem, das jch der kon. maytt. vnterthenigst vnnd auch gantz willigk hirinnen gedienett vnnd meiner person weinigk nutz daran zugewartten, gelangett an e. g. mein freunttlich vnnd dienstlich pitten, dieselbe wollenn hir jnnen ein gonstiger beforderer sein, darmitt obberurter mein diener vor die 50 sch t . kugeln die gelde nebenst den andern vor die kupper bekommen möge, darmitt jch vmb bezalung dieser kugeln nicht wiederumb einen diener hinen schicken möge vnnd fernere vnkostenn treibenn. Solches vmb e. g. als meinen allezeit gönstigen herren vnnd förderer jederer zeit höchsten vormuegens zuuordienen bin jch bereit vnnd willigk. Datum Stettin den 5. augusti anno etc. lx^{to}.

E. g. williger

Hans Loytz.

(Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlen, gestrengen vnd ernuhesten hern Magnus Guldenstern, ritter, ko^r may^t zw Denmarckenn stathalder auff Copenhagen vnd erbherren auff Sternholm, meynem besonder gonstigen hern forderer vnd freunde.

Hans Pouelsen skal aname betallyng for tet kober, Steffen Löytz har sent.

69.

Sørup, 7. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Det Brandjern, som Mogens Gyldenstjerne har aftalt med Kongens Køgemester Albret Mus at lade smede ved Københavns Slot til Kongens Gaard i Aarhus, skal gøres noget større end det næststørste Brandjern i Køkkenet paa Slottet i København og snarest sendes til Aarhus.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om et brandjern.

70.

Sørup, 11. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da der mangler Urter i Kongens Køkken, skal han straks hos Kongens Apoteker Villum forlange de paa medfølgende Fortegnelse opførte Urter og sende Kongen dem snarest.

Orig., meget medtaget, m. Kongens Underskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om urtter, om urtter.

71.

Sørup, 12. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Fremsendelse af Vogns kud til Koldinghus.

Udt. i T. o. a. L. 6, 312 b. — Tr.: K. Brb.

72.

[København,] 15. August 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om 2 Svenskere, der er kommet til Helsingør med Brev fra Hertug Erik af Sverrig og har bedt Herluf Trolle standse 2 svenske Skibe, der passerede Helsingør. Alt gaar vel paa Københavns Slot og paa Krogen.

Stor etc. Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanyghet tyl kende, at ter er kommen tuo Suenske tyl Helsingør met harttug Erickes eller kung Erickes af Suerig

obne breff, som dy haffue met tenom om, huad teris erende er, oc sender jeg etters k. mt. en copy af samme teris breff. Noget før dysse Suenske komme tyl Helsingør, løb ter 2 suenske skyb for ouer. Sa haffue dy scryffuet Herluff Trolle tyl, at hand wylle hynddere same skyb, oc sende dy hanom teres fuldmachtte breff ter hos. Sa lod jeg tet vdsckryffue, huylcket ieg icke wylle forlade at [g]lyffue e. k. tyl kende.

Alder nadste herre, ieg wyd nu jnttet andet at scryffue etters k. mt. tyl, enn, Gud wer louet, tet gar her allested wel tyl bad her i garde oc Krogen oc affuels garden, oc skal ieg gøre myn iiderste flyt pa etter k. mt. gauen nat oc dag vspart af myn iiderste formuge, tet kende ten aldmecht., som ieg etters k. høgmechttighet met lyff oc sel vdy et liicksalligt langwarig regement wyl haffue befallet.

Augustij 15. dag.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)*

Copy af et bref tyl k. mt. 15. augustij anno 60.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

73.

Aalholm Slot, 17. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har lovet Otte Bånner¹⁾, at han til sit Bryllup maa faa fire af Kongens Trompetere, som nærmere angives af Brevviseren, Kongens Trompeter Erhart, skal han lade de fire Trompetere snarest begive sig til Niels Skeels Gaard Nygaard med to af Kongens Kedeltrommer. Han skal skaffe Erhart et Skorstenskammer, hvor han kan opbevare Kongens Instrumenter, baade de tidligere købte og de nye.

Orig., meget medtaget, med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om et kammer tyl Erert trummetere, 4 trummetere tyl brøllup.

¹⁾ *Otte Banner til Asdal blev $\frac{31}{8}$ 1560 paa Nygaard (Brusk H.) g. m. Ingeborg Skeel, Datter af ovennævnte Niels Skeel Hansen til Nygaard.*

74.

Halsted Kloster, 20. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Herluf Trolle.

Om Arrestationen af en skotsk Skipper i Helsingør.

T. o. a. L. 6, 316. — Tr.: K. Brb.

75.

Halsted Kloster, 20. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Herluf Trolle.

Om de to svenske Karle i Helsingør, som standser de svenske Skibe dér.

T. o. a. L. 6, 316 b. — Tr.: K. Brb.

76.

Stralsund, 20. August 1560¹⁾.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Om det bestilte Kobber og Kugler og om Prisen for samme.

Gestrenger, eder(!) vnnd ernuester her stathalder, gonstiger her vnnd forderer. Nebenst erbiettung meiner gantz willigen dinst soll e. g. ich dienstlichen nicht vorhaltten, das ich alhier inn meinenn durchreysenn vonn Luneburgk ab vff Stettinn einn schrybenn von meinenn diener Helias Schlekernn auß Valsterbuda entfangen vnndt inhalts darhin vorstandenn, das euer gest. meines brudern vnnd meinn vorige schrybenn²⁾ von denselben vnsern diener entpfangen vnndt jme die geliuerde 25 schip \textasciix . 3 lis \textasciix . libeter kupfer betzalenn laßenn vnndt sich e. g. gar gonstiglich jres geneigten willenns erbottenn, dessen

¹⁾ Dette Brev er sendt Mogens Gyldenstjerne med det efterfølgende Brev fra Elias Schleker.

²⁾ Formentlig Steffen Loitz's Brev af 24. April, se ovfr. Nr. 55, og Hans Loitz's Brev af 5. August, se ovfr. Nr. 68.

e. g. meine bruder vnnnd ich gar dienstlich thuen bedanckenn vnnndt wiederumb erpietenn, das wir e. g. inn dieser landort oder sonsten nach vnsern bestenn vormogenn freundwillige vnnnd angenehme dienst vnnndt wylenn zubetzeigenn jeder zeytt wollenn geflißsenn seinn etc. Was nun die vngersche platten vnnnd kugelnn kopffer belangendt seind, waß vor einer monat vonn meinen brudernn Simon Loytzenn auß Dantzick geschiffett wordenn, vnnnd werdenn e. g. numher alle dage (do es nitt bereyds geschenn) geliuertt werdenn. Souiell aber denn kauff derselbigenn belanget, wissenn meine brüder vnnnd ich vnß woll zuerinnernn, welcher gestaltt anfenglich vnser diener Cristoff Hollandt mitt e. g. gehandelt vnnnd vff vnsernn beuelich dieselbigen vngerschenn kupfer daß schiff~~z~~. nor wmb 34 daler (vnnangesehenn das man sonstenn woll 36 daler zuerlangen gewust) e. g. doch souiell wolfeyley gelassen, damitt meinn bruder vnnnd ich dieselbigen kupffer der königl. may^t vnsernn allergnedigsten herrn vor andernn gern gonnen vnnndt damit vnderthenigsten dienenn wolltten etc. Doruff e. g. damals nicht mehr als 33 daler gebottenn vnd ann mich geschrybenn vnnnd begerett die kupffer darumb zulaßenn. So habenn doch meine bruder vnnnd ich e. g. wiederumb zugeschrybenn, daß wier es ohne vnsern schadenn nicht neher als 34 daler geben kondenn, do [es] e. g. darumb begerett, wolltten wier es schiffenn etc. Vnnndt habenn auch alsfortt vmb pfingstenn aus Lux Niemann beuelich gethann mit e. g. daruff enttlich zwslissenn, wie er auch gethann vnnnd vnß inn 2 briffenn zugeschrybenn, das ehr mitt e. g. vff 34 daler vordragen where vnnndt e. g. beuholenn hettenn, do wir die kupffer jo nicht neher als 34 gebenn konndten, so mochtten wier sie daruff hinkomen laßenn. Ob.woll nun meinn bruder vnnnd ich die kupfer alhier inn Deutzslandt ohn alle gefer, ebentheuer vnnnd vncost theurer zuerhandlenn wisten vnnnd jnsonderheytt jm reich

Denmarcken vonn gemeinenn hendlernn, auch kessel-
schmittenn, vor jeder schiff~~z~~. 36 daler wyllig zuerlangenn
wustenn, habenn wier doch solchs nicht angesehen vnnd
vff e. g. begernn der konniglichen may^t vnsernn aller
gnedigsten herrn zw vnderthenigen ehrenn vnnd wolge-
fallenn, damit ohn alle vorteyle, wie billich, vor andernn
vntherdeniglichen gerne dienen wollenn, vnnd alß im
namenn Gottes die letzte abrede, so Lucas Neumann mit
e. g. gehalten, wie euer gestr. vonn jm nicht anders er-
farenn werdenn, die kupfer inß reych geschiffett. Nunn
schrybett vnß itzo vnser diener, das e. g. jme von 33
daler gesagett vnnd biß vff Lucas Neumansen antzeygenn
berhuenn. Will aber der gentzlichenn hoffnung seinn, es
werdenn e. g. solchs nicht begerenn, daß wir vnsernn
schadenn weytter thunn solttenn, sondern e. g. werdenn
es der abrede nach, so mit so mit(!) Lux Niemann zu-
letzt gehalten, beruhenn vnnd bleybenn laßenn, vnnd
vnsern diener nach beschener liferung die betzalung, alß
vor jeder schiff~~z~~. 34 daler, entrichtenn vnnd zustellenn,
jnn gonstiger betrachtung, daß wier die kupfer daruff
e. g. begerenn nach gernn geschiffett vnndt bereyds jder
schiff~~z~~. 2 daler neher gelaßenn, alß wier sonstenn wyl-
lich bekommenn konden, vnnd demnach der ko. may.
darmit gerne gedienett.

Daß wir aber auff geschlossenenn kauff vff solche hohe
summa soltten mehr abgehenn vnnd fallenn laßenn, sol-
ches wolt vnß beschwerlich vnnd vngelegenn seinn.
Hoff aber, e. g. werdenn vnsernn schaden inn dem nicht
begerenn, sondernn hierinn gonstighen ertzeygenn vnnd
es dahinn stellenn, das mein bruder vnnd ich der kon.
may^t nit allein vff diß, sondernn vff mehr jar ferner mitt
solcher vnndt mherer antzall kupffer vnnd anderer wha-
renn vnderthenigsten zudienenn geneygett vnnd gevlissen
seinn, vnnd bytt, do e. g. jegenn daß vorjar ettwenn
mher vngherschen platten oder libeter kupfer begernn, vnß

solches so uiel zeyttlicher zuuerstendigenn, wollenn wir mytt niemandt libers als e. g. handelenn etc.

Souuell auch letzlich die buchsenn kugelnn belangenn, werdenn e. g. vonn denn buchsenschmide m. Lorentz, auch vonn Lux Niemann nicht anders erfaren, als daß der kauff anfenglichen so geschloßenn vnnd gerichtett, daß die grosen kugelnn vmb 5 vnnd die, so nach denn kleinen ringen formerett, vmb 5^{1/2} daler soltenn betzalett werdenn, wie dann e. g. schreyben, so dieselbig eigener personn an mich gethann, meldett vndt mitbringett. Darbey es e. g. gonstiglich werdenn beruhenn vnnd bleybenn laßenn, denn ich sie selbst so theuer jngekofft vnnd gar keinn fartel darbey habe.

Do auch e. g. auß diesenn landen sonstenn etwas begeren, vnnd ich wuste, waß denselben lieb vnnd angenehem where, wolte ich e. g. gerne schickenn vnnd damitt dienenn mitt bitt, e. g. wolltenn es könlich an meine bruder vnnd mich gelangenn myt vnnß schaffen vnd gebietten. Worinn wir derselbenn nach bestenn vormogenn dienen konnenn, seind wir wyllig vnnd schuldig vnnd haben e. g. solches freuntlich nicht wollenn vorhaltenn, mitt bytt, dieselbig woldenn es nicht anders als freuntlich] vormercken vnnd meinn gonstiger her vnnd freunndt seinn vndt bleybenn. Damitt Gott inn gnadenn befolenn, der wolde e. g. bej langwiriger gesundtheytt gnediglich fristen vnnd erhaltenn. Dattum Strallsundt denn denn(!) dinstags nach Marie krautweyhunge.

E. gewilliger

Steffann Loytz.

(Bagpaa: Seglet i rødt Lak og Udskriften:)

Dem gestrengenn, edelenn vnnd ernuesten herrn Mangnus Guldenstern, ritter etc., vnnd kon. maytt. zw Denmarcken radt vnd stadthaller auff Copenhagenn, zum Sternholm erbherrn, meinenn grosгонstigen herrn vnnd besunder freunndt etc.

Falsterbo, 22. August 1560.

Elias Schleker til Mogens Gyldenstjerne.

Om det i det foregaaende Brev omhandlede Kobber og Kugler og Prisen for samme.

Gestrennger, edler vnd ernuester her stathalder, gresgonnstiger her. E. g. seindt mein schuldig vnd gevlisene dienst alletzeit voran bereidt, vnd kan derselben dienstlichen nitt vorhalten, daß ich nichtt vnderlassen, so bald ich hieher kommen, meinem junkeren e. g. meinung der vngarischen kupffer auch der kuglen halben auff Deutschlandt zugeschrieben, vnd hatt dasselbig schreiben jnen gleich zum Stralsunde angetroffen, also das ich daruff alsbaldt jnnliegende antwort¹⁾ erlanget, die ich e. g. hiemitte zuschicke, vnd werden e. g. dieselbig jres jnhalts vornhemen vnd darin gonstiglich betzeigen.

So hab ich auch zun Elbagen mitt Lucas Nieman gleichergestaldt daraus geredet. Derselbig wirtt e. g. hirneden grundtlichen bescheidt zuschreibenn, welcher gestalt er mit e. g. geschlossenn vnd eins geworden.

Nemblich daß e. g. angetzeigt letzlich, do die Loitzen die vngarische kupffer ihe nichtt neher alß 34 daler geben wollten, soltt man sie daruff hin kommen lassen. Daruff sie auch geschiffet worden. Vnd werden numehr alle tag e. g. doch nitt anders alß jn dem kauff geliuertt werden, den ich alß ein diener ein gemessenen beuelich habe, daß ich mich billich vorhalten sol. Weil nu die letzte abred vnd kauff nitt anders alß vff 34 daler geschlossenn, will ich jn keinen zweiffel stellen, e. g. werden eß darbej gonstiglich beruhen lassen jn betrachtung, daß itzo die vngarische kupffer fast theur vnd hir jm reich das schip[Ⓢ]. willich 36 daler gelden magk. Do e. g. anstadt der koⁿ may^t von meinen hern jegen das vorjar

¹⁾ *Det foregaaende Brev.*

oder andere zeitt mehr kupffer begeren, haben dieselbig jeder zeitt nach aller pilligkeitt mitt jnen zuhandlen, dienstlich pittendt, e. g. wolttten sich hirjn allenthalben der billigkeitt nach guttwillich ertzeigen. Also sol vnd wirt Hannß Pawellssen e. g. die vngarische kupffer auch die kuglen, so bald sie ankomen, liferen vnd darjegen der betzalung gewartten.

Der kuglen halben werden es e. g. jrem eigenen zuschreiben vnd briffe nach mitt der betzalung gonstiglich vororden[en], alß vmb v daler die grossen vnd die kleinen vmb vj daler, wie dan der kauff geschlossen vnnd maister Lorentz nichtt anders berichtten wirdt.

Worjn e. g. sonsten meine herren angenehme dienst vnd willen beweisen konnen, erbietten sie sich jn allweg guttwillich, vnd ich vor mein person bin e. g. zudienen gevlossen vnd schuldighk. Datum jlends Valsterbuda 22. augustij 1560.

E. g.
dinstwilliger

Elias Schleker, der Loitzen
diener, m. pp. ss.

(Bagpaa: Seglet i Lak, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen edlen vnd ernuesten hern Magnus Guldenstern, ritter etc. vnd kon. maytt. zw Denmarken radt vnd statthalder auff Copenhagen, zum Sternholm erbhern, meinem grossgönstigen herren vnnd forderer.

Steffen Löiitz om kober oc kugler.

78.

København, 24. August 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Forespørgsel om Udmøntning. Om Fetalje til Flaaden. Sender Meddelelse om den svenske Flaade og Hertug Eriks Rejse. Han mener, at den danske Flaade ikke mere behøver at holdes ude, og foreslaar at beholde en Del Baadsmænd, men ikke Landsknægtene.

Stormecktiigeste och høgborne først och herre, nest min wnderdanig, plichtiig, tro tiennste giffuer jeg etter ko. maitt. wdi ald vnderdanighet tiill kiennde, att Pael munter¹⁾ har fanget meg xvj stücker, huert stücker paa iij m $\frac{1}{2}$, och weiger viij stücker en geweigen m $\frac{1}{2}$. Om etters ko. matt. wille lade miinte slige stücker fler, som kunde drage tiil nogen sum, wiiste miintemesteren gierne, da skulle hannd bestille seg fler swenne y tiide. Herluf²⁾ har nw skreffuet etters ko. matt. tiill om skibs lelighedt, att fitalliigen er nw paa thet neste forteriit, och for men nw her ephter att hielpe thenum, som mest trenger, met hues som mest er briist paa, att men kannd holle thenum paa strömen, tiill men fanger swar fra etters ko. mt. tiill bage jgienn. Som jeg kannd forfare af thenum, ter kommer fraa Sweriig, tha er ther jcke mange orlogs skyb tiilbage igien, och skulle her haffue kommet nogene flade af Sweriig y Sundet, haffde di icke senndt Jacob Bage³⁾ met theriis ammerahl fra fladen. Er her i dag kommet et sckiib, som er hiem i Stockholm, Meckel Skriffuer, borgemester, har frachtet hit met noget jern. Och siger samme sckipper, att ther er icke fler skib for Stockholm, som hit skall, och wiste icke, att her skal komme fler sckib, wden et fra Kalmer, ther biige dy ennw paa, och seglet hand jgemmel Kalmersundt, nw hand løb hyt. Som jeg kann formercke, da er thet møget met store ord, som de Swennske haffue met att føre. Ther er ij Swenske komme tyll Helsingør och wille tage folkken, som er kiindiig paa Engellandt. Jeg lad talle met thennom iblant andet; dy lade thennom høre, att dy icke wiste tiill wysse, om dy ware 50, 60 eller 70 sckyb, som her skulle komme. Dysse bade Swenske y Helsingør talle møget stort och skamme thennum icke att liue.

¹⁾ *Povl Fechtel, Møntmester.*

²⁾ *Om Herluf Trolles Brev af samme Dag, se Noten ndfr. S. 79.*

³⁾ *Jakob Bagge d. æ. til Boo, svensk Admiral.*

Thenne skipper siger icke wyd af flere end iij orlogs skib, som skulle komme ther øste fra, saa er ther wyd viij eller x orlogsskyb for Elsboriig, som ieg kannd forfare af thennom, ther kommer fra. Thenne skipper siger och, att kö. Gostaff hafde synn knechte forsammelt och wdwelet, huilcke som sckiille fiille hartug Eriick. Skipperenn bleff och attpurt, huortiill dy genngerder skulle, som wdtgaues¹⁾ y Sweriig. Hannd swarte: tiill skibs behof, och mente, thet wor intet seldsam, for dy giør thet huert aar. Jtem jeg kannd jcke tenncke, thet er afnødhen att giore nogene iider mer bekostning paa etters ko. matt. sckib her paa strømen, och nar ko. matt. willig er, att skybenn skal jndleges, huorlunde da skall handdeles met landsknechtenn och bodzmenden. Ett²⁾ halt tusennt bodzmend, som god er, war saa niittiig att holle y tiennst som et fencken lanndsknecht ephter mit betiicke. Thet er och besuerligt met dy bodz mend af Norge, som sckal saa drag ned och op igien; dy, som noget due, drage bort ter ouer, som meg syges. Jeg wyd nw jntet af thenne lanndsende att skriffue etters ko. mt. tiill, end som nw och tiilforn guordt er. Etters naades hogmegtiighedt vnderdanig och tro tienst att bewise skall etters ko. matt. finde meg willig och vspart, thet kiende Gud allmectigste, som jeg etters ko. mat. will haffue wdj ett langwariig och liictsaliigt regiment befalet. Datum Kiobinghauen then 24. augusti anno 1560.

Etters ko. mt.

plichtiig tro tienner

Magnus Gylldenstern, riidder.

(Bagpaa: Seglet og den sædvanlige Udskrift til Kongen. Paa et indlagt Stykke Papir, der har tjent som Omslag, med Hans Skovgaard til Gunde-strups Haand:)

¹⁾ Saaledes Koncepten rigtigt; Orig. har Fejlskriften: genngender . . . udtgraues.

²⁾ Stykket herfra til: drage bort der ouer tr.: H. D. Lind: Fra Kong Frederik den Andens Tid, S. 13.

Her Magnus Gyldenstierns och Herloff Trollis¹⁾ schriff-
uelse till ko. mtt., oc finge the swar ther paa.

Productum Medelfar then 31. augustj 1560.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. i Mogens
Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

79.

[København, 24. August 1560]²⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

*Meddeler Efterretninger om Hertug Magnus og Forholdene i Lifland.
Henviser til Herluf Trolles Brev om Flaaden og Efterretningerne fra Sverrig.*

Stor. etc. Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnder-
danighyt tyl kende, at en eters k. boriger her vdy
København wyd naffuen Olluff Henricksen har wert tyl
Ry³⁾ met nogen etters k. mt. syld oc er nu hyem komen.
Syger, at ter wor tydyng om høgborne første hartug Mons,
at hans nade skulle haffue bekomet en stad, heder Pernau,
oc skulle hans nade haffue haft et tussent heste reissyg
tøg oc 8 fenlyn knechtte tyl marcken.

Syger oc for^{ne} Olluff Henricksen, at høgbelmtte harttug
Mons skal were fordragen met hermester af Lyffland; ter
har erckebyspen met fler lagt seg vdy.

Ten Muskewytters folck ere sterke enw i Lyffland oc
strøffer alle wegne omkryng oc hart wyd Reffuel. For^{ne}
Olluff har ført en copy hiem, som dy Muskewytter haffue
scryffuet tenom tyl vdy Reue(!) oc ieg nu sender etters
k. mt. en vdskryft af. Som tet seg nu begyffuer met

¹⁾ Orig. til Herluf Trolles Brev i D. Kanc. Tr.: G. L. Wad: Breve til og
fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I., S. 61 ff.

²⁾ Denne egenhændige Koncept ligger indeni Koncepten til det foregaaende
Brev af 24. Aug. og maa antages at være fra samme Dag. Den kan have
været en Efterskrift til nævnte Brev, men er sandsynligvis sendt som et
særligt Brev til Kongen.

³⁾ Riga.

etters k. mt. orlog skyb, oc om hues tydyng her er om Suerig, tet har nu Herluff¹⁾ scryffuet etters k. mt. tyl; oc hues som her siinderligt for kommer, skal jeg vden ald forsømselssse lade gyffue etters k. mt. tyl kende.

Item her wor en skyper for Helssyngør, som niilig kom af Engeland, sagde for tydyng, at Franckryge, Engeland oc Skotland war nu guordt fryd imellom.

Copyl(!) k. mt. om tet breff dy Riisser.

Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

80.

Nyborg, 25. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at anvise Rasmus Sporemager en af Kongens Boder i København som Bolig.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om ten bod tyl Rasmus sporemager. — Udt. i T. o. a. L. 6, 320 b. — Tr.: K. Brb. — K. D. IV, 572.

81.

Nyborg, 27. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da der skal være Brøst paa Vinduerne til Kongens Harniskammer i København, skal han lade dem reparere. Da der mangler Liner og Garn ved Kongens Fiskeredskab, skal han straks lade slaa de paa medfølgende Seddel opførte Liner og sende dem til Kongens Fisker i Aarhus.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At ferde wynduff i harnskkameret.

82.

Nyborg, 27. August 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at skaffe Brevviseren Kongens Lakaj Hans den Ko, som Kongen har lovet ham.

Orig. med paatrykt Segl.

¹⁾ Herluf Trolles ovfr. omtalte Brev.

83.

Nyborg, 27. August 1560.

Kgl. Missiv til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at sende 7—8 Skippund Stangjern til Skriveren paa Nyborg Slot, da Smeden dér mangler Jern til Vognene.

Orig. m. paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At sende stange jern tyl Niiborig.

84.

[København], 3. September 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har, ved andre og selv, udspurgt de to Svenskere i Helsingør om deres Hverv og meddeler Samtalen med dem og Oplysninger, som han har faaet af andre Svenskere om svenske Forhold, Efterretninger fra Simon Surbeck om Hertug Eriks paatænkte Rejse til England, om Forholdet mellem England, Skotland og Frankrig og om Simon Surbecks Henvendelse til Dronningen af England om en Affære ved Vespene. Mogens Gyldenstjerne fremsender et Andragende fra Borgemestre og Raad i København.

Stormegtiigeste, høgborne først, alder nadeste herr oc kong, nest min plichtiig, tro tienste har jeg wdj ald vnderdanighedt annamet thett breff¹⁾, som etters konng. mt. Herluff Trolle och meg tiillsckreffuet haffue om dy twø Swenscke, som liger y Helsingør att bestille stiirmend tiill dy swennscke skib. Alder naadeste herr, thett første dy Swenscke kamme tiill Helsingør, skreff jeg Heinrick Monsen²⁾ tiill, att hand skulle tage Frannds skriffuer pa Krogenn met fler och lade for^{ne} tuo Swennscke komme for thennom och giffue thennom tiill kiennde, som Heinrich Monsens bref jnndholler, jeg nu sennder etters ko. matt. met tolderne(!) Jenns Mogenns³⁾ bref, som hand och har tallet met thennom, etters ko. matt. af samme

¹⁾ Af 20. Aug., se ovfr. Nr. 75.

²⁾ Henrik Mogensen Rosenvinge, Borgemester i Helsingør.

³⁾ Jens Mogensen Rosenvinge.

bref forfare kannnd, som dy sckicke seg ther y biudenn, och huad dy swaret haffue. Och ieg har och haffd bud effthter samme tuo swenscke karlle, dy er kommet hyt tiill meg. Jeg har tallet met thennom, Herluff Trolle och Jochim Begckes offuer werendes, och lad jeg thennom forstande, att thet war jnngen brug nogen sted att drage jnnd wdj noget ryge eller førstennndom att bestille noget folck, vdenn thet sckede met offryghetens wydsckab och samptiicke, jcke blef thet helder nogen sted wdj Sweriig, thett wyd jeg och wel. Ther swaret dy saa tiill: Thennom wor befallet att far tiill Helsingør att talle met dy sckipper, som ere hiem y Swerig, som komme fra weste, att dy skulle segelle tiil Elsboriig met theris sckyb, och om dy kunne fange nogene stiirmend, som war kiennd pa thet forwand tiill Engelland, och dy tøffue ephter dy sckib, som skulle komme fra Kallmer. Jeg troer, dy bliffue icke mange, som kommer ther fra y ar, som ieg kannnd spørre af Swenscke, her kommer tiill byes, och falld dy storliig tiill føyge met theris talle. Nw har jeg jnntet wyld forwysse thennom, for her kommer dagligen af thet swennscke folck, bade som wil op tiill Sweriig och fra, samme tiil lannd och samme tiill wand. Her drag en jgiemmel y dysse dagh, sckall were en høsmand, heder Hans Krafft fann Koberig¹⁾. Torbon Bylle kiennder hannom, teret met hannom. Hannd lad seg høre for Torbon, att hans herre kong af Sweriig war nu blefuen rund och vdgiffue pendinge, som hannd aldrig har weret, och tog ann, huad folck som hannd kunne fange: lanndsknecht, riitter, bodtzmend, embedsmend; huem som tienne will, wore alle wyll komme, finge pendinge och vnnderholdning. Lad seg høre, thersom hans herre saa tiilforne hafde wert tiill synnde, hannd haffde hafd fler lannd, en hand nu hafuer. Thett fattes jcke ther-

¹⁾ *Hans Kraft var svensk Høvedsmand.*

for, att dy Swennscke kunne ja store ord och sckamme thennom icke wyd att liuue, som ieg ennu lad dysße Swennscke af Helsingør noget forstannde, att men kunne ther skøøn paa, och for slyg theris ord bleffue dy møget mistencht etc. Thenn swennscke ammeral, som her segelde ygemmel, kam paa en grund i sckeren for Elsborig, och syges, dy haffue fannget thenn af jgen. Jcke wyd jeg, om hannom sckal sckade noget eller jcke, for Swennscke, som er kommen fra Elsboriig, haffue sagt thet her. Item Simen Surbegk segelde af Engelland thenn 23. augusti och kam hyt then 29. augusti. Syger, dy wentte hartiig Erick tyd, men att hand skulle fange draattningen, thet trode hannd icke, thet war bestillet paa en af dronninges gaard, som hartug Erick skulle¹⁾). Symen siger och, ther er af hertug Erickes folck och bestyller och lader giøre kosteliige rydetøg af søll och guld, som hans heste sckal smuckes met. Ther sckall och lige iij skyb och fortøffue hartug Erich, och skulle vndfange hanom, nar hand kommer. Simen siger och, thet er saa fordraget met Engelland och Sckottland, om nogen wyl kry paa anten af dy tuo lande, sckall thet andet komme hannom till hielpe. Mett Franckrige och Skottland er thet saa fordraget, att Sckotternne skall giffue then dronning²⁾) y Franckryge huert aar saa møget renth, som dronningen y Sckottlandd haffde tiillforne, och Frandsøerne skulle jnngen regiment haffue mer i Skottlandd. Item dy Engelscke førde dy Frandsosøer af Skottlandd tiill Kalles³⁾) met deris skyb⁴⁾), och behalte dy Engelske 4 Franndsøer tiill gysel for fracht och annden becostning, som dy hafde guord. Simen siger, ätt dy franndsoske høsmeu ware y lande

¹⁾ De sidste 2 Ord egenhändig Rettelse af Mogens Gyldenstjerne.

²⁾ Maria Stuart.

³⁾ Calais.

⁴⁾ De 3 sidste Ord egenhändig Tilføjelse af Mogens Gyldenstjerne.

y Hardwyg¹⁾); skulle mecttiig were smucket med guld kedne, skulle haffue wert liistiig met danßen, gestebud, och nogene drog tiill Lund²⁾ y Engellann. Simen siger och, att hannd selluf ouerantwortet dronningen³⁾ y Engellann dy iij(?) ko. matt. breffue och 2 supplication, som hand selluf hafde guord om hans erinnde, och fyck hende thette, som hendes naad gick tiill kyrcke. Saa spurde h. n.⁴⁾ hannom, huem thennom sende. Hand swaret: ko. matt. af Dannemarck. Sagde hun och loo: tet er wel, och gick saa tiill kyrckenn. Ther h. n. kam af kirke paa thet stedt, som hindes naade haffde annamet breffuene, spurde hendes nade: Huor er thenn Dannelske. Do war Simen treng noget af thett stedt, for ther wor møget folck och treng, doch blef hand saa ner, att hand høret och trenn frem. Saa klapet hendes naade hannom paa herden och sagde, hannd skulle fange gud swar, och wyste hannom tiill radet. Ther fick hannd och god beskeed, och soge: dy, som haffde taget fra hannom vdj Weßpennø, ere icke tiill stede; att Simen skulle tøffue, tiill dy komme, hannom skull widerfares rett ouer thennom. Oc sagde radet⁵⁾, men skulle binde thennom tiill kagenn och sckere ørne af thennom. Simen wille nu icke tøffue ephter iidermer rettergangs. Borgemester och radt her vdi Kiøbenhauen hafue bedet⁶⁾ meg, att jeg wille gifue ett. koⁿ matt. till kiennde, som thenne supplication indholder, jeg ett. koⁿ matt. vnderdanigen tiillskycke, om ett. ko. matt. wyll werdes och giffuet thennom ther et nadeligt swar paa.

¹⁾ *Harwich.*

²⁾ *London.*

³⁾ *Elisabet af England.*

⁴⁾ *Overalt, hvor Konc. havde: hun, er det af Mogens Gyldenstjerne rettet til h. n.*

⁵⁾ *Konc. havde: sage radt, af Mogens Gyldenstjerne rettet til: sagde radet.*

⁶⁾ *En her paabegyndt Tilføjelset: „borg“ er ikke afsluttet.*

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Copy af et breff tyl k. mt., sent ten 3. september anno 60.

Ikke egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

85.

København, 4. September 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

*Om Grev Edzard af Ostfrieslands Ophold i Sverrig, Hertug Eriks Hyl-
ding og Kong Gustafs Sygdom. Om svenske Orlogsskibe i Sundet og andre
Efterretninger fra Sverrig.*

Stor etc. Gyffuer ieg etter k. mt. vdy ald vnderdanig-
het tyl kende, at ieg har tallet met en af greffue Essert¹⁾
tiener af Ost Frysland, heder Ocke Freisse²⁾, som drog
af Stockholm ten 20. dag vdy augusty. Ieg spurde om
greuerne, huy dy sa lenge fortøffuet ter i Suerig. Hand
sagde, teris sag stod nu wel. Greff Essert hand kund icke
ennw kome sa snart, før greuynden ware lagt³⁾. Gerue(!)
lohan, mentte hand, skulle ter komme før tyl Liibeck en
hand, for hand haffde ald syn besked, sa hand tacket
kwngen; men huorlunde, met huad besked, tet wylle
hand icke syge. Ieg spurde om hartug Ericks regsse tyl
Engeland, nar ten skulle gange for seg. Hand sagde,
at harttug Erick war afdragen pa weige tyl Elsborig. Ieg
spurde, om harttug Erick war kronet, da sagde hand
neig, men wor hiillet for en kunge i Suerig eptter faderens
dødt⁴⁾. Ieg spurde, om harttug Erick skulle wel kwne
regere dy tu kunge ryger Engeland oc Suerig. Hand
mentte, nar hand fynge tenom bade, da regeret hand
tenom wel. Ieg spurde, om k. Göstaffe selluff wylle

¹⁾ *Grev Edzard af Ostfriesland.*

²⁾ *Hans Navn er sikkert: Okke Freese; ndfr. og i Brevet Nr. 97 an-
vendes Formen: Fres.*

³⁾ *Grev Edzard II blev gift ¹/₁₀ 1559 med Kong Gustafs Datter Catha-
rina; deres første Barn Margareta blev født 1560.*

⁴⁾ *Kong¹Gustaf døde 29. Sept. 1560.*

fiillege met tyl Elsborig oc se hartug Ericke gange tyl skybs. Da sagde hand, at kung Göstus regsser wylle icke falde seg langt eptter ten dag; om søndagen tyl forne, før hand drog af, bleff ald hans rede guord, sa der war jnttet lyff lenger at wentte. Oc tet sagde k. Göstus perdykant(!) for Ocke Fres, oc sagde hand meg, at alle fanger bleffue løs gyffuen, oc radet bleff forscryffuet, skulle komme tyl Stockholm igen. Hand wyste icke tyl wysse, om ter war bud eptter hartug Erick, at hand skulle komme tyl bage jgen. Faer hand bort oc fadren dør, kand ieg icke tenche, huad ter daa wyl blyffue af.

Jeg har scryffuet Tage¹⁾ tyl, at hand skal lade forfare, nar hartug Erick ganger tyl skybs, oc skryffue etters k. mt. tet tyl, oc i lyge made scryffuet Frands Bylle²⁾ tyl, oc at dy gøre teris største flyt ter tyl at lade forfare, huad dy haffue for hender i Suerig etc.

Item igar kam her 4 af dy svenske orlogs skyb jnd i Sundet, 2 passelig skyb oc en boigert kame frem tyl floden, en boigert bleff for Dragør ligendes. Dysse er jnttet besiinderligt, ere hartug Iohans skyb af Fyndland, dy ander 3 skyb ere afdreuen tylbage jgen, dy hør hartug Erick tyl; ter er et iblant met fem mers. Ten hosmand pa ten boigert, som lyger for Dragør, wor i lande, har sag tette for Crystoffer Monssen³⁾, syger oc tet oc, attet er tet beste skyb, som som(!) Jacop Bage er pa, som tylforne er forene(?).

Item har ieg oc sent en af myn egen suene ouer, som skal far tyl Liibech, Rostock oc Stralsund oc høre, huad hand kand forfare ter om tet folck, som skal were komet tyl Suerig eller ennw sends tyd jnd. Hues ieg siinderligt kand forfare, skal jeg jcke forsøme oc lade gyffue etters k. mt. tyl kende oc met myn wyllig tienste fynds

¹⁾ *Tage Thott Ottesen, Lensmand i Bahus Len.*

²⁾ *Lensmand i Varberg Len.*

³⁾ *Kristoffer Mogensen Handingmand, Foged paa Københavns Slot.*

altyd redbon oc vspart, som ieg etter k. mt. plychttug er. Oc wyl hermet haffue etters k. høgmechttighet Gud aldmechtigest met lyff oc siel vdy et liicksalligt oc langwarig regement befallet. Datum Københaun, onsdag ten 4. septemtember(!) 60.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy tyl k. mt.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

86.

Lybæk, 6. September 1560.

Adolf van Brouwyler til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender 500 Harnisker til Kongen og beder om at faa nogle af Pengene derfor. Omtaler Mogens Gyldenstjernes Sygdom og forklarer, hvorfor Harniskerne har været saa længe undervejs.

Nach erbetong myner willigenn deinß wist strenger, erentfester, groisgunstiger, gebedender l. stattheller, jch sendenn e. s. heir per meine dheinners funffhondert man harnniß, dewilchere kunt mait. van Denmarckenn myr affgegoldenn habenn, nemlich tausent man, de ander 500 will ich auch mit dhenn eirstenn verschaffenn. De oirsaich, daermit de harnniß so lange stußenn(!) wegenn gewest sint, habenn ich eure kuningliche mait zu erkennen gegebenenn zu Odese, dhaer ich dhann e. s. begerdenn zu sprechenn. Aber de kranheit woll eß nit erlidenn. Begerenn der halbenn gans vnderdanichlich, e. s. wollenn de harnniß vntfangenn vnd mynen dheinner Johann Becker behoulffelich sein, er daß geltt bekoumme, nemlich fur ider stuck veir daller eyn oirt na loudt konnylichge mait hantschrift vnd zu saginck her Hulger Rosekrans. Ferner her statheller, jch hoffenn (so mich Godt gesunt spart) bei e. s. zu sein vmtrynt Martini, habenn noch allerleiß mit e. s. zu reden. Begerenn vff dit paß nit

merh, dhann e. s. willenn mynen dheinner behouffelich sein, er enn seuenzein ader 1800 dallers bekoum. De rest will ich mich mit lidenn, biß ich mit leiff selbers dhaer kommen. Ouch jngefallen e. kunt mait. mit denn 500 man genoich habenn, byn woll zu friddenn de rest, nemlich 500, zu behalden vnnd meyn aenture zu stein, we ich dhann mynen dheinner befell gegeben habenn vnd, waß er vntfengt, zu quiteren, off jch selbers dhaer were. Nit merh, dhann so mougelich iß, begerenn jch, so fill gelß, alß das goudt beloufft. So nit, so begerenn ich, we fur geschrebenn, dhaer dhann meyn eir vnd geleimp ann leichtt, vnd ouch nit zwiffelenn, e. s. werdenn myr behouffelich sein ader ann de oirt weißenn, ich mein geltt bekoummen, dhann den furdell ich der ann habenn, jß Gode bekant. Dat harmniß were fur langes dhaer gewest, hedt der kreich jhn Engelant mit denn Schottenn gedhaenn, das doich zem bestenn kommen jß. Aber zu der zeit wollenn de Brabender ghein kreich roustonck außgestaden. Jch moest de goudter wyder zu rugge senden vnd zu lande laeßen ghein durch steich van Bremen. Waß mir dat profitz bey braicht, gebenn ich denn verstendigenn zu erkennen, haben ouch zem dheile jhnn de meinonck zu Odese zu verstein gegeben. Doich kunt mait, deß ich mich zu bedancken habenn, hadt myr zeit genoich gegeben; jß zu fridden, wan jch jhm leiffuerenn, sall man myr wyder leiffueren. Heir mit dhem Herenn befolenn. Hoffenn, e. s. jhnn beßer gestaltt zu findenn, jch e. s. zu Odese gelaeßen habenn, will ouch e. s. mit eynen gouden drunck nit vergeßenn. Dit zu kommende Martini, so mich Godt gesunt spart, begerenn, e. s. mynen dheinner offenbaren, waß weyter e. s. begerende sint; alß dhann weiß ich mich zu richtenn. Per me mit haest adj 6. september anno 1560 jhnn Loubich.

L. her stattheller, jngefallenn der reinmeister(!) nit beyhanden enn iß, so begeren ich ganß vnderdenicklich, e. s. wollen mynen dheyner behouffelich seynn, er de 1700 dallers become. Mit der rest will ich gedoltt habenn, biß ich selbers dhaer kommenn; habenn noch allerleiß mit e. s. zu reden.

E. w. dheinner
Adolff van Brouwyler.

(Bagpaa: Udskriften.)

Dem strengenn, erentfesten herenn h. Mangnus Guldenstern, statheller kont^t mai^t Denmarcken, mynem gebedende l. herenn, zu eigenn handen ader synem befelß haber.

Copenhagenn.

87.

Ribe, [omtr. 8. September] 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Møntning af 3-~~fl~~-Stykker.

T. o. a. L. 6, 326 b. — Tr.: K. Brb.

88.

Ribe, 9. September 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade Sekretær Lave Brockenhuus udtage nogle Breve fra Hvælvingen paa Københavns Slot og kopiere dem, hvorefter han skal lægge Brevene tilbage og atter tilslutte Døren.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift: At Laue Brockenhus oc ieg skal gange vdi breffkamerit samptt . . (?)¹⁾.

¹⁾ *Skriften meget afbleget, næsten ulæselig og vistnok delvis bortskaaret.*

89.

[København], 9. September 1560.

Mogens Gyldenstjerne m. fl. til Kongen.

Da de svenske Skibe er vendt hjem, vil han lægge Flaaden i Vinterleje. Om Antagelse af Baadsmænd og Bøsseskytter, om Landsknægtenes Fordeling i Borgeleje og om Revision af forskellige Regnskaber.

Alder nadste herre, gyffue wy etter k. mt. vnderdanige tyl kende, at dy svenske skyb ere nu fremkommet. Wy icke kunde forfare, at ter skal nogene orloges skyb wer tylbage jgen, oc ter for wylle nu lade lege etters k. mt. skyb her ind i haffenen, som dy skulle lige wyntterleige, for tet wylle koste etters k. mt. møget at holle tenom lenger pa strømmen. Item haffue wy oc ouer weiget pa e. k. mt. gode behag, huor lunde etters k. mt. best kand fange gode bodsmend tyl skyben igen imot foraret. Herlluff Trolle skal handelle met badsmend, som er duelige. Huylcke som wyl syge tienste oc tage 2 $\frac{1}{2}$ om manetden oc holle syn egen kost, ten skal fange monetz pendinge. Huylcke badsmen som oc wylle haffue borig leige, tet skulle dy oc sa fange. Item her wyl gøris 200 bods men behoff oc tage dysse skyb wer oc sla kabel, trosser oc touu. Som her wyl en stor hob tyl dysse skyb nu pa foraret, tet er tyl fare, at tersom men icke nu lader handelle met dysse badsmen, her er, at dy icke skulle stande tyl fangs, som due noget, pa foraret. Her war fulth pa dysse svenske skyb, som pleige at tyene her, bade Danske oc Norske. Huad som her er nu fremkomen oc teris leglighed, har Herluff nu scryffuet e. k. mt. tyl.

Item wyl her oc gørs 200 biisseskiitter behoff. Ter kand men søge om i wyntter, oc er wort betencke, tet er best, dy fange borige leige pa k. mt. regnskabs hus.

Landsknechte oc badsmen far leges i købstederne.

Item dysse landsknechte, som er pa skyben, skulle forskryffue i borige leige, oc badsmenden wylle wy lade blyffue

her oc icke forscryffue tenom nogen steds i borigeley, før wy fange suar fra etters k. mt. igen. Huylcke som wyl tage dy 2 $\frac{1}{2}$, tenom lade wy fare. Ter fanger oc en hel hop forloff, som jnttet er gode for badsmen. En part syde wyd garder, haffue hustru oc børn, ere hieme i Norig. Her komer oc wel bodsmend, jnden skyben skulle vd, om e. k. mt. wyl, men skal tage tenom i tienste, første her kommer nogene, vid forscryffne welkor.

Haffue wy oc nu eptter e. k. mt. befallyng hørt dysse regenskab af Københaun oc Krogen af tet forgangen ar 59, oc fynds ter jnttet vbyllig ter vdy.

Item hues hamp, kabelgarn, peg, tiere, deller, rafter oc andet tymer, som er komet tyl skybs behoff, tet har Crystoffuer Trundesen annamet. Tet regenskab haffue wy icke hørt, for Crystoffer er icke tyl ste, oc tiickis os got were, at e. k. scryffuer hanom tyl, tet hand oc gør regenskab¹⁾, oc befaller tet nogene af radet som hører tet, for tet wyl oc drage en stor sum. Etter²⁾ koⁿ matt. wdi ald wnderdanighed plichtiig tro dienst att bewise skulle wy altid findes redbon och vspart, som wy plichtiig ere, och wille hermet haffue etter koⁿ mat. høgmeгтиighedt met lyff och siel vdi ett liicksaliigt, langwariig regement Gud almechtugest befallet. 9. september 60.

Etter nades ko. mat.

plichtiige tro tienere

M. etc.³⁾

Egenh. Konc. med Tilføjelse med Skriverhaand i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

¹⁾ *Jufr. herom kgl. Miss. 23. Sept. 1560 Nr. 91.*

²⁾ *Resten af Brevet undtagen selve Datoen er skrevet med en Skriverhaand.*

³⁾ *De andre Underskrivere er formentlig Ejler Hardenberg, Børge Trolle, Peder Bille og Herluf Trolle, se Svaret i kgl. Miss. af 23. Sept. i K. Brb.*

90.

[København, 9. September 1560].

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Kong Gustafs Sygdom og Forholdene i Sverrig. Han foreslaar, at Hvidøre nu efter Jakob Bordings Død lægges under Københavns Slot. Om Foler ved Esrom, Fyr paa Skagen og Falsterbo, Klokketønden paa Trindelen, om Søretten og om en forventet Prisstigning paa Klæde.

Storm. etc. Tro tjenste. Har ieg tylforn scryffuet etters k. mt. tyl, som ieg har forfarret¹⁾ aff greff Essert tienner Ocke Friis, at k. Göstaff skulle were sa suag, at ter er icke lyff at hoffue.

War her nogene i lande af tet store hartug Erickses skyb oc wylle købe ancker, for dy haffue miist nogene ancker, oc høsmanden pa same skyb screff meg tyl, at ieg wylle for hans herre skiild were tenom behielpeligen at bekomme et ancker eller tu for pendinge. Høssmanden naffuen er Sywart Ianssen. Ieg tallet besiinderligen met en af dy Suenske, heder Jørgen Berckwald, som har lenge tient her i lande, wer vnder Winsses²⁾ fencke. Hand sagde oc om kung Göstaff, lyge som Ocke Fres tylforne sagt har. Ieg spurde, om hartug Erck wylle drag af Suerig, om hans fader døde. Hand mentte jaa, for hartug Iohan skal were stathaller vdy hans frawerelse.

Dochtter Iacob Bordynus³⁾ bleff i gar begrauen; hand haffde Huydør oc nogene bønder ter hos vdy forlenyng, oc etters k. mt. kand icke ombere her fra slottet⁴⁾ dy tiener, som her lyge sa ner om kryng; dy ere doch fa tiener her ner wyd slottet. At forlæne noget bort wed skouen tiickes meg icke were got, ter gar wel bade skou oc diir met. Her war nogene drenge vde oc plocke niider, dy funde en rabock, war niis skot, la jndstopet vdy en

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 85.*

²⁾ *Høvedsmand Jakob Windtz.*

³⁾ *Kongens Livlæge Jakob Bording, † 5. Septbr. 1560.*

⁴⁾ *Hvidøre blev 1561 lagt til Københavns Len.*

busk. Ieg fyck icke rabock i tenne somer vden ten samme. Ter er wel sa ganget fler bort. Item ter gor 4 foller wyd Esserom, er fød for Abarnstrop, som ere gammelle nog at berydes. Om ter oc fynds fler, huorlunde etters k. mt. wyl haffuet ter met. Ter er en god beryder pa Kalborig, om etters k. mt. wylle, at ieg skulle sende tenom tyd etc. Tolleren i Helssyngør har scryffuet meg tyl, at dy fremet skyper er begierends, ter matte blyffue en t^e lagt pa Skau(?) reff oc en pa Falsterbo reff, oc ter bleffe blusnyng bestyllet. Then t^e, ieg fyck befallyng¹⁾ pa, som skal lyge pa Trendellen, har lenge wert rede. Tet er nu for syllig pa aret at lege tenom, vdy marcyus er tet ret tyd.

Tet wore oc møget got, at ten søøret²⁾ bleff ferdug guort.

Item tet bleff icke fordraget met dy Engelske oc stederne; derfor er beførchtends, at cledet wyl ennw blyffue diirt. Tette har ieg gyffuet Iochym Beck tyl kende, men kand rette seg eptter i tyde.

Jeg wyd nu inttet siinderlig at scryffue. Iochym Beck har jeg tallet met, huad her wyl tyl hushollyngh oc skyben. Ter ma tenckis tyl i tyd.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy tyl k. mt. ten 9. september 60.

Egeh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

91.

Vitskøl Kloster, 23. September 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.³⁾

Om Antagelse af Baadsmænd, Afskedigelse af Landsknægtene og Revision af Christoffer Trondsens Regnskab.

T. o. a. L. 6, 328. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ 8. Juni 1560, jvfr. ovfr. Nr. 64.

²⁾ Jvfr. ovfr. Nr. 20.

³⁾ Se Note 3 S. 91.

92.

Vitskøl Kloster, 23. September 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans Skrivelse [af 9. Septbr.] om Hvidøre og Folerne ved Esrom.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Huidør oc foller at sende til Niiborig. — T. o. a. L. 6, 328 b. — Tr.: K. Brb. — D. Mag. 4. R. IV, 255.

93.

Hasenpot, 23. September 1560.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hertug Magnus har bortvist ham og andre Herremænd af sin Tjeneste. Hertugen har genantaget ham, men han vil gaa i preussisk Tjeneste. Om Forholdene der i Landet. Brevviseren har laant ham Penge, som han beder Faderen betale.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud vor here. Kære fader, maa y vide, ad mig lider vel, Gud alsommectiste vnne mig det samme til eder ad spørre. Disligest, kere fader, tacker ieg eder for alt goet, som y mig dagligen beuist haffuer oc ennu beuiser, den alsommectiste Gud vere eders løn. Kere fader, som ieg haffuer skreffuet¹⁾ eder til til foren med min karl Ole Sommer, hore det stot til her y lannet, oc ad min herre haffuer vist fire aff hans heremend aff tiennesten oc viste ingen annen aarsage til mig, en ad han var eder icke god oc skellet paa eder; nu haffuer han taget Verner²⁾ oc mig y tienesten ygen, men ieg ville ingen lunne vere hos ham, for det skulle icke haffue varet fiorten dage, da skullet haffue verrit alt dett samme. Oc maa y vide,

¹⁾ Om dette ikke mere bevarede Brev se ovfr. Nr. 66.

²⁾ Verner Parsberg, jvfr. herom: W. Møllerup: Danmarks Forhold til Lifland S. 117 f. og 125.

att ieg er dragen ad lante Prussen oc vill giffue mig der y gaarden, oc tager han rytter oc knechte an, oc er for-
modinnis, at Ryssin skall geste hannom, for han har
harad giort klart her y lannet. Oc maa y vide, att her-
mesteren¹⁾ haffuer saa goet som vnløuet disse lan oc
haffuer giffuet kongen²⁾ aff Polenet op for hans skytts-
herre oc skulde haffue vor finne aff lannet. Nu lige de
baae her y lannet oc jaffue med hin annen oc bye hin
annen til gest huer dag, oc maa y vide, at de ere slige
finne, at adelen oc borrarne de selle oc giørre y pen-
ninge, huad de kunne, oc paacke dem aff lannet, oc
somme haffue dorris leger til Ri³⁾ oc til Reffuel. Saa
maa y oc vide, ad denn breffuisere⁴⁾ haffuer giort mig
møget goet her y lannet, som var ritmester for alle rytter
her y lannet, oc haffuer hand giffuet mig yn hest. Saa
beder ieg eder, kere fader, att y ville vel giøre oc giøre
hannom naget til gode for min skyll. Saa maa y oc
vide, at ieg haffuer lont ett hallt hundret daler, oc beder
ieg eder gjerne, kere fader, at y haffue giffuet hannom
den ygen, naar han kommer y lannet med min here, oc
maa y vide at tae y mod hertug Maens, for er(!) suarlig
verd(!) paa eder oc giffuer eder skyll for alt det, ham
vider faris her. Her med eder den alsom mectiste Gud
befalindis. Schriffuet paa domprostens slot Hassenpot
den 23. septembris anno 1560.

Henrick Gyllenstiern.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Til sin kere fader her Maans Gyllenstiern til Stiernholm
ydmyseligen sendis dette breff.

En ritmester har gyffuet en hest oc lant hanom et halt
hunder daler.

¹⁾ Gothard Keller, *jvfr. I. Nr. 383.*

²⁾ Kong Sigismund.

³⁾ Riga.

⁴⁾ Jørgen Øsel, *jvfr. ndfr. Nr. 94.*

94.

Hasenpot, 23. September 1560.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Hr.
Mogens Gyldenstjernes.*

Skriver til hende overensstemmende med Brevet til Faderen ovfr.

Sonlig helsen nu oc altid forsent med Gud vor herre. Kere moder, maa y vide, at mig lider vel, Gud alsom-mectiste vnne mig thette samme til eder ad spørre. Dis-ligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser. Kere moder, som ieg haffuer skriffuer(!) min fader oc eder til tilfaaren med min karl Ole Sommer, hore dett stod her y lannet, oc ad hertug Maaens haffuer vist fire aff hans heremend aff gaarden oc viste ingen annen aarsage til mig, en ad hand var min fader icke god, der fore kunne han icke heller vere mig; nu haffuer hand taget to aff vos y tienniste ygen; men ieg ville ingen lunne vere hos ham, for dett skulle icke haffue varet fiorten dage, for en ded skulle haffue veret dett samme ygen. Oc maa y vide, att ieg er, oc maa y vide, att ieg er(!) dragen ad lante Pryssen oc vil giffue mig der y garden, oc tager han rytter oc knecte an, oc er formodendis, att Ryssin skal geste hannem, for han har hart ad giort klart her y lannet. Oc maa y vide, at hermesteren haffuer saa goet som vnløffuet desse land oc haffuer giffuet kongen aff Polenet op for hans skytshere oc driffue vore finne aff lannet. Nu lige de baade her y lannet, baade Rußin oc Palen, oc ere gode venner oc iaffue med hin anner huer dag, oc maa y vide, ad de ere slige finne, ad adelen oc bor-terne de selle oc giøre y penninge, haud(!) de kunne, oc packe den(!) aff lannet, oc somme haffue derres leger til Ri oc Reuel. Saa beder ieg eder, kere moder, ad y ville giøre denne breffuisere Jorgen Øbel noget til gode for min skyll, for han haffuer giort mig møget got oc

haffuer giffuet mig en en(!) god hest. Kere moder, intet annet ved ieg att skriffue eder til paa denne gong, men siger mine syskenne mange tusin gode netter. Her med eder den alsommectiste Gud befalindis. Schreffuit paa Hassenpot, min herres marskalcs hus, den 23. dag septembris anno 1560.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Til sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

95.

Ringsted, 24. September 1560.

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Den fynske Adel kommer til Roskilde næste Dag paa Vej til København. Han beder om at faa sendt en Trompeter, som kan følge den til København.

Sønlig, kerlig helsen nu oc altid forsent mett vor here. Kere fader¹⁾, tacker ieg eder ganske gerne for møgitt ære och gott, som y mig altid giortt oc beuist haffuer, huilcked ieg goduiligen oc gærne mett eder igen for skyle vill met huiz gode y min ringe magtt er oc ieg ved y kunde haffue tienist oc gott aff. Kere fader, giffuer ieg eder venlig till kende, att then fønske adell kommer till Roskyle y morgen oc paa løffuer dag till Køffuenhaffn. Saa beder ieg eder, att y vile vell gøre oc fly oss ien trommeter, som mote følge oss till Køffuenhaffn, oc beder ieg eder, att hand mote kome till Raaskyle yen gang y morgen afften. Kere fader, beder ieg eder, att y icke ville fortенcke mig, thett ieg gør eder saa stor vmage her mett; y ale the maade ieg kand vere eder till vilge oc gode, tha skall y finde mig som ederz goduilige

¹⁾ *Eskil Gøje var g. m. Mogens Gyldenstjernes Datter Sibylle.*

søn. Her mett eder Gud almechtigste beffalindis. Vill y
vell gøre oc sige min moder mange gode netir paa mine
veyne. Sebile lader sige eder ale m gode neter. Ex
Ringsted xxiiij semptembre.

Eskild Gøie.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:*)

Till min kere fader her Monz Gy[ldenstiern] till Stiern-
holm, ko. ma. stattholer paa Køffuenhaffn slott, ganske
venligen tyllskreffuit.

96.

Aalborg, 26. September 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Skude Ved til Herluf Trolle.

T. o. a. L. 6, 331 b. — Tr.: K. Brb.

97.

[København, 23.—29. September 1560]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

*Han beretter om sin Samtale med Møntmesteren, om Landsknægtene,
fremsender et Brev fra Hertugen af Preussen og en Abe. Om Orlogsskibene.
Sender Brevet fra Adolf van Brouwyler.*

Stor mechtigeste etc., gyffuer ieg etters k. mt. vdy
ald vnderdanighet tyl kende, at ieg eptter etters k. mt.
scryffuelsse²⁾ har tallet met miinttemersteren(!), oc hues
besked ieg af hanom forfaret har, sender ieg ettrs k. mt.

Thet skal oc eptter etters k. mt. skryffuelsse³⁾ bestylles
met dysse landsknechte, tet snareste men kand met lempe

¹⁾ *Brevet er Svar paa kgl. Missive af 23. Septbr. og besvares af Kongen
29. Septbr.*

²⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 87.*

³⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 91.*

bekommet. Iacop Wynses¹⁾ knechtte bleffue aftaket i dag, oc skulle nu offuer tyl Skane oc aftacke adens(?) knech(!). Iacop Wynsses luttendant Casper von Pelyng har nu lenge wer her i ryget, er en beskeden oc bewandert, forstandig krygsmand at bruge jnden eller vden lands; ten har ieg oc fortrøstet at blyffue i etters k. mt. tyenste, tyl ieg fanger suar fra etters k. mt. tylbage jgen, om e. k. mt. hanom beholle wyl.

Item haffuer ieg oc bestyllet, hues biisseskiitter som fyndes vnder landsknechtten; wyl ieg gøre mit beste, at ieg tenom kand beholle i e. k. tienste.

Hans Nylssen, boriger her i Københaun, kom hiem fra Priissen 14. dag september, bad meg, at ieg wylle sende etters k. mt. hartugens breff af Priissen²⁾. Hand achtter seg selluff snart tyl etters k. mt. met wyder besked.

Sender ieg etters k. mt. en abe, som etters k. mt. meg om tyl skryffuet har.

Om etters k. mt. orlogs skyb har Herluff selluff scryffuet e. k. tyl. Oc skal jnttet forsømmes, huad ieg gøre kand, oc forfar ieg nogene siinderlig tydyng, wyl ieg tenom strax forsende tyl e. k. mt.

Aller nadste herre, idag fyck ieg Adolff von Brauweillers scryffuelsse³⁾ met 500 harnsk, som hans tiener hytført har. Dy 500 harnsk betaller e. k. renttemester hanom. Om e. k. wyl haffue dy ander 500 harnsk eller lade hanom selluff beholle, etters k. wylle skryffue meg tet tyl. Meg tiickes, hand skal icke wynde møget pa tet køb, oc sender ieg e. k. samme breff, som for^{ne} Brauweiller meg tylscryffuet har.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

¹⁾ *Høvedsmand Jakob Windtz.*

²⁾ *Hertug Albert.*

³⁾ *Af 6. Sept., se ovfr. Nr. 86.*

98.

Aalborghus, 29. September 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mønten, Landsknægten Kaspar von Pelingk og om Harniskerne fra Adolf van Brouwyler.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 9. oktober, om miintten, om Casper van Perchling, om Braweller met dy harnsk. — T. o. a. L. 6, 332 b. — Tr.: K. Brb.

99.

Em Kloster, 4. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade Kong Erik af Sverrig faa 4 Ankere.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om dy 4 ancker, tyl Suerig komme. — Udt. i T. o. a. L. 6, 334 b. — Tr.: K. Brb.

100.

Em Kloster, 4. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade Dr. Jacob Bordings Hustru [Franciska Nigroni] oppebære al vis Landgilde af Hvidøre og det Gods, som Dr. Jacob har haft i Forlening dertil, i et Aar.

Udt. i T. o. a. L. 6, 335. — Tr.: K. Brb. — D. Mag. 4. R. IV, 255.

101.

Em Kloster, 4. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Undersøgelse af Sagen mod Thomas Christalls Fader.

Orig. med Kongens Underskrift, Rester af Seglet og Udskriften i T. K. U. A. Alm. Afd. Personalialia: Thomas Christall. — T. o. a. L. 6, 335. — Tr.: K. Brb.

102.

Em Kloster, 8. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at løslade Peder Oxes Tjener Jørgen Skriver og muligvis antage ham i Kongens Tjeneste.

Orig. med Kongens Underskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Jørgen, Per Oxes skryffuer. — Udt. i T. o. a. L. 6, 336. — Tr.: K. Brb.

103.

Em Kloster, 11. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Antagelse af enkelte af de forlovede Landsknægte.

T. o. a. L. 6, 336 b. — Tr.: K. Brb.

104.

Wittenberg, 15. Oktober 1560.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget Mogens Gyldenstjernes Brev om, at denne er tilfreds med Anbringelsen af Sønnen Frans. Pengene for den sidste er modtaget. Takker for de af Fru Anna sendte Madvarer. Omtaler den ham tidligere af den danske Konge meddelte aarlige Pengegave og de Bøger, som han har sendt.

Gottes gnad durch Jesum Christum, seinen eingebornen sun, vnsern einigen heilandt vnd mitler. Gestrennger, ernuesster, großgunstiger herr vnd förderer, e. g. schrifftten, den vierdten septembris zu Copenhagen gegeben, hab ich den 3. octobris von Jost Sturtzkopf empfangen vnd bin erfreuet, das e. g. mit dieser andern bestellung eurs suns bey magistro Petro Vincentio zufriden. Dann nach dem ich ohne ruhm zu reden nun viel jare viellen jungen leutten, so aus dem hochlöblichen khunigreich Denemargk anhero geschickt, wie sie mir des zeugnus geben werden, nach meinem vermögen gediennet vnd furderlich gewesen, wie ich mich dan dartzue schuldig erkenne,

dieweil ich jerlich ein sonderlich gnaden verehrung von khunig. mt. etc. biß anher gehabt, bin ich ihn sonderheit e. g. vnd alle den ihren zudiennen gantz willig vnd geneigt. Derwegen, so viel mir müglich, ich neben seinem preceptore vleissige aufachtung vff ihnen haben will, so lanng er vns gehorsam leisten vnd sich von vns ziehen vnd vnderweisen lassen wil, wie ich dann ihn gutter hoffnung vnd ehr mir zuthun verheissen. Die 50 taller hat magister Petrus Vincentius von Jost Sturtzkopf empfangen, welche er zu des Franciscj notturfft lanngen vnd daruon rechnung thun wirdt. Jch bedanckhe mich auch gegen der edlen vnd viel tugentsamen e. g. liebe hausfrawen gantz diennstlichen von wegen der vbersandten j thonne hering, viertel putter vnd des zimlichen grossen kese, welcher an der gütte vnd grösse dermassen ist, das ich deßgleichen in diesen landen keinen gesehen, wie e. g. Nicolaus Fure buchfurer, welcher ihnen gekost, ferner bericht thun wirdt mit angehefter erbittungk, solches alles zuuerdiennen.

Was die jerliche khunigliche verehrung vnd gnadengelt¹⁾ belanget, so ich von khu. mt. etc., meinem genedigsten herrn, biß her ettlich jarr gehabt, habe ich e. g. bey einem studenten geschrieben vnd dabey vier die zeit erst gedruckte cronica Carionis²⁾, eine khu. mt. etc. ihn vnderthenigkeit, die andere zwo den auch gestrengen vnd ernuessten Johanni Frijsen, des reichs canntzler, vnd herrn Corficio Wlfeldt, des reichs rath, meinen großgunstigen herrn vnd furderern, diennstlichen zuverantworten, zugesandt, verhoffendt, e. g. werden solche bücher, welche von wegen des eilenden abreisens bemeltens studentens die zeit nicht haben können gebunden werden, nuehmals

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 21.*

²⁾ *Johan Carion († 1537), Matematiker og Astrolog i Berlin, udgav 1532 en Verdenshistorie paa Tysk: Chronica. Philip Melandhton udgav 1558 og 1560 de første Bind af en ny, latinsk Udgave af denne under Carions Navn.*

empfangen haben, tröstlicher zuersicht, e. g. werden ihrem gunstigen erbitten nach solche meine sache neben andern meinen gunstigen herrn bey khu. mt. etc. befurdert haben oder noch nach gelegenheit befurdern, darumb ich abermals diennstlichen bitte. Hiemit dem Almechtigen e. g. sambt allen den jhren in göttlichen schutz vnd schirm beuehlendt. Geben zu Wittebergk den 15. octobris anno 1560.

E. g.

williger Georgius Maior,
doctor.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem gestrenngen vnd ernuessten herrn Magnus Guldenstern zu Sternholm, ritter vnd khoniglichem stadthalter zu Coppenhagen, meinem großgunstigen herrn vnd förderer.

Dochtter Mayor.

105.

Em Kloster, 25. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at sende 4—5 Hjortevier af de smukkeste, der findes paa Slottet, til Kongen, som agter at sende dem ud af Landet.

Orig. med Kongens Underskrift, meget beskadiget; Seglet og Udskriften mangler. — Udt. i T. o. a. L. 6, 337 [m. Datum: 12. Decbr.]¹⁾. — Tr.: K. Brb.

106.

Em Kloster, 26. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at tage Liungbygaard²⁾ fra Niels Andersen [Dresselberg].

T. o. a. L. 6, 352 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Orig. er dateret 25. Oktober, Udtoget i T. o. a. L. 6, 337 har 12. December, Missivet er i K. Brb. trykt under 12. Oktober.

²⁾ Lyngbygaard, Strø H.

107.

Em Kloster, 26. Oktober 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Bispisningen af Diskant- og Altsangerne i Kongens Kantori.

Orig., meget medtaget, med Rester af Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At bestylle . . . — T. o. a. L. 6, 353. — Tr.: K. Brb.

108.

[København], 26.—27. Oktober 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Skotten Thomas Christiensen og det under Norge tagne danzigske Skib. Om noget Gods i Try og Holbo Herreder, som han skal sende Kongen en Fortegnelse over.

Jtem ieg har oc onderdanig anamet etters k. mt. scryffelse indhollends om ten Skotte Tammes Crystiernssen¹⁾, som k. af Franckryge oc dronyngen²⁾ haffue scryffuet fore etc. Her fynds beuys, at tet dansker skyb met tet engelske gods bleff taget vnder Norig pa 3 vge søs ner landet, oc etters k. mt. strøme strecke seg mit pa reffuet. Doch før ieg nu fyck etters k. mt. scryffelse, lang tydt tyl forne wore dy pa bade syder for meg, ten tydt etters k. mt. wor i Lallen. Bleff tenom forlagt, dy skulle kome met teris beuyssnyng, som dj paskød, tyl sent Hansdag, da skulle tenom wederfares ret. Trøster jeg nu icke at kund syge tenom imellom, vden dy pa bade partter wore tyl stede. Dy ere wyt skyld at.

Item om dy gods i Trii herit oc Holbo herit³⁾ har ieg bestyllet, oc første ieg kand tet retteligen bekomme, wyl ieg forskycke tyl etters k. mt.

Item sends tette br. tyl k. mt. ten 27. october anno 60.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy af et breff tyl k. mt. 26. october anno 60.

Egenh. Conc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Conc. og Optegnelser.

¹⁾ Thomas Christall, se Nr. 101.

²⁾ Kong Frans II og Dronning Maria Stuart.

³⁾ Meningen er, at han skal sende Kongen en Fortegnelse over det Gods i nævnte Herreder, som Kongen kan mageskifte sig til.

Malmö, 31. Oktober 1560.

Jens Lavrensen til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Beretning om et Tordenvejr med Lynnedslag i Kirken i Malmö.

Ether strenghetts gunst mynn ydmyge velluillige thien-
neste nu oc alltidtt tillforrn senntt senntt(!) mett wor
Herre. Kiere her Mogenns, gunstige herre oc wenn, be-
tacker jeg ether s. for alltt ære oc mangfolddelige møgitt
gott ganske ydmygeligenn, huesß til att forthienne jeg
mett mynn ydmyge thienneste wil alltid findis villig oc
redebonn. Kiere her Mogenns, ieg kann icke haffue y
fordraug att scriffue ether gunst till, huorledis thett seg
retteligen oc vdj sandhett beløbitt er mett thenne tor-
dønne oc liune jlld, her nu wdj tiisdagis¹⁾ forganggenn
forhande wor, som ether strengthett wdenn tuiffuill well
hørtt haffuer, effther thj jeg formercker, att hun haffuer
oc saa weritt ther wdj Købennhagenn, for hues Gud al-
sometugste ske loff oc ære, att hun end icke mere skade
giorde entigenn ther eller her, thj thett er dog alldt for
møgitt, kende Gudt. Oc kom hun her wppaa, liiditt
effter clockenn haugde slaugitt x, mett ij saa forferlige
suare slaug, oc thett ene end større end thett anditt, att
mand haugde meent, att alltingeste schulle slaugis strax
y hull oc neder, mett saa suar enn liune jlld, att alle
mand bleffue ther platt offuer forskrickededede(!). Oc strax
tenndis vtj spiirenn høigeste op wnder knappenn, att
mand strax kunde see røgenn, oc befattede seg saa hartt,
att mand neppelige haugde troitt, han sculle staaitt til att
sløcke, endog ther giordis noch om, oc kunde dog icke
hielpe, før end wppaa thett siiste nogere karlle bleffue
loffuide en gansk hob penninge, oc the tha fordristede
them op igienn mett oxer huder wppaa, oc bleff hiissit
vand op til them, oc thenn alsometugste Gud hiialp

¹⁾ 29. Oktober.

them serdelis, att the finge tha wdsluchtt iildenn om effther midagenn emellom iij oc fiire. Oc wor tha well affbrenntt viid x eller xij alne mett bliig, thømer oc alltt, oc knappenn god tiid affalld, som er well vid ij treffieringis kiedle stor. Oc tha same tordøn oc illd paa kom, sigis att were seett vtj kirckenn nogre sorte tingester vdj kirckenn(!) oc dog forsuunne saa snartt, att mand icke kunde rett fonge att see, huor danne the wore. Men sodanne tegen er ther skeet y kircken, som her effter fiøllger: Før(!) er mange aff the bogstaffue, som stode paa seierskiuenn, en partt platt bortte oc en partt offuerstrugne, saa mand kand icke well kende thennom, oc saa er ther effran gaaenn som en sortt røg langs offuerst op vnder huellinngen hen emod allteritt, oc wp paa ith aff the allder høigeste windug offuer koritt paa huer side wid kircken jth hull saa stortt som ith barnehout, lige som ther hagde gaait jt lod ind paa then nørre side oc vd paa then sønder side igenn oc saa kennt nogit y murstene vdmēt glassit. Jtem nedre y kirckenn kendis offuer then nørre kircke dør vell viid x eller xv stene løβnede y muren inden y kircken, lige som ther haugde verett jtth tingesth, wille veret ther wde oc giiffuit seg tilbage igienn oc rablit hen att weggenn nogett øster wppaa wid iij eller iiij faune til eth anditt windug, oc ther er en hiell taffle aff windugit bortte, oc kendis oc saa brøditt y murenn. Oc ther for vden kenndis paa then østre side wppaa taarmuren(!) strax vnder the øffuerste windug paa taarnit nogitt brøditt, som jth lod aff ith skiøtt hagde dragitt neder att murenn vid j alne langt. Her wor saa stor fare aff iilden, som blesde saa welldeligenn aff spiren mett suare gnister neder y gordene, att mand haugde stor møde att warett. Oc wor en vest norduest storm saa suar, att mand icke miindis sodan. Oc er skeedt en wbodelig scade for thenne by paa skiib oc skuder mett andre smo baade, att hierte maa yncke wiid,

oc iij døde karle fundne wid Lumme aae. Then allsometugste Gud skee loff euiindelige, som hialp, att ßame storm oc iilld stillt er, oc han beuare osß fremdelis mett sin hellige naade fran alltt onntt, huilcken same Gud mett sin hellige naade jeg will haffue ether s. beffaliit euiindelige vdj alld lycke oc euig wellffartt. Aff Mallmøe torsdagen then siste dag octobris anno etc. 1560.

E. s. y. w. t.

Jenns
Laurenntsßønn.

(Bagpaa Omslaget: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdiig manndt oc strenge ridder her Magnus Gyllenstjerne till Stiernneholt, konngelige maiestattis, wor allder kiereste naaduge herris forordente statthollder wppaa Kiøbmennhagens slott, synn gunstiige gode herre oc venn, gannnts ydmygeligenn.

110.

Bisbo¹⁾, 1. November 1560.

*Landsdommer Verner Svale og Borgemester Poul Bang²⁾
til Mogens Gyldenstjerne.*

I Anledning af, at Mogens Gyldenstjernes Foged Rasmus Sverke har rejst Retssag om Husby, Ejby og Føns Kirker, beder de ham udsætte Sagen, indtil Mogens Gyldenstjerne selv kommer til Fyen og Sagen kan blive forligt med hans Broder Christoffer Gyldenstjerne.

Mynn gandske weluillig helsenn etther nu och altiid tilforne forskreffuitt mett Gudh. Kierre her Mogens, besynderlig gode venn, betacker ieg etther gandske gierne faar ald ere och gaatth, som y mig altiid giordtth oc beuist haffuer, huilkedh y skall altiid finde mig gandske weluilligh thiill att faarskyldede metth etther, y hues maade

¹⁾ *Bisbo Gaard, Gamtofte S., Baag H. (nu Brahesborg), ejedes af Landsdommer Verner Bertelsen Svale.*

²⁾ *Brevet er skrevet af Verner Svale, men medunderskrevet af Poul Bang.*

ieg ved etther tiill villig och gode kand verre, aff myn formue. Kierre her Mogens, giffuer iegh etther venligenn att vide, att ieg sidenn otte dage faar sancti Mickels dag haffuer legged paa mynn sotte sengh oc icke haffuer kund kommedh vdenm mynn dør indthiill dette. Saa er ieg nu kommed vtthij sandhedzs faarfaringh, att etthers foged Rasmus Suerke haffuer verred thiill herridttztingh och landztingh oc vdeskid, hues lod oc parth etther er tilfaldenn vtthij Husby, Eyby och Føns¹⁾ kirker, och agtter att følge den sagh ind vnder rigens retth. Kerre her Mogens, saa er Christoffers²⁾ mening, att thi kirker haffuer werred enn friihet thiill Jffuersnis hoedgaardth tiill denne dagh, och mener, thy ocsaa att her eptther bør saa att verre, och ther erre ingen kongebreffue, som beuiser thend friihet. Saa er thet saare att befrycte, att kommer thend sag ind faar rigens kandsler vtthij kongens neruerrelse, epttherdy att kongens prouster haffuer altiid hørdth samme kirkers regenskaff tiill nu ved iij aar sidenn, att Christoffer faaruiste thennom, atth samme kirker kand komme vnder kronenn igienn, och tilmedh bleff mig och Poull Bang, borgemester vtthij Assens, wiist etth gammelt regiister paa allt thett kirkegodttz, som haffuer leyetth tiill samme kirker, och thisligiste thet cappels godttz y Mel-fardth, huilked er nu skiffth emellom etther och etthers sydskenn, och beløffuer sig icke ett ringe godttz. Saa befrycte wy os ocsaa baade, att thersom ther gaar dom paa, att alle gammell her Knud Henricksens³⁾ affkomme dømmis jndh baade vtthij kirker och kirkegodttz, och tha tage baade y och etthers sydskenn en stor faarderffueliigh skade ther offuer, icke alleniste mett gottzetth att miste,

¹⁾ *Alle 3 Sogne i Vends Herred. Iversnæs i Husby Sogn, det senere Wedellsborg, hed oprindelig Husby.*

²⁾ *Mogens Gyldenstjernes Broder Kristoffer Henriksen Gyldenstjerne til Iversnæs.*

³⁾ *Mogens Gyldenstjernes Bedstefader Knud Henriksen Gyldenstjerne.*

menn oc att suaare thiill en lang oppebørsell ther aff. Kierre her Mogens, therfor ville ieg vell gjerne haffue bedetth etther om mett Pouell Bang, borgemester, som ocsaa gjerne saa etthers oc etthers sydskens gaffnn oc bedste, att y wille vell gørre och lade samme delemaall huile och oppestaa, saa lenge Gud viill, att y kommer hiid sielluff y landett. Saa faarhobbis os mett Gudz hielp mett andre gode venners raadtht att ville forligge etther oc etthers broder Christoffer venligenn och vell ther om, och hues saadantt icke ske kunde, tha er etthers retth enda faar haandenn och vforspiltht. Kierre her Mogens, tager mig thenne mynn skriffuelse oc aduorsell vtthij enn god meningh, thi att y haffue vell faarskyltt, att mig burde att vide etthers gaffuen oc bedste, om ieg kunde. Kierre her Mogens, sagenn thill landztinged bleff opsatth nu y løffuerdagis tiill dett neste tingh faar iull. Bedindis etther therfor gjerne, att y her forindenn vist ville skriffue mig etthers villiigh oc meningh thiill her om, huaad etthers gode forseett och meningh er her vdi, om samme sag maa oppestaa och framsettis paa nogenn thiid eller oc icke. Her mett etther Gud alsommectiste befallindis. Skriffuitt vtthij Bisbo thend 1. dag nouembris anno dominj 1560.

Werner
Suaalle

och Pouell
Bangh.

(Bagpaa: Verner Suales Segl, Spor af et andet og Udskriften:)

Erlig och welbyrdiig mandh och strenge ridder her Mogens Gyllenstiernn thiill Stierneholm, kong^e matt^s stattzholder paa Købindhaffnn, gandske ydmygeligen tiilskriffuiddth.

111.

København, 4. November 1560.

*Mogens Gyldenstjerne til Henrik Mogensen Rosenvinge*¹⁾.

Om Arbejdet paa den nye Søret, om Sætønder og Fyrpander. Han sender nogle Bøger, som han har laant, tilbage.

Min venlige helsen forsendt med vor Herre. Kiære Henrick, gode ven, nest ald taksigelse giver jeg eder venligen tilkiende, at jeg nu har fanget eders skrivelse om den copie af den søe-ræt²⁾ og om wrag etc. Og siden eftersaae jeg meget³⁾, som jeg har deraf. Jeg troer, eders broder Jens har og en udskrift der af. I ville baade⁴⁾ nu oversee allesteds, hvor i viide noget af samme handel, og der af antegne, hvad eder tøckis nyttig er, og Jens kand tage med sig til cancelleren, at her motte engang komme ende paa. Saa vil jeg og tale med Jens, først hand hid kommer. Beder jeg eder, i ville og betenke om de søe-tønder og fyr-pander⁵⁾, hvor de skal stande best. Jeg haver fangit skrivelse om samme tønder at skulle bestille dem allesteds. Eder dragis jo til minde, hvorlunde det blef bestillet, sidste Kort var der. Jeg fik befaling at flj en tønde til 3 daler, og den er alt rede. Sender jeg eder og eders bøger igien, som i haver laant mig. Skriver eller byder mig nu ald beskeed til med eders broder. Hvis i kunde have ære og got af, gjør jeg altid gierne, og vil her med have eder Gud befalet. Af Kiøbenhavn d. 4. novembr. ao. 1560.

Mogens Gyldenstiern, ridder.

¹⁾ *Orig. eller Konc. synes ikke bevaret. Brevet gengives her efter en Afskrift i Bircherods Dagbøger, Appendix til Maj 1681. Afskriftens Orthografi er bibeholdt, dog er smaa og store Bogstaver anvendt som i de øvrige Breve.*

²⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 20.*

³⁾ *Formentlig: saa meget.*

⁴⁾ *Begge.*

⁵⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 64; samme Dag, 8. Juni, udgik der en Række andre kgl. Miss. herom, se K. Brb. Se ogsaa Nr. 90.*

Uden paa Brevet stod:

Erlig og welbyrdige mand Hendrich Mogensen, borgemester udj Helsingør, venligen sendis dette bref.

Afskrift i Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml., Kvart, Nr. 1986, c, 24¹⁾.

112.

[København, før 8. November 1560]²⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Efterretninger om Behandlingen af Greverne Edzard og Johan af Ostfriesland i Stockholm og om deres Afrejse derfra, om Kong Gustafs Død og Dronning Katrines Sygdom. Om Bispen af Osnabrück. Han har ladet Kong Eriks Tjener faa 4 Ankere. Efterretninger fra Lifland. Om en Skrivelse fra Johan Falckner i Amsterdam vedrørende en Skibsbygger, om en Hammersmed og en Salpetersyder. Anders Jude er kommet fra Færøerne. Der er ikke slagtet saa mange Øksne som ellers paa Københavns Slot.

Stormechttigeste etc., gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende, at Hay Manynger, greue Essert af Ostfryslands rad oc tiener, er nu kommen af Suerig oc hyt tyl Købbenhaun igar oc wor myn giest her pa slottet i aftes, oc tallet ieg met hanom om alle hande, oc huy hans herre, greffue Essert, oc greffue Johan³⁾ sa lenge haffue fortøffuet ter i Suerig, oc huor tet nu begyffuer seg met tenom, oc huor hand wor, ter k. Göstaff dode etc.

Først suaret hand meg, at dy haffue ille handellet met hans herrer oc met teris tiener, hollet tenom fenckeligen oc ille met faren, doch er dy nu pa fry føder, och greffue Essert achtter seg met 8 eller 10 clyper ouer land hiem i wyntter.

Greue Iohan skulle tyl skybs fra Stockholm oc ouer tyl Liibeck, oc dy kørføster oc førsters ambasiatter⁴⁾ skulle

¹⁾ *Jvfr. D. Mag. 5. R. III, 165.*

²⁾ *Brevet er besvaret i det følgende kgl. Missive af 8. Novbr. 1560.*

³⁾ *Grev Johan af Ostfriesland, Broder til ovennævnte Grev Edzard II.*

⁴⁾ *Om disse se ndfr. Nr. 115.*

fiilles at, som haffue wert sent i Suerig oc forhandellet ten sag mellom k. Göstaf oc for^{ne} greuer.

Lod for^{ne} Hay Maniinger meg oc forstande, at greue Iohan wylle gerne haffe draget her igemel landet oc dy ander ambassatte, tet matte tenom icke wederfares, oc sagde meg, at tersom dy kwne fynde nogene fyskerskiider eller sma skyb i søen, athe dy kunde kome ind i Blegyng i Werners¹⁾ len, ter wylle dy gøre teres beste om. Oc bad meg, at ieg wylle scryffue ter op tyl Werner, om dy kom ter tyllands, at hand wylle fly tenom fordelsse for ters pendinge, oc ieg her i lyge made wylle sa gøre, om dy hyt komme. Oc wyste ieg gerne k. mt. wyllige, om nogene af dyse for^{ne} greffuer hyt komme, om dy skulle vdquyttes eller icke. Dy cleder, som Hay Manyng sad fangen vdy, lod hand husfogden Crystoffer²⁾ se; dy ere ille worden, store hul for knen oc albogen; tenom wyl hand føre hiem met seg.

Syger hand oc, at hand war i Stockholm, ter k. Göstaff døde³⁾. Tet holttes wel 8 dag stulle, før tet gaffs obenbar tyl kende. Ieg spurde, om hand kunde formercke, ter wor stor sorig for hans dødt; ter nam hand jngen sorig fore. Dy begiinttes gestebud, gyngte met pybe oc trume natten i gemmel, oc hand fornam jngen sorig for k. der nogenstedt, før hand kom her nedt wyd landemercken; ter wor en gammel kerlyng i et hus, ten sa hand grede, men tet warde icke lenge, oc wor same kerlling drocke, ter hun hørdet, at k. wor dødt.

Sagde oc, at dronyngen⁴⁾ wor hart siug, hand drog af Stockholm, at dy trode hende icke tyl lyffues. Tet wor 3 eller 4 dag eptter sent Michels dag, hand drog af Stockholm.

¹⁾ *Verner Parsberg, Lensmand paa Sølvitsborg.*

²⁾ *Kristoffer Mogensen Handingmand, Slotsfoged paa Københavns Slot.*

³⁾ *29. Septbr. 1560.*

⁴⁾ *Kong Gustafs 3. Gemalinde Katrine, Datter af Gustaf Olsson Stenbock.*

Sagde hand meg oc, at ter wor wyd Sortte søø¹⁾ hart vden for portten iblant nogene stene en tyng, som stønet oc wenet seg wel i 14 dage, at tet hørdes af mange bade dag oc nat, som et siugt menske stønet: oue, owe. Byspen ter i Stockholm²⁾ wor ter oc vdy, hørdet, gaff kungen tet tyl kende, bad hanom wylle gøre penetens; da bandet k. oc lod møget ille etc.

Sender ieg etters k. mt. vnderdanigligen tuende copyer af Hay Man[ning]s leyde oc orfeyde, som hand matte gyffue, oc tet naffuen pa dy kør oc førster sendebud, ter er sent tyl Suerig at handelle.

Kung Göstaff hafde sprud(!) alt, hues bysphen³⁾ af Osenbriige haffde talle her i Danmarck om hanom; wor ter ille tylfryds met.

Sender ieg etters k. mt. et breff, som Tage⁴⁾ meg har sent etc.

Item eptter etters k. mt. scryffelsse har jeg flyt k. Erickis tienner 4 ancker⁵⁾, oc lod same karl møget jlle, men kunde ille styлле hanom tyl fryds. Hand fyck pa et ner af dy største, her wor iblant ald k. mt. flode. Vden tet kand were et, da fynds her jcke ancker pa 10 skyh(!). Om folcket ma lefue, skal ieg, jnden skyben skulle segelle, fly k. mt. sa gode 4 ancker jgen, som dysse ere. Tet enne ancke(!), hand fyck, hørde tyl tet Landskrone orlogs skyb.

Ter er icke rad tyl ten stald for Fredderigborig, som e. k. mt. wylle haffuen ter stands; terfor ttør jeg inntet lade rede ten, før k. mt. ser tet selluff.

Item fyck ieg lens Monssens⁶⁾, toller af Helsingør, scryffelsse i aftes, at hand har tallet met en skyper, som

¹⁾ Svartsjö, en Kongsladegaard i Färentuna Herred, 3 Mil fra Stockholm.

²⁾ Stockholm var ikke Bispesæde, men sorterede under Ærkebispstolen i Upsala, som dengang beklædtes af Laurentius Petri.

³⁾ Johan af Hoya, Biskop af Osnabrück.

⁴⁾ Tage Thott, Lensmand paa Bahus.

⁵⁾ Jvfr. kgl. Miss. 4. Oktbr. ovfr. Nr. 99.

⁶⁾ Jens Mogensen Rosenvinge.

wor j Riige, som nu blyfver pa søndag 14 dage, oc syger, at grotførsten af Muskou¹⁾ har scryffuet ind i Ryge oc esket biien op oc tyl bødtt at holle tenom wyd teris relygion oc alle teris pryffueleiger.

Kungen af Pollen²⁾ har lyge sa scryffuet. Kommer her en sterck wyntter oc Riissen drager ter for biien, men same skyper, dy hollen icke.

Ten vnge hermester³⁾ lyger pa et slot, heder Dune-mönde⁴⁾, oc hand har lat henge en stor part af dy knechte, som gaue tet slot op, ten gammel hermester⁵⁾ bleff fangen pa.

Riissen har belagt et hus icke langt fra Reffuel, heder Wytten⁶⁾, er et af dy faste hus i landet, oc men same skyper, hand for tet oc.

(Paa en indlagt Seddel følgende:)

Jeg har fanget scryffelsse fra Iohan Falckner i Ampsterdam om en skybbiiger; ten er at bekomme, om hand kand fange 150 daler om aret; huad k. mt. wyllige er.

Ieg har oc bestyllet en hammersmyd vdy Danske oc bestyllet en salpettersiuder; ieg men at bekomme ten, dy haffue i Meideborig⁷⁾; hans ar er nu vde. Dysse embesmen wor her sare niittiig. Huad nu etters k. mt. wyllige er, ter retter ieg meg gerne eptter.

Anders Jude, som har befallyng pa Ferøø, er hiem kommen, syger at haffue guordt got marcket i Ampsterdam. Skyb har han lat segelle tyl Dramen eptter deller, dy gørs her oc wel behoff.

¹⁾ *Ivan Vasiljevitsch.*

²⁾ *Sigismund II August.*

³⁾ *Gotthard Kettler.*

⁴⁾ *Det befæstede Slot Dünamünde, som den tyske Ridderorden lod opføre i Aaret 1305.*

⁵⁾ *Vilhelm von Fürstenberg.*

⁶⁾ *Maaske Fejlskrift for: Wittensten = Weissenstein, Slot Sydøst for Reval.*

⁷⁾ *Magdeburg.*

Item her er icke ner slachtet øxen i ar, som want er, huylcket ieg icke kand forlade at gyffue etters k. mt. tyl kende.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

113.

[København, før 8. November 1560.]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Indkøb af Ankre og Master i Danzig, Antagelse af en Hammersmed og om et paatænkt Skibskøb i Danzig. Om Antagelse af en Skibsbygger i Amsterdam, om Kongens Vinbeholdning, Favrholm, Bryggerset paa Frederiksborg, Skatten fra Nordlandene og om Ungfæ og Foler paa Gisselfeld.

Stor etc. gyffuer ieg etters k. vdy ald vnderdanyghet tyl kende, at ieg har haft bud vdy Danske at bestylle nogene angker, som her gørs behoff tyl k. mt. skyb, oc sa om dy master at forfare, som ere tyl købes, oc kom hand igar tyl meg met tenne beskedt, som iegg nu sender etters k. mt. bescryffuet pa tette registryer.

Item en hamer smyd har hand oc fat met seg tyl Straelsund, ter blef hand tylbage. Hand wor tyl gest oc fyck en skrame i kyndbenet oc torde icke ferds ter met i tenne fracht; hand komer doch met tet første.

Huad e. k. nu tiickes om dysse master, e. k. ma haffue master: Fortune fattes en fock mast, Marckuryus fattes ten store oc sa fock mast, Herckules ten store mast er jnttet at lyde pa; tette har skyper Frederig sagt for mig. Her er jngen iblant e. k. mt. skyb, som dur oc føre slyg

¹⁾ Brevet indeholder en Del udførligere Oplysninger om Antagelsen af Haandværkere i Danzig, hvorom der allerede tales kort i det foregaaende Brev. Om de fleste Punkter, f. Eks. om Favrholm, tales der flere Gange. Sikrest til Bestemmelse af Tiden synes Omtalen af Johan Falckner og dennes Omtale af Antagelsen af en Skibsbygger at være. Da Kongen svarer herpaa i Missive af 8. November 1560, kan dette Brev vel sættes til Tiden „før 8. November 1560“.

master pa. Ter stander i registeret om et skyb, er falt i Dansken, er for diirt eptter mit betiicke.

Johan Falckner har scryffuet meg tyl, ter er en skybiiger i Amsterdam, skal were ten beste, ter fynds i dy lande; hand wyl icke haffue mynder et ar en 225 daler. Ieg wyl skryffue Johan tyl met første bud, at hand skal jnttet lade hanom kome hyt, før hand fanger wyder myn skryffuelsse. Meg syges, at k. mt. skulle pa tet neste sa ner lade biige et skyb for Ampsterdam som her, oc tet, som ter biigs, er tuo gang sa langwarig, som dy her biiges. Første Gud wyl, etters k. mt. komer hyt, kand men iidermer talle om tenne leglighet. Jones, e. k. wyn-tapper¹⁾, har sagt for meg, her er 225 amer wyn vdy etters k. mt. kelder. Her pa kand etters k. mt. lade scryffue tollereren tyl, huad hand købe skal.

Jeg har bestyllet met Fauерholm eptter tenne e. k. syste skryffuelsse. Ieg haffde acht, at ter skulle haffue guords noget malt om aret. Wyden²⁾ er her vnd at become oc koster møget. Ieg wyd icke, om briigersset pa Frederigsborig skal kunde hollet ope, om e. k. bleffue ter nogen stund belygends.

Effuert Byld³⁾ har sent skatten af Norlanden hyt oc 8 sma clyper, oc scryffuer har sagt for meg, at etters k. mt. skal haffue same clyper. Nu lader ieg gyffue tenom for, tyl ieg iidermer fanger etters k. mt. wyllig at wyde.

Tet vngfe oc foller, som er sent tyl Gysseselfeld, er jngen rad tyl at lade, før end⁴⁾ gres komer; ter er for nok⁵⁾ oc føge igen, første e. k. komer bort.

Egenh. Conc. i M. G. Priv. Ark. Conc. og Optegnelser.

¹⁾ *Mogens Gyldenstjerne har skrevet: wyntamer; Rettelsen er gjort med en anden Haand.*

²⁾ *D. v. s. Vinen.*

³⁾ *Evert Bild, Lensmand paa Stenvigsholm og over Trondhjems Len.*

⁴⁾ *„End“ er tilføjet med en anden Haand over Linjen.*

⁵⁾ *Mogens Gyldenstjerne havde skrevet: nog, men g er af en anden Haand rettet til k.*

114.

Em Kloster, 8. November 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Grev Johan af Ostfriesland og de tyske Ambassadørers forventede Gennemrejse fra Sverrig. Om Antagelse af en Skibsbygger, som Johan Falckner har skrevet om, en Hammersmed og en Salpetersyder samt om en Stald paa Frederiksborg.

(Paa en Seddel:) I Anledning af hans Meddelse om, at Grev Johan af Ostfriesland og de andre fremmede Ambassadører har begæret Lejde, anmoder Kongen ham om straks at sende sig Brevene; Kongen skal da lade det fornødne besørge¹). Om Øksne paa Københavns Slot.

Orig., meget medtaget²), med Kongens Underskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 27. nouemb[er]. Om greue Johan, om [en hammer]smyd, en salpetersii[der]. — T. o. a. L. 6, 337 b. — Tr.: K. Brb.

115.

[København], 8. November 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Grev Johan af Ostfriesland og nogle tyske Gesandter har været i København paa Gennemrejse fra Sverrig. Efterretninger fra Sverrig og Lifland. En Storm har anrettet megen Skade.

Stor etc. Vdy ald vnderdanighet tyl kende, at greue Iohan af Ost Frysland kom hytyl Københaun fra Suerig ten 5. dag nouember met 9 eller 10 clyper, la her 3 netter, oc har jeg pa etters k. mt. wegene lade quytte hanom af hans herberig, oc tet war storligen tyl tacke taget, oc greuen erbød seg høglig, sagede, wylle tet alle hans dage vnderdanig fortienne i mot etters k. mt. stat; tacket oc Gud, at hand war kommet hyt. Lod hand seg høre, huorlunde hand har wert hollen i Suerig, forført fra et sted tyl et andet, føge meer tyl hoffue at wer pa et sted en 14 dage, oc pa huert sted bewaret m[et] at-

¹) Dette Stykke findes ikke i T. o. a. L.

²) Det meste af Udskriften mangler.

skællig folck, jcke tet ene tyd som tet andet, at hand wyste icke, huor hand war. Lod hand seg oc høre, jcke wylle tage Suerig tylllet(!) at wer ter jgen. Første men tallet om, huad hand har maat forskryffue seg, da toret øgenen pa hanom, oc sucket hart. Greffuen haffde met seg 2 af dy sendebud, som ter war jndsent, kørførstens af Brandenbor gesant Lauyn van Skullenborig¹⁾, harttug af Cleffues²⁾ gesant Wyllom von Gillich, dochtter, oc 2 eller 3 andre heremen.

Børe Trolle, Herluff³⁾ oc ieg guorde hanom selskab, talte om ten handel, seg vdy Suerig har begyffuet etc.

Kung Göstaff, før hand døde, gorde hand slyg en bestylling mellom syne søner, at Suerig skal her eptter were et arffueryge, oc huad huer skulle haffue tyl af(!) vdy ryget, oc huad som skulle wer oc blyffue altydt tyl kronen, tes lygest huad huer skulle haffue af løssør. Tette haffue dy vnge herer alle bebreffuet oc forsegelt.

Dronyngen i Engeland har scryffuet at wylle were vfor-sagt, tyl harttug Errick etc. etc. kommer ter oc hun ser hanom.

Item ter biigis nu tuo 2 store skyb for Stockholm; dy mentte, tet ene blyffuer støre en Fortune, oc talles møget om Fortune vdy Suerig. Dy wyste oc at syge om Iacop Bage, løb sa tyl wind wert for k. mt. flode her i Sundet, oc bleff tet greuen oc dy ander tyl kende gyffuet, som tet sig begyffuet har.

¹⁾ *I Kurfyrst Joakim II af Brandenburgs Tjeneste var som Raader 2 Fætre af Slægten von der Schulenburg, begge med Fornavnet Levin, som levede henholdsvis 1510—1569 og 1528—1587. Begge blev brugt til en Række diplomatiske Sendelser. Her er sandsynligvis ment den ældste af dem, da den yngre først fra 1562 af synes at være brugt som diplomatisk Udsending. Jvfr. Georg Schmidt: Das Geschlecht von der Schulenburg I—III, 1897—1908, Bd. II Nr. 137 og Nr. 255.*

²⁾ *Vilhelm, Hertug af Jülich, Cleve og Berg, Greve af Mark og Ravensberg.*

³⁾ *Herluf Trolle.*

Jtem dy lade tenom wel høre, at dy Suenske her tyl dagis icke haffue ment Danmarck met gode.

Item greuen bad oc begeret at matte bese Fortune oc dy ander skyb. Børe oc Herluff for met hanom ter vd oc lod hanom tenom bese. Ter tacket hand oc besiinderligen for, at hanom matte ten ere wederfares, sagde, at jngen af dy skyb, nu i Suerig ere, kome wyd Fortune, sagde oc, tend ere wor hanom icke wederfaret Suerig(!), som tenom her wederforis, oc wylle berøme seg tet, huar hand kom.

Greuen oc hans selskab guorde tenom her møget glade, drocke natten met dagen, sa en part bleffue lygends pa bencken.

Item er her kommen en af Lyffland, som korteligen er kommen ter fra, syger, at Riissen har brent omkryng Ryge oc hen imot Reffel, guort stor skade oc sa brent omkryng Pernou oc Wygen¹⁾, som harttug Mons tylhør.

Kommer her nu dagligen skyb oc segeller her i gemel Ssundet. Ten store mast er møget forkorttet pa en part, oc syges, attenne storm har guordt en gruesomlig skade mangesteds. Wyd ieg nu jnttet siinderligt. Hues her er at bestylle, skal inttet forsømes for tet, ieg gøre kand.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Copy tyl k. mt. om greue Johan ten 8. nouember.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

116.

Em Kloster, [11.(?)]²⁾ November 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da et Brev, som Mogens Gyldenstjerne efter Begæring af Kongen paa Odensegaard har beseget, og som Kongen selv har beseget og underskrevet.

¹⁾ *Wiek, Landskab i Estland.*

²⁾ *Af Brevets Datering, der er beskadtiget, findes nu kun en Rest: Sancti Mart . . . Det bortkomne Stykke er stort nok til, at der kan have staaet: Sancti Martini Aften, og Datoen kan derfor have været 10. November.*

ved Forsømmelighed paa Kongens Rejse er blevet vaadt, sender Kongen ham samme Brev igen og beder ham besegle det paany, men tie stille dermed og ikke omtale det til nogen.

Orig., beskadiget, med Rester af Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At be . . . ande

117.

Tryggevælde, 11. November 1560.

Christoffer Trondsen Rustung til Mogens Gyldenstjerne.

Grev Johan af Ostfriesland og de tyske Gesandter har passeret Tryggevælde og har berettet om deres Ophold i Sverrig og i København.

Mynn vennliig kierliig helsenn tiill fornne sendtt med vor herre Jesu Chriisto. Kiere her Moghens, synderliige guode venn, nest en venliig tacksyelse for alt godt, som y meg giordt och beuist haffuer, huilckett ieg kierliigen och giernne forskiille vyll aff myn ringe formoffue, kiere her Moghens, giiffuer ieg eder venliigen tiill kiennde, ad greue Johann aff Ost Freeslandt vaar her huos meg en nath och gjorde seg megtich glad och tackede Gud, ad hand vaar komen y Danmarck. Kunde hand aldriig fuld syge meg aff thenn stuore ere, som hannom vaar wyder faaren y Kiøbinghaffn huos eder, och drack hand tømmer eders skaell her. Loffuede hannd och Skulenberg¹⁾ och alle de andre, ad de wylde føre konng. m. vor naadigste herris priis och loff for alle forster och aff then ere, hannom vaar wyder faaren aff eder. Om then suenske handdell vyste hannd jntet andett, end de Suenske twyelde selffuer ther paa, ad hannd skulde naagenn tiid faa thet froickenn y Engelandtt, och mente hand vist, ad hertoch Erick med hans brødere skulde icke lenge fordrage siig med hinn anden. Kiere her Moghens, ther som y noogenn tiid vnde meg ad bruge, som eder kand komme tiill ere och gaffn,

¹⁾ *Kurfyrsten af Brandenburgs Gesandt, jvfr. ovfr. Nr. 115.*

vill ieg aliid(!) findest vyllich. Her med vyll ieg haffue eder och fru Anne¹⁾ Gud alsomegtigeste befalyndis. Ex Trøgge weld sanctj Martinj anno 1560.

Christoffer
Trundssen.

Laader Karrine²⁾ och ieg helße eder med mange m guode netthe.

(*Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og en Paaskrift med en samtidig Haand:*)

Erligi welbiirdiig mannd oc strenge ridder her Magnus Gildenstiernn tiill Stiernholm, konng. maatt. mynn nardiste herris staadt holder paa Kiøbinghaffuens slaadtt, min synderliige guode venn, gandtske vennliigen tiill schreffuit.

Kongeliige senduge breff.

Tr.: Dipl. Norv. XII, 822 f.

118.

Em Kloster, 13. November 1560.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder om Besked om de Dyr, som han sendte fra Smaalandene til Vildtbanen paa Sjælland.

T. o. a. L. 6, 338 b. — Tr.: K. Brb.

119.

Emsborg, 17. November 1560.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kost og Undervisning til Jørgen Svaves Søn, som skal studere i København.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Rester af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om kost tyl . . . Suabes sø[n]³⁾ . . . — T. o. a. L. 6, 344 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Der har staaet Byrrethe; Anne er tilskrevet over Linjen.

²⁾ Hans Hustru Karine Knudsdatter Skanke.

³⁾ Resten er bortskaaret ved Brevets Aabning.

120.

Emsborg, 17. November 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Anbringelsen af nye Harnisker paa Københavns Slot eller i Byen.

T. o. a. L. 6, 346. — Tr.: K. Brb.

121.

København, 24. November 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Grev Johan af Ostfriesland og de tyske Ambassadører. Svar paa Kongens Forespørgsel om Dyrene til den sjællandske Vildtbane. Om Fiske-dammen paa Favrholm og om forskellige Haandværkere.

Stormegtiigste høgbaarnne først, alder naadiiste herr och konning, nest min tro plichtiig tiennste har ieg i aftes i ald wnnderdanighedt annamett etters konng. maitt. breffue indhollenn om greffue Johann af Ostfrislanndt och dy ambosiatter, som skulle komme af Sueriigh etc., ther har ieg fornne skreffuett etters konng. mait. suar, att greffuenn er hyt kommett; hobes, at samme myn skrifuelf er etters konng. høgmeгтиighed till hennde kommen etc.

Dy thiir, som Jørge Grønn førde fraa Falster, war xj stuck, ther eblannt war iij hiorte. Dy kamme alle leffuendes i lanndt wyd Runsty mellom Kiøbnnhauenn och Krogenn, och har ieg sidenn intet hørt, att thennom skader nogett. Som ieg och kannnd spørre, tha er ther møget stort wildt paa skouenn, saa ther skall paa thenne tyd icke findes møget kaal y skowbiude¹⁾; thiirenn haffue them ald opedet.

¹⁾ Skovbyerne.

Jeg¹⁾ war paa Faurholm y sistenn. Thenn kaal haue hafue dy alt opedett. Thenn gammel dam, som etters kong. matt. wdstunget i sommeren forganngenn, dy mange stuber stode wdj, thenn lad ieg wdtløbe; ther fanndes føge fisk wdi, och mest alt gederne, føge sma fiske. Ther fannds huerkenn karutz eller karpe. Dy sma fiske och gederne lad ieg sette i thenn dam ther nedennfor. Wid 20 af dy største geder førde ieg hytt, ther kunde jngen andenn fisk bliffue tiill hoß them. Haffde thett saa lenger standet, da haffde dy store geder edet dy sma op. Alldrig sa ieg nogenn dam saa wrenn som thenne. Lige som treerne ware huget fra stuben, saa laa dy mest partenn y dammenn etc.

Thenn skipppiiger att bestille westwert, hammersmidt och sallpetersiider met allt annat skall intet bliffue forsømmett for thett, ieg bestille kanndt. Wyd ieg helder intet att haffue forglemt, att ieg ja tiillforne och nw har skriffuett etters konng. matt. och renntmesterenn till etc. om aldt leilighedt, som seg begiffuer etc.

Etters konng. maitt. wdi alt vnderdanighedt williig tro tjenste att bewise skall ieg altiid finndes redbonn och wspart, som ieg plichtiig er, och will hermet haffue etters konng. høgmegtiighedt met liiff och siel wdi ett liick-saliigt langwariig regiment Gud aldmegtiigste befallet. Datum Kiøpnnhauenn thenn 24. die nouembris anno dominj 1560.

Etters kong. maitt. etc.

plichtiig tro tiener

Magnus Giildenstiern till

Stiernholm, riitter etc.

(Bagpaa: Mærke af Seglet og den sædvanlige Udskrift til Kongen.)

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

¹⁾ *Det følgende Stykke indtil Ordene: „y dammenn etc.“ er trykt: A. Feddersen: Karpens Indførelse i Danmark, i Geogr. Tidsskr. IV, 1880, S. 136, jvfr. Hist. Tidsskr. 5. R. V, S. 400.*

122.

Boller, 28. November 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at overtage Værgemaalet for Axel Clausens Barn¹⁾, da dettes Værg Mogens Clausen er død.

T. o. a. L. 6, 355 b. — Tr.: K. Brb.

123.

København, 29. November 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen en Fortegnelse over det Gods i Try og Holbo Herreder, som Kongen endnu ikke har mageskiftet sig til.

Stormegtiigste høybaarne først, alder naadiiste her och konng, niest min tro plichtiig tiennste giffuer jeg etters konng. maitt. etc. wdi alld wnnderdanighedt tiillkiennde, att jeg nw sennder etters konng. mt. ett regiister paa dy godz, som lige i Triiherritt och Holboherritt²⁾, skow godz for seg och slett bo godz och for seg, saa møgett, som ieg har kundt opspøriige af thett godz, som etters konng. mait. etc. icke ennw har magelagt seg tiill, och har ieg thett icke før kundt fanget beskeedt ther paa. Lyger och somt af samme godz hen i modt Were bro wd till slettenn, som ingenn skow eller jacht finnes hoß etc.

Jnntet siinderliigt wyd ieg ellers paa thenne tidt, ennd som jeg tiillfornne etters konng. mat. etc. tillskreffuet har om alldt leliighedt, som seg her begiffuer etc.

Etters konng. mtt. wdi alld wnnderdanighedt tro williig tjenste att beuse skall ieg altid finnes redbonn och wspartt, som jeg plichtig er, och will hermett haffue etters

¹⁾ *Klaus Akselsen Rosenkrantz, hvis Værg var Farbroderen Mogens Klausen Rosenkrantz († 1560).*

²⁾ *Se oufr. Nr. 108; jufr. ogsaa Hist. Tidsskr. 9. R. I, S. 7.*

koⁿ høymegtiighedt met liiff och siell wdj ett liicksaliigt, lanngwariig regimennt Gud alldmectigste befallett. Datum paa Kiøppnhauenns slott thenn 29. nouembris anno 1560.

Etters konng. maitt. etc.

tro williig tienner

Magnus Giilldennstiern
till Stiernholm, riidder.

(Bagpaa: Spor af Seglet og den sædvanlige Udskrift til Kongen.)

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

124.

Eriksholm, 7. December 1560.

Tage Thott til Mogens Gyldenstjerne.

Som Svar paa Mogens Gyldenstjernes Forespørgsel, om han har noget af den afdøde Mogens Clausens Gods i Forvaring, sender han en Redegørelse herover. Om noget Tømmer, som skal skæres. Han vil komme til København, naar Kongen kommer dertil.

Venliig kerliig helßenn nu och altiid tiilffornne sen[t] mett wor Here. Kere her Maagennss Gyldennstierne, frenn[de] oc besynnderliigenn gode wenn, ieg betacker teg gantz wennliigenn och gernne for allt ere oc gott, som thw meg altiid giortt och beuist haffuer, och well theth altiid gernne forskylle, wdj huess maade ie[g] wiidt teg tiill welye oc gode kannd were. Kere h[er] Maaennss, som thw schriiffuer meg tiill, att ie[g] wiilde biude teg tiill, om ieg haffuer naagiid u[dj] mynn foruariinng aff thett, som saalliige Maage[ns] Claffueßenn¹⁾ tiilhørde, thaa haffuer ieg ther slett i[n]tet aff, oc aldrij ieg haffde, wdenn en tiid hand [haff]de it skriinn her staaendis mett naagne breff paa it aarss tiid, oc thet tog hand hedenn thet a[ar], som ieg anamedhe Baahuss, som hanss søn. . . . lakop

¹⁾ *Mogens Klausen Rosenkrantz, jvfr. ovfr. Nr. 122.*

well wiiterliigtt er. Kere her Maagen[s], effther thij att ieg formercker wdj thinn schriff[uelsse], att Axell¹⁾ haffuer giortt teg fuldmectig oaarff, saa giiffuer ieg teg wennliigenn tiilke[nde], att ieg haffuer ladiitth annamme naagiitth gotz [effther] saalliige Maagenßes dødh, som er først vj g[aarde], hand haffde wdj forlening aff meg wdj syn [liifs]tiid, iij liigenndis wtj Sersløff wiid Malmø, Togerup wiid Olneskoff, en wtj Hellerp oc en wdj Jurupe, oc haffde Maagenss thuende forlenings breffue paa samme gotz, som nu ere d[øde] och machtløße, och ieg haffuer thuende hanss genbreff ther emod igenn, att hand samme gotz haffde y forlening aff megh. Tesliigiste, kere her Maagennss, haffuer jeg ther forudenn anamedtth vij gaarde, som ieg kiøffte wdaff Axell Claffuelenn wiid en vj aar sydenn, som Axell oc Per Christennssen²⁾ sielf wiiterliigtt er, dog saa att Maagennss skulle behaalde samme gotz wdj syn liifs tiid, oc liiger samme gotz ij gaare wdj Riersløff, ij wtj Gunderøth, en wtj Sønerup, en wtj Wester Karleby och en wdj Kerup y Sønderaaßbo heretth, atthw her eptther wiid att rette teg. Kere her Maagenss, maatthw och wiide, atthe huge flux paa the husß ther oppe, saa atthet skaall well gaa for siieg thet snariste mueliigtt kand were. Oc fick ieg thinn skriffuelße, att ieg skulle laade skere naagiid aff thet store thømer, ther liiger paa skoffuene, tiill skiiffs plancker. Saa bekomer mand ingenn ßaffsker ther oppe, ther haffuer forstannnd att skere sliige plancker, thi wore thet best att forskecke ther iij op strex eptther kiønndermiøße, dagenn bliiffuer nogiid langh. Kere her Maagenss, saa wiidt ieg nu inted synnderliigtt att schriffue teg tiill, men thet aller første ieg kand spørge, att mynd here komer tiill Kiøbennhaffuenn, thaa well ieg sielf

¹⁾ *Aksel Klausen Rosenkrantz.*

²⁾ *Peder Christiernsen Dyrre.*

komme ther offuer. Oc wdj huiss maade ieg kanndt were teg tiill welye och gode, skaall thw altiit fiinde mig ther tiill ganntze weluilliigen, oc lader Elße¹⁾ oc iegh siige teg oc Anne mange gode netther. Her met teg altiit thenn euige Gud beffallenndis. Schreffuetth paa Erecksholm liøffuerdagenn nest effter sanctj Nicolaij dag anno etc. 1560²⁾.

Thage
Toett.

¹⁾ Hans Hustru Else Ulfstand Holgersdatter.

²⁾ Ved ovenstaaende Brev ligger som Bilag følgende, en Del beskadigede Brev, skrevet med samme Haand som Hovedbrevet, fra Tage Thott til Mogens Klausen Rosenkrantz, dateret Eriksholm, 29. Juli 1[560]:

Venliig kerliig helsenn altiit tiilfforne benth met wor Here. Kere Maaenss Claffuessenn, frennde och besynnderliigen gode wenn, ieg betacker ether wenliigenn och gerne for allt gott, som y meg altiit giortt och beuist haffuer, och well theth altiit gerne forskylle, wdj huiss maadhe ieg wid ether tiill welye och gode kand were. Kere Maaenss, saa sennder ieg ether nu mett Claffuess Olsenn xx daller minder end xvij^c, liige som tallith waar woss emellom wdj Malmø. Och er ther widt j^m gamle daller wdj blantt, som er for thenom selfue, och liiger schreffther huoss. Om [y] wiilde lege ny daller wdj thenn stedth, thaa ere the gl[am]le bedre att gemme, och er huer daller wid iiij eller v... bedre end the, som nu myøntis. Kere Maaenss, sender ether och saa theth breff, atj welle beßelle mig, och er och liige som thalliith waar. Tesligiste sennder ieg eth... regiister paa gotzess, som y finge meg, och star ...j gaard y Suinsturp jndschriffuenn for iiij ß, saa kand ieg icke tro, att hand giffuer jo m[ere] end iiij ß. Thij haffuer ieg ladet schreffuetth alle gordenn .. breffuetth, som staar wdj regiistereth. Och nar i... lader besee gotzitsß och aname theth, saa skall ... haalle en aff gordenne wdenn for lige s[om]... wore begerennndis. Och er theth dog en fiøge re... emod sliig en somm. Kere Maaenss, wdj huis ... ieg kand were ether tiill welye och god... ieg altiit gernne giore. Her mett eder ... Gud beffallenndis. Ex Erecksholmm, mandag[en] epher Marie Magdelenne dag anno 1[560].

Tha[ge]
Tho[tt].

(Bagpaa: Udskriften og en Del af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Ertliig welbyrdiig mand Maaenss Claffuesen tiill Nappentorp, mynnd kere frennde och synnderligenn gode wenn, wenliigen tiilschreffuetth.

Tage har Mo[ns] Clausens tytscryffuet om penninge oc gods, so[m]... tennom e mellom for... let er etc.

(*Seglet bortskaaret. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter.:*)

Erlig welbiirdiig mannd oc strenge rider, her Maagennss Giöldennstienne (!) tiill Stiernnehholm oc fororderetth stathaalder wdj Kjøbennhaffuenn, mynn kere frennde oc besynnderliigenn gode wen, ganntske wennliigenn tiilschreffuet.

Tagis suar om Axells gods.

Suar fra Tage om Axels gods.

125.

[København], 12. December 1560.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender et Toldregister, som Jørgen Vale har fremsendt efter Kongens Ordre. Om Gods til eventuelt Magelæg i Krogen Len og Try Herred. Om Tilvebringelse af Skibstømmer fra Bækkeskov og andetsteds. Om Fund af en Malmaare i Skaane og om mange Skibsforslis under Norge.

Stormegtiigste, høgbaarnne først, alldernaadeste herr oc kongh, niest min tro plichtiig tiennst sennder jeg etters kong. mt. wdi ald wnderdanighedt ett tollt regiister, som Jørgen Walle¹⁾ meg ofuerantwordet har och sagt for meg, att etters konng. mat. har ladit skriffue hannom tiill therom. Hannd har bedit meg att giøre hanns wndskiilldningh, att thett icke før er kommet frem, hand har nw lang tidt weret siugh etc. Jeg har nw korteligen senndt etters kon. mt. regiisther paa saa møgit godz, som findes y Krogens lehn och wdi Triiherrit, som konng. mt. icke ennw har magelagt seg tiill, skowgodz for seg och slettbogodtz och for seg. Jeg har sidenn forfaret, att frw Jde her Oluffs²⁾

¹⁾ Jørgen Vale, *Toldskriver i Helsingør, 1560 Tolder i Nyborg, se kgl. Miss. 16. Maj 1560 til Frans Brockenhuus i K. Brb.*

²⁾ *Fru Ide Munk Mogensdatter († 1586), g. m. Oluf Nielsen Rosenkrantz († 1545).*

skall haffue ther nogett godz i Tryherriit, och Frandz Banner, som ieg nw sender etters kong. mt. skriff paa etc.

Allernaadeste herr, wille och werdes att wide, thett ieg tillforne har skreffuit etters kong. mt. till om alld leliighed, som seg her begifuer, och skreffuet tiill renntemesteren Jochim Begck om, hues mangell her findes, och om thett tymmer, som skall bestilles tiill skibsbygning och tiill biisselader. Jeg haffde achtet paa thette pas att haffue hafft ett god forrodt ther paa, senndt tymmermend och saghskerer ther op paa dy skow wyd Beckeskou. Dy ere kommen tiilbage igien och intet wdrett. Frw Gørwel Gerdz¹⁾ har skreffuit meg till och guord sin vndskiillningh. Jeg har sennt Jochim Beck thett breff, som hun meg therom tillskreffuit har. Jtem meg siges, att ther och skall findes god skow wdi Willenndsherrit, som frw Sytzell²⁾ har i forleningh, och saa wdi Ausse³⁾ lehn; thett er och nest herfraa att bekomme. Huad etters konng. mt. will haffue ther bestille, thett will etters kong. mt. skriffue thennom till, som lennen haffue. Will jeg och bestille ephter etter konng. mt. willge, huad jeg kand gjøre, tydenn gaar fast, huad som skall huges i winteren.

Alldernaadeste herr, ieg kannnd wnderdanligen icke forlade att gifue etters konng. mt. till kiennde, att dy Dantsker haffue sennt enn bergmannd hytt, som skall søge ephter malm i Skaanen. Hannd har wert nu herfra wyd 5 dage och er kommen igien och fundet enn skønn gangh, som hand har stort hob tiill. Hannd siger meg wnder af samme gangh, siger, att ther skall icke findes mange

¹⁾ *Gørwel Abrahamsdatter Gyldenstjerne, Enke efter Gert Jensen Ulfstand († 1560), jvfr. Forleningsbrev for dem paa Bækkeskov 6. Juni 1560 i K. Brb.*

²⁾ *Sidsel Jensdatter Ulfstand, Enke efter Knud Pedersen Gyldenstjerne († 1552), som var Lensmand over Villands Herred. Hun fik det i Pant paa Livstid 1554.*

³⁾ *Aahus Len; jvfr. ndfr. Nr. 130.*

hans liger. Och sender ieg etters konng. mt. af samme, som er icke huget en spannd diipt. Ther ephter siger hannd strecke saa høget op i klippenn, som men skall jege met en pyl. Och haffde hannd icke weret kienndt met meg, hannd haffde icke giffuet meg thett till kiennde. Jeg tør icke enn aldt skriffue, som hand siger, och liger effter iinsk till fordeell.

Ther er kommen en skipper tiill Hellsingjør, som er bleffuett wnder Norge met sitt skib, siger, ther er bleffuet 140 skibb oc føge folck beredet. Ther er kommet møgit wragh, som skall were berget af samme skibb. Jeg skall icke forglemme att bestille wrag søger imodt foraar etc.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Copy tyl k. mt. ten 12. decemb.

Ikke egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

126.

Em Kloster, 15. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at afslutte en Overenskomst med Mattheis von Sitterth¹⁾.

T. o. a. L. 6, 362. — Tr.: K. Brb.

127.

Emsborg, 15. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Nedtagelse af Husene paa Favrholm og Opførelse af en Kro i Hillerød.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 17. januarij, at briide Fauerholm nedt. — T. o. a. L. 6, 364 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Dugfarver i København. jvfr. kgl. Miss. 5. Sept. 1561 til Joakim Beck.*

128.

Emsborg, 16. December¹⁾ 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om to Sætønder, som Byen København skal lade gøre og udlægge paa Falsterbo Rev og Drager Strømme.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift. — T. o. a. L. 6, 365.
— Tr.: K. Brb.

129.

Emsborg, 21. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om paa Kongens Vegne at overtage 3 Gaarde i Draaby, Horns Herred.

T. o. a. L. 6, 366. — Tr.: K. Brb.

130.

Emsborg, 26. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hugning af Tømmer til Kongens Skibe og Skyts i Aahus Len og Villands Herred.

T. o. a. L. 6, 369. — Tr.: K. Brb.

131.

Emsborg, 26. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har modtaget en Skrivelse fra Grev Edzard af Ostfriesland med Anmodning om Lejde gennem Danmark, hvorfor Kongen har affærdiget denne Brevviser med Lejdebrev til Greven. Hvis denne kommer til København, skal Mogens Gyldenstjerne modtage ham paa det bedste og udkvitte ham af Herberget. Kongen har skrevet til Greven, at han gerne vil se ham paa Emsborg, hvilket Brev Mogens Gyldenstjerne skal give ham, naar

¹⁾ T. o. a. L. har, sikkert ved en Fejlskrift: 16. Oktober.

han kommer. Dersom Greven er draget videre, skal Brevet sendes efter ham. Dersom han efterkommer Kongens Ønske, skal Mogens Gyldenstjerne lade Børge Trolle og Peder Bille ledsage ham og overalt skaffe ham og hans Folk Underhold; samtidig skal han straks iligen, Dag og Nat uspart, lade Kongen det vide. Emsborg, 2. Juledag 1561¹⁾.

(Paa en indlagt, beskadiget Seddel:) Dersom Grev Edzard har forladt Sjælland og er taget over Lolland og Falster, naar Mogens Gyldenstjerne faar dette Brev, skal han ikke eftersende Lejdebrevet; hvis han tager over Fyen og Brevet kan naa ham, skal det iligen sendes efter ham, da Kongen gerne vil tale med ham; Børge Trolle og Peder Bille skal da straks begive sig til ham. Dersom Greven endnu ikke er draget videre, naar Brevet kommer, skal Mogens Gyldenstjerne faa ham til at drage over Fyen til Emsborg. Datum ut in literis.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift.

132.

Emsborg, 27. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udlevering af noget Strandingsgods til Hans Kerøhoff og Niels Revelsen fra Danzig mod Bjærgeløn. Emsborg, 3. Juledag 1561.

Orig., meget beskadiget, med Kongens Underskrift, en Del af Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om wrag, de Dansker skulle haffue wdy Wygen i Tages len. — T. o. a. L. 6, 372. — Tr.: K. Brb.

133.

Wittenberg, 28. December 1560.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Han har atter været betænkt paa at sende hans Søn Frans hjem paa Grund af hans fortsatte Ulydighed, men denne har nu atter lovet Lydighed. Af Pengene for ham er der nu kun lidt over 3 Dir. tilbage.

Gottes gnade sambt aller seligen wolfart in diesem neuen jare durch Iesum Christum, vnsern heiland. Gestrenger, ehrnvester herr. Ich bedancke mich erstlichen

¹⁾ D. v. s. 1560. Aaret er her regnet fra Juleaften. Ogsaa de følgende kgl. Missiver til Nr. 136 incl. er dateret paa samme Maade.

von wegen der gunstigen furderung bei königlicher mt. zu Dennemargk mit erbieten solches zuuordienen. Franciscum, e. g. son, haben wir ernstlichen seinem præceptori beuolen, ist eine zeit gehorsam gewesen, awer hernachmals sich so vngehorsam erzeigt, das wir willens gewesen inen widerum zu e. g. zu vberschicken, hat sich awer vff mein ernstlich vermanung bekert, vns alles abgeben vnd gehorsam zugesagt, vorhoffen, er werde seiner zusagung nachkomen, dazu er dan mit allem vleis sol [ange]halten werden. Denn e. g. zudienen bin ich willig. Geben zu [W]ittemberg in die innocentum anno 1560¹⁾.

E. g.
williger
Georgius Maior,
doctor.

(Orig. m. paatrykt Segl, meget medtaget og revet midt over, og Udskriften:)

Dem gestrengen vnd ehrnvesten hern Magno Guldenstern, ritter, königlicher maiestat stathalter zu Copenhagen etc., meinem grosgunstigem herrn vnd furderer.

(Paa en indlagt Seddel:)

Ich weis e. g. auch nicht zubergeren, das von den 90 talern, welche mir Sturtzkopff vberantwort, nicht mehr dan 3 taler vnd etzlich groschen noch vorhanden. Es kennen auch e. g. Scherffen, vnsern boten, welcher diese brieff an königlichen hoff getragen vnd etlich tage daran wird vorharren.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. IV, 93, hvor der dog i Dateringen fejlagtigt er læst: inuocavit, og Brevet derfor er dateret: 3. Marts.

¹⁾ *Stavelserne „ittem“ i Wittemberg og Tallet „1560“ staar paa et nu løsrevet Brudstykke.*

134.

Emsborg, 29. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen agter til Fastelavn at skifte med Hertug Hans og udlægge ham hans Part af Slesvig og Holsten. Forinden vil Kongen lade det i Ditmarsken erobrede Skyts hente fra Flensborg Slot. Mogens Gyldenstjerne skal lade Skibshøvedsmand Jørgen Grøn hente dette Skyts fra Flensborg. Emsborg, 39.(!) December.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift; Udskriften mangler.
— T. o. a. L. 6, 373. — Tr.: K. Brb.

135.

Emsborg, 30. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Levering af 30 Læster Brød til Københavns Slot af Abrahamstrup Len.

Orig., stærkt beskadiget, med Rester af Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At lade . . . 30 lester . . . Udt. i T. o. a. L. 6, 375. — Tr.: K. Brb.

136.

Emsborg, 30. December 1560.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at levere 3 Læster islandsk Fisk samt Harnisker til Hertug Magnus's Tjener.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Annamet 3. apryl. At fo harttug Mans dy harnsk oc 3 lester islans fysk. — T. o. a. L. 6, 375 b. — Tr.: K. Brb.

137.

[U. St. og D., ca. 1560—61)¹⁾].

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Suar, som kong. matt. myn alder naadeste herre haffuer giffuit meg at sye her Magnus:

¹⁾ Skønt dette Aktstykke, der formentlig er skrevet af Herluf Trolle selv, ikke er noget egentligt kgl. Missive, medtages det dog her, da det, omend ikke i Formen, saa dog i Realiteten maa betragtes som et saadant. Tids-

1. *Item Hans Dauitføn skall suerge kong. matt. eller her Magnus paa kongelige matts. vegene oc were tollere met Jenß Mogenføn.*
2. *Skall ther byggis en tolgard att ligge kong. matts. foel (?) oc anet vtj, hues ther faller.*
3. *Jahan Falkener skall giffues frijhed paa thet borgerskab y Bergen, tisligesthe frijhed for thend x pending, att hans arffuinge skall thend icke vdgiffue, oc skall ther til mit geffues Jahan til skenck jc daller.*
4. *Thett kober skal kiøbes, oc kong. matt. vil voge ther rede pendinge paa.*
5. *Siøretthen er offuerhørtt, oc cantzeler haffuer tagit sig theth ann.*
6. *Om landsknethen er ingen beschedt.*
7. *Thend thegilbrender oc thend tørfuegraffuer skulle bestellis.*
8. *The breffue til Tage, Verner oc Hartig Bille maa mand geffue befaling paa, naar mand haffuer offuer vegit, huor migit.*
9. *Thend wrager haffuer faldt syn bestelling.*
10. *Chrestopher Mogenføn maa her Magnus geffue forloff, om ther icke skulle forsømmes.*
11. *Thend stall ved Krogenn skall føris til Fredericksborg.*
12. *Ther skall nogenn forordineres, som skall høre the schriffuers regenskab y Kiøbenhaffn.*

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erende, som Herluff bestyllde hos k. mt. vdy Onsse.

138.

[U. St. og D., ca. 1560—61]¹⁾.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

punktet for dette „Svar“ lader sig ikke med Sikkerhed bestemme. Der omtales Udnævnelser af David Hansen (ikke Hans Davidsen, som ovfr.) til Tølder ved Øresundstolden. Da Sander Lejels Død omtales i Brevet af 25. Februar 1560 (Nr. 18) og David Hansen nævnes i kgl. Missive af 22. April 1560, maa „Svaret“ altsaa falde efter disse Dage. Johan Falckner og Købet af Kobber omtales i flere Breve fra Aaret 1560. Til Stillingen som Vragter foreslaar Mogens Gyldenstjerne 17. April 1560 Morten Jensen. Afgørende er imidlertid Omtalen af Søretten, om hvilken den første Ordre til Mogens Gyldenstjerne er af 1. Marts 1560. Da Søretten blev underskrevet 9. Maj 1561 (se herom V. A. Secher: Forordninger, Recesser etc. I, S. 109 ff.), maa Svaret falde indenfor disse Dage, og det er derfor her sat mellem de 2 Aar 1560—61. Det findes forrest i Pakken: Indkomne Sager.

¹⁾ Mogens Gyldenstjerne omtaler de i Missivet nævnte Agerhøns i en Skrivelse fra Tiden mellem 16. Febr. og 7. Marts 1561, se ndfr. Nr. 159. Agerhønsene findes da fangne paa Hørsholm, og ovenstaaende Miss. maa derfor være udfærdiget nogen Tid før, formentlig omkring Aarsskiftet 1560—61.

Kongen anmoder ham om med det første at lade fange 2—300 Agerhøns eller saa mange, der kan faas paa Sjælland og i Skaane, og sende dem til Kongens Gaard Hørsholm, hvor de skal forvares levende paa et Loft eller paa anden Maade til nærmere Besked. Han skal dertil bruge Jacob Finkefanger og andre dertil duelige Folk. Han skal straks sende Kongens Buntmager til Aarhus og lade ham medtage det „Foder“ han har, baade Zobel og

Orig., stærkt beskadiget, en Del af Brevet med Dateringen og en Del af Udskriften mangler. Baggaa Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om agerhøns mange dy pa d.... holb.....

139.

Emsborg, 1. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Ejler Hardenberg, Børge Trolle og Peder Bille.

Befaling om at revidere Rentemester Joachim Becks Regnskab.

T. o. a. L. 6, 337 b, — Tr.: K. Brb.

140.

Emsborg, 2. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Peder Bille og Herluf Trolle.

Om Udrustning af Orlogsskibene i Anledning af Meddelelserne om Lothringernes og andres Planer mod Danmark.

Orig., beskadiget, m. Spor af Segl og Rester af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Bystilling tyl for[aa]re]d at vdrede [flo]den. — T. o. a. L. 6, 379 b. — Tr.: K. Brb.

141.

[København], 2. Januar 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Svar paa Kongens Missiver om Grev Edzard af Ostfriesland og om Skyts fra Flensborg.

Stormechttigeste høg etc. Jeg har i dag vdj ald vnderdanyghet anamet tuende etters k. mt. scryffelsser, som ere scryffuet pa Emsborig anden iulle dag oc ten 29. dag

december¹⁾ etc., jndhollends om greff Essert af Os Fryslandt etc. at gyffue hanom tyl kende, tet hand drager tyl etters k. mt. etc., huylck ieg met flyt bestylle wyl, oc har tylforne doch ret meg eptter etters k. mt. skryffuelse, om hand haffde kommet hyt, før jeg nu fyck tenne etters k. mt. scryffelse. Ieg har doch jnttet kund hørt om greuen, syden tenne hans tiener drog tyl e. k. mt., oc drager hand nu strax op i met(!) hans hærre, oc beholler hand tet breff hos seg, som e. k. mt. greuen tyl scryffuet har. Ieg har scryffuet her Per Skram, Iacop Brockenhus oc borgemer(!) oc rad i Halmsted tyl, at dy forfordere hanom met tet beste, at tet er etter k. mt. wyllige.

Om tet skiit pa Flensborig at lade hentte ter fra har ieg strax ret nu bestyllet, sa tet er bestyllet, lyge som e. k. mt. meg tylscryffuet har. Gud gyffuet, at wynden wyl føge. Her er møget skiit komet her fra oc sent tyl lantte Holsten, huorlunde etters k. mt. wyl haffuet ter met. Tet hør met rette her tyl ryget, tet ieg icke andet kand forstande.

Wyd ieg ellers inttet siinderligt at scryffue e. k. mt. tyl, enn som jeg tylforne e. k. mt. tylscryffuet har, oc skal her jnttet forsømes for tet, ieg bestylle kand.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy tyl k. mt. ten 2. ianuarij 61.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

142.

Koldinghus, 6. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om at sende nogle Astrag til Kongens Moder til Kolding.

T. o. a. L. 6, 383 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Se ovfr. Nr. 131 og 134.*

143.

Koldinghus, 6. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Gaard paa Sletten i Københavns Len til Jørgen Jæger.

T. o. a. L. 6, 383. — Tr.: K. Brb.

144.

København, 8. Januar 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Grev Edzard af Ostfriesland er ankommet til København og rejser videre til Kongen. Grevinden ventes til København. Peder Bille er draget til Jylland. Børge Trolle og Jakob Sehested rejser til Kongen. Jørgen Grøn er sejlet til Flensborg for at hente Skyts.

Stormechtiigste høgbaarnne først, allder naadeste herre och konng, niest min tro plichtig tiennste giffuer jeg etters konng. mtt. wdj alld vnnderdanighedt till kiennde, att greffue Essertt af Ostfrislanndt kam hytt till biudenn i affthenn och fortøffuer her offuer i morgenn, har wed 20 personer mett seg och har jngenn heste. Jeg bad hannum paa etters konng. mtt. wegne, att hanns nade wille drage till etters konng. mtt. Hannd suarede strax ja; sagde, etters konng. mtt. haffde guordt hannom stor ere och møgett gott etc.

Will giernne were ephtter etters konng. mtt. willie etc. Jeg formerkette, att hanns nade har breff mett seg till etters konng. mtt. fraa kunng Erick; sagde och till meg, att hanns greffuinde¹⁾ kommer effther, drage[r] offuer landet.

¹⁾ *Katrine, Datter af Kong Gustaf I af Sverrig, g. m. Grev Edzard II af Ostfriesland. Mogens Gyldenstjerne omtaler ikke, hvornaar hun passerede Landet. I D. Kanc. Rentekammerafd. I Diverse Kammersager IV Varia Nr. 106 a og b findes et Furerregister for Grevinde Catharina af Ostfriesland og hendes Folk i København og paa Amager og et tilsvarende for Grev Johan af Ostfriesland. Det førstnævnte er forsynet med Paaskrift af Mogens Gyldenstjerne.*

Jeg spurde icke, huor snart. Huad jeg ydermer forfare, skall Børie Trolle wyde och giffue etters kong. mtt. till kiennde. Per Billde er dragett her af landett till Jiillenn. Jeg har skreffuett effther Jacop Sestede¹⁾, att hannd skall komme och fiilliges mett Børie etc.

Jørgenn Grønn²⁾ segellde heraf i sønndage effther mid-dag mett Vllenn³⁾; ther tientte jntett minder skyb till thett skiitt⁴⁾. Jeg troer icke, att ther blifuer rom till laderne att føre mett. Ther har jeg bedett Jørgenn att frachte enn skudhe till laderne, om behof giøres. Her skall jnttet forsømmes for thett, ieg kannd giøre etc.

Etters konng. mtt. wdj aldt wnderdanighedt tro willig tiennst att beuise skall jeg altid findes redbon oc wspart, som jeg plichtig er, oc will hermet haffue etters kong. høgmehtiighed met liiff oc siel wdj et liicksaliig lang-warig regiment Gud allmectigste befalet. Datum Kiøpn-hauenn then viij dag januarij anno mdlxj.

Etters konng. mtt.

tro willig tienner

Magnus Guldenstern
till Sternholm, ritter.

Ikke egenh. Orig. med paatrykt Segl og den sædvanlige Udskrift til Kongen i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

145.

Roskilde, 11. Januar 1561.

Grev Edzard af Ostfriesland til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Pas til en af sine Tjenere, som med 4 Heste kommer efter ham.

¹⁾ Jakob Sehested, Lensmand paa Kærstrup.

²⁾ Skibshøvedsmand.

³⁾ Orlogsskibet Ulven.

⁴⁾ Det Skyts, der skulde hentes i Flensborg, se ovfr. Nr. 134 og 141.

Edtzardt, graff vnd herr zu Ostfrießlandt.

Vnsern freuntlichen willen vnd was wir sonst mehr liebs vnd guthes vermugen zuuor. Gestrenger lieber besonder freunt, wir geben euch hirmit gunstiglich zuuornehmen, das wir jungst verschiener tage einen vnser diener mit vir pferden hinder vns verlassen, vnd seint dero zuuorsicht, es werdt derselb in wehnig tagen zu Kopenhagen ankhomen. Derowegen vnser freuntlichs bitten, jr wollet demselbigen vnserm diener ewern paßbort gutwillig mittheilen, damit der furderlichst vber denn Belth khomen mochte. Dasselb seint wir mit freuntlichem willen vmb euch zuuordienen erbietigk vnd beuelhen euch dem Herren zu gluckseliger wolfarth. Datum Roschild am 11ten januarij anno 61.

(Bagpaa: Rester af Seglet i rødt Voks, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen vnd edlen, vnserm lieben besondern freunde, hern Mangnus Guldenstern, rittern vnd ko. mat. zu Dennemargk etc. stathalter.

Greffue Essert.

146.

Koldinghus, 12. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal lade slaa en Line, 60 Alen lang og 3 Traade tyk, til Claus Fisker til Fiskegarn til Kongen.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om fyske retskab. — Tr.: K. Brb.

147.

København, 12. Januar 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Sidsel Ulfstand Knud Gyldenstjernes.

Han sender Tømmermænd, der efter Kongens Befaling skal hugge Tømmer til Flaaden i Skovene i hendes Len.

Min wennlig hielsenn forsenndt mett wor Herre. Kiere frue Sitzell, siinnderlige gode wenn, niest alld tagksiigelße giffuer jeg etter wennligen till kiennde, att konng. mtt. har skryffuet mig tiill¹⁾ att lade huge nogett tymmer paa dy skoue, som y haffuer i forlenning²⁾ af hans konng. mtt. etc. So sennder jeg etter nu dysße tuo tymmermenndt Thomis Holst och Peder Boringholm, som skulle huge samme tymmer, attj wille fly thennom hielpe att huge och felle treer ned(!), thessligest wnderholdning till mad och øll till skiellighedt. Først dy haffue tillhuget tymmeret, will jeg met thett snareste skicke saugsker tyd op, som skulle skere samme tymmer i blancker till att biige skyb af. Konng. mtt. liger her stor macht paa thette tymmer. Jeg har senndt etter konng. mtt. breff³⁾, ther wdaf wel iidermere kunne forstannde konng. mtt. willie. Och will nu hermet haffue etter Gud alldmegt. befallett. Ex Kiøpenhauenn thenn 12. januarij anno mdlxj etc.

Magnus Giilldennstiern
till Stiernholm, riitter.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.:*)

Erlig och welbiirdig quynnde frw Sitzell Vllstandd till Liungby wennligenn sennedes thette breff etc.

Ikke egenh. Orig. i R. A. Knud Pedersen Gyldenstjernes († 1552) og Fru Sidsel Ulfstands († 1575) Priv. Ark. II, b.

¹⁾ Se ovfr. Nr. 130.

²⁾ Se ovfr. Note 2 S. 129.

³⁾ Kgl. Miss. til Fru Sidsel, Knud Gyldenstjernes Enke, af 26. Dec. 1560, tr.: K. Brb.

148.

Emsborg, 16. Januar 1561.

Hans Skovgaard¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Da Dronning Dorothea mener, at der ikke findes et tilstrækkeligt Antal Astrag til hendes Behov paa Københavns Slot, anmodes han om at lade nogle hente fra Gulland og sende dem til Kolding.

Min wenlig hellssen altiid
her Magnus, nest thilbørlige thac.....
ieg etther wenligenn att wiide, att kon. matt. haffuer giffuet
hans kon. matt^s fruemoder nogenn Gotlandz astrag²⁾, oc
efftherthij hindis naade tuilett paa, om ther skulle werre
nogen ther paa slottett, for att kon. matt. stackit sidenn
haffuer giffuit Bertram von Alefeld³⁾ saa mange, ther war,
haffuer hindis naade befalitt mig att schr[i]ffue] etther thiill
paa hindis naadis wegne, att ther som
Gottlandz astrag er ther nu for slotthitt, attj tha wille...
bestillitt mett thennom, som seigler tiill Gottland, att th...
wille tage aff same astrag hiem mett thennom thill bal-
last, saa att hindis naade motte bekomme fem ell[er] sex
hundrett, oc i sidenn thennom wille flij hindis [naa]de
thill Kolling mett the skibe, som ther hen wille. K[iere]
her Magnus, huad etther er kiertt oc thill thienni.....
jeg althid gernne. Ether her mett Gud almeg.....
...dis. Giører well oc siger frw Anne oc hindis
mange gode netther. Ex Emsborg thndtt 16. jan[uar]ij
1561]⁴⁾.

Hans Skowgardt.

¹⁾ *Hans Skovgaard d. y., Kongens Sekretær.*

²⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 142.*

³⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 44.*

⁴⁾ *Aarstallet mangler, men Brevet er sikkert skrevet kort efter Kongens Missive om samme Sag af 6. Jan. 1561, se ovfr. Nr. 141.*

(*Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Gyldenstiern thill Stiernhol[m], kon. matt^s min alder-naadiste her[r]is] stadholder paa Kiøbnehaffn, gan[sche] thilschr[effuit].

Gullenske as[trag].

149.

Em Kloster, 19. Januar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen agter selv at bruge Svoolhandelen paa Island og derfor har tilskrevet Lybækkerne, Hamborgerne og Bremerne om at afholde sig fra samme Handel, har Kongen nu ladet skrive¹⁾ til sin Foged paa Island, Pouel Stisen²⁾, at han skal have flittigt Tilsyn med, at der intet Svool udføres fra Landet af fremmede, uden at de har Kongens Bevilling dertil. Kongen tilsender ham denne Skrivelse og anmoder ham om at sende den til Pouel Stisen, saa at denne kan vide at rette sig derefter.

Orig., beskadiget, m. Kongens Underskrift og Rester af paatrykt Segl.
— T. o. a. L. 6, 390 b. — Tr.: K. Brb.

150.

København, 29. Januar 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Herluf Trolle.

Han giver forskellige Raad i Anledning af Birgitte Gøjes Stensmerter og anmoder Herluf Trolle om at komme til København for at bringe nogle Mageskifter i Orden.

Egenh. Orig. m. Spor af Segl og Udskriften i R. A. Herluf Trolles († 1565) og Birgitte Gøyes († 1574) Priv. Ark. A. — Tr.: G. L. Wad; Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, 66 f.

¹⁾ *Kgl. Miss. af samme Dag, se K. Brb.*

²⁾ *Pouel Stisen Hvide.*

151.

Eriksholm, 1. Februar 1561.

Tage Thott til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Kongens Befaling om, at Tage Thott skal købe Tømmer i sit Len, gør han Rede for Forholdene i saa Henseende i Bahus Len og for, hvorfor han endnu ikke har efterkommet Befalingen.

Vennliig oc kierliig helsenn forsent mett wor Herre. Kiere her Mons Gyldenstjerne, frende oc besønderliig gode wenn. Jeg betacker tiig gantske wenliigenn oc giernne for allt gott, som du mig altid giortth oc beuist haffuer, oc wil tett altiid giernne forskylle, y huis maade ieg wed diig tiill willie oc gode kand werre. Kiere her Mons, jeg(!) wenliigenn tilkiende, att jeg wdj disse dage fick kongeliigth maiestats breffue, lydendis, att huad temer du skriffuer mig tiill om tiill hans naadis behoffh, tetth skall ieg kiøbe aff skatte bønder och kronne bønder oc ramme oc wiide ther wdj hans naadiis fordell oc beste. Tha giffuer ieg tiig wenliig tilkiende, atth ieg haffuer end nu jntett temer købt for penge, siiden ieg kom tiill slottiitt¹⁾, thii att nor temmer mendenn haffuer kommitth der op, enthenn hugiit hus sammenn eller skiebs temer, tha haffue de altiidth tagiit bønder tiill dennom oc hugiit y bønder skoffue oc kronnens, huor the dett kunde bekomme. Thii att ther er icke mange jord egenn bønder y Bahus lenn, som haffuer sielff enmerke skoffue, att kronen haffuer ey loedth oc deell jnde huos thennom. Tii er thett end nu besth, att nor du haffuer temmer behoffth, att thu opskiecker tho temmer mend, saa kunde de lade hugge tiill nøtte, huis du haffuer behoff, oc ther huos haffue jtt opsiunne, att ther hugiis oc feldis intett mere endtt tiill kongeliig maiestats behoffh. Thii att kongeliig maiestats lader berøbe y sin skriffuelse, att ieg skall inthett themer kiøbe yblant sliigth

¹⁾ *Bahus. Tage Thott var Lensmand over Bahus Len.*

kongens kiøb, huilkiit jeg icke heller, saa santh hielpe mig Gudtt, giort haffuer. Kiere her Mons, tiisligiste lyder oc myn herris breffue, att huis temmer ieg kand bekomme for ledingth oc foringh, taa skulle jeg skicke thiig tiil Kiøbenhaffnn; ta giffuer jegh tiig wenliig tiilkiende, att bønderen giffue smør oc miell tiill leding, smør y marke tall oc mell y halffue skr̄ oc helle, oc skall altid werre wde tiil sanctj Hans dag eller giffue v skielling, som kaldiis ledings fald. Thii ware de paa therris ledings dag, saa der star jntett temmer tiill att bekomme for den warre, oc aldrig de heller nogenn tiid halffue giffuitt themmer for denn warre. Tiisligeste om foringenn saa giffuer ingen mandtt mere end iij þ y Bahus lenn for hest oc karll, hand skall holde om nattenn. Tii haffuer alle dage suennen paa slottit hafftt foring fra sanctj Mortens dag oc tiil lange fredagch, saa mange som mand kand mest ombære fra slottiitt, oc er och well denne dag wed enn trysins tyffue heste y foring. Tiisliigiste the sauskierre oc themer mend, som erre der ope, oc liiger stundom huos bønderenn paa foringh, saa att ter wiill enn ringe ting bliffue tiill offuerløbs aff foringenn y aar. Menn nor mand wiill haffue themmer for foring, ta skall dett giffuis tiilkiende om sanctj Mortens dags tiide, før enn hestene gaar wdth, saa stor der well tiill att bekomme themmer. Kierre her Mons, oc saa lader mynn herre skriffue y samme breffue, att ieg skall holde borgeren tiill att løbe første resse om arrit tiil Kiøbenhaffn mett themmer. Saa er thett mig icke mueligtth att komme thennom ther tiill, menn menne, att thett er mitt giøre maall, mett mindre end ieg faar mynn herris obnne breffue, att hans naade biuder thennom thett att giørre. Tii er mynn wenliig bønn tiill thiig, att nor du skriffuer tiil mynn herre, att thu wille oc skriffue om samme obne breffue oc fly mig, saa will ieg gierne giøre ther wdj saa megitt, som mig mueliigt er. Kiere her Mons, jngen

sønderliig tidennde er ther nu om Suerrige, andiitt end nu altingiist er nu stille, oc de giffue flux folck forloff, men heste oc rystning maa the icke tage mett thennom aff landiitt. Kiere her Mons, y huis maade ieg wed thiig tiill wilie oc gode kand werre, gjør ieg altid gierne, oc raad oc biudtt altid offuer mig som offuer thin besonderliig gode wenn. Her mett tiig altiid denn euige Gud befallendis. Skreffuitt paa Erixholm kyndemis affthen ar mdlxj.

Tage
Totth.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig oc welbyrdiig mandtt och strenge riider her Mons Gyldennstjerne tiill Stiernholm oc forordiineriitt stath holder wdj Kiøbennhaffin, mynn kierre frende oc sønderliig gode wenn, gantske wenliigen tiill skreffuit.

Tages breff om tymmer at huge vdj hans len.

152.

Emsborg, 3. Februar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Besættelse af Pladsen som Skriver paa Toldboden i Helsingør og om det i Ditmarsken erobrede Skyts.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At handelle met ten toldskryffuere och tet dytmerske skiit. — T. o. a. L. 6, 396 b. — Tr.: K. Brb.

153.

København, [4.] Februar 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Svar paa forskellige fra Kongen modtagne Missiver. Brevet til Poul Stisen om Svovlhandelen kan først besørges senere. Om yderligere Foranstaltninger vedrørende Svovlhandelen. Om de Loitzers Tilbud om Svovl og om Ørkenøerne. Den svenske Kansler Niels Gyldenstjerne har været i København; han har talt med Mogens Gyldenstjerne om de 3 Kroner i Rigsvaabnerne og om Czarens Giftermaalsplaner.

Stormechtiigeste høgbaarne først, alder naadeste herre och konng, niest min tro plichtiige williige tiennste haffuer jeg wdi alld wnderdannighed annamet e. k. mtts. nogenne skryffuelser, jndhollenndes om godz her i Kiøpnhauenss oc Krogenns lehnn att magelaue oc nogenne breffue att forsennde tiill alle lanndsdommer i Siellannd, Laallenn, Skaanne och Hallenn och ett breff till Poell Stissenn¹⁾, huilcket jeg alld strax bestillett har, saa møget som giøres kannd paa thenne tydt. Thette breff tiill Pouell Stissenn kannd icke forskikes, før konng. mtts. egett skyb segeller tiill Jslandd. Thett er och da tyd nog. Dy skybe, som skulle segelle ephtter suouell, kunde jnttet wdrette før om sant Hanns dagh; ther føres intet suouell tiill skybenn, før hestenn kunne fange greß wdi markenn. Etters konng. mt. wille lade skryffue tiill bisp Oluff paa Jslandd oc tiill laumannenn Eggert Hannsßen ther norden oc etters konng. mtts. obne breffue²⁾ ther hoes, som etters konng. mt. wille haffuet mett thett suouell, oc thette will were dobbellt breffue, om ett icke frem kommer, for thett er stor liiffstar att ferdes. Fraa siindenn aff Jslandd oc tiill nordenn, som suouellt er, skall were 100 myll, oc Pouel Stissenn kannd ike selluff komme ther paa thenne tydt etc.

Thett er icke rad att wdskaa dy Loytzers tiilbud om tett suouell. Ther tør enn skyfftes hug mellom dy Loytzer oc dy andre, thett har haffd her tiill etc.

Jeg troer, thett war nu rett tyd att hanndelle om Orckennøø, nw thett stannder saa mett Frannckerige etc.

Her er ingenn gullenndske astrager³⁾, Berttrom fonn Anfelldt fick them, saa mannge dy ware.

Item mett hussholdningenn, skibenn att wdtrede oc som

¹⁾ Se ovfr. Nr. 149; de 2 andre synes ikke bevarede.

²⁾ Et saadant udstedtes 22. Februar 1561 sammen med kgl. Miss. til Biskop Oluf Hjaltesen og Lagmand Eggert Hansen; se K. Brb. og kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne ndfr. Nr. 158.

³⁾ Se ovfr. Nr. 142 og 148.

thett seg her begiffuer mett alld tinngst har ieg guord Jochim Becke wnderwisning, oc hannd iidermer skall giffue etters k. mt. tiill kiennde etc.

Item høgbaarnnes førstenn konng Eriches af Sueriigs canntzeler wed naffnn Nils Giilldenstiernn kam hytt tiill Kiøpnnhauenn i løuerdags att afftenn. Igor formiddag haffd hannd bud tiill mig oc begerde att talle met meg. Saa senndet jeg Christoffer Monnssenn, hussfogedtenn, ned oc bad hannom komme op. Ther hand kam, lod hannd seg høre att wille strax af biu. Jeg bad hannom att høre Gudz ord och faa seg mad, therephter wille ieg talle mett hannum. Hannd war hos mig tiill i mitt-afftenns maltiiddt, och haffde ieg alle hannd talle mett hannum. Wy kamme y talle om dy iij kroner¹⁾. Hannd spurde mig, huad menning thette skulle haffue, och huorlunde thett skulle forstaes; thett begynntes først effther thette brølluff, som stod tiill Torgø mett konng. mtt^s siister²⁾, oc sagde, att Dannmarck haffde ter jnngenn rett tiill, for thett er rett Sueriges wobenn. Jeg suarede: Sueriig haffuer inngenn rett tiill dy iij kronner; her finnes nogene gammele breff, som ere besegelt mett dy iij kroner, som Dannmarckes konnge haffue besegelt theris breffue mett. Ther suaret att wille beuse mett breffue, som er mer enn 500 aar gammele, att kunnger aff Suerige haffue haffd dy iij kronner i theris wobenn, och sagde, hannd trøstet att beuse strax her i biudenn. Jeg will nw icke trennge hannom ther for hart paa att see hanns breffue. Hannd er wdsenndt paa nogett euentyre, i huorom thett kannd were. Hannd drog aff i dag paa weigenn tiill Rødby och will theroffuer. Hannd haffde met sig iij skrinn, dy ware noget suare. Hannd lod seg høre, att

¹⁾ *Spørgsmaalet om Brugen af de 3 Kroner i det danske Rigsvaaben.*

²⁾ *Prinsesse Anna, g. 1548 i Torgau med den senere Kurfyrste August af Sachsen.*

hans herre wille snart haffue sinn budskab tiill etters konng. mt. etc.

Riissenns senndebud er i Stockholm. Her talles om, att hannd begier ett aff dy fröickenn i Sueriig tiill sinn herre. Thersom hannd icke kannnd fannge mett willie, will hannd lade hentte hennde mett machtt. Ther spurde ieg thenne canntzler att; sagde, thett røcht war her therom. Hannd sagde, thett war jnntet saa siinderligt; Riissenn haffde begiertt enn af Ferdinandus¹⁾ dötter och latt forhøre om konngenns aff Polenns siister. Thett war kund løse talle att wille forfare, om nogenn wyllsse(!) giøre Liff-lanndt vnnndsettninge.

Sennder jeg etters konng. mtt. enn copy af enn skryfft²⁾, som ett ganngbud haffde mett seg, som war sennd tiill konng Gustaf fraa keiserenn mett breffue, oc har leigt 17 wger wdi Stockholm, før hand fick sinn affskeed, oc inndholler samme skryfft om konng Gustaffs jordeferd etc.

Jeg har nw jntet siinderliigt att skryffue, ennd som hoffmester³⁾ och Jochim Becke wille giffue etters konng. mt. tiill kiennde etc.

Etters konng. mt. wdi alld wnderdanighed tro willige dienst att beuise skall ieg alltid finndes redbonn och wspart, som jeg plichtiig er, oc will hermet haffue etters konng. høgmechtiighed mett liiff och siell wdj ett liick-saliigt langwarig regimennt Gud alldmechtiigste befallett. Datum Kiøpnhauen thenn⁴⁾ februarij anno dominij 1561 etc.

Etters konng. høgmechtiighet
tro plichtiig tienner

Magnus Giilldenstiernn
tiill Stiernholm, riitter.

¹⁾ *Kejser Ferdinand I.*

²⁾ „*Neue zeittunng aus Swedennreich*“, udførlig *Beretning af Kong Gustafs Livapoteker Lucas Uschall om Kongens Død og Begravelse. Afskriften er skrevet med samme Haand som Hovedbrevet.*

³⁾ *Ejler Hardenberg.*

⁴⁾ *I Orig. mangler Datoen. Paa Koncepten har Mogens Gyldenstjerne skrevet følgende Paaskrift: Sent tyl k. mt. ten 4. dag februarij met Per Høg ben(?).*

Ikke egenh. Orig. med Spor af Seglet og den sædvanlige Udskrift til Kongen bagpaa i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

*Bilag*¹⁾:

1. Forst att forfaare kong. matt. vilge, huor tiilig hans kong. matt. will haffue skiiben til siøes.
2. Om kriigs folck oc fetalij til skiiben.
3. Att ieg motthe faa skiib artickeler besigde och vnnder screffnne.
4. Att ther motthe komme breff tiill lensmenden om skiibs tømer att lade hugge.
5. Att ther motte fragtis ett skiib tiill the master fraa Dansken, thij kong. matt. haffuer ingen skib, ther tyenner tiill, oc masternne giøris behoff.
6. Ett siøbreff tiill Rasmus Kruße, skipper paa Hiortthen, skall tiill Yslandt for synnden.
7. Ett siøbreff, Huit Roes, skiipper paa Christopher, skall tiill Fær ø ø.
8. Ett sø breff, Jens Skaubo, skepper paa Biørnen, skall tiill Wespen ø ø. Thiibe søbreff skulle ware paa pergemett.

154.

Emsborg, 8. Februar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om noget af Peder Oxes Gods i Smørum og Try Herreder, som skal ægges under Slottet. Vedlagt Register over Godset.

¹⁾ Foruden den ovenfor omtalte tyske Beretning om Kong Gustafs Død og Begravelse ligger ved dette Brev ovenstaaende Ark med en Række Forespørgsler til Kongen, formodentlig overbragt denne af de i Brevet nævnte Personer: Hofmesteren og Joakim Beck. Bilaget er skrevet med en anden Haand end Hovedbrevet og den tyske Beretning. Bilaget omtales ganske vist ikke i Hovedbrevet, og det er for saa vidt ikke sikkert, at det har hørt til der, saa meget mere som Sammenlægningsfolderne ikke er de samme som Hovedbrevets, men dette gælder ogsaa det andet Bilag, som omtales i Brevet, og begge har sammenfoldede ikke været større, end at de har kunnet faa Plads i Hovedbrevet, hvis Folder viser, at der har ligget temmelig svære Bilag i det. Listen gengives derfor som hørende til Hovedbrevet.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At aname af Per Oxes gods, i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — T. o. a. L. 6, 400. — Tr.: K. Brb.

155.

Wittenberg, 9. Februar 1561.

Frans Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han forsvarer sig mod Beskyldningen for, at han skulde have solgt den Fetalje, som hun har sendt ham, og klager stærkt over sin Mester. Kristoffer Valkendorf er kommet igennem Wittenberg og har laant ham nogle Penge til hans Fornødenheder. Sender Gengivelse af Himmeltegn og beder om Klæde til en Kappe.

Sønligh kierligh helsen eder nu och altid tilforrn sent met Gud, wor Herre Iesu Cristo. Mind kiere moder, betacker iegh eder for alt gott, som y migh fra min første bardoms(!) tid giort och beuist haffuer, huilcked den euige Gud eder gierne belønne vil y sitt euige rige. Vide maa y och, att migh lider wel, Gud vnde migh dett samme til eder och min kiere fader och mine søsckene att spørre. Kiere moder, vide maa y, att iegh haffuer vndfangit dett breff, y schreffue migh til met mester Hans Goses søn, vdaff huilcked iegh forstod, att der haffde nogle schreffued eder til, att iegh skulle hafft solt dett fittalle, y sende migh met Iost Stortzkopff, saa maa y vide, kiere moder, att iegh haffuer end nu baade sild, smør och oste, mend mind mestere ward wred, for iegh ville icke giffue hannom dett, iegh fick. Iegh sagde, att y matte bliffue fortørnid, saa att iegh sckenckede dett her. Da ville hand, att iegh skulle satt dett y hans keller; da sagde iegh, att iegh haffde saalt dett. Nu, sagde hand, dette skal iegh schriffue dine foreldre till, att dy skulle indted senne digh mere. Dertil met varrid, lige som att y haffde worred hannom dett sckylligh, y sende hannom. Dend tid, Iost antuorred hannom sind dell, da sagde hand aldre saa megid: Gud werre met dy gode folch, mend hand

sagde: nu, sett dett der ner. Dy penninge, hand haffuer, dy y sende hannom, dy kand iegh indtid faa aff endten til hoser eller scko eller sckiorter eller andit, huad iegh haffuer behoff. Men hand drar tidt aff by, da maa iegh altid dra met hannom och maa betale baade for hannom och migh, och hand wil och, att iegh dra(!) met hannom y hans faderland nu om pindtzdag y Schleisigen¹⁾. Saa ville iegh sckriffue eder til, om dett voerre met eders ville eller ey, och beder eder, att y ville sckriffue migh migh(!) til met dett snariste, y kunne haffue bud her vdt. Iegh ved, hand gjør dett inted for andit, end att hand kunne haffue end, der ville holle hannom fri paa reisen, och sckriffuer migh 2 grosken an, der som iegh forterer end. Doctor Maior ville och haffue taged migh fra hannom y sist, for hand er saa vunderligh, och hand haffde kalt migh end hore vnge. Dett fick doctor Maior att vide, saa bleff hand saare vred, men iegh ville icke fra hannom, paa dett att y skulle icke bleffuet fortørnet der offuer. Cristoffer Valchendrop dro och her ygenom y syst och var suorligh vred paa migh, att iegh gick y saaden maade, och lente migh 6 rosen nobel, att iegh skulle haffue att købe migh for, huad iegh haffde behoff. Kiere moder, maa y vide, att her haffuer vorredt seet y(!) stort himmel teinn, huilked iegh sender eder. Beder iegh eder och, att y ville vel gjøre och sende migh klede her vdt til end kappe, nar Iost kommer ygien. Her met eder Gud alsommegtiste befallendis. Sckriffue(!) til Vittenbergh denn 9. dagh februarij aar 1561.

Franciscus Gyllensternn.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till mind kiere moder fru Anne her Mogns Gyllenstierns sønligen sendis dette breff.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. IV, 97 f.

¹⁾ *Schlesien.*

156.

Ribe, 16. Februar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham et Brev til Jørgen Tidemand, Landsdommer i Skaane, om Tømmerhugst til Flaaden og gentager Befalingen om Nedbrydning af Husene paa Favrholt, der skal opsættes ved Frederiksborg.

T. o. a. L. 6, 401 b. — Tr.: K. Brb.

157.

Ribe, 19. Februar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om frit Underhold paa Københavns Slot i to Aar for Dr. Cornelius v. Hamsforts Tjener Clemind Smal, der skal studere ved Københavns Universitet.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At Clemet Smal skal haffue kosten j 2 ar. — T. o. a. L. 6, 403 b. — Tr.: K. Brb. og H. F. Rørdam: Kjøbenhavns Univ. Hist., Aktstykker og Breve S. 173 f.

158.

Ribe, 23. Februar 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Tre Breve¹⁾ til Island om Svovlhandelen sendes ham til Viderebesørgelse.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om breffue at forsende for norden paa Island. — T. o. a. L. 6, 412 b. — Tr.: K. Brb.

159.

[København, mellem 16. Februar og 7. Marts 1561]²⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

¹⁾ Til Bønderne for norden paa Island, Lagmand Eggert Hansen og Biskop Oluf Hjaltesen, se K. Brb. under 22. Febr. 1561.

²⁾ Da Brevet er Svar paa forskellige kgl. Miss. af 15. og 29. Dec. 1560, 3., 8. og 16. Febr. 1561 og Svar herpaa gives i kgl. Miss. af 7. Marts, maa det være skrevet imellem 16. Febr. og 7. Marts 1561.

Han besvarer forskellige kgl. Missiver om Toldskriveren i Helsingør, Skytset fra Flensborg, forskelligt Gods, Eskemose og om Agerhønsene. Sender Efterretninger fra Sverrig. Raadyrene har lidt under den strenge Vinter. Om Æbelholt Kloster og de nedbrudte Huse paa Favrholm.

Stor mechtiigeste høgborne første, aldernadste herre, nest myn tro plychttiige oc wyllige tienste har ieg vdy ald vnderdanighet anamet etters k. mt. scryffelsser. Først om en told scryffuer i Helssyngør¹⁾); ten har ieg handdellet met, som varde Sanders²⁾ regenskabber, sa hand har suoret meg pa e. k. wegene at tage troligen ware pa e. k. gauen, oc jeg har louet hanom, at hand skal haffue same løn som Jørgen Walle eller en af dy tuo, som wor met(?) Sander oc ware samme told register. Ieg tallet met lens Manssen³⁾, før hand guorde syn ed, om hand wor god for en told scryffuer, eller om hand wyste nogen bedre. Da suaret hand, icke wyste ter nogen beder tyl. Jeg bestyllet tet i fiord lyge sa, ter k. mt. wor pa Krogen. Hand skulle haffue wert e. k. suoren.

Tet skal jnttet blyffue forsømet met tet skiit, første Iørgen Grøn⁴⁾ komer; hand lyger for Wordyngborig. Dy garde af Gyselfelde gods har jeg ladet anamme. Ieg har oc ladet anamme en gar hos Hørsholm, heder Eskemose⁵⁾, som Laue Vrne louet etters k. mt., oc wyd ieg icke, om etters k. mt. har lat fornøge hanom eller fru Ane⁶⁾ for same gard.

Crystopffer Vrne har scryffuet bunden tyl, pa garden bor, at hand skal huge nogene bomme tyl hans stald i

¹⁾ 3. Februar 1561, se ovfr. Nr. 152.

²⁾ Sander Leiel.

³⁾ Jens Mogensen Rosenvinge.

⁴⁾ Jufr. herom ovfr. Nr. 144.

⁵⁾ Eskemosegaard, Lyng-Kronborg H. Kongen svarer herpaa og paa Forespørgslen ndfr. om Agerhønsene i Miss. af 7. Marts 1561, se ndfr. Nr. 160.

⁶⁾ Anne Rønnov, Johan Urnes Enke.

Kobenhaun at lege imellom hesten oc nogene ellersafter at lege ouer hesten, men kand lege hø pa. Bunden war hos meg met Crystoffers breff. Ieg befol bunden, tet hand inttet skulle rette seg eptter hans breff. Tet er lenge syden, ieg har lat aname samme bunde pa e. k. mt. wegene.

Tet er nu høg tyd at lade dysse ager høns fliiue, om dy skulle gøre frucht i ar, dy tiene jcke helder at føre langt; ter er fult døde pa weigen, før dy komme tyl Hørsholm. Tersom etters k. mt. wyl haffue tenom slopen i tene egen, da skulle tet wer joo før io beder. Dy er fler enn hunder, oc wyd icke tyl wysse, huor mange.

Item her komer fuldt af dy tiiske riitter, som haffue tient i Suerig. Ter blyffuer icke mangel, som ieg forstander; dy klage, icke kune holle tenom pa ten besolung, som k. Er. wyl gyffue tenom.

Her syges, at k. Erick har lat fengssellet k. Göstaffs kantzeler, bade ten suenske oc ten tiiske.

Ter skal were lagt 4 rydermendsmend i slotzlogen met her Göste Olssen¹⁾ pa Elsborig, oc her Sten²⁾ skal were vdy vgunst. En her Ture Trollis søner har slotzlougen tyl Kronneberg. Om greffjnden af Ostfryslan³⁾ er jngen anden tydyng, enn hun lyger vdy Wadsten oc lader clede syt folck. Ter er en her i Køben. af k. Ericks tyennere, lader fly pa 3 wogene oc tøget tyl hestene. Hand hiem komer nu jnden 9 eller 10 dag.

Item reffue haffue guordt nogen skade pa radiir; ellers hør ieg en føge skade wer guort pa dy store diir i tenne wyntter; sneen har wert diib pa skouen oc frossen, sa reffuen kunde løb ouen. Ieg har bestyllet at gyffue diiren oc huge for tenom, huor behoff guordes, som icke er vnderskou.

1) *Gustaf Olsson Stenbock.*

2) *Sten Eriksson Leijonhufvud.*

3) *Kong Gustaf I.s Datter Katrine, g. m. Grev Edzard af Ostfriesland.*

Item et Hus i Ebelholt¹⁾ oc pa tet neste dy 3 hus pa Fauerholm²⁾ ere nedtagen, oc fynds sare skrøbelig tymer i samme hus, oc wyl ter en god hob tymer tyl at forbedre samme hus met. Tymermanden syger for meg, at ter wyl 20 tiiltter. Ter lyger noget gammelt tymmer wyd Fauerholm, ter har ieg gyffuet befallyng pa at tag af same tymer oc hielpe dy andre met.

Ter skal jnttet forglemes eller forsømes, huad jeg gøre kand.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)*

Copy tyl k. mt.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

160.

Flensborg, 7. Marts 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udsættelse af Agerhønsene paa Hørsholm, Købet af Eskemosegaard af Fru Anne Hr. Johan Urnes og om Flytningen af Bygningerne paa Favholm til Hillerød.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om ten gord Eskemosse oc agerhøns. — Tr.: K. Brb.

161.

Ravnstrup, 28. Marts 1561.

Klavs Daa til Mogens Gyldenstjerne.

Om noget Gods, som Fogden paa Hjelmsegaard har opbudt Penge paa, og som Brevsriveren har i Pant af Peder Christiensen Dyre, og om 2 Brevskrin, som han har i Forvaring paa Ravnstrup for denne.

Wennliigh kiierliigh helsenn eder nu och altiidt thiill forne sennt medt wor Herre. Kiierer her Magnus Gylden-

¹⁾ Æbelholt Kloster, Try Herred.

²⁾ Jufr. ovfr. Nr. 127.

stiern, beßønnderlige guode wenn, betaker ieg eder gandske høgeliigenn och giærne for allt ere och gott, som i meg altiidth giordt och beuist haffuer, huis ieg aff mynn ringe formoffue altidt gierne forskylle wiill, ther ßom thedt wor wdij myn mact etc. Kiire her Magnus, giffuer ieg eder wenliigenn tilkiende, adt Annders Friis, fogedt paa Hielmsø gaardt, haffuer kønt løseenn och opbudit sølff och penndinge paa nogit goetz, som mynn høstru¹⁾ och ieg haffuer wdij pant aff Peder Chrestennßenn²⁾, och stundum haffuer opbudit thedt paa Peder Chrestennßenns arffuingis vegne och stundum paa hans hospundis wegne och tridie ganng epther kongeliige maiestats wyllige och samtøcke och nu siste ganng epther ethers beffalinge, saa adt hanns forfføllinge er gangen thiill bage igienn och hanndt skall begønnde paa ny igienn. Saa wiill thedt ware lenge, førenndt thedt kommer till ennde; thii ieg kunde jnngenn dom faa nu for meg, ther mynn høstru, ieg och mine børnn kandt were forvarid medth. Tha paa thed i icke er thenn, ther ieg wiill tretthe medt eller wiill opholle ther medt, ther ßom i wiill flii meg Peder Chrestenßenns breff, ad mynn høstru och ieg skall antuorde eder same goetz, eller i wille giue os ethers breff ther paa, adt wii och woriis arffuinge kunde bliiffue wkraffde och wtilltallit aff hannom eller hanns arffuinge, Gud giiffue, huem the bliiffuer, epther the breffue, som hand haffuer giiffuett oss paa same goetz, tha will wij saa giærne leffuerere eder ßame goetz som nogenn, ther som wii kunde faa enthenn aff the breffue, och will antuorde Anders Friis det, naar hanndt kommer och will giiffue os voris penndinge, wdenn aldt widere dielle eller tretthe etc. Kiire her Magnus, skulle y och wide, adt mynn høstru och ieg haffuer nogenn skryenn her paa

¹⁾ *Hans 2. Hustru Hilleborg Tinhuus Lavridsdatter.*

²⁾ *Peder Christiernsen Dyre.*

gaardenn, som er ij, ad foruare for Peder Chrestennßenn och paa allerhøigiste forplicitelse paa woris guode adeliige troff, ere och loffue, ad wij inngenn skulle antuorde dennom wdenn hannom sielff eller och huem hans handt schrefftt haffde, som eders tyenere Peder schriiffuere well wedt. Thii hanndt førde denom hiid, och hanndt haffuer och lagdt i dem och thagiitt aff dennom, huis handt sielff wedt, och ieg icke wedt, huadt ther er y denom eller er kommenn meg eller mynn høstru eller mine till guode ther aff for saa møgit, som en huid er wertt, eller mynn høstru eller ieg haffuer foet saa møgit aff Peder Chrestenßenn, wdenn huis wii haffuer betalit hanom medt guldt och pendinge och giordt hanom skeell for, saa ßanndeliig hielpe meg Gud vell adt komme op aff thenne mynn soete seng, ieg ligger paa, och skall ieg well tro, adt Peder schriiffue(!) haffuer nøgelenn till same skryne eller wedt, huor the er; thii the kome wbeselede hiidt, och hanndt haffuer werit i denom sidenn etc. Kiiere her Magnus, saa er Hilleborgs och mynn ganndske wennliigenn bøenn till eder, ad i wille giøret, for huis guode wii tror ether thiill och for thedt bloedtz foruant, ther Hilleborge och y er komenn aff oc haffuer till hobe, adt y wille wnde os, adt wii motte lade føre Peder Chrestenßenn same skrynn, och eders tienere Peder schriiffuere motte følge medt och sii, ad wii antuorder ham dem saa wbeskorenn, som the komme hiidt, och fliiere aff eders tienere, huem y wille. Thii ieg wed, Peder schriiffue(!) siiger icke videre, h[uerke]nn for Peder Chrestensens eller wor skyldt, endt [th]enn diell, som hanndt kanndt bestaa och wedt sandhiedt adt were, och icke begiere wii heller widere. Saa er woriis ganndske wennligenn bøen till ether, adt y wille giøret, for huis guode wii tror eder tiill, adt y wille diele eders guode raad medt os och schriiffue os eder guode willie thiill ther paa, adt wii kunde bliffue well aff medt denom medt lempe epther then forplicitelse,

wii haffuer giffuet Peder Chrestenßenn. Tii wii wide well, ad y icke er thenn, ther wille woris eller woris børnsn skade eller forderffuelse y nogenn maade. Kiire her Magnus, forlader meg, adt ieg schriiffuer eder saa drii-stiig till; y alle the maade, ieg kanndt were eder tiill willie och tienneste, ther skall y altiit finnde megh ganndske williig tiill, om Gud will wnde meg op paa beenenn igienn. Her medt ether thenn almecteste Gud beffalenndis. Lader Hilleborge och ieg siige ether och ethers kiire høstru och børnn mannge c^m guode netther och wor williig tienneste altydt etc. Schreffuit paa Raffuenn-strup fredagenn neist for palme sönndagh anno dominj 1561.

Clauiss

Daa.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erligh och welbiurdiigh manndth och strenge ridder her Magnus Gyldenstjerne tiill Stiernholm, kongeliige maiestatis forordinerede statholler paa Kiøbennhaffnn, mynn besønnderliige guode wenn, gandske wennnliigenn thiill schreffuuit.

Claus Da scryffuer om Per Crystiernssens gods oc 2 skrijn.

Claus Daa.

162.

København, 9. April 1561.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Forespørgsel om Nedbrydning af den gamle Stald ved Københavns Slot og Opførelse af en ny, om Greven af Schwarzburgs Heste og om Indkøb af Vin til Kongen.

Stormechtigeste, høigbaarnne først, alder nadiste herre och konn[g], niest min tro plichtiig tiennste giiffuer ieg etters konng. mt. wdi alld vnnderdaniighed tiill kiende,

att jeg har befallet Hanns Lucke¹⁾ tymmermandt att tage thenne stalld ned, som etthers konng. mt. hieste pleiger att stannde. Nw raader Hanns att sette thenn annden ny stalld frem for thenne, som thenne kalck bode stander, da er thenn plads jo saa skønn som thenne, ther stallen nw paa stannder. Och indenn thenn tyd, thenn ny stald kannd komme hytt, att thenne kannd resses, da will ieg lade giøre platzenn reen, huilchen etthers konng. mt. haffue wil, ennthen som kalk bodenn stannder eller stallen, saa thett skall jnttet hinndre, att thenne stall bliiffuer stanndes, tiill jeg fannger suar igienn fra etthers konng. mt. Stallromet gjør her wel behof, som mig tiikes, saa kunne her stalles saa mannge hest flere for slottet²⁾. Er min vnnderdanig bøn tiill etthers konng. mt., ike wil fortennche mig, att jeg skriffuer etthers konng. mt. tiill herom. Gud wyd, ieg gjør thett i thenn beste meninng etc.

Wyste jeg och gierne, om etthers konng. mt. wil haffue dyße øge her lenger standes, som grefuen af Suardsborg³⁾ har hit sent. Jeg har tilforn skriffuet etthers konng. mt., om etthers kong. mt. wille lade kiøbe nogen win, och jngen suar fangt therom. Etthers nads høymech-tiighed wdi ald vnderdanighed willig tro tienste at beuise skal jeg alltid findes redebon och wspart, som jeg plichtig er, och wil hermet hafue e. k. mt. met liif och siel wdi et liicksaliigt, langwariig regiment Gud alldmech. befallet. Datum Kiøbnhaffn then 9. aprilis anno 1561 etc.

Etthers kong. mtt.

plichtig tro tienner

Magnus Giildenstiern

til Sternholm, riidder.

¹⁾ *Hans Lyckov, Kongens Tømmermand.*

²⁾ *Efter Konc. skulde Ordene: stallromet . . . tiikes, vistnok være indsat efter Ordet: slottet.*

³⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

(Ikke egenh. Orig. med Seglet og den sædvanlige Udskrift til Kongen samt følgende Paaskrift, formentlig med Hans Skovgaards Haand, bagpaa:)

Her Magnus Gyldenstiernis schriffuelfe tiill kon. mt. anrørrendis thenn gamble staald ther for slottett, om wiin och the øg fran greffuen aff Suartzborg. Productum Soer closter 10. aprilis 1561.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

163.

Sorø, 10. April 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans Forespørgsel¹⁾ om Stalden ved Københavns Slot, om Indkøb af Vin og om de Heste, som er kommet fra Greven af Schwarzburg.

T. o. a. L. 6, 426. — Konc. — Tr.: K. Brb.

164.

Lybæk, 11. April 1561.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han har gentaget sine gamle Klager til Kongen og beder atter Mogens Gyldenstjerne om Støtte hos Kongen imod sine Fjender.

Myn wenlig, kierlig hellsen altidtt faarsentt met wor herre. Kiere her Manus Guldenstiern, swager och synnerlig gode wen, kan ieg etter j en gode menyng icke faarhalde, att ieg haffde mett bud hoss kon. maj. j Judlandtt nu nagen tydttt faarleden omme myne gaare oc goss oc store erledne skade, gewaltt oc faarfolning, som en pardtt meg der j landett giørtt haffuer, bøede for oc syden att ieg der aff landett drogh, som eder sielffuer well wytterliggt er. Oc ware nu begeren aff kon. maj., att ieg magde bekomme myne gaare oc goss jgen, oc myne erledne skade maate meg were jgen legtt, som de

¹⁾ I det foregaaende Brev.

meg giortt oc fraatagett haffuer j hans salege her vader tidtt, oc berob dem altitt epaa salege kon. maj., att de haffde hans befalung derepaa, allt hwatt de meg giortt haffde. Oc haffuer nu kon. maj. saleger meg den skade giortt, saa ware dett nu billick, att kon. maj., som nu hans son er, holle de same der thill att betale meg den skade, som de meg giortt haffuer, eller deris arffuinge eller oc kon. maj., omme hans salege fader meg den skade haffuer laade giortt eller oc thilføgett. Oc wed well wer redlig man der j landett, att ieg waare dermett mett myn sleggt oc wenner oc holpe salege kon. maj. thill landett oc rygett, som enu kon. maj. j steden er, paa myn egen pung oc pennyng, som kon. maj. meg enu skillig er. Oc meynte, att ieg behorte annen tack oc betalung derfaaer en meg mett saa fratagett haffuer oc jemmerlig saa faarfolgett haffuer en tidtt efter den anden oc meg der till mett j saa maange aar her vden landett fraa myne gaarde och goß haaldett haffuer oc hafuer lange tit giortt oc tragtt meg effter liff, er oc goß for myne gaare oc goß skulle. Idoch Gud almegstigeste wyll daag icke saa haffuer, oc haffuer wenckett en deell genocksam derfaar, oc de anner kune deris deell oc well become, oc alle de, der mett j radtt oc dadtt werett haffuer, omme de myne erledne skade icke betale. Thj Gud lader gerne intet tyrannie vstraffett eller sleg jemmerligh faarfolgung. Oc begerde enu oc aff kon. maj., att ieg maate faarse meg gott thill hans kon. maj., saa allt haader oc vwylle, som emellom hans salege her faader oc meg werdtt hafuer, faar hwes deell som de haffuer meg belagen oc faarfordtt faar hans salege her faader, saa dett maate werhe oc bliwe slett afleggt oc faardragen sake. Saa skryue de meg sleg antwordtt thillbaage igen, de som ieg haffde skryuen till, att de skulle tale mett kon. maj. herom epaa myne wegne, saa hans kon. maj. wylle giffue meg en frij, secker, christlig legde epaa ret-

tergang, som ieg dag aller haffuer harett, att thaa naagen legde epaa rettergang, en frig, secker, krestleg legde, hoer segh frij, secker, vbehyndertt, van gespraken, mett nagen vbillicheitt oc faar vden alle rettergang eller tiltale j naagen hande maade, dersom ieg wyll drag derin epaa legde, som der luede epaa rettergang eller paa sleg ouerfal oc ouerwaltt, som meg giørtt er vdi Lunde j Skone, daa de sagde meg en krestleg legde till vdaff her Johan Frisses¹⁾ mund, som han laade syre¹⁾ meg til epaa salege kon. maj., oc kome der epaa salege kon. maj. breffue oc skryuelse. Hvor dett meg haalden er, dett wed j well, oc hwo vkrestleg de mett meg vmme gieng oc twang meg der emod breffue oc segell vda, allt, hwatt de sielff wille laade degte oc skryue. Daa haalde de meg j Stig Porsses kamer saa lenge, att ieg dette maate faarsegele emodt alle wor loffue, rett oc fryheder oc emod kon. majt. recess, som luder: hwelcken af adell der y rygett kome thil hannom epaa hans breffue oc skryuelse oc y en gode troe oc loffue, han skall frij, vbehyndertt kome thill sytt egett igen. Hwor er dett meg haalden eller hwatt duwer same aftwøngen breff, som j oc wel sielff kune tencke²⁾, oc j sielff der hosß ware, saa wyll ieg wel drag derin faar vden legde.

Kiere her Manus, saa beder ieg eder gierne, att j wyll tale kon. maj. till epaa myne²⁾ denne menyng oc om myn store erledne skade oc om myne gaare oc goß, att ieg mate dett iggen bekome oc ieg maate faarsee meg gott thill hans kon. maj., saa allt som dette faarbemelte bref indhalder. Thj hans kon. maj. wed der intet aff vden hwadtt de syre¹⁾ faar hannem, de som meg den skade giordtt haffuer oc myne gaare oc goß fraatagett haffuer. Oc hwatt de syre¹⁾ hans naade derfaar, dett kan wer man wel tencke, att de kune behalle myne gare oc goß oc

¹⁾ *D. v. s.: sige.*

²⁾ *Der er glemmt Ordene: vegne i — eller noget lignende.*

bruge deris modwille dermett oc haalde meg saa her vden lannett fraa mett egen. Oc hwadtt de tencke, dett wed ieg wel, men dett skall der icke thilkome, der skal meg Gud j hoge hemmel thilhielsspe(l), oc skal seg beder tildrage, oc kan deris bøse menung wel kome j deris egen sack.

Kiere her Manus, att j wille giore her vdj, ligesom myn gode træe er til eder, oc ligesom j laffuett meg j Lunde vdj Skone oc gaffue meg eders bref epaa den til sanyng, daa wy skiffte efter salege mester Age¹⁾, myn fader broder, oc wylle gifue kon. maj. myne erledne skade oc alle denne myne gelegenheyt tilkiende, som ieg enu j dette bref bemelt hafuer, oc j wylle skryue meg, hwatt swar j fange af kon. maj. 3) her epaa oc hans nades wylle er her om, thilbage mett den same myn baade. Thj ieg haffuer inge lust lenger ad lide sleg deris modwylle 4), ad de bruge saa myne gaare og goß, skatte oc plaage myne arme bøunner, farherr oc faarderfe altt, der meg tilkome, oc meg der til her vdj fremett landet fraa met egett att haalde thil sleg tering, skade oc farrderffe. Vdj hwes maade ieg kan etter thill wylige oc tienste were, wil ieg altit gerne giore. Hermett Gud almecktigeste befaled. Datum Lubeck fridagen effter passe anno 1561.

Jacopf
Spar.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

- 1) Jahan Frys. 2) At komme tyl k. mt. vden leide.
3) Suar fra k. mt. 4) Motwyllic at lyde lenger.

Udskriften, der formentlig har staaet paa et særligt Omslag, mangler.

¹⁾ Udvalgt Ærkebiskop Aage Jepsen Sparre, † 1540 i Lund.

165.

København, 16. April 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Hofklædningen til Svendene i Aar skal være askefarvet Engelst til Kjortel med samme Farve Ærmer og med det kronede F ligesom sidste Aar samt sorte Hatte og Hosser.

Orig., Seglet afrevet, Udskriften¹⁾ og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At lade gøre k. mt. clednyng. — T. o. a. L. 6, 417 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

166.

København, 26. Juni 1561.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at tilsige alle Riddermændsmænd, Fruer, Jomfruer, Abbeder, Priorer, Provster og dem, der har Jordegods i hans Len²⁾, til at møde i København Lørdag efter vor Frue Dag visitationis, som er den 5. Juli.

Orig. med Rester af paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Breff, at alde skal kome tyl herre dag — samt, med en anden Haand, Paaskriften: Mandagen nest for stj. Oluffs Dag³⁾ bliiff lest paa Weminhøgs herriits thing, datum mdlxij. — Tr.: K. Brb.

167.

Malmø, 31. Juli 1561.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Fælleden ved Hikkebjerg og Monstrup. Han klager over, at Peder Jude ikke tager sig af Mogens Gyldenstjernes Sager og heller ikke vil gøre Rede for dem, men skaffer sig formentlig uberettiget Fordel hos Bønderne og ikke betaler Afgifter af sin Gaard.

¹⁾ I Udskriften paa dette kgl. Missive mangler for første Gang Betegnelsen: „Statholder paa vor Slot København“, der heller ikke anvendes paa de efterfølgende Missiver. Titulaturen i Udskriften lyder nu kun: „Ridder, vor Mand og Raad.“ Ovenstaaende kgl. Missive blev sendt til alle „Rigsraader og Adel, som havde Len paa Tjeneste“. Københavns Len blev paa samme Tid overdraget til Herluf Trolle (se Følgrebrev for denne til Bønderne i Københavns Len af 5. Maj 1561, tr.: K. Brb.).

²⁾ Mogens Gyldenstjerne var dengang forlenet med Halmstad Herred, Høgsted og Helnekirke Len.

³⁾ 28. Juli 1561.

Jhs.

.....
.....¹⁾
till thend almenning, som de aff Hickeberg och Monstrop inteppe; dog haffuer han aldrig giffuett mig ett ord till kende der om. Och haffuer ieg giffuett hannom eders ville till kende, men ingen suar haffuer hand giffuett mig, heller hand vill haffuer(!) mig med eller icke. Kere fader, som y skriffuer mig till att skulle tale med Peder Yde²⁾, att hand skall rette eders sager vd, saa maa y vide, saa santt hielpe mig Gud, att ieg haffuer icke sett hanom siden juffill, och hand aldrig vill komme till mig eller tale med mig om eders gaffn, som ieg titt drager om kring och spør allehonde, men vill aldrig komme och rette nogen aff sagerne vden en vanuittig dreng, som som(!) skall flye om kring och bestille for hanom altingest. Och haffuer samme dreng hafftt her till dags stesse en skøge, som hand haffuer hollett paa foring paa eders bønnen, bøde eders egne och Helne kircke, men y haffdet; men ieg viste dett aldrig, før end bønnenne haffuer selff klagettt megett. Kere fader, haffuer och Peder Fris³⁾ selff befalett hanom mett att skulle komme till Stiernholm och tale med mig, hues hand loffuett, och dog kom slett intett, hues sager, som eder laa dog stor mactt paa huos, huilke sager her Esbern y Skurup haffuer giffuett stor klaffue paa, att slictt skall till stedes, men, kere fader, att kunde drage tter om kring alle vegne y blantt bønnenne att skulle giffue hanom huer ett las ved; siden køffuer hand aff somme ett las till. Saa mange torpere, som y haffue hos F[ull]tofft(?), de haffuer huer førtt hanom ett les ved, staffre och ris eller hues som hand haffuer

¹⁾ Brevet er defekt; formentlig mangler et Blad med 1. og 2. Side.

²⁾ Peder Jude, nævnes 1556 som Foged paa Aalborghus, 1565 som Borgemester i Landskrona.

³⁾ Borgemester i Ronneby.

y behoff till sin gaard, som han haffuer paa Helne kircke goeds, att y huerken haffuer faaett langille eller rente aff y hall annett aar. Dog kand ieg intett vidett, om y haffde vntt hanommen eller ey. Kere fader, intett anett paa denne gang, end vill haffue eder den alsommectiste Gud befalindis; y skulle alle minne dage finne mig som eders vnderdane, gehorsame och lygdige søn etc. Ex Malmø 3. sancte Oluffs dag 61.

Henrick Gyllenst.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till min kere fader her Mons Gyllenstiern till Stiernholm ganske sønligen och ydmygeligen till skreffuett.

168.

Aalborg, 7. September 1561.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en Del Fetalje, som tilhører Kongen, og beder om et Anker til Søtønden paa Skagens Rev. Fra et ved Læsø strandet Skib har han taget en Esping til Kongens Skib.

Vennliig och kiierliig heellßeenn nu och alltid forsennd mett wor Herre. Kiier her Mogenns, frennde oc sønnderliige guode wenn, tackir ieg ether kiierliigeenn oc giierne for allt gaat, som y meg alltid giort oc beuist haffuir, huilckit y schulle alltid fiinde meg weluillig tiill at forschiiølle, wdi hues maade ieg ether tiill wiillge were kanndt. Kiier her Mogenns, seennder ieg ether nu mett thette konng^e matt^s schiib xxxviij lestiir mallt, iij lestiir smør, jx t^r honning, xl lestiir brødt, som konng^e mat. tiilhør, at y wiille well giøre oc lade annnamme thett oc giiffue meg enn quittannze ther paa. Kiier her Mogenns, giiffuer ieg ether wennliigenn tiilkiiennde, at ieg epher konng^e mats befallning haffuir ladit giort j tønne att legge paa Skauge reff, och tiill samme tønne fattiis meg ett anckiir, huor forre beder ieg ether giierne, om

y haffuer raad tiil, at iieg kunde faa ett ancker hiid mett thette skiib. Thi at iieg kannd icke lade legge tønne wdtt, før iieg faar thett, oc schall thett were ett anckir paa vj eller vij skiippundt 1). Kiire her Mogenns, giffuir iieg ether och wennligenn tiilkiiennde, at thett schiib, som forgiick for Lessø, som konngl. matt. fich her aff byenn, ther kom enn espinng tiill wraeg fraa samme schiib, thenn haffuer iieg tagit tiill thette konngenns schiib, the at meg fattedis enn esping 2). Kiire her Mogenns, weed iieg intid sønnderliigt at schriiffue ether tiill, meenn hues maade iieg kannd were ether tiill wiillge eller guode, tha raader oc biuder offuir meg som offuir ethers sønnderliige guode weenn. Her mett ether Gud almectiste befallenndis. Giiører well och siiger frue Anne mannge guode netther paa myne wegnne, oc ladiir Beate¹⁾ siige ether baade mannge guode netther. Ex Olborgh wor frue affthenn 61.

Otthe Bradhe.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbiirdig mannd och strenge ridder her Mogenns Giiølldennstiiernn tiill Stiiernnhollm, høuiittsmandd paa Kiiøbennhagenn, miinn kiierre frennde oc sønnderliige guode veenn, vennliigenn tiillschreffuiith.

Otte Brade.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

- 1) Et ancker pa 6 eller 7 skydpd tyl enn sø tønne.
- 2) Esspyng.

169.

Flensborg, 29. September 1561.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Grund af hans Datter Ermegaards tiltagende Svagelighed har Dronningen sendt hende til hans anden Datter i Odense, for at denne kan sende hende videre til ham. Dronningen vil senere gerne tage hende til sig igen.

¹⁾ *Hans Hustru Beate Bille Klausdatter.*

Dorothea vonn Gots gnaden zu Dennemarcken, Norwegen konigin, geborn zu Sachsen etc., hertzogin zu Schließwig, Holstein etc., graffin zu Oldenburg etc., widtwe.

Vnnsern gnedigsten grus zuuor. Ehrenuester lieber besonder. Nachdem euch vor ratsam angesehen, das wir euch ewer dochter Armagardt wegen des bewachsenen gebrechs¹⁾ zusenden wolten, vnd das jr bey bewusten ertzten raht vnd vortragliche mittel wusten, die jr dienstlich sein solten, demnach haben wir ewerm begern mit gnedigstem willen nit entsein wollenn vnd sie an die andere ewer tochter²⁾ nach Odensehe geschickt, des vorsehens, sie ohne gefahr ferrer an euch gepracht werde. Ob wir nun gemelter ewer tochter gern allen muglichen rhat pflegenn vnd erfragen lassenn, weyl es aber euch dergestalt gelegenn, wolten wir sie nit lassenn auffhalten. Wir mugen aber mit gnadenn gern sehenn, das jr sie nach ewer gelegenheit vnd gefallen widerumb an vnß senden, dan euch vnd den ewern gnedigste forderung zuerzeigen sein wir mit besondernn gnaden geneigt. Datum Flensburg, den 29ten septembr. anno 61.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernhuestenn, vnserm lieben besondern ehrn Magnuß Guldenstern, riternn.

Dronyng breff om Ermegard.

170.

Iversnæs, 2. Oktober 1561.

Jytte Podebusk til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle Breve, som Jesper Daa har vist hende, og som kunde komme Mogens Gyldenstjerne, hendes Mand og hendes Børn til Skade. Hun befrygter, at deres egne Breve staar og bliver ødelagt af Fugtighed.

¹⁾ *Ermegaard Gyldenstjerne (f. 1552) var svagelig. Der anvendes oftere om hende Udtrykket „gebrechlich“. Hun døde ugift 1590 i Maribo Kloster.*

²⁾ *Sibylle, g. m. Eskild Gøje, som da var Lensmand paa Odensegaard.*

Min ganske venlig helsen altid til skrefit met vor Hare. Kere broder¹⁾, tager jeg eder ganske giarne for alt ære och got, som j hafer mig bevist, hvilket j skal ale min dage finde mig godvilig att forskyle met alt, i min makt ær. Kære broder, gifer jeg eder vænlig tilkæne, att jeg var dragen til Koling om nogen ærene, som jeg hade att bestele hos kongelig magestat. Daa skref Anne Parsbere mig til, det Krestofer²⁾ laf saa hart syg. Daa skref Jesper Da mig til, att han hade stor tiltal til mig och mine børn. Saa drog jeg til Engar³⁾ och vile forhøre, hvad det skvle være. Daa lod hand mig se mange brefe, som væl kand kome eder, Krestofer och mine børn til stor skade, vden saa ær, att der kvne fines nogen brefe jmod. Kere broder, tenker for dii ett send tilet, att man kvne kome i den brefekeste och forfare, om man kvne fene der nogen gode rad; des legeste befrøkter jeg mig sare, att dii brefe blifer forderet, dii star saa i dæn mvr och ses ike til. Gvd hielpede mig, saa sant som jeg var der paa goren och saa til min egne breff, daa var der mange forderet af denom, och var finger tyk mvl paa dem. Kære broder, jeg skref eder och det til fore j arr, och jeg fek engen svar j gen, saa vel jeg være vnskyleg, om dii blifer forderet. Kere broder, fortæncker mig ike, jeg omager eder saa lenge met min skrefelse. J ale dii made jeg kand være eder til vele, skal j finde mig saa vælvelig, som jeg var eders kødelig søster. Gvd aldmegtoste befaler jeg eder, hand vne mig att finde eder helbret och glad. Vile j væl gøre och seie eder kære høstrv mange m godeneter. Skrefet paa Iyfersnes torsdagen æfter santi Mekels dag arr mdlxi.

¹⁾ Hun havde været g. m. Mogens Gyldenstjernes Broder Knud.

²⁾ Mogens Gyldenstjernes Broder Kristoffer, som var g. m. Anne Parsberg. Han døde 15. Februar 1562.

³⁾ Enggaard (nu Gyldensten), Skovby H. Jesper Daa Jørgensen († 1562, ugift) ejede Enggaard.

Kere broder, jeg hafer bedet eders datr Sebele, att
hvn wil seie eder ale hane mere, end jeg kand skrifte
eder til, och begerer giarne eders gode rad der j.

Iyte Padbosk.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och vælbørdig mand och strenge ridr hær Magnvs
Gyldenstiarne til Stiarnholem, min kæræ broder, ganske
venlig til skrefet.

Jutte myn broder hiistru breffue.

171.

Ahrensböck, 30. Oktober (?)¹⁾ 1561.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre
Hr. Mogens Gyldenstjernes.*

*Han er kommet til Meklenborg med Hertug Kristoffer, hvis Mundskænk
han er blevet, beder om at faa betalt sin Gæld til Hillebrand Gyldenstjerne
og om at faa nogle Penge selv. Fortæller om sin Holdning i Lifland og
og beder om sin Dundyne og nogle Lagner.*

Sonlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor Herre.
Kere moder, maa y vide, ad mig lider vel, den alsom-
mectiste Gud vnne mig det same til eder ad spørre.
Kere moder, maa y vide, ad ieg er nu kommen y lante
Meckelenborg med hertug Christoffer²⁾ oc er y hans tien-
niste, oc ieg tacker Gud alsommectiste, ad hand maa vel
lide mig, oc er ieg hans skenck oc skencker hannom for
bore. Kere moder, maa y videt, ad ieg er trenck tiil
penninge, saa beder ieg eder, moder, ad y ville haffue
verit mig behielpelig hos min fader, ad han velle betalet

¹⁾ Dateringsmaaden er usædvanlig. Med 30. Dag før November maa
vistnok være ment 30. Oktober, hvilket bestyrkes ved, at der i det følgende
Brev fra Henrik Gyldenstjerne formentlig hentydes til dette, der altsaa maa
gaa forud for Brevet af 19. November.

²⁾ Hertug Kristoffer af Meklenborg.

Hildebrand¹⁾ oc velle haffue sent mig et halt hundred daler daler(!); ieg vel med Guds hielp saa skicke mig, ad y oc al min sleckt skal haffue glede aff mig. Ieg for ser mig oc, ad ieg haffuer saa holdet mig y Liffland oc for min finne som en erlig karl, som ieg vel beuisse med dennom, som ieg haffuer vert y led med, oc med min egen herre, oc naar denne vinter er forbi, saa vel min herre ad Liffland ygen. Saa beder ieg eder, kere moder, ad y ville haffue sent mig min dundyne, et paar lagen eller tu, faar y Liffland har man mange wne senge. Her med eder den alsommectiste Gud befalindis. Schreffuet til Arensbøken den xxx. dag for nouembris anno 1561.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Spor af det afrevne Segl og Udskriften:)

Til sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

172.

U. St. 19. November 1561.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes²⁾.

Han beder hende betale hans Gæld til Hillebrand Gyldenstjerne og beholde hans Harnisker, da han kommer hjem til Sommer. Sender Efterretninger om Hertugen af Lothringens Intriger i Hamborg og om Peder Oxe.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor Here. Kere moder, maa y vide, ad mig lider vel, den alsommectiste Gud vnne mig det samme til eder oc min kere fader ad spørre. Kere moder, som ieg haffuer schriffuet min fader oc eder til om de penninge, som ieg haffuer lont aff Hillebrand Gyllenstiern, saa maa y vide, kære moder, ad ieg haffuer icke faaet dennom aff den kofmand, som hand viste mig till, men hand haffuer selff

¹⁾ *Hillebrand Gyldenstjerne Knudsen, Brodersøn til Mogens Gyldenstjerne.*

²⁾ *Brevet er i Udskriften stilet til Faderen, indeni til Moderen.*

lont mig tiuffue daler, oc beder ieg eder, kere moder, ad y ville saa vel giørre oc giffue hannom samme penninge y gen. Oc, kere moder, som yeg haffuer skiffuet(!) eder til om minne harnisk, saa maa y vel beholle dennom hiemme, for saa tilig som sommer kommer, daa vil ieg komme hiem. For eritt saa, ad kongen aff Danmark begynner naagen krig med de Hamborer, daa lader de herrer aff Meckelborg vist finne dennom, for kongen oc hertug Hans¹⁾ forligtes icke altug vel her til schiel, der for acter ieg icke ad fecte y mod mitt ferne land. Oc haffuer oc hertugen aff Lotteringen bøet de Hammborger til, ad de skulle intet frycte dennom, men skulle strax begynnet med kongen, hand vil strax komme dennom til hielp; for ieg talt til Hamborg med den, som hertugen aff Lotteringen haffuer vdsent, oc hand heder Loddeuick Platte. Oc Peer Oxe er hoss den samme hertug, oc haffuer hand sagt, att hand vil dode den herre fan Dono²⁾ med sin egen hand, eller han vil henge y den galle for Københaffn. Her med eder Gud befalindis. Siger min fader oc syskenne mange tusen godenetter. Schriffuet den nyttende dag nouembriss anno 1561.

Henricke Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Til sin kere fader her Mons Gyllenstiern til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

173.

Langesø, 6. Januar 1562.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Han giver Mogens Gyldenstjerne Raad vedrørende Retssagen mod Lave Brahe. Om Sagen mod Jep Torsen Sparre kan han ikke udtale sig, da han ikke er kendt med Stævninger udenfor Riget.

¹⁾ Hertug Johan Albert af Meklenborg.

²⁾ Frederik v. Dohna, Hofmarskal, som havde faaet Gisselfeld overdraget af Kongen, se K. Brb. 7. og 8. Febr. 1561.

Mynn ganndske wennliig och kierliig helßenn etther nu och altiide forßenndtt mett Gudtt. Kiere her Mogenns, frennde och synnderlige gode wenn, tacker ieg etther ganndske kierligenn och giernne fore alt gott, j meg j mannge maade giortt och beuiist haffuer, huilckett ieg ganndske kierligenn och giernne medt etther igienn forskylle och forthienne wiill medtt alt, hues gode wdj mynn formuge were kanndt. Kiere her Mogenns, som j skriiffuer meg tiill, att her Lauge Bragde haffuer nu faaett sinn forfylling beschreffuit till lanndstingett, och mennte ther fore, att hanns budtt skulle haffue werit hoß meg¹⁾ om wiidere forfylling eptther rigenns rett, oc j ther fore wiille haffue giennbreff ther emodt, om hanndt haffuer faaett forfylling, och ther som hanndt icke enndt nu haffuer faaet forfyllingenn, tha wiille j dog haffue et giennbreff wdj sagenn j forraaedtt, saa giiffuer ieg etther wennligenn tilkiende, att hanndt eller hanns budt icke endt nu tiill thenne dag haffuer werit hos meg ther om, menn ther som hanndt hagde faaett forfyllingenn, skulle ieg straxtt haffue senndt etther fogett et giennbreff och bestillitt medtt Eskell Gøye, att thedtt straxt skulle komit fram. Och kanndt j icke faa giennbreff j sagenn, føre enndt hanndt tager lagdags breffuenn, thj manndt icke kanndt wiide att skriiffue datumett j giennbreffit, wdenn thedt tagis eptther lagdags breffuenn, oc j ther fore kunde bliiffue beskoffit. Menn nar her Lage tager sinn forfylling, wiill ieg sennde etthers fogett et giennbreff, saa j icke skall bliiffue forsømppt ther fore. Och wor etthers fogett her hos meg j dag medtt etthers breffe. Kiere her Mogenns, haffuer ieg igiennemseett the artickler, j sennde meg, tha tyckes meg, the duuger well alle samenn att framsette wdenn thedt fyrste artickell, j skreffuit haffuer, som ieg haffuer afftegnit medtt a, thedtt siunes meg aff

¹⁾ *Anton Bryske var Rigens Kansler.*

mynn ringe forstanndt attj maa lade bliiffue wde, thj thedtt er liige som j wiille pante etther sielff wtt. Som j och skriiffuer, om thet er nock, j framsennder the besiglett kopiier aff etthers hoffuit breffue, saa raader ieg etther, attj sennder etthers hoffuit breffue fram medtt ett wiist budt; thij att ther som j antuorder thennum thenn, som wiiff er, tha kanndt j well fannge thennum hiem igienn medtt Guds hielp wdenn fare och skade. Thij ther som her Lage kanndt fannge nogenn medgangng, tha skall hanndt well begynnde att sette høgt paa medtt ald thenn dell, handt kanndt, och er ther ganggenn enn dom for koningenn, att huem som wiill winde nogett, tha skall hanndt haffue sinne hoffuit breffue tilstede, som j well sielff wedtt. Som j skriiff[uer], att lanndsdomer siger, j skulle kalle Iep Tordßenn tiill Ly[beck], som hanns brofell skulle were, och j ther fore wiille wiide, huad ieg [ther] wdj raade etther, saa wedtt ieg inntedtt wdj thenn sag etther att raade, thj ieg er wdj thenn sag wforfarenn att kalle nogenn wdenn rigett, medenn j maa ther om beraade etther sielff medtt etthers wanner. Och som j och skriiffuer meg tiill, att lanndsdomere wiill haffue kaast och thering aff etther, fore j steffnnt hanum for koningenn, saa wedtt ieg icke anndit att raade etther j thenn sag, enndt som recesßenn formelder, som j sielff forfare kanndt. Och som j skriiffuer om Iep Tordßenns sag, saa siuntes meg, att thedtt hagde werit gott, ther hagde werit giortt enn ennde paa fore xx aar siidenn etc. Kiere her Mogenns, som ieg och formercker j etthers skriiffuelße, att Gudt almectiste haffuer haardeligenn straffit etther medt sit haarde riiff, saa kiennde Gudt almectiste, att thedtt giør meg saare wnnt och er meg liett att høre, menn Gudt almectiste wiill dog framdriiffue sinn gode wiillige; dog thenn euiige Gudt were loffuit, ieg formercker, attj er enndt komenn tiill etthers sundhedtt igienn, huilckett meg er ganndske kiertt. Kiere her

Mogenns, wdj alle the maade, ieg nogenn thiidtt kanndt giøre nogenn thenn dell, etther tiill ere och gode were kanndt, skall j altiide finde meg ganndske goduillig och wspart, som etther bør att finde etthers kiere frende och synnderlige gode wenn, kiennde Gudt almectiste, som ieg etther nu och altiide wiill haffue befallit. Och giører well och helser etthers kiere høstrue och børnn medtt mange gode natther paa mynne wegne. Schreffuit paa Lanngeßøø hellige thre konnge[rs] dag anno dominj 1562.

Anthonis
Bryske.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlliig welbyrdiig manndt oc strenge ridder her Mogenns Gyllennstiernn tiill Stiernholm, sinn kiere frende och synnderliige gode wenn, ganndske wennligenn tilschreffuit.

Anttonij Briiske.

Tr.: D. Mag. 4. R. V. 342 ff.

174.

Wittenberg, 6. Januar 1562.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Frans Gyldenstjerne har uden hans Vidende forladt sin Lærer, og da han ikke vil studere, beder Dr. Maior sig fritaget for Tilsynet med ham og beder Mogens Gyldenstjerne kalde Sønnen hjem. Han spørger om de Aarspenge, hvorom der er givet ham Haab. Han har ikke faaet Svar paa sit Brev og Regnskab fra sidste Efteraar over de ham tilsendte Penge.

Gottes gnade durch Iesum Christum vnsern einigen warhafftigen heiland sambt wunschung aller seliger wol-fart in diesem neuen iare. Gestrenger, ehrnvester, groß-gunstiger herr vnd förderer. Ich weis e. g. nicht zcu-bergen, das Frantz one mein vorwissen von seinem magistro, dem Ostio, welchem ich jm beuolen, hinweg gezogen vnd nu sein eigen herr sein wil, gibet nichts

meer auff mich, hat auch on mein wissen ein boten zcu e. g. abgefertiget, vnd wie wol ich jme sein gelt zcu rate halte, das er nichts vnnuczlichen verthue, jedoch werde ich bericht, das er an andern enden auff borge. Dieweil er den nicht wil noch gedenckt zcstudiren noch iemands gehorsam zcu sein vnd alles gelt alhie vnnuczlich vorzeret wird, auch zcubesorgen, das er etwan möchte beschediget werden, dieweil er zcu nacht offt vff der gassen vmbauffet, vnd kein straffen vnd vermanen bei jm mehr helfen wil, bitte e. g. ich ganz freuntlich, e. g. wollen mich der sorgen benemen, welche ich bisheran ettlich jare vor jn hab tragen vnd viel muhe mit jme haben müssen, dan ich, Got lob, nu mit zcimlichem alter vnd vielen andern geschefften beladen vnd, weis Gott, so wissens auch viel erlicher leute alhie, das ichs mit Francisco gerne gut gesehen. Es wil awer nicht sein. Darum werden e. g. darauff bedacht sein, das Franciscus zcum förderlichsten von hinnen abgefordert, [a]uff das der schulden vnd vorgeblichen zcerung nicht mehr werden. Kein laster oder vntugend habe ich an jme nicht vormargkt, allein das er mehr lust zcue gesellschaft den zcu den studijs hat vnd das gelt gering acht. Bitte auch, e. g. wolle mir dis mein schreiben zcu gut halten, dan ich die warheith schreibe vnd habe e. g. auch Francisco selbs zcum besten solches alles nicht wollen noch sollen verhalten, vnd bin e. g. in allem andern, so viel mir muglich, zcudienen gantz willig. Nach deme ich auch noch kein antwort des jerlichen gnaden gelts wegen bekommen, habe ich derwegen den auch gestrengen vnd ehrnvesten herrn Herolffe Troll, rittern etc., bei Scherffen, diesem boten schriftlichen erynnert, dieweil mir s. g. dieser sachen halben gute hoffnung haben lassen zcu schreiben. Bitte e. g. wollen durch schriftten zcum wenigsten, do solches persönlich vnd mundlich nicht geschehen kunte, gegen kön. mt. oder auch wol-

gedachten herrn Herolffe Troll oder andern gunstige furderung erzeigen. Habe auch den vorgangenen herbst bei Sturtzkopff e. g. geschrieben vnd rechnung von den 100 empfangenen taler sambt den quietantzen zugeschickt. Bericht mich Sturtzkopff, das er solches alles e. g. von Rostock zugeschickt vnd daselbs vff antwort vnd das ienige, darauff e. g. mir zcuuor zuschicken vortrostung gethan, sechs wochen lang gewartet, awer nichts bekommen. Vorhoffe, e. g. werden mich berichten, ob solches e. g. behendiget. Ich bitte den vater vnsers herrn Iesu Christi, das er e. g. sambt allen den iren gnediglichen beware. Geben zcu Wittembergk am tage der offenbarung Christi, welchen man den tag der heiligen dreien kunnig nennet, anno 1562.

E. g. williger

Georgius Maior, doctor.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen vnd ernvhesten herrn Magno Guldenstern zu Sternholm, ritter, meinem groß gunstigenn herrn vnd furderer.

Anammet fra dochtter Mayer 12. marcij anno 62.

175.

Stjernholm, 27. Januar 1562.

Mogens Gyldenstjerne til Sten Eriksson Leijonhufvud.

Han beder Sten Eriksson hjælpe sig til at faa tilbagebetalt nogle Penge, som han har laant afdøde Christoffer Andersson.

Mijn wenlig helssen forsent met Wor Herre. Kerre her Sten, siinderligen gode wen, gyffuer ieg etter wenligen tijl kende, at ieg har lant sallige her Crystoffer Andersse¹⁾ et halt hunder kroner, ten tijd hand drog her i gemmel

¹⁾ *Christoffer Andersson, svensk Rigsraad.*

landet; oc haffde ieg ten tijdt haft fler pendinge hos meg, haffde ieg gerne vntset hanom ter met. Om ennw om(!) nogen god mand kome af fremet land tijl meg, wijlle ieg icke forlade hanom, om hanom trengde. Oc sender ieg etter her Crystoffers bref oc handscrijft, som i kwne selluff see, huor ter om er, oc i huor lang tijd jeg har ombort mijne pendinge. Beder jeg etter, kere her Sten, i wijlle delle etters gode rad met meg i tenne sag, at ieg matte kome tijl mijn betallijng, oc i wijlle scrijffue meg tet tijl. Kwne i nogen tijdt bruge meg etter tijl gode, da skal i fijnde meg wijllig met, huad ieg gøre kand. Her met wijl ieg haffue etter Gud befallet. Ex Stierneholm ten 27. dag januarij anno 1562.

Magnus Giildenstiern
tijl Stiernholm ritter.

(Bagpaa: Udskriften.)

Ten edelle erlig oc wel biurddiig her Sten Erickson tijl N. oc høuismand pa N., wenligen sends tette breff.

Egenhændig Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

176.

København, 3. Februar 1562.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Han giver Mogens Gyldenstjerne yderligere Raad vedrørende Sagen mod Lave Brahe og om Jakob Mogensens Regnskab.

Mynn ganndske wennlig och kierlig helßenn etther nu och altiide forsenndt mett Gudt. Kiere her Mogenns, frennde och synnderliige gode wenn, tacker ieg etther ganndske kierligen och giernne fore alt gott, j meg altiide j mannge maade giortt och beuist haffuer, huilckett jeg ganndske giernne medtt etther jgienn forskylle och forthienne wiill medt alt hues gode j mynn formuge were kanndt etc. Kiere her Mogenns, som j skriiffuer meg

tiill, om her Lauue Bragde¹⁾ haffuer ennd nu faaett lagdags breffue offuer etther, saa giiffuer ieg etther wennligenn tilkiende, att hanndt enndt nu inntedt haffuer werit hos meg ther om. Menn ther som hanndt tager forfylling offuer etther, thenn stundt ieg er her wdj lann-dit, wiill ieg sennde etther et giennbreff medt mitt egit budt, och tager hanndt forfyllingenn j Fyenn, tha wiill ieg antuorde antenn Eskell Gøye eller Rasmus Suerckj giennbreffuit, och maa j wiist forlade etther tiill, attj icke skall bliiffue forsøpmtt her wdj. Sameledis som j skriiffuer meg tiill och er begierenndis mit raadtt, hure j skall forhanndle etther sag medtt lanndsdomere fore thenn kaast och theringe, hanndt haffuer ladit etther kalle tiill herritzting fore, saa wedt ieg icke anndit att raade etther her wdj enndt, som j sielffue kanndt leße wdj receßenn och raadslaa etther medt hinnde. Medenn meg siunes raadelig were, attj lader etthers budt tage ware paa att møde tiill herritzting, nar hanndt esker, medt noget guldt och pennige och biude seg j rette och begiere enn dom paa, huadt j bør att wdlege hannum medt rette for same kaast och thering, och biude tiill att straxt wiille wdleg och rette fore etther och lade etthers budt wdj liige maade møde tiill lanndsting och biude seg wdj rette och begiere dom fore seg, hure møgett och huadt j ere hannum pligtige att wdlege, och att wiille rette fore etther. Och ther som herritzfogdenn och huem hanndt setter tiill lanndsdomere j tenn sag icke wiille døme, huadt j bør att giiffue hannum medt rette, tha setther ieg sagenn hiem tiill thennum igienn, thj the ere thes pligtige att døme. Och ther som hanndt komer enndt skønnt saa lanngtt medt sinn forfylling, att sagenn komer inndt fore rigenns rett, att j skall wdlege hannum, tha kanndt handt dog icke faa saa møgett eller huadt hanndt wiill begiere,

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 173.*

medenn gode menndt, som skall were riide menndt j thenn ßag, the skulle wurdere thenn kaast och theringe och wdlege hannum thenn, som ligligt kanndt were, och tha kanndt manndt wdlege gods och anddere wore, huadt hanndt wiill. Och som j skriiffuer meg tiill om Jacop Mogennßenns¹⁾ regenskaff, saa wedt ieg icke anndit att raade etther j thenn sag eptther thenn dom, her giick j Kiøbinghagenn therom, enndt j faaer att anname hanns regenskaff etc. Kiere her Mogenns, wdj alle the maade, j wedt att bruge meg etther tiill willige och gode antenn wdj thenne etthers sag eller j anddre maade, skall j finde meg, som j bør att finde etthers slegt, byrdt och synnderlige gode wonn(!), kiende Gudt almectiste, som ieg etther nu och altiide wiill haffue befallitt, och giører well och hellær etther kiere høstrue medt mannge gode natther paa mynne wegne. Schreffuit wdj Kiøbinghagenn tiisdagenn nest eptther kynndermøße dag anno dominj 1562.

Anthonis
Bryske.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erllig welbyrdiige manndt oc strenge riider her Mogenns Gyllennstiernn tiill Stiernholm, sinn kiere frennde och synnderlige gode wenn, ganndske wennligenn tilschreffit.

Antonij Briiske. Anamet 15. dag februarij.

Tr.: D. Mag. 4. R. V, 344 f.

¹⁾ *Sikkert den Jakob Mogensen, der i en Herredagsdom af 27. Juni 1561 i Sagen mellem Mogens Gyldenstjerne og Jørgen Tidemand til Hageløse omtales som en uægte Søn af Mogens Clausen Rosenkrantz, og som efter dennes Død gik i Jørgen Tidemands Tjeneste. Jakob Mogensen havde efter Mogens Gyldenstjernes Paastand stillet ham Borgen for, at han vilde blive til Stede og gøre Rede for Mogens Clausens efterladte Gods, Guld og Penge, „ti han vidste al hans Handel“. Dommen gik Mogens Gyldenstjerne imod. Se Herredagsdombog 8, fol. 79 b ff.*

177.

København, 5. Februar 1562.

Sten Eriksson Leijonhufvud meddeler som Svar paa Mogens Gyldenstjernes Brev af 6. Januar, at han har sendt Kopien af Christoffer Anderssons Gælds brev til dennes Enke.

Min wenlige helßen med Gwd och huad gott helst y min formogen ware kan. Kere her Monß, beckande gode wen, jag hafwer beckett edder schriffwelße¹⁾, liydenes om nagre gell, som ðallige her Christofwer edder skall hafwe blefwett skylig etc. Kere her Monß, ða haffwer jag forskickett then copia aff her Christofwers breff opp till then erlige frv, hans efftterleffwerske, och gifwet henne ðadan edder anfordring till kenne, och forßer mig, hon edder ðielff till schrifwendes warder och forskaffwendes, atty til edder betalning kome måge, hwilckett, kere her Mons, jag edder till ett wenligt ðwar icke hafwer wist att forholle. Her med edder Gwd befalendes. Aff Kopenham then 5. februari etc. 62.

Sten E. Leih.
tyll Greffitznes.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbordig man strenge rider her Mons Gyllenstjerne till Stiernnehollm wenligen.

Her Sten Ericksen tyl Gresthnes.

178.

København, 8. April 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at lade de Svende, hvormed han er pligtig at tjene Riget, i Aar klæde i sorte Kjortler, sorte Hatte og røde Hoser og med samme Mønster og Farve i Ærmerne som forgangen Aar.

¹⁾ Nr. 175 ovfr.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften¹⁾ og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om clednijng. — Tr.: K. Brb.²⁾

179.

Frederiksborg, 13. April 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at købe 50 Øksne til Opstaldning paa Kongens Ladegaarde Fauerholm, Ebbelholt og Esserom.

Orig. med Kongens Underskrift, Rest af paatrykt Segl og Paaskriften: Blevf dett breff løst neste thingh efther ste. Wolborg dag. — T. o. a. L. 7, 108. — Tr.: K. Brb.

180.

Esrom, 18. April 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at rette sig efter Kong Christian III's Brev, hvorefter Peder Kock, der har faaet det ene Ben skudt af, skal have Underholdning med Klæder og Føde paa Livstid i Helnekirke Kloster, og ikke gøre ham Hinder derpaa.

T. o. a. L. 7, 119 b³⁾. — Konc. — Tr.: K. Brb.

181.

Frederiksborg, 5. Maj 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Herluf Trolle og Korfits Ulfeldt.

De skal selv forhandle med de Berggeseller, som Kongen har skaffet dem fra Sachsen til deres Bjærgværk i Skaane.

T. o. a. L. 7, 134. — Konc. — Tr.: K. Brb. og udførligt i Kiøbenh. Selsk. Skrifter VII, 424.

¹⁾ I Udskriften til dette Miss. er for første Gang anvendt Titulaturen: *Embedsmand i Helnekirkes Kloster.*

²⁾ I K. Brb. er under 9. April efter Orig. trykt et Missive til [Hr. Mogens Gyldenstjerne] om Lauritz Bøsestøber. Dette Missive, der er meget medtaget, og af hvis Udskrift kun kan læses Ordene: *Oss elsk^e. erlig oc embitzm. . . .*, maa imidlertid være stilet til Herluf Trolle, der var Lensmand paa Københavns Slot til 1. Maj 1562. Orig. er nu flyttet til hans Privatarkiv.

³⁾ I Langebeks Diplom. findes i Pk. Danmark 1562 en Afskrift efter en beskadiget, vistnok ikke mere bevaret Orig., i hvilken Datoen manglede.

182.

Frederiksborg, 14. Maj 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Tilladelse til at sende et Par levende Øksne til hans Vært i Lübeck Didrick Gise.

T. o. a. L. 7, 144. — Tr.: K. Brb.

183.

U. St. og D. [før 23. Maj 1562(?)].

Mogens Gyldenstjerne til Helwig Gøje, Otte Gyldenstjernes Enke.

Han tilraader Ægteskabet mellem hendes Datter Karen Gyldenstjerne og Jørgen Marsvin og raader hende til ikke at lade Datteren afgøre denne Sag, da det er Forældrene med Slægt og Venner, der plejer at afgøre sligt, og Jørgen Marsvin er en fin Karl under gode Forhold.

Mijn wenlig broderlig helssen forsent met Wor Herre. Kere fru Helwyg, siister oc ganske gode wen, nest ald tacksygelisse gyffuer jeg etter wenligen tijl kende, at jeg har tallet met etters siistre oc broder Crijstoffer Gøye, huy ter icke gørs en anden ende pa met mijn sallige broder datter Karine, hun woxer nu fast tijl alder, oc ten gode erlige man Jørgen Marsuijn har tallet etter tijl om etters datter Karine, tes lijgeste met hendes nest slegt pa ferderne oc møderne oc fange dij suar, som hand har begeret, ter tijl fanget etters samticke at jndløse af hendes federne gods, som har standet vdij pant. Sa mercker ieg .oc, at ten gode mand wijlle gerne haffue hende hiem, som tijlbørligt er. At tet nu forlenges for hanom, ter kand jnttet got komme af. Er meg oc tijl kende gijffuet, at i ere her om tijltallet oc i skulle haffue suaret, tet skal stande tijl hender selluff, huad hun gøre wijl. Tet pleiger icke sa at gange tijl. Fader oc moder met neste slecht oc wenner pleiger at rade for gijftermoel. Ihuor dij haffue selluff rad, ter er inttet got fuld

eptter. Terfor beder ieg etter, kere siister, i wylle be-
tencke etter oc lade gøre en ende pa sagen met tet første.
Tet wijl ieg fuldkommeligen haffue rad etter, pa tet her
icke skulle komme andet vndt eptter i fremtijden. Jørgen
Marsuijn er en fijn forsøgt karl, har en nadiig oc gunstig
herre oc kunge oc har Gud oc noget selluff, en god seede
gard i Skanne oc en vdij Fiin¹⁾. Ieg kand icke tenche,
huar hun kan forbedre seg; wijste ieg tet, da wijlle ieg
gerne rade ter tijl, som ieg plychtteg er. Terfor beder
ieg etter, kere siister, i icke wijlle helder gange af mit
rad oc icke helder fortенche meg i tenne mijn scryffelse,
men taget i ten beste menijng, som tet er guort. Oc
beder ieg etter, kere siister, i wijlle scryffue meg suar
tijl igen oc altijdt rade oc byude ouer meg som etter
bør. Her met wijl ieg haffue etter Gud befallet etc.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. — Delvis tr. i
Gustav Bang: Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle S. 37,
Note 1, og Troels Lund: Danmarks og Norges Historie. 1. Udg. IX, S. 144 ff.

184.

U. St. og D. [før 23. Maj 1562].

Mogens Gyldenstjerne til Karen Gyldenstjerne.

*Han tilraader hende indtrængende efter Slægts og Venners Raad at ægte
Jørgen Marsuin, hvis hun herefter vil have Godt af dem, da de bedre kan
bedømme hendes Vel end hun selv.*

Mijn wenlig helssen nu oc altyd kerlig forsent met
Wor Herre. Kere Karine oc kere broder datter. Som tu
wel wijdst, at ten erlig mand Jørgen Marsuijn har lat
tallet tijn moder tijl oc saa tijn neste slegt pa ferderne
oc mødderne oc begerret teg tijl ten, som hand wijlle
leffue hos tijl sijnd dødag, hand har fange gode fortrø-
stelig suar af tijl²⁾ moder oc nest slecht, som før er

¹⁾ *Dybæk (Vemmenhøgs H.) og Hollufgaard (Aasum H.).*

²⁾ *Fejlskrift for: tijn.*

scryffuit¹). Nu opholles sagen oc forlenges oc gijffues skudsmal ind pa teg, attu skulle nu selluff forhindre, at tet icke gar for seg, som hans beger er. Nu rader ieg teg som ten, tijn neste werig er eptter lauen, attu nu icke ganger af tijne weners rad, oc liider tenom at, sa frempt attu her eptter wijlt haffue gat af tijn wener, forlad teg ter tijl. Tijne wener kwne alt bedre betencke tijn lang welfart oc bestand, en tu selluff ennw gøre kand, oc liider tu icke tijne wen at oc tet gyngte anderslunde enn wel i fremtijden, da kand tu icke sijge andet, en tu jcke har fuld tijne weners rad, huylcke ieg vdi en god menijng icke har kund forlade at gyffue teg tijl kende. Oc skalttu altid fijnde meg for tijn wijllige faderbroder, huad ieg teg tijl gode gøre kand. Beder ieg teg, attu wijlt scrijffue meg suar pa tette breff tijl jgen. Hermet wijl ieg haffue teg Gud befallet etc.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. — Tr.: Troels Lund: Danmarks og Norges Historie 1. Udg. IX, S. 144 ff.

185.

Ormholt, 23. Maj 1562.

Fru Helvig Gøje, Otte Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Hun afviser hans Raad angaaende et Giftermaal mellem hendes Datter Karen Gyldenstjerne og Jørgen Marsvin. Om noget Gods, som han har begæret af hende.

Mynn wenliigh søsteliigh helßenn forßenth medt Wor Herre. Kiere her Mogens och kiere broder, tacker ieg ether for megith gotth, som y megh giørth och beuist haffwer, huilcket iegh wiill gierne forskylde medt ether y alle de made, jeg wedt ether tiill willig kand werre. Kiere broder, som y schriffwer meg tiill och raader meg, atth ieg skall gjøre enn ende medt Jørgenn Marsuynn

¹) *Konc. har: scryc t, med Forkortelsestegn mellem c og t.*

och Karine, saa er jegh icke tillsiinds atth wiill giøre hendis brølop, før hunn er tyffwe aar. Som y och schriffwer, atth y wilde raade meg, atth ieg skulde giøre en ende paa sagen medt thett første, paa det ther icke skulle komme andet onth effter y framtydenn, saa hobis meg, det der kandt inthet onth komme effter, for hun er saa godt som handt. Kiere broder, wiill ieg gierne giffwe eder breff, som myne andre søskinde haffuer giort, paa det gods, som y schriffwer megh till om, førsth jeg kommer eder sielff tiill ords. Beder jeg ether gierne, deth y icke wiill fortенcke meg, det y icke nw faar thet. Her medt will jeg nw och alle tide haffwe eder then almechtiste Gud befallendis. Lader Karine sige ether mange gode natter. Schreffwedt paa Wormholt hellige treffoldigheds affthen anno dominj 1562.

Heluigh
Gøye.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyrdige mandt her Mogens Gyldenstiene till Stierhollem, mynn kiere broder, wennligenn tilschreffwith.

Fru Helwyg Gøye.

Delvis tr.: Gustav Bang: Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle S. 37, Note 1, og Troels Lund: Danmarks og Norges Historie 1. Udg. IX, S. 146.

186.

Aalborg, 24. Maj 1562.

Fru Jytte Podebusk, Knud Henriksen Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Den Brevkiste, som han har skrevet om, vil hun lade bringe til Iversnæs, saa snart de oplødte Veje er blevet tørre nok. Hun vil da ogsaa straks drage til Sjælland med sin Afgift og levere den til Anders Banner eller hans Bud.

Søsterliig kierlig hellbenn altiidt tillschreffuenne mett Wor Herre. Kierre broder, neest mynn wennlig tack-

siigellse for alt erre och guode, huiilckett ieg giernne for skiulle will met huis gode y mynne magt kand werre, kierre broder, fick jeg ethers schriiffuillse nu hiid tiill Alboriig om thennd breffue kiiste¹⁾, thet jeg skulle laade førre thenn till Fyyn; thaa wille jeg thett giernne giørre thet allerførste meg mogeligtt, enar thete wandelob erre forlobenne, thij thenne stoorre regne haffuer bløtt alle steed, att mand ickij well tør wagge sig wiid att wann-dree mett kiistenn, førennd thett noggett mierre forløber siig. Saa wille jeg anntuorde Anne²⁾ thenn paa Jffuerßnis och wille strax dragge offuer tiill Sellandtt mett mitt au-giffitt, och wille jeg møøde ther huos, enar annthenn ethers suoger³⁾ och Anders Baner⁴⁾ thieris ledelighedtt kand begiffe siig saa, eller och att ethers egne bod kunde werre ther huoss. Kierre broder, ieg will nu ickij lennger wmagge ether mett myne schriiffuillße, menn wdj alle thy maade, jeg kand were ether till wilgi eller gode, skall y finde mig som ethers wilige søsther met alt gode, y mynne magt kand werre. Her mith ether Gudt beffaellenndis. Gøør well och sige ethers kierre høstrue och børnn mange m gode nather paa mynne wegne. Lader myne børn sige ether alle mannge m gode nather. Datum Alborig thenn 24. dag maj aar mdlxij.

Jøthe Paadbuusk.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyurdiige manndt och strenge ryder her Mangnus Giilldenstierne tiill Styernneholleem, mynn kierre broder, gantz kwenligen tilschreffuit.

Fru Juttes breff om wor breffkyste.

¹⁾ *Mogens Gyldenstjernes Fader Henrik Knudsen Gyldenstjernes Brevkiste; se det efterfølgende Brev fra hendes Søn Henrik Knudsen Gyldenstjerne og ovfr. Nr. 170.*

²⁾ *Anne Parsberg, Enke efter Christoffer Henriksen Gyldenstjerne.*

³⁾ *D. v. s.: Svigersøn Eskil Gøje, som var g. m. Sibylle Gyldenstjerne.*

⁴⁾ *Søn af Mogens Gyldenstjernes Søster Margrete og Erik Eriksen Banner.*

187.

Aalborg, 25. Maj 1562.

Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han forsvarer sig i Anledning af Mogens Gyldenstjernes Brev om dennes Faders Brevkiste paa Aagaard, skriver om den Trætte, som Anders Banner agter at begynde om Fønsskov og om Jørgen og Otte Gyldenstjernes Gælds-brev samt sender ham et foreløbigt Brev paa nogle Penge.

Mynn gannsche wennlig kierlig hellßenn nu och altid forßennnd met Wor Herre. Kierre her Mogenns och kierre farbroder, tacker jeg ether gansk storligenn och gierne for alt erre och gode, som y haffuer mig beuiist, huilcke y skall alle mynne dage finde mig ganske welluiligenn och redbornne thet att wille forskiulle mett huiis gode y mynne fatige magtt och formoge were kand. Kierre her Mogens och kierre farbroder, giffuer jeg ether ganske wennligenn till keennde, att nu y diße dage er ethers schriffuillse komitt mig till heennde, wdj huilcket schriffuillse jeg formercker, atty skulle wer komene vdj forfaring, att etthers salige faders¹⁾ breff kiiste, som stannder paa Aagaardt, skulle were att befrichte, att thij breffue skulle werre noggett att skaade. Som y ochsaa giffuer till kennde, att ther som y haffde hafftt thennom wdj ethers giemer och forwaringe, thaa skulle thett ickij haffue skeed, kierre farbroder, saa giffuer jeg ether siellffuer att betencke, huad mig warre mougligt att giørre ther wdj, efftherthij atty och mynne saelige fader²⁾ och andree

¹⁾ Henrik Knudsen Gyldenstjerne († 1517).

²⁾ Knud Henriksen Gyldenstjerne, der vistnok var død 1560. Hans Dødsaar opgives ofte til 1568, antagelig efter Indskriften paa Ligstenen over ham og Jytte Podebusk: „Da man skrev Femten hundred tredsindstyve og otte, Sov Han hen i Herren af Helsotte. Paa Vesterviig Closter, Den høylærde Mand, Den 8 Dag Decembris udgav Hand sin Aand.“ (Chr. V. Hertel: Beskrivelse over Aarhus Dom- og Cathedral-Kirke. Aalborg 1810. II. S. 46). Dette Aarstal maa imidlertid være urigtigt, idet der allerede 24. Januar 1561 i et kgl. Missive til „Fru Jutte Knud Gyldenstiernis efftherleuerske“ (T. o. a. L. 6, 391) gives denne Meddelelse om, at

haffuer thennd forsiigellett. Disligist som y och schriffuer och er begerendis, att same kiiste mothe komee till Fiønn mett thett aller første, kierre faderbroder, saa wille jeg giernne rette mig ephther same ethers wilge och forskaffe thet saa, att same kiiste skall kome ther hedenn mett thett aller første, och thaa siellffuer wille jeg och møøde ther samee tidtt, enar ethers sønn Eskilld Giøø och Anders Banner thieris tid faellder att kand werre ther huos. Disligeste som y ochsaa schriffuer mett then trete, som Anders Banner achther att wille begiønnde paa Fiønnskouff, saa forhobis mig well neest Gudz hielpp, att nar hand taeller till, thaa fanger y well raad att suarge hannem och kiennder oss andree ochsaa ett got raad. Menn ther som Annders Banner wille thenncke siig rett om, thaa siøniis mig, att hannd haffuir well skiell; meen ther som thett jo ickij andet skee kand, ennd hand wille thretthe mitt ether och oss aelle, thaa siønis mig beest att were paa paa(!) ether gode behaaffuee, att mand byuder wdleeg tiill effther wor jødskee louff, och ther som vy thett giørre, thaa gannger ther ickij rebb mierre paa. Kierre farbroder, som y ochsaa schriiffuer mig till om thenn gielld breff, som mynn salige fader anamitt till siig, som lyuder paa thenn gielld met mynn salige farbrødere Jørgenn Gilldenstjerne och Otthe Gilldennsthiernne, thet will jeg alsamen laade bestannde, indtill Gud will, att jeg maa taele mett ether, forhobis mig ochsaa neest Gudz hielp, att jeg skall were huos ether indenn enn stackid tidtt. Kierre farbroder, som y ochsaa schriffuir mig till om thenn breff paa thij penndinge, saa kand jeg, kierre farbroder, aldrig fulldtacke ether bode for thett och andet

Jørgen Barnekow maa indløse fra hende Lund Slot paa Mors, som hendes Ægtefælle havde haft i Forlening, og Knud Gyldenstjernes anden Forlening, Vestervig Kloster, ved Forleningsbrev af 22. Febr. 1561 (R. o. a. L. 7, 185 b) blev overdraget til hende. Der kan saaledes ikke være Tvivl om, at Gravstenens Aarstal er urigtigt.

gott, och sennder jeg ether nu ett andett breff mett thenne ethers suendt och bedennes ether giernne, atty wille were till friidz mett thet, indtill Gud will, jeg taellir mett ether siellffue, saa skall y fange ett andet, som ether bør att haffue. Kierre farbroder, nu will jeg ickij lennger bemøde ether met mynne schriffueltse, menn will alle mynne dage findes saa welluiligen att gøre och lade, huis ether løfft och kier er, som y war myn egne kiødelig fader, saa santt hielpe mig Gudtt, huilcket jeg will nu och altid haffue ether och ether kierre høstrue och børnn euindelig befalendis. Giør well och sig myn kiere morsøster mange m gode nather paa min wegene. Ex Alborig mandagen epher helig trefoldighet søndag aar etc. mdlxij.

Henndrick Gyldennstiernne.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyurdiige manndt och strenge rydeer her Manngnus Giilldennstiernne tiill Styernneholt, mynne kierre faderbroder och besønnderlige guode weenn, wennlige.

Herick Giildenstiern, myn brodersøns breff, som Herick Ottz førde.

188.

Vestervig, 20. Juni 1562.

Fru Jytte Podebusk, Knud Henriksen Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Hun spørger ham til Raads i Anledning af, at Hildebrand Gyldenstjerne har begæret hendes Datter Karine til Hustru. Hun har ikke selv kunnet rejse med Brevkisten til Fyen eller tage til Sjælland, da hendes Datter Anne er blevet meget syg. Om Jørgen og Otte Gyldenstjernes Gældsbreve.

Min ganske venlig kiarlig helsen altid til skrefet met Vor Hare. Kere hær Magnus, broder och sønderlig gode væn, taker jeg eder saa ganske giarne for alt ære och

gode, som j hafer mig bevist, hvilket j skal ale min dage finde mig godviligen att for skyle met alt, i min makt ær. Kere broder, gifer jeg eder vænlig til kænde, att Hilebrand Gyldenstiarne hafer nv jen tidlang talet mig til om min dater Karine, daa hafer jeg altid gifet hanom for svar, att nar jeg taledes alerlig til af hans slekt och væner, daa vile jeg tage same tale til mig och gife henes slekt och væner det til kæne. Nv lod hand tale mig til j pens markend, daa gaf jeg hanom for svar, att jeg vile ofer til Sælend nv att sante Hans dag met min afgift, och daa vile jeg rade met hienes slekt och væner och gife hanom svar. Nv hafer jeg des vare fanget stort forfald, dii min dater Anne ær blefne saa hart syg, att jeg saa snart ike tør drage fra hener, ike heler tør tage hiner j lvkten. Nv kom Hilebrand hid til klosteret¹⁾ j gor och ær begerendes svar, som jeg hade lofet hanom til sante Hans dag. Daa hafer jeg svaret, att jeg vile skrifte henes væner til der om, och det første jeg fik bod jgen, skvle hand fange svar. Kere broder, saa beder ieg eder giarne, att j vil dele eders gode rad met mig j dene sag, som bade hvn och jeg tror eder til. Kere broder, som j skref mig til j sist, att jeg vile lade den bref kiste kome til Fyn, der skule eders svager Eskel Gøe være hos, saa hade jeg mit bod hos den gode mand, nar hans lelighed saa kvne begife sig; daa skref hand meg til, att han var til fres, nar det var, først det var æfter iii heler fire dage æfter sante Hans dag. Saa lod jeg hente kisten hid och vile sæl fvlt den til Fyn. Nv kand jeg ike for min daters skyld kome saa snart dit, men jeg vil met Gvds hielp enten sæl hæler mit vise bod kome dit met den. Min kære broder, saa vil jeg nv ike lenger omage eder met min skriflse, men j skal ale min dage fine mig, som j hade jen søster j mit sted, der forlader eder vist til. Gvd

¹⁾ *Vestervig, hvormed Jytte Pødebusk var forlenet.*

ald megtoste befaler jeg eder. Vile j væl gøre och siie eder kære høstrv mange m godenetr paa mine vegne. Lader mine børn siie eder bode mange m godenetr. Skrefet j Væstervig løferdagen for sante Hans dag ar etc. mdlxij.

Kere broder, j skref Henrik til om jet gielbref melom eder salig broder Jørgen Gyldenstiarne och Otte Gyldenstiarne, daa vil jeg tage same bref met mig, nar Gvd vil, jeg komer til Sæland, men frv Helevig och Kristofer Giø hafer væl været tiltalet der om, daa hafer mand intid fanget vden løse svar.

Jyte Podbosk.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erlig och vælbørdig mand och strenge rider hær Magnus Gyldenstiarne til Stiarholom, min kæræ broder och sønderlig gode væn, ganske venlig til skrefet.

Fru Jutte, myn broderhustru wedwee, om Hyllebrand oc breff kysten met andre breff.

Om¹⁾ Hyllebrand Gyllenstierne.

Om breffkysten.

Om dij geldbreffue met f. Helwyg.

Delvis tr. i Troels Lund: Danmarks og Norges Historie. 1. Udg. IX, S. 209 f.

189.

Frederiksborg, 15. August 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal straks begive sig til København, da Kongen vil raadslaa med ham i Anledning af, at der er kommet Sendebud fra Sverig og Polen.

Orig., meget medtaget, med Rester af Udskriften og af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At k. . . . Køb. . . . — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Disse Paaskrifter er skrevet paa den ellers blanke tredje Side.

190.

Nyborg, 23. August 1562.

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Brevkisten er kommet til Odense, hvor han har ladet den hensætte i Sakristiet i St. Hans Kloster. Han har talt med Jørgen Marsvin om dennes Giftermaalsplan; Fru Helvig Gøje skal være anderledes til Sinds.

Sønnlige kierliig hellsenn alletidtt forßennt mett Wor Herre. Kierre fader, betacker jeg ether ganndsche guod-uilliigenn oc giernne for mөгitt ere oc gott, y mig wdij alle maade giort oc beuist haffuer, huilckitt jeg giernne jgienn forschilde wiill mett alltt, huis y mynn ringe machtt er och ether kand were till wiilge eller thienneste. Kierre fader, som schreffuer(!) mig till om thenn breff kyste¹⁾, saa haffuer jeg werit wdij Odennse och wiille haffue ladit thage same kiiste op och haffuer tillforn schreffuit frue Anne Chrestoffers²⁾ tiill, att hun wille formøde ther och were hos, nar samme kyste schulle vptaggis; thij hun haffuer thenn enne nøgel thiill kysten. Saa haffuer hunn ichij willtt formøde och ichij helder haffuer budit mig nogenn suar till jgienn, menn jeg haffuer hørt, att hun ichij will formøde, førindt fru Heluig ochsaa formøder; oc wiille hun ichij mett thett furste, att same breffue schulle komme till Jffuersnes, menn nu wiille hun gierne haffue hafftt thennom, tha wiille jeg ichij lade hennder faa dem. Och haffuer jegh hafftt nogen gode menndtt, som schulle haffue werit hos, om kysten hagde bleffuit vptagit, och schulle haffue seett, om ther hagde werit nogen aff breffuene forderffuit, som Per Friis schall sige ether, som war Chrestoffer Gøie, Mouritz Paadbusk oc Jurgen Marsuiin, thij jeg tenckte till forne, att hunn skulle ichij formøde; och haffuer thij raad mig, att jeg schulle lade kystenn indsetthe y for-

¹⁾ Se ovfr. Nr. 170, 186, 187.

²⁾ Fru Anne Parsberg Christoffer Gyldenstjernes; se ndfr. Nr. 196.

warinng, tiill saa lennge jeg fick budt fra ether jgienn. Saa haffuer jeg laditt thenn indsetthe wdj sachrastiet y sanctij Hanns closter hos kog. matts. och klosterenns breffue. Kierre fader, haffuer jeg och saa tallit mett Jurgenn Marsuinn om thenn sag mett frw Heluig¹⁾, saa staar Jurgenn hart paa, att thett schulle gaa for siig indenn sanctij Mechels dag; thij hanndt siger, attij haffuer loffuit hannom ett enndeligt suar indenn sanctij Mechels dag. Oc haffuer jeg hørt hørtt(!), att frw Heluig schall were anderledis till sinds mett enn andenn hanndell, huis jeg ichij paa thenne thiid kand schriffue ether till om 1). Kierre fader, wiidtt jeg paa denne thiidtt inthett sønnderligtt att schreffue ether till, andett enndt huis Per Friis wiid att siige ether, och wiill alletid findis wiilliig att giørre, huis ether kiertt er, och wiill nu och alletid haffue ether Gudt aldermechtigste beffallindis. Giører well oc siger myn kierre moder mange guode nather paa mynne wegne. Lader Sebiille hellse ether bode mett mange guode nather. Schreffuit paa Nuborg then xxij. augustij anno mdlxij.

Eschell
Gøje.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welburdiig mandt her Magnus Guldennstiernn till Stiernhollum, mynn kierre fader, gandsze wenligen tilschreffuit.

Eskyls scryffelsse om wor breff kyste.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Fru Heluijg.

¹⁾ *Fru Helvig Gøje, Otte Gyldenstjernes Enke, se ovfr. Nr. 183 ff.*

191.

Nyborg, 23. August [1562]¹⁾.

Fru Sibylle Gyldenstjerne Eskil Gøjes til Mogens Gyldenstjerne.

Hun takker for Faddergaven. Dronningen har paa Gennemrejse fra Sjælland spurgt til ham og paalagt hende at skrive det til ham.

Dotterlig kerlig hilsen nu oc altid forsent mett Vor Herre. Min aler keriste fader, tacker ieg eder saa ganske ydmygeligen oc gerne for allt ære oc gott, som y mig altid vdy saa mange mode giortt oc beuist haffuer, huilckid ieg alle minne dage, saa lenge ieg leffuir, ganske tienstackteligen oc gerne mett eder igen forskyle vell mett allt thett gode, y mind ringe magtt er oc ieg ved att gøre, ther y kunde haffue ære, tienist oc gott aff, som tilbørligt er oc ieg eder pligtig vyll vere. Kere fadir, y skall oc haffue saa møgin ære oc tack for ederz guld, som y gaffue mig till fadiir gaffue²⁾. Saa giffuer ieg eder ganske venlig till kende, att nu then tid dronningen drog till bage fra Seland, tha talde ieg ved hindis naade, saa spurde hun mig att, huor eder led oc om y vore nogitt till paz; tha sagde ieg ia. Saa saude hun, att thett vor hinde rett kertt, oc bad hun mig, att nar ieg kunde faa bud till eder, att skule skriffue eder m gode neter till paa hindis veyne. Hun saude, att hun vile tald ved eder, then tid hun vor y Køffuin., oc y vore tha aff dragin; thett gjorde hinde rett ontt, att hun kom icke y tall mett eder. Saa saude hindis naade, att nar hun kom selff y tall mett eder, da vele hun spørre eder att, om ieg icke har skreffued eder till, som hun beffalde mig. Saa beder ieg eder, y nu selff vill kome thett y(!), for

¹⁾ Aarstallet er glemt i Brevet, men det er sandsynligt, at Brevet er skrevet samme Dag som hendes Ægtefælles Brev til Mogens Gyldenstjerne. Ogsaa Omtalen af Faddergaven tyder herpaa.

²⁾ Hendes Søn Henrik var født i Nyborg den 16. Juni 1562.

ieg mote som Gud faa hinde hand ther paa, att ieg icke skule glemid. Kere fader, ieg vill nu icke lenger vmage eder mett thenne min ringe ringe(l) skriffuelse, men y ale the mode, ieg ved att tienne eder till velige oc gode, skal y altid finde mig som ederz hule goduile datir, ther y ingen tuilff haffue paa. Her mett eder Gud almectigste beffalindis. Hand beuare eder lenge sund oc vell till paz att leffue. Ex Nybore then xxij affgustij.

Cebile Gylinstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig och velbyrdig mand her Moenz Gylinstiernne till Stiernholm, min kere fader, ganske ydmygeligen tyll skreffuid.

192.

København, 24. August 1562.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han har undskyldt Mogens Gyldenstjerne hos Kongen med dennes Sygdom, men det var ønskeligt, om han var til Stede. Hvis Kongen skriver efter Mogens Gyldenstjerne, maa han komme, hvis det er ham muligt.

Wennlig helßenn forschreffuit mett Wor Herre. Kiere her Mogenns, synnderlig gode wen. Nest tacksiigellße for allt gott, huilckett ieg altid gernne forskylle will, giffuer ieg teg wenligen tilkiende, att ieg haffuer giortt thinn vndskyldning for kon. mat., oc wor hans kon. mat. well tilfredz for thinn siugdum skyldt, menn thet wore megid gott, thu wore her for alle honde sager skyld. Koningen aff Suerriges senndebud ere her oc thesliigeste koningen aff Polens senndebud. Oc raader ieg teg, att ther som kon. mat. forschriffuer teg, att thu tha kommer, om thet er theg mueligt. Kon. mat. begerer dog icke, att thu skaltt giøre vdenn, huis thu kannt giøre. Der som ieg kannd thienne theg nogid till beste, will ieg thett gernne giøre, oc will teg her mett Gud almectigste

beffalid haffue. Giør well oc sig høstru oc børn mange gode netter paa mine wegne. Schreffuet paa Kiøpnehaffn thennd 24. dag augustj anno etc. 1562.

Johann Friiss till
Hessellagger.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:*)

Erlig oc welbyrdig mand her Mogens Gyllenstiern till Stiernholm ridder, sinn synderlig gode wen, wenligen.

Ach Got, was sal jch syngen meyr.
Mitt fryd far ich allezeijt dahijn¹⁾.

Johan Frys vndskiiller meg hos k. mt.

193.

København, 25. August 1562.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at købe 50 Øksne i hans Len og sende dem til København.

T. o. a. L. 7, 218 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

194.

København, 30. August 1562.

Anders Banner til Mogens Gyldenstjerne.

Da hans Herre, Kongen, med det allerførste vil til Holsten, og han ikke ved, hvornaar han kommer tilbage, beder han Mogens Gyldenstjerne om et Laan paa 200 Dlr. Dennes Bud kan medbringe Gældsrevet til Besegling.

Wenlig, kerlig helssinn althid forssent med Wor Herre. Kerre her Mogins och kerre morbroder, bethackir jeg etthir ganske ker[ligen] och gerne faar alth erre och gaath, som y mig alt[hid] giort och beuist haffuir, faar huilcke

¹⁾ *To Salmelinjer. Den sidste har nu almindeligvis Formen: Mit Fried und Freud fahr ich dahin.*

y skall althid finde mig ganske goduilligen thill atth forskylle och fortienne med, huis wthi min ringe magth e[r]. Kerre morbroder, saa maa y wide, atth min herre w[il] nu med thed aldir fyrste aff thill lanthe Holstin, och wed icke, nar uy komir thill bage wthi genn. Kerre morbroder, saa er jeg storlig bønfoldinn thill etthir, atth y wille uell gørere och lonne mig thu hundrith dallir; jeg uill well bethal[le] etthir wthi gen. Kerre morbroder, wed jeg nu paa thenne thid ingin ny thiding atth skriffue etthir thill om, men jeg will nu och althid haffue etthir Gud almectiste befalindes. Gøryr well och sigir fru Anne och etthirs døtthir mange godenetthir paa mine wegne. Ex Købinhaffuin søndagin nest effthir sancthi Bertholomei dag aar 1562.

Andirs Bannir.

Kerre morbroder, wille y uell gørere och lade selffuir gøre jth breff paa for^{ne} penge, hur y uill thed haffue, och nar y wylle haffue same penge utthi gen, och y wilde uell gørere och lade etthirs karl fylge hidh med same penge, saa kunde jeg besegle hanom breffuit, saa hand kunde thage thed thill[bage me]d sig utthi gen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Thill min aldirkeriste moderbroder her Mogens Gyldinstiern utthi egin haand.

Anders Banner.

Anders Banner.

195.

Mogenstrup, 11. September 1562.

Hartvig Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han erklærer sig villig til at møde for Mogens Gyldenstjerne ved Forhandlingerne i Sagen mellem denne og Jørgen Tidemand, men beder om at faa Tiden for Mødet at vide nogle Dage før.

Mynn wennlig helsenn nu och altiit tiilforn forsen[tt] mett Wor Her. Kiere her Mogns, nestskonnebarn(!)¹⁾ och besø[n]derlig gode wenn, tacker ieg eder giernne for alth er och gode, som y meg altiit giørtt och bewist haffuer, huilckett tiill ath forskeyle mett, huis god vdj min magtt were kand, skyll y altiit finde meg welwilligen. Kiere her Mogns, som y schriffue meg tiill, ath ther haffuer werith nogen trette ymellom eder och Jorgenn Tidemand²⁾ om en karll³⁾, och er nu beramitt ymellom eder, ath y skyll tage huer tho ridermendtzmend, som skyll forhandle samme saag ymellom eder, och er der for begierendis aff meg, ath ieg wille well giøre och were thenne enne paa eders wegnne, saa giiffuer ieg eder wenlig tiill kiende, ath ieg giernne will haffue then vmag och møde samme tiid, nar Gud wiill, ieg kand forfarre samme mode skall were. Och will ieg altiit giernne were, hor ieg kand were eder tiill wille och tiennest enten y thy maade eller andre, hor y meg behoff haff[uer], som eders slegtt och byr och som ieg plictig er. Hermet ieg eder Gud alsommechtigste will haffue befallit. Giører well och helsenn eders kiere høstru och biørn(!) mett mange m gode netter paa mine wegnne. Ex Monnstrop den 11. dag septembris aar mdlxij.

Hartwig
Biilde.

Kiere her Mogns, er min wennlig boen tiill eder, ath ieg motte faa ath wiide en dag eller fiire, foer samme mode skall staa paa Ahuss, ath ieg kunde wide ath rette meg der epher, saa will ieg nest Gudtzs hielp findis willig och giøre saa width, som Gud will forlenne naade,

¹⁾ *Hartwig Billes Farmoder Anne Gyldenstjerne var Søster til Mogens Gyldenstjernes Fader Henrik Knudsen Gyldenstjerne.*

²⁾ *Jørgen Tidemand til Hageløse, Landsdommer i Skaone.*

³⁾ *Jakob Mogensen, se ovfr. S. 181, Noten.*

och retth kand were. Doch will ieg nest Gudtz hielp fortøffue paa Ericksholm och Elling tiill paa onsdag, ath ther som moden skall staa ther for inden, ath ieg thaa motte faa thett ath wide ther.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig mand och strenge ridder her Mogns Gyldensternn tiill Stiernholm, mytt kiere nestsodskennebarnn och beßynderlig gode wen, wenligen tillschreffuit.

Harttuig Bylle scriffuer om tet møde mellom lørgen Tydmann oc meg.

196.

Iversnæs, 22. September 1562.

Fru Anne Parsberg, Christoffer Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Hun forklarer ham, at hun ikke har villet være med til at aabne Henrik Knudsen Gyldenstjernes Brevkiste, der er bragt til Odense, uden at alle Medarvingerne eller deres Befuldmægtigede var til Stede. Naar disse møder, er hun ogsaa villig til at møde.

Min ganske wenlighe helßen etther nu oc ald [tid] goduilligh tillschreffuidt medtt Wor Herre. Kere her Magnus oc kere broder, synderlig gode wenn, betacker jeg etther ganske høgeligen oc gerne for aldt gott, som y meg altditt giordtt oc beuist haffuer, huilckett y skulle altditt finde meg willig att forskylle oc forthiene met etther wdj hues maade ieg kandtt. Kerre her Magnus, som y scriffue meg till, att y nogen tidt siden forledhenn haffue faaett fru Iuttis scriffuelße¹⁾, huorledis thed war till att beffrøcte, att wore breffue wdj then kiste, som stoed hoess hende, skulle were forderffuidt, som formercktis paa hendis eygne

¹⁾ Se ovfr. Nr. 170.

breffue, som hun haffde ther hoess staaendis, saa haffue y forskreffuidtt ßamme breff kiste hiidtt till Fyen, atther kunde wære best leygligtt, att mand ther kunde forsamles att optagen, oc att y haffue beffalidt Eskell Giøie¹⁾ met etters scriffuere att wære ther hoess paa etters wegne, tisligiste att jeg skulle haffue weygeritt meg ther wdj oc icke wille kommett ther paa then tidt, oc icke kunde tencke, huad orsage ther er till, effterthj jeg haffde then iene nøgell till samme kiste. Saa giffuer jeg etther ther paa wenligen til kende, att effterthj then breff kiste war kommen hiidtt till Fyen oc alle medarffuingene icke wore her tilstæde, huercken Anders Banner eller fru Helleuigh Otthe Gyllenstierns, som ßaa well haffue loed oc partt y ßamme breffue som miine børn, oc Anders Banner haffuer then iene nøgell til samme breff kiste, thj wille ieg icke wære ther hoess att optage kisten, wden the eller therris fuldmyndige haffue wærit ther hoess met then nøgell, som Anders Baner haffuer. Kandtt jeg inted gaffne miine børn, nødigdtt wille ieg gøre thennom nogen skade. Then nøgell til kisten war antuordett miin salige hosbonde wdaff alle med arffuingene til troer handtt. Ther som jeg haffde wæritt ther hoess oc opladt kisten, wden alle medarffuingene haffde wærit tilstæde, tha motte the wdttj framtiden kreffue myne børn the breffue, som aldrig wore y then kiste. Men naar som alle arffuingene wille forsamles, tha will jeg gerne oc møde oc wære ther hoess paa miine børns wegne met then nøgel, som ieg haffuer ath oplade kisten med, saa ingen skall bide effter meg. Naar y wille forscriffue the andre medarffuinge, saa will ieg oc gerne møde paa then tidtt, saa att huercken y eller nogen anden skall faa skade for mijn skyldtt. Som y oc giffue til kende wdj etters scriffuelße, atthersom ieg wille gjøre myne eygne børn nogen skade for

¹⁾ *Se oufr. Nr. 190.*

forsømelße skyldt, tha skulle ieg well widett, att y andre, y oc etters børn, wille icke gerne haffue ther skade wdaff, oc ther som saa skede, att mand for forsømelße fick skade oc forderffuelße paa samme breffue, tha kunde mand icke forladett att thalle ther om, oc y wille wære ther wdtj wndskyldgedtt, kære her Magnus, saa giffuer ieg etter ther paa wenligen tilkende, atth Gudtt skall widett, att ieg icke will gøre myne børn nogen skade entthen wdtj then eller andre maade, men y skulle widett y sandhed, att jeg icke will wære ther hoess att oplade then breffkiste, for end Anders Banner er ther hoess met then nøgell, hand haffuer, eller hans fuldmyndige paa hans wegne, paa thedtt att myne børn wdtj framtiden motthe ther om wære wden tiltaell. Jeg haffuer icke mange, ther will suare for myne faderløße børn, eller att fly till wden thenn alßommectiste Gudtt; hand trøste och hugssualle baade thenum oc megh oc alle sorigeffulle oc bedrøffuedhe, oc Gudtt sette thenum alle itt godtt raadtt fore oc forsørge oc forße thenum efter hans gudommelige willie. Kære her Magnus, kand ieg nogett gjøre, som y kunde haffue gott aff, tha skulle y altid haffue att raade och biude offuer megh som offuer etthers synderlige godhe wenn. Etter her met then alsomectiste Gud beffalendis. Datum Jffuerssnes sanctj Mauricij dag aar effter Guds byrdtt mdlxij.

Anne
Parssberg.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erligh och welbyrdiigh mandtth och strenghe ridder her Magnus Gyllenstiern till Stierholm, min kære broder, ganske wenlighenn tilscreffuidtth.

Anne Pasberg paa Iffuersnesß 1562.

197.

København, 1. Oktober 1562.

*Professor, Dr. med. Hans Frandsen til Mogens Gyl-
denstjerne.*

Han sender denne forskellige Medikamenter med Angivelse af, hvorledes de skal tages, og foreskriver ham Maadehold i Mad og Drikke. Endvidere sender han ham den begærede Profeti.

Mynn tjeneste alletiid tiillforne forßennd med Gud, Wor Herre. Kiere her Mogens, nest enn wennlige tacksigelße for alt got, som y mig och mynn kiere hystrue giörd och beuist haffuer, huilcke ieg gierne med ether effter mynn ringe formøge forskylle will, gifuer ieg ether tiill kiennde, ath ieg effter ethers wilge och befaling forordinereth haffuer, hues medicin ieg wid ether paa thenne tiid behoff giøres. Thenn første gang Marenne¹⁾ och moder y mynn affuerelße finge ethers schriffuelße, wor ieg wttj Jullend. Strax ther effther som ieg hiem kom, nøddes ieg hasteligenn ath reyße her frann tiill cantzelerenn. Gud were loffuit, hannd lider enndnu well; ellers haffde ieg l[e]ngh²⁾ forledenn schreffuet ether tiill. Gledis [t]her²⁾ for, ath ieg nu finnder ethers egen thiener her, med huilcke ieg thette frem schicker. Aff thenn krucke, som potio paa stannder schreffuet, skall y fem morgen effter enn andenn drycke och sydenn ther effther lade sielff giøre aff thenn aller mynste krucke, som paa stander pasta pro pilulis, tiill lige piler, som kann op wege enn gillen krone, och the[nnom]²⁾ vndertiidenn morgen betydenn bruge. Menn aff thenn tridie, som optata paa stannder, maa y anthen tiill ether tage, naar y ingenn andenn medicin bruger, saa møget enn castania stor er tiill lige, eller lade thet smelte wttj øll eller winn effter ethers wilge. Thet skall nest Gudtz hielp komme ether tiill gode, som y well selff forfare sk[a]ll²⁾. Menn thes-

¹⁾ *Hans Hustru Marine Lavridsdatter Bagge.*

²⁾ *Huller i Papiret.*

emellom y for^{ne} medicin bruge will, skall y ether gantske sparsommelig holde wttj mad och dricke, som ieg ether tiillforne neruerenndis wnderuist haffuer. Och lader mig sydenn wyde, huor thet monne ether wttj hannde gange.

Thenn propheci, som y er aff mig begierendis, ßennder ieg ether. Ethers wißhed forstander well, huor the framfarenne ko[n]ger¹⁾ kommer ther med offuer ens; menn thenn alsommectigste Gud regiere øffrighedenn med wisdom och forstandd, ath the motte saa regiere, Gud tiill loff, priß och ære och wndersotterne tiill nyt och gaffuenn.

Ehuor ieg kannd were ether eller ethers kiere frue och børnn eller nogenn aff ethers tiill wilge och thieneste, ther tiill skall y finde mig weluelige. Ether med ethers kiere frue och børnn thenn Alsommectigste wttj synn skyrm befallenndis. Schreffuit med hast wttj Kiøbenhaffuenn thenn første octobris anno 1562.

E. W. A.

Hans Frandtzßønn,
Rip. D.

Lader ether med ethers kiere frue och børnn mynn hyst rue och moder sige mange m gode natter.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige och welbyrdige herre her Magnus Gyldennstiern tiill Stierholm ydmygeligenn wttj egenn hande.

Dochtter Hans Frandssen.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. 105.

198.

København, 19. Oktober 1562.

Professor, Dr. med. Hans Frandsen til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender det lovede Medikament, Træ, som skal koges, hvorefter Vandet skal drikkes som Medicin.

¹⁾ Huller i Papiret.

Mynn ydmygeligen tieneste alletiid forßennd med Gud, Wor Herre. Kiere her Mogens, nest enn wennlige tack-sigelße for alt got, som y mig giörd och beuist, huilcke ieg wil gierne med ether effter mynn ryngge formøge och alle ethers forskylle, sennder ieg ether thet thre, som ieg ether loffuet haffuer, huilcke y skall saa tiill rede, som effter følger. Ieg forhobes, ath y nu haffuer brugt, hues medicament ieg siste gang huos ether lod, thi y maa well tiill forne purgeris, førennd y thet skall bruge, oc om thet hielpe skall, och thesymellom y thet bruger, holde ether sparsommelig med ethers mad och dricke, som ieg ether tiill forne neruerenndis sagd haffuer. Tager thette tre, som ieg ether tiill rede sennder, huilcke er enn æ , och kommer ther tiill XII æ reyenn wannd och lader thet først saa blødes wttj XXIII thimer, sydenn lader thet vnnder theck logh siude tiill trydie dielenn och thet saa forklare. Aff huilcke y maa drycke om morgenen, saa møget som y pleyet tiill forne paa enn tiid tiill ether ath tage y sengen, och ther paa suede. Andenn gang maa y och samme thre opsiude och aff thenn decoction drycke, naar ether lyster och naar y wille. Y skall fynnde ether nest Gudtz hielp ther got aff.

Y huor ieg kannd were ether eller nogen aff ethers tiill wilge eller thienest, ther tiill skall y finde mig wel-uilige. Ether nu med ethers kiere frue och børnn och ethers gantske huß thenn Alsommectigste wttj synn skyrm befallenndis. Schreffuit med hast wttj Kiøbenhaffen thenn 19. dag octobr anno 1562.

E. W. A.

Hans Frandtzßønn D.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlig och welbyrdige her her Mogens tiill Stiernholm synn besynnderlig gode wenn wennligenn wttj egenn hannde.

Doctor Hanns Frannssønn.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. 107.

199.

U. St. og D. [København, 19. Oktober(?) 1562¹⁾].

Professor, Dr. med. Hans Frandsen til Mogens Gyldenstjerne.

Han beklager, at Mogens Gyldenstjerne ikke i rette Tid har faaet det lovede Træ, hvilket ikke var hans Skyld. Han kan nu bruge det efter den givne Anvisning.

Kiere her Mogens, ath y tiill forne thet holt, som ieg ether loffuet haffuer, wttj rette tyder icke haffuer bekomet, er ingeledis mynn skyld; ethers thiener skall were windesbyrd, ath breffuene och all tingest wor ferdig, før-ennd hannd kom. Y motte och icke bruge thette wannnd, før-ennd y thenn medicin, som ieg ether siste gang ladit haffuer, brugt haffde. Nu ther effther maa y thet bruge och saa laade tiill rede, som ieg tiill forne schreffuet haffuer, eller och bruge thenn første decoction, naar ether løsther, ther som ether tyckes, ath thenn medicin haffuer vell opereret, och y kannnd tencke, ath ether well purgereth er wordenn. Y huor ieg kannnd thiene ether eller nogenn aff ethers tiill wilge eller thieneste, ther tiill skall y fynnde mig alletiid weluilige. Enndnu ether med ethers kiere frue thenn alsommectigste Gud wttj synn skyrn befallenndis med ethers kiere børn och gantzke huß. Amen.

E. W. A.

Hans Frandtzsøn. D.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. 103.

200.

København, 7. December 1562.

Ejler Hardenberg til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne give Møde i Lund den 17. December for at faa meddelt et Budskab fra Kongen til Adelen i Skaane.

¹⁾ Brevet er sikkert ikke noget selvstændigt Brev, men en Efterskrift til det foregaaende Brev, hvis Indhold det supplerer, og hvori det efter Folderne kan have ligget. Denne Formodning bestyrkes ved, at Vandskjolderne i Nr. 199 passer til Vandskjolderne i Nr. 198.

Vennlig kierlig helßenn nu oc altid forsent med Wor Herre. Kiere her Mogenss, sønderlig guode wenn, tacker ieg ether allt gaatt, i megh haffue beuiist; ieg thett altid gerne aff formuge med ether forskylder. Giffuer ieg ether wenligenn att wiide, att konng^e. mtt. wor alderkieriste naadiste herre haffuer beffalett meg nogenn ærennde, som ieg skall giffue menige adellen till kiende paa hans naadis wegne wdj Skonne. Der for beder ieg ether gerne paa hogbemelte konngelige mtt. wegne, y wille icke lade ether thett were till wmag oc møde wdj Lund paa torsdag otthe dage, som er thennd 17. dag decembris, oc ther paa samme dag att faa hans naadis willie oc ærende att wiide widere, ennd jeg nu skriffue kann. I wille haffue¹⁾ meg thennde min ringe schriffuelse wfor[tenckt]¹⁾, thij ieg gjør altiid gerne, hues eder kiertt er, thett kiende Gud, som ieg eder nu och altid will haffue beffalett. Ex Kiøbenhaffn dennd 7. dag decembris aar 1562.

Eyler
Hardenberg ridder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mannd och strenge ridder her Mogens Gyldenstiern till Stiernholm ganndzke wenligen till screffuett.
Her Egler Hardenberig.

201.

Egede, 18. December 1562.

Ermegaard og Berete Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Paa hans Forespørgsel meddeler de, at deres Broder Bent har givet dem Brev paa ikke at ville sælge eller pantsætte sin Part af Egede til andre end til dem og deres Broder Torben, og sender ham en af begge Brevskriverne beseglet og underskrevet Erklæring herom.

¹⁾ *Lakunerne er udfyldt efter Afskriften i Klevenfeldts Saml. Fol.: Hardenberg.*

Vor gandtzenlyg helssen aldyt fforssendt met Wor Here. Kere her Monss oc kere ffarbror, betake wy eder gandtzenlyg gerne ffor megyd got, j woss sstedtze j mange mode gyort oc beuysst haffuer, huylyd wy ald wor dage gerne fforsskyldede wyle met aldt, huyss gode j wor rynge magt er, ssom wy eder plygtyg er. Kere ffarbroder, ssom j schryffuer oc ere begerynd ad wyde, huore ded breff lyder, ssom wor broder Bendt gaff woss pa Egyd gordt hanss part, ssa gyffue wy eder wenlyg ad wyde, ad hanss breff lyder, ad hand alder sskal jngen huerken ssele elder pandtssete Egyd gordt uden mynd broder Torben oc woss, elder ded ssker met wor wily oc ssamtyke. Men wy gaff ham alder endten pendency elder andyd pa gorden, men wy mente, hanss bref skulde weryd woss got nog. Kere ffarbroder, her wydy j nu menyngen, oc wyle nu yke wyder bemøde eder met dende wor skryffuelsse, men wyle ald wor dage gerne gøre, huad j kand haffue tye-nysst oc gode aff, oc wyle her met haffue eder Gud aldmegtyssste beffalendis met aldt, huyss eder kert er. Kere ffarbror, gør wel oc ssyer Anne mange m gode nat pa wore wegen. Ex Egydt dend 18. dagh dessember 1562.

Ermegordt
Beryte Bylde.

(Bagpaa: Spor af de 2 afklippede Segl, Udskriften og Mogens Gyldensstjernes Paaskrift:)

Erlyg oc welbyrdyg mand oc sstrenge ryder her Monss Gyldensstern tyl Sstyernehholm, wor kere ffarbroder oc ssynderlig gode wen, gandtzenlyg tyl hande.

Jomfruernes breff af Eget.

(Ved ovenstaaende Brev ligger nedenstaaende originale Aktstykke, der er forsynet med Underskrivernes Segl og egenhændige Underskrifter.)

Wij efftherschreffne Ermegaardt Bilde och Birgitte Bilde, her Hanns Bildis dötter thill Egede, kienndis och

giøre witterliggt for alle metth thette wortt obnne breff, att wor broder Torbenn Bilde och wij waar kommit wdj ennd handdell meth wor broder Bennth Biilde wdj saa maade, att hann gaff oss breff och segell, att hanndt icke schulde selge eller affhennde sinn partt wdj Egede gaardt thill anddenn enndtt oss, och siidenn feck Hanns Bernnekou samme gaard aff hannom, som fru Metthe¹⁾ nu wdj werre haffuer. Dog hagde wy icke fanngit samme gaardt ennthenn wdj wor hannd eller heffdt och icke helder hagde giffuith hannom nogenn penningh ther paa. Att saa wdj sandhedtt er, som forskreffuith staar thill ydermere winndisbiurdtt trøcker wii wore signnether her nedenn for paa thette worth aapnne breff och vunderschreffuith meth wor egenn hanndtt. Dattum Kiøffuinnghagenn thenn ix. dag decembris anno dominj mdlxij.

Ermegordt Bylde
met egen hand.

Berethe Bylde
met egen handh.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Jomfruernes bref af Eget.

202.

København, 26. December 1562.

Poul Fechtel til Mogens Gyldenstjerne.

Møntmesteren sender ham nogle nye Dalere, som han har udmøntet, til Prøve.

Erbaer, leue her Mons, grothgunstyger her vnnd frunt. So sende yck juw strengheytt thwe vann denn daelerenn, alsse yck gemaeket hebbe vor her Lae Brae vth beueell k. m. So is vann dem eynem eyne proeue gemaekett, denn kann juwer strengheytt oeck vorsoekenn, watt de

¹⁾ *Hans Barnekows Enke Mette Johansdatter Oxe.*

wegenn marck daeruann holt yntfyne. Gy schollenn de anderenn daeler fyndenn ynn der wychtt vnnd ynn dem fynem alsse dyssenn, de yck vor her Lae Brae gemaeket hebbe. Yck wolde juw strengheytt suluest gespraekenn hebbenn tho Kopenhaegenn, do was yck nycht tho passe. Waer yck juw strengheytt kann tho deynste edder tho wyllenn synn, daer scholle gy my alle tyt guyt wyllych fyndenn etc. Hyr myt Got dem almechtygenn beuaelenn. Datum Kopenhaegenn den anderen dach wynnachtenn. Datum Kopenhaegen anno [dom]ini 1562.

Pauwell
Fechtell.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Ann denn erbaerenn vnnd strengenn herrenn her Mons Guldenn sternn tho Sternn Holm schall dysse breff d. gg . . .

Johan Friis gør¹⁾

Pauel miintter.
Pauel Fechtter.

203.

København, 8. Januar 1563.

Blasius Melde til Mogens Gyldenstjerne.

Han har talt med Steffen Loitz; denne vil ikke have noget med Bjærgværket at gøre, men tilbyder at overtage det udvundne Ertz og sende det til Hamburg. Brevskriveren fremsender Pas for en Guldsmid til Besegling.

Edler gestrenger vnnd ernuhester jnsonder gunstiger herr. Nach erbietung meiner gantzwilligenn vnd vnuordrossenen dienst neben wundschung eines gluckseligenn newenn jars mag e. gest. jch vffs dinstlichst zur widerantwort nicht bergenn, das jch Steffan Loitzen vonn Stettin derselben begern nach vonn wegen des berck-

¹⁾ Disse 3 Ord er atter slettet.

handels¹⁾ habe gesprochen vnd, souiell als jch vonn jhme vermerckt vnd verstandenn, das er hinforder alhie dieses orts berckwerck zubawen vngeneigt¹⁾, das ertz aber, souiell dessenn gewonnen vnd ausgescheidenn, meinert er man solte es jhme zukommen lassenn, welches er forthan nach Hamburg an Hieronimus Wideman verschickenn, der zuuorsicht, derselb solle es zu nutz zu bringen vngezweifeltt guten bescheidt wissen, damit den gewerckenn noch jchtes daruon zu hulff vnd stewer komenn muge, wie er auch hirneben meins verhoffens seine meinung vnd bericht hiruon vnd sunsten allenthalbenn e. gest. zugeschriebenn habe, wornach dieselb sich zuuorhaltenn. Des goltschmidts paßport thu e. gest. jch hiemit hirjnne verwaret vnd verschlossen vbersenden; dasselbig werdenn e. gest. mit jhrem pitschafft ferner zu verfertigenn wissenn. Welches e. g. jch hin widerumb vff derselben schreiben vnangezeigt nicht lassenn wollenn vnnd thu dieselb hie mit dem Allmechtigenn zu aller wolfartt empheleenn. Datum Coppenhagen den viij. tag januarij anno etc. jm lxij^{ten}.

E. gest.

dinstwilliger

Blasius Melde.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen, edlen vnd ernuhesten herrn Magnus Guldenstern zu Sternholm, rittern etc., meinem gunstigen lieben herrn.

Steffen Loitz, Blassius Melde, om tet berichwerch.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Berchandelt, at hand her i landet icke wyl woge.

¹⁾ Sikkert Bjærgværket i Gladsaxe Len i Skaane, hvor Blasius Melde var Bjærgværksskriver.

204.

Frederiksborg, 15. Februar 1563.

Kgl. Missive¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen ikke har hørt det mindste fra Korfits Ulfeldt og Jakob Brockenhuus, der er sendt til Kongen af Sverig, har han besluttet med Lempe at opholde de svenske Raader, der er paa Rejse gennem Riget til Tyskland. Mogens Gyldenstjerne skal straks sende Kongen en skriftlig Betænkning om denne Sag.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om dy ambasatter, i Suerig er sent. — T. o. a. L. 7, 307 b. — Tr.: K. Brb. og delvis i Hist. Tidsskr. 5. R. II, 574.

205.

København, 23. Februar 1563.

Frans Brockenhuus til Mogens Gyldenstjerne.

Som Svar paa Mogens Gyldenstjernes Brev om, at denne og hans Svoger Jakob Sparre har begyndt en Retssag om noget Vikariegods, og at Brevmodtageren efter deres Buds Paastand har hindret Sagsanlægget, svarer Brevskriveren, at Budet slet ikke har været hos ham og altsaa heller ikke har faaet Retten forment, og at han gerne vil hjælpe dem med Sagen.

Min wenlliigh helsenn nu och alltiid forsendt me[dt Wor Herre]²⁾). Kerre her Mogens, suoger och sunderlliig goude wen, tacker ie[g] etther wellwiilligenn och gierne fore allt gott, som y migh giordt och beuist haffuer; wiill iegh thet gernne forskølle, wdij huiss mode iegh whedt och kandt etther tiill wilge werre. Kerre her Mogens, som y schriiffuer mig tiill, adt etthers suoger Jacop³⁾) och y haugde begønth nogen delle her wdj landit om nogit wicarij godtz och then karll, som y haugde her offuer skickt om samme sagh och delle adt forfulge, haffuer bereth for etther, adt huorledis ieg haffuer forbødit, adther icke skwlle fwlgis nogen delle ther paa, saa giiffuer iegh

¹⁾ Et enslydende Miss. sendtes samtidigt til Ejler Hardenberg.

²⁾ Den øverste Del af Brevet er medtaget af Fugt.

³⁾ Jakob Mouridsen Sparre til Svanholm.

etther wenligenn thiill kende, adth etthers bwdt ickie haffuer verit hoess migh och medt migh therom thaldt, och haffuer ieg ingen forhindringh giorth ther paa och icke formeenth samme etthers budt nogen reth. Ther som y wille her nogen offuer skicke samme sagh adt forfulge, wiill iegh giernne hielpe etther ther wdtindenn aldt, huiss mig mwelligt er. Och huor ieg etther wdj nogen mode thiill wilge och goude kandt werre, wiill ieg alltidt befenndis wellwiilliigenn. Her medt etther Gudt beffallendis. Giører well och siger etthers kerre hwstrw mange goude netther paa mynne wegne. Lader Anne¹⁾ sige etther bode mange goude netther. Schreffuit paa Køffnehaffnn then 23. februarij aar mdlxij.

Frantz Brockenhwss.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlliigh welburdiig manndt och strenge ridder her Mogens Gyldenstjerne tiill Stierneholm, siinn kerre suoger och sunderllig goude wenn, wenligen tiillschreffwidth.

206.

København, 27. Februar 1563.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Man har endnu intet hørt fra de danske Gesandter i Sverig och mener, at det er blevet dem forbudt at skrive. De svenske Gesandter, der er paa Gennemrejse i København, har, da de ikke fik Kongens Pas, forsøgt alligevel at forlade Byen, men er blevet standset af Portvagten.

Wenliig helssen forssend mett Wor Herre. Kiere Mogens, synderliig gode wenn, betacker jeg theg for allt gott, huilckett jeg gierne forskylle wiill. Oc feck jeg thin schriuelse, y huilckett thu giffuer tilkiende, atther handlis hartt mett thenom aff Halmsted herritt. Tha ehr thett nu

¹⁾ *Brevskriverens Hustru Anne Tinhuus.*

en besuerlig tid mett almues folck, thj thett er en diur tiid. Oc som thu schriuer, atthu haffuer ingthett kunde forffarre tiil Coruitz¹⁾ oc Jacop Brockenhuss, siiden the ware vdj Halmsted, tha maatthu wide, att wij haffue spurt til tidinge fra thenom aff thenom, som haffue siett thenom vdj Stockholm, atthe skulle haffue weritt vdj Stockholm, och the skulle haffue faad bud fra koningen aff Suerig, atthe skulle komme til hanom tiil Vpsall. Dog haffuer Coruitz eller Jacop icke schreffuitt fraa thenom, siden the ware vdj Halmstad, endog the haffue enspenniger oc folck mett thenom, som the skulle forskicke. Ther for kand jeg wel tencke, atthet skall were thenom forbødet, atthe maa icke schriue fra thenom. Oc giffuer jeg theg weningen tiilkiende, att her Steen Erickssen, her Gabriel Christenssen²⁾ oc en, heder her Jørgenn Finncke, mett flere Suenske ligge her wdj byen. Oc tha the waare først komne hid, hagde her Steen bud tiil meg om pasbord, meden jeg lod hanom giffue til suar, att hand wille fortøffue, til saa lenge jeg haffde schreffuitt kon. maitt. till, men hand wille icke biie, til saa lenge jeg kunde faa suar fra konn. maitt. Och tha jeg fornom, att hand wille endelig ride aff byenn, tha sende jeg bud tiil hanom mett Arild Vgerup, att hand wille biie oc icke giøre konn. maitt. thend spott, att hand wille saa ride aff byen vden konn. maitt^s bewillinge, meden hand wille thet icke giøre oc satte seg paa hans hest oc wille ride aff byen. Oc tha hand kom for statz portten, spurde wagtten hans fordraff ad, huem the hørde tiil oc huort the wille, om the haffde borgermester oc raads pasbord. Tha kom her Sten rendendis oc spurde thenom ad, om the wille forbiude hanom att ride aff byen, hand wille aff byen y same³⁾ naffn, oc feck hans bysse y haanden oc lagde hanen

¹⁾ *Korfjts Ulfeldt.*

²⁾ *Sten Eriksson Leijonhufvud og Gabriel Kristersson Oxenstierna.*

³⁾ *∴ Fandens.*

paa. En aff wagtten, som her Steen holt byssen paa, greb til ett spiud och slo hesten y panden, saa hand motte wige tiilbage. En anden aff wagtten løff tiil oc slo thend yderste portt til. Tha bleff her Steen fortørnitt oc bannede oc kallede thenom danske forredere, mett mange vnøttige ord, oc sagde eblantt andett, ther skulle bløiie pander for. Dog motte her Sten met the andre ride tilbage til theris herberge egienn. Ther for haffuer kon. maitt. nhu beffalitt her Sten mett the andre att skulle fortøffue her paa wiidere besked. Hues ydermere tidinge her er for handen, kand thin tienere Peder Schriuer ydermere siige theg. Oc wil jeg haffue theg her mett thend almegtigste Gud beffalitt. Gjør well och siig hustrue oc børn mange gode netter paa mine wegne. Schreffuitt paa Kiøbenhaffnn thend 27. dag februarij aar etc. 1563.

Johann Friiss til
Hesselagger.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och welbyrdig her Mogens Gyllenstiern til Stiernholm, ridder, sin synderlig gode wenn.

207.

Bækkeskov, 27. Februar 1563.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af, at Mogens Gyldenstjerne har krævet de Penge, som han har laant Lave Ulfstands Farbrodersønner Hak og Jens Holgersen Ulfstand, vil Lave skrive til Jens, for hvis Gæld han er Forlover, og vil faa denne til at skrive til Broderen Hak, hvis Forlover han ikke kender.

Minn gantsche [weluillig]¹).
.forsentt med Gud almectisthe. Kiere her Magnus och besynderlig gode wenn, nest all wenlig tacksig[el]se for allt ere oc gott, som y mig altid giortt oc bewisth

¹) Den øverste Rand er beskadiget. Et enkelt Ord har kunnet suppleres efter en Afskrift i Klevenfeldts Saml. Fol.: Ulfstand.

haffuer, for huilckett y alltid schulle finde mig gansche wellwillig till att fortiene och forschylle, huor ieg wed eder till willge kan were, kiere her Magnus, giffuer ieg eder wenligen tilkende, att jeg fick eders schriffuelße, som y schriffuer mig till, oc forstaar, attj ere begerendis eders penninge igen nw till pindsdag aff mine farbroder sønner Hach oc Jens, som siisth talid war, som ieg oc lod thenom eders wilge forstaa wdj Kiøffuinhaffn. Saa giffuer ieg eder wenligen tilkende, att jeg med mitt wiße bud will schriffue Jens Holgerßen ther om till met thet første, som jeg er forloffuere forre, saa ieg haabis till, hand schall nest Guds hielp stille eder till frids till then dagh; thj hand loffuede mig thet siste gang. Huem som Hackis forloffuere er, wed ieg iche for wist, siden thet forhalitt sig saa lenge for hanom baade y Kiøffuinhaffn oc Lund, huilckett jeg forser mig, y jw well och lade giffue thenom eders wilge till kende. Ieg will oc røre nogett wdj Jens Holgersens breff, att han oc will schriffue Hach ther om till. Kiere her Magnus, jntid synderligt ydermere wed jeg att biude eder till paa thenne tiid, wden will altid gjerne giøre, huis eder kiertt er. Her med eder alltid Gud almectiste beffalendis. Giører well oc helßer frw Ane oc eders jomffrwer med mange gode netter paa mine wegne. Frw Giørill¹⁾ lader helße eder oc frw Ane oc eders jomffruer met mange gode netter. Ex Beckeskow then 27. februarij anno 1563.

Lawe
Wlstandtt.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erligh welbyrdiig manddt och strenge ridder her Magnus Gyldenstiernn till Stiernholm, min kiere frende och besynderliig gode wenn, gansche wenligen till schreffuidthh.

Laue Vlstand breff om tet, hand har lauet.

¹⁾ *Brevskriverens Hustru Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne.*

208.

København, 19. Marts 1563.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har kaldt Rigsraaderne til København til Palmesøndag. Johan Friis beder ham komme, selv om han ikke er rask nok til at gaa paa Slottet.

Kere her Magnus. K. mt. hauer forscrefftt alth rigzens raad hiid til Kopnehagen palme søndag. Gør vell oc kom wiist selff met. Esthu icke saa for¹⁾, ath thu kandt gaa paa slotthet, tha kom ligeuell oc bliff vdj thin eghen gaard her i byen. Jeg forstaar vell, thet er teg besuerligt; thu viilt ligeuell viist komme, thet er behoff. Gud beffaler jeg teg. Aff Kopnehagen fredagen thend 19. marcij 1563.

Johan Friis tiil Heslager.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig her Magnus Gyldenstiernn tiill [Stienn]hollm, ridder, sinn synderlig gode wenn.

Johan Frijs om dy ambassatter af Suerig etc.

209.

Königsberg, 18. April 1563.

Rochus Plackwicz til Mogens Gyldenstjerne.

Brevskriveren har været ved at drukne med sine Børn udenfor Königsberg. Ved Losningen af hans Fjendele har han været nær ved at brække sin Hals. Om Dr. Gønnes har han kun erfaret lidt; denne vil næppe give sig af med Alkymi, men synes at ville drive Allundrift. Brevskriveren dementerer Rygterne om Kovnos Fald, hvorimod Russerne har erobret Plozk. Han bor paa Steindamm i Königsberg og har skaffet Tolderen i Helsinger en Lærer til hans 2 Sønner; Tolderen vil i nær Fremtid sende disse til Königsberg. Hvis Mogens Gyldenstjerne vil skrive ham til, kan Brevet tilstilles nævnte Tolder til Besørgelse.

¹⁾ D. v. s.: før, rask.

Meine ganz¹⁾ willige dinste vngeschparttes leibes vnderenniglich allezeit bereit. Edeller, geschtrenger, er vndt fester, wolbenamter her. Euer g. gesunt samp euer edellen vnd tugenczamen frauen, dorczu den tugenczamen gunckfrauen²⁾ vn samt den gungen hern, e. g. liben kinder, den gesunt vnd kristlich leben Got fon himel mit langem reigiment geben wolde, wer mir ganz trestlich³⁾ czu erfahren etc. Nochdem, geschtrenger herr, thu ich e. g. fon erschten czu wissen, das ich for Keinicksber balder⁴⁾ mit meynnen kindern im tiffen⁵⁾ fortruncken⁶⁾ bin, den Got fon himel hot sunderlich durch seine gotlich hilff erhalten. Weitther thu ich euer geschtrencket⁷⁾ czu wissen, do ich mein armut⁸⁾ for Kenicksperck ap solt laden, hatte ich kerle iiii, di schtarck worn, Littauen, faulle schloIn⁹⁾; so greiff ich im czorn czu vnd hop schwerrer als der czwenne vnd czubroch mich om rucken, das kaum den hals dofon gebrocht habe; den durch Gott vnd mittel vnd wege ist das nu widerom gut. Was ader denn duckter Gonnes mit seiner argimey¹⁰⁾ betrifft, habe ich noch keinen bescheit, den der duckter ist sider weinachten nicht czu haus gewest. Achtage noch ostern yst der duckter czu haus komen vnd so fil czu tun bei ffursthlicher gennoden, das ich nicht fil sunderliches erfahren habe mugen. Den der duckter, kan ich so fornemen, wirt die archmisterey¹¹⁾ nicht fil achten, den her hot lossen hutten vnd bleienne

¹⁾ *Brevskriveren gengiver den tyske z-Lyd (ogsaa ds) ved cz.*

²⁾ *Brevskriveren skælner ikke mellem Bogstaverne g og j.*

³⁾ *Brevskriveren bruger e for ø, o for a osv.*

⁴⁾ *Bald, nær.*

⁵⁾ *Die Tiefe, Dybet.*

⁶⁾ *Ertrunken, druknet.*

⁷⁾ *Gestrenghet.*

⁸⁾ *Mine fattige Ejendele.*

⁹⁾ *Maaske = Schelme?*

¹⁰⁾ *Alkymi.*

¹¹⁾ *D. v. s. Alchymistereit*

pfannen lossen alles fertick machen auff allaune vnd kupferwasser, dorczu eyinne hutte auff eissenschtein. Vnd tu dor neben e. g. czu wissen, di rede ginge in Dennemarck czu Helnische ere¹⁾, Kauen²⁾ wer gewunen; das ist, Got habe lop, nicht, den eyinne schtat hot der Reus her gewunen in Littauen vnd Reuslant, dy hest Pluczkafa³⁾, deuczsch Pluczkau, di ist forzeitten des Reussen gewest; dor naben fil folck auff beiden teillen fil folck forloren ist; das leit von der Wilde xxxiiiij meillen. Di rede gehet, das das gancz Gros Pollen auff sein sol. Auff die Plucze reisse kan ich e. g. nicht fil berichtun. Wen mir e. g. wolt schreiben lossen, ich wonne auff dem schteintamme czu Kennicksberck, aldo wirt nicht e. g. erfrogen lossen, wen man froget noch dem Rochus Plackwicz, dem arcz. Den, geschtrenger herr, ich haben dem czelinner⁴⁾ auff Helnische ere seinen czwe knaben eynnen magister forschafft, der wirt si auff das este⁵⁾ kein⁶⁾ Kennicksber schicken. Wu⁷⁾ mir euer geschtrencket was wolt czu czeitten schreiben lossen, das dis selbe schreiben dem czellner wirt, der wirt mir das gernne czu handen schtellen. Ich mecht gernne wissen, wi es mit e. g. gelegen wer, ap e. g. noch gesunt wer vnd dy gennedige frau, dorczu dy gutten gunckfrauen vnd gunge herren, ferderlich dy gunckpfrau Suffa⁸⁾, dy nu e. g. arczst yst, di mich nu fon euer geschtrencket gar fordrungen hott. Wunczsch ich allen fil taussent gutter nacht vnd tage vnd meynnen vndertennigen dinst. Datum Kenicksberck den nesten sontack nach ostern, als man czelt noch Cristi vnssersch

¹⁾ *Forvanskning af: Helsingør.*

²⁾ *Formentlig: Kovno.*

³⁾ *Plozk i Vojvodiet Plozk i Polen.*

⁴⁾ *Zöllner = Tolder.*

⁵⁾ *Auf das Eheste = i nær Fremtid.*

⁶⁾ *Gen, gegen = til.*

⁷⁾ *Wo = hvis.*

⁸⁾ *Datteren Sofie.*

sallickmachersch geburt taussent funff hunder vnd im drei vnd sechzicksten gore.

E. g. williger

vndertonner

Rochus Plack.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edellen geschtrengen er vndt festen herren herr Manus Guldenschtern, ritter, auff Schternholm, meinem aller gennedigisten herren.

Rockus.

210.

København, 24. Maj 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at komme til København Tirsdag efter Hellig Trefoldigheds Søndag [8. Juni], da Kongen har noget for Riget magtpaaliggende at tale med ham om.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Herre dags breff. — Tr.: K. Brb.

211.

Brandstorp, 30. Maj 1563.

Christoffer Mogensen Handingmand til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sagen mod Lasse Skaaning, om Tømmerlast til Mogens Gyldenstjerne og om Regnskabet af dennes Len. De, som har Len i Norge, har faaet Befaling til at være rede med Heste og Harnisk. Han beder Mogens Gyldenstjerne lejlighedsvis lægge et godt Ord ind for ham hos Kongen, da hans Len er sat saare højt.

Min velligen tenest eder nu oc altidt kerligh forsent met Vor Herre. Kere her Maans, sønderlige gode ven, nest ein venligen tacksigels for meget got, i meg giort oc beuist haffuer, huilkit ieg aff formogen gerne forskøld

vil, kiere her Maans, saa haffuer ieg faat ederz skriffuels om Lasse Skaanigh, saa vil ieg gerne efter eder scriffuels tale hanom til i rette. Men meg er sagt, at han er nu paa hans farendis veg oc vil neder til eder sielff oc handle met eder, hor eder sønes, i ville haffue det met hanem. I skal findet i sandthet, den foringh har handt op baaret, vden kandt vere paa naaget, handt konde geste, det vor dog icke megit. Vile i, da vil ieg vel faa det beskreffuet oc sende eder. I scriffuer, at i sender meg en fulmagt at tale hanem til i rette; den har ieg icke faat nu met denne skrifuels, men i gaff meg dog ein fulmagt det siste ieg var hos eder. Der som handt kommer til eder, totte meg best vere, i tager aff hans peninghe. Kere her Maans, haffuer ieg nu fløt¹⁾ ederz skiper sit fule lat²⁾; hade handt mer kunne ført, skole ieg fløt hanem mer. Oc sender ieg eder tuenne register, et for det lat tømber, i fick i fiordt, oc et paa dette lat, huat det koster, saa meget ieg har konde faat vden penige. Det ieg icke har faat vden penighe, som i vider forfare i disse sedel, vil ieg forstrecke oc lat indtscriffue i ederz regenskap. Ieg har oc vel naagle penighe paa dette aars regenskap, dog haffuer ieg icke en samlet denem alle. Saa tør ieg icke sende denem fraa meg før denne fegde, for ieg vet alder, hor der vil gaa til, men ieg vil opkreffue oc giøre ederz regenskap klar met det første, saa i met Gutz help skal faa got besket aff ederz len. I vile vel giøre oc scriffue mig til, ner eder stedis but, hor i vil haffue met Las Skaanigs handel, om handt kommer til eder, oc met ederz regenskap oc penige, om ieg skal sende eder denem eller eigh. Christen Monck haffuer forscreffuet de gode mendt, der kong. magt forlenigh haffuer her vdj landet. Saa haffuer ieg oc verit der hos, oc holtt handt os for, at vj

¹⁾ *Flyet.*

²⁾ *Ladning.*

skole vere alting ferdig met heste oc harnessk, ner til siges, huilket vj alle gerne vile giøre, oc ieg siger for myn part gerne oc en ødermer, en myn formoge er. Kere her Maans, meg er atvarit, at di er nogle, som skole staa efter mint len¹⁾, dog vet ieg icke sandthet der om. Oc som ieg talet, det siste ieg var hos eder, oc gaff eder til kende, at det var meg saare høgt set, saa vet det Gut, hor der om er, oc sønderligen, som det nu gaar til. Heste, harnessk oc der til en stor teringh vden anden forsøms, det koster meget. Dog hor der om er, vil ieg icke nu klage meg i denne tidt, men ieg vil gerne lade meg bruge oc giøre mit beste aff myn øderste formoge, hor meg til siges. Gut giffuet, at ieg motte haffuet, som ieg hadet, den tid ieg var hos eder, da hade ieg en naagen fordel; nu kandt ieg vel tencke, det er icke tidt at begere naaget paa denne tidt, vden det konde sig saa falle, at i konde hielpe meg et got ordt, om ieg komme paa tal hos kong. magt. Jeg skolle met Gutz help vdjgen findis kong. magt vilige oc tro tener, hor vdi hans nade mig bruge vil, som ieg dog kendis skøldig at vere, der ieg endt intit hade aff hans naade. Kere her Maans, giører vel oc forlader meg, ieg bemøder eder saa meget met denne mijn skriffuels. Ieg vil met Gutz help alle mynne dage findis ederz vilige tener oc fatigh ven oc gerne giøre, huis eder til vile oc gode kandt vere. Her met eder Gut befelendis. Ex Branstorp 30. maj anno 1563.

Cristopher
Maansen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc velbørdig mandt oc strenge rider her Maans Giøldenstiern til Stierneholm, myn sønderlige gode ven, ganske venlig sendis dette breff.

¹⁾ Han var 8. Sept. 1562 blevet forlenet med Rygge, Aabygge, Ide og Raade Skibreder som Regnskabslen.

212.

København, 12. Juni 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade Bønderne ved Søsiden rejse Bævner og holde Strandvagt.

T. o. a. L. 7, 401. — Tr.: K. Brb.

213.

København, 24. Juli 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om Madskatten i Halmstad Len.

Udt. i T. o. a. L. 7, 448 og 449 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

214.

Helsingborg, 31. Juli 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne¹⁾.

To Skibe, som Hertug Adolf sender, skal han lade følge med Orlogsskibene. „Nachtigalen“ skal først følge det Skib, der skal gaa til Varberg med det grove Skyts, og derefter de 3 Skibe, der er sendt til Vestersøen. Feltskytset skal sendes til Helsingborg. Han skal straks sende til Helsingborg alle de kgl. Vaaben²⁾, hvorunder Kongen i København har ladet prente: „Salua guardj“.

(Paa en indlagt Seddel:) Han skal endnu lade trykke 200,000 af forskrevne kgl. Vaaben med de Ord: „Salua guardj“ og lade dem iligen sende efter Kongen med et sikkert Bud. Han skal tilsiige Høvedsmanden paa „Nachtigalen“, at han og de andre 3 Skibe i Vestersøen skal tage alle de rostocker og stralsundiske skibe, som de kan komme over, og sende dem til København.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Ten første dag vdij augustij anamet. — T. o. a. L. 7, 496. — Konc. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ I Udskriften kaldes han fra nu af atter: Statholder paa vort Slot København.

²⁾ D. v. s. Breve med det kgl. Vaaben.

215.

[København], 1. August 1563.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han svarer paa alle de enkelte Punkter i ovenstaaende kgl. Missive af 31. Juli, advarer mod at angribe Skibe fra Rostock og Stralsund, sender et Brev fra Hovedsmanden paa Gulland til Peder Skram og et Brev fra Hertug Ulrik af Mecklenburg.

Sthormegtiste, hogborne første, allernaadigste herre og koning. Min wnderdanige pligtige tro thieniste e. kon. mt. altid tilforn. Aldernaadigste herre, giffuer jeg e. kon. mt. gantz wnderdanigen tilkiende, at jeg haffuer bekommet e. kon. schriffuelse, wdj huilcken etthers kon. mt. lader forstaa, at etthers kon. mts. frende, hogborne forste hertug Adolph etc., skicker etthers kon. mt. thuende skibe at bruge hoes andre etthers kon. mt. skibe, effthersom etthers kon. mts. schriffuelße widere formelder. Aldernaadigste herre och koning, saa wil ieg etthers kon. mt. wdj ald wnderdanighett icke forholdet haffue, at same thuende skibe ere indkommen her for byen, och er thett ene skib Løen, som etthers kon. mt. gaff tilforn hogmelte etthers kon. mts. frende, och thett andet en liden pincke. Løen er worden lack, saa then nu strags er lagt paa bradebenckenn och skal iligen bliffue bradt¹⁾ og egen tilflid. Om skibsfolcket paa same skibe haffuer jeg tald met her Peder Skram, och haffuer hand loffuet strags wdj morgen bethimmen alting ther om at wille til ende forhandle, och²⁾ staar thennom en monetz besolding til paa Løffuen, men thennom paa then lille pincke er giffuen thuo daler paa handen, ellers ere the och wbetalde. Och begiere bode skibene at motte bekomme skiøt och fetallie. Och som etthers kon. mt. lader melde om thett groffue skiøtt, etthers kon. vil haffue til Waardberig, tha wil jeg etthers

¹⁾ At brade = overstryge med Tjære eller Beg.

²⁾ Ordene: „och staar . . . fetallie“ er en Rettelse. Der har oprindelig staaet: „huad the skulle haffue. Och siden skal bliffue mett skibene effther ethh. bestellit effther etthers kon. mts. schriffuelße och befalling“.

kon. mt. vnderdanigen icke forholdet haffue, at her icke haffuer verit noget skib, som ther til kunde brugis, før end vdj gaar then pram Boel vom Ring er indkommen, och wil jeg wden ald forsømmelße same skiøtt lade forsende och ther hoes afferdige Nachtigalen effther etthers kon. mts. befalling. Thett andet skiøtt skal mett første wind komme neder for Helsingborg. Och hues redskaff til skiøtt skal brugis, haffuer jeg tald met Pouel von Sara¹⁾ og Peder Bilde²⁾ ther om, huilcket the etthers kon. mt. wille berette.

Om the waaben, salua guardj etc., will jeg och effther etthers kon. mts. schriffuelße bestille, och sender jeg etthers kon. mt. saa mange, som aff same waben ferdige ere. Och som e. kon. mt. schriffuer, at ieg skal befalle etthers kon. mts. høuitzmand paa Nachtigalen, at hand mett the andre thre etthers kon. mts. skibe, som vdj Vestersøen er vdskickede, skulle thage paa alle the Rostockers och Straalsundiske skibe, the kunde offuerkome, tha haffuer jeg tald ther om met cantzeleren³⁾ och Børge Trølle(!), och tækkes oss raadeligt were, at etthers kon. icke end nu laad tage paa thennom och giørde etthers kon. mt. thennom til wuenner, wden etthers kon. mt. haffuer anden orsag, end wij end nu aff wide. Jeg sender etthers kon. itt breff, som høuitzmanden paa Gotland⁴⁾ her Peder Schram tilschreffuit haffuer⁵⁾. Etthers kon. mts. wille werdis samme breff e. kon. mt. at lade foreleße. Om orloug skibene haffuer jeg tald met her Peder Skram, rentemesteren⁶⁾ och slotzschriffuerenn⁷⁾; tha haffue the loffuet,

¹⁾ Oberst, øverste Arkelimester.

²⁾ Krigskommissær.

³⁾ Johan Friis.

⁴⁾ Jens Bilde.

⁵⁾ Ordene „paa . . . haffuer“ er en Rettelse. Der har først staaet: „aff Borneholm mig til schreffuit haffuer“.

⁶⁾ Joakim Beck eller Ejler Grubbe.

⁷⁾ Knud Pedersen.

at the altingst skulle bliffue seigelferdige til onsdag, bode met fetallie och anden nottorfft. Jeg sender e. kon. mt. och itt breff, som e. kon. mt. er tillschreffuit fran hertog Wlrich aff Meckelborg. Och wil e. kon. mt. her mett til lockelig och langwerende regimente Gud almechtigste befallit haffue.

Paa sidste Side Mogens Gyldenstjernes Paaskrift (med Blyant):

Anno 63 ten første dagh jullij.

og med en anden Haand (med Blæk):

Primo die augustj anno incarnationis 1[5]63¹).

Ikke egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

216.

Roskilde, 1. August 1563.

Fru Anne Lykke Otte Krumpens til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Rygter om, at der gøres Forsøg paa at faa nogle af de til Hald liggende Herreder udlagt som Pant, beder hun fra sin Ægtefælle Otte Krumpen, som har Livsbrev paa Hald Slot og Len, Mogens Gyldenstjerne om at hjælpe ham imod saadanne Forsøg.

Myn a. k. her Moens Gylenstern, lader her Otte²) deg sa gansk gerne bede, at dere dw kant forfare, om der komer nogele tyl kansleren oc deg ath wel nw pante af de heret der, som leger nw tyl Hald, anten de ij heret j Mors och et j Salyng met de andre, der leger tyl Hald, dye her Otte har kong. mags. lyfbref pa, alt som la tyl Hald, der salyge kong. mag. døde, dog har her Otte jcke mere af renten, den vese rente, en j parten af den wwese rente, der har han lyfbref pa. Det blef ham atvaret j gord, syden han talde met deg, at der var de, der vyle

¹) *Da Brevet er Svar paa det kgl. Missive af 31. Juli, er Mogens Gyldenstjernes Datering øjensynlig urigtig, og Datoen maa være 1. August; se ogsaa Nr. 217.*

²) *Hendes Ægtefælle Otte Krumpen.*

talle met deg oc kanseleren der om. Sa beder her Otte deg som hans hwle ven, at dw welt nw gøre ham j de mode, som dw vyle han skwle gøre. Han sagdet tyl Jacob Beck, syden han geck ned af slothet; men deg forlader han seg høgeste tyl. Myn kere her Moens, dw skalt fyne bode hanwm och meg som dyne tro hwle venner. Den alsomectegeste here Gwd befaler jeg deg met hwstrw oc børn. Ex Roskyle søndagen nest effter sante Olof dag mdlxij.

Anne Lycke, dyn hwle syster,
egen hand.

217.

Helsingborg, 2. August¹⁾ 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har modtaget hans Brev²⁾ og Brevet fra Jens Bille³⁾ om Vanskeligheden ved Udspisning af Orlogsskibene af Gulland. Mogens Gyldenstjerne skal forhandle med Rentemesteren derom og, dersom der er Mel, Malt og Humle, som kan undværes, sende det til Jens Bille, for at han kan lade brygge og bage dér paa Landet til Orlogsskibene.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift⁴⁾: At sende malt, humelle, miel male. — T. o. a. L. 7, 501. — Konc. — Tr.: K. Brb. (til Raaderne).

218.

Lund, 5. August 1563⁵⁾.

Daniel Rantzau til Mogens Gyldenstjerne.

Efter Kongens Befaling har han af sit Regiment afgivet en Føennike Knægte under Torben Bille til Københavns Besætning og 10 Roder til

¹⁾ Orig. er fejlagtigt dateret: 2. Juli.

²⁾ Af 1. August, se ovfr. Nr. 215.

³⁾ Hovedsmand paa Gulland, se nævnte Brev.

⁴⁾ Paaskriften er skrevet paa det delvis sammenlagte Brev, saa at noget af den findes paa Brevets Forside, Resten paa Bagsiden.

⁵⁾ Tallet er noget utydeligt, men skal læses som 1563, ikke 1562, som undertiden sket.

Flaaden. Han anmoder Mogens Gyldenstjerne om at lade dem faa Underholdning eller Lønning og om at lade Torben Bille faa Godtgørelse for de efter Mønstringen ankomne Knægte.

Mein freuntlich vnnd willige dienste mit wunschung alles gueten zuuorn. Gestrenger, erenuhester vnnd erbar, besunder gunstiger freundt, jch mag euch hier mit freuntlichen nicht vorendthalten, wie das kurtzuorgangener tage vonn der kon. matt. zu Dennemargkh etc., meinem gnedigsten herrn, befehlich an mich gelangett, das jch von meinem regiment jn die besatzung zu Kopenhagen ein fendlen knecht vnnd darbenieben noch zehen rotten, die zu schiffe sollen, vngeseumett vorordenen vnndt abfertigen woltt, welchem jrer kon. matt. befehlich jch nachzuleben schuldig, vnnd hab demenach zufolge demselben ein fendlen knecht, daruber Torban Bilde hauptman, neben denen zehen rotten, die zu schiffe sollen, abgefertigt. Vnnd nachdeme dan die zehen rotten geldtbloß vnnd biß anhero ringe vorstreckett seindt, so thu jch hiermitt dienstlich bitten, jr wollet die verordnung thuen, damit dieselben knechte biß zu jrem aufftzuge mit notturfftigen vnnderhalt vom hauß oder aber mit einer lehnung, die jnen widervmb abgezogen werden kan, vorsehen vnndt vorstreckett werdenn mochten.

Nebenn deme, dieweil jch nun der konn. matt. gnedigstem befehlich nach Torbann Bilden mit seinem fendlin jn die besatzung abgefertigt, so will jch jn keynenn weg gleuben, viel weniger vorhoffen, das dasselbige von meinem regiment genhommben vnnd etwa einem andern regiment vndergesteckt werdenn soll. Bitt derhalben gleichfalß hiermitt freuntlich, jr wollet gleichfalß vorordenunge thuen, damit die knechte vngeseumett foriret werden mochten, auch mitt denn wirten jn den herbergen die vorschaffung thuen, das dieselben nicht vbersetzt, sondern vmb eine wochentliche, zimliche, leidliche vnnd benente abgiff jn die kost behandelt. Was auch die

jtzigem befehlichslenthe betreffendt, das dieselbigen bey jren befehlichen vnabgesetzt vorpleiben mogen, dan sie meinem vortrawen nach, alß von jnen bißanhero beschehen, dasjenige thun werden, als ehrlichen krigsleuthen auch jrem befehlich nach eigenen vnndt geburen wirt. Solte aber einer oder mehr hiruber vnngewurlich befunden werden, der soll von mir mit solchem ernste furgenhommen werden, das sich anndere doran zustossen. Vnd zweifell also nicht, jr werdett euch gedachtenn Torban Bilden vmb meinet willenn jn allem gueten lassen beholen sein. Dorann beschicht der kon. matt. zu genedigstem gefallenn, vnnd jch bins vor meine persone jdertzeit freuntlich vnnd willig zuuordienen geneigtt. Datum jn eill jn meinem aufzuge vonn Lunden den 5ten augustj anno etc. 63sten.

Daniell Rantzow
obersther mpp.

(Paa et indlagt Blad følgende:)

Postscripta.

Auch, besunder, gunstiger freuntt, ist es an deme, das Torban Bilden, dem hauptman, seine nachkommende knechte nicht gutt gethan worden; jst aus der vrsachen beschehen, das er jn der beschenen letzten nachmunsterung mit seinen knechten abgelegen vnnd jn solcher eill die munsterung nicht ablangen mögen. Dieweill nun den anderenn meinen hauptleuthen jn der munsterung jre nachkommende knechte gutt gethan worden vormöge der kön. mt. zusage, auch der commissarien vortrostung, demnach so jst hiermitt mein freuntlich bitten, jr wollet die vorschaffnus thun, das Torban Bilden gleich den anderen hauptleuten seine nachgekommen knecht gut gethan vnd vnnderhalten werden mochten; das will jch hinwider freuntlich vordienen. Datum jn eill.

(*Bagpaa Brevet: Mærke af Seglet og Udskriften.*)

Dem gestrengen erborn vnd erenuesten hern Magnuß Guldenstern, rittern, des konigreichs Dennemargken reichsrathe vnd kon. matt. itzo vorordenthen obristen vnd general stadthaltern, meinem besundernn gunstigen freunde.

Tr. (undtagen Seddelen): H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 381 f.

219.

Halmstad, 8. August 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Anmodning om at medbesegle medfølgende Brev til Kurfyrst August af Sachsen paa 100,000 Dlr., som denne har laant Kongen. Om Behandlingen af de til Kongen adresserede Breve.

T. o. a. L. 7, 509. — Konc. — Tr.: K. Brb.

220.

Halmstad, 8. August 1563.

Peder Bille og Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

De sender ham Besked fra Kongen om Jens Truidsen Ulfstand. Om Krigsskibenes Udrustning. Knud Jude er kommet i Mistanke hos Kongen.

Orig. med Herluf Trolles Segl (det andet Segl afrevet), Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Peder Bylle, Herluff Trolle. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 41.

221.

Korsøgaard, 11. August 1563.

Lavrids Skram til Mogens Gyldenstjerne.

Han forespørger om noget Gods paa Fyen, som han ønsker at faa i Pant for det Laan, som han har ydet Kongen.

Mynn gandske wenliig och kierliig helßen nu och altiit forßennd mett Wor Herre. Kiere her Moghens Gyldenstierne, frennde och synderliige gode wenn, be-thacker jeg etther ßaa gandske høgeliighen och giernne for ßaa megiiit ære och goth, y meg altiit och vdj ßaa

mange maade vfforskyldt giortt och bewiist haffuer, och beßynderliighen for hues ære oc gode y meg bewiiste, nu thet ßiiste jeg war y Kiøffuenhaffn hoes etther. Gud giiffue, thet war vdj myn macht, att jeg thet vdj noghen maade hoes etther (eller noghen aff etthers) wiisthe att kunde forskyldte eller giøre noghen then diell, ther y kunde haffue ære eller gott aff, wiilde jeg aff ald myn ringe macht och formue findis ther ßaa godwiillig tiill, ßom jeg war etthers eghen sønn, ßom jeg etther des plichtug er. Kiere her Moghens och kiere frende, giiffuer jeg etther gandske kierligen tiillkiennde, thet jeg nu war vdj Kiøffuenhaffn effther kon. matts. begiering och ther haffde mett meg, hues guld, sølff, kieder och klenodie ßom Gud almechtigste meg och mynn kiere hustru vntt och tiillfføgiitt haffuer, effther ßom hans kon. matt. war begierindis, att jeg wiilde forstrecke hans kon. matt. ther met, huilckett jeg och gerne wiilde findis offuerbødiig tiill, ßom jeg myn herre och konning plichtug war. Dog haffde hans kon. matt. tiillforn loffuit meg att wiilde be-thencke meg ther for och vnde meg noghet vdj forwaring, saa thet jckj skulde were mynn skade for stoor. Och nu jeg war ther vdj Kiøffuenhaffn hoos hans kon. matt. och bød hans naade thet tiill, tha war ther jnghen sted, ther jeg kunde finde noghet, att thet jo entthen war forpantthet eller forloffuitt met liiffs breff, ßaa thet jckj stodt tiill att bekomme. Saa paa thet ßiiste fiick jeg sliig beskeed aff hans kon. matt., att jeg skulde drage hiem och holde hans kon. matt. tiill gode¹⁾, hues guld, sølff oc pendinge jeg haffde, och lede op, huor jeg kunde finde noghiitt, ther jckj war forpantthet eller vdgiiffuitt liiffs breff paa, och ßiiden beßøge etther och the andre gode herrer, ßom hans kon. matt. haffuer befalliitt och fuldmacht giiffuitt att handle met adellenn vdj the maade; saa skulde jeg

¹⁾ Under 8. Juni 1563 blev der udstedt et Gældsbreu til ham paa 200 Joakimsdlr. (tr.: K. Brb.).

bekomme then forwaring, ther jeg skulde komme skade løs ther fran met. Saa, kiere her Moghens och kiere frennde, haffuer jeg nu, siiden jeg kom hjem, løggt alle wegne om her y landiitt, tha kand jeg slett jntthet finde, ther jeg kand høre eller spørre, ther skall kand staa tiill att bekomme. Saa haffuer jeg raad mett myn suoger Otthe Brade¹⁾ ther om; tha haffuer hand giortt meg vnderwiisning paa noghet y Fyenn, om huilckett hand paa myne wegne haffuer schreffuitt etther tiill, huilckett hans breff jeg nu sender etther, huor vdaff y well wiider kand forffare bode hans och mynn miening, end jeg nu schriffue kandt. Kiere gode frennde, saa er myn gandske wenliig bønn tiill etther, att y wiilde well giøre och, som myn gode thro och loffue staar tiill etther, och bethencke etther vdj thenne lag och thale ther om met huilcke aff the andre gode herrer, ther y thrøsther tiill ther skulde wiilde were god paa myn siide. Och ther som y och the gode herrer paa kon. matt. wegne wiilde vnde meg thet vdj forwaring for hues ieg kunde aff sted komme att forstrecke ther paa, tha wiilde jeg giøre, liige som mynn suoger Otthe Brade etther paa myne wegne ther om tiill schreffuit haffuer, om thet stod tiill att bekomme, och wiilde met Gudtz hielp well were bode myn herre och konning och mit fæderne riige saa nyttiig och brugeliig y alle maade, som hannd er, thet nu haffuer. Kiere her Moghens och kiere frende, ther som samme handell stod tiill att bekomme, tha war jeg fuld giernne begierindis aff etther, att y wiilde well giøre och haffue then vmaghe och schriffue meg ett ord tiill jghen ther paa met thet mit bud, saa wiill jeg met thet aller snariste sieliff komme offuer tiill etther och giøre ther en ende paa. Och ther som thet jckj stodt tiill att bekomme, att y tha wiilde well giøre som myn gode slecht och byrd och jckj lade

¹⁾ *Otte Brahe Tygesen, g. m. Beate Bille Clausdatter, Søster til nedennævnte Maren Bille Clausdatter.*

etther mercke for noghen, huem thet war, ther stodt effther
ßamme handell, och att thet jckj maatthe komme wiidere
end hoos etther ßielff. Kiere her Moghens och kiere
frende, gjører nu her vdj, ßom myn fuldkommeliig gode
thro er tiill etther, och forlader meg, thet jeg nu byuder
ßaa driisteliig och vfforskyllth offuer etther och vmager
etther nu ßaa megiitt met thenne myn lange schriffuilße.
Ther ßom y vdj noghen maade wiid att bruge meg etther
eller noghen aff etthers tiill thienniste, ære eller gode,
skall y altid haffue att raade och byude offuer meg ßom
offuer enn etthers beßunderliig gode wenner och then,
ther altid gerne gjører, hues etther kiertt er. Her mett
wiill jeg nu och altid haffue etther met alth, hues etther
kiertt er, then almechtiste herre och Gud ewiig och
ewindeliig befalliid. Wiill y well giøre och haffue then
vmage och ßiige etthers kiere hustru mange m gode
netther paa myne wegne, och lader Marinne¹⁾ ßiige bode
etther och hinder mange m gode netther. Schreffuitt paa
Korßøgaard onßdaghen nesth effther sanctj Laurentj dag
anno etc. 1563.

Lauriitz
Schram.

Kiere her Moghens, kiere frende, gjører nu ßaa well
for ald hues gode och loffue jeg stiller tiill etther, och
lader huercken Otthe Bradis eller thette breff komme
andre for øgne end etther ßielff, førre Gud wiill, jeg
kommer etther ßielff tiill ordtz.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdug manndt och strengge riidder her
Moghens Gyldenstierne tiill Stierneholm, kon. matts. stadt-
holder vdj Kiøffuenhaffn, myn kiere frende och beßyn-
derliig gode wenn, gandsche wenliighen tiillschreffuith.

¹⁾ *Maren Bille Clausdatter, hans Hustru.*

222.

I Lejren for Varberg, 11.—12.¹⁾ August 1563.

Peder Bille og Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

De lover at tale til Kongen angaaende de Sager, om hvilke Mogens Gyldenstjerne har skrevet. Tropperne er nu samlede i Varberg og skal drage mod Elfsborg. De beder om Forsyning med Proviant fra København. Om Mistanken mod Knud Jude.

Orig. med 2 Segl og Udskriften. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 42.

223.

Tangegaard, 12. August 1563.

Rasmus Sverke til Mogens Gyldenstjerne.

Han udtaler Haab om, at Forliget mellem Mogens Gyldenstjerne og hans Svigerinde Fru Anne ogsaa maa omfatte ham, forsvarer sig mod forskellige Beskyldninger: for Forhugning af Skov, for Stævning af Henrik Knudsen Gyldenstjerne, for sin Handlemaade i Husbysagen, og skriver om Smørprisen og Brevkisten.

Myn ydmyge tro tienesth altiidt forlønt mett Wor Herre. Kiære hosbondthe, giffuer ieg etther ydmygeligen tilckiende, atth jeg feck etthers sckriiffuelße, att y och frwe Anne²⁾ paa Jffuerlnes ære forligtt om aldt then tretthe, der etther och hyndhe ymællom war; thet tycker meg well wære. Hwn motthe well thet førre haffue giorth, tha hagdhe iegh icke fangitt saa manghe ondhe ordt och trußell, som ieg haffuer faaetth her tiill aff hyndhe. Och siger hwn endtnw, atth y och hwn ere forligth och ieg skall ther wdhen faare; thij troer ieg etther saa well, kiære hosbondthe, att

¹⁾ Brevet har: taarsdagen thend 11. augustj; men Torsdagen var den 12. August. Antagelig er Ugedagen rigtig og Datoen fejlskrevet. H. Rørdam citerer Brevet i *Histor. Kildeskr.* 2. R. I, S. 699 med Datoen: 11. August. Det samme er sket i det næste Brev fra de samme Brevskrivere af 18.—19. August, se ndfr. Nr. 225.

²⁾ Mogens Gyldenstjernes Svigerinde Fru Anne Parsberg, Enke efter Christoffer Henriksen Gyldenstjerne til Iversnæs.

skall then æne sagh were forligth, tha bør och then andhen, thett hun skall icke roße ther aff. Kiære hosbondhe, som etther er sagdt, atth jegh skulle haffue tagitt nogen joridt fraa Andhers Bannell¹⁾, y hvem ther haffuer sagtt thett for etther, handt haffuer lyuffuetth for etther, som jeg will well beuiße mett tings wiindhe, som hans egen fogett och tienere samtyckth haffue, och sender iegh etther samme wyndhe mett thette budth. Kiære hosbondt, som y schriiffue, atth ieg skulle haffue latth hugghe paa Fønsskouff, hvilcket ther skall icke fyndis; Gud giiffuet, atth thii wildhe alle saa fredhe skouffue, som ieg haffuer giorth tiill thenne dagh mett etthers skouffue, och, kiære hosbondhe, thet skall och fyndis wedtt løgen, y hwem thij ære, ther haffuer thet sagtt for etther, y hvilcketth ieg haffuer beuisth mett viij sywns mendth, och sender ieg etther samme tings wijndhe. Men jeg haffuer freedtt etther skouffue, saa att iegh wildhe, atth y kundhe sieluff komme att beße thenom eller och atth ladhe godhe mendtt komme ther jndt atth sywne och sæe, hworledis thij ære medtffarret. Kiære hosbondt, som y schriiffuer, att Hendrick Gyldhenstiern²⁾, etthers brodhers søn, klaffuer, att ieg skulle haffue latth hanom kalldhe tre ganghe mett tho kaldtzmendtt tiill Aagaardth for then baaedt, som handt skulle haffue laanth aff Elyne Snacks tiill Coldingh, wedt then leffuendis Gudt, jeg loedt hanom aldrih kalle for samme baaedth, saa setth som handt haffuer lyuffgett megh paa, som ieg will beuiße mett tingswyndhe. Kiære hosbondhe, som y sckriiffuer, att iegh skulle haffue latth setthe etth gadhußs paa Husbygadhe³⁾, frw Jytthes⁴⁾ tienere tiill trengsle, thett skall icke helder fyndis wedtt sandingen. Førre iegh setthe samme hußs wpp, da hagde

¹⁾ Formentlig Anders Banner Eriksen.

²⁾ Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Aagaard.

³⁾ Husby S., Vends H., *jufr. ovfr. Nr. 110.*

⁴⁾ Jytte Podebusk, *Enke efter Knud Henriksen Gyldenstjerne.*

iegh alle byemendden ther hoeßs; tha sagde de, att thet stoedth jngen mandt tiill skadhe eller brøsth wden paa en frij gadhe. Da meenthe iegh, attj haffuer laadth och parth y samme gadhe, forthij atth y haffue fem gaardhe wdy byen. (Lougen siger jo saa) att som mandt haffuer iordt y marcken, saa tager mandt y gadhen, forthij hwn er wskyffth, och wedt hwn icke, hwar hyndis parth kandth faldhe (men thij stocker¹⁾ fluerne och lader byerne faldhe), forthy frw Anne paa Jyffuerßnes haffuer fem gadhuße, och ther thallet ingen om. Hware som ieg thall om nogett, ther som y skall haffue etthers rettiighet, tha skall ieg icke wdhen trweßs och wndsigis forre, lige som thett gick wdy Boltingskouff²⁾, som etthers tienere haffuer sagt for megh, da er handt x stede brøstffalden. Ther epther begierede ieg etth wuildigt sywn oc see, huadt helder att handt war saa brøstfalden eller ey; tha kom frw Anne mett saa mange herremendt och tog meg fraa myn retth, forthij iegh stoedt allene. Och som y schriiffuer om thii gaardhe, som vare tiill Husby kyrcke, tha er ther en gaardt wdy Kyndtstrup³⁾, som frw Ytthe haffuer, och j i Balsløff, hwn haffuer, oc en wdy Hyndrupp, som frwe Sophie Hwidens⁴⁾ haffuer och skylder j tønne smør. Frw Anne paa Yffuerßnes haffuer tho gaardhe aff samme godtzs, en y Tiellerup⁵⁾ och en wdy Wlßrudth⁶⁾, men y haffue icke wdhen en gaardt y Høgyndth⁷⁾ aff samme kyrckegodtzs. Och som y schriiffue, atth tønne smør gialder xiiij daller hoßs etther, tha kandt ieg icke sielige then dyrrere her hoßs meg endth for xij daller. Der som

¹⁾ *Sætte i Stade (om Bierne): De sætter Fluerne i Stade og lader Bierne falde.*

²⁾ *Boltinge eller Bolteskov, Ringe S., Gudme H.*

³⁾ *Kingstrup, Gelsted S., Vends H.*

⁴⁾ *Fru Sofie Daa, Enke efter Otte Hvide til Hynderup.*

⁵⁾ *Tellerup, Ørslev S., Vends H.*

⁶⁾ *Ulsrod, Ørslev S.*

⁷⁾ *Hygind, Husby S., Vends H.*

ieg maa icke sielige tønne smør for xij daller, tha will ieg sendhe etther thet metth then haffre och mell, som wsoldt ære, nar y giiffue meg tiill kiendhe, y will haffue thett. Som y och sckriiffuer om then breffckiiithe¹⁾, tha er then icke endt nw wptagen y dagh. Nw wedt ieg icke mere paa thenne tiidth atth schriiffue etther tiill om, men etther och etthers kiære frwe och godhe børn then almectiste Gudtt beffalindis. Ex Tanggaardth²⁾ torstdagen nesth ephther sanctj Laurentij martiris dag anno dominij 1563.

Rasmus
Swercke, etthers ydmyge
tienere.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlige och welbyurdige mandt och strenge riidder her Mogns Gyldernstiern(!) tiill Stiernholm gandtzeke ydmygeligen tiilschriiffuit.

224.

København, 16. August 1563.

Mogens Gyldenstjerne til Daniel Rantzau.

Om den af Daniel Rantzau afsendte Fænnike Knægte og 9 Roder Knægte til Flaaden. Da disse sidste er ankommet for sent og for en Del er vaabenløse, sender han dem tilbage.

Mein freundtlich dienst zuuor. Gestrenger vnnnd ernuester, besonner gunstiger, gutter freundt. Ewer schreibenn, den 7. ditz³⁾ Lundenn datrit(!), darin ihr vormeldet, das euch vonn der ko. matt., meinem allergnedigsten hern, gnedigst vfferlegt sey aus ewerm regiment ein fenlein knecht anhero jn die besatzung vnnnd noch zehen rott knecht, wiewol deren nur neun ankhommen seindt, vf

¹⁾ Formentlig den ovfr. i Nr. 170, 186 og 190 omtalte Brevkiste.

²⁾ Tanggaard, Øksendrup S., Gudme H.

³⁾ Daniel Rantzaus Brev er dateret den 5. August; se ovfr. Nr. 218.

die schiffe außzumachen, dem zuuolge jhr dan hauptman Torban Bilde mit seinem fenlein neben nochgedachtenn neun rottenn anhero abgeneckigt¹⁾ hett, habe jch empfangen vnnd jnhalts vernhomen vnnd will euch daruff hinwider freundlich nit bergen, daß dem beuelch nach gemelter hauptman Torban alhir mitt seinen knechten vnd den neun rotten ankommen, jn die besatzung gelegt vnnd jnen nach gebhur bejegnen wirdt. Die neun rott aber, die zu schiff verordnet gewesen, anlangen, jst an deme das dieselbigen zu spatt angelangt, dan die schiffe jn jrer ankunfft albereit abgelauffenn gewesen seindt, derwegen gemelte ein zeitlangk vorlegt vnnd jderm ein guldemunz gelehenet wordenn. Die weil nun der meist thail der knechte vonn jrenn hauptleuthen wehrloß gemacht wordenn, zudeme jch von hochgedachter ko. matt. keinen weitem beuelch, was jch mich jegen dieselbigen vorhalten soll, erlanget, thu ich euch vilgemelte hinwiderumb zu schickenn, jegen die jhr euch ferner werdet zuerhalten wissenn. Vnnd hab euch diz hinwider jn antwort nit sollen verhalten etc.

(*Bagpaa: Paaskriften.:*)

Copey antwortschreibens des hern stadhalters Magnus Guldensterns etc. an obristenn Daniel Rantzaw gethan, daß fenlein knecht, so vonn der kön. matt. anhero jn die besatzung, vnnd dan die neun rott knecht, so zu schiffe verordnet gewesen seindt, anlangend.

Copenhagen denn 16ten augustj anno etc. 63.

Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. — Delvis tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 383.

¹⁾ *Sikkert en Fejlskrift, maaske for: abgefertigt.*

225.

Hammerø, 18.—19.¹⁾ August 1563.

Peder Bille og Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

De lover at være Gert Rytters Svend behjælpelig. Om Bestilling af Ammunition og Forsyning med Proviant. Kongen vil kun have Svarte Hans til Profos.

Orig. med 2 Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet then 26. augustij. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 43.

226.

I Feltlejren for Elfsborg, 25. August 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne eller hans Foged i Halmstad Herred i hans Fraværelse.

Befaling om at tilholde Bønderne i Halmstad Herred at bage Kavringbrød til Krigsfolket af det Mel, som Hans Holck paa Varberg leverer dem.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Paaskriften: Thette breff bleff lest paa Halmstad herrits ting then 6. dag septempris 1563. — T. o. a. L. 7, 523. — Konc. — Tr.: K. Brb.

227.

I Feltlejren for Elfsborg, 26. August 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at købe 80 Læster Slangekrudt og Kørnekrudt og faa det sendt til Københavns Slot, saa at Kongen kan lade det hente der.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At købe krud. — Udt. i T. o. a. L. 7, 526 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Brevet er dateret: taarsdagen thend 18. augustij; men Torsdagen var den 19. August. Fejlen er den samme som i det foregaaende Brev fra dem, se ovfr. Nr. 222.

228.

[København¹⁾], 26. August 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at lade hosfølgende aabne Brev til Bønderne om Bagning og Brygning til Hæren læse og forkynde paa Herredstingene i hans Len.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Paaskrifterne: Thette vor nadigste herris breff bleff lesth paa Synder Hallends landztingh then 4. dag augustj(!) 1563. — Thette breff bleff lesth paa Halmstad herritz ting then 6. dag septembris 1563. — T. o. a. L. 7, 461 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

229.

Oslo, 3. September 1563.

Kristoffer Mogensen Handingmand til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Dommen over Lasse Skaaning og nogle andre Breve. Om Mogens Gyldenstjernes Ledingsmør. Han kommer maaske selv ned til Vinter og vil da aflægge Regnskab for dette Aar. Han har været længe i Oslo og ved ikke, hvor længe han endnu skal blive der, eller om han skal rejse.

Mynn wiilligenn thiennist och kerligenn helsenn altiidt kerligenn forssenndt medt Wor Herre. Kiere her Maanns, sønnderligen gode wenn, nest tacksigels for megitt gott, y mig giort och beuist haffuer, huilckit jeg aff mynn ringe formoge gernne forskille wiill, kiere her Maans, sennde ieg eder medt enn skipper wedt naffn Hans Fønnboe thenn dom, som ieg fick offuer Las Skaaning, och nogle anndre breff. Saa skal mynn egenn skude komme neder med eders leding smør, och wiill Gudt, tiill wynter bliffuer her fredeligtt, wiil ieg selff komme neder och tha giøre eders regenskap klar for dette aarr, och wiille y haffue her naagitt bestilet, y wille skriiffue meg eders wiilie tiill, skal ieg thete gierne giøre. Kiere her Maans, haffuer ieg nu wdii lanng tiidt leget her y byenn

¹⁾ I Orig. er Dateringsstedet glemt.

paa stor bekaasting, och wedt enn aldrig, huor lennge det wiill waare, eller om ieg skal paa naagen resse. Kiære her Maans, nar Gud wiil och leilighedenn sig saa kannnd begiffue, om y kunde hielpe meg naagit tiill guode med mith lenn¹⁾ eller y andre maade, ieg skal fyndis god-uiligenn och lade meg bruge, huor konge mayste mig bruge wiil, och wdii alle the maade, ieg wedt eder tiil wylie och guode kand were, skal y altidt fynde meg gandske goduiligen. Her med eder Gud beffalendis. Giører w[el]²⁾ och helser eders kiere hostru och børn med mange gode netter, och lader Elen³⁾ helse eder och eders kiere høstru och børnn med mange gode netter. Ex Oslo 3. september anno 1563.

Christopher
Maannssenn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige och welbyrdige mandt och strenge rider her Maans Gildenstiern tiil Stiernholm, mynn sønderlige guode wenn, gandske wenligenn sendis thette breff.

Crystoffor Monssen. Anamet 25. october.

230.

I Feltlejren for Elfsborg, 16. September 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Genindsættelse af den gamle Profos over de Knægte, som Daniel Rantzaus har liggende i København, i Stedet for Svarte Hans.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: K. mts. breff om Danyel Rantzaus porfoes. — Tr.: K. Brb. og i Udt. i H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 700.

¹⁾ *Rygge, Aabygge, Ide og Raade Skibreder.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

³⁾ *Hans Hustru Eline Godske.*

231.

Helsingør, 23. September 1563.

Jens Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at Jagten med Penge er ankommet til Varberg, og bringer andre Efterretninger derfra. Der er intet hørt fra Flaaden i Østersøen.

Jhs.

Myn wenliige helssen nu oc altiiddt forsentt mett Vor Herre. Kære her Mogens, tacker ieg ether kierligen for allt gott, y mig bewiist haffuer etc. Kære her Mogens, giffuer ieg ether wenligen att wiide, att y dagh haffuer ieg fortollett n̄agen schipper, wore y gaar y Worbierg, oc y tiisdags kom then jacht diiddt mett the penninge. Her wor y gaar oende tiender om hende, men Gudtt wære loffuitt, thett er nu bædre, oc y gaar morges wille konge mtt. riide vdt aff slotett iblandtt knechtene, oc ruchtett stoedtt, att the schulle m̄onstris oc betales. Ther wor ingen segn aff, huortt the wille siiden hæn. Ther wor oc fuldtt schuder, kommen indtt for Worbierg mett fetalije. Ther laa oc saa ij hollender schiff, ett mett flamsk syldtt oc ett andett mett saltt; them haffuer konge mtt. anholdett ther. Andett wedtt ieg icke att schriffue ether till. Her er ingen tiender aff Øster siøen. Gudtt sende oss gode tiender aff wore schiff. Ieg kunde icke laditt att schriffue ether til om then jacht mett penninge, att hun wor beholden, thy thett wor een swar storm om natten, hun seijlde her aff, oc thett wor sagdt her jaffthens, att hun wor bleffuen mett man[ge]¹⁾ andre schuder mett fetalye, huor aff ieg w[or] gandtzke ij lde till mode oc bedrøffuitt etc. Kæ[re] her Mogens, hues [ieg] kandtt giøre, ij ære tiæntt met[t], will ieg altiiddt fyndis willig. Her mett ether Gudtt befalendis. Schreffuett ij Helsingør then 23. dagh septembris anno 1563.

Jens Monssen
ethers wil(!) al.....

¹⁾ *Kanten af Brevet er afrevet.*

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften:)

Erlig welburdig mandtt oc strenge ridder her Mogns Guldenstjerne til Stiærnnholm, kong^e mtts. stadtholler paa Københaffn, mijn gunstige gode wen, gandtzke(!) venligen til schreffuett.

232.

Lykaa, 4. Oktober 1563.

Knud Hardenberg til Mogens Gyldenstjerne.

Flaaden ligger paa Grund af Storm under Karlso. Den svenske Flaade har trukket sig tilbage til Skærgaarden. Svenskerne har brændt og røvet i hans Len Lykaa og afbrændt Byerne Avaskær og Lykaa. Nogle Svenskere blev skuddt.

Mynn ganske wenlig hiilsen allttiid forsendt mett Gud. Kierre her Mogens, bethacker ieg eder ganske kierligen oc giernne for eders gode willgge, ærre oc adskilligge wellgierningger, y meg allttiid giortt oc beuist haffuer, huilckid ieg ganske welluilligen oc gierne mett eder igien forthienne och forskyldde will mett hues gode wdj myne ringge magtt oc formuge werre kand etc. Kierre her Mogens, som y schriffue meg tiill, om ieg wiste, huor wor skiffssflaade hand er, oc huor leyligheden begaff seg mett then etc., saa haffuer ieg ther om tiillforne schreffuid eder tiill oc iche weed, om y haffue bekomidt samme myn schriffuelse, huor forre ieg end nu giffuer eder ganske wenligen tiillkiendde, att wor skiffbsflaade then ligger for thenne Gudts werlig skyld, nu werridt haffuer, wndder Karllsøe. Oc wor then suenske flaade oc wor nogid føyge sammen, dog the Suenske gaffue strax flugt ind wdj skiergordene, oc wor flaade wille iche fordriste seg tiill att giffue seg epther, som well raadeligt wor etc. Thisligeste haffue the Suenske brendt nagidth wdj mitt leen, ther hoes røffuid och thagid alltt, hues the kundde offuerkomme, wdj lige maade auffbrendt baade kiøbstederne Auskier oc Lyckow oc myn ladegord her for

Lyckow. Oc bleff ther nogle aff the Suenske her samme-
stedts ihiell skudne oc ligginddis paa woldstedden, oc
en aff therris høffuidtmend, kalddis Las van Skarre,
bleff skudden axellen oc armen sønndder paa, oc iche
weed, om hand bleff weed liffluid eller ey etc. Kierre
her Mogens, inggen andden syndderlige tiendder weed
ieg paa thenne tiid att schriffue eder tiill om, men saa
snartt ieg nogen ny thiendder forfarrinddis wordder en-
tthen om wor skiffbsflaade eller wdj anddre maade, will
ieg strax wforthøffuid mett mitt egid wiße bud ther om
schriffue eder tiill. Oc huor ieg wdj noger maade aff
myn ringge formuge kand werre eder tiill willgge oc
thienniste, will ieg thet allttiid ganske gierne giørre etc.
Eder her mett Gud allmegtigiste befallinddis. Schreffuit
paa Lyckow then iiij dag octobris aar etc. mdlxiiij.

Knud
Harddenberg.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrddig mand oc streng riidder her Mogens
Gyllddenstjerne tiill Stiernholm, konⁿ maietts stadtzholl-
dder paa Kiøbenhaffn, myn besyndderlig gode wen, gan-
ske wenligen tiillschreffuidt.

233.

Visborg, 5. Oktober 1563.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

*Et Skib med Malt er ankommet nogle Dage, før Flaaden skulde afsejle.
Der var ikke Tid til at brygge, men han har dog overladt Flaaden en
Del Øl. Beder om at faa Malt, Humle, Rug og Tønder sendt inden Vin-
teren; han skal saa lade brygge og bage til Flaaden. Beder om at faa
sendt Sild og Tørfisk, da Fiskeriet er blevet standset af Krigen.*

Minn ganntze goduillig hiilssenn nu oc altiidt forssenndt
mett Wor Herre. Kiere her Monss Gyldennstiernn, frennde
och sinderliige guoede wenn, betacher ieg ether ganntze

kierliigenn oc giernne for allt ære och gott, som y mig altiit giortt och beuist haffuer, huilchiith ieg mett ether ganntze giernne forschilde will wdj huess maade ieg wedt ether tiil wille, thienniste eller guoede kanndt werre. Kiere her Monnss, giiffuer ieg ether ganntze wennligenn att widhe, att her er kommen iith schiff mett maltt, oc kom thett nogle daghe før, for enn fladenn wilde løbe aff, saa att ieg intiit kunde fannghе bryggiith aff samme maltt, menn dog haffuer ieg forhuessliidt thett, saa ieg haffuer flidt thennom thett meste øll, som ieg haffuer kundiith aff stedz komme. Kiere her Monnss, ther som y wille sennde hiid y jaar ingen winter¹⁾ maltt, homble, rug och thomme thynner, thaa wiill ieg ladhe brygge och baaghe, saa thett schall liigge tiil redhe, att naar konn. maits. flade kommer her wnnder lanndiith ygenn, saa thy schall ther jnntiid thøffue effther. Kiere her Monnss, er minn ganske kierlige bøenn tiil ether, att y wille well giøre och forskiche hiidt tiil lanndiith nogen siiltdt oc nogenn thørffiisk, thy thett er her storligen for nødenn, oc haffuer fiiskeriith intiit kunde wannche her wnnder lanndiith y iaar for thenne feyde schyldt. Diiste-liigiste, kiere her Monnss, er oc min kierlige bøenn tiil ether, att y wилde well giøre och senndhe hiid mett thet aller første, mueliigit er, penninghe tiil att bethale thy knegthe mett, som liigge her paa lanndiith. Wiill ieg iche nu lennger bemøede ether mett thenne min schriff-uelse, menn wiil nu oc altiitd haffue eder Gudt almegtiste beffalindiis. Y schulle altiitd haffue att raadhe oc biude offuer mig som offuer thend, y aldielis inngenn thuill haffue paa. Giører well oc siiger eders kiere høs-tru och børnn manghe tusindt guoede netther paa mine wegnne. Lader Karinne²⁾ siighe ether oc ethers kiere

¹⁾ I Stedet for de sidste 4 Ord har der oprindeligt staaet: *thiilig paa aariith.*

²⁾ *Hans Hustru Karen Rønno.*

høstru och børnn manghe m guoede netther etc. Datum
Wiisborijg thenn 5. dag octobrij aar 1563.

Ienns
Biilde.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdiig mandt oc strenge riidder her Monnss
Gyldennstiernn tiil Stiernnholm, konn. maitt^t minn aller
naadiste herre stadholder paa Kiøbinghaffenn slott, minn
kiere frennde och sinderlige guoede wenn, ganntze god-
uilligen tiil schriffuit.

234.

Visborg, 5. Oktober 1563.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

*Han beder om Penge til Knægtene paa Gulland. Om Forholdene der.
Sender en Kopi af et aabent Brev fra den svenske Flaade til Bønderne
paa Gulland, som har lovet Svenskerne Brandskat. Han har Fetalje til et
Aar eller mere, men behøver Malt og Mel.*

Vennlig kierliig helsenn nu och altiidt forsenndt met
Wor Herre. Kiere her Mogenns Gildennsteirnn, frennde
oc sunnderliig guode wenn, nest min wennlig tacksiiigelse
for alt erre oc got, huilchet ieg giernne forschilde wil
wdi huis maade ieg wedt etther tiill wiille eller thienneste
kanndt werre, giiffuer ieg etther wennligenn tiil kinde,
att ieg haffuer hanndlet met her Peder Schram, konn.
mayt. amiral, om itt hunderit hagennschøt att ligge her
paa lanndit konn. mayt. tiil thet beste. Saa er samme
knegte wdi konn. mayt. manitz penning, oc er thenom
konn. mayt. alrede halffannden maanidt schildig; oc er
etther wel wiitterligt, at mandt iche kanndt holde skick
heller got regemente wnnder sligt folch met minder schel,
enn thii bliffue wel betaldt. Thii er min gannsche kierliig
bønn tiil etther, y wiille wel giøre att forschicke hiidt tiil
lanndit enn munster schriffuer eller enn annden, huem

etther tiickis, met betaling tiil samme knegte. Wdj winter offuer giørdis her wel enn fenninche knegte eller tho behoff paa lanndit, ther som lanndit formotte att føde them; nu er thet iche mugligt at føde flere, wdenn her kom andenn hielp aff Danmarck. Kierre her Monns, war thenn swennsche flaade her wnnder lanndit och skickte yt breff y lanndt, huilchet her ligger indelagt enn copie ther aff. Tha imodt min wilie och beffaling tingede almuen met thennom oc loffwede thennom branndschat. Ther thi samme branndschat tiil sammen fiich, fiich ieg ther raadt tiil, att ieg fiich thet paa slottit, och kom then gong fraa lanndit, lanndit wden drebbelig schade, huor wdaff ieg haffuer formergkt, huadt troschaff aff bønn-derne erre at formode. Therfor, kierre her Monnss, er mynn flitig bønn tiil etther, y wille wel giøre och fli thet saa, at thenne betaling matte jo wiis komme tiil stede for winterenn. Kierre her Monnss, er thet oc mogit misseligt, huor tiil wil gaa paa foraarit her paa lanndit, om ther schal kunde bliffue tiil ført, saa haffuer ieg, Gudt were loffuit, godt raadt tiil fiitalj att holde itt aar eller lennger met, men malt oc mel giøris her wel behoff, thi effter then bekostning, her er, er ther iche lennger raadt tiil enn tiil pingsdag. Thii er och min ganntze fliitige bøn tiil etther, atti wille wel giøre och forschicke hiidt tiil landit enn [skude met]¹⁾ malt och thii lester rug, om mugligt er jn[nden]n¹⁾ winter. Kierre her Monss, y kunde sielff bedre betennche lanndsenns leiligheit, enn ieg etther thet schriffue kanndt. Ieg wil iche lennger be- mølge etther met thenne min lange schriffuelse, men raader och biuder offuer meg som offuer etthers kierre frennde, then y aldelis jnngen twiffuel schul haffue paa. Jeg wil her haffue ether then almeztiste Gudt beffalendis.

¹⁾ *En Trekant af Papiret, paa hvilken Seglet sidder, er ved Aabningen af Brevet skaaret bort. Lidt af Skriften er dog synligt ved Siden af Vokset.*

Giøre wel oc siiger etther kierre hustro och børnn mange m guode netter paa mine wegne, och laader Karinne hilsse etther alle met mange m guode netter etc. Datum Wiisborig thenn 5. octobris anno 1563.

Jenns
Biilde.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbiirdiig mandt oc strenge ridder her Monnss Giildenstiernn tiil Stiernholm, konn. mayt. stadtholder paa Kiøffmenhaffnn slot, min kierre frennde och siinderliig guode wen, wenligenn tiil schreffuit.

Bilag:

Svensk aabent Brev til Bønderne paa Gulland.

Hiilsse tiillforendhe etc. Kierre guode mænd, oss thuiffler jnttiidt, thett ether jw nogsamptt wiitherliigitt ær, hur thenn stormegtiighe høgbornne første och herre her Frederiick, Danmarckis, Norgiis och Wendiis etc. koning, hertug wdj Slesuig, Holstenn, Stormarenn oc Dyttmerschenn, greffue tiil Oldenburg oc Delmenhorst, haffuer fiienthligenn ladiith thaste och angriibe baade tiil lanndt och wandtt denn stormegtiighe høgbornne første och herre her Eriick thenn fiørthennde, mett Gudtz naadhe Sueriigis, Gottiis oc Wendis koning, wor aller naadiigiste herre etc., ther dog hanss konn^{ge} matt. aff konngenn tiil Danmarck siig iche sadanth formodett haffde etc. Derffore haffuer hogbe^{te} konn^{ge} matt. tiil Sueriige etc., wor aller naadigiste herre, nødgas wttskiiche oss emod kon^{ge} werdhe tiil Danmarckis lanndth och wndersotther och them wdj liighe made fiienthligenn baade tiil wandt oc lanndt anthaste och hiemsøcke beffaliid etc. Oc effther wy nu ære komne hiidt for hans maiitt lanndt Gullandt wdj thenn acht och mening, som for berørtt er, ther fore er wor wille och begiering, att y forschicke tiil oss sex,

aatthe eller flere gode mend, the med oss forhandle kunde om prouiantzer oc anndre nødtørffther, huad mand behøffuer, oc schule the samme, som mett oss hanndle wille, haffue her met enn frij, secker oc christeliige leydhe badhe tiil och fraa oss ygenn etc. Menn ther y thette iche jnndrime wille, skulle y tha thett iche forundre, att wy wille hiemsøcke ether mett roff, mord oc brannd etc. oc ellist stiille oss emod ether saa, som thenn ene fiendhe pleger att stiille siig emod then andre, ther y fuldkomliigenn haffue ether retthe etc. Oc lader oss faa suar indenn morgenn middag, saa framith wy iche bliiffue forursakede att giøre anndett tiil sackenn etc. Datum Karsøør¹⁾ thenn 30. dag augustij anno 1563.

Jacop Bagge, amerall²⁾.

Her Arffuidt Trole³⁾, wnder ameral.

Her Knudt Knudßenn⁴⁾, } riiddere.
Her Niels Karßonn⁵⁾, }

Johann Perssonn⁴⁾.

Niels Ryning⁶⁾.

Hans Kyle⁷⁾.

Peder Axelssenn⁸⁾ mett flere guoede mendt, som her forsamlett ære etc.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy af et fult breff, scryffuet tijl bønderne paa Gullen.

¹⁾ Formentlig Store eller Lille Karlsø udfor Vestkysten af Gulland.

²⁾ Jakob Bagge til Bo.

³⁾ Arvid Turesson Trolle, Høvedsmand paa St. Erik.

⁴⁾ Disse Navne er muligvis forskrevne; de findes ikke nævnt i Axel Zettersten: Svenska flottans historia åren 1522—1634, S. 414, hvor de øvrige Deltagere i Togtet er nævnt.

⁵⁾ Nils Karlsson, Høvedsmand paa Svenska Hektor.

⁶⁾ Niels Eriksson Ryning, Høvedsmand paa Herkules.

⁷⁾ Hans Klasson Kyle, Høvedsmand paa Engeln.

⁸⁾ Peder Axelsson Banér, Høvedsmand paa Finska Swan.

Aalborghus, 9. Oktober 1563.

Fru Beate Bille Otte Brahes til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Regeringens Brev til Otte Brahe om at sende Malt og Rug til Elfsborg og skaffe saltet Torsk og Tørfisk fra Skagen dertil sender hun paa sin fraværende Husbondes Vegne et Register over Slottets Rug- og Byglandgilde; hun vil sende denne og skaffe den bestilte Fisk.

Mynn ganndske wennliig kierliig hellssenn nu och alle-
tid forsennd med Wor Herre. Kiere her Moenns och
kiere farbroder, betacker ieg eder gannske kierliigenn saa
giernne for alltt gott, som y meg alletiid giortt och be-
uist haffuer, huickit y skall alletiid finnde meg ganndske
goduilliigenn tiill att forskiille y alle dj maade, y minn
magtt er. Kiere her Moenns och kiere farbroder, kom
eders schriffuelse hiid tiill slottid i dag, som y och thi
andredre statt holler¹⁾ hagde schreffuit Otthe²⁾ tiill, liu-
denndis, att hannd skulle forskicke tiill Elsborg j^c lester
malltt och xxxvj thønner y lestenn; disliigeste att hannd
skulle lade indkreffue lanndgielldenns rug och lade for-
skicke tiill Esborg(!) j^c større lester rug; sameleydis att
hannd och skulle bestille paa Skaffuenn alld thenn salltid
thorsk, ther kunde bekomis, och sende j^c lester tiill Els-
borg. Som y och schriffuer, att thollerenn paa Skaffuenn
skulle kome tiill eder med alld thenn thøer fiisk, hannd
haffuer opbornne paa konn. maietts. wegne, kiere far-
broder, saa giiffuer ieg eder wennligenn thiill kiennde,
att Otthe er icke hiemme och er dragenn aff sted med
heste och harenske tiill Kolldiig(!) epther hertug Olluffs³⁾
beffallingg, och liuder hertug Olluffs breff, att thi skall
ther wiider fannge beskeenn. Kiere farbroder, saa sender

¹⁾ Raaderne, hvem Regeringen var overdraget i Kongens Fraværelse.

²⁾ Hendes Ægtefælle Otte Brahe, Lensmand paa Aalborghus.

³⁾ Hertug Adolf af Gottorp. Adelen i Nørrejylland kunde kaldes til Kolding af Hensyn til Faren for et Angreb sydfra; jvfr. kgl. Miss. 7. Juli og 28. Juli 1563 i K. Brb.

ieg eder it regiister, som slos schriffuerenn her paa slottid haffuer fanngid meg, paa huis rug och byg som er her tiill slottid tiill lanndgielld, thj thet beste godtz, ther rug och byg gaff hiid tiill slottid, er her fraa pannthet. Kiere farbroder, saa schriffuer ieg eder tiill y denn meninge, att ther som thet wor her, dog skulle thett well bliffue bestyrrid, saa thet skulle icke bliffue Otthis skyllid, och saa møgid rug och byg, som her er, thet skall well kome aff sted, som i kannnd well sellff forffare y registered, huad thet beløber, och thorsk och tør fiisk, som y schriffuer om, thet skall well bliffue bestyrrid hoss thollerenn. Kiere farbroder, ther som ieg kannnd giøre nogid, y kannnd haffue ere och gott aff, dog skall y alletiidt finde meg ganndske goduiligenn ther tiill, med huis gode ieg kannnd. Her med eder Gud allemegtiste beffallenndis. K. farbroder, giører well och siiger Anne mannge gode natther paa minne wegnne. Datum Olborghus sanncte Dennis dag aar mdlxiiij.

Beatthe Bille.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbyurdiig mannd och strenge rider her Moenns Gyldennstiernn tiill Stiarndholm, konn. maietts. statthollder paa Kiøbennhaffnns slott, minn kiere farbroder, ganndske wennliigenn tiill schreffuitt.

236.

Malmø, 11. Oktober 1563.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne¹⁾ eller hans Foged i Helnekirke i hans Fraværelse.

Da der er Mangel paa Staldrum i Lund, skal han skaffe Plads til saa mange som muligt af Kongens Tjenere med deres Heste i Helnekirke Kloster.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ I Udskriften paa dette og de følgende originale Missiver kaldes Mogens Gyldenstjerne atter kun: vor Mand og Raad.

237.

Maribo Kloster, 13. Oktober 1563.

Ermegaard Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun sender sin Fader en Æske Kvædesyltetøj og en „Merbo lune“, som hun selv har lavet.

Datterlyg kyerlyg helsenn nu och altydt forsennt med Wor Herre. Myn aller kyerreste fader, betacker yeg eder ganske kyerlygenn och gernne for all thenn faderlyg ærre, som y meg altyd gyort och bewyst haffuer. Myn aller kyerrest fader, gyffuer yeg eder ganske wenlygenn ath wyde, ath yeg sennder eder enn eske kuekrud¹⁾. Myn aller kyerrete(!) fader, beder eder ganske gerne, ath y welle ycke forsmo det, men det er ycke vden en god wylle. Myn aller kyerreste fader, nar yeg haffuer weret her yet arr eller thu, daa wyll yeg yuder merre bethenke eder; yeg kand ycke faaet tyll eder, som yeg gerne wille. Myn aller kyerrste fader, nar yeg kand faa buod till eder ygen, daa skall yeg sende eder end Merbo lune²⁾, som yeg haffuer sell gyort. Myn aller kyerrste faader, gørre wel och skryffuer meg thyll, om yeg kand werre eder noget thyll wyllig heller thyennest, da skulle y fynde meg god wyllig ther thyll, som meg bør ath gøre. Myn aller kyerrste fader, wyll yeg ycke lyennger forhaalle eder med myn rynge skryffuelse, wyll yeg nue och al[tyd]³⁾ haffue eder deng(!) allsommechtyste Gud beffallen[dis] bade thyll lyff och sell. Lader abedygsen och . . . de gode iamffruver syge eder mange gode nett[er]. Skreffuet y Marrebo klaster den vondag nste(!) effter sante Dyeis(!) dag anno dammyne mdlxiiij.

Ermmegaard
Gullenstjern.

¹⁾ *Kvædesyltetøj.*

²⁾ *Maaske = luue, o: Lue, Hue. Merbo kunde være: Maribo.*

³⁾ *Randen af Papiret er beskadiget.*

(*Bagpaa: Seglet¹⁾ og Udskriften:*)

Thhyll myn aller kyerrste fader her Maans Giullensteirnn datterlyg wenlig thill skreffuett.

238.

Kalundborg, 18. Oktober 1563.

Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han har sendt et lille Skib med Brød og Havre til Elfsborg til Jørgen Rantzau, som har bedt om mere Fetalje, høertil Brevsriveren dog ikke har Befaling. Han har givet Frans Brockenhuus Meddelelse om Brevet og beder Adressaten tale med Joakim Beck om Sagen.

Min gansske venlig helssen nu oc altid f[or]se[ndt]²⁾ met Vor Herre, kære her Maaens, frænne, synderlig gode ven, betackendis eder ganssk[e] høgelig oc gerne for møged erre oc go[de], hues ieg gerne for tiænne oc for skylle vi[l] met alt, hues vdj min ringe mackt e[r]. Kære her Maaens, som ieg sit(!) gaff eder ti[l] kænne, ieg haffde lat et lided skiff, ieg har, met brød oc haffre, saa var same skiff komed for Elsbør, siden konn. mat^t var der fra dragen, oc haffuer Iørn Ranss[o.]³⁾, som hussed⁴⁾ har i beffalning, anamed baade brød oc haffre oc mentte, om thet trængde, da dude haffren vel at giøre vdj malt, oc skriffuer der hos, at ther er saare liden fetalle for honnen, som j vider kand for farre aff thet hans breff, her jnne liger. Oc hand er begærendis, at ieg ville for skecke ham met thet same skiff eller et anned effter same hans breffs lydelsse, oc bemeller, at hand har konn. mat^t breff til meg oc fler hans naades læns mend, atti skal for skecke ham, hues hand hos dom furdrer til same

¹⁾ *Vokset og et Papirsstykke er trykt paa Brevet og derefter gennemskaaret med 6—7 Snit, men der er ikke Aftryk af noget Signet deri.*

²⁾ *Randen af Arket er beskadiget.*

³⁾ *Jørgen Rantzau, Høvedsmand paa Elfsborg.*

⁴⁾ *Elfsborg.*

husses ophold. Kære her Maaens, saa tor ieg icke beuarre meg der naaged met; thi ieg har jngen beffalning at for skecke naaged, heller er her icke flesck at bekome, oc hues anned hand skriffuer om, ville icke heller være saa snart til rede, vden mand skulle thage aff thet, bønderne giffuer der til. Er her jngen skiff att bekome vden thet lille, jeg sel har; men før thet skulle bliffue naaged for smød¹⁾ for hues thet kand føre, skal thet gerne være til rede, om jeg for naager beffalning her om, ti jeg har huerken bruged skiffued eller min skude meg til gaffns siden sancthe Hans dag, anned en thi har løffued paa konn. mat^t vegne til Køffuenhaff oc saa thil lægeren. Jeg har skreffued Frans Bockenhuus(!)²⁾ til om, at jeg sænner ham Iørens breff, oc skreffued, hand skriffuer meg til at for skecke seg fitalle, hues jeg ved jngen besked om; vider har jeg jnted skreffued Frans til. Kære her Maaens, om j vel thalle met lackop Beck her om oc saa giøre vel oc skriffue meg et or til jgen, hues eder synnes; ter som jeg da kannd bestelle naaged der om, som eder synnes konn. mat^t gaffn er, vel jeg thet gernne giør, som jeg this plætig er. Oc bedendis, om her er naagen tidenne for honnen, som j maa delle mett venner, atti ville hafft ten vmage oc skreffued meg et or til vdj genn. Hues jeg kand giøre, j kand haffue tinneste eller got aff, gjør ieg gerne oc vel. Her met eder Gud alsom metthiste beffalindis. Lader Mette³⁾ oc jeg helsse eder oc Anne met manne c^m gode nætter. Aff Kallenbor mandagen nest effter sancthe Galle dag anno domini mdlxiiij.

Stthenn Rossenspar
til Skarolt met egen h.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig oc velbyrdig mand oc strænge reder her Maaens

¹⁾ For smaat(?).

²⁾ Lensmand paa Københavns Slot Frans Brockenhuus.

³⁾ Hans Hustru Mette Rosenkrantz.

Gyllenstjerne thi Stiernholm, konn. matt' statholler paa Køffuenhaff, min kære frænne oc synderlig gode ven, ganss venligen til skreffued.

Tr.: F. R. Friis: Historiske Efterretninger om den danske Adelsfamilie Rosensparre, S. 18 og 40 f.

239.

Lund, 18. Oktober 1563.

Hildebrand Knudsen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne og Frans Brockenhuus af Hensyn til hans niaarige Tjeneste hos Kongen støtte ham hos denne til at faa et Len.

Myn gantzke wenlig och kierlig helsen nu och alletiid forsend mett Gud, Wor Herre. Kiere her Mogens Gyldenstjerne, frende och besynderlig guode wen, betacker ieg etther gantzke kierligen och gierne for aldt ehre och guode, som y meg stetze och alletiid y mange och ad-sckelige maade wforsckylt giordt och bewist haffuer, hwilchet y schulle alle mine dage finde meg gantzke welwillig, reedebon och wforthroden tiill att forschylle och forthiene met etther igien y alle dy maade, ieg wed etther tiill willig och thieniste kand were mett all dend deell, y min ringe magt och formowe were kand, och haffuer ther aldellis slett ingen twiffuell paa. Kiere her Mogens och kiere frende, giffuer ieg etther gantzke wenlig tiillkiende, att ieg haffuer schreffuet Frans Brackenus och etther bode tho ett breff tiill, och er therfor min gantzke wenlig och kierlig bøn tiill etther, att y wille well gjøre som end godh sleigt och byrdt och som min guode tro, lid och loffue er tiill etther, och were meg behielplich wdj denne sagh, forthi ieg wed meg ingen beire wenner, som ieg kunde bruge wdj denne sagh, end etther tho. Therfor beder ieg etther gantzke kierligen och gierne, att y wille lade etther findis her wdj well-

willigen och wbeswerett, forthi y kand well selff widere betencke min leilighedt. Ieg haffuer nu thienitt kong. mtt. min aldernadigste herre wdj nhi aar¹⁾), och ther som hans kong. mtt. icke mett tiiden wille lade nyde meg thet godt att, tha er mig thet wmugligt, att ieg kand lenger holde thet vd. Kiere her Mogens och kiere frende, therfor beder ieg etther gierne, att y wille gjøre etthers beste her wdj saa widt, som etther mugligt er. Och maa y wiide, att salige Frans Bilde haffde same leen²⁾) for fyre hundrede daler om aritt och sex geryste heste. Derfor beder ieg etther gantzke kierligen och gierne, att y och Frans Brackenhuse wille well gjøre och were mig behielpig hoeß mind herre, att hans kong. mtt. wille haffue wndt meg thet for tre hundrede daler om aaritt och sex geryste heste, och will ieg gierne holde hans kong. mtt. en geryste hest eller tho flere ther wdaff, som Frans hand holdt ther wdaff, om saa er, att hans kongelige mtt. will naadeligen ahnse mitt longe thieniste och wnde meg thet for tre hundrede daler. Men om ther star ingen rod tiill, att ieg motte bekomme thet saa, tha will ieg gierne giffue ther wdaff och gjøre all dend thieniste ther wdaff, lige som Frans hand gjorde etc. Kiere her Mogens, lader etther nu findis her wdj, som mind tro er tiill etther, och schall thette mitt bud bliffue ther wdj byen, ind tiill saa lenge y och Frandts kand bekomme leilighedt tiill att tale mind herre tiill paa mine wegne. Therfor beder ieg etther gantzke kierligen och gierne, att nor y haffuer talitt min herre tiill paa mine wegne, att y tha wille well gjøre och schriffue meg mett same bud tiilbage igien, hwes swar y fanger aff hans

¹⁾ Han nævnes som Hofjunker 1557—1561, men hans Angivelse om Tjenestetidens Længde passer ikke hermed.

²⁾ Det ses ikke, hvilket Len han hentyder til; det eneste Len af dem, som Frans Bilde havde haft, af hvilket han skulde stille 6 geruste Heste, var Vrejlev Kloster, men dette var allerede bortforlenet til en anden.

kong. mtt. etc. Y hwes maade ieg nogen tiid y mine dage kand enthen were etther eller nogen aff etthers enthen tiill willig eller thieniste igien, tha schall Gud almechtigste wiide, att ieg will findis sa gantzke och aldelis welwillig och wforthroden ther tiill som for nogen dend wen, ieg haffuer. Kiere her Mogens, saa will ieg nu ickelenger opholde etther mett denne min schriffuelse, men ieg will nu met en kordt beslutning haffue etther den almechtigste Gud ewindeligh befalitt bode tiill seell och lifff och aldt, hwes etther kierdt er, och roder och byder offuer meg y alle maade som offuer dend wen, y slett aldelis ingen twiffuell paa haffuer etc. Datum Lund dend 18. dag octobris aar mdlxiiij.

Hildebrandt Gyldenstjerne.

240.

Lund, 20. Oktober 1563.

Peder Knudsen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Mogens Gyldenstjernes Anmodning om ved Fordelingen af Rytterne fra Lund¹⁾ at faa Danskere til Helnekirke svarer han afvisende.

Venlyg, kyerlyg helssen nu och altyd fforssendtt med Uor Herre. Kyere her Mangenss Gyldenstyern, ffrende och synderlyg gode wen, tacker jeg eder gandske gyerne ffor altt gott, som j meg altyd gyortt och beuyt haffuer, huylked jeg altyd gyerne wyll fforskylle och fforyene med eder wdj alle dy maade, ther jeg weed eder tyll wylge och tyenist kand were etc.

Kyere her Mangenss, som j skreff meg tyll, ad ther som ad ther war saa stoer brøst ffor stalle rom her wdj Lund, ad ther jo ffor endelyg skulle leggis naagen ffolck och heste jnd j Helne kyrke, ad jeg tha vylle lade legge

¹⁾ Se *kgl. Miss. af 11. Okt. ovfr. Nr. 236.*

naagen aff dy Danske ther jnd, kyere her Mangenss, saa gyffuer jeg eder gandske wenlygen tyll kyende, ad dy danske herremend war mestendeell fforlagtt wdj byen och hade well dy herberriger, som thenum nøuffuydis med, och dy Tyske, som nu lygger wdj Helne kyrke, theryss heste stoed somme paa landzbyerne, saa ad thenum jcke nøgedis ther med, och j medenss dy laa paa landtzbyerne, da gyorde dy bønderne mere skade end gauffuen, saa ad ryttmesteren nødis tyll ad lade legge thenum her nermer wyd handen, ad wy kunde haffue naagen tyll syun tyll thenum, och wy kunde heller jngen beuylge ther tyll aff dy Danske, som wylle drage aff theryss herberrig och jnd j Helne kyrke. Men dog haffuer jeg sagdtt thet tyll ederss søn Hynrych Gyldenstyern och tyll ederss ffogyd, ad ther som same rytter skycker thenum anderledis, end thenum bør ad gyøre, eller om dy gyør naagyd wbyllygtt, da skall ederss ffogy[d]¹⁾ gyffue meg thet tyll kyende, da wyll jeg ffly thet saa, ad dy skall blyffue straffed ther ffor. Och huess dy blyffu[e] ederss ffogyd naagyd skyldyg anten ffor prouyantt eller fforyng, da wyll jeg ffly hanum hanss betalyng ty[ll] gode rede. Kyere her Mongenss, wdj huess maade j wee[d] meg ad bruge eder tyll gauffuen och beste, da raader och byuder altyd ouffuer meg som ouffuer thend wen, ther j aldelyss jngen tuyffuell paa haffuer. Her med wyll jeg nu och altyd haffue eder thend aldmegtygste Gud euyndelyg beffalendis baade tyll syell och lyff med allt, huess eder kyertt er. Beder jeg eder gandske gyerne, adj wylle well gyøre och helsse firue Ane och ederss døtter med mange c^m godenatt paa myne wegne etc. Ex Lund thend 20. dag octobriss aar 1563.

Peder Gyldenstyern
med egen hand.

¹⁾ *Brevet er beskadiget.*

241.

Frederiksborg, 22. Oktober 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.¹⁾

Anmodning om at være Forlovere for et Laan, som Steffan Løytze vil yde Kongen.

T. o. a. L. 7, 554 b. — Konc. — Tr.: K. Brb.

242.

Kalundborg, 28. Oktober 1563.

Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han har sendt sin Tjener med et Brev fra Sten Eriksson Leijonhufvud til Kansleren. Han refererer Brevets Indhold og spørger til Mogens Gyldenstjernes Sygdom.

Wenlig helßenn nu och altidtt forßent medtt Wor Herre. Kierre her Mons, frende och synderlig gode wen, betackendis eder ganske høligen och gerne for møgitt erre och gott, hues ieg gerne aff mynn ringe mact forskylle will, giffuendis eder wenligen att wide, att ieg haffuer forskickett thenne myn tiennere hidtt medtt itt breff²⁾, som her Stien Ericsen haffuer skreffuett cancelerren till. Saa lyder samme breff icke anderledis en om, hues dy haffuer skreffuit kon. matt^{tt} till, om att dy gerne haffde seett, att thett kunde komme till nogen god handell medtt diße tuende rige, oc disligiste att thennem wor loffuit, att huer motte bekomme en karlff fra Nestitt³⁾ aff deris folck

¹⁾ Johan Friis, Børge Trolle og Frans Brockenhuus, Medlemmerne af Regeringen i Kongens Fraværelse.

²⁾ Maaske det i kgl. Miss. af 17. Okt. 1563 omtalte Brev af 9. Okt. fra Sten Eriksson Leijonhufvud, der sammen med de andre svenske Sendebud Gabriel Kristersson Oxenstierna og Jöran Fincke sad fængslede paa Kalundborg Slot.

³⁾ Maaske at forstaa som Næstved? Maaske har nogle af de fangne Svenskere været anbragt her. De svenske Gesandters Folk var forøvrigt anbragt paa Dragsholm.

till denem. Och haffuer hand och skreffuit canceler till, att hand wille helße eder medtt mange gode netter paa hans wegne. Andett lyder dett icke. Kierre her Mons, saa wille ieg icke ladett att skriffue eder till, epherty meg stedis budtt hiidtt till byen, bedendis eder gerne, att y wille hafftt den wmaghe och skreffuett meg itt ord till, om dett bedris nogitt medtt eders siugdom. Gud al-sommectiste wnde eder god baad paa samme eders skrø-belighedtt och alt, hues eder ymodtt er. Bedendis eder gerne, att ther som y wiste nogitt, att jeg kunde bestille for eder y denne lansende, att y wille haffuet skreffuit meg itt ord till, da skall y der till finde meg goduillig, och gerne will giøre aff myn ringe mact, hues y kunde haffue gott aff. Her medtt eder Gud almectiste befalendis. Lader Mette och jeg helße eder och Anne oc hindis jom-fruer medtt mange m gode netter. Aff Kallenborge Simonj ett Iude dag aar mdlxijj.

Stienn
Roßenspare.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbiurdig mand och strenge rider her Mons Gyllenstiern till Stiernholm, kon. matt^{tt} stattholler paa Kiøffuenhaffn, myn synderlig gode wenn, ganske wenligen till skreffuett.

Sten Rossenspar.

243.

Visborg, 23. Oktober 1563.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han kvitterer for den tilsendte Malt og Humle til Flaaden, forespørger, om der skal brygges til Flaaden til Foraaret, beder om Løn til de Knægte, som ligger dér, og som har Løn til Gode. Føden er knap dér paa Landet. Om Krudt og Kugler til ham.

Minn ganntze goduillig hiilssenn nu oc altiit forsenndt mett Wor Herre. Kiere her Monnss Gyldennstiernn, frennde oc sinderliige guoede wenn, betacher ieg ether ganntze kierliigenn oc giernne for allt ære och gott, som y mig altiit giortt och beuist haffuer, huilchiit ieg ganntze giernne mett ether forschylde wiill wdj alle the maade, ieg wedt ether tiil wille, thienniste eller guoede kandt werre. Kiere her Monnss Gyldennstiern, giiffuer ieg ether ganntze kierliigenn att wiide, att ieg haffuer annamith aff thenn skiipper thett maltt oc thenn homble, som y senndhe hiidt, oc haffuer ieg giiffuith hannom ther enn quitanze paa, oc haffuer ieg fast forspiidbett paa konn. maiit jagther och andre schiiff, som her enn nu wnnder lanndiith liigge, oc er her megiiith meer omkostning paa slottiit, som y kunde sielluff betennche, enn som siidwannligen haffuer weriith. Kiere her Monnss, ther som y wille haffue bruggiith tiil konn. maiit orloffs flaade tiil foraariith, om y thaa wille sennde hiid inndenn winther ith hunddriith lester eller iith halfft hundriith lester maltt oc homble ther tiil, tha wiil ieg ladhe brygge tiil foraariith, saa thy schulle finde thett y guoede rede, oc samme maltt maathe packiis wdj guoede øll thønner, thy thett er iche mueliigt att kunde bekomme saa manger thønner her paa landiith. Huess thønner som bliiffue satt aff konn. maiit orloffs schiiff, thennom brandt thy Suensche straxt aff paa Karlsø. Kiere her Monnss, er min kierliige bøenn tiil ether, y wille well giøre oc forffuoerdre, att thy knegthe, som her liigge, maathe faa theriis betalning, thy dj ere megiiith nagen oc staar thennom meer enn tho maneder tiil baghe, oc schulle thy well bliiffue forthrødenn tiil att laade thennom bruge, om betalningenn icke kommer tiil stede, oc waare her well flere storliigenn fornødenn, ther som lanndiith formotthe att føde flere, oc gaar ther megit knap tiill for wnnderholdning blandt thenn menige mandt, saa ieg for

seer mig tiil, att gaasse winn schall bliiffue thenn beste dryck for enn partt wdj winthter. Kiere her Monnss, giiffuer ieg ether wennliigenn att wiide, att her Peder Skram haffuer loffuidt mig nogiith krudt, naar fladenn drager aff søenn; thy er minn kierliige bøenn tiil ether, att ther som sliig wind bliiffuer, att ther kommer ingenn budt fraa fladenn, att y tha wille well giøre oc forskiiche hiid paa konn. mait^t wegnne enn lest eller tho oc j^m slanghe kuler oc j^m halff slange kuler; ther som enn sliigtt kanndt komme inndenn pintzs dag, schall mett Gudtz hielp jnngenn nød haffue. Kiere her Monnss, wedt ieg nu intiid sinderliigtt att schriiffue ether tiil paa denne tiid, menn y schulle altiid haffue att radhe och biude offuer mig som offuer ethers kiere frennde oc sinderliige guoede wenn. Jeg wiill nu oc altiid haffue ether oc ethers kiere høstru oc børnn thenn almegtist Gudt beffalindis. Dattum Wiisboriig thenn 23. dag octobris aar 1563.

Ienns
Biilde.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdiig mandt oc strenge riidder her Monnss Gyldennstiernn tiil Stiernnholm, konn. maiit^t minn aller naadiigste herris stadholder paa Kiøbinghaffnn slott, min kiere frennde och sinderliige guoede wenn, ganntze god-uilliigen tiil schriiffueth.

244.

Helsingborg, 31. Oktober 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sende saa mange som muligt af hans Svende med Heste og Harnisk til Laholm til førstkommende Onsdag [3. Novbr.].

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamit ten første dag nouembris. Om folck at vdgøre. — Tr.: K. Brb.

245.

Laholm, 5. November 1563.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han beklager Mogens Gyldenstjernes Afgang som Statholder i København og lover vedblivende at sende ham Underretning om Krigsbegivenhederne. I Efterskriften skriver han om Halmstads Belejring, de danske Krigsfolk og Spejdevæsenet.

Orig. med Seglet og Udskriften i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsaml. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 48.

246.

Aalborghus, 11. November 1563.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af nogle nu indgaaede Kongebreve om Bøndernes Leverance af Heste, Øksne og Fetalje samt om Kongeskat gør han Rede for de indsendte Skatter og Restancerne.

Mynn weennlige och kierlige heellßenn nu oc alltid forßennnd med Wor Herre. Kiire her Mogenns, frennde oc synnerlige guode weenn, tacker iieg ether giernne for allt gaatt, som y mig giort oc beuist haffuer, huillckit ieg giernne forschïolle wiill, wdj hues maade ieg ether tiill wiillg were kannnd. Kiire her Mogenns, giiffuer iieg ether weennligenn tiilkiennnde, att iieg y afftiis siilldiig fich iieg(!) nogle konng. mats. breffue¹⁾ med ett aff konng. mats. egit budtt, som kom hiid tiill meg, huillcke breffue ere wdschreffnne enn monnid siiden oc samme bud haffuer werriid her y landit xiiij dage oc mere, oc ieg icke haffuer faaid samme breffue før ennd nu, huillcke breffue liuder om the heste, som bønnderenne schulle wdgiøre, thesliigiste om rug, biøg, hauffre oc øxenue oc andiinn fiittalle med andit mere at wdføre, oc eblannt huillcke breffue iieg fiich ett, som liuder om konngskatt. Wdj liige maade

¹⁾ Formentlig kgl. Missiver af 16. og 18. Oktbr. 1563; se K. Brb.

fiich iieg oc nu for ij dage siideenn oc ett breff, liudenndiis om konngskatt saa, att kong. matt. forunder, at iieg icke kommer saa well her frann lennid med konngskat som anndenstedtz, sammeledis att iieg skulle lade vpkrauffue alld thenn andenn restantze baade aff thennd gammellskat oc aff thennd nye oc thennd lade framkomme. Kiiere her Magnus, saa giiffuer iieg ether weennligenn tiilkiiennde, att thett er mere ennd iij wger, siidenn mynn schriiffuer hannd droug her frann med konngskatt, oc forseer iieg mig tiill, att hand schall well were ther med saa møgenn, som mest mugeligt wor att bekomme tiill thenne tiid, forthi at bønnderne ere saa forarmede, att the haffuer iicke at kommed affsted for thenn haarde oc dyre tiid, her haffuer werridtt. Menn hues som staar tiilbage aff samme skat, thet haffuer iieg pant fore: øxen, kiør, suiinn oc andit, som iieg lader wennde wdj penndinge, saa att saa tiiligen mynn schriiffuer kommer tiilbage igienn, tha schall ieg lade giøre restantze ther paa, saa at ieg wiill tage samme skat med mig, som nu staar tiilbage. Meenn thennd anden restanndtz, som schriiffuis om, thett weed Jacob Bech weell, at jeg haffuer giort clart ther fore, oc som iieg haffuer hanns breff ther paa; meenn ieg forstaar, at thennd dannemand schall haffue nogit att siige. Kiiere her Magnus, saa beder iieg ether ther fore giernne, at y wiille well giøre oc giøre myn wndschiøllning her wdj, tiill saa lenge iieg kommer sielff. Kiiere her Magnus, wdj alle the maade jeg kannd were eder tiill wiillge oc guode, tha raader oc biuder øffuer mig som øffuer eders synnerlige gode weenn. Hermed eder thennd almectiste Gud befallendis. Giører weell oc siger frue Anne mange gode netther paa mynne wegnne, oc lader Beate sige eder baade mange gode netther. Ex Aallborgh(us?) med hast sancte Mortens dag aar mdlxiiij.

Otthe Brade.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig weelbiurdiig mand oc strenge riidder her Magnus Gjøldenstiernne tiill Stiernholm, konng. mats. mynn naadigste herris stadholler wdj Kiøbennhagenn, mynn kierre frennde oc synnerlige guode wenn, wennligenn tiillschreffuit. Gullenske breffue(!).

247.

U. St., 28. November 1563.

Christoffer Dringenberg¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han har for 3 Uger siden skrevet et Brev, som han haaber Mogens Gyldenstjerne har faaet, og vilde have sendt ham et til med Dr. Albrecht Knoppers, som han mente vilde komme til Antwerpen, naar han var af-færdiget af Prinsen i Breda. Brevskriveren traf ham heller ikke i Breda, men spildte sin Rejse, skønt han gerne mundtligt vilde have talt med ham

¹⁾ Karakteristisk for den i dette Brev anvendte mærkelige Ortografi er den hyppige Anvendelse af Diphtonger: *vnderdenejgen (untertänigen), geutweilligen (gutwilligen), geunsttiger (gunstiger), strejnger (strenger), eich (ich), bereiff (brief), mejt dejm geuden heren (mit dem guten herren). Endvidere anbringer Brevskriveren ofte efter d og g et med disse Bogstaver sammenskrevet e: deoktter (Doktor), dear (dar), dean (dann), dejm (dem), geuden (guten), geans (gans), Beredea (Breda). Men da disse sammenskrevne Tegn ogsaa anvendes paa Steder, hvor det stemmer med den rigtige Stavemaade (dem, des), kan man ikke afvise den Opfattelse, at Anvendelsen af dette e er sket bevidst. Endvidere bruger Brevskriveren z for t, hvor tysk har z, men nederlandsk t: (to — zu) o. s. v. Det ser ud, som om Brevskriveren er en Nederländer, der søger at skrive Tysk eller at gøre sit Sprog mere forstaaeligt ved at „fortyske“ det. Diphtongerne er desuden maaske som oftest et Udtryk for de nederlandske Diphtonger (geuden = gouden). Da en Slettelse af disse e'er, hvor de synes overflødige, til syvende og sidst vilde komme til at bero paa et vilkaarligt Skøn, og da de i visse Tilfælde sikkert har sproglig Betydning, er de i alle Tilfælde beholdt ved Gengivelsen her.*

Fra samme Brevskriver findes der endnu 2 Breve til Mogens Gyldenstjerne, nemlig af ²¹/₉ og ⁴/₁₁ 1566, begge uden Stedsangivelse. I førstnævnte Brev er kun Underskriften og Efterskriften skrevet med samme Haand som ovenstaaende Brev, medens Brevet af ⁴/₁₁ 1566 helt igennem er skrevet med ovennævnte Haand. Intet af disse har dog helt den samme mærkelige Ortografi som ovenstaaende Brev.

om, hvad han ikke tør betro Pennen. Han har haft Kaptejn Hans Baptista hos sig og talt med ham, men kan heller ikke skrive herom. Han sender en Afskrift af et latinsk Brev, som en Fisker har fundet i en Kiste, hvori der laa 2 andre Breve, fra Dronningen af England og Greven af Emden. Disse Breve er givet til Hoffet, og han ved ikke, hvad der stod i dem. Dronningen af Skotland har tilladt en svensk Kaptejn i Skotland at købe 2 vel bemandede og vel udrustede Skibe, hvormed de vilde gøre meget ondt, men Skibene forliste, alle omkom, og Fiskerne fiskede Kaptejns Kiste op. Han beder Mogens Gyldenstjerne meddele Kongen dette.

Efterskrift: Han vilde gerne sende Fru Anne hendes Nøglerem, men her er ingen, der skal til Landet; han haaber selv at kunne bringe den. Han haaber paa gode Tidender fra Landet. Beretter om Forholdene i Antwerpen, bl. a. om et stort Tyveri. Om et „Kontrafej“, som han ikke har kunnet faa fat i.

Mejnem geans vnderdenejgen geuttuejlljgen denstt zo allerzejtt. Gerosgeunsttjger sttrejnger her, euer sttrejngejtt gesuntthejt hortt hejch samett fraue Ane samett allem dem vuer sttrejngejttten herzljch gern. Ersttljch, sttrejnger her, haue ejch ejn berejff geschrjuen fore 3 weken, forhofe vuer sttrejngejtt haue ejm bejkumen, vnd so wejtters ejch an mejn her voltt geschrjuen hauen mejtt dejm geuden heren deoktter Alberejchtt Knopertt, vnd formantte¹⁾, sejner lejptte so wejderom bej mejr sejn kumen zo Anderpen²⁾, so er zo Berede³⁾ fan mejn her der prejns⁴⁾ ap geferdejgettt aldear zo Berede³⁾, so ejch dejm geuden her nejchtt mer gesprach, so ejk dean also nach Brede³⁾ raejstte vnd formantte alle dejm geuden her dear zo Berede³⁾ dear zo fejnnden, so was er des morgens foraejstt zo 9 vren, deo ejk des auens zo 9 vren dear kam, deas mejr warljch geans laejtt was, deas ejch dejm geuden her nejtt enfantt, vnd ejch ejn forloren raejs gedean hade, dean ejch fejl zo deon ous der bors zo deon(!) hade, noch dean ejch hade ejch dejm geude her for mejtt munttljch gern

¹⁾ mente.

²⁾ Antwerpen.

³⁾ Breda.

⁴⁾ Prins Vilhelm af Oranien.

gerett¹⁾, dean der feder nejchtt zo fortrauen ejn dejsem laufen²⁾. Der lejue Geott ejm hochem hejmel vas, deas ejk gear bange geuesen bejn vnd noch varljch, dean ejk fornunen haue, deas selsom prattejka³⁾ ome ejn der sttejle ome geott. Geott ejm hogen hejmel wol, deas ejn ejnem geuden frejden gedejn mocht, dear ttruueljch ome zo bejttten ejs. Eich haue Jan Pattejste⁴⁾ hejr ejm mejn haus gehatt, kunejchlich maejgesttatt denar vnd kapettejn, santte Kattrjna deach; hauen fejl worden⁵⁾ zo samen gehatt dear, dear nejch deoch fan zo schrjuen, der feder nejchtt zo fortrauen op djtt pass nejchtt deon mach.

Geunsttjger, gesttrenger her, ejk send mejn her ejnem ejngelejchttten berjf, ejne kopej ejn lattejn, wej sej dean gefejstt ejs fan den fejskern ejn; der sej ejn ejner kejtstt, dearjn noch ttue berjuen geuesen mejtt dejm gerosen segel, ejn fan dej kunejchejne⁶⁾ fan Engellant vnd ejn fan dejm graf fan Emden⁷⁾. Dej seluejch ttue berjuen sejn mejtt dejsen bejstteljnk berjf gelegen ejn der kejtste, vnd dej berjuen fan der kunejkejn vnd fan dem graf fan Emden hatt man euergeuen ejntt hof. Suma, was dearjn forborgen ejs, kan ejk nejchtt noch zor zejtt nejchtt erfahren, auer ejch sal noch mejch lasen was kostten vnd deas ejch erfahren kan.

Gesttrejnger ljuer her, es sejn ttue vol gebautter schepen geuestt vnd wol beseztte mejtt folk, vnd dej kuneichejn vtt Schottlantt hatt dejn schuejchen⁸⁾ kapettejn ejn ejrem lantt lasen om des Sueden geltt schjf vnd folk latten an nemen, vnd dej ttue schepen sejn ser wol mejtt folk vnd

¹⁾ *Talt mundtligt.*

²⁾ *Läufsten = Tider.*

³⁾ *Praktiker.*

⁴⁾ *Hans (Jean) Baptista, se H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. Bd. S. 293.*

⁵⁾ *Har haft mange Ord sammen.*

⁶⁾ *Königin, d. v. s. Dronning Elisabeth.*

⁷⁾ *Grev Edzard af Ostfriesland.*

⁸⁾ *D. v. s. schwedischen(?)*.

mejt geschutt¹⁾ wol gerustt geuestt, vnd sej solden fejl bos²⁾ gedean hauen, auer Geott ejm hogen hejmel hatt deas nejchtt vollen lasen geschen, vnd beide schepen sejn forderunken vnde alles gebeljuen, vnd dej fejsker hauen des kapettens kejtste gefejskett. Dej bosuejchtter³⁾ hauen, dej Schotten hauen seich ser dearop erfrouett fejl bos zo deon, deas Geott solches nejchtt hatt lejden wollen. Gestrenger, lejuer her, ejs mejn bejtte, deas euer sttrejngejtt woltt dejm vnsern genejgesttr kunejchljch maejgesttatt solches lasen wejsen vnd dej kopej lasen sen, dean ejs warhafttejch war, vnd ejch wejl wuer sttrejngejtt nejchtt anders zo schrjuen, dean alleso sej, vnd euer sttrejngejtt woltt mejnem vnderdanejgen denstt also ansen, vnd ejch nejchtt vnderlasen kan vnde alsejtt kunejchljch maejgesttatt samett mejnen ljuen heren vnderdenjger allzejtt, dejm der lupljcher krun fan Denemark zom bestten vnd allezejtt vnderdanejchljcher geuttuejljger denar zo aller zejtt. Vnd der almejchttejch Geott wol sein genatt forlejn, deas seich mochtte begeuen ejner ejntracht vnd zom geuden frjden mocht erlangen. Hejrmejt ejch mejm heren vnd frau Anne samett allem dejm vuer sttrejngejden vnd allezejtt geuttuejljger denar, vnd ejch geue mejch ejn vuer strjngejden geuder gerazej⁴⁾. Der almejchttejch Geott geue, deas ejch mochtte geude zejtejnck fornemen zo 10000 geuder nachtt. Geschrjuen ejn hastt den 28. nafember anno 1563.

Auer sttrejngejtt denar
Crejsttofel Derejngenberejch.

Geunsttjger lejuer gestrenger her, ejch bejtte vueren sttrejngejtt, kan oftte mach ejch vuer sttrejngejden hejr

¹⁾ *Skyts.*

²⁾ *Böses = Ondt.*

³⁾ *Bösewichter.*

⁴⁾ *Gratie, Naade.*

worejn denen mejtt mejnem geuttuejligen denstt, volt mejner nejch sparen. Ejk wol gern fraue Ane ejren slottelrem¹⁾ zo senden. Hejr ejs noch numens²⁾, der ejntt lantt vejl; ejch bejns forhofen seluer zo berjngen. Deas Geott geuen vol, deas ejch welche geude nejz zejttejk³⁾ vtt dejm land erfahren mochtte, vnd was ejch for geut dear mejtt berjngen mochtte. Dean warhaftejch hejr bejnen Anderpen geatt nejchtttes ome, dean op dejtt pas deoch hejr nejchtt fejl, deas machtt der gerose banke-rotten. Man hatt hejr op den 22. nofember hejr ejn ejner nachtt ejn hus auf gebrochen vnd dearus genumen vol 24000 deausentt geulden suluer verk. Deatt schande vnd gerott for solker sttatt deas vunder dear fan zo schrjuen, ver ejs ejn geros geualtt ejn sukr sttatt.

Der kunterfett fan des Sueden sttul kan ejk nejchtt bekumen, vrsach dej mastter, dej ejn zo machen gehatt hauen, sejn fan hejr forttroken vnd ejr wejuer⁴⁾ sejn ejn Sueden gefangen.

248.

Frederiksborg, 30. November 1563.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Transport af Tømmer fra Skovene i Halmstad Herred til Orlogsskibene.

Udt. i T. o. a. L. 7, 585. — Tr.: K. Brb.

249.

Visborg, 30. November 1563.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om en Afgørelse af de i hans forrige Brev omhandlede Spørgsmaal, navnlig om Betaling til Knægtene, og sender 2 Skibe med

¹⁾ Nøglerem.

²⁾ Niemand, ingen.

³⁾ Nogle gode nye Tidender.

⁴⁾ Weiber, Kvinder.

Fanger til København. Han har endnu flere Fanger, der snarest skal blive sendt.

Wennliig kierliig hiilssenn nu oc altiidt forssenndt mett Wor Herre. Kiere her Monnss Gyldennstiernn, frennde oc sinderliige guoede wenn, nest min wennliig tack-siigelsse for allt ære oc gott, som y mig altid giortt oc beuist haffuer, huilchiitt ieg mett ether gærne forschylde wiill wdj alle the maade, ieg wedtt ether tiill wiille eller guoede kandt werre, som ieg ether plictiig er, kiere her Monnss, giiffuer ieg ether ganntze wennliigenn att wiide, att ieg schreff ether tiill nogenn tiid siidenn forledenn¹⁾ om alle hannde erinde, som konn. maytt^t huss wor anliiggendis, rug, maltt, krudt, lodtt; thy er min ganntze kierliige bøenn tiil ether, y wiille well giøre paa konn. maytt^t wegne oc finde ther nogenn guoede radtt tiill, oc y sinderliighettt att the knegthe, som her ligge, maathe faa theriis betalning, thy thy ere megiith blotthe. Kiere her Monnss, sennder ieg nu attskiilliige fanger tiill Kiøbinghaffen, som y kandt sielluff forffare, huess thy haffue mett att faare, oc haffuer ieg enn flere her wdygenn, som skall komme thett første, mueliigit kanndt werre; ieg kunde iche sennde flere paa diisse thu schiiff. Kiere her Monss, wedtt ieg nu intiid anddett att schriffue ether tiill paa denne tiidtt, menn wiil nu oc altiidt haffuer(!) ether och alt, huess ether kiertt er, thenn almegtiste Gudt beffalinn-dis. Y schulle altiidt haffue att raade och biude offuer mig som offuer ethers slegtt, byer och sinderlige guoede wenn etc. Kierre her Monnss, er min gantze kierliige bøenn tiil ether, y wiille well giøre och siige ethers kiere høstru mange m guoede nether paa mine wegne etc. Datum Wiisborig thenn 30. dag nowembris aar 1563.

Ienns
Bilde.

¹⁾ 23. Oktbr.; se ovfr. Nr. 243.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbiurdiig mandtt oc strengher riidder her Monss Gyldennstiernn tiill Styernnholm, konn. maytt stadholder paa Kiøbinghaffnn slott, minn kiere frennde och sinderliige guoede wenn, gantze wenliigen tiill schreffuit.

250.

Hald, 1. December 1563.

Fru Anne Lykke Otte Krumpens til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Hun beder Fru Anne sælge det Smør, hun har liggende i København, og med Pengene betale hendes Gæld til Erik Vesteni og en anden Herremand. Takker for Efterretningerne fra Krigen.

Myn a k morsyster¹⁾ etc., gyfver jeg deg venleg at wyde, at som jeg skreff deg tyl j syst, at jeg wyle for yngen del hafve klepyne for myt smør, nw syer Kristofer Rosenkrans meg, at der som ieg vyle lade de go for klepenyge, da fynge jeg xvij daler for t^{ne} smør, oc sagde, at Nyls Kelsen solden sa dere. Myn kere syster, sa er jeg nw wel tyl fres, at dw tager klepenyge fore same myt smør, oc eret xvij t^{ne} smør, som jeg har dere legendis j Københafn j Edeld²⁾ gord eller oc j myn egen gord. Jøren Lwckesen ved vel, hwor det leger. Myn a k morsyster etc., mo tw wyde, at jeg er Eryck Vestenye tre c $\frac{1}{2}$ skyleg j klepynge, som jeg har gyfvet ham myt breff pa, at han skal aname tre c $\frac{1}{2}$ af deg j klepenyge; dye beder jeg deg sa ganske gerne, at dw wyle wel gøre

¹⁾ *Betegnelsen Morsøster er ikke rigtig, de var Søkendebørn, idet Fru Anne Lykke Otte Krumpens var Datter af Peder Lykke og Fru Kirsten Høeg Pedersdatter, hvis Søster Karine i Ægteskab med Movrids Jepsen Sparre var Moder til Fru Anne Sparre Mogens Gyldenstjernes.*

²⁾ *Det er usikkert, hvem der sigtes til. Maaske menes der Fru Edel Hardenberg., hvis nylig afdøde Ægtefælle Frans Bille († 1563 ^{10/9}) var en Søn af Brevskriverindens 1. Ægtefælle Anders Bille i dennes 1. Ægteskab med Pernille Olufsdatter Krognos.*

och antvorde Eryck Vestenye iij c ʒ j klepynge pa myne vegen, och dw wyle saa aname myn hantskreft af ham, som jeg har gyfvet ham der pa. K. s., der som dw nw jcke hade sold myt smør, da beder jeg deg for alth, jeg mo fforskyle met deg, at dw vyle da lone tre c ʒ j klepeyge af Jacok(!) Beck, sa dw kwne flye ham dem oc tage myt bref jgen af ham, sa kan dw betale Jacok jgen, nor dw for sold myt smør. Myn k. syster, jeg troer, der komer yn en here mand tyl; den¹⁾ skal oc hafue af deg pa myne vegen tre c ʒ j klepynge. Jeg vel jcke fordylet fore deg, jeg har foet gos af dem. Dw skalt dog yngen lade det fo at vyde wden Jøren Lwckesen. Myn a. k. morsyster etc., j hwad rod dw for, da flye meg rod tyl at betale denne heremand Eryck Vestenye, oc dw vyle samele penyge tyl den anden, der komer effter snart. Dw skalt fyne meg veleg tyl alle myne dage at gerne wyle gøre al det, jeg ved, her Moens, dw oc dyne børn kan hafue ere oc got af; der forlad deg vyst tyl, at jeg er ham oc deg hwld, god af alt myt hyrte, sa sant meg Gwd hyelp. Ham vel jeg nw oc altyde hafue bode ham oc deg befalet. Skreffuet met hast pa Hald den fyerde dagh j desemberes mdlxij.

Anne Lycke, dyn hwle
syster, egen hand.

Myn a. k. morsyster etc., ret nw som dete bref vor skrefvet, feck jeg dyn skryfvelse, som dw har skrefvet meg tyl om dese gode tyden, at kongen af Sweryg har foet slegen skade oc er op rømt j Sweryge. Den al-megtteste here Gwd vere lofuet. Jeg tacker deg saa ganske gerne, for dw vyle skryfue meget tyl. Hade en gyfuet meg twsynd daler, da hade jeg jcke blefuet gladere, oc besonderlyg for vore gode slet oc vener kome der

¹⁾ *Kanten af Brevet er revet af med Seglet paa dette Sted.*

fra wskade etc. Her Otte var af sted drefuet, der dit breff kom tyl meg.

Myn a. k. syster, fly meg denne here mand dese iij(!) ♀.

(Seglet borte. Udskriften:)

Tyl myn a. kereste morsyster etc. frw Anne her Moens Gyllensterns j egen hand.

251.

Helnekirke, 13. December 1563.

Henrik Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han takker for den tilsendte Mad. Om Havre til hans Heste. Om Hr. Laves Optræden. Takker for det tilsendte Linned og sender hende en Bøn, som han har faaet af Fru Gørvel.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere moder, maa y vide, att mig lider vell; den alsommectiste Gud vnde mig det samme til eder att spørge. Desligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dag dagligen beuiser; den alsommectiste Gud vnde mig nogen tid att kunde forskyllet med min kere fader oc eder igen y nogen made, oc skulle y altid finne mig villig som eders kere oc ydmyger søn. Oc tacker ieg eder ocsaa for eders mad oc for alt dett gode, som y haffuer giffuet mig nu, oc haffuer Peder Yde antuordet mig dett, oc vill ieg nu vell fri mig en tid lang, oc haffuer Oloff Biug kiøfft mig en tunne torsk for siuff ♀. Gud haffue loff, ieg haffuer saa meget til hielp. Kere moder, som y skriffuer meg til oc Broder Fris, att hand skall maale meg den haffre vd y tunne tall, saa maa y vide, att ieg haffuer viij heste, vj geryste oc ij vognheste oc j stall klepper, der giffuer hand mig y viij dage viij tyunner haffuer haffre(!), oc den x dag da for ieg intet, for hand siger, att hand maa intet giffue mig mer en j

spund(!) haffre paa huer hest; oc tacker ieg eder oc min kere fader for dett. Kere moder, som y skriffuer mig til om den iuske adell oc fynske oc sielenske adell, huad dett behaffuer mig suarlig vell; Gud beuare vos suarlig vell, oc hadde vi verett dette til sinds till foren, da had-dett icke gaaet saa for vos, som dett gaar med de fattege bynder. Gud hand hielpe, hand kand alsom best. Kere moder, som her Laffue¹⁾ lader blesse for sig oc kand icke faa maad eller rie aff byen til forenn, vden att hand skulle lade en trommetere blesse for sig, daa maa y vide, kere kere(!) moder, att hand er nu saa vell verdt for den riderlige mandom, hand haffuer beuist, att mand skulle gaa oc lade en ko hiure²⁾ blesse for hannom med ett ko horn, naar hand skulle gaa y bastu oc bae. Oc, kere moder, tacker ieg eder for de nese klude, som y haffuer sent mig, oc for de skiorter, oc haffuer ieg den(!) vell y behoff. Oc haffuer ieg nu intet annett, att ieg kand giffue eder igen end en liden bøn eller to; beder ieg eder, att y ville lesse dennom, da hobis meg til, att dett skall gaa baade eder oc vos vell. Gud alsommectiste vnde vos dett. Oc haffuer hin gode fru Gyrrrell³⁾ giffuett mig dem etc. Her med Gud befalindis. Schreffuet y Helne kircke sacte(!) Lucie dag. Gøre vell oc siger min soster Hille borre gode natt. Anno 1563.

Henrick Gyllenstiern.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Till sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns till Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

¹⁾ *Hr. Lave Brahe Akselsen til Krogholm og Vidskøfle, Lensmand over Froste Herred, Fultofte og Heglinge.*

²⁾ *Kohyrde.*

³⁾ *Formentlig enten Gjørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne, Enke efter Lave Truidsen Ulfstand († 12/s 1563), eller Gørvel Faddersdatter Sparre Hr. Lave Brahes.*

Visborg, 21. December 1563.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han henviser til nogle Breve, som han har sendt til Kongen, og beder om Svar paa sine tidligere Henvendelser om Penge, Ammunition og Fetalje.

Min ganske willige tieniste nw oc altiit forsent med Gud, Vor Herre. Kiere her Mogens Gyldenstjerne, frende oc synderlige gode wen, nest en wenlig tacksigelse for alt ære oc gott, huilckit ieg gierne forskylle will, y huad maade ieg wed eder till villie oc tieniste kand vere, som ieg eder plictig er, kiere her Mogens, giffuer ieg eder ganske venlligen att wide, att ieg haffuer offuerskickit kon. mai^t nogle breff, aff huilcke j fange alle haande leylighed att forfare; derfor wed ieg icke nu att scriffue andre ny tiender, end som samme breffue indholder. Bedendis eder ganske kierligen oc gierne, attj wilde wel giøre oc haffue den wmag . . .¹⁾ lade scriffue mig till om de ærinde, som ieg . . . forleden tiidtt²⁾ screff eder till om, som vor om pen[ninge] til de kneckte, som ligger her paa landitt, disligeste om krud, laad, rug oc maltt. Kiere her Mogens, beder ieg eder ganske kierlige oc gierne, attj icke wille fortенcke mig, att ieg saa møgit bemøder eder med mine ærinde. Huor y wide att bruge mig wdj nogle ærinde, som eder till villie kand vere, skulle j altiit finde mig redebund oc willig fore som eders gode wen oc kiere frende, der y j aldellis ingen tuill paa haffuer, det Gud skal wide, huilcken ieg eder med hustrw oc børn wdj languarende sundhed befalendis haffuer. Datum Wisborg 21. decembris 1563.

Jens
Bilde.

¹⁾ Et Stykke af Papiret afrevet.

²⁾ Se ovfr. Nr. 243 og 249.

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdig mand oc strenge ridder her Moogens Gyldenstjerne til Stiernholmm, kon. ma^{tt}s min aldernodiste herris stadsholdere paa Kiøffuenhaffns slott, min kiere frende oc synderlige gode wenn, ganske venligen til-screffuett.

Jens Bylle pa Gullen.

253.

U. D. og St. [Sidste Del af 1563].

[Henrik Gyldenstjerne]¹⁾ til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han beder om en Tylt Deler til deraf at lave Kister til sin Mad og sine Klæder, udtaler Ønske om videre at deltage i Krigen, beretter om sine Folk og forsvarer en af Faderens Stalddrenge mod de rejste Beskyldninger.

Sonlig helsen nu oc altid forsent met Gud, Vor Herre. Kere moder, beder ieg eder gerne, att y ville saa vell giøre oc haffue vnnet mig en tyltt deller; ieg ville haffue ladett gjort mig en kiste eller to, som skulle vere be-bundet paa sleer, att ieg kunne haffue min madt y oc mine kleder, oc kand ieg faa dem for en ringe ting, for her er bynder y Fers heret, som haffuer louit att gyøre mig dem. Kere moder, giffuer ieg eder oc ydmygeligen till kende, att her gaar tiende, att kongen han vill tacke her fon Dons²⁾ fane aff. Saa beder ieg eder, kere moder, att y ville haffue byuddet mig thette til med dett aller

¹⁾ Brevet er udateret og uden Underskrift, Haanden er Sønnen Henrik Gyldenstjernes, og Omtalen af Krigens Begyndelse gør det sandsynligt, at det er skrevet i den sidste Del af Aaret 1563. Af hans Omtale af Bønderne i Færs Herred kan slutes, at han har opholdt sig i Skaane. Da det er sandsynligt, at det er skrevet omtrent paa samme Tid som Brevet Nr. 251 ovfr., er det formentlig skrevet paa Helnekirke Kloster.

²⁾ Frederik v. Dohna var 1563 blevet Chef for Hoffanen.

forste, att ieg kunne vide att rette mig der effter. Saa maa y vide, kere moder, att ieg haffuer sett begyndelsen¹⁾, oc ville ieg gerne see ennen, att ieg kunne entten komme vnder greffuen aff Suarsborg²⁾ eller kune kommett till att vare paa en god herre oc ville da icke haffue saa mange heste. Oc er der mange aff de tyske herre mend, som haffuer beet meg ommet, att ieg ville folge dennom vd, de meinte att skulle faa en bere krig paa sommeren, end de haffue nu. Oc maa y vide, kere moder, att ieg kleder nu alt mitt folk. Kere moder, haffuer ieg en karl y behoff; saa maa [y] vede, kere moder, att ieg ville tage den staldreng an, der var hos min fader, oc ieg viste, att dett vare eder oc min fader y modt, oc, kere moder, er hans skyld dog intet saa stor, som Lenert skyller hannom for; dett meste auind, thet hand haffde til hannom, dett var, for hand ville icke ride oc tage byte till Lenert, oc drengen meinte, att hand var beskeen paa fanen oc icke att tage byte oc rie der om kreng effter, men ieg haffuer sett, huordan att Lennert hand haffuer farit mett Bisterfelt den tid att hadde forderet hannom, dae tug hand staldrengens hest siden oc red op paa; dett er all den brøde, hand haffuer til hannom, oc haffuer hand ett gott skyll aff huer mandt. Kere moder, her med eder den alsommectiste Gud befalindis etc.

254.

Kalundborg, 4. Februar 1564.

Sten Eriksson Leijonhufvud, Gabriel Kristersson Oxenstierna og Jöran Fincke til Mogens Gyldenstjerne.

De fangne svenske Sendebud beder ham hjælpe dem til et Svar fra Kongen paa deres Andragende om at blive løsladt og beder om at maatte komme ud i Luften og nyde samme Frihed som de svenske Fanger paa Dragsholm.

¹⁾ *Nemlig: af Krigen.*

²⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

Wår gannsk wennlige helsenn med Gud. Kere herr Månß, besinnderlige gode wenn, wy betacke eder för mögett gott, hwilckett wy altid med wår tiennsth gerne förskulle wille, ner Gud oß then legennhett förföge wyll etc., och kunne eder som wår tillförsennde godhe wenn ecke förholle, effter eder er wårtt annligende och höge begerenn wetterligett, som wy tytt och offte hoß konng. mat. y Dannemarck med all ödmiuck vnnderdanighett sogtt haffue, effter wy nu y såå lanngtid haffue warett annhollne och oß ecke må bliffwe till latthett ath draghe y the werff, wy wåre vttskickade, som oß förhopeß christelighe och opricktighe warett haffwe, ingen till schade heller förtrickelse etc., som wy nu iterlighe med thenn edle welbordighe Stenn Rosensspare påå thett ödmiuckeligste haffue suplicerett till konng. mat. y Dannemarck, ath wy måtte bliffue bedagdhe heller bliffue förlosett jgenom någenn anenn medell, såå begere wy nu thett samme till eder och flere gode herrer aff Dannemarck rad, atty wille göre som cristne och erlighe herrer och hielpe wår sag till thett besthe, att wy måtthe bekomme ett konngligt och nadigt suar påå wår ödmiucke begerenn och suplicaß etc. Widere, kere herr Månß, haffue wy och bedhett Stenn Rosensspare, ath hann med eder wille well göre och förhandle, ath oß måtthe effter lattheß gåå nogett vtt y marckenn, som oß för bleff loffuett och till sagt aff kongen och hanß nådis råd Holger¹⁾ och Per Bille, ther offuer wy och twenne gannger haffue giffuett war segell och breff oß att förholle som erligt folck, ther wy och nesth Gudtz hielpe ecke wille yfrann wycke, vthann som erlige riderßmenßmenn holle, hwad wy tillsagtt haffue etc. Therföre bedhe wy eder, att y will well göre med cantzellern förhandle, ath oß måtthe effter latteß någre gannger gåå vtt, effter wy befrichte,

¹⁾ *Holger Rosenkrantz Ottesen til Boller.*

Stenn Rosennspare ecke kommer någett snartt hem; och om thett kann ware någett förtennckligt, såå begere wy ecke alle till licke gaå vtt, vthann två aff oß heller enn y ßennder. Kere herr Månnß, göre her y med canntzellernn, som vår tro er till eder. Hwad y thenne måtthe påå ware wenngnne till sie, wille wy holle eder skade löße, ath wy måtthe niuthe minsth thenn frihett, som the andre haffwe, ther lige påå Draxholm. Hermed befalle wy eder Gud alßmegtig. Datum Kalinngborg thenn 4. february anno 64. etc.

Konn. mat. till Sweriges
annholdnne senndebudh

Sten E. Lonhd.
Gabiell Cristerson.
Jören Ffincke.

(Bagpaa: De tre Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbordig herr Månnß Gillensteirnn till Stiernholm, rider etc., Dannemarcks råd, gansk wenligenn till hannde etc.

Dj Suenske pa Kallenborig haffue v.d skrijffuet.

255.

Stjernholm, 5. Februar 1564.

Henrik Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han takker for den tilsendte Mad og Hest. Om Betaling af Grevens Folk og om Beskyldningerne mod Hoffanerne for at være flygtet først. Svenskerne hærger Blekinge og siges at ligge for Elfsborg. Takker for Foderet til hans Heste. Om Broder Friis. Meddeleer Navnene paa nogle Kanniker i Lund, som er døde. Om hans Broder.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere moder, maa y vide, att mig lider vell; den alsom mectiste Gud vnne mig thet samme til eder att spørge. Disligest tacker ieg eder for alt goet, som y oc min kere fader haffuer beuist mig oc ennu dagligen beuiser, oc besynderlig for den gode mad, som y haffuer sent meg,

oc oc(!) for eders hest. Gud vere eders løn. Oc maa y vide, att ieg haffuer faaett hanom gangeren ygen, som min fader gaff mig, oc Gud alsom mectiste betale ederet for eder sill oc torsk. Haffuer ieg nu to tynner sild oc to tynner torsk, Gud were eguig loffuett. Kere moder, som y skriffuer, att greffuens¹⁾ folk er icke betalett med saa gudl(!), da maa y vide, ad ieg haffuer faaet aff samme guld som aff(!) herre mennene, som de erre betalett med, men vi haffuer icke faaet mer en iij klippingh paa hesten, vj daler til hoffue. Saa maa y vide om Claus Vtermarck, att hand haffuer skullett²⁾ paa baade hofffanerne, att de skulle haffue saa skenneligen viget fra deris fane, att der hadde aldrig verit hørt sliggen gerning y mange aar, derfaare ville vi haffuen(!) hanom giort til en skelm, intil hand kand beuisse vos dett offuer; men dett kender paa somme aff vorre heste oc harnisk, om vi vare der hos eller frae. Oc siger hand, att her Laus³⁾ fane hun var den første, der flyde; der maa hand see sig om, men for min person haffuer hand løvet meg oc vos paa, som vare for fanen, som en skellm oc som en bysuick⁴⁾. Kere moder, ved ieg inttett nytt att skriffue eder til end dett, som ont er, att den Suenske skender oc brender y Blegende, oc y søndags, som folket var til kircke, brende hand en hell soffn aff oc slo megett aff folket y hiell. Peder Yde fick desse tidende der fraa, oc siger de her, ad hand skall lige for Elsborg med en hell hobne folk oc med firsinstiue kartoffuer oc slanger, oc haffue de icke møgen mad der inde oc icke heller krud. Ieg ved icke, huad sant er. Gud alsommectiste hielpe vell. Kere moder, tacker ieg eder oc min kere fader faar for oc mall⁵⁾,

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

²⁾ *D. v. s.: skyldet.*

³⁾ *Hr. Lave Brahe.*

⁴⁾ *Bösewicht.*

⁵⁾ *Foder og Maal.*

som y giffue mig til mine heste, oc lader ieg mig retteligen vell nøge med dett; hadde ieg icke haffuet dett spryng(?), da haffuet min pung verett lettere, end hand er. Men ieg skreff eder til om Broder Fris, paa dett att ieg vill vere vndskylligt, ad hand skall icke sige, att ieg haffuer faet for moget. Ieg er stynnem tid borte y 3 eller iij dage med ij eller tre heste, de dage faar ieg intet. Meg er sagt, att hand for vist att hand(!) seller kull ner y byen til borrerne oc dett tyske folk, oc ieg kand, saa sant helpe meg Gud, icke faa en tynne aff hanom for pennige, oc haffuer ieg bøet hannom ter peninge, men ieg haffuer icke seetet, ad hand haffuer giort. Kere moder, maa y vide, att Peder Dringelberg er død oc her Hans Skaubo oc mester Nies¹⁾ y Lund, som vare kannicke. Gud vere loffuet, att der er bere tidende om min broder; men, kere moder, tencker nu nogett snart paa hans gaffn, for de ville til oc skiffte deris bynner, som døde ere. Her med vill ieg haffue eder den alsom mectiste Gud befalindis. [Siger]²⁾ min kere fader oc søster mange tusin gode netter. Schriffuet paa Stiernholm løffuerdagen effter kyndermys dag anno 1564.

Henrick Gyllenstiern.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Till sin kere moder fru Anne her Maans Gyllenstierns til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

256.

Malmø, 28. Februar 1564.

Henrik Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Sag mod Mogens Gyldenstjerne. Om Hesten Bisterfelds Død og det paatænkte Angreb paa Svenskerne. Det menes, at Danskerne skal afsted,

¹⁾ Formentlig: Mag. Niels Povlsen, hvis Kannikedømme atter blev besat 4. Dec. 1563; se K. Brb.

²⁾ Dette eller et lignende Ord mangler her.

medens Tyskerne skal blive tilbage. Om hans Tilgodehavende hos Kongen. Han ønsker at komme ind under en anden Fane. Om Frederik v. Dohna. Malmø Borgmestre søger om Benaadning for en Mand, som har fremsat ubetænksomme Ord.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere fader, maa y vide, att mig lider vell; den alsommetiste Gud vnne meg thette samme til eder att sporre. Kere fader, tacker ieg eder oc min kere moder for alt gott, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser. Gud lønne ederet ygen. Kere fader, som y skriffuer mig til om Lenert om den vnytige¹⁾, hand haffuer paa eder, saa maa y vide, kere fader, att ieg skall nu drage strax op ad We med Hack Holgersen²⁾ med iij heste; saa maa y vide, at ieg haffuer skreffuet Pouell Kock til, att hand skal skriffue eder til om de ord oc vnyttige tale, hand haffuer paa eder. Oc det Besterfelt døde, der var, saa sant hielpe mig Gud, ingens skyld vden Leners, for hand war huerken skutt ecler(!) stungen, oc horrelunde hand haffuer med ham, dett kand ieg icke vide; men den tid slauett var offuerstaet, daa hadde Lille Christen ham y en grime oc ledde hanom ved honden. Der effter leffte hand icke y to dage, som meg er sag(!) aff eders stoll dreng, hand foruiste. Ville y spørre Lille Christen der om, daa skall hand icke sige nei der for. Aller keriste fader, som ieg skriffuer eder til y dette samme breff, att vi skulle op y mod finen med en hob heste, saa maa y vide, att vi Danske, vi skulle aff sted, oc de Tyske skulle bliffue oc haff gode dage. Det fortryder alle de Danske, som her liger, men ieg er vel til fres for min person, ieg vill gerne gøre saa møgett, som mig mueligt kand; meden, kere, vi alle danske herremend tror icke, att vi kunde formaa tiuue daler, oc vi erre trostede, att vi skulle

¹⁾ Formentlig er Ordet: Tale glemt her.

²⁾ Hak Holgersen Ulfstand, 1564 Ritmester for den sjællandske og skaanske Adelsfane.

faa penninge, men vi vede icke horre mange. Kongen er mig skyllig iij hundret daler oc fem oc tiuue paa fem moneder for vden slactemaaneden, oc haffuer ieg foet lone peninge fire oc tiuue daler aff houed sumen. Kere fader, skulle vi lige der nogett lenge oppe oc terre oc icke faa flere penninge, end vi haffuer ennu faett, da villett gaa ille till for oss, vden vi kunde komme y finne landene. Ellers motte min guld kede sprengre, men dett skall vere mig y mod, effter di att ieg har forueruet den hos denne krig. Ieg ville gerne tracte effter mer end effter minde. Men, kere fader, ieg var gerne fra denne fane oc vnner en annen; for redsels skyllid begerer icke; ville y haffue hiolpett der til, kere fader, daa kunde y der møgett vulde y. Vi Danske skulle vere nød tienere, oc de andre skulle haffue bode penninge oc gode dage. Kere fader, ville ieg suarlilen(!) gerne vere vnner greffuens¹⁾ fane eller hos losue von Kualen, endog hand tackes aff, men dett er idell Tyske, som der er vnner; daa kunne min besolning intet mistad(?) meg daa. Men, kere fader, huad som eder tyckes der y gott att vere, vill ieg gerne lyde eder att oc icke gaa aff eders forbud, men gerne ware ieg fra denne fane, skulle ieg end vere ved b. .dskert(?) sien. Oc her von Don²⁾ hand maa sige eder saa gott for, nør hand er hos eder, men hand sagde ennu aldrig gud morgen eller gud afften til mig eller sagde: kom, ver min gest, oc er der icke mange vnner koningens fanne, som der maa liee hanom. Kere fader, giffuer ieg eder venligen tilkende, att de tre bormester, som bor y Malmø, haffuer veret hos meg oc beet gerne ommet, att ieg ville verre hans³⁾ beste bud hos eder, att y ville gøre vell for Guds skuld oc benaade hanom, effter di de finne hanom skyllig effter hans egen ord, att hand velle tage

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

²⁾ *Frederik v. Dohna.*

³⁾ *Det vides ikke, hvem der sigtes til.*

henne y forsuar for hennes gerninger, effterdi hand hadde icke trod henne der til. Kere fader, erett mueligt, att ieg maa bede for hannom, daa beder ieg eder ydmygeligen, att y ville benade hanom; oc beplickter hand seg, ad hand vill vere eders euig tiennere, om y saa ville begerett. Men ville y staa paa de vbetenk ord, som hand haffuer sagt, daa kunne de intet verie eder retten, men de haffue beet alsammen, att ieg ville io hielpe til dett beste, saa tro de visseligen, att y vide mig bøn, effter di att hand skall vere vskylleg. Her med eder oc min kere moder oc søskind den alsommectiste Gud befalindis. Schriffuet y Malmø 28. februarij anno 1564.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till sin kere fader her Mons Gyllenstiern till Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

257.

Lund, 5. Marts 1564.

Henrik Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Danskerne skal til Væ, men Tyskerne vil ikke afsted, før de faar Penge. Han ønsker at komme under en anden Fane. Om hans Tilgodehavende hos Kongen. Han beder Moderen skaffe sig 2 Bøsser. Baahus skal være belejret og er antagelig faldet. Han beder om nogle Skjorter.

Sønlig helsen nu och altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere moder, maa y vide, att mig lider vel; den alsommectiste Gud vnne mig thette samme til eder att sporre. Desligest tacker ieg eder for alt goet, som y oc min kere fader mig beuist haffuer, huilket den alsommectiste Gud løne ederet. Kere moder, giffuer ieg eder venligen til kende, att vi drage aff som y morgen til Ve; de Danske skulle ad sted, men de Styske(!) skulle ligge her ygen

oc ville ingen lunde bort, for end de faa penninge. Oc haffuer de greffuens ryttere verett paa rodhuset oc haffuer forbannet hin annen, huikken først drager aff byen, før en de faa peninge. Kere moder, ieg vare vell til friß, at ieg var vnner en annen fane, for huad som vos Danske er loffuet oc til sagt, der holles vos lidett aff vnner kongens fane, oc maa y vide, att kongen er mig halt fiere hundrett daler skyllig, oc haffuer icke faaet mer til lonne penninge end engang atten oc en gang vj, oc nu, men vi skulle aff sted, xxjjj daler, oc ingen for mer. Kere moder, beder ieg gerne, om dett kand ve[re] mueligt, att y ville haffuet hiolpet mig her fra vnner greffuens fane, da vare ieg der møgett heller. Oc greffuen tugge mig gerne vnner seg, oc kommer hand selffuer snart offuer til Køffuenhaffn, da kunne min fader well tale med hanom der om, for hand holler suarligen møget aff min fader. Kere moder, beder ieg eder gerne, att y ville haffue saa vell giort oc haffue løst mig to bysser fraa byssemageren, som bor paa Bremmerholmen; ieg ved icke, huad hand ville haffue derfor. Beder ieg eder gerne, kere moder, att y ville icke forlade mig nu paa denne gang, for her er bøsser nock, men ingen, som duer noget, oc haffuer Niels Rossensgord bestillett meg dem, oc skall ieg faa dem nu paa løffuerdag. Kere moder, ved ieg intet andet nyt att skriffue eder til paa denne gong, annet end de sige, att Bahus er belegert, oc att hand skall vell haffue faaet nu, for der var icke møgen fetalig forholden; ieg kand icke vide, huaad sant er. Beder ieg eder ocsaa gerne, att y ville haffue giffuett meg nogle skiorter, for ieg haffuer icke mer end to, der duer. Her med eder den alsommectiste Gud befalindis. Siger min fader oc søskin mange tusin gode netter. Lader oc Peder Tott sige eder mange gode netter. Schriffuet y Lund 5. martij 1564.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff etc.

258.

Königsberg, 5. Marts 1564.

Rochus Plackwicz til Mogens Gyldenstjerne.

Han har skrevet to Gange til Mogens Gyldenstjerne, men ved ikke, om denne har faaet Brevene. Hertug Erik af Brunsvig har været med en Hær i Landet, men er ikke kommet over Weichselfloden; da Fyrsten af Preussen samlede Mandskab, drog han atter bort. Dr. Gonnys har fundet en mægtig Allunmine. Brevskriveren beder Mogens Gyldenstjerne sende hans Datter, som skulde være et Aar i hans Hus, til Borgmesteren eller Tolderen i Helsingør, saa at hun med en Skipper kan komme til Danzig eller Königsberg, og medgive hende Brev og Segl, for at der ikke skal ske hende noget. Han ønsker Kongen af Danmark Sejr over Svenskerne. Moskovitterne er blevet slaaet og har lidt store Tab. Med ham og Jørgen Langenau staar det endnu hen. Polakkerne har tilbageerobret Plozk. Han kan ikke komme til Danmark, da han har været svagelig i Vinter og næsten intet har tjent.

Meine willige vndertennyge dinste allezeit bereit. Edeller, geschtrenger, er vnd fester, wolbenamter herr. Euer geschtrencket¹⁾ gesunt, fride vnd eynecktet vnd eyn lanckweriges leben Got fon himel euer geschtrencket geben wolde samt euer edellen vnd tuganczamen frauen, des gleichen den gunck frauen, gungen hern vnd alle den euern wer mir suttes(!) fon euer geschtrencket in freden czuerfaren. Geschtrenger herr, noch dem gebe ich euer geschtrencket czu wissen, das ich euer geschtrencket czwe mol geschriben, weis ich nicht, ap das euer geschtrencket worden yst. Gebe ich euer geschtrencket weitter czu erfaren, icz nest forgangen im herbest firczentaage for Michacheil, do man schreip 1563, yst der braun schweiger herczick Yrich, der furschten²⁾ bruder fon Ken-

¹⁾ *Gestrenghheit. Om Brevskriverens Ortografi se Bemærkning til Brev fra samme af 18. April 1563 (ovfr. Nr. 209).*

²⁾ *Anna Maria, g. m. Hertug Albrecht af Preussen.*

nicksberck, mit xiiij taussent man in das lant czu Preussen komen, ernt iij taussen reitter, als man saget, das ander fos folck, vnd eyne meyllen fon Danczcke heist eyn kloster dy Olebe¹⁾, hot her etliche tage sich also auff gehalten, dornoch fort gerucket auff meynnes gennedigisten hern lant czu, hot her vber di Weissel²⁾ des wassersch nicht komen mugen. Yst der furscht aus Preussen, men gennedigister herr, gebeut im lant, auff bringet in achtagen auch etlich taussent man czu ros vnd fus, wolgerust czu samem, vnd czeuget³⁾ dem herczick Yrich etkegen⁴⁾ vnd logert sich auch an dy Weissel auff disse seitte vnde leget sich czu felde vnd lest den herczick Yrich forneben⁵⁾, her sol sich ommer⁶⁾ backen⁷⁾, bin ich bericht, ader sal nicht gut werden; den wen herr nicht sich gedrolt⁸⁾ hette, wer her also gewis geschlagen worden. Wo sein sin hin geschanden yst, kan ich e. g. for worheit nicht berichten. Dy rede ginck im ganczen preussenner lant, das her gerne czu dem Schweiden gewest wer. Weiter gebe ich euer geschtrencket auch czu wissen, das der duckter Gonnys fon allaune vnd kopper wasser eyn mechtick reich berckwerck vberkomen, das eyn ewick berckwerck yst. Geschtrenger, er vnd fester, wolbenamter herr, so yst das weiter meynne demuttiges vnd fleissige bitte an euer geschtrencket, wy euer geschtrencket weis, das ich meynne tachter auff eyn gor⁹⁾ euer geschtrencket vnd der gennedygen frauen czu gesaget vnd gelossen, welches gor nu forschinen, vnd ich

¹⁾ *Oliva.*

²⁾ *Weichselfloden.*

³⁾ *Zeuet = ziehet, drager.*

⁴⁾ *Entgegen.*

⁵⁾ *Vernehmen = meddele.*

⁶⁾ *Immer.*

⁷⁾ *D. v. s. packen.*

⁸⁾ *Sich trolten = gaa sin Vej.*

⁹⁾ *D. v. s.: Jahr.*

nicht andersch formeynt, das ich in Dennemarck selber komen wolde. Nu so weys euer geschtrencket den grussen fede czwischen dem kennyck fon Schweiden, das auff der se besse ressen¹⁾ yst. So ist das meynne demuttige vnd fleissige bitten an euer geschtrencket samt euer edellen, tugenczamen frauen, wolt dorch meynnet willen meynne tachter an den hern borger meister ader czelinner czu Helnyschen Nere²⁾ forschreiben, das sy mit eynnem erlichen schiper mecht auff Danczke ader auff Kenicksberck, vnd bitte euer geschtrencket als meynnen allergnedigisten herren, wolt meynner tachter briff vnd sygel mit geben, ap sy czu Dancke³⁾ kem, das yr durch leichfertige leutte nichcz vnerlich mecht widerfaren. Euer geschtrencket wolt doch der armen maget retlich⁴⁾ vnd hulflich sein, dormit sy mit eren wyder om czu mir komen mecht, das wil ich treulich om euer geschtrencket for dinen noch mennen hojhesten formugen. Den, geschtrenger herr, Got fon himel helff vnd gebe seinen getlichen segen, als ich hoff mit Gottes hulf geschehen kan, das kennyckleiche magistat fon Dennemarck den sick vnd eber hant vber den Schweden bekumem(!) mecht dorch seyenne getliche holff. Vnd kennyckleiche magistat bederffte berckforwalder ader dy das scheyt garn⁵⁾ in kennyckleicher magistat berck handel fort solden schtellen, dorbey ich meynnen meynnen(!) gutten ethalt(!) schpuren mecht ich nicht forret habe kennyckleicher magistat fon Dennemarck in allen treuen czu dinen. Was dy berckhandel betreffen sein vnd das scheidgarnn, do man alles silber das golt fom silber scheiden mus, wy euer geschtrencket czum besten weis vnd erfarnnes het vndt kan,

¹⁾ *Böse reisen = svært, vanskeligt at rejse.*

²⁾ *Helsingør.*

³⁾ *D. v. s. Danczke, Danzig.*

⁴⁾ *Rätlich, behjælpelig med Raad.*

⁵⁾ *Scheidegarn, et Middel til at skille Guld og Sølv ad (Skedevand?).*

danck ich Gott for seinne gettliche goben, dorin ich czimlich fornemenn habe vnd mit Gottes hull beschten¹⁾ wil. Noch dem wil ich euer geschtrencket Got fon himel vnd euer tugenzamen vnd edellen frauen, gunckfrauen, gungen hern, alle dy euern allesamt in seinen getlichen schucz befallen haben, des gleichen kennyckleiche magistat fon Dennemarck, dorczu alle ritter vnd herren, des gleichen alle tere(?) yrauen vndertennygen. Got fon hymel forlei seinen getlichen segenn, [das]²⁾ sy yrem fende mugen wider schtant tun. Amen. Weiter ge[be] ich euer geschtrencket auch czu wissen, das der Muschkawitter drey ader fir w[ochen] icz for fastelobet³⁾ geschlagen ist worden, wy alhy icz geschriben vor dy gewisse worheit, vnd ist, wor man saget, xxxx taussen man erleget, vj taussen kallessen⁴⁾ mit brobant⁵⁾ genomen. Was aber mich vnd Girge⁶⁾ Langenau betrifft, schtet noch in seynnen werden. Am tage reminyscere habe ich dy worheit erfahren, dy schtat Bloczka⁷⁾, dy der Musckawitter gewunen hatte, haben dy Pollen wider eyn genumen vnd dy Muschkawitter nicht fil in der schtat erschlagen, sunder alle gefangen.

Geschtrenger, er vnd fester, wol benamter herr, weitter gebe ich euer geschtrencket czu erfahren, wan das gleich auff der se sicher wer, so yst mein formugen nicht, das ich in Dennemarck komen kende, ich den winter durch krencklich gewest bin vnd czu rechen nichcz erworben habe; wen ich fon meynnen kinder solt czihen, musten sy for hungern. Wen mir, geschtrenger herr, mit der

¹⁾ *Bestehen, bestaa.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

³⁾ *Fastelabend, Fastelaavn.*

⁴⁾ *Kaleschen.*

⁵⁾ *Proviant.*

⁶⁾ *D. v. s. Görde.*

⁷⁾ *Plozk.*

czeit eyn geluck komen wolde vnd ich wust euer geschtrencket willen, dy kleine reysse wer mit Gottes hulff balder geton. Bitte ich, e. g. e. g. wolt meyn gennedigister herr sein. Datum Kennicksberck den 5. martius ader am tage oculy, als man schreibet noch Kristi vnsersch liben hern vnd sallickmacher 1564 jgore.

E. g.

willick

gancz vndertennick

Rochus Plackwicz.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edellen, geschtrengen, er vndt festen hern, herr Manus Gulden Schternn, ritter auff Schternn Holm, meynnem gennedygen herrn, czu handenn.

Rockus Plackwydz.

259.

Væ, 11. Marts 1564.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre
Hr. Mogens Gyldenstjernes.*

Han er nu i Væ. Spørger til de Bøsser, han har bedt hende købe, og beder hende svare paa hans Anmodning om at komme under en anden Fane, for at han kan være sikker paa at faa sine Penge. Alt er dyrt, og Danskerne er ikke gode mod hverandre.

Sønlig hilsen nu oc altid forsent met Gud, Vor Herre. Kere moder, maa y vide, att mig lider vell; den alsommectiste Gud vnne mig thette samme til eder oc min kere fader att spørre. Desligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser. Den alsommectiste Gud vnde mig nogen tid att kunde forskyllett ygen. Kere moder, giffuer ieg eder venligen til kende, att vi liger nu her y Vee; Gud maa vidett, hur lenge vi skulle lige her. Kere moder, giuer yeg

eder ydmygeligen til kende, att som ieg skreff eder til om den(!) de to bysser¹⁾, saa er ydmygelig oc venlig bøn til eder, att y haffuet køfft mig samme bysser oc sent mig dem med denne min dreng, for ieg haffuer skutt dem forderret, y gaffue mig, oc bleff den enne skudden sønner paa sadell knappen. Kere moder, beder ieg eder suarlig gerne, att y ville haffue flytt mig dem, oc haffuer hand loffuet mig dem, som y løffuerdags vor, oc bor samme smiid paa Bremmerholmen. Kere moder, ville ieg oc suarlig gerne, att y ville haffuet schriffuet mig til om dett, att ieg ville gerne vnner en annen fane, enten til Iosue fon Kualens eller til greuens fane, att ieg kunde faa mine penninge vist. Fick vi nu icke mer en xxiiij daler nu y Lund paa mine heste, oc alt dett, mand skall haffue her, det er dyrt, oc for vi intet mer end aff hand oc y mund. xviiij daler eller xvj for et par øxen, dett er synd att kalle denom øxen, iiiij marck for ett ett(!) pund smør, vj schilling før(!) fierringen aff en skeppe erter, ij marck for ett les høi, xxviiij schilling for en tunne haffre, xij þ for too reffuer²⁾ løg; siden, kere moder, haffuer ieg icke møgett att køffue ind for til mine heste aff de fire oc tiuue daler. Oc erre de Danske icke gode mod hind annen, huar mend kand gøre hind annen noget, oc synderlig erre de mig noget haske, ieg ved icke, huem ieg nyderett goet ad; de gaa om krig(!) mig, lige som de aldrig kende mig. Y kunne aldrig troet, huor lystige de vorre veddet, att Oluff Biugs sønn er huggun armet slett aff neden for albuen, oc haffuer en aff de ryttere giortet, som liger y Ydstedt. Gud vnne mig vell att komme her fraa denne fane. Kere moder, intett annet ved ieg att skriffue eder til paa denne gang end haffue eder oc min kere fader den alsommectiste Gud befalindis. Lader oc

¹⁾ Se ovfr. Nr. 257.

²⁾ Reb som Maal for et vist Tal.

Peder Tot sigte eder mange tusin tusin godenetter, oc vill hand tacke slett aff fra denne fanne. Her med eder den alsom mectiste Gud befalindis. Schreffuet y Vee 11. martij anno 1564.

Henrick Gyllenstiern.

260.

Væ, u. D. [efter 11. Marts]¹⁾ 1564.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre
Hr. Mogens Gyldenstjernes.*

Han takker for de tilsendte Penge og Bøsser, forsvarer sig mod Beskyldningen for at holde sig til slet Selskab, beder om Skjorter og Lagner og lover hende 2 Spejelaks. Han sender Brevet med Peder Thott, der kender hans Opførsel, og forsvarer sig mod Beskyldningen for at have gjort Gæld.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere moder, maa y vide, att mig lider vell; den alsom-mectiste Gud vnne mig thet samme til eder att spørge oc til min kere fader. Disligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig gjort oc beuist haffuer, oc oc(!) for de penninge oc bøsser, y sende mig, huilkett den alsom-mectiste Gud vere eders lønn. Kere moder, hafuer ieg spurt, att y skulle vere vred paa mig, huilket ieg ved icke, huor medt jeg haffuer forskyltett, oc som y skriffuer mig til, att ieg holler mig til skarns selskaff, saa maa y vide, kere moder, att huem dett haffuer sagt for eder, hand haffuer løiet oc dict mig paa, oc slict selskaff er dett, som ieg holler mig til, som dette breff fører frem²⁾;

¹⁾ Brevet maa være skrevet ret kort Tid efter det foregaaende Brev fra ham til Moderen, idet han nu har faaet de deri omtalte Bøsser. Hvornaar han har forladt Væ, vides ikke med Sikkerhed; da han den 14. Juli forlader Laholm, hvor han kan have ligget i nogen Tid, maa Brevet være skrevet i alt Fald nogen Tid før denne Dag. Det sandsynligste er dog, at det er afsendt ret kort Tid efter Brevet af 11. Marts.

²⁾ D. v. s.: Peder Thott; se Efterskriften.

ieg ved icke anet eller bere selskaff att holle mig til, end som denne er. Kere moder moder(!), er min kerligen bøn til eder, att y ville haffue sent mig de skiorter, som y loffuet mig, for ieg haffuer slett ingen, oc haffuer ieg ladett giort mig to her y Vee, der motte ieg giffue vj daler for. Oc y haffde villet giffuet mig ett par lagen. Kere moder, haffuer ieg to ferske spege laxe, oc de ere icke ennu nock tøre, dem vill ieg senne eder med dett første. Kere moder, intett annett ved ieg att skriffuet eder til paa denne gang annet end haffuet eder oc min kere fader den alsommectiste Gud befalindis. Schriffuet y Vee etc. anno 1564.

Henrick Gyllensteern.

Senner ieg eder dette breff med Peder Tott, hand haffuer sett, hore lunde ieg holler mig. Ieg motte holle mig saa ilde, att hand trode mig intett til sine penninge oc hans folk oc hans heste, men hand er icke til stede. Oc haffuer ieg oc spurt, att y haffue hørt, att ieg skulle lone mange penninge. Kere moder, saa saa(!) sant hielpe mig Gud, ieg haffuer icke lontt x daler, siden denne krig er begunt, forvden de ieg for aff min besolning, oc ieg ved icke end, der skall kreffue mig end blaffert vden Egert Belde; men nor hans bud kommer, da skall hand faa dem til gode rede. Oc siden er ieg til frids, y huad de sige om mig, ieg vill med Guds hielp intet annet gøre, end ieg vil sta ved ennen oc suare til.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

261.

Helnekirke, 12. Marts 1564.

Broder Friis til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han sender hende nogle Penge, beder om Humle, meddeler Mag. Hennings Død. Mag. Jon Tursen har lovet at varetage Frans Gyldenstjernes Interesser i Lund. Han forespørger om noget Smør.

Miin ydmygh hiilsiin eder altiiddt sendtt medtt Vor Herre Chiisto(!) etc. Viide maa y, frue, att iegh sendiir ediiir penninghe for thenn graa hest, xix dalliir vdy kleppinghe. Och sendiir iegh ediiir j^x dalliir iiiij β (?), Hiendrich Ranse¹⁾ forthærede her. Och maa y viide, frue, att ieg haffuir inghiin humble her y klostiir, ther forre bediir ieg ediiir, att y viille sende miigh noghiin mett thet føste. Och maa y viide, frue, att mestiir Henningh er dødt, och bleff hand iordiitt y dagh, och Pediir Juude var huos mestiir Joonn²⁾ y dagh, att hand schuulle thaghe vare paa Fransiis³⁾ gaffnn; tha suarede hand ia, hand viille giierne thett giiorre. Och maa y vide, frue, att her er ennd fuull fierringh smør; i vor y viille haffue hanum offuir thiill ediiir, saa schriiffuir migh thiill, saa schall hand strax komme. Her medtt ediiir Gud beffalindis. Ex Helnekirke midfaste søndagh aar 1564.

Brodiir
Friis.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erligh och velbyrdiigh frue fru Anne Sparre thiill Stiernholm ganske ydmyghelig thill schreffuit.

¹⁾ *Henrik Rantzau, der if. kgl. Miss. af 25. Febr. da havde aftakket; han har formodentlig boet i nogen Tid i Klosteret.*

²⁾ *Mag. Jon Tursen, Kannik i Lund.*

³⁾ *Sønnen Frans Gyldenstjerne.*

262.

Elbogen (Malme), 14. Marts 1564.

Hans Spiegel til Mogens Gyldenstjerne.

Indbydelse til Hustruens Kirkegang og Sønnens Daab.

Meinen gantz willigen vnd vnverdrossenen dienst neben wunschunge alles gutten stedes beuorn. Gestrenger, edler vnnd erntfester, jnbesonderer gunstiger her Mangnus Guldenstern, jch thue mich jegen euer gestrenckigkeit gantz dinstlich vnd freundlich zubedancken vor alles guttes, so ihr mich in viellen ehrzeitiget vnd beweisset habet, welches ich nach meinen ringen vormogen zu vordienen vnd zu verschuldigen mich jderzeit befleissigen wil mit weiß gode ich weiß vnd kan euer gestrenckigkeit zu denste vnnd zu willen zu sein etc. Gunstiger her Mangnus, jch kan euer gestrenckigkeit gantz dinstlich nicht vorenthalten, wy das ich negst gottlicher gnediger vorleihunge in willens bin meiner geliepten hausfrauen¹⁾ jhren kirchen gangk zu machen vnd vnsenn beschertten jungen sone mit dem sacrament der heilligenn tauffen zubesorgen vnd toffen zulassen den sontagh quasimodo geniti, so der 9. aprilis sein wirdt. Vnd nach dem meine geliebte hausfrau vnd jch euer gestrenckigkeit bey solchen christlichenn werck gerne haben vnd wissen mochtten, als gelanget ahn euch vnser gar freundliches vnd vleissiges bitten, jhr wollet vnbeschwert sein vnd gedachtter meiner hausfrauen vnd mir auf bestimpten tagk zum Elbogen zu den ehren gunstighlichen ehrscheinen vnd euch neben andern geladen herren vnd gutte freunde, so ich negst gottlicher hulffe bey mir vorhoffe zu haben, frolich vnd gutter dingke machen. Solches vmp euch seindt meine geliebte hausfrau vnd ich hochstes vnser vermogens zu verdienen ehr-

¹⁾ *Catharine Gregoriusdatter Ahlefeldt.*

pottigk vnd willigk vnd thue euch hiemit Gott dem almechtigen befellen. Datum Elbogen den 14. martij anno 64.

E. g.

dinstwilliger

Hans Spegel.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem edlenn erentfesten vnd gestrengen ridder her Mangnus Guldenstern vf Sternholm vnd könn. maytt. radt, meinem gunstigen heren vnd freunde, zu handenn.

263.

Elbogen (Malmø), 15. Marts 1564.

Hans Spiegel til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Indbydelse til hans Søns Daab og til at staa Fadder til Sønnen.

Meinen gantz willigen vnnnd vnverdrossenen denst neben wunschunge alles gutten stedes beuorn. Edle vnnnd tugent-same, gunstige frau Anne, jch thue mich jegen euch gantz dinstlich zubedancken vor alles guttes, so ihr mich in viellen ehrzeiget vnnnd beweisset habett, welches ich nach meinen ringen vormogen zuvordenen vnd zu vorschuldigen mich befleissigen wil etc. Gunstige, liebe frau Anne, jch kan euch gutter wolmeinunge nach freundtlichen nicht vorhaltten, wy das der almechtige, ewige Gott meiner hertz geliepten hausfrauenn vnd mich mit einem jungen sone, welchen ich nach christlichem gebrauch vnd ordnungk zum christentumb vnd zum sacrament der heilligen tauffen schirsten sontagk quasimodo geniti, so der 9. aprilis sein wirdt, bringen zulassen bedacht, gnedigklichen gesegnet hatt, für welche ehrzeigette barmhertzigkeit vnnnd milte gabenn sein almacht zum hogesten zudancken. Js der wegen ahn euch mein gar freundtliches vnnnd vleis-siges bittent, jhr wollet vnbeschwert sein vnd vnsern be-

schertten jungen sone auf bestimpte zeit alhir zum Elbogen zur heilligen tauffen bringen zu helffen vnd dem christlichem werck bey zu sein vnd gefatter zusthen gedachtter meiner hausfrauenn vnd mir zu den ehren ehrscheinen. Solches hinwiderump euch seindt meine geliebte hausfrau vnd jch hochstes vnsers vermogens zu verdienen vnd zuverschuldigen ehrbottigk vnnd willigk vnd thue euch hiemit Gott dem almechtigen in seinen gnedigen schutz gantz treulichen entpfellen. Datum Elbogen den 15. martij anno 64.

Hans Spiegel.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Der edlenn vnnd tugentsamen frauen, frauen Annen her Mangnus Guldenstern auf Sternholm, meiner gunstigen gutten freundinnen, zu handenn.

264.

Lund, 19. Marts 1564.

Jon Turson til Mogens Gyldenstjerne.

Han svarer bekræftende paa Anmodningen om at være Procurator for Frans Gyldenstjerne ved Lunde Kapitel. Om dennes Ret til Andel i Fællesgodset efter afdøde Kanniker; hvad Jon Turson har foretaget i Sagen; og Kapitlets Stilling hertil. Om Bøndernes Ydelser og om, hvorledes der skal forholdes senere.

Myn ydmyge willige tieniste oc kierlige hilsen nu oc altiid med Vor Herre. Kiere her Magnus Gyldenstiern, gunstiger herre oc sønderlige gode wen, nest en ydmyg oc ganske wenlige tacksigelsse for alt gott, som eders strenghet oc eders kiere frue meg oc myn fattige hustru¹⁾ altid giort oc beuist haffue y mange adskyllige mode, huilket jeg gerne wil fortiene oc forskylle med eder oc alle eders aff myn ringe formuge, saa lenge ieg leffuer, saa giffuer ieg eders strenghet ganske ydmygeligen till

¹⁾ *Methilde Sonniksdatter.*

kende, at nu y søndags midfaste, som ieg fick eders scriffuelsse, vdj huilken y begere, at jeg skal were eders søns Ffranciscus Gyldenstierns procurator effter Peder Dringelberg, saa hade jeg da gierne giort mijn vndskylning hoss eders strenghet bode for myn siugdum oc skrøbelighets skyld oc for de mange regenskab, ieg sider vdj, oc bedet eders strenghet gerne, at y ville der til haffue taget her Hans gardscriffuere eller Jens scriffuere, eders gamble tienere.

Men effterdj at eders strenghet haffuer meg nu her till betrodt sønderligen ydermere end nogen anden y capitel, for hues sag skyld ieg betacker eders strenghet ganske ydmygeligen, daa wed jeg icke y nogen mode at fornechte eller affslaa eders strenghet thenne begering, men jeg wil ganske gerne were eders søns procurator, til Gud wil, att hand kommer selff til stede, oc ramme hans gaffn oc beste bode inden capitel oc vdan, som jeg wil andsuare, oc holle bønderne wed lou oc ret oc ingen besuering legge denom paa med vrette y nogen mode. Oc nar som jeg kand der icke vere god fore, da vil jeg sige eders strenghet der om til vdj tiide, at y da kunde were fortenckt at beskicke en anden y myn sted, som eders søns beste oc fordell bedre fodre oc tale kand end jeg, oc den, som capitel kand høgre ansehe end meg, oc wil doch gerne were eders strenghet oc alle eders til willie oc tieniste alle myne dage.

Jtem, kiere her Magnus, som eders strenghet scriffuer, at jeg skal søge eders søns rett oc rettighet, som y forfaret haffue, at han haffuer ret til effter nogre affdøde oc affgangne canicker, huilke jeg formercker, at y mene Per Dringelberg, her Hans Skabo oc mester Henning,

saa skulle y dette vide, myn gode her Magnus, at strax som jeg fick eders scriffuelsse, gick jeg til mester Henrich¹⁾

¹⁾ *Mag. Henrik v. Bruchofen.*

oc the andre oc gaff denom thenne eders begering til kende oc bad thenom her vdj were fortенckт, nar de skiffte communia, det er omgangs gots, at eders sön kunde jo sa well fange sin part der aff som andre.

Men paa det at de skulle icke forføre eller forwende mynne ord eller y schulle tencke, at jeg hade icke flytteligen talet paa eders søns rettighet, da schreff ieg denom et breff til, ord fra ord som her effter følger:

Salutem in domino. Kiere her degen, her arche-degen oc her cantor, som jeg y sistens wel formerchte, da y skiffte det gotz, som man kaller communia, effter salige Per Dringelberg oc her Hans Skabo oc nu ydag effter mester Henning, at y tre alene oc mester Bent haffue vdelucht meg oc andre flere, som burde at vere der hoss, nar sodanne communia skifftis etc., oc thenne erlige mand Franciscus Gyldenstiern er ocsa aldeles vdelucht oc forglemtt, bode da effter Per Dringelberg oc her Hans Skabo oc nu effter mester Henning, och ingen communj gard fanget: sa begerer ieg nu paa hans vegne restitutionem, effterdj at y haffue icke end nu parteret oc fra eder antwordet samme communia. Oc mener Franciscus Gyldenstiern, at hand haffuer saa god rett oc rettighet til at nyde oc fange communia oc saa got gaffn gjør for domkyrken som andre, der borte ere eller oc tilstede, der ey mere giort haffue end hand, oc alt hues hannum haffuer burdt at vd-giffue her hoss domkyrken med skat, tønge oc chorsstieniste, haffuer hand vd-giffuit redeligen til denne dag oc vil her effter. For hues sag skyld jeg aldelis paa kreffuer al den ret oc rettighet, som samme Franciscus Gyldenstiern kand tilfalle in bonis communibus, eller ocsa giffuer meg en dom, huorefore at y vdeløcke hanum mere end andre.

Oc det samme begerer jeg ocsa paa mester Jacobs¹⁾ vegne til s. Neglaus y København. Datum Lundis tisdagen effter lætare²⁾ 1564.

Jonas Turson manu propria.

Alt sa lunde sehe y her, kiere her Magnus, huor flytteligen huor flytteligen(!) jeg haffuer krafft pa eders søns rettighet. Men huilke jeg mener med the andre, som borte ere eller oc til stede etc., oc faa doch atligeuel communia, det haffuer ieg sagt paa capitel oc vil ocsa sige eder det, nar Gud wil, at jeg kommer til eder.

Men the gode herrer hiølle samme forscreffne breff hoss sig til nu y fredags; da lode de det lesse for det ganske capitell, oc maa vel ske y then mening, at jeg haffde scriffuit nogit for strengt, der de kunde haffue skyld til meg fore etc.

Men jeg suarede denom paa alle artickle, som jeg wil vere bekendt, oc sagde thenom ydermere saledes, at the skulle seg viseligen betencke oc ansehe thenne tiids leylichkeit, att y ere then mand, som det ganske capitel kand møgit hielpe til gode; med flere ord, som jeg da pa den tiid fore gaff pa eders søns vegne. Oc dette sagde jeg denom rundeligen til, at y ville enthan herfore skylle det ganske capitel, om eders søn fanger iche communia, eller oc meg, at jeg iche flytteligen taler pa hans rettighet.

Men, kiere her Magnus, da alle ting wore nu saledes ende y fredags pa capitel, fick jeg paa sisten saadanne suar, at capitel ville scriffue eders strenghet til her om. Saa gick jeg doch y gard, som vor loffuerdag, til mester Henrich oc mester Baltzar³⁾, om the wore anderledes berade, men the hade da giffuit befalning at scriffue, som eders strenghet self forfare kand, nar y fange breffuit att

¹⁾ Jakob Nielsen, Sognepræst til St. Nikolaj Kirke i København.

²⁾ 14. Marts.

³⁾ M. Baltasar Jakobsen, Ærkedegn i Lund.

lesse, oc were siden fortenckt at scriffue eders gensuar til bage. Jeg haffuer giort her til saa møgit, som meg aller mest mugeligt vere kand, oc vil jeg siden rette meg effter eders scriffuelsse det yderste, jeg kand, oc altiid gøre, hues eders strenghet leffit oc kiert er y alle mode. Oc er det meg mugeligt for myn siugdom skyld, da vil jeg komme offuer til eder y poske vge nest Guds hielp. Befalendes eders strenghet Gud almechtiste. Ex Lund søndagen judica 1564.

Eders strenghets

vnderdanige

Joen

Turson.

(Bagpaa: Seglet. Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdig mand oc strenge ridder her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm etc., myn gunstige herre oc sønderlige gode wenn, ganske ydmygeligen.

Mester Jon i Lund.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand:)

Jtem jeg ville gerne, at eders strenghet ville scriffue meg til, om bønderne schulle yde Hille¹⁾ Per Dringelbergs eller mester Baltzar alle de gardleyninger, sagefald oc øxen, som the staa til bage med oc iche ere vdkomne, eller de schulle denom holle en tiid lang hoss seg.

Jtem effterdj eders strenghet fanger nu capitels breff, sa wed jeg iche bedre rad, end eders strenghet scriffuer capitel eders villie oc begering til bage; oc ville de iche siden giffue eder andet suar, sa kand eders strenghet begere dom, oc jeg vil da gaa y rette pa Fransciscj vegne oc hende dom. Oc sender jeg nu mit eyget bud offuer til eders strenghet, at jeg snart kand faa bud til bage etc.

¹⁾ Hille Rasmusdatter Brochmand, Enke efter Peder Dringelberg († ²¹/1 1564).

265.

Wien, 16. Marts 1564.

Georgius Albany a Chyrkey til Mogens Gyldenstjerne.

Efter en Tak til ham anbefaler han sin Ven Bolonitsch, der i Kejserens Hoerv er rejst til Danmark, og beder Mogens Gyldenstjerne skaffe sig 3 danske Hingste. Han hilser Sønnen Frans.

Edler, gestrenger, besonder verdrautter herr vnnd freundt. Euch sein mein willig diennst zuuor. Wen eur streng frisch vnnd gesundt wärt vnnd das euch woll gienng, das höret ich gern; desgleichen so wist e. st. mich auch, Gott dem Herrn sey lob vnnd dannck gesagt, in frischen gesundt. Weitter so laß ich euch wissen, das ich das noch nit vergessen hab, welches ir mir zu Dennemarckh bewissen habt vnnd alles guete freunndtschafft ertzaigt, welches ich soliches meinen lanndtsleutten vnnd an meines allergnedigisten herrn hoff meinen guetten freundten hab anzaigt, wie ir mir alle ehr vnnd freunndtschafft zu Dennemarckh habt bewisen. Erpoyten sy mit sambt mir, wen ir in ir lanndt oder zu der röm. khu. mts. hoff khumbt, so wellen sy euch von meinent wegen auch alle ehr vnnd freunndtschafft ertzaigen vnnd beweisen, e. streng. will mit mir schaffen vnnd gebieten alß wie mit eurn sun. Solches ich nit vnderlassen khüen euch mit meinem khlain schreiben haimb zu suchen, weil yetzo der Bolonitsch, mein guetter freundt vnnd gesell, auf der röm. khu. mts. vnsers allergnedigisten herrn post auf Dennemarckhs verruckht ist, bin auch verhoffentlich, ir werde dem Bolonitsch von meinent wegen auch alle ehr vnnd freunndtschafft erzaigen. Vnnd ist derhalben an euch mein freundtlich bitten vnnd begern, ob ich es an e. streng. möcht haben, das ir mir ein drey dennmarckhisch henngst hett geschickht, das die zween mitermäsig wäen vnnd der ain kchlain, doch das ein farb hetten, ain yeder ain 2. weiß füeß hett vnnd am haupt stierl auch vor ein weisen pletzen hat. Solches wolt ich euch mit geltt oder

mit vngerischn drey guttschy rossn oder mit vngerisch oder türckhisch oder össterreichischn war, was e. lieb wer, widerumb vergleichen vnnd vergelten. Vnnd bith auch, ob ir mir die henngst schickhet, wellet mir ein khlains briefl mit schickhen bey dem, der die henngst wurtt bringen, damit ich wisset, mit was gestalt ich dem herrn widerumb betzallen thät. Wo ir aber khein pottn het zu schickhen, ließ michs der herr nur wissen, so woldt ich mein aigen podtn von Wienn auf Dressn oder auf Praag schickhen. Solches wil ich vmb den herrn in aller gehorsam verdiennen vnnd thue mich e. streng. hiemit beuelchen. Vnnd seit ir von mir gar treulich grüest vnnd grüst mir eur liebe hausfraw sambt eurn geliebsten khinder vnnd eurn sun dem Frantzen, wellicher zu Wittenberg mein vertrautter freundt ist gewessen, vnnd seit Gott dem herrn beuelchen. Dattum Wienn in Ossterreich den 16. tag martij anno etc. im 64sten.

E. streng.

diennstwilliger

Geörg Albany von

Chyrgey, der rom. khu.

mt. hoffdienner.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem edlenn gestrenngen herrn herrn Mangnus Guldstern, ritter, der khu. mt. etc. obrister rath vnnd stathalter zu Dennmarckht, meinem guetten vertrauten herrn vnnd freundt.

Zu Goppmhagn.

Tr. i Udt. i: Ny kirkehist. Saml. IV, 95.

266.

Malmø, 30. Marts 1564.

Henrik Ottesen til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldestjernes.

Om Havre til Oberstens Heste. Om Opsætsighed i Grev Adolf af Nassaus Fane. Rentemestrene er kommet med Penge.

Mynn ydmiug troff tienniste nu och altiiddt forßenndtt mett Wor Herre. Kiere frue, giiffuer ieg ether ganndske ydmiugelligenn tiill kiennde, att ethers tienner Chrestenn Nielßenn haffuer sagd mig, att ieg schulle forffare, om mynn oberster haffde brøst for haffre tiill synne heste. Saa haffuer ieg taliiddt mett oberstens kiøckenn schriffuer oc spurth hannom att, om oberstenn haffde haffre tiill synne heste. Tha sagde hanndtt for mig, att oberstenn haffde her standindis 35 heste, oc er endnu 5 tiilbage, som hannd haffuer haft vde mett sig, som kommer och hidtt mett thett første, oc beclagitt sig, att oberstenn kunde ingenn haffre faa fall, oc bynderne, som schulle føre hannom haffre, hiøø oc strøls tiill, beclager thennom, att thj haffuer iche miere att føre tiill. Nu haffuer greff Gunthr loffuidtt oberstenn, att hannd wiill vndsette hannom mett enn 50 eller 60 t, ellers wiiste hannd sig ingenn raadtt; thj hannd maa huer dag haffue miere ennd 4 t tiill foring. Nu haffuer Chrestenn Nielßenn sagd for mig, att hannd haffuer befaliitt Ienns Lauritzßenn paa ethers wegnne, om oberstenn haffde brøst for haffre, att hannd tha schulle flye hannom aff ethers haffre, oc naar ieg formercker, thett giøris behoff, wiill ieg tale Ienns Lauritzßenn tiill ther om. Kiere frue, y kunde iche tro, saa møgitt oberstenn holder aff mynn herre oc taler megett gott om hannom, thett ieg haffuer hørtt paa. Kiere frue, ieg wed nu inthett synderligt nytt att schriue ether tiill, anded end vdj afftenn, som wachtenn bleff opførdtt, som wor greff Adloff aff Nassows fendlen, saa haffuer oberstenn ladiitt sla om, att ingenn hage schutte schall schyde sitt rø aff, naar wachtenn settis, wed liiff straff; dog haffuer thj vdj afftenn, som thj wor kommenn paa markeditt, alle hage schytter tiill liige schott vd aff. Saa er oberster profoß sielff personlig komen oc wille tage fath paa 3 eller 4 aff thennom och haffd thennom vdj jernn. Saa begynte thenn hele hob att robe priis priis offuer pro-

foßenn, sla doth, schla doth, oc løbe tiill hannom, støthe hannom mett røerne vdj sidenn, saa hand mett magtt motte vndløbe thennom tiill sytt herberg oc løb fra sinn kappe. Oc thj forfulle hannom tiill sytt herberg, oc hand fich saa dørenn y for sig. Oc wor saa gott som thj wiille haffue stormitt hußitt. Thett er berett for oberstenn. Huad her wiill komme ephther, faar mandtt att see. Profoßenn sende obersten regimenttett oc sagde, hannd wiiste iche lennger att forsuarett; menn wille oberstenn forsuarett, thet stod tiill hannom, oc beclagiitt sig megett hartt. Ieg wed nu inthett miere paa thenne tiid, menn naar ieg forfarer nogiitt synnderliggt, wiill ieg schriue ether tiill. Jtem Jochim Beck och Axel Vrne er kommen her mett pendinge tiill os, menn hur megitt wy bliuer betaliitt aff, wed ieg icke. Jeg wiill nu her mett haffue ether Gudtt almectiste beffalinndis. Datum Malmøø schier torßdag aar etc. 1564.

Heinrich
Ottßenn.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbiurdiigh frue, frue Anne her Magnus Guldenstiernis gantz ydmiugelligenn tiill egenndt.

267.

Lund, 8. April 1564.

Jon Turson til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter, hvad han har gjort for at skaffe Frans Gyldenstjerne Andel i Kapitlets Communia, og hvad han mener, der yderligere bør gøres¹⁾.

¹⁾ *Faa Dage før, den 3. April, havde han tilsendt Frans Gyldenstjerne følgende Brev, der findes i Frans Gyldenstjernes Priv. Ark. i R. A.*

S: d: p: Kiere Frans Gyldenstiern, sønderlige gode wenn. Nest en venlig tacksigelse for møgit got giffuer jeg eder venligen til kende, at som eders kiere fader her Magnus Gyldenstiern haffuer begieret aff meg, at jeg skulle vnderuisse eder, huad suar etc. som y skulle giffue capitel paa deris breff, de eders fader tilscreffuit haffue paa eders vegne om det communegotz, saa kand jeg eder iche det forholle, effterdi at y ere myn capitels broder

Myn ydmyge, villige tieniste oc kierlige hilsen eder nu oc altid med Vor Herre. Kiere her Magnus Gyldenstiern, sonderlige gode wen, nest all venlig oc ydmyg tacksigelse for møgen ære oc gott, eders strenghet meg altid giort oc beuist haffue, giffuer ieg eders strenghet ganske venligen til kende, at nu strax y poske vge ford jeg til Malmo, men vinden war oss sa hart imod, at jeg motte da fare kranck til bage, fordj jeg tolde iche lufften. Sa bliffuer her nu en stor forsambling y tilkommende vge, oc lands-tinget er for handen, at jeg nødes til at bliffue hiemme end nu y viij dage, sa vil jeg vist nest Guds hielp komme offuer til eder.

Sa haffuer jeg end nu formanet mester Henrich oc mester Baltzar, at de end nu skulle betencke seg oc lade eders søn faa communia; men de giffue meg iche nogen anden suar, end som capitels breff inde holler, som de

oc jeg er eders procurator och bør at radføre eder til det beste, derfor synes mig best at were, at y saledes scriffue: At som y nu wil haffue forstaet aff deris scriffuelse, at al dend stund y wore til studium, da haffue y fangit alt, huis eder var tilfallet med rette, vere sig prebende, mensalia, residentz oc andet etc., der tacker y dennom fore, at de eders rettighet iche haffue forkrencket, oc forsehe y eder her til, at y haffue end iche andet forskyllet aff nogen aff dennom; men at de nu scriffue ydermere y deris breff, at eder skal iche myndre ret oc skel ske, nar Gud wil, at y ville komme her at residere etc., der kand y saa suare, at y der vdj iche nu vel forstaa deris mening, fordi de scriffue iche, huad heller y haffue fangit communia effter desse affdøde canicker, eller at y skulle faa, vden dette er deris mening, at fordi y ere y kon. mttis. tieniste oc lader eder bruge for rigens fiender, det vy alle plichtige ere, at y derfor skulle miste eders communi gotz, til sa lenge at y komme hiem oc kunde her bo hoss kyrken, da maa det were en vnderlig ret, oc skulle y troet, at om eder løster at søge her effter ebland de andre, som hiemme ere eller oc borte, da skulle y wel finde den, som saa vdugelig kand vere effter statuta oc saa lidet søger choret, som y gøre, der huor dag oc nat wouger eders liff oc halss for rigens fiender, nar som de andre lige bløtt oc soffue, oc de atligeuel iche bliffue til bage sette, nar communia skiffes etc., oc derfor maa y bede dennom venligen betencke sig end nu, med myndre end y da nødes til y framtiiden at tale her videre pa oc gøre det, y iche gerne ville, at fortørne nogen oc lade dom gaa y sagen, om eder bør mere

schreffue eder til, oc er dette deris mening, at Fransciscus Gyldenstiern staar iche til at faa her nogit ydermere, for end han kommer selff til stede her at residere etc.

Men huor flytteligen jeg haffuer krafft paa hans rettinghet och flyt meg derfor stort vvenschab, det kand eders strengthet wel spørge aff andre. Oc wille y thale med Eyler Grubbe¹⁾ her om, da vore det got, oc beder hanom vnderwise eder y thenne sag, huad y ydermere her til gøre skulle, oc spørger hanom saa til, om jeg icke flytteligen nock bode scriffteligen oc myntligen haffuer standet paa eders søns rett.

Men som eders strengthet begerer aff meg, at jeg schulle nogit til kende giffue, huad suar oc tacksigelsse oc tittel mand schulle til bage scriffue paa den anden sag, y wide wel oc gaffue meg til kende, det wed jeg nu iche saa fulkommeligen at scriffue, for end jeg kommer eders

at miste communia end andre, der ey mere gøre end y, oc hues ydermere y kunde selffue finde paa at scriffue, oc nar Gud vil, at jeg kommer eder til ords, vil jeg sige eder, huilke communia fanget haffue, oc huilke mist haffue, fordi de haffue her iche verit til stede. Jeg haffuer talet her eblan eders beste sa møgit, meg allermost mugeligt vere kand, oc vil ydermere sa møgit, jeg met rette gøre maa. Her kand y nu rette eder effter det beste. Gud giffue eder sin nade til, och scriffuer mester Henrich et breff til besønderligen, om eder sa synes etc. Eder Gud befalendis. Ex Lund anden dag pasce 1564.

Jonas Turson.

(Bagpaa: Udskriften:)

Erlig oc welbyrdig mand Fransciscus Gyldenstiern, canicke y Lunde domkyrke, myn sønderlige gode wen.

At Spørgsmaalet om de ikke residerende Kanniker jævnlige voldte Uro, kan ses af en Skrivelse, som Lunde Kapitel 13. April 1568 sender Frans Gyldenstjerne om en lignende Sag. Kapitlet skriver i denne, at det vil nu med det allerførste hos kgl. Mit. klage over, at de, som ikke er bosiddende her daglig, de skulle her have deres Procuratores eller miste deres Rente. . . Ti naar det fra k. Mit. faar Brev om nogen Bestilling eller hastig Udgift, maa det skrive nu hid nu did og koste Penninge paa Brevdragere, og undertiden faar det enten utilberligt eller intet Svar. Derfor anmoder det ham om at skaffe sig en fuldmyndig Procurator, der i hans Fraværelse kan svare for ham.

¹⁾ Rentemester, Domprovst ved Domkirken i Lund.

strengheet selffuer til orss; doch haffuer jeg optegnet ett breff, som jeg achter at scriffue Frans Gyldenstiern till, der aff kand mand wel forfaare meningen oc tacksigelssen etc.

Jeg ville doch gerne, at eders strengheet ville scriffue capitel suar med det forste paa deris breff, for end jeg kommer offuer til eder, fordj at huad der scriffues siden, der fanger jeg skyld fore, oc at samme eders gensuar motte komme hiid inden fredag nest kommandes, sa kand jeg atter føre eder suar til bage med meg, oc scriffuer meg til, at jeg schal begere dom y sagen etc.

Jeg vil altiit gerne giøre, hues eder lefft oc kert er. Befalendis eder Gud almechtiste. Ex Lund loffuerdag for quasimodo genitj 1564.

E. s.

willige

Joen

Turson.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc strenge ridder her Magnus Gyldenstiern til Stiernholm etc., myn sønderlige gode wen oc herre, ganske wenligen til eygen hand.

268.

København, 10. April 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Domkapitlet i Lund.

Han takker Kapitlet, fordi det har givet hans Søn Frans Andel i Kapitlets Fællesgods, og udtaler Haab om, at det ikke maa være til Skade for ham, at han er fraværende i Kampen mod Rigets Fjender.

Minn wennliig helsenn nu och altiitd forsenn dtt mett Wor Herre. Kierre wanner, bethacker ieg ether gierne for megitt ere och gott, som y mig setze giortt och bewiist haffuer, huilchit ieg och altiitd ganntz godwillig och gierne mett eder huer besønnderligenn forskulle will, wdj hues maade jeg nogenn tiitd kanndt etc. Kierre

wenner, giiffuer ieg eder wennliigenn till kiennde, att eders schriiffuelsse er mig nogenn tidt syden forledenn tiill hannde kommitt, som ieg haffuer læst och well forstændenn, inndehollenndis, wdom mynn kierre sønn Framtziscus Guldennsthernn skall saa well her ephther faa och bekomme ephther ethers statuter och preueligers lydelse, hues gotz hannum kanndt tillfalle, were siig mennsa, prebennda, residennthe och comunia och thett saa friitt som thenn tidt, hanndt studeritt, och som thenn, ther haffuer resederitt hoss domkirckenn, for huilcke ethers gode willige och wennliige schriiffuelsse jeg ether ganntz giernne will betackitt haffue. Sameledis, kierre wenner, saa forseer ieg mig ochsaa till, ath hannum inngenn dell formindskis fore wdaff nogenn thenn rettighedt, hannum kanndt till komme, ephtherthij ath hanndt er icke nu selfue til stede: saa er hanndt doch paa thenn stedt, som eder well alle witherligt er, och laader bruge sig for riigenns fiender och kanndt icke komme ther fraa wdj thenne tiidt; och at hanum burde icke ennd thett at nyde wndt ad eller att miste nogenn rettighedt ther fore, huilchet ieg thett icke heller wdj nogenn then meninng forstaa wiill. Kierre wenner, rammer nu mynn sønns gaffnn och beste wdj thenne hans fraawerrelsse, som ieg eder till bethror. Huor att ieg wdj nogne maade kanndt thett igienn forskulle, thaa skulle y altiiddt finde mig for ethers godwillige wenn, thett kiende Gud almectigste, thenn ieg ether nu och altidt will befallit haffue. Datumm Kiøphnehaffnn thenn x. dag aprilij anno dominj mdlxiiij^o.

Magnnus Guldennsthernn
tiill Sternneholm riidder.

(Paa Bagsiden Udskriften:)

Erlig hederlig oc høglerde menndt wdj Lunnde capittell, minne besønnderliige gode wenner, wennliigenn senndis thette breff.

(Paategning med Blyant:)

Receptis et lectis 14. die aprilis.

Orig. i Kungl. Biblioteket i Stockholm. Handskrifter. Engeström: Saml. B IX, 1, 26: Bref och afhandlingar emellan skånske posessionater. Uddrag i Skånebrefsförteckningen i Landsarkivet i Lund, Lunde dombkyrcklos tillhörige bref och skriffter fol. 161, Nr. 1085.

269.

København, 23. April 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Domkapitlet i Lund.

Da Kapitlet ikke har villet give hans Søn Frans Andel i de afdøde Kannikers Kapitels gods, agter denne at besvære sig til Kongen, hvilket Brevskriveren har villet meddele Kapitlet paa Forhaand.

Mynn wennliig hillssenn nu och allttiidtt forsøenntt mett Gudt, Wor Herre. Kierre wenner. Tacker ieg eder gierne for alltt gott, som y meg giortt oc beuiist haffuer, for huilckitt ieg gierne forskyllde wiill. Giffuer ieg eder wennliigenn tiillkiende, att mynn kierre sønn Franntzischus Gyldennsternn haffuer for meg berrett oc tiilkiende giiffuit, huorleddis att hannd haffuer nu korttelliigenn werriitt paa ederrs capittells hus och ther begierritt, hues rettiighet som hannom kunde tiillkomme wdaff thett omganngs gotz oc andditt effter the døde och affganngne cannicker. Saa forfarer ieg aff hannom, huorlledis attj haffuer lagtt hannom adskilliige wylkaar forre och mienner, att hans rettighet skulle icke werre saa stor och faa saa well communiia som anddre, efftterthij hannndtt haffuer icke nu enn tiidttlanngh werriitt tiillstede. Kierre wenner, saa haffuer hannnd icke wist ther wdaff, att hannd skulle beditt seg forløff wdaff capiittell, huilckitt hans procurattor Peder Drinngelbierg haffuer ther wdy forsømmit hannom. Saa haffuer dog mynn sonn werriitt paa thenn stedt wdy midller tiidtt, som hanndt haffuer laditt seg bruge for riigenns fiender, huilckitt ieg lader meg tække, att hans rettiighet burde icke ther-

for att forkorttis for hannom mynndre enndt for nogenn anddenn, som ennthenn bortte eller thilstede er ther, menn mett alle rette burde att nydett gott addt och burde mierre enndt nogenn anddenn, som ringere thienniste haffuer giortt hanns herre oc konnynggh och fæderne riigitt ennd hannd haffuer giortt och gjør. Saa haffuer hanndt oc laditt seg hørre for megh, att hannd will haffue synn sagh for høgrrre herre wiiderre beklagitt oc tiillkienndegiiffuiitt, huillckitt ieg thett icke hellder well omdrage kanndt oc forlade, att ta. . .¹⁾ vdom hanns rettiighet, efftterthij ieg seer, att thett formiennis hannom for mett inngenn rethh. Meden, kerre wenner, saa will ieg dog nu først haffue eder wennlliigenn att warritt oc tilkiende giffuith och beder eder giernne, attj icke wille giørre hannom nogenn forhinndrynnggh paa samme synn rettiighet, medenn att hanndtt maa fannge thenn saa friitt som anddrre och icke nyde konngelliig mayestatz thienniste wnnth att, och paa thett att hannd skall icke haffue seg ther om wiiderre att beklage, huillckit jeg oc icke troer, attj ther wdoffuer skulle y nogre maade wille lade eder bemercke, for hues sagh skylldtt ieg er eders skriffttelliigenn suar her paa begerrenndis. Hues eder tiill wiillge och gode kanndt werre, gjør ieg allttid giernne, och will her mett haffue eder Gudt allmegttiiste befallenn-dis. Datum Kiøbnehaffnn thenn 23. dag aprillis anno domini mdlxiiij.

Magnus Gulldenstiern
tiill Stiernnehollm ridder.

(*Paategning paa Bagsiden.*)

1564 d. 23. Aprilis.

Orig. i Landsarkivet i Lund. Den ene Halvdel af Arket med Udskriften mangler. Uddrag i Skånebrevsförteckningen fol. 541, Privata Nr. 1097.

¹⁾ *Et Hjørne afrevet.*

Lund, 12. Maj 1564.

Baltasar Jakobsen til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han forsvarer sig mod Beskyldningen for at være den, der har forvooldt, at Frans Gyldenstjerne ikke har faaet Fællesgaarde, og beder hende spørge Ejler Grubbe derom.

Minn ganske wenlig hilsen och willige tieniste were eder altiidt forsent medt Gudt, Vor Herre, betackendis eder gerne for wilie och welgerning mig bewiist, hvilked adt forskylle jeg stedse aff formuen wil lade mig finde willig och vspart. Kere fru Anne, er jeg kommen vdi forfaring, hvorlunde ad thed skal vere for eder berett, ad ingen haffuer thed wolled vden jeg, ad eders kere søn Frans Gyllenstjerne icke haffuer fanged communi gaarde. Saa giffuer jeg eder wenligen ad wide, ad hvem som helst thette ført haffuer, han haffuer spared sandhed och sagdt sin wilie och giort mig therudij vskell. Och er han min ieffnlige, tha haffuer han mig oppaa sagd som en aereforgæden¹⁾ troløss mandt, helst forthij adt haffde Frants Gyllenstjerne skønt kunde bekommed x communia gaarde, kunde thed aldelis inted skade mig, men er alene them anrørende, som side næden for hanom. Och haffuer jeg vdy thenne sag intid andedt dømt end thed, som alle prelater och menige capitel dømde. Och ey heller ieg kunde, om jeg skønt haffde willed, hvilked dog hverken y eller nogen aff eders aff mig eller mine haffue forskylledt andedt end gott. Til ydermere wished [a]d the[t saa] vdy sandhed er, begærer jeg, adt y thenne min schrifftlige entschylling wille til stæde holle och lade eders sagesmandt then see och læse, naar han til eder komendis worder. Hves han mig ther offuer haffuer til ad tale, er ieg redebon hanom ad svare for mine tilborlige

¹⁾ Æreforgetten = en, der har glemt Æren, æreløs.

dommere: Lunde capitel och kong. mast. Kere fru Anne, hves jeg eder eller eders kiere søn kan til vilie vere vdy nogen skellig sag, vil jeg stedse med all vbespart møye lade mig finde willig och redebøn.

Kere fru Anne, paa thed ad y thes bedre kunde forfare, hvad y thenne sag sant eller vsant er, tha er nu then gode mand Eyler Grubbe, vor domprowist, y Københaffn, som samme tiid her till stæde var, ther sententien bleff affsagd paa Frants Gyllenstiernis wegne, adt y wille forfare hans widnisbyrdt om mig, om jeg haffuer vered ther aarsage til eller ey.

Gudt almechtigste befaler jeg eder och gør alletiidt, hvad eder lefft er. Aff Lund then 12. dag majj anno 1564.

Baltzer
Jacobsen.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Paaskriften:*)

Erlig och welbyrdig frue, fru Anne her Mogens Gyllenstiernis till Stiernholm, min synderlige gode ven, gants wenligenn.

Mester Balsers bref om Frants.

271.

Frederiksborg, 14. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans Forespørgsel om forskellige Ærinder: om Skyts til Togtet til Sverrig, om Jern, om Humle og Malt til Jens Bilde paa Gotland, som skal brygge Øl til Skibene, om Jernlod paa Københavns Slot, om Ophævelse af Forbudet mod Udførsel af Heste, om Udstedelse af Pas og om, at Lauritz Jenssen.¹⁾ skal følge Daniel Rantzau.

Orig. med Kongens Underskrift, Rester af Seglet og Udskriften. T. o. a. L. 8, 19. — Tr.: Kbh. Dipl. IV, 580 f., K. Brb., og Brudst.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 396.

¹⁾ *Laurids Jensen Baden.*

Paa Fortuna under Falsterbo, 16. ell. 17.¹⁾ Maj 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Flaadens Sejlsads og Forhandlingerne med den lybske Admiral. Han sender Flaadens Slagorden, et Brev fra den lybske Admiral og en Fortegnelse over, hvad Flaaden mangler²⁾.

(Paa et særligt Blad:.) Om Udrustning af Koffardiskibet Achilles til Krigsbrug, om den af Claus Rantzau udrustede Fribytter. Han sender syge Folk i Land og beder om friske samt sender en Liste over, hvad han mangler.

(Paa en vedlagt Seddel:.) Han anmoder om Skyts. Lybækkerne maa allerede proviantere paa Bornholm. (Bagpaa Sedlen: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.) Fra Herluff Trolle.

(Paa et særligt Blad:.)³⁾

Jthem naar amirall gannger tiill segells och lader itt stöcke løss gaa, skall huer retthe seg och gaa tiill segells och bliiffue y synn ordnninng, efftter som amiirallenn haffuer hannom ordinnieritth.

Thersom amirallenn will ganngge tiill segells om natte tiid, tha skiude itt stöcke løss och hennger thoo lanternn wdy hoffuiitt thoogenn.

Jtem om nogitt skiib kommer thet annditt aff sichtte, naar som hannnd kommer y sichtte igienn, tha skall hannnd lade sitt mersse skiødtth fliege och holle paa skotthningh, att shegllidtt slannger for werritt. Liige skulle ochsa the anndre giørre, hannom y sichtte fannger, att manndt ther paa kannnd kiennde, huem frunnt eller fiennth er.

Jttem skall huer førre nedenn skiiffs paa syn myssan rhaa enn liidenn boltzann, paa thet mannd kanndt kiennde worre skib fraa anndre, nhaar mand mangler.

¹⁾ Brevet er dateret: Onsdag den 16. Maj, men Onsdagen var den 17. Maj.

²⁾ Vedlagt en Kopi af Fortegnelsen.

³⁾ Denne „Skibsbestilling“ samt Flaadeorden, der ligeledes findes i 2 Eksemplarer, er ikke medtaget af G. L. Wad. Da Flaadeordenen adskiller sig fra den af Wad (Bd. II, S. 129) meddelte Orden ved Angivelse af de lybske Skibes Plads, gengives hele Aktstykket her.

Ther amirallenn legger offuer eller wennder, tha skal inngett y flaadenn wennde, førenndtt hand komer bag y thenn anddens køllwannndt ther, som then wennder, ther forre segller, saa mannd alltiid holder synn ordnyngh.

Ithen(!) naar amirallenn will setthe om nattetiide, tha skall hannnd skiude itt stöcke løsß och hennge lantern y hoffuitt thoogenn.

Jthtem att huer høffuittmandtt mett fliidtt holder synn skipper och styrremandtt thette forscreffne forre, att the retther thennom efftther.

Jnngenn skall sette amirallenn for nær och inngett then anden for nær, att skyb benne haffuer goed suennges rom att gange tiill segells, och huer wiige och skonne thenn anden, naar mand legger offuer.

Schall huer høffuittmandtt ordiinere sitt folck til werge huer paa sitt quarttiierre, och en ganng huer wge att opsette siitt folck tiill werge, liige som the wille giiffue och thage, paa thet att folckitt kannnd øffues, att huer kannnd wiide thess bedre, huadt hannnd schal giøre, naar hannndtt kommer tiill fiennnerne.

Jnngenn skall stryge mersk segell eller anddre segell, naar mannd søge fiennnerne, førenndtt mandt er fienn den om borde, thij thenn største skade skeer, førrennd mand kommer omborde.

Jnngenn skall skiude eller skiude lade, førenndtt hand er saa ner, att hannnd will strax borde, och er wiss oppaa, att hand ick skiiuuder feyll, men skiudis paa fiennndenn huertt skodt.

Ther som nogitt skiib komme y nødt och begierde hiellp, tha skiude itt skudtt och sticke fennnickenn wdaff then storre merss, och tha skall thennom, nest er, werre plichtiig atth komme hannom thill hiellp.

Ther som wij skiillidis att paa thenne siide Gulandtt, tha skall fynndningenn werre wnder Borrenholm.

Ther som mandtt icke kunde komme effther løsßenn for sthorm eller wuedder, tha skall mandd bruge then samme løssenn, giiffuenn wor thenn natt thillfornn.

Jthem naar amirall will wennde om natte tiide, tha skiiuude thoo sticker løss och hennge thoo lantern bag wdt.

Jtem efftterthij att thenn lybske amirall er mett oss y flaadenn, tha fører hannd enn lannternn, att mandt han-nem kiennder, och konngelliig mts. amirall forre thoe lannternn.

	Fortunna.	
Danske Christoffer.		Lybske Christoffer.
	Mercurius.	
Arckenn.		Elloffanntthenn.
	Løffuenn.	
Dauiddt.		Sollenn.
	Kinntt gades.	
Alborg falck.		Papegøye.
	Jegerenn.	
Enngellst ketz.		Jonnas.
	Lybske amiirall.	
Dauiddt.		Hanns Møller.
	Hanns Grott.	
Hennrich vhom Weruell.		Henrich Kraeg.
	Hanns Junnge.	
Hanns Skoff.		Kortt Grott.
	Moriann.	
Høgenn.		Griiffenn.
	Biørnnenn.	
Nordmann.		Gesthenn.
	S. Jørgenns baayertt.	
Lubske bark.		Willffuenn.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Skybs bestylyng, huar eptter huer kand wyde oc rette seg.

(*Bagpaa Genparten af „Skibsbestillingen“ Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Fra Herluff Trolle ten 18. dag maij anno 64.

(*Bagpaa Hovedbrevet: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Herluf Trolle, anamet t. 18. maij.

Hovedbrevet tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 52.

273.

Iversnæs, 16. Maj 1564.

Fru Anne Parsberg, Christoffer Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Hun beder ham hjælpe sig til at faa Kongebrev paa et Stykke Kirkejord, som i 80 Aar har ligget til hendes Børns Gaard i Udby, men som er frafæstet Gaarden ved den sidste Fæsters Død.

Min gantske wenlighe helßenn etther nu oc altidt forßentt medtt Wor Herre. Kærre her Mogens oc kærre broder, betacker jegh etther for aldt gott, som y megh altidt oc wdtj mange maade giordtt och beuisth haffue, huilckett y skulle altidt finde meg goduilligh till att forskyllde och forthiene medtt etther wdtj alle the maade, ieg widtt etther till gode oc willighe kandtt wærre. Kærre her Mogens, som etther wel ffortencker, att salig kong^e ma^t indløssde thet suenske godtzs¹⁾ wdaff myn salige hosbonde oc gaff hans medtt arffuinghe oc gaff thennum iorde godtzs ighen etc., saa giffuer ieg etther wenligenn tilkiende, att mijn salige hosbonde fick en liden gaardt y Wby her y Wendtz herridtt liggendis, wdj huilcken gaardt ther bode en mandt wedtt naffn Hans Søffrenßenn. Nu er handtt nyligen dødtt oc aff gangen, oc laa ther then tidtt, myn salighe hosbonde fick ßamme gaardt,

¹⁾ *Se Dsk. Kanc. Reg. 1535—50 S. 157; jvfr. William Christensen: Dansk Statsforvaltn. i det 15. Årh. S. 419.*

nogen iordtth, som gaffs skyldtt oc landgilde aff till Wby kircke, som brugtis till Samme mijne børns gaardt, oc war till forn, for end mijn salige hosbonde fick Samme gaardt, brugdt till then gaardt wdj lxxx aar oc mere, oc skylden ther aff gaffs till Wby kircke. Nu strax som for^{ne} Hans Søffrenßen war døedt, tha foer ther en mandtt y Wiby¹⁾, som boer wdj ett gade huss, som aldrig haffuer wæritt iord till, wd till Odenße thiill Arildtt Wgerups fogedtt y kongs gaardhen oc stedde Samme iordtt fraa myne børns gaardt, oc jeg baadhe screff fogeden till oc haffde mitt eygett wiße budtt hoeß fogedhen oc lodtt hanom till talle om Samme kircke iord oc wille haffue stedtt then till mijne børns gaardt y Wby, efftherthj att Samme iordtt haffuer wdj Saa lang tiidtt wæritt brugdt till then gaardt, oc hues landgilde som ther skulle aff giffuis, er aarligen wdkommen till gode rede, oc kunde dogh icke bekomme Samme iordtt for steds maaell. Ther som Samme iordtt skall Saa bliffue fraa mynne børns gaardt, tha er gaardhen sleett forderffuith och er icke megett bedre end itt andhen gaadhe huss. Thij er mijn wenlighe bøn till etther, att y wille well giøre oc deelle etthers gode raadtt medtt megh wdthj thenne sagh, och y wille well giøre oc forlene megh medtt itt godtt ordtt hoeß myn herre, att hans konge ma^t wille wære myne børn Saa gunstigh, att forscreffne kirckis iordtth motthe bliffue till thæris gaardt y Wby, thaa skulle thierenen giffue ther aff itt tilbørligdtth steds maall, oc landgildett skulle till gode redhe aarligen wdgiffuis till Wby kircke, efftherthj att then iordtt haffuer wæritt brugdt till Samme gaardt wdthj lxxx aar, oc att konge ma^t wille wnde meg och myne børn, att Samme iordtt motthe bliffue till Samme mynne børns gaardt, dogh att landgildet aarligen wd-gaffuis till kircken, att jeg ther paa kunde faa hans naadis

¹⁾ *Viby, Udby S., Vends H.*

kong^e ma^t breff, oc att hans naadhe wille wndhe mynne børn, att then herlighed aff ßamme iordtt motthe bliffue hoeß mynne børn, paa thedtt att huer lenssmands foged icke skulle ßaa stede iordhen fraa ßamme myne børns gaardt; thet wore hans naadhe en ringhe skade, oc thet wore myne børn itt gott gaffn; meg er end mere for thet hoffmoed, meg er giordtt, end for skadhen. Kærre her Mogens, giører nu her wdtj, som jeg troer etther till. Wdj hues maadhe ieg kandtt wærre etther till willige oc gode, thaa skulle y altidtt finde meg weluilligh. Her met etther Gudtt alßomectiste beffalenndis. Screffuit paa Iffuerssnes tissdagen nest effther søndagen exaudj mdlxiiij.

Anne
Parsbierig.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.:*)

Erligh welbyrdiigh mandtt och strenghe ridder her Mogens Gyldenstiernn till Stiernholm, myn kære broder, gantske wenligen thiill eyghenn haandtth.

274.

Esrom Jagthus, 17. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen anden Pinsedag [22. Maj] vil rejse fra Frederiksborg til Malmø, skal han tale med Rentemester Jacob Beck om at sende en Skriver til Malmø med saa mange Klippinge som muligt, saa at han er der førstkommande Tirsdag [23. Maj].

Orig. med Kongens Underskrift, Rester af paatrykt Segl og Udskriften.
— Tr.: K. Brb.

275.

Frederiksborg, 18. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Andragendet fra Borgmestre og Raad i Malmø om Fritagelse for at brygge Øl til Skibene.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

276.

Frederiksborg, 18. Maj 1564.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Befaling til at forhandle med nogle Danziger Skippere om deres Skibe.

T. o. a. L. 8, 246. — Tr.: K. Brb.

277.

København, 18. Maj 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har fra Herluf Trolle modtaget et Brev, som han har sendt videre til Kongen. De deri nævnte Ærinder skal han besørge. Om Transport af Tømmer til Frederiksborg og af Skyts fra Krogen. Krudtbeholdningen i Blaataarn er farlig, hvorfor han foreslaar at mure en Hvælving til den.

Stormechtigste, høgbarne første, alder naadigste herre och konnige, nest mynn willig plichtige tro tiennste giiffuer ieg eders konng^e mat. wdj ald vnderdannighedt till kiennde, att ieg haffuer nu fangit Herluff Trollis schriiffuelse, jnndehollenndis om thennd leielighedt, som siig ther begiiffuer, siidenn hanndt wdkommenn er, huilcke same breffue jeg haffuer nu senndt till Hanns Schoffgaardtt, ath hanndt eders konng. mat. thet till kiennde giiffue kanndt. Saa schriiffuer Herluff om nogen adschellige erinnde, huilke ieg ther wdaff mett førstenn saa megit bestille will, som meg allermest mugeligt kanndt were. Sameledis, aller naadigste herre och konnige, saa laader Jenns Trudsßenn¹⁾ skiibe wdj thenn pram thett thømmer, som schall till Fredricksburg; naar ath pramenn bliiffue forlost, saa løffuer hanndt till Krogen effther thett skytt. Doch wed Jenns jnngenn beskett paa, huadt skytt at ethers koning^e mat. will haffue ther fraa. Tiisligiste, aller naadigste herre och konnige, saa haffuer ieg laatt forfare, att her liigger enn stor hoff krudt wdj thett Bla thornn, huilkit er stor faare, att thett liigger her saa ner, thett Gudt forbiude, om ther slog nogenn wlycke till,

¹⁾ *Jens Truidsen Ulfstand, Lensmand paa Københavns Slot.*

som ieg haffuer før sætt, ther ieg war till Mechellenn, som ennd ochsaa war ner skaade schiett paa Warberg aff krudt nogne ar siidenn forledenn, och tœckis mig icke raadeligt at laade saa megitt krud ligge her paa end stedt, medenn ath haffue thett atskiltt paa flere steder en her. Ther som att eders konng^e mat. tœckis saa, thaa kanndt manndt mett førstenn laade mure enn huelling enn stetz her nedre, huor manndt kanndt best faa raadt till, och legge same krudt vdj; thij her er stenn och kalck ath giïøre mett; thaa kunde thett saa were vdj god forwarinng wdenn ald fare. At ieg ther paa maa faa eders naadis willig at wiide, saa will ieg thaa bestillit, som eders konng^e mat. thett haffue will wdj the och andre maade, saa at jnngenn ting skall bliiffue forsømmitt, for hues ieg giïøre kanndt. Och will her mett haffue ethers konng^e mats. høgmechtighedt mett liiff och siell wdij jtt lœcksaligt lanngwarennis regemennthe Gudt alm^e befallennis. Datum Kiøphnehaffnns slot torsdagenn thenn xviiij. dag majj anno lxiii^o.

Eders naadis konng^e mats.

wnnderdanige thro thienner

Magnus Guldennsternn

till Stiernneholm, riidder.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.*)

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

278.

Frederiksborg, 19. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Herluf Trolles Brev og de Ting, som denne mangler. Om 150 Hageskytter, som han skal sende til Admiralen 1). Krudtet i Blaataarn skal føres til Esrom 2). Han skal skaffe nærmere Underretning om, hvad han har meddelt¹⁾ om Frans Brockenhuus 3). Han skal hurtigst muligt faa

¹⁾ Et Brev med en saadan Meddelelse synes ikke at eksistere.

Skibene Krabaten og Den svenske Jomfru sendt til Flaaden 4). Kongen har udsat Rejsen til Malmø. Mogens Gyldenstjerne skal sende saa mange Klippinge som muligt til Malmø 5) til Krigsfolkene og lade mønte saa mange Klippinge som muligt.

(Paa en vedlagt Seddel:) Om Fordelingen af de nævnte Klippinge til Krigsfolket. Han skal meddele, hvor mange Klippinge der kan forfærdiges og fremsendes hver Uge.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:) Om clyppinge at ouersende.

Orig. med Rester af paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger: 1) Om knechtte. 2) Om krud. 3) Forf e. 4) Krabat oc lunfrw. 5) At lade miintte. — Tr.: K. Brb.

279.

Frederiksborg, 19. Maj 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han har forelæst Kongen Mogens Gyldenstjernes Brev, som Kongen sagtens har besvaret. Om Anholdelsen af Skotter, naar de kommer til Helsingør, om Udtagning af Baadsmænd fra fremmede Skibe, om Krudtet i Blaataarn og om det aabne Brev om Ølbrygning.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, etthers breffue¹⁾ oc hues i mig tilskicker, haffur jeg vnderdanigst presenterit oc forelest ko. mtt., min aller naadigste herre; forseer mig, hans mtt. haffuer tilskreffuit²⁾ etther suar paa alle same erinde.

Om the Skotter haffuer kon. mtt. schreffuitt till tollereren i Helsingør, att the skulle anholdis, nar the thiidt kommer, paa wiidere beskeed.

Bodzmend haffuer hans mtt. oc befalitt tollereren att bestille ther aff the fremmede skiibe saa mange, mest muligt er. Anden raad wed mand nu icke, end dog thet er fast wuisse.

Thre støcker skøtt haffur ko. mtt. selff ladett sette til rede for Krogen, nar prammen kommer ther effther, oc skal same skøtt paa Erich Rudz skib.

¹⁾ Af 18. Maj; se ovfr. Nr. 277.

²⁾ Under 19. Maj; se ovfr. Nr. 278.

Hues breffue amiralen haffur tilskreffuit etther, sender jeg etther egien effther etthers begeringe.

Som ko. mtt. skriffuer etther till om Esserom, tyckis mig, er well att betencke; thet ligger dog i wiilden marck oc er itt neder reffuitt sted. I kunde well selff ramme til i etthers swar, effther som i kunde tencke best er etc.

Kiere her Magnus, fortенcker mig icke min kortte schriffuelse. Etther att tienne finde i mig altid gantz willig. Her mett etther Gud almechtiste befalindis. Ex Frederichsborg thenn 19. majj 1564.

H. Skougard m. pp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Stiernholm, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere her Magnus, ko. mtt. breffue¹⁾ till lensmendene oc bønderne her i Sieland om øll att brygge sender jeg etther her hoss. Jørgen Seestedz oc Jørgen Munckis haffuer jeg ladett antuorde thenom her strax. Gud befaler jeg etther.

280.

København, 20. Maj 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Hans Skovgaard.

Om Malmø Bys Andragende om Fritagelse for at brygge Øl. Herluf Trolles Ærinder vil blive besørgede. Om Krudtet i Blaataarn, Orlogsskibene Krabaten og Jomfruen. De tyske Tømmermænd vil rejse hjem. Om Frans Brockenhuus. Knægtene i Halland volder Uro. Om Penge til Krigsfolkene, om Udmøntning af Penge og om visse Ærinder, som skal forelægges Kongen.

¹⁾ Af 17. og 18. Maj; se K. Brb.

Kere Hans, siinderligen gode wen, har ieg igar vnderdanigligen anamet k. mt. myn aldernadigestes herres scryffelsser oc etters terhos¹⁾ om erende at bestylle etc.

At dy Malmøske haffue gyffuet teris besueryng tyl kende om 100 lester øl at briige i tenne tyd; tet sagde jeg wel tylforne, dy icke kwne nu komme ter tyl met, doch tet bleffuet skryffuet, dy ma alt forskanes pa tenne tyd. Her er stor briist for wyd, dy kwne icke faa at briige met; om k. mt. wylle tylstede, at dy²⁾

Jtem alt hues mugeligt er, som Herluff om skryffer at sende hanom, wyl ieg bestylle eptter handen, som ieg tet bekomme kand, dy hageskiitter oc andet³⁾, skal oc føre fyttallig, som hant met folcket mest føre kand.

At sende tette møgelle krud, som er her vdy tornet, tyl Esserom tiickes meg icke were radelygt; spurdes tet, da skuller(!) ter wel gørs anslag pa etc. At k. mt. wylle late bestylle pa Krogen sa møget, men ter lade kunde, at tet førdes dyt, sa wyl iege oc høre meg om her i biuden, huad ieg her kunde fange rad oc forware, tyl sa lenge her matte end biiges noget at forware krud vdy. Tet er icke bedre rad nu sa kort enn skylle tet at, sompt her oc sompt andensteds, ieg wylle alt helst haffue krudet i k. mt. egne hus etc. Huad k. mt. skryffuer meg tyl, ter skal ieg rette meg efter.

Er meg oc louet, at Krabatten skal blyffue ferdiig guorde at lige segelle rede nu onsdag ten 24. majj. Jomffruen kand icke sa snart blyffue rede; doch skal tet gange for seg met tet første, mugeligt er.

Dysse tiiske tymer mend haffue inttet at gøre, for her er icke tymer; dy begere forloff at fare hiem; dy syge, wylle kome igen, nar dy fange bud.

¹⁾ Af 17., 18. og 19. Maj, se ovfr. Nr. 274—76, 278 og 279.

²⁾ Sætningen er ikke afsluttet.

³⁾ Konc. har her haft: oc tallet eptter oc. Disse Ord er slettede.

Dy tydyng, som ieg gaff tyl kende om Frands Brockenhus, war inttet. Hand er hos floden; hanom skader jnttet, end nogene aff folcket bleffue brend af krud etc.

Er meg komet skryffelsse i dag fra Hallen, at dy knechtte lade seg høre, wylle tage tyl, nar dy komme i Suerig. Sker tet, da gange dy icke k. mt. tyl hande, oc wore bedre, dy kome ter icke. Meg skryffues tyl, at alle bønder wylle gange k. mt. tyl hande, om tenom handelles wel met. Om k. mt. wylle ennw scryffue Danjel Rantzo tyl her om; ieg har oc tallet met Danyel tiener her om, at hand ma gyffue Danyel tette tyl kende etc.

Item har ieg tallet met Iohym Beck oc Pauel Fechtell miinttemester epter k. mt. skryffelsse om pendinge ouer at sende tyl riitter oc knechtte i Malmø. Ten 18. majj sends Iørgen von Hal 12000 daller i clepyng; tælles nu af i dag 6000 daller i klypyng oc 2000 enckel daller, tyl¹⁾ k. mt. fane vdy Lund 3000 daller, som Egler Grube anamer; hues ouer er, skal gøris ferdiig i dag oc stande tyl rede, nar Axel Vrne kommer. Ieg²⁾ wentte hanom i dag eller morgen; greuen har gyffuet hanom forloff at drag tyl Fiin. Miinttemester har ieg tallet met, hand syger at wylle gøre rede huer vge wyd 25000 daler, oc syger hand at wyl oparbeiide pa en 3 vgers tit sa møget, som(?) hand haffuer anammet.

Kere Hans, ieg wyl icke vmage k. mt. met dy erende; beder ieg etter, i wylle lesse tenom for hans mt. oc icke fortente meg, at ieg vmager etter sa møget met myn scryffelsse. Huor ieg kand tiene etter, fynde i meg wyllig, oc wyl her met haffue etter Gud befallet. Datum Københau ten 20. dag majj anno 64.

M. Gild.

To(?)³⁾ fad wynds sends ouer tyl Malmø i gar eptter k. mt.

¹⁾ Derefter har der staaet: greuen. Dette er atter slettet.

²⁾ Der har først staaet: wij.

³⁾ Ulæseligt. Der skal vistnok staa: To; jvfr. S. 329, L. 2.

skryffelsse oc førds vdy k. mt. herberig, oc fulde ther en kelder suend met.

Wylle k. mt. skryffue tyl Kallenborig, Korssør, Skelsør¹⁾, dy lade teris skuder løbe ouer tyl Ars oc Niiborig oc føre ouer ad[l]jen met ters folck oc heste oc tage icke mere tyl fere løn enn som gammelt oc sedwanligt er; icke beske adellen, som nu i system bleff guordt.

At oc skryffues tyl Ars oc Niiborig¹⁾, at dy haffue teris skuder oc feriger tyl stede, som dy kwnne føre heste ouer met.

(Egenhændig Konc. Bagpaa med en Skriverhaand:)

Copie aff erinnde, som ieg schreff Hans Schouffgordt till om att giffue konng. mtt. till kiende, oc om huess som bestillit er.

Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

281.

Frederiksborg, 21. Maj 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer paa Kongens Vegne de af Mogens Gyldenstjerne stillede Forespørgsler.

Kiere her Magnus, nest min wenlig helsen oc tilbørlige tacksigelse for allt gott, haffur jeg kon. mtt. min naadiste herre etthers breff oc schriffuelse fforelest.

- 1.²⁾ Till thet første the Malmösche om øll att brøgge haffuer hans ma. effther etthers betenckinde saa ladett bliffue oc will ther mett haffue thennom forskonitt, huar fore hans mtt. haffuer tilskreffuit renthemesteren Jochim Beck, att same hundrett lester øll motte parteres eblantt the andre kiøbsteder, att talitt dog motte bliffue fuldt etc.

¹⁾ Se kgl. Miss. til de omhandlede Byer af 21. Maj (K. Brb.).

²⁾ Tallene i Originalens Margen er skrevet af Mogens Gyldenstjerne, som ud for Tallet 1 har tilføjet Ordene: Om øl at briige i Malmo.

2. Om wed till vndersottene haffuer ko. mtt. giffuitt thenom naadigst beskeed, att skouffogderne haffue befalinge att selge wed for haffre, lam, gieß, høns oc andre ware; huem ther wille henthe thet, kunde thet bekomme.
3. Hues thet krud anlangar, lader ko. mtt. sig etthers meninge wel befalde oc seer for gott an, atj forskicker etters bud till Krogen ther att forfare, huad forwaringe ther er til same krud, oc huor møggitt ther heden leggis kand. Siiden mue i thet thiid skicke. Kunde i oc fange raad i byen til en partt krud i god forwaringe att jndlegge, seer ko. mtt. thet oc gierne.
Ko. mtt. beger oc naadigst, atj wille giøre thet beste, att Jomfruen motte bliffue ferdig, huar paa hans mtt. dog ingen tuil haffuer.
5. The tyske thøermend mue i forløffue, dog atj wille lade vptegne huer wed sitt naffnn oc tage forpligt aff thennom, att nar the fange bud, the tha wille komme egien vdj wortt arbeyde, thj ko. mtt. meen, att efftherthij the arbeyde for daglønn, huem theris arbeid behoff haffuer, er hans mtt. pendinge thennom saa gode som en andens etc.
6. Huad etther er tilskreffuitt om the landzknechte oc att the skulle wille tage til mett en handt, haffuer jeg giffuit kon. mtt. tilkiende, oc suaritt hans ma. ther paa, att hans mtt. haffuer alrede schriffilig oc muntlig bestillitt bode mett Daniell Rantzou oc then herre von Dhonen, att the wille haffue fliid mett oc holde god regementhe. Dog er well att formode, att eblantt slig en hob kand thet icke gaa saa lett aff, att ther will jo snappis nogitt. Ther fore haffuer hans mtt. befalitt offuersten oc then herre von Dhonen att sige almuen, att ther som folckitt giør thennom nogen skade, will hans mtt. i andre maade thet betencke, saa the skulle fange vpretning. Ligeuell haffuer hans mtt. nw paa thet nye effther etthers betenckende schreffuit thennom till egien om same erinde etc.

Hues i schriffuer om pendinge, haffuer jeg oc altingiste forelest oc berett ko. mtt., tisligiste om the thuo fad wiin, ko. mtt. haffuer ether tilskreffuit att skulle till Malmø forskicke, att the ere fram komne.

7. The breffue till ferge stederne sender jeg etther oc will etther icke forholde, att ther er tilfornne lenge siiden ko. mts. breffue vdgangitt bode till borgemester oc raadmend oc saa til lensmendene om same bestillinge. Saa er en god wiise icke for thiitt queett, wilde the ferge mend ellers were løstig. The første breffue liude, the skulle føre offuer friitt forskreffne wore rytere, saa giøre the oc nu. The finge wel betalinge i fiordt for thuo føringe.

Kiere her Magnus, jeg haffde gierne wild, att ko. mtt. skulde i hans mts. naffn ladett skriue etther swar paa thisse erinde, men hans mtt. befalitt mig att schriffue i mitt egitt naffn. Beder etther ther fore gierne, i wille haffue mig thet wfortenckt. Etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then hellig pintz dag anno 1564.

Jeg kunde icke førre komme til audientzs; i wiide wel, her er fremet.

H. Skougard m. pp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Sternholm, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 23. maj 64.

282.

Frederiksborg, 23. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Anmodningen fra Kongens Kommissarius Borggreve Frederik v. Dohna om Fetalje, særlig Øl, til Krigsfolket i Sverrig. Der skal brygges

Øl i Laholm og Halmstad. Mogens Gyldenstjerne skal afgive Betænkning herom.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 24. dag. — Om øl tyl ten her von Dunn. — T. o. a. L. 8, 28. — Tr.: K. Brb.

283.

Frederiksborg, 23. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Brygning af Øl i Trelleborg.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

284.

Frederiksborg, 23. Maj 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Skytset til Skibene og Lader dertil. Om at fragte en Skipper i Kongens Tjeneste. Tolderen har faaet Befaling til at rette sig efter Mogens Gyldenstjernes Ordre. Brevskriveren mener at have besvaret alle Mogens Gyldenstjernes Forespørgsler.

Kiere her Magnus, synnderlige gode wen. Som i nu schriffuer meg till om thett skiøtt, ther er kommett, haffuer 1.¹) jeg thett giffuett kong^e matt. tilckiennde, och hans matt. befallitt megh att schriffue ethet till, attj motte lade same skiøtt wpskibe mett thieris tilbehøringh, och thuo aff the hallffue kortouer mue j faa Erich Rud paa hanns skib. Siunis thett ether gott were, tha mue i lade giøre skibs-lader till thenn annden halfue kortow, nu er kommett, och till the iij stycker, ther kom frann Hellsingøer, och thenom sidenn sende effter Herloff Trolle, att hannd thenom paa the skibe, brøst haffuer for skiøtth, kand fordele, och stragx tillschriffue kong^e matt. ethers betenckende her om. Dog ligeuell, om thett siunis ether saa raadeligt, attj tha midler thidh lader arbeide paa laderne till

¹) Tallene i Margenen er tilføjet af Mogens Gyldenstjerne.

2. same skiøtt. Thett giffuis tillkiennde, att thenn skipper, som førde thett skiøtt frann Lübeck, will lade seg frachte i kong^e matts. bestillingh; wille i well giøre och tale mett hanom. Thersom thett er kong^e matts. gaffnn, begier kong^e matt., i wille handle mett hanom. Altt hues i
3. schriffuer meg till om, ther skall bestillis huos tollerenn, befallitt kong^e matt. meg rett nu att schriffue etther till, at hans matt. rett i dagh tallitt mett tolleren och befallitt hanom, att hues i schriffuer hanom till, ther skall bestyris, skall hannd aldtingh rette seg effter. Wille j ther for lade giøre ett clart register paa allt, hues behoff giøris, och sennde tollerenn och schriffue hanom till ther huos, saa skall hand stragx bestillett i forraad, thett er kong^e matts. wilge. Kiere her Magnus, allt hues i haffuer schreffuitt meg till om, haffuer jeg, thett første muligt wor, bestillett och, som Gudh, schreffuitt suor tilbage egienn støckuis, huert erende for seg. Forhobis icke andett, end breffuene jo ere etther tilhende komett. Thett breff, i schriffuer meg till, mett hues thenn Suenske haffde bekiendt, ther gaffs jngenn suor paa; ther for schreff jeg jngthet ther om tilbage egienn. Wille j well giøre och schriffue meg ett ordh eller thuo till, huad bestelling etther mangler, j jcke haffuer fangett suor paa, will jeg endnu schriffue etc. Kiere her Magnus, som i biuder meg till om these jomfruer, the giffue meg, som Gudh, jngthett att skaffe; jeg haffuer louglic forfaldd. Ether att thienne er ieg alletid willig. Gud aldhmechtiste befaller ieg etther. Ex Frederichsborg then xxiiij. maij aar etc. mdlxiiij.

Hanns Skougardh.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welbiurdugh mannd och strenge ridder her Mougens Guldenstiern till Stiernholm etc., mynn synderlige gode wen, gandske wenligen thillschreffuitt.

Anammet ten 24. dag.

285.

Paa Fortuna under Bornholm, 23. Maj 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder indtrængende om Tilførsel af Proviant, agter nu at sætte Kursen mellem Øland og Gulland, beder om en Præst og nogle Bartskeer til Flaaden og sender en Tømmermand hjem.

Orig. med Seglet og Udskriften. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 54.

286.

Frederiksborg, 24. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Der tilsendes ham en Supplicats fra Niels Bringelsen, Borger i Oddevold, som deri klager over Kongens Salter¹⁾ Jørgen Lipper i en Arvesag. Da de i Brevet nævnte Farbrodersønner til Niels Bringelsen er i Sverrig, kan de ikke have nogen Arveret. Dersom Niels Bringelsen har Tiltale mod Jørgen Lipper, skal Mogens Gyldenstjerne kalde dem begge for sig og hjælpe dem efter Lov og Ret²⁾.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamit 26. Om tet gods ten Odewalds pa clager. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ I Ansøgningen kaldes han Tolder.

²⁾ Ved Missivet ligger Ansøgningen fra Niels Bringelsen til Kongen. I denne, som hverken har angivet Sted eller Tid, klager han over Kongens Tolder Jørgen Lipper, som har forurettet ham, „och thett y saa maade, at handt om fastelagens tiidt nu nest forgangen till gick effther mynn salige faderbroders Oluff Bendtßen dødt och affgangh och thog hans skude mett fem lester sildt mynde enn halff tønne och förde hiidt till Kiøbenhaffn wden all dom och rett och emodt e. n. borgemestres och raadz y Oddeuoll thuenne breffs lydelse, som the hannom ther om tilskreffue, bedendis och formanendis hannom wdj samme theris schriffuelbe . . . , at handt skulde were samme skude och godz aldelis wbeuaritt, thj at forscrefne borgemester och raadt bekiende mig for en rett sandt naturlig arffuing at were effther forscrefne myn salige faderbroder Oluff Bendtßenn

287.

København, 25. Maj 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har modtaget Kongens og Hans Skougaards Breve om forskellige Hverv. Om Flaadens og Hærens Forsyning med Øl og hvad han i den Anledning har foretaget.

Stormechtigste, høgbarne første, alder naadiigste herre, nest mynn willige, plichtige, thro tienniste werdis eders konng^e mats. høgmechtighedtt att wille wiide, att ieg y gaar wnnderdanigliigenn haffuer annamit eders mats. schriiffuelse¹⁾ om øll eller maltt att opsennde till Halmstedt eller Lauholm, som skulle forskickis till thend herre vann Dun²⁾ och thett annnditt eders konng^e mats. krigsfolk, som er nu jnddragen wdj Swerigh. Jeg haffuer ochsaa annammitt Hans Skougardtz schriiffuelse³⁾ paa nogenn erinnde att bestille effther eders mats. befallnngk, huilkit skall jnntthitt forsømmis, och som thett bliiffuer effther hanndenn forhanddelitt, skall ieg wnnderdanigliigenn giiffue eders høgmechtighet tilkiende. Och haffuer ieg y dag laad enn liden skude mett iij lester øll och wpsenndtt till Halmstedth oc skreffuitt Pouell Huittfeldt

met thuene andre myne faderbrøders sønner, som nu ære y Suerige. . . . Thj at forscrefne myn salige faderbroder Oluff Bendben haffuer ingen brødre eller søstere nu leffuendis, icke heller nogen anden flere eller nermer arffuinge wden mig och forscrefne myne thuene faderbrøders sønner, som nu ære y Suerige. . . . Thj at ieg fattige mandt haffuer werit etters n. skatteborger wtj Oddeuoll wtj xxvj aar, och forscrefne mynn salige faderbroder haffuer werit etters n. borgere og befallnings mandtt, raadmandt wtj halff trediesindz tiuge aar wtj forscrefne Oddouoll.

*Niels Bringelben,
borger y Oddeuoll."*

¹⁾ Af 23. Maj; se ovfr. Nr. 282.

²⁾ Frederik v. Dohna.

³⁾ Af 23. Maj; se ovfr. Nr. 284.

tiill, att hanndt thet øll skall annamme och fly thenn herre vann Dun thett och skriiffue mig saa strax tilbage igienn, om handt trøster at fly thenum effter enthenn øllitt eller och maltt, huilkit best kanndt were gaffnligst. Ther er icke mannge, som haffuer brøgge ræde ther wppe, wdenn ther kanndt finndis nogenn wdj Halmstedt; ieg thror, att ther skall icke finndis offuer tho eller thre brøgge ræde wdj ald Lawholm. Jeg achter, ther skall icke helder were mannge wdij Halmstedt. Jeg will och tale mett Otte Brockenhus om thenn leielighedtt, att hanndt skall skriiffue mig her om tilbage igienn, huor effther manndtt kanndt rette sig. Ieg ser, att ther will søgis om øll alle stetz. Jeg haffuer y dag handdelitt metth Marchus, Steffenn Leutzis thiennere, om tho hundrit lester øll att laade brøgge wdj Stettiinn och ther fraa strax forskicke thett till Herluff Trolle. Først att besøge Gullandtt, ther finner the well beskett, om flodenn finndis ike ther. Saa haffuer ieg fanngit for^{ne} Marchus nogenn breffue mett, som thij skulle haffue, som same øll skall fremføre, om ther kommer nogenn till thenum wdj søenn, atthe skulle wiide, thett hører etthers konng^e mat. till. Och forser mig ther till, at eders mat. skall haffue saa gaatt kiøb paa same øll som paa thett, her brøggis. Steffen Leutz haffuer senndt hiidt nogitt øll, er gaatt øll, som skulle haffue werritt till Jslanndtt. Nu haffuer Hans Nielsenn¹⁾ saa megit tilforne, thett giøris hanum jcke alt behoff; nu skall senndis till flodenn, huess offuer bliffuer. Er eders konng^e mat. icke till fretz mett thenne bestilling om thette øll wdj Stethiinn, att eders mat. wiille naadeligenn schriiffue mig thett till, att jeg kanndt wiide och rette mig ther effther. Skall ieg altidt mett mynn vnderdannigste tienniste finndis redebonn och wspartt och her mett haffue eders mats. siell oc liiff wdj ett løck-

¹⁾ *Borger i København, Kongens Købmand for Norden paa Island.*

saliige lanngwarigtht regemenntthe Gudtt almectiste befallitt etc. Datum Kiøphnehaffnns slott thenn xxv. dag maj anno lxiiij^o.

Eders naadis kong^e mats.

wnnderdanige plichtige tro tienere

Magnus Guldensternn

till Stiernehholm riidder.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

288.

Paa Fortuna under Karlso, 25. Maj 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Flaaden er ankret op under Karlso. Der er Mangel paa Øl og snart paa Provilant; mange af Folkene er syge og en Del døde. Han ønsker snarest at søge Fjenden. Han foreslaar, at der sendes Malt til Gulland til Brygning. Han beder om Underretning om, hvilke Tidender der haves i København.

(*Paa et løst Blad:*) *Han beder sig nogle Bartskeerer tilsendt.*

Egenh. Orig. med Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om fytallig oc badskier. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 56.

289.

Antvorskov, 26. Maj 1564¹⁾.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Jørgen Rantzaus Enke har andraget om at faa tilstillet sin afdøde Ægtefælles Efterladenskaber, der beror i København. Mogens Gyldenstjerne bedes hjælpe hende dertil.

¹⁾ Aarstallet er tidligere blevet læst som 60, og Dagen maatte derefter blive: 7. Juni. Imidlertid har man senere læst det som 64, hvilket sikkert er rigtigt, da man næppe vilde have givet et 0 den svære Nedstreg, som det har, og som i Virkelligheden er Hovedstregen i 4-Tallet. Derefter bliver Dateringen: 26. Maj 1564. Dronningens Ophold paa Antvorskov paa denne Dag passer ogsaa meget godt til, at Kongen i et Missive til Hofmesteren Ejler Hardenberg af 19. Maj 1564 skriver, at han har faaet Bud, at hans Moder med det første kan ventes, og at han derfor ikke kan begive sig

Dorothea vonn Gotts gnaden konigin zu Dennemarcken
Norwegen etc. widtwe.

Vnnsern gnedigsten grus zuuor. Ehrnuester lieber besonner. Es hatt vns deß erbarn vnserns lieben besondern Jorgen Rantzowen seligen widtwe¹⁾ vnderthenigst berichten lassen, wie das jres mans zeligen ettlich farende hab zu Kopenhagen von Elsburg²⁾ ankommen sey, die sie bey disem gegenwertigen begert an sich zubringen. Vnd damit jr nun darin forderung erzeigt werden muge, hat sie vns vmb die vnserere forschriff an euch angefallen. Gesynnen derhalbenn gnedigst, jr wollet der wittwen darjn gutten vorschub erzeigen vnd nachforschung thun lassen, wo jres mans zeug lige vnd sie denselben zuerlangen. Soliche ewere gutwilligkeit wollen wir mit gnaden vorschuldenn. Datum Anderschaw denn freitag nach den h. pfingsten anno etc. 64.

Dorothea.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem ernuesten vnsern lieben besondern ern Magnus Guldenstern, rittern vnd stathalter zu Copenhagen.

290.

Paa Fortuna under Karlse, 27. Maj 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han agter næste Dag at gaa under Sejl med Flaaden; der er Mangel paa Øl og Lys. Han er bekymret over kun at kunne faa svenske Lodser paa Sejladsen i Skærgaarden. Han ønsker at faa Bartskeerer tilsendt og beder forklaret for Kongen Grunden til, at han endnu ligger stille.

Egenh. Orig. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 57.

(fra Frederiksborg) til Malmø. I 1560 derimod var Dronningen ganske vist i Maj Maaned i Aarhus, men i den følgende Tid, og ogsaa i Juni Maaned, da Pinsen faldt, var hun sikkert i Kolding.

¹⁾ Ellen Pallesdatter Bang.

²⁾ Jørgen Rantzau var død som Hovedsmand paa Elfsborg.

291.

Frederiksborg, 28. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa Mogens Gyldenstjernes Skrivelse [af 25. Maj] om Tilvejebringelse af Øl til Krigsfolket i Sværrig og til Flaaden. Om Erobringen af 4 Jagter ved Norge, om Stangjern og Kul, om Betaling af Johan Gillesen med færøske Varer og om Jørgen von Holl og de 150 Skytter.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anammet ten 28. dag majj. — Tr.: K. Brb.

292.

Paa Orlogsflaaden, 28. Maj 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Flaaden vil nu lette uden Hensyn til Vinden. Der trænges til Proviant; han beklager, at han ikke selv har faaet Fortegnelserne over Skibenes Proviant med.

Egenh. Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Scryffuit 28. majj. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 58.

293.

U. St. og D. [25.—28. Maj(?) 1564]¹⁾.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Prøver af den Sten, der brydes paa Karl sø.

Egenh. Orig. med Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om malm paa Karsøn. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 59.

¹⁾ Brevet, der findes i M. G. Priv. Ark. blandt udaterede, er af Wad ansat til ca. Maj 1564. Herluf Trolle kom med Flaaden til Karl sø den 24. Maj om Aftenen og afsejlede atter den 28. Maj. 2 Dage senere kom han i Kamp med den svenske Flaade. 1. Juni laa han atter under Karl sø og blev liggende her til ca. 24. Juni. Hvis Brevet er skrevet i Maj Maaned, maa det være skrevet 25.—28. Maj.

294.

Frederiksborg, 29. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Tilladelse for Jochim Uttermarck til at sejle til Skotland.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

295.

Frederiksborg, 29. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Frigivelse af to fangne Hollændere og tre fangne Franskmænd.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:
At k. mt. har løsgyffuit nogle fanger. — T. o. a. L. 8, 32 b. — Tr.: K. Brb.

296.

Frederiksborg, 29. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kongens Perlestikker Petter og Hofskrædder Claus Plum.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:
At talle met Per perlesticker. — Tr.: K. Brb.

297.

Helsingør, 29. Maj 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender nogle Vaaben, der er fundet i Skibe i Sundet, og beder om Kvittans derfor. Dernæst sender han en Del Baadsmænd, som han har antaget; andre er gaaet til Lands. Med nogle af dem skal Mogens Gyldenstjerne forhandle særligt. Endvidere sender han nogle Breve fra Herluf Trolle og Herluf Skave. Flaaden er afsejlet fra Bornholm.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, jeg sender till ether met thenne breffuisere Claus Tysck j fadtt, ther wttj ær naagen harnsck, som ieg haffuer fundhet her wttj eth schiib, met ij par pandzer ermer,

effther som ther wttj ær, end j korff met j kijste, ther wttj findis j^c lange røør, item lxviiij stackede røør, alle foruden stocke, item end j^c ix røør met stocke, item end vj fuyr røør met stocke, item ij secke met forme oc thett tilhørendes redschaff etc. Thette forschreffne gottz haffuer ieg fundett her j schiiben oc ther om schreffuitt kong^e mtt. till oc igen anammet suar att schulle forsende till Kiøbnehaffn, oc att lens Truedssen schall thette forschreffne gottz anamme oc ophenge wttj goedtt foruaring etc. Bedendes ether ther for gierne, attj wille well giøre oc skicke meg en quittantz ther paa till bage igen met samme breffuisere, oc att handtt maatte bliiffue syn fractt betalett, vj ʒ, som ieg hanom loffuett haffuer. Item ieg sender ether eth register paa huess bodzmandtt, som ieg her aff schiiben haffuer antagett, oc haffue suorett paa kong^e mtts. wegne. Ther aff ær opsendtt xxxviiij till schiibs, hooss huess naffn staar eth kors wttj bredden, oc j dag ære thisse, som thette sedell inneholder, fremskickedede. Thæ andre haffue suorett att wille gaa till landtt oc giiffue seg till ether self oc giøre thøres eedtt fullest etc. Her ær icke monge nu att bekomme, før her kommer flere schiib. Item ær ther ær(!) en bodzmandtt, heder Niels Knudssen, hagde leydt seg aff en hollander schipper for xij enckell daler, huor fore handtt haffuer wærett Iøren Seestedz gest wttj ij netter, oc ieg sender hanom till ether. I rammer well till met hanom, efftherthij handtt ær saa møghet geeff. Item ær oc en dansk bodzmandtt fremkommen, heder Peder Staffenssen, tiente en borger her i byendtt, oc thenne Niels sagde for meg, att handtt wor leydt aff en schipper, heder Claus Koep, aff Horn for xviiij daler. Her om ramme j oc well eth sindtt till. Item ieg sender ether naagen breffue beseglde wttj en seck, som j dag ære kommen meg till haande fran Herloff Trolle oc fran Herloff Schaffue etc. Schipperen sagde for meg, att waare schiib ginge till segls nu forgangen

tiisdag¹⁾ affthen fra Borrindholm oc thøris kaass lagde ostnordoust paa; Gudtt giiffue thenom en løcksalig reyse. Kiere her Mogens, ieg will schriiffue ether wdermere beskedtt till j dag eller morgen paa ethers andre ærinde. Gudtt befaller ieg ether alltijddt. Ex Helsingjør met hast then xxix. dag majj aar etc. 1564.

Henrick Moenssen.

Thisse bodzmend sender ieg ether nu, som suorett haffue:

Berntt Bruggeman v. Bremen etc.; kunde mandtt hulpett hanom till eth offitium, siuntes meg att wære werd.

Jens Christiernssen v. Amsterdam.

Cornelius Claussen v. Szetterdyck.

Cornelius Ianssen v. Sirckese.

Tomes Kempe v. Dundij.

(*Bagpaa: Seglet, gennemskaaret med et Kryds, og Udskriften:*)

Tiill streng ritther her Magnus Gyldenstiern.

298.

Frederiksborg, 30. Maj 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om et Skib til Fetalje til Erik Rud.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

299.

Malmö, 2. Juni 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende saa meget Brød og Havre som muligt til Rodneby, da Kongen vil drage ad Calmarn til, og skaffe den danske Adel, der kommer til København, Foder og Maal paa Københavns Slot.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om haffre oc brød tyl Rondebii. — T. o. a. L. 8, 33. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Den 23. Maj.

Kalundborg, 3. Juni 1564.

Sten Eriksson Leijonhufvud til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder gennem Sten Rosensparre Mogens Gyldenstjerne om sammen med andre Raader at henvende sig til Kongen af Danmark for at finde Middel og Vej til hans Frigivelse.

Myn gansk wenlige helßen med Gwd. Kere her Monß, beßynderlige gode wen. Eder ßwnhett och wellfertt horer jag stedes gerne och betacker eder for mogett gott, hwilckett jag gernne forskylle och fortiene will, ner Gwd will, then tid kan komme etc.

Och kan eder hermed wenligen ecke hafwe forhollett, efftter jag wett, y er den mann, ßom werdßens vstadi-
hett med lycke och vlycke nockßamtt for nagre andre well forßogtt haffwe, ßom och nw ttij wer alltt formogett forhandenn etc., ßa y well wette, hwre en bestrykett och engligen mann er om hierttett, then y ßaa lang tid frann gode wenner och ßin wellferd ware måtte etc. Ther fore, kere her Monß, kan jag paa thenne tid eder ecke mer min legenhet tyll schriffwe, vtan har bedett then wellbördige Sten Roßenßpare ßom min gode wen wille berette eder min ßack och høge begerenn, atty med nagre flere aff kor. mats. rad wille andrage min vnderdanige och odmiwke begeren jn for kor. mat. y Danmarck, om ßaa er, att thet ecke kan stå pa nagre gode wege och medell, att wy kwnne bliffue forloßett, att hans kor. mat. wille werdes ßom en kristen here och kong anße min hoge ahnligende nodtorfftt, ßom hans kor. mat. meg och ßenest gwnsteligen till ßagtt hafwer. Jag will meg forholle ßom en erlig opprigtig mann, thet min ere och lempe ecke er for ner i mott h. n., och beder eder ßom min till forßende gode wen, atty med flere gode wenner welle her y forhandlle min ßag till thet beste, hwilckett jag meg och till eder flyttligen forßer. Her med befaller

jag eder Gwd, och gorer well, ßier frw Ane min tienst med
mange gode netter. Aff Callingborg then 3. iwni etc. 64.

Sten E. Lh.
tyll Grefftznes.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Ten edlle och welbordige her Monß Gyllenstierne till
Stiernhollm, rider etc. och kor. mat. y Danmarckis rad
och stattholler paa Kopenhaffnn, ganske wenligen.

Her Steen Eriksen.

301.

Paa Orlogsflaaden, 7. Juni 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

*Proviantskibet er ankommet; naar Provianten er indladet, vil han søge
Fjenden, hvis Styrke han omtaler som overmaade stor. Han ser nødig,
at de svenske Fanger sendes til Lübeck. Glæder sig over, at han ikke var
ombord paa Mars, da det sprang i Luften. Beder om Forsyning med
Ammunition.*

Egenh. Orig. med Rester af paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: G. L.
Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 62.

302.

Stettin, 7. Juni 1564.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

*Han og hans Brødre har i Efteraaret mistet et Skib under Anholt,
hvoraf en Del Gods er bjærget af Bønderne. Da han ønsker at faa dette
Gods tilbage mod en rimelig Bjærgeløn, beder han Mogens Gyldenstjerne
medgive Brevviseren en Skrivelse til Bønderne paa Anholt herom.*

Gestrenger, edler vnnnd erntfester her stadthalter. E. g.
seintt meyne gantz willige vnd vnvordrossene dienste
jeder zeitt zuuor ahn. Besonder gonstiger lieber her
vnnnd freundt, jch habe e. g. fur weinig tagen bej eynem
stettinischen kaufgesellen vber landt vff das, was e. g. mitt

meynem diener Marx Heinen verlassen, allenthalbenn antwort vnnd beschaidt zwgeschriebenn vnnd sol meins teils ahn allen muglichenn, damitt der koⁿ matt. meinem gnedigsten hern gedienett, nictes erwinden etc.

Vnnd mag e. g. ferner nitt vorhaltenn, das jch vnnd meine brueder jm vorscheinen herbst ein schiff vnnder Ahnhaldt furlorn, davon dan etzliche gered, ancker, tawe vnd anders durch die pawren vff Ahnhaldt geborgen, von deswegen jch vorvhrsachett brieffs zeigern mitt einer kleinen schuten mitt bier, brodt vnnd anders gehen Ahnhaldt abzwfertigen, die waren, so geborgen, von den pawren vmb gebürlich berchgeldt zwentpfangen, das bier vnd ander wahren den pawren darjegen zw erstatten. Dem nach langet hiemitt ahn e. g. mein freuntliche vnd dienstliche bitt, dieselbige wollen vmbeschweertt sein briefes zeigern ein schreiben ahn die bawren vff Ahnhaldt mitt zwtheilen, das sie zeigern, was geborgen, folgen lassen vnd das berchgeldt nicht zw hoch anschlagen mugen, jn diesem allen sich gonstiglich bezeigen; das bin ich vmb e. g. jn allen muglichen hinwider zuuordienen erbottich. Dieselbige hiemitt dem gnedigen schutz des Allerhogsten befehlende. Datum Stettin den 7. junij anno 64.

E. g.

gantz williger

Steffenn Loytz.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Den(!) edlenn, gestrengenn vnnd erenntfestenn hern Magnus Guldensternn, rittern, kon. mtt. zw Dennemarckenn etc. stattholtern vff Copenhagen, zw Sterneholm erbsessen etc., meynem besondern gonstigen herrn vnd freunde.

Steffen Løijts.

Trelleborg, 9. Juni 1564.

Borgmestre og Raad i Trelleborg til Mogens Gyldenstjerne.

De meddeler, at de ikke kan levere det af Kongen befalede Øl saa hurtigt som forlangt, men sender yderligere 13 Læster 8 Tdr. Øl.

Wor ydmige tieniiste nu och altiid forßendth metth Gudt. Kiere her Mogens, betacker vy etthers strenghedh gandske ydmigeligenn och giernne for megin stor ære och gott, som y vos altiid vdj mange maade giortt och beuist haffuer, for huilckett etthrs strenghed skall altiid finde vos gandske ydmigeligenn giernne att forskylle oc fortienne y alle the maade, etthers strenghed till vilge kand vere aff vor fattiige formuge. Kiere her Mogens, giiffuer vy etther gandske ydmigeligenn till kiende, atth vy haffue fongit kong^e matts. vor naadigste herris breff¹⁾ om nogit øll, som vy till hans naadis behoff brygge skulle, oc same kong^e breff lyder, atth thenn gode mand Axill Veffertt skall forskicke vos got malt her jnd att brygge same øll aff. Saa haffuer nu then gode mand thenn 6. dag junij ßendt vos byg her jndh atth giøre maltt aff, huilckit icke vos nu paa tenne tiid staar vell till att giøre gott malt ther aff. Ter fore er vor gandske ydmigelige bøn till etther, att etthers strenghed icke tager vos till mystycke, om øllitt icke komer saa ßnare frem som thett siig burde epher kong^e matts breffs lydelsße. Item sender vy nu frem metth tenne breffuißere till thett øll, som vy till fornne fremßentt haffuer, end nu xiij lestr 8 t øl, och haffuer tenne fattiige almug hagtt stor trang bode for øll tønder och viid, som same øll er brygtt metth. Dog ville vy gandske ydmigeligen och giernne bode vdj diisße oc alle andre maade findis villige aff

¹⁾ Af 13. Maj 1564, se K. Brb.

vor fattige formuge. Her metth etthrs strenghedh oc alle etthrs nu och altiid Gud almectigste beffalendis. Skreffuit Trelleborg then 9. dag junij anno dominj mdlxiiij.

Borgmester oc raadh
vdj Trelleborgh.

(Bagpaa: Trelleborgs Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh velbyrdiig mand, streng riidder, her Mogens Gyllenstiernn till Stiernholm, kong^e matt. vor naadigste herris stadsholdere vdj Kiøbinhaffnn ydmigeligenn komendis.

Af Trelleborig om øl at briige.

304.

Knærod, 16. Juni 1564.

Mikkel Pedersen Gydinge til Børge Trolle¹⁾.

Han spørger, hvad han skal gøre med en Svensker, som han har faaet fat paa, og beder om Penge til Folkene og om flere Folk.

Mijn ganske wenlige hellæn forsent met Gud, Vor Herre Jesu Christo. Kiere herre, min ganske ydmygeligen tacsigelse for alt got, som i mig giort oc beuist haffuer, huilckit ieg (eders fattige vnderdan) ganske gerne forsikke will. Kiere herre, haffuer ieg nu nylige bekomit en suensk mand, som er komen fra kongen aff Suerrige i Stockholm siden pingis dag, oc haffuer then øffuerste lutenant screffuit den øffuerste tiill, at hand skulle handle then sag hoß kong. matt., huad ieg skulle giøre met

¹⁾ *Da Brevet er stilet til Børge Trolle og ikke til Mogens Gyldenstjerne, hører det ikke i egentligste Forstand til her, men da Børge Trolle har givet det videre til Mogens Gyldenstjerne, antagelig for at denne kunde besvare det, og da denne har sat Paaskrift paa det som paa sine andre Breve, kan det formentlig betragtes som hjemmehørende her, saa meget mere som Paaskriften muligvis skal forstaas derhen, at han har tilskrevet Mikkel Pedersen Gydinge.*

for^{ne} mand. Da haffuer thenn øffuerste screffuit mig tiill, at ieg skall skiicke hanom tiill kong. matt. met en røde hageskiøtter¹⁾, kong. matt. vill sielff personlige handle met hanom. Kiere herre, denne for^{ne} mand veed aff alle veys oc blochuß beleyelighet, som hand kand sielff forkynde eter etc. Fremdelis, kiere herre, will ieg videre haffue eders strenghet ombidit, at i ville forhøre hoss rentemesteren, att ieg kunde faa it hundrede daler at forstrecke mit folck met; vy legge i en leyer, oc er saare dyrt thet, vy skulle haffue etc. Kiere herre, giffuer ieg eder venlig at vide, at ieg er ganske suag paa foelck, fordj ieg skal altid bruge mit folck paa speyerij veye och andit, som fornøden er, fordj her er ingen anden, som saadant kand vdrette vden de alene; derfor vor thet møgit gaffnligt, athj handlede met kong. matt., at ieg kunde en nu faa ij eller iij^c hage skiøtter, om hanß naade vill sit tou fretth(!)²⁾ etc. Haffuer ieg oc saa, kiere herre, hagt mit visse bud i Suerrige oc faat vis kundskab paa the Suenske, saa de ligge paa ij mile ner oss vell stercke oc haffue i sind at forsøge oß etc. Jnthit besynderligt ydermere vden eders strenghet Gud alsomect. befalendis tiill liff oc siel. Ex Knerrød 16. jun. anno dominj 1564.

Mihil
Perßen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig mand Børge Trolle, streng ridder tiill Liløø, høffuismand paa Jonxhøffuit, ganske venligen tiill egenn haand.

Myckel Perssen Giidijng tiill scr.(?).

¹⁾ Der har først staaet: landeskiøtter, hvilket er rettet til hageskiøtter.

²⁾ Læsningen er lidt usikker, men maa vistnok være som ovfr. Det maa betyde: vil være tilfreds.

305.

Paa Orlogsflaaden under Karlsø, 17. Juni 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne og Børge Trolle.

Peder Munk er hjemsendt med Breve. Om Planerne for Flaadens Foretagender og Lybækkernes Optræden. Der er Mangel paa Ammunition m. m. Han har hindret Lybækkerne i at beholde de svenske Fanger. Øland har han ikke villet give sig i Lag med, da han ikke har Mandskab nok. Han ønsker Forstærkning af de Skibe, der er sendt til Norge. Om Peder Munks Ærende til Kongen.

Egenh. Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Er kommet fra floden. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 64.

306.

U. St., 18. Juni 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Fortegnelse over, hvad der fattes Flaaden. Der er intet Krigsbytte at dele, men han sender Forøringer. Jørgen Brahe har for Sygdom maattet hjemsendes. Han takker Mogens Gyldenstjerne for hans Breve.

Egenh. Orig. med Seglet og Udskriften. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 65.

307.

U. St., 18. Juni 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender et haardt medtaget Skib hjem; mange af Skibene mangler Skyts, med hvilket saavel som med Ammunition han beder sig forsynet. Sygdom hænger Mandskabet svært. Der føres Klage over Krudtets Beskaffenhed. Han er ikke tilfreds med det fremmede Mandskab, men roser de danske Folk. Mogens Gyldenstjernes Bud har han straks affærdiget. Han holder stedse Skibe ude at spejde og gaar nu med hele Flaaden til Bornholm. Han ønsker at faa Skibsmandskabet forstærket fra Blekinge og beklager at maatte ligge uvirksom.

Egenh. Orig., Seglet afrevet, med Udskriften. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 66.

Rostock, 22. Juni 1564.

Otte Krumpen (og Jørgen Rosenkrantz)¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Efterretningerne fra Hæren, men ved selv intet om Svenskernes Bevægelse. Om fremmede Gesandters Ankomst og Afrejse. 2 svenske Skibe ligger ved Warnow og Stralsund og burde opsnappes, naar de sejler. Svenskerne faar megen Hjælp fra Stralsund. Anmodning om et Fad Rhinskvin.

Wenligh och kierligh helsen altiidt forsendt met Wor Herre. Kiere her Mognus Gyllenstiern, synderligh gode wen, betacker jegh tegh kierligen och gierne for alt ere och godt, som du megh giort och beuist haffuer, och besønderligh for din siiste skriffuelse, huilket megh kom tiill hende nu y mandaghs siist forgangen, wdj huilken du formelder all leligheden, som thend tiidt haffuer werit paa ferde om kon. matts. min naadigste herris krighsfolck wdj Suerich, tesligist och wdj Norrighe. Gud almechtigste giffue sin naade end nu fram y, att wy altiidt maa spørrie gode tiidinger etc. Wy haffuer endnu jngen tiidigh, om the Suenske ere paa weien att drage hiid eller ey, anderledis end kon. matt. skreff oß tiill, att the haffuer begierit leede aff hans kon. matt. etc. Here ere jngen fursters sendebodt kommen siiden thett siiste, jegh skreff tegh tiill, wden y gaar kom en aff churfurstens²⁾ raadt, wedt naffn der van Berlebs, och siiger hand, att ther kommer endnu en doctor paa churfurstens wegne. Tesligist er here och kommit nogen fade dage siiden herttoch Hinrick aff Brunswighs sendebodt, wedt naffn Cordt van Suichell och mester Vidt Krymmell. Keyserens och thend romiske konges ambosater ere forruckt here fraa och tiill Lybeck; dogh forseher jeg megh, att the

¹⁾ *Brevskriverne blev i Begyndelsen af Maj sendt til Tyskland (se Pas for dem af 6. Maj i K. Brb.).*

²⁾ *Formentlig Kurfyrst August af Sachsen, der havde flere Raader af Navnet Berlepsch i sin Tjeneste.*

kommer hiid igien mett thett første. Hertogh Hans aff Meckelnborgh haffuer bodit tiill geste keyserens, thend romiske kongis och kongen aff Polens ambosater, och achter jegh, att the drager tiill hannom tiill Wismar nu paa loffuerdagh først komendis, som er paa sancte Hans dagh. Och forseher jegh megh, att hand føhr hans fra-wenzimmer diidt met segh och will giffue thennom gadelam. Thett suenske skiib, som haffuer legit saa lenge here jnde wedt Wernaw¹⁾, forseher jegh megh, hand will stiele segh here fraa thett snarist, hand seher sin lelighedt, och jnd att Suerich, och war thett møgit godt, att mend kunde bestelle nogen, som kand tage ware paa hannom, att hand jcke skulle komme wsnappet borthe. Thett²⁾ siigis och here, att ther ere jtt suensk skiib for Stralsundt och lader there nogen skuder mett salt, homle och anden waare, som the haffuer behoff wdj Suerich; och formerker jegh, att the Suenske haffuer stuer hielp och wndtsetningh wd aff Strallsundt. Kiere her Mognus, ere her nu jngen besønderligh tiidingh, jegh kand skriffue tegh tiill, men tegh her met Gud almechtigste befalendis, bedendis gierne, thett du wilt siige din kiere hustrue och hindis jonfruer mange gode natter paa mine wegne, tesligiste Børge Trolle och Jens Trudtzen, och siige thennom, the haffue forglempt, huad the loffuit megh thett siiste, wy skilldes att, the loffuit, att the altiidt wille skriffue megh tiill, nar thennom stedis bodt etc. Datum Rostock thend 22. junij aar etc. mdlxiiij d.

Otthe
Krumpen riidder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welbiurdigh mand och strenge riidder her Mognus Gyllenstiernn tiill Stiernholm, kon. matts. stadtholder paa

¹⁾ *Floden Warnow.*

²⁾ *Det følgende Punktum er trykt hos G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, S. 269, Note 1.*

Kiøbenhaffn, min synderligh gode wen, wenligh tiill skreffuitt.

Fra her Otte Krumpen.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere her Mognus, bede wy tegh gierne, thett du wilt were woris bodt tiill kon. matt. woris naadigste herre, thett hans kon. matt. wille wndtsette oß met itt godt fadt rinsck win, att wy thend motte bekomme met thett aller første, thy winen er here ganske dyhr och jnthett godt att bekomme. Er kon. matt. there jcke tiill stede, tha haffuer du well selff thend macht, thett du paa hans kon. matts. wegne wille were fortенckт ther wdj, att wy thend motte bekomme, thy wy besøgis tiidt wd aff the fremmitt sendebodt och andit merkelight folck. Kiere her Mognus, wy bede tegh gierne, att thette motte jcke for-glemmis. Datum vt in literis.

Otte Krompen ryder.
Jørgen Roßenkrantz¹⁾.

309.

Rostock, 24. Juni 1564.

Otte Krumpen til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Brevet med Meddelelsen om Erobringen af Stenvigsholm og om Orlogsskibet Makalös og beder om Efterretninger ogsaa i Fremtiden. Svenskerne i Rostock hænger med Hovedet.

Wenligh och kierligh helsen altiit forsendt met Wor Herre. Kiere her Mognus Gyllenstiern, synderligh gode wen, nest min kierligh tacksigelse for alt eere och godt etc. giffuer jegh tegh kierligh tiill kiende, thett jegh rett nu fick din skriiffuelse, som er datert thend 16. junij, wdj huilken du formelder, hurledis forloben er mett

¹⁾ Begge disse Underskrifter er egenhændige.

Stenwighsholm wdj Norrighe, att kon. matts. folck haffuer fangit thett jind igien och fangit thend Claudium¹⁾ mett v^c suenske mandt, tesligiste och met thend suenske ammerall Mageløs, for huilket Gud almechtigste were loffuit etc. Endogh jegh wiste samme tiender well tiill forne, tacker jegh tegh ganske kierligen och gierne, att du wille skriffue megh tiill, huorledis tiill gaat er, bedendis gierne, thett du endnu altiidt, nar tegh stedis bodt, wilt skriffue megh tiill, huis tidinger och lelighedt du forfarer there. The Suenske, baade Gyllenstiern²⁾ och the andre, som here er y byen, gaar och henger mett hoffuedit och ere jcke neher saa frimodig, som the ware tiill forne. Jegh kand nu for tiidens korthedt jcke ydermere skriffue tegh tiill; jcke heller er here nogen sønderligh tiiding ydermere, end jegh tegh nogen faade dage tiill skreffuit haffuer, och om du jcke haffuer fangit samme min skriffuelse, kandtu wd aff min skriffuelse, jegh nu Jens Trudtzøn tiill skreffuit haffuer, forfare all lelighet och tidinger, som here paa ferde ere. Dogh forseher jegh megh, att min skriffuelse ther om well kommer tegh selfuer tiill hende etc. Kiere her Mognus, tegh her met Gud almechtigste befalendis, bedendis gierne, thett du wilt siige din kierre hustrue mange gode natter paa mine wegne, tesligiste och dine døttre etc. Datum jlich Rostock thend 24.³⁾ junij aar etc. mdlxiiij d.

Otthe
Krumpen riidder.

¹⁾ *Claudius Gallus, d. v. s. den svenske Høvedsmand Claude Collart.*

²⁾ *Nils Gyllenstierna, svensk Rigsraad og Kansler, 1564—65 paa en Sendelse til Tyskland.*

³⁾ *Brevet, af hvilket det ene Halvark er afrevet, har oprindelig været dateret den 22., men Tallet er derefter rettet til 24. Hvilken af Dagene der er ment, kan næppe afgøres af Tallene, men da der i dette Brev henvises til det foregaaende Brev fra Otte Krumpen og dette er dateret den 22., maa Datoen: 24 her være den rigtige.*

310.

Maribo Kloster, 25. Juni [1563].

Priorisse Drude Pogwisch til Mogens Gyldenstjerne.

Om Optagelse af 2 af hans Døtre i Maribo Kloster. Egnen er forarmet og Forholdene atvordlige og usikre. Hun vedlægger et Brev til Fru Anne Lykke Hr. Otte Krumpens med Angivelse af, hvad Mogens Gyldenstjernes Døtre skal have med i Klosteret af Penge, Klæder, Husgeraad m. m.

Min ghantz wænlich kærligh helsen nv och altidth for senth met Wor Hærræ. Kæræ her Mans oc kæræ frænnæ, betacker jegh eder kærligen och gernæ for alt æræ oc møgeth goth, j mech altidth haffwæ giort oc bewist. Gudh eder løn wæræ, oc j hwes madæ jegh kan wæræ eder til theinestæ oc williæ, skal j finnæ megh sa willigh, sum j waræ myn egen fader. Kæræ frænnæ, sum j skriffwe vm twennæ eder dotther ath ind giffwæ, tha willæ wi gærnæ haffwæ thennem, vm the sælff willæ, men ath indtaghæ thennem, føren thette folck kummer fran oss, kan ickæ wæræ; wi widæ wos ickæ fri, nar the æræ indæ hos woss, oc ingen achter thet. Allæ woræ bynner æræ vdh dreffnæ oc æræ pa skowen, oc siden paskæ haffwæ woræ bymen dagelighæ hafft tynghæ met ryteræ oc lanssknæctæ bodæ dach oc nath, oc nu ther offwen paa haffwæ the laudh her nv et m j byen offwer allæ theræ formugwæ. The æræ sa for armedæ, ath the haffwæ skøt hwerken øl eller madh; thj frycthæ wi wos. Kæræ frennæ, helper til for Gusskyl, ath wi mottæ bliffwæ aff met thennem. Och haffwer jegh skreffwet fru Annæ her Ottæ Kruppen(!) til, hues del eder kæræ døther skullæ haffwæ, och wil jegh gærnæ gøræ eder døther til godæ alt, j myn ringhæ macht er, met en godh williæ. J nar j willæ, the skullæ kummæ, tha skullæ thee finnæ megh willigh tenist achtigh j alle madæ. Kæræ frænnæ, wil iegh nv och altidth haffwæ eder then alsmegtigstæ Gudh befalennes. Lader

allæ thessæ godæ jomfruwer helzæ eder met mangæ m
godæ netther. Skreffwet j Maribo annen sancte Hans
baptisste dagh¹⁾).

Drudæ Pogwisk
j Marribo kloster.

(Paa Arkets 2., ubeskrevne Side er Seglet trykt; paa 3. Side staar følgende Efterskrift:)

Kæræ her Mans, for en thette breff bleff lucht, tha
fingæ wj bædræ tidenghæ. Mæden menneskens help wor
bortæ, tha halp Gudh, hwilken sche æræ oc pris til ewigh
tidth, amen. Kæræ her Mannes oc kæræ frænnæ, nv kunnæ
j kummæ, nar eder tycker goth wæræ. Nv en en m godæ
netther; gører och sier eder kæræ hvsfruæ fru Annæ
manghæ m gode netther.

(Bagpaa: Udskriften:)

Erligh och wælbyrdigh man oc strengæ riddæræ her
Maenss Gyllenstjerne til Stiernneholt, myn kæræ frænnæ,
kærligen til skreffwet.

311.

Paa Orlogsflaaden mellem Øland og Bornholm, 29. Juni 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

*Taksigelse for et Brev. Om Poul v. Saras Anvendelse til Lands;
„Makalös“s Skyts lader sig næppe optage; Modvind holder Flaaden ved*

¹⁾ *Efter at ovenstaaende var sat og Brevene fra Aaret 1563 var rentrykt, har det ved en fornyet Undersøgelse vist sig, at ovenstaaende Brev, der i nyere Tid er blevet dateret 1564 og henlagt blandt Brevene fra dette Aar, formentlig bør dateres 1563, se Brev fra Abbedisse Mette Marsvinsdatter til Hr. Otte Krumpen af 25. Juni 1563 og fra Priorisse Drude Pogwisch til Fru Anne Lykke Hr. Otte Krumpens, begge i Otte Krumpens Priv. Ark. Originalen til ovenstaaende Brev er nu flyttet til Aaret 1563.*

Øland. Han takker Mogens Gyldenstjerne for Flaadens Forsyning og sender ham Kopi af sit Brev til Ølænderne. Han beklager, at der hidtil kun er udrettet saa lidt.

Egenh. Orig. med Seglet og Udskriften. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 69. (Vedlagt den omtalte Afskrift af Brevet til Indbyggerne paa Øland. — Tr. smstds. Nr. 68.)

312.

Frederiksborg, 30. Juni 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mønstringen paa Holmen. Der sendes ham Breve til Hr. Peder Skram og Axel Viffert om at skaffe Tømmermænd og Savskærere. Fuldmagt til at købe det tilbudte Salpeter. Øllet til Flaaden skal foreløbig indlægges i Kongens Stald. Om det hos Steffen Loitz bestilte Øl.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl, Udskriften (hvoraf en Del mangler) og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Annamet ten 30. iuny. Om salpetter oc krut oc Claudius¹). — Tr.: K. Brb.

313.

Frederiksborg, 30. Juni 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om forskellige Hverv, som Mogens Gyldenstjerne har tilskrevet ham om, og som han har forelagt Kongen. Om Køb af Krudt, om Greven og Grevinden og om Claudius Gallus.

Kiere her Magnus, synderlig gode wenn, hues i kon. mtt. om tilskreffuit haffuer, saa oc mig vdj etthers schriueelse befalitt att vdrette, forseer jeg mig i finde suar paa vdj ko. mtt. breff her hoss neruerindis. Om then wiin

¹) Trods Beskadigelsen synes der ikke at mangle noget af selve Brevets Tekst. Paategningen kan skyldes Hans Skovgaards Bemærkning i det følgende Brev.

til Rostock finge i beskeed fran Hørsholm. Hues i forfarer om the Stralsundische oc atj ther om haffuer schreffuitt amiralen till, haffuer jeg berett ko. mtt. I schreff mig oc til om nogitt krud, en bød etther fall til ko. mtts. behoff, oc jeg wed icke, om jeg schreff etther swar til egien, thj jeg haffuer forlagt etthers breff; men jeg gaff thet liige uel ko^e mtt. tilkiende oc fick for swar, atj motte handle mett then, krudett fall haffde, oc ther som i kunde faa thet for thet kiøb, rett er, motte i kiøbe saa møggitt, etther siønis behoff giøris. Kiere her Magnus, jeg formerker, i haffue nu bud till Steffen Løitze, thj beder jeg etther gantz tienstlig oc gierne, atj wille well giøre oc lade etthers tienere antuorde hans bud thette hoß liggindis mitt breff, jeg hannom haffuer tilschreffuitt, at thet motte hanom tilhende komme, oc i icke wille fortencke mig thet eller regne mig min dristighet til onde, thet jeg etther i min bestilling besuerer. Kand jeg i slig eller andre maade thet mett etther fortiene, skal i altid finde mig mere end willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg mett hast then 30. junij anno 1564.

Greuen¹⁾ oc greffiinden komme i affthen hiidt. Erich Rosenkrantzis schriuelse er hiid kommitt, formelder, hand haffuer bud effther thend suenske Frantzos Claudius²⁾, wil met thet første sende hanom hiidt. Ellers haffue wij her ingen anden tiidinge.

H. Skougard mpp.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Stiernholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuitt.

¹⁾ *Maaske Grev Günther af Schwarzburg.*

²⁾ *Claudius Gallus, d. v. s. Claude Collart, se ovfr. Nr. 309.*

314.

Frederiksborg, 1. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Behandlingen af stralsundske Skibe og Gods, om Staldrum i Malmø og om Tømmer.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen. Som i melder om the Sundische¹⁾, tha tror jeg, att end er thet icke anderledis meentt, end schiib oc gotz, huad thennom tilhør, antastis, arresteris oc tilstede holdis paa en rett, dog inthett ther aff att omkommis eller til andre forwandlis, førre ther paa giffuis wiidere beskeed. Wille i were wbesweritt att thale ther om mett doctor Hieronymus²⁾, nar hand kommer hiem, hand skal siige etther ydermere beskeedt. Jeg tror, att hues gotz the haffue liggindis i theris boder enthen paa Dragør eller andenstedz, motte well beschriffuis oc befale att haffue vpseende mett, att thet icke forrøckis etc.

Om the stalderumme i Malmø kand mand inthet røre wed, førre the fremede ere vdrøckte; siiden kandt mand finde raad. Skulde ther nu meldis nogitt om oc thett røchtedis, haffue i att betencke, huad wløst the fremede skulde føre paa banen ther fore. The Malmøsche haffue ther om hafft theris bud her, men ther taldis dog inthet om paa thenne tid.

Her Peder Skrams oc Axell Tønneßens³⁾ breffue om thommer i Ostedherritt⁴⁾ att skaffe hielpe til etc., thennom haffuer jeg sendt etther.

¹⁾ Se herom kgl. Miss. af 17. Juni om Anholdelse af de stralsundske Skibe, af 16. Juni til Hertuf Trolle og af 9. Aug. om Ophævelse af denne Bestemmelse; se K. Brb.

²⁾ Dr. Hieronymus Thenner, kgl. Raad.

³⁾ Aksel Tønnesen Viffert, Lensmand paa Landskrone Slot.

⁴⁾ Aarstad H., Laholms Len.

Kiere her Magnus, fortæncker mig icke min kortte schriffuelse. Etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 1. julij anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne til Stiernholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

315.

Paa Achilles, 1. Juli 1564.

Otte Rud til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker Mogens Gyldenstjerne og hans Hustru for deres Hjælpsomhed, sender Skibet „Den forgyldte Løve“ hjem, men vil gerne have det ud igen. Flaaden er ved Bornholm og afventer Ordre dér.

Myn wenlig hillßen nw oc allttid forsentt met Uor Herre. Kierre her Maans Gyllenstierne, slett oc byrtt oc bessynerlig gode uen, betacker ieg eder gansske gierne for alltt gode oc gott, som i mig allttid giortt oc beuisstt haffue, oc nw bessynnerligen for eders gode uillig oc gode swar, baade i oc eders kierre høssttrw haffue suarred min kierre høssttrw¹⁾ udij huis maade hwn haffuer bessøtt eder paa minne uegne till skiffs behoff, thet uerre sig entthen søøm eller anner notorfftt, huillcked i skulle finne mig gansske god uilligen till att for skylle oc for tiene, met huis erre oc goe udij min ringe matt kand uerre. Kierre her Maans, giffwer ieg eder uenligen till kenne, att ieg senner nw thet skiff hiem udijgien, som ieg haffde aff førsstte, uid naffn Then Forgylltte Løffwe, oc worred stor skade, att samme skiff skwlle icke hiellpes udijgien, thij thet wor iett gott skiff oc kunne uell følle sin flode; thij giørrer

¹⁾ *Pernille Johansdatter Oxe.*

uell oc leger ien hond paa met, atthet motthe bliffue fer-
diggt udijgien. For skwlle thenne hannell lenge uarre,
huilcked Gwd naaeligen aff uenne, tha worre ieg uell till
freds, att ieg haffde samme skiff udijgien, om hun kwnne
bliffue saa sterck udijgien, som hun wor aff førsst...¹⁾.
Kierre herr Maanes, ued ieg intthet syn[nerligt] att skriffue
eder till, anned en ko. [matts.] skiffs flode kom her ouer
Borre[nholm] udijgaar oc lige nw her oc fortøff[wer]...
uirre bessked. Oc uill ieg icke le[ngere]. . . eder met thenne
min skriffuells[e, men] ther som i uide meg udij noge[n
. . . . att] brwge, eder kan uerre till uil[lie]., tha raaer
oc byer allttid [offuer meg som] offuer eders bessynerlig
gode uen. Oc uill ieg her met haffue eder oc eders kierre
høsstrw oc børn then euige herre Gwd befallendis, be-
dendis eder gansske gierne, att i uille well giørre oc sie
eders kierre høsstrw oc iomffrwer mange gode netter, oc
haffuer nw self c^m gode netter, kierre her Maanes. Ex paa
Ackillis udij ko. ma. skiffs flode then 1. dag iulij 1564.

Otte Ruuth,
met egen hond.

Kierre her Maanes, ieg skwlle well giue eder en bytt
penning efftter gammell krigs gebrwg; saa er her icke
enw stor bytte ther øffred, dog senner ieg eder ien aff
the bytte penge, som the Suensske delltte met minne
knette paa thet skiff, ieg wor paa, bedendis eder gansske
gierne, att i uille tagen till tacke.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdug mand her Maanes Gyllenstjerne till
Stiernehollm, ko. ma. stattholler paa Kiøffuenhaffn slott, min
kierre slett oc byrtt oc bessynerlig gode uen, gansske
uenligen till skreffuit.

Anamet fra Otte Rud ten 20. dag iullij.

¹⁾ Et Hjørne af Arket er afrevet.

316.

Frederiksborg, 2. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Adressaten skal sende sin Betænkning om Herluf Trolles Brev angaaende Fangerne, nyt Mandskab m. m. Pinken m. m. skal tilsendes Herluf Trolle. Det lige modtagne Brev fra Herluf Trolle skal snarest blive besvaret.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen. Herloff Trollis schriffuelse leste jeg for ko. mtt., saa oc etthers breffue fran Herloff, oc efftherhij Herloff inthet synderligt schriffuer kon. mtt. till, beger kon. mtt., i wille schriffue hans mtt. etthers betenckende till, huad hans mtt. schall schriffue Herloff till om the fanger, saa oc huad etther siønis om thet folck, Herloff begerer, mett hues andett hans schriffuelse indholder. Siiden wil hans mtt. strax lade schriffue till Herloff oc lade afferdige then pincke egien etc. I wille oc giøre etthers beste att flij Herloff effther hues deel hand beger oc haffuer brøst fore oc i alrede hanom icke tilsendt haffuer. Huad i mig tilskriffuer mett etthers bud, som rett nu kom till mig, skal i faa suar paa, thet første jeg kand komme till kon. mtt., oc etther i alle maade aff formuen att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then ij. julij 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, ridder, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

317.

Frederiksborg, 2. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Køb af Krudt og Salpeter og om 2000 Dlr. af de Engelske. Kongen vil sende 300 Vendelboer til Baahus. Bønderne dér duer ikke, men er røedde. Om Herluf Trolles Ærinder.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, jeg talitt mett kon. mtt. om thett krud oc salpeter oc berette hans mtt., huad i ther om mig tilskriffuer, oc befallt hans mtt. mig att schriffue etther till, atj wille handle mett thenom, same krud oc salpether fall haffue, om the wille haffue ware i theris betalinge, huilckett i tha, om thet kand forhandlis, ydermere kunde tale mett rentemesteren. Kunde thet icke skee, att the wille annamme ware, att the tha wille for-tøffue nogen tiid met betalingen, huilckett allt kon. mt. will haffue etther befallt, i wille ther i giøre, huad mue- ligt er oc i kunde tencke, kon. mtt. gaffn er. Gott war thet icke att lade thet fare, effther thij thet er fornøden oc giøris behoff; i ramme ther mett wel self till.

Som i melder om the ij^m daler aff the Engelske, ther kand jeg inthet suare paa mett pennen, men¹⁾ wij findis, tha wil jeg rette thett vd mett munden etc.

Min kiere her Magnus, jeg tacker etther gantz tienstlig gierne for etthers wmage i min bestilling, jeg will thet wisseligen fortiene, om jeg kand.

Jens Holgersen²⁾ haffuer tiitt schreffuitt om nogett folck til vndsetning mod the Suenske i thend landz ende oc schriffuer endnu. Nu haffuer min herre seett for gott an att forskicke hanom nogen Juder (for thj the Svenske haffuer dog besønderlig god tro til thennom) oc haffuer tilschreffuitt Otte Brade³⁾ att skall forskaffe iij^c Wendelbo mett waben oc werge ther offuer til skibs ind for Bahu, huilcke breffue jeg sender etther, bedindis etther gantz tienstlig, i wille thet forskaffe, att thett motte komme jligen aff sted till Otte Brade, saa att the mett thet første motte komme offuer. Jens klager, the norske bønder paa Jndlan- dett⁴⁾ hoss hanom duer inthet, the ere saa redde som skam.

1) *Papiret beskadiget.*

2) *Jens Holgersen Ulfstand, Lensmand paa Baahus Slot.*

3) *Otte Brahe var Lensmand paa Aalborghus.*

4) *Indlandet i Baahus Len: se aab. Brev af 9. Juli 1564, tr.: NRR. I, 425f.*

Om Herloff Trollis erinde stander i etthers betenckinde. Her er saa vndt att faa beskeed etc. I wille wden tuil forstaa, huad jeg tencker. Jeg wilde, the ware theris kaaß.

Kiere her Magnus, etther att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 2. julij anno 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne til Stiernholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 3. iullij. Om salpeter oc krud.

318.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 2. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om det svenske Skib i Rostock og de Forholdsregler, han har truffet for at faa det udleveret. Han haaber et godt Svar paa sin Henvendelse til Ølands Indbyggere. Han har Besvær med at holde Fred mellem Skibscheferne, ligesom ogsaa Kældersvendenes og Kokkenes Uorden volder ham meget Bryderi. Beklager sin lange Uvirksomhed, men haaber snart at komme i Kast med Fjenden.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 71.

319.

Frederiksborg, 3. Juli 1564.

Hans Skougard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mandskab til Herluf Trolle. Bønderne skal hjemsendes og Dra-banterne sendes til Herluf Trolle. Om Skotterne.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wenn, om thet folck til Herloff meen kon. mtt., att thet danske sielandz folck

skall inthet were hannom gaffnligt oc att hand heller inthet faar aff Bleginge hanom til hielp; men ko. mts. mening er, att mand skal lade bønderne, som vdgjordt er, drage hiem til plouen effther then beskeed, hans mtt. schreff till Jens Trudsen oc Jochim Bek i dag. Oc efftherthij drauanterne nu ere betalitt, befaler hans mtt., atj wille forskicke alle samem same drauanter¹⁾ mett thet første till Herloff oc befale theris høffuitzmand, att hand er Herloff liudig etc. The ligge dog ko. mtt. till omkosten oc giøre inthet.

Om thisse Skotter er kon. mtt. mett fliid foreholdett. Hans mtt. will inthet andett end bliffue wed then bestilling oc affskeed, som Claus Fonthein²⁾ fick till thennom, oc Claus maa følge thennom oc were theris commissarj. I faar att giøre thet beste mett thennom, att the jo bliffue; thet kand wel rammes thennom i ander maade.

Jeg kand inthet schriffue etther om, huad besluttet bliffuer, førre the drage bortt etc., saa skal i faa beskeed. Mett Hans Holck³⁾ fick jeg aldz ingen swar. Kiere her Magnus, etther att thiene er jeg willig.

Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 3. julij mellom 6 oc 7, anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet fierde dag. At sende Herluff alle drauantter.

¹⁾ Om Drabanterne se kgl. Miss. af 1. Juli i K. Brb.

²⁾ Kgl. Herold Klavs Fontein.

³⁾ Lensmand paa Varberg Slot.

*Eppestrup*¹⁾, 4. Juli 1564.

*Peder Bille og Sten Rosensparre*²⁾ *til Mogens Gyldenstjerne.*

De er ankommet til Eppestrup i Søndags og har derefter truffet Daniel Rantzau i Laholm, hvor han har Ordre til at vente. Deres Planer for Fremrykningen. De anmoder om Forstærkning. Efterretninger om den svenske Hær og om Herredagen i Vadstena. De anmoder om Proviant. Om Opbevaringen af denne m. m. De beder om Efterretninger fra Herluf Trolle og fra Rostock. De har skrevet til Kongen, dementerer nogle Rygter og anmoder om Seletøj til Artillerihestene.

IH.

Vor vønlig helssen nu oc altid forssendt mett Vor Herre. Kære her Maaens, frænne oc synderlig gode ven, nest en venlig thacksielsse for alt got, hues vi aff vor ringe mackt gärne forskylle, giffuendis eder venligen at vede, at vdj søndages³⁾ kom vj hid til thenne by, ved naun Eppestrop, som liger en j mil ner ved Laholm, oc vor vi vdj gaar tillig dages vdj i Laholm oc fant ther Danil Ransso for oss. Oc sagde hand, at hand haffde bekomed konn. mat^{ts} skriffuelse, at hand jngenstæd skul røcke, før en hand vider fick hans naades skriffuelsse, thi at hans konn. mat^t forsaae seg til at ville met thet første op bringe thet anned kris folck met etc. Kære her Maaens, saa var Danill oc vi saa til ens, at vi ville, thet aller første vi kune, faa then enne fanne til oss, enthen Iosue van Kuallen eller konn. mat^{ts} egen hoff fanne. Tha ville vi røcke en iij mil ind vdj Suærige; ther har Danniel Ransso laded bese ett plas vd ved en brod, saa at vi der kand haffue en god fast læger, saa at hand men, at vi der kand lige vel, til vi bliffuer stæ[r]ckerre, om konn. mat^t kand

¹⁾ En By af dette Navn synes ikke at findes ved Laholm: derimod findes ca. $\frac{1}{2}$ Mil fra Laholm Ellestorp i Tjærby S. og i lignende Afstand Ebberød, Veinge S., begge i Høgs H.

²⁾ Brevskriverne var Krigskommissærere.

³⁾ 2. Juli.

faa greffuen¹⁾) oc løren van Haalle met tøres kris folck op til oss, bedendis eder ther for gerne, atj ville lade giffue konn. mat^t thet til kenne, at en aff for^{ne} ij fanner ryter motte kome til oss met thet aller første mueligt er, paa thet vi kunne kome at lige vdj finne land oc gøre tom thenn skade, mand nu gjør konn. mattst oc vor egen tiæner; atj thet ville forfordre, saa vi maa ter om bekomme besked met thet første etc. Kære her Maaens, sagde Daniel Ransso oc for oss, at Meckel Gydings knætte, ij aff dom, skulle haffue greffued en karl, som skal være føder vdj Lund oc har lenge tientt vdj Suærige oc nu vært en muster skriffuer vdj thenne handel, oc hand har sagt, at thi Suensske, som er nu paa thenne side Hul-uægen, er v fanner rytter, iij suensske oc ij tysske fanner, oc viij fænler knætte, dhog icke er anned en bønder knætte, oc ti drager aff oc til, lig som mad possen naar til; naar ti har opet, huad ti har, saa komer atter andrer i thet stæd igen, oc er ti stunnum stærcker oc stunnum suagerre. Oc har same karl sagt, at kong Erick holler nu en herdag vdj Vassthenne oc ter henn har forskreffued al adellen oc naagen aff menningheden aff borre oc bønder. Oc har same karl sagt, at thi suensske herremen, som er Smaalænder, har sat neg oc ville icke besøge same dag; ti thet siste lytterne vare ter oppe, tha brænne thi alle herre gaare, ti kome vdoffuer, oc icke bønnernes alle, men skonne dom en hel hoff oc ville for den aarsage skyl icke drage ter fra, atti skulle lidet vider skade paa tøres gaarre. Om saa er vest, kand mand icke vede, oc er thi Suensske op røgt hen ved en x mil op ber i Suærig, ther skal thi lige oc har et fast læger, saa man icke vel kand kome thil thøm, vd mett en stor sø oc stor mosse oc paa thenne enne side begraued dom; oc er Meckel Gyding en nu oppe om vider kundskaff. Hues

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

vi for at vede, velle vi met thet første vider skriffue eder til etc. Kære her Maaens, attj ville nu haffue vos vdj eder hukomelsse met øl, brød oc haffre oc thett motte kome met thet første. Her er icke vden et skiff komet met haffre, oc er thet vdoffuer regned, saa at mand kand icke bekomme mer en v tynner paa huer raade aff same skjiff; saa kand i sel vel betencke, at mand der icke længe kand seg met behielpe etc. This ligeste var Axssel Tønnesen¹⁾ hos vos v[d]i fredages oc gaff thil kænne, at then pruuianne, som hand forskecker til greffuens oc løren van Holles vnderholning, thenn lader han læge vdj en kercke eller ij oc liger sam[me]²⁾ kercker paa en mil ner lanne mercke. Saa fo[r]forre vi nu vdj løuerdages aff en bonne, at ther har vdj thenne forgangenne vge vært naagen aff thi Suensske ter hart hos oc thage naaged fæ fra en iij eller vj mend, som bor strax der hos, atti ther for ville oc giffue thet konn. mat^t til kænne, at ther met thet første motte kome naagen op, som thet kunne forsuarre, at mand icke skulle fly thet finderne til honne; ti thet er oss saa lang fra, at vi tez inted kunne vnsætte, om thi far kundskaff ther paa. Oc vede vi nu inthed vider at skriffue eder til, bedendis eder gærne, at ther som j bekomme naagen gode tidenne fran Herlu Trolle eller fra Raastaack, ati ville skriffue oss til. Hues vi kand forfarre vdj tenne egen, skal eder bliffue met delt, oc i ville vel giøre oc flyt Hans Skougaar thet breff, Peder³⁾ har ham til skreffued, oc om ther er ingen aff Peders bud her vdj byen, atj ville oc flyt Bergtte³⁾ thet breff, Peder har hinne til skreffued, oc i ville vel giøre oc delle these tidenner Børre Trolle oc helsse ham oc Anne oc eder børn met manne c^m gode nætte paa vaare vegne. Vi giør gærne aff vor ringe mackt, hues eder kært er.

¹⁾ Aksel Tønnesen Viffert, Lensmand paa Landskrone Slot.

²⁾ Papiret beskadiget.

³⁾ Peder Bille og hans Hustru Birgitte Rosenkrantz Olufsdatter.

Her met eder Gud alsom mettiste beffalindis. Aff Eppestrop thenn 4. iullij anno dominij 1564.

Peder

Bjlde.

Sttenn Rossenspare.

Kære her Maaens, siden thet breff var skreffued, kom Daniel Ranssos bud til oss, at vi ville kome til ham til Laholm. Saa var vi der oc har met ham skreffued konn. mat^t til al leglighed oc forshecked same vort eged bud til hans konn. mat^t; dog atj met then fetalle oc haffre ville haffue oss vdj eders hukomelse. Oc fick Danniell oc tidenner vdj dag, saa at han skul haffue mest naagen knætte, hues intted er om, Gud ske loff, oc kand sked, atti saaed gerne, ther tidennen har ført, at hand kunne thet for se, men ti icke sel vel være hos, hues vos forhaaues. Gud skal hielp, thet skal bliffue møgit bære, at ter som sleg talle komer, ati thet velle jcke haffue trott, vden i thet aff vest folck kand forfarre etc. Kære her Maaens, bedendis eder oc gærnne, ati ville bestelle hos Niels Truedsen¹⁾ eller mester Hermand²⁾, om Niels icke er til stæde, at vi met thenn allerførste skiff eller skude motte become til skøs hessthe en xxiiij par seller oc tømmer der til. Kære her Maaens, i ville oc vel giøre oc flyt oss met thet aller første j^c smaa heste sko til thi skøst hest oc oc(!) en viij^c hesko søm oc en xl faune merlig³⁾, ossmun⁴⁾ iij fad, thi mand kand her inted become. Gud beffaller vi eder altid.

(Bagpaa: de to Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbiurdige manndtt och strenge ridder her Magnus Guldennstiernn thil Sthiernnholm, konngelig matts.

¹⁾ Niels Truidsen Ulfstand, Tøjmester.

²⁾ Arkelimester Herman.

³⁾ Merling, tynd Line eller Snor.

⁴⁾ Osmund, Jern smeltet i Klumper.

sthatholder paa Kiøffnhaffn, wor kiere frennde och synnderliig gode wenn, ganndsche vennligenn thil schreffuitt.
Anammet ten 6. dag fra Per Bylle.

321.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 5. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender udførlig Meddelelse om Indholdet af, hvad han har overdraget Ludvig Munk og Lave Brockenhuus mundtligt at berette i København. Peder Huitfeldt skal med paa Rejsen til Rostock; Lave Brockenhuus og Ludvig Munk drager nu afsted.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.) Anammet ten 10. dag iullij.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjoe. I, Nr. 73.

322.

Borsholm, 7. Juli 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mageskiftet mellem Dr. Hieronymus Thenner og de Højlærde i Universitetet.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift¹⁾: Om et mageskyfte mell[om de høg lerde oc dochtter H.]. — T. o. a. I. 8, 59. — Tr.: Nye Danske Mag. VI, S. 218 (efter Orig.), Kbh. Dipl. IV, S. 582 (efter T. o. a. L.) og K. Brb.

323.

Borsholm, 7. Juli 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de svenske Fanger fra Elfsborg, om Hjemsendelse af 5 Fænniker Knægte og om 300 Heste, som skal blive staaende i Malmø.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, Spor af paatrykt Segl og en Del af Udskriften. — T. o. a. L. 8, 59 b. — Tr.: K. Brb.

324.

U. St., 7. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over Skibenes mangelfulde Udrustning og gentager sit Ønske om at faa nogle Rekognosceringsfartøjer. Om Havfruen og Soen og om Lybæk-

¹⁾ En Del af Bladet med noget af Udskriften og af Paaskriften mangler.

kernes Virksomhed. Hans Lavridsen Baden trænger til en Saltmadskedel. Skibsfolkene klager over de gamle Redskaber. Om Liljen. Erik Rud har klaget over, at Jomfruen er synkefærdig. Han vil sejle til Hanø og lade Skibet reparere i Bodekul. Mercurius er der allerede. Han sender et Register paa, hvad enhver har klaget over at mangle. Der er ankommet Øl. Han beder om at faa tilsendt tysk Mønt.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 74.

325.

Borsholm, 8. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om de Knægte, som skal forløves, og om Hestene i Malmø m. m.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, jeg berette kon. mtt., huad i mig tilschreffuitt haffue(!) om the v fenlein knechte oc the heste vden karle etc.¹⁾ Hans mtt. thog thet naadigst til tacke oc meen att haffue alrede bestillitt mett Jørgen von Holle om knechtene. Thet andett skall oc haffuis vdj en hukommelse. Etther att thiene er jeg willig. Gud almectiiste befaler jeg etther. Ex Borsholm met hast then 8. julij anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstiern til Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

326.

Helsingør, 8. Juli 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender 3 med Salt ladede Skibe, hjemmehørende i Hamburg, hvilke det er forbudt at passere Sundet, da de er bestemt til Lübeck.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, att thisse trende schippers haffue hiemme j Hamborch, ære ladde met

¹⁾ Jvfr. *kgl. Miss. af 7. Juli ovfr. Nr. 323.*

saltt, thett hører en borgier till i Lubeck, oc will kong^e mtt. icke lade them passere paa Trauen att segle. Ther for ære thæ begierindes att maa løbe till Købnehaffn oc ther indlegge thøris schiib, oc haffue thæ giiffuet meg thøris forplictelse breff att icke schulle løbe anden stedz paa thenne tijddt, wden thet sckeer met kong^e mtt. wilgie wnder lijff, schiib oc gottz fortabelse; oc ieg haffuer inthet toldbreff giiffuet thennom, paa thet thæ schulle icke lade skalcken prege seg oc segle egenom. Dog haffuer ieg loffuet them, att ther som thet bliffuer them tilladtt att segle anden stedz, att schriiffue till ether oc begiere, j wille giiffue them ethers pasbreff. Huess ether ær till wilgie oc tjeneste, giør ieg alltijddt gierne. Befallindis ether Gudtt. Ex Helsingjør then viij. julij mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e mtt. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre.

Om 3 skyb met salt; skyper ere hieme i Hamborig.

327.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 8. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Reparation af Skibet Svenske Jomfru; han opholdes af Lybækkerne, med hvilke han har forhandlet om de svenske Fanger; refererer Forhandlingernes Gang. Takker for et Brev fra Mogens Gyldenstjerne, som han just har faaet med Jørgen Busks Pinke.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjõe. I, Nr. 75.

328.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 11. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Beklager sig over den stærke Varme og Sygeligheden. Saa snart Lybækkerne er færdige med at proviantere, agter han at gaa under Sejl.

Om Flaadens Forstærkning med Mandskab, om Sendelsen til Rostock, om de svenske Fanger. Haaber paa Ølands Overgivelse. Om Forsyning med Fødevarer.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjoe. I, Nr. 76.

329.

Paa Orlogsflaaden, 11. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om hans Samtale med den syge lybske Admiral. Om Jacob Bagge og de andre svenske Fanger; om fremmede Skibes Sejlads paa Narva og de lybske Narvafarere.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Mest om dy suenske fanger oc Naruen. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjoe. I, Nr. 77.

330.

Ellenbogen [Malmø], 13. Juli 1564.

Oberst Jørgen von Holle til Mogens Gyldenstjerne.

To Marketendere har klaget over, at en københavnsk Borger Peter Clemensen har solgt dem et Parti fordærvet Flæsk. Han beder Mogens Gyldenstjerne hjælpe dem til at faa Betalingen for dei returnerede Parti Flæsk tilbage.

Mein freundtwilligk dienst jeder zeit zuuorn. Edler, gestren-(!) gestrenger vnnd erenuhester gunstiger her vnnd bsonder guether freundt. Ewer gestrengkeit kan jch nach gestalten sachen ohnangeitzeit nicht laissen, welcher gestaldt sich gegenworttige marckedenters, als mit nhammen Hanß von Holthausen vnnd Johan Bispingck, so dießen gantzen zugk meynem regimendtt ahn victualienn vnnd sonsten allerley notturff zufuer gethoben vnnd noch zuthuen vorhabenß seindt, sich bocklagett, daß sie veruckter dage eynem burger vnnd jnwhoner zu Kopenhagen, mit nhamen Peter Clemensenn, etzliche zindtners speckes zu erhaltunge deß kriegeß fo[l]jck abgekaufftt vnnd dasselbig auch alsbaldt mit jrem redesten pfeningk botzaldt vnnd abgelecht etc. Vnnd obwoll dieselbige marckedenters,

alß sie daß speck bosichtigett, augenscheinlich bofunden, daß deß vberste vnuerfelschett vnnd gueth geweßen, haben sie gemein, es sie durchauß gleich wie oben guett vnnd vffrichtigk geweßen. Haben also mit dem verkauffer vff sein vertrauen zugeschlagen vnnd den kauff vollentzogen, dem verkauffer sein betzalung erlecht vnnd jhre war ahn sich genhommen vnnd dasselbige ahnhero vberbracht. Alß nhu obgedachte marckedenters daß specke alhie eroffendt vnnd dasselbig jhrer gelegenheit nach vnder den knecht versellen vnnd verkeuffen wollen, haben sie befunden, daß sie von obdachten verkeuffer feltzlich vnnd gar vbel bedrogen, daß daß speck jnwendigk gar verfaulett gewesen, dhadurch sie verursachett dasselbige widerumb zuruck zu fueren vnnd dem verkeuffer widerumb zuuberandt[worten]¹ vnnd jhre außgelechte pfenung widerumb von jm gefurdert. Es will aber der verkeuffer, wie wol ehr daß specke widerumb ahn sich genhommen, den sudlern²) jhre außgelecht geldt mit nicht folgen laissen, sondern vermeindt jnnen solchs zu jrem großen schaden zuuerendhalten. Deweil sie nhu bodacht vnnd vorhabenß sein dem regimentt mit victualien vnnd andere notturfft zu folgen, so gelangett dennoch zu e. gestrengkeit mein freuntlich bitt, jhr wollett bey obgedachten burger gunstiglich vnnd ernstlich boschaffen, daß ehr jnnen jhr außgelecht geldt, dhamit sie solchs jhrer gelegenheit antzulegen haben mugen, widerumb folgen laissen vnnd sich e. gestrengkeit dhorin gunstiglich ertzeigen. Deßelbig will jch mich gegen ewer gestrengkeit vertrosten, vnnd jch binß henwiderumb zuuerdienen jeder zeit willigck. Datum Ellenbogen den 13ten julij anno 1564.

George von Holle
oberster.

¹) *Begyndelsen af Ordet staar nederst paa Siden med Binstreg, Resten af Ordet er glemt.*

²) *Marketendere.*

(*Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem edlen gestrengen vnned erenuhestenn hern Mangnuß Guldenstern etc., ku^r matt. zu Dennemarcken etc. stadhalter zu Kopenhagen, meynem gunstigen hern vnned guethen freundt.

Jørgen van Holle.

331.

Paa Orlogsflaaden mellem Hiddensee og Warnemünde, 15. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han har forgæves søgt den svenske Flaade i Neutief og Hiddensee og agter sig nu til Warnemünde og Bornholm, hvor Fjenden siges at ligge. Lybækkerne er forsagte. Der er Mangel paa Folk. Om Proviantskibe. Om Sejladsen paa Narva. Han klager over Lybækkernes skjulte Fjendtlighed.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 80.

332.

Paa Orlogsflaaden mellem Hiddensee og Rostock, 16. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Det er i Krigsraad besluttet at benytte den gunstige Vind til at søge Fjenden under Bornholm.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Tillscreffuit 16. iullij. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 82.

333.

Paa Orlogsflaaden mellem Rostock og Bornholm, 16. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Forstærkning af Mandskab.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 83.

Kalundborg, 16. Juli 1564.

Sten Eriksson Leijonhufvud til Mogens Gyldenstjerne.

Under Henviſning til ſit tidligere Brev beder han om, at Brevene fra de ſvenske Fanger til deres Huſtruer maa blive ſendt til diſſe, og at mulige Breve fra Huſtruerne maa blive tilſtillet dem ſelv. Arvid Guſtafſſon Stenbock har bedt ham støtte dennes Anſøgning om Tilladelse til at ſende en Tjener til Holland efter Penge.

Mynn gansk wennlig helsenn med Gud. Kere herr Monnß, beſynnderlig gode wenn, betacker jag eder för mögett gott, y mig giorth och beuiſth haffue, hwilcked jag ſtedeß gernne med eder forſkille och förtienne wyll, ner Gud wyll, thenn legennhett måtte komme etc. Kere herr Monnß, ſom iag eder ſenesth ſchreff till¹⁾ med Sten Roſenspare och begeredhe, ath y hade willett giorth ſom enn wenn och hafftt thett vmack och tallett konngenn till på mine wenngnne, ſå haffuer jag forſthatt aff Stennß ſchriffuelse, att y ecke haffue på thenne tid kunnett forhandle ſamme min ſack för thenne legennhett och wichtige handlinger, ſom ſig nu begiffue. Sameledeß the breffue, ſom jag med the anndra gode menn haffue ſchreffueth våre huſtrur tyll, ſkulle y och haffue anameth till eder etc. Therföre, kere herr Monnß, er enn nu min gansk wenlige begerenn till eder, om thett våre mögeligtt, ath ſamme breffue måtte komme våre huſtrur tyll hannde. Teßligesth er och alleß våre kerlige begere, om ther våre kommen någre breffue heller bod fraan våre huſtrur, ath the måtte komme oß till hanndhe, ſom jag och haffuer ſchreffueth Hannß Skogard ther till om, effter jag wett, the komme honom forſth tyll hanndhe, ath the ecke måtte förglömß y cantzelliett etc. Widere, kere herr Monnß, kann jag ecke haffue eder wenligenn förhollett, ath min ſystemsönn Aruid Goſteßonn²⁾ haffuer

¹⁾ 3. Juni 1564, se ovfr. Nr. 300.

²⁾ Arvid Gustafsson Stenbock, se næste Brev.

begerett, ath jag wille schriffue eder till på hanß wengnne, effter han inted sinderlig kundschap haffuer med eder, ath y willett hade giorth som enn erlig herre och förhandle hanß sack jnn för kongen, ath hann måtte få sende sinn tienare ått Nederlanden ath latte sig hemte någre penningar till hanß höge nottorfft, som hann eder sielff widere ther om till schreffueth haffuer. Therföre, kere herr Monß, begerer jag och på hannß wengnne thett ganske gerne, ath y wille wåre honom her y behielpig, thet iag altid med eder gerne förskille wil. Och befaller eder hermed Gud allmechtig. Görer wel, helser fru Anne på mine wengne med många godhe netter. Datum Kalingborgh thenn 16. julj anno 64 etc.

Sthen E. Lh.
tyll Grefftznes.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbördig mannd herr Monß Gillenstierne till Swanholm och stadholder på Kopenham gansk wenligen.

335.

Kalundborg, 16. Juli 1564.

Arvid Gustafsson Stenbock til Mogens Gyldenstjerne.

Da han har opbrugt sine Penge og ikke kan faa Bud til Sverige, beder han Mogens Gyldenstjerne faa Kongen til at give sin Tilladelse til, at en af hans Tjenere maa drage til Holland efter Penge.

Minn gannske ödmiughe hillsenn samptt welluillighe tiennsth nu och alltid tilförrne etc. Kiere her Monns Gyllenstierne, denne minn lånngllige bestrickninng, om huilkinn eder well witterligid är, mig nu högliginn her till försorager, adh iag eder nu met tenne min ödmiughe bönn och schriffuillse besöcke må, effter minn annliggenne nödh sig så begiffuer, jag jag(!) nu samptt mine tienere, fem eller sex, wdi denne lonngllige bestrickninng haffuer förödht och förterdh, huadh deell jag samptt dhe

sig vdi kläder och annen nödtorfft met behiellpe skulle, låå adh de äre sleett blot och nu till dhed aldrehögste behöffue den deel, de sitt legeme med skylle och behiellpe skulle, låå, kiere her Monns, effter denne besuerlige tid och lägennehedh nu är, adh iag ickie någinn hiellp och wwndsettning hoß minne förälldrer kann besöge, och effter iag ickie heller er bekiendh met någinn aff disse erlige herrer och gode määndh her i rigidh, er för denn skyl min ganske ödmiuge bönn och begiere til eder, kiere her Mons, ad i wille giöre som enn erlig christenn herre ad annsee denne min nödh och lägennehet och dedh låå inn för konngelig mtt. til Danmarck andraghe och förfordre, ad iag måtte haffue mitth budh met enn min tienere til någin min bekiende wdenlands öffuer denn tyske grenntze effter någre peninghe, der jag mig met mine tienere til kleder och annen nödtorft met behiellpe kann. Der hanns konngelig mtt. dedh låå nådigisth will effterladhe, da haffuer jag nu schreffuidh til enn min bekiendde, en borger til Amsterdam i Hollandh, huilkin min schriffuillse iag eder nu her met odmiugeligin sennder til it beseende, ad i, kiere her Monns, da wille well giöre ad ware mig förforderllig mett itt pasbordh till samme minn tienere, huilkinns namn denne breffuisere weedh adh berette, ther hann met obehindredh må komme igenom konngelig mtt. til Danmarcks lannd wdh och inn. Kiere her Monns, nesth min ödmiuge bönn och begere förseer jag mig alldellis och gannske ödmiugelliginn til eder, adh i som enn erlig christenn herre wille annsee denne min nödh och ware mig her vdi behiellpelig, ded iag med min ödmiuge wilige tiennsth aldrig skall förgäde, wden förskylle effter min yderste förmuge, så lennge jag leffuer etc. Kiere her Mons, haffuer mig her wdj icke förtenckid, ad iag eder nu met denne min begere och schriffuillse besöger och besuerer, dy Gud skall widhe, att nöden mig hög-

ligin her til förorsager. Her met eder Gudh allzmechtigin till itt lycksalligt och sunnt leffnedh ödmiugelliginn befallenndes. Dattum Kallennborgh tenn 16. julij anno dominj 1564.

Arwidth Giöstesonn.

Kiere her Monns, eder ödmiugelliginn bedenndes om ith gott och schrifftligid suar.

(Bagpaa: Spor af det afklippede Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlligh och wellbördigh manndh herr Monss Gyllenstiernne till Swannholm och sttatholder påå Kiöppennhamn gannlske ödmiukelligin.

Tjsse breffue er komet fra dy Suenske pa Kallenborig etc. 19. iullij.

336.

Ulfsbæk, 16. Juli 1564.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

De er fra Laholm rykket ind i Sverrig. Knægtene, som endnu ligger ved Laholm, forlanger deres Betaling og har gjort Mytteri. Han takker for Løftet om Smør og Brød; de mangler Brød, Salt og Øl. Om ham selv og Niels Lykke. Omtaler Povel Hvitfeldts Behandling af Bønderne i Mogens Gyldenstjernes Herred.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere moder, tacker ieg eder oc min kere fader for alt gott, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser, huilket den alsommectiste Gud verre eders løn. Kere moder, giffuer ieg eder ydmygeligen til kende, att vi erre nu op dragen y fredags¹⁾ fra dett leier, vi laae y ved Laffholm, oc ligge nu en hal mill inne y Suerrig oc ved dog intet til skels, om vi bliffue her nogen stund lig-

¹⁾ D. v. s. 14. Juli.

gendis. Oc maa y vide, att vorre knecte ville selt(!) intet op, for de faar deris betalning, oc ligge der ennu vd(!) Laffholm en stor daffs reise her fraa oc haffuer altu ner slaget bode offuerst oc hoffues mend y hiell, saa de tacket Gud, att de komme fra dennom; men alle fen-nicken oc skyttett finge vi fra med vos. Nu kunde y aldrig troet, huicket mytterij der er y blantt dennom, oc lader dennom høre, att de ville trecke ind y Suerrig til denn Suenske, vden de faar deris betalning snart, oc alt, huad y leirett var, dett haffuer de skattet effter deris eget gode tycke; en stor kurre figen haffuer de solt for iij skilling. Oc var der bode øll oc brød, vîn, flex oc tør-fisk oc huad mand ville haffue, Gud oc nock vaar det. Oc haffue de giort otte knecte vd yblant dennom, som haffuer talt alle deris ord oc haffuer begert aff Peder Bilde, om de ville tilsige denom deris betalning att skulle faa, da ville de komme; men Daniel Ranßou ville de intet kenne for derris øffuerst. Oc den dag, vi droge aff, da plustret alle deris vogne, der bleff til bage, som kunde icke komme affsted saa snart, oc haffuer tagett suarligen moget fra dem. Oc al den prouiant, her skulle komme effter vos, den haffuer de taget alsamen. Kere moder, som y skriffuer mig til om nogen haffre, y ville senne mig, Niels Lycke, oc smør oc brod, da haffuer vi dett suarligen y behoff, for vi kunne huerken faa øl eller brød her y Suerig; kør oc gedder, faar oc suin er her nock; hade vi kun brød oc salt oc øøl. Kere moder, lader Niels Lycke sige eder oc min fader oc alle andre gode venner mange tusind gode netter, oc haffuer hand bedett meg ommett, att ieg ville gøre hans vndskilling, att hand icke skriffuer eder til, for hand motte strax vd paa vagt idag tiligen; men ellers lider hannom rettelig vell. Oc motte ieg vd oc vage den samme natt, vi komme hid, oc hadde reet den hele dag til faaren; dett kunne y tencke, horre gott dett giore vore heste, oc faa suarlig lidett til dem.

Oc er Erick Rosenskrans vor vactmester oc Mats Fritthoff hans lutenant, saa hand hielper hanom att see til med. Her med eder den alsommectiste Gud befalindis. Gører vell oc siger min fader oc søskin mange gode netter. Kere moder, giffuer ieg eder oc til kende, huicken god ven y haffuer y Poffuel Huitfeld. Men vi laae y Lafflom(!), da var der aldrig ett aff de andre herrett tilsagt att skulle age vden min faders¹⁾, oc haffuer der mott leet y tre vger oc slet aff trellett; men vi som skulle haffue vogne, kunne icke faa dem, men sutlerne kunne faa dem, oc Pouel gaffue de en hal daler aff huer vogn. Schriffuet y vort leier Vlsbeck etc. 16. julij 1564.

Henrick Gyllenstiern.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:.*)

Till sin kere moder fru Anne her Mons Gyllenstierns till Stiernholm ydmygeligen sendis thet breff.

337.

Laholm, 17. Juli 1564.

Poøl Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Der er stor Mangel paa Havre og Brød ved Hæren. Det tilsendte Brød er fordærvet. Der har været Mytteri blandt Knægtene, men det er bilagt. Lejren ligger ved Ulfsbæk. Svenskerne holder Øje med den og har fanget 3 Mand. De har Afdelinger langs Grænserne op til Elfsborg. Halmstad er blottet for Mandskab. Brød og Øl er næsten opspist, og man mangler Vogne. Han beder om dansk Øl, da tysk Øl er for dyrt.

Mynn wenliige hellsbenn med Gud. Kiere her Maans, tacker ieg eder ffor møgitt gott, y mig alltiidtt beuist haffuer, huilckit ieg gerne fforskilnde wiill med hues gott y mynn ringe magtt kandtt were. Kiere her Maans Gilldenstjerne, giffuer ieg eder wenligen att wiide, at her er stoer brist for haffre oc øll tiill diisse ritter oc knegtte, oc er der fore min wenlige bønne tiill eder, kiere her Maans, att dett maatte bliffue bestirt y Kiøbenhaffn oc y

¹⁾ *Halmstad Herred, som Mogens Gyldenstjerne havde i Forlening 1558—67.*

Helsingør oc anderstedt y Siellandtt, huor eder sielf siunis, ad hiidtt maatte bliffue giortt tiillførigh med haffre oc øll. Brød oc salldtt haffuer ieg een nu wdi foeraad. Kiere her Maans, dett brød, som hiidtt er sendt med disse tuende skib, haffuer ieg laditt beseett oc sielf oc offuer seett tynnde for tynnde, oc findis meste parten der aff ad were slett røditt oc forderffuidtt, saa att huercken ritter eller knegtene wille kiøbe der nogitt aff. Dog wiill ieg paa kon. mgts. wegne tiill meg anamme saa møgitt aff samme brødtt, som meg siunis noged att kunde affhende hoss kon. mgts. kriis folck eller anderstedt ad lade forhandle hoss bønderne her, oc wiill der y ramme kon. mgts. gaffn saa møgitt meg mueligtt er. Det andett, som indtedtt duer, will ieg sende tiill bage igienn med dett ene 1) skib. Kiere her Maans, wore knecte haffue hafftt stoer mytterj, dog er det nu stillidtt, saa ritterne oc knegtene nu haffuer meredt¹⁾ oc suoredtt tiill hobe, oc ligger wortt leier hoss Wllsbeck. De Suenske tage nøge ware paa tienesten, naar wortt folck drager paa foringh. De Suenske haffuer faait iij aff Frans Banners karlle bortt; fforseer mig wiist, ad de specke dem med piill oc skiide tiill maall tiill dem, som deres gamle syd won erre. Ingen synderlig fforsamlingh wed wy een nu aff att siige paa denne siiden Hollevegen, men langtt grenssen fraa wortt leyer oc alltt op tiill Elsborg daa ligger der somme steds j^c, somme stedtt ije^c, oc offuen for Aarsteheridtt ligger, som Klaus Klausßen²⁾ paa Hiulebjerg scriffuer mig, att der skall ligge viij^c aff de suenske bonde knegte offuen for Hiulebjerg oc lader dennom høre, att naar kon. mgts. kriigis folck ricker att Suerige, wille de drage neder imellom Halmstedt och Falchenbergh oc giør der slett, huad vdigien er. Kiere her Maans, der er slett ingen knegte y Halmstedt, oc borgerne ere

¹⁾ *At mere: binde, forbinde.*

²⁾ *Klavs Klavsøn Thott.*

fast de beste vddøde, oc somme ere segilde, oc er icke offuer lxxx werafftige mendtt y byen, oc ieg icke heller kand were wdi bien for denne befalningh skilldtt med denne prouiantt. Kiere her Maans, om der wore raad tiill, att ieg kunde fange ije skitter tiill Halmstedt ad for vare samme by med, ad der som samme by nogiill vløcke tiill slaer, att dett icke skulle migh tiill regnis; ieg wiill med alltingh, saa wiitt Gud wiill giffue mig naade tiill, see det beste tiill, mig mueligt kand were. Kiere her Maans, der som Gud icke giffuer oss snartt synden veer, da bliffuer her stoer nødt for øll oc haffre. Her er slett indtedt denne dag meer, een y denne dag for føris tiill leieredt. Her er stoer nødt ffor wogne ad føre tiill leieredt medtt, som her Peder Skram haffuer skreffuitt eder der om alldt leyglighedt tiill der om. Kiere her Maans, ffor tencker mig icke mynn dristige scriffuellse. Hues eder tiill willie oc tieniste kand were, gjør ieg alltiidtt gierne. Gud befaler ieg eder. Aff Lauholm den 17. julij anno 1564.

Poffuill
Huittfeldtt.

Kiere her Maans, dett allermeste Danstøll, der y kunde y stederne skicke, att dett maatte komme hiidtt, fordi Tystøllit er nu for dyrtt, saa att de kunde icke komme ved att kiøbe det, fordj her er lidit tiill penninge ffor haande.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc wellbirdig mandtt oc strenge ridder her Maans Gylldenstjerne tiill Stiernholm, kon. mgts. ffor ordineret stattholder paa Kiøbenhaffns slott, myn synderlige gode wen, wenligen tiill scriffuitt.

Paul Huytfeldt om folck tyl Halmsted oc som nu ter tyl gard.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Om brø.

Tr. i Udt. i H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I. S. 429 f.

338.

Frederiksborg, 19. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Besvarelsen af Herluf Trolles Breve, især om Farten paa Narva. Fetaljen og Mandskabet til Flaaden skal foreløbig vente. Mogens Gyldenstjerne skal snarest skaffe Underretning om Flaaden.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen. Herloff Trollis breue bleffue ko. mtts. forelest, oc er ther inthet, som swar skall paa, vden aleneste vdj etthers breff, ther meldis om thend narwische fartt, ther om wil ko. mtt. mett thet første skriffue Herloff till¹⁾.

Om the fettallie skibe oc thet folck, til floden skall, sionis ko. mtt. gott, att ther mett fortøffuis, till mand hør, hure Gud will giøritt vdj søen, oc thet kand forfaris, huar wore skibe ere at finde. Sameledis begier ko. mtt., atj wille giøre etthers yderste fliid att lade forfare mett wisse bud saa møggitt mueligtt er, huar hans ko. mtts. skibe monne nu were, oc hure thett maa gaa till i søen mett alting. Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 19. iulij anno 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne til Sternholm, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 20. dag jullij.

339.

Paa Orlogsflaaden, 20. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om den sidste Uges Krigsbegivenheder og udtaler sin Bekymring over Lybækkernes Modløshed. Beder om Proviant og Skibe. Om Farten paa Narva og om de svenske Fangers Skæbne.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjõe. I, Nr. 86.

¹⁾ Se *kgl. Miss.* 21. Juli til Herluf Trolle (tr.: K. Brb.).

340.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 20. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender nogle Breve fra Lifland. Hvis han faar truffet Aftale med Lybækkerne angaaende de svenske Fanger, vil han sende Bud derom.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 87.

341.

Frederiksborg, 21. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Efterretninger fra Flaaden. Nogle lybske Skibe fra Narva er løbet ind i den svenske Flaade og brændt eller forjaget. Der skal foreløbig ikke sendes noget til Flaaden. Svar paa Arvid Gustafsson Stenbocks og Sten Eriksson Leijonhufvuds Breve. Om Mandskab til Halmstad og om Tilvebringelse af Øl.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, the breffue fran Herloff Trolle antuordet jeg ko. mtt. The ere vdschreffuit i søndags sist forleden vnder segell rette kaasen att Borneholm. I affthis kom Sweder Kettings breff borgmester oc raad i Symmershaffn tilschreffuitt, dateritt Hamershus i løuerdags sist forleden, att the Suenske ere vnder Borneholm, ligger vnder slottett. Ther er kommit nogen Lubsche fran Naruen oc ere for theris fulde segell indløben i then suenske flode, meente, thet war wore skibe, [bleff(?)]¹⁾ undtagen ij aff thenom, en bøyertt oc itt andet skib, forbrendt oc iij jagitt i land for Sandwig. Landett er reyst till wern; the haffue skutt i landet blant folckitt, dog ingen skade giortt. Huad tiidinge Gud wil nu giffue oss, stander i hans guddomelig hand. Gud vnde oss gode tiidinge fran wore skibe. Mett fettallie oc folck att sende til floden er tiid at holde stille, til mand hør, hure Gud giøritt i søen mett skibene.

¹⁾ Skriften afbleget og næsten ulæselig.

Kiere her Magnus, till thet breff fran Aruid Giøstesen¹⁾ swared ko. mtt., att thet war besuerligt att lade hans bud drage i Nederlandene, men will hand schriffue ther nogitt hen, wil kon. mtt. lade sin tollere befale thet mett wisse bud att offuersende, oc huad suar ther paa giffuis, skall hanom, Aruid Giøstesen, tilskickes. Kiere her Magnus, ther som i schriffue her Steen Erichsen till, tha beder jeg etther gierne, atj paa mine wegne itt ord eller thuo wille formelde, att fran hans høstru er mig ingen breffue tilkommit, ey heller hiid i cantzliett; komer mig nogen fore, skulle the komme hanom tilhende. Huis i nu melder om, som Pouell Huitfeld [schriffuer(?)]²⁾, siønis kon. mtt. gott, att ther forskickis aff the knechte, som komme vdj aars pendinge, til Halmstad saa mange, Pouel er begerindis³⁾. Om thett øll sender jeg etther kon. mtt. breff till almuen vdj Fyen⁴⁾ oc til riigens cantzler⁵⁾ oc Eskild Gøye, att the thet skulle vdførde.

Kon. mtt. meen, att nar hoben er vprøckt, bliffue the hallandske bønder mett egt wel forskonitt.

Kiere her Magnus, fortæncker mig icke min kortte schriffuelse; her er saa møggitt at schriffue. Etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Ex Frederichsborg then 21. julij anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.)

Her Magnus Guldenstjerne [til]⁶⁾ Stiernholm ridder etc., min gan[zske]⁶⁾ gode wen.

Annamet ten 21. dag 64 etc.

¹⁾ Af 16. Jul, se ovfr. Nr. 335.

²⁾ Skriften afbleget og næsten ulæselig.

³⁾ Se ovfr. Nr. 337.

⁴⁾ Af samme Dag, se K. Brb.

⁵⁾ Anton Bryske. Det kgl. Miss. ligeledes af samme Dag, se K. Brb.

⁶⁾ Hul i Papiret.

342.

Frederiksborg, 22. Juli 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsendelsen af nogle Bønderknægte til Halmstad. Hovedsmanden Leo Packemor maa nok drage til Skaane, men hans Løn ophører med Afregningsdagen, da Kongen ikke mere har Brug for ham.

T. o. a. L. 8, 77. — Tr.: K. Brb.

343.

Frederiksborg, [efter 22. Juli] 1564.

Kgl. Missive til [Mogens Gyldenstjerne]¹⁾.

Befaling til at lade Leo Packemor begive sig til Øverste Jørgen von Holl. Paa en Seddel: Leo Packemor maa tage en Dreng med over.

Orig., meget beskadiget, med en lille Rest af Udskriften. — Tr.: K. Brb.

344.

Frederiksborg, 22. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Leo Packemor. Kongen godkender hans Ordning med Hensyn til Fetalje, Skibe og Folk til Flaaden.

Kiere her Magnus, rett nu kom Leo Packemor hiid; forseer mig, ko. mtt. lader well giffue hanom sin affskeep.

Efftther som i haffue bestillitt mett fettallie, skib oc folck, till floden skall, mett hues mere som etthers schriffuelse formelder, haffuer jeg berett ko. mtt., oc hans mtt. lader sig thet wel befalde. Kiere her Magnus, huad etther kiertt oc till tieniste er, gjør jeg altid gierne. Gud almechtiste befaler jeg etther. Mett hast aff Frederichsborg then 22. julij anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

Jeg forseer mig, i morgen drage wij [her] fran till Abram[strup].

(Bagpaa: Udskriften:)

Erlig welbiurdug mand och streng ridder her Mangnus Guldenstiern till Stiernholm etc., myn synder[lig] gode wenn gandske wenligen.

¹⁾ Datoen er ulæselig, og af Udskriften findes nu kun Ordene: Os . . . till . . .

345.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 22. Juli 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han agter at sende Moritz Rantzaus Skib til København. Om de svenske Fanger. Hans Ængstelse for Mangel paa Støtte fra Lybækkerne. Han beder om Forstærkning.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 90.

346.

Ulfsbæk, 23. Juli 1564.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Det er bestemt, at de skal rykke frem i Nat. Det begynder underligt. Arkelimesteren og Greven kan ikke komme overens. Alt mangler. Der tales atter om Penge, men der findes kun faa Penge. Han bedes holde dette hos sig selv. En Del Skyts sendes tilbage.

Kære her Maaen(!), frænne oc synderlig gode venn, betacke[n]dis eder for alt got oc for eders skriffuelsse, som vi har faat vdj dag, saa er tiden saa kort, at vi icke kand skriffue eder suar paa same eders breffue; ti greffuen¹⁾ har sagt til, vi skal røcke op vdj nat. Saa giffuendis eder venlig at vede, at thet bygynder møged vnderlig alle rede, vos synnes, at thi er hal kee vdaff thet land; Gud hielpe oss vel for sin euige godhed. I skal vider faa vor skriffuelsse mett thet første etc. Kære her Maaens, vor arkelj mester²⁾ synnes vos oc, at greffuen oc hand skal icke heller kome vel vdoffuer ens, oc frøtter vi, hand skal værre for vis; then god Gud hielpe vos vel. Her mangler intted vden alt, huad mand skal paa holle. Her tals alle rede om penninge, oc her er icke ic daller met thet, konn. mat^t til komer, thet vi aff ved. Om thenne

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

²⁾ *Herman, se Brevet af 4. Juli ovfr. Nr. 321.*

gode begyndels i thet ville holle hos eder sel, til i faar vider vor skriffuelse. Her sænnes oc vj eller vij aff skøtted hen til bage vdj gen aff ti beste støcker; huad menning thet er vdj, ved vij icke nu at skriffue, oc huorles thet skal kome til bage, maa oc Gud ved. Kære Maaens, tiden begiffuer seg nu icke længer at skriffue paa denne tid, men vel her met haffue eder Gud alsom mettiste beffalindis, bedendis eder gærne, atj ville helse Anne oc alle gode venner met manne c^m gode netter paa vare vegne. Aff Vlsbeck thenn 23. dag jullij 1564.

Peder Byllde.

Stthenn Rossenspare.

(Bagpaa: Begge Seglene, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig och welbiwrdiige manndt och strenge ridder her Magnus Guldennstiernn til Stiernnhollm, konggelig matts. sthatholder paa Kiøffuinhaffnn, mynn kiere frennde och sønnderliig gode wenn, wennligenn thil schreffuitt.

Anamet 29. iullij.

347.

Ulfsbæk, 23. Juli 1564.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre
Hr. Mogens Gyldenstjernes.*

Han beder hende ikke sende ham Fetalje, da den ikke kan komme frem, men derimod Penge og Tøj til Vinteren; de faar ingen Løn. Næste Dag skal de videre ind i Sverrig. De har brændt og hærget grusomt. Beder om nogle Alen Skellert. Om Søsterens Bønner for ham.

Sønlig helsen nu oc altid forsent met Gud, Vor Herre. Kere moder, tacker ieg eder oc min kere fader for alt goet, som y mig beuist haffuer, huilket den alsommectiste Gud vere eders løn. Kere moder, som y skriffuer meg til ad ville senne mig oc Niels Locke¹⁾ nogen fetalig

¹⁾ Niels Lykke.

effter, saa giffuer ieg eder venlig til kende, kere moder, att ieg haffuer talet med Peder Bilde oc Sten¹⁾ der om, oc mende de vide slett ingen raad der til, hore mend skulle faa dett effter. Kere moder, saa skulle y haffue saa mogen tack for eders gode villge oc intet senne vos, for vi kunde intet faaet, men Gud ved vilgen, att vi gerne haffde dett. Vi faar att gøre, som den største hob gør: bide paa ett støcke brød oc litt salt oc dricke siden van til; dett skall vancke mogett her effter for de statlige rus, vi haft saa mange. Men, kere moder, er min ydmygeligen bøn til eder, att y haffuet ville giort vell, sentt mig nogle pennenge, for her skall icke vere to aff vore here mend, som haffuer lert vnner kongens fane, der skall haffue to marck, men vi kunne ennue faa til koffs aff sutlerne²⁾ ennu, de fare vos effter paa deris fromme oc skade. Men huad y ville senne vos, dett senner vos, hor y kunde spørre vort leieer, yd med stranden; men stor[m]huer oc bøsse det haffuer ieg intet ybehoff, oc senner ieg eder dett annet mitt tinggest³⁾ oc haffuer icke annet vist, end y haffde bekomet dett til føren. Kere moder, om den krig skall vare y vinter, da beder ieg eder, att y ville tencke paa mig med en lang kiortell, ieg kand holde paa vact med, oc minne vinter stoffle oc sorte knottede vinter socke oc nogle heste sko oc søm, men, kere moder, for Guds skiuld da senner meg nogle penninge. Ieg haffuer lont xvj daler aff Peder Bille, oc haffue vi alsamen tald med ham oc Sten om vor besolning, da siger seg att vel ville tale for vos, nor den tid kommer, annen besked kunde vi icke faa. Kere moder, her med vell ieg haffue eder den alsommectiste Gud befalindis. Maa y vide, vi drager op y morgen ber ind y Sueerige; den alsom mectiste Gud vnne vos en god lycke. Oc

¹⁾ *Sten Rosensparre.*

²⁾ *Marketenderne.*

³⁾ *Gods, Tøj, Sager.*

maa y vide, att vi haffuer brent oc skent her grusomme-
lig for fode trint om kring her. Ker moder, gører vell
oc siger min fader mange tusin gode netter oc søstre,
oc y haffue villet saa vel giort oc sagt fru Gørell¹⁾ Lauffue
Trusens oc hennes jomfruer mange tusin gode netter oc
ville haffue tacket denom for alt dett gode, de haffuer
giort meg, huilket ieg intet kand forskyllie etc. Schriffuet
y vort leier Vlsbeck den tre oc tiuende dag iulij 1564.

Henrick Gyldenstiern.

Kere moder ville oc haffue sent meg tre alne sort
skellert.

Kere moder, y haud(!) min søster giffuer kerlinge oc
stadere att bede gott for Niels Løcke eller meg, dett stoer
hun icke ilde, men beder hende icke forsomett att bede
selff gott for vos for vos(!); vi forglemme intet eder.

Skreffuet med hast.

348.

Abrahamstrup, 24. Juli 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Svenske Skibe har opbragt nogle lybske og blekingske Skibe og et Fetalje-
skib, det gotlandske Lam, hvorom han skal give Kongen Underretning. Han
skal sende de Lybskes Originalbrev til Admiralen og skaffe denne Folk og
Fetalje snarest. Jens Bille sender en fangen svensk Hovedsmand til Køben-
havn; Mogens Gyldenstjerne skal udspørge denne, om fornødent forhøre
ham pinligt, og meddele Kongen hans Udsagn.*

*Paa en Seddel²⁾: Om Udsendelsen af Udbudsmænd til Skibs, 200 Hage-
skytter til Admiralen, om Bøsser til Bønderknægte, som kan skyde, men
ikke har Rør. Kongen sender ham noget Vildt.*

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Ud-
skriften. — T. o. a. L. 8, 79 b og K. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Gørvel Abrahamsdatter Gyldenstjerne, Enke efter Lave Truidsen Ulfstand.*

²⁾ *Dette Afsnit findes kun i T. o. a. L.*

[København], 26. Juli 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han besvarer Forespørgslerne i kgl. Missive af 24. Juli og har udført eller vil udføre de paalagte Hørv. Om Lammet og den fangne svenske Høvedsmand, om Forsendelse af Breve til Flaaden og om Hageskytter. Han takker for det tilsendte Vildt.

1) de
.... her ge ply-
tiige tr[o] tjenste werdes [ette]r k. mt. nadeligen at wylle
wyde, at ieg vdy ald vnderdanighet har anamet etters
mat. scryffelle(!) screffuet, som er i dag ten 26. jullij, oc
met tet breffue tyl Herluff Trolle oc sa tet liibeske breff,
som dochtter Heronymus²⁾ meg sent har, oc dysse breffue
har ieg i dag sent Herluff met tend skypere, som hart(!)
ført ten høsmand oc lens Bylles suenne hyt, oc hues
anden bestyelling etter k. mt. meg om tylskryffuet har,
skal met ald flyt blyffue bestyllet. Etters k. mt. skyb
Lamit har ieg spurd efter, tet segelde her fra ten 18.
maj tyl fladen oc haffde inde 120 lester øl oc er wel
frem komet. Sa skulle tet løbe tyl Gullen at tage tymer
oc brendewyd ind, tiere oc fyttalle. Syden kand jeg
inttet forfare ter om; met Guds hielp tet komer wel igen.
Dy ander fyttalig skyb har ieg inttet hørt nogen wer
bortte. Ieg har i dag scryffuet Herluff tyl om same skyb.
Aldernadiste herre, jeg sender etter k. mt. Jens Bylles
breff. Ten fangen høsmand tallet i gar, hans ord ere
lyge som lens Bylle scryffuet har, oc tet er icke af nøden
oc pynlig forhøre hanom; hand gyffuer god besked pa
alt, men wyl spørre hanom at, oc tiightte meg got were,
hand komme tydt, Holliger³⁾ kunde talle met hanom.

1) Der mangler flere Linjer foroven og forneden paa Brevet, der er stærkt beskadiget.

2) Dr. Hieronymus Thenner.

3) Holger Rosenkrantz Ottesen.

Hand gyffuer god besked, huad men wyl spørre hanom
... har tient etters k. mt. i Dytmersken
..... k.... m..... b... rr..... end...
..... hos..... ha..... gen..... h.....
..... forsende breffue r..... s en(?)
oc da er tet best at sende tenom tyl listed eller Sømers-
haun, ter fra tyl Borneholm, sa fynde dy altyd besked
pa Borneholm. Aldernadste herre, ieg sender etters mt.
et register pa skyb folck oc fyttallig, som ieg Herluff
sent har, oc tet skal icke forsømes, alt, hues muglygt er,
oc wyl jeg lade forfare om hageskiitter, huad men kand
bekomme iblant dysse ars knechte at forsende. Dysse
danske, som nu bestyllet er, lade seg icke forachtte af
dy tiiske; tet beuyse dy en, huor dy haffue werit tyl
hand gernyng sammel.

Aldernadste here, betacker ieg etters k. mt. gans vnder-
danyg for ten wyldbrad, e. mt. meg sent har, oc sender ieg
etters mt. vnderdanigen Mageløsses endelygt pa dansk¹).

(Med en samtidig Skriverhaand:)

Thenn 26. julij.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift:)

Copy af et breff tyl k. mt. vdsent.

Egenh. Konc. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

350.

Abrahamstrup, 26. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

*Han sender en Del Breve til Viderebesørgelse. Om den svenske Høveds-
mand.*

Kiere her Magnus, paa the Herloff Trollis breffue, i
affthis hiid seendis, er fast beskeed paa i the breffue, i
gaar her fran bleff afferdiget; dog haffuer ko. mtt. nu

¹) *Jufr. Danske Viser (v. Grüner Nielsen) I, 98 ff.*

schreffuit hanom till, huilckitt breff¹⁾ jeg sender etther, attj wille forschicke thet til hanom. Oc beger ko. mtts. naadigst, att folck oc fettallie paa thet iligst maa bliffue afferdigitt till Herloff.

Jeg sender etther the breffue²⁾ her hoss, som till Eskild Gøye er vdschreffuitt thet folck anrørindis, aff Fyn vdgjøriskill, huilckitt i wille till hanom lade forskicke. Om thend fange³⁾ finge i vdi gaar kon. mts. schriffuelse. I ramme well self till om alting, effther som i kunde tencke rett oc billigt er.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Holger⁴⁾ siger etther mange m gode netther. Ex Abramstorp mett hast then 26. julij anno etc. 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Her Magnus Guldenstjerne till Sternholm etc., min synderlig gode wen.

351.

Hornsbro, 26. Juli 1564.

Krigskommissærerne Jørgen Lykke, Lave Brahe, Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

De har tilskrevet Kongen om Forholdene i Feltlejren i Sværrig. Der hersker stor Mangel paa Proviant, og der er Fare for et stort Mytteri. En Oberst har forlangt 6000 Rdlr. inden næste Dags Aften, hvilket de ikke kan skaffe. De har allerede forstrakt saa mange, som de kunde, af deres egen Lomme. Tilførslerne er usikre paa Grund af de mange Broer, der vanskeligt kan beskyttes og hvor Tilførsler og Breve kan opsnares. De vil dog gøre deres muligste.

¹⁾ Kgl. Miss. af 25. Juli, se K. Brb.

²⁾ Ligeledes af 25. Juli, se K. Brb.

³⁾ Den fangne svenske Høvedsmand, jvfr. de foregaaende Breve.

⁴⁾ Holger Rosenkrantz Ottesen.

Wor gandske wenliigh och kierliigh hielßen nu oc alltiidt forßendt met Wor Herre. Kiere herre Magens oc wor besønderliige guode ven, nest wor venlig tacksigelße for allt gott etc. giiffuer wij etther venliigen att viide, att wij wdj dag haffuer schreffuett kon. matt. wor kieriiste nadeste herre alld leylighedt tiill, som nu begiiffuer segh her wdj hans kon. mat^{ts} feltt legre iijj miell her jnde wdj Sueriig, som y vdj same wortt breff then leylighett forfare kandth, ther som kon. mat^t er wdj Kiøbenhaffuen eller same wortt schriffuelße etther ßendendis worder. Oc wille wij ickj haffue etther fordultt, att her er alle reede itt stuor brøst paa ferde paa probiantt wnder kriegsfolckett, oc er att befrøgtinndis, att ther som kon. mat^{ts} kriegsfolck ickj fanger nødtørfftiigge brødt, yhuor thet kandt gae met pendinge, brødt och haffuer, thaa haffuer wij en stuor wprør wnder kriegs folckett wdj henderne, før wij aff wiidt, oc haffuer en aff thee øffuerster for landsknegthen vdj dagh fordertt aff oss, att wij skulle flj hanom tiill hans knegtthe sex tußindt daller jndhen morgen affthen, eller ther komer en møterj wnder hans knegtte, huilchen sum daler oss wmueligth er att offuer komme, førendt kon. matt^t thenom oss sendendis vorder. Wij haffuer alle rede forstreckett nogne aff kon. mat^{ts} krieggsfolck wor egne pendinge for saa mange, som wij kunde aff stedt komme, oc ther som kon. mat^t en sum daler wille s[en]de offuer tiill hans kon. mat^{ts} kriegs folch, som vell høgligen fornøden er, thaa er thet oc att befrøgtiindis, att same pendinge ickj kunde well kome ßeckerlige frem for nogle broffuer liiggendis thene wey mellom landmercket och Hollweyen, som wij setther wor kaess heden, om Gudt wiill føye oss brødt tiill. Ellers er thet stuorlig att befrøgtinndis, att her bliiffuer jnthett wdrett kon. mat^t tiill gaffuens, meden kon. mat. tiill en stuor sum pendinge fortabelße. Gudt forlaade thenom, som haffuer raadtt kon. mat^t att laade hans kon. mat^{ts}

kriigs folch drage thene wey jndt vdj Sueriig offuer saa mange broffuer, som fienderne haffuer affbrentt oc wij for huer broff skule ligge stille en dag eller ij att laade thenom ferdiig giøre; oc nar wij erre fram dragne, er att befrøgtindis, att fienderne affbrender och vp briuder same broffuer, saa jngen kand kome seckerlig enthen frem eller tiilbage met probeantth eller breffue, som mest liigr magtt paa, om kongen aff Sueriig fech same breffue oc ther wdj kunde forfare wør leylighett, thet Gudt almegtiste forbiude. Huilckett, kiere herre Magens, wij wdj en guodt mening ickj viille haffue etther forholdt, bedendis etther gierne, attj wiille met thj beste lempe giffue thet kon. mat^t tilkiende. Thet skall met Gudz hielp for wor forsømelße skyldt thette togh ickj gae tiilbage saa megett, att mennysken mueligth er. Kiere herre Magens, her met wiille wij haffue etther Gudt then almegtiste befalindis, oc hues etther tiill vilge oc thienst kandt vere, giør wy altiidth gerne. Ex kon. mat^s feltt legre for Hornsbroff then 26. dag julj mdlxiiij.

Jørgen Lycke riiddr.

Laffue Bradde riiddr.

Peder Biillde.

Steen Roßenspar.

(*Bagpaa: De 4 Segl og Udskriften:*)

Erlig och welbyrdig mandth och strenge riidder her Magens Gyldenstiern tiill Stiernholm, kon. mat^t statt holdr, wor besønderlig guode ven, venligen tiillschreffuetth.

Tr. i Udt.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 432.

352.

Paa Fortuna under Bornholm, 27. Juli 1564.

*Christoffer Mogensen Handingmand til Fru Anne Sparre
Hr. Mogens Gyldenstjernes.*

Jørgen Brahe er sendt hjem paa Grund af Sygdom, Peder Munk, som var paa Fortuna sammen med Brevskriveren, er sat over paa Jørgen Brahes Skib,

og Brevskriveren og Herluf Trolle har valgt hendes Søn Frans Gyldenstjerne til at være paa Fortuna i Peder Munks Sted. Han roser Herluf Trolle. Om hendes Smør.

Mynn wiilligenn thennest och kerligen helsenn altidt forssendt med Wor Herre. Kiere frue Anne, sonderlige gode wenn, nest myn wenlligenn tacksigels for megit gott, som y mig altidt giort och beuist haffuer, huilcket ieg gerne aff formogen med eder forskølle wiill, kiere frue Anne, giffuer ieg eder wenlligenn tiill kende, at nu for naagen tiidt sidenn bleff Iørgenn Brade siug oc fick forloff hem, oc wor amerall befelt mynn staaalbroder, som haffde befelingh her paa skybet med meg, Per Monck, hans skyb. Saa haffuer Herloff oc ieg raads wedt om ein y hans stedt, saa haffuer vy tagenn eders sønn Frantz y hans stedt. Saa wiill ieg gierne wnderuise hannem alt, huis her er at bestille, oc handle meg mod hannem, som ieg wiill haffue got aff eder oc flere hans wenner oc hannem selff. Jeg haabes, alt ting skal gaa well tiill, oc Gud were loff, vy haffuer einn god amerall, som gjør os alle gott, och der som ther ware naagen dill, der han eller ieg jcky forstode os paa, da wnderuise han os dit vel. Ieg wed nu icky andit at skriffue eder paa thenne tiidt. Huis leilighet seg begiiffuet haffuer oc nu er, wed ieg, at Herloff haffuer screffuit eder. Eders smør skal thenne breffuise skicke her neder tiill eder med thet første, oc huor ieg kand were eder til wilge oc thenniste, skal y fynde meg gandske goduilligenn. Her med eder Gut befelendis. Ex Fortuna vnder Boringholm then 27. dag julij etc. anno dominj 1564.

Christopher
Maansen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbyrdige frue, frue Anne her Maans Gyldenstierns, mynn sønderlige gode wenn, gandske wenlligen tiill screffuit.

*Helsingør, 28. Juli 1564.**Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.*

Han sender 2 Breve fra Herluf Trolle til Kongen. Om de Skibe, der passerer Sundet paa Vej til Narva med Salt. Skipperne protesterer mod at skulle søge Herluf Trolle, hvis denne ikke er under Bornholm. En Sekretær fra Riga har været hos Kongen. De Fremmedes Utilfredshed med at være standset i Sundet.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, ær tuenne Herloff Trolles breffue kommen meg till haande i onsdags, huilche ieg skickede till Fredericksborg strax oc schreff Hans Schouffgaardt till ther hooss, oc samme breffue komme till bage igen j gaard oc budtett sagde, att Hans Schouffgaard wor hooss kong^e mtt., oc hans n. wor paa weyen till Soer, oc ther met ær inthet wdretthet. Saa sender ieg ether nu samme tuenne breff, huor aff j kunde forfare meningen oc, om ether siunes, met Børgie¹⁾ att raadsla, om j samme breffue wille forsende till kong^e mtt. Thæ schiiff, som Herloff schriiffuer om, handtt hooss seg holder, formercker ieg en partt wære, som then købmandtt aff Berlijn haffuer ladett handle hooss kong^e mtt., som ieg tilforne haffuer sagdtt ether aff, att seyle paa Narffuen, huor om ieg haffuer kong^e mtts. breff oc saa d. Jeronimus²⁾ for meg. Item ær oc naagen eblandtt, som haffue hiemme j Lubeck oc Hamborch, haffue oc loff aff kong^e mtt. att seyle paa for^{ne} Narffuen; somme haffue kong^e mtts. eyghet pasbreff, oc somme førtt meg hans mtts. lucthe breff, att ieg schulde fortolde them oc lade passere, oc en partt d. Ieronimus breff; ther met ære thæ hen seglde, oc ær thet meste partt hamborger schiiff; tha haffuer ieg engen saltt schiib fortoldett att segle paa Naruen eller Riig, wden ieg haffuer kon. mtts. eller doctors breff for meg. Haffuer naagen

¹⁾ *Børge Trolle.*

²⁾ *Dr. Hieronymus Thenner.*

segld paa Reffuel, tha ær thet emoed thøris forplictelse breff, thæ her paa tolden haffue wdgiiffuett. Kiere her Mogens, Frederick Leyell oc jeg ære gierne begierindis, attj wille well giøre oc giiffue oss ethers schriiffuelse till Herløff Trolle, att kong^e mtt. haffuer wndtt oss eth lempe-ligtt schiib met saltt att seyle paa Narffuen, att jeg kunde met thet første forskicke till hanom; thij ieg ær icke wiss paa, om samme schiib ær anholdett hooss flaaden. Wij wille gierne thet forskylde met wor willige tieniste. Kiere her Mogens, ieg bekom j gaard eth kong^e mtt. breff¹⁾, wor schreffuitt paa Abrumstorp, oc j sende meg met en aff Kraagens tienere, jnneholder, att huess schiib her ligger, schall ieg fortolde oc lade passere (wndertaghet hamborger) oc forskriiffue them till Herloff ther att tage wiidere beskedtt; tha besuere schipperne seg att wære forplichthet att søge Herloff, wden the finde hanom for Borrindholm; waare hand ther fran segld oc i then suen-scke sckeer ind, tha siige thæ them att icke staar till att følge hanom. Tha kandtt ieg dog icke wiidere giøre, end mijn befalning ær. Her will en partt aff thisse saltt schiib løbe till Wismer oc Lubeck ther att oplegge. Kiere her Mogens, effther mitt betenck ær well att beraade att tilløcke Sundett, att lade seyle paa Riig. Her wor nu en secretarius aff Riige hooss kong^e mtt. Som ieg former-cker, haffue thæ giortt thøris wndskylding hooss hans mtt., att thæ icke haffue sted then Suenske naagen til-føring, oc sagde handtt for meg, att kon. m. haffuer til-sagdt saltt schiib att schulle seyle dijdtt; dog lader ieg engen passere wden thæ, som føre meg d. Jeronimus breff, oc thæ haffue fordragett seg mett hanom att schulle giiffue kong^e mtt. en sum daler, somme aff huerтт schiib j^c daler, somme mere oc saa minde; aff thennom anam-mer ieg i dag saadan daler oc tager thøris told oc lader

¹⁾ *Kgl. Miss. af 24. Juli, se K. Brb.*

passere, som for^t ær, oc forschriiffuer till Herloff Trolle. Jeg kandtt icke dølgie for ether, att thisse fremmede giiffue seg hartt, att thæ nu saa anholdett haffue wærett, oc beklage, at j forganghet aar mange myste schiib oc gottz, formedelst thæ her saa lenge waare anholden, oc bliiffue thæ nu møghet studßige, som j well selfue betencke kunde. Wittj alle maade, thet ether kandtt wære till wilgie oc tieneste, giør ieg alltydtt welligtt. Gudtt wære met ether alltijdtt. Ex Helsingiør then 28. julij 1564.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e mts. forordinerede stattholder, mijn gunstige herre oc synderlige guode wen, wenligh tillschreffuitt.

354.

Varberg, 29. Juli 1564.

Claus Fontein til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forhandlinger med Borgerne i Varberg angaaende Betaling for Kosten til Krigsfolket og om Plyndringstogter ind i Sverrig.

Mein willig dienst zuuornn. Gestrenger vnd ernuester, insonder gunstiger her vnd freunt, ich kan euch vnangetzeigt nichtt lassenn, das ich, so baltt wir herkommenn, denn amptmann Hans Holck zu mir genomenn vnd mitt einem erbarnn rate vnd der gantzenn gemeine gehandeltt in gemutt vnd meinung eine gute ordnung mitt den Schotten vnd denn burgernn der kost halbenn zutreffenn vnd habenn ihnenn 3 β fur eine maltzeit vnd trinckenn vber tisch gebottenn. Es wollenn sich aber die burger nichtt weisenn lassenn vnd seint so vnbillich, das es nichtt zuglaubenn; dartzu kompt alhier nichts zukaufe. Derhalbenn gelangett an euch mein freuntlich bittenn, ir wollett solches ko. may. vndertheniglichenn antzeigenn vnd bitten, das sein ko. may. dem ratt ernstlichenn wollenn beuehlenn lassenn, das sie sich an gleich vnd recht woltenn genu-

genn lassenn; deßgleichenn dem amptmann, das er mit denn baurenn die vorschaffung tun wolte, das sie herinner furenn vnd vmb einenn billichenn pfennig ihre war vorkaufenn woltenn. Jch habe die rechnung gemacht, es mos ein itzlicher alle monat iiij taler zubussenn etc. Es seint am negstenn vorgangenn dornstag [27. Juli] zu nachtt 12 Schottenn auf die schwedische grentze gerittenn, dieselbe besichtigett vnd denn andernn morgenn in die 24 stucke viehe vnd pferde mitt aus Schwedenn gebracht. Morgenn nach dato wollenn wir mitt hulfe des Almechtigen mitt allenn Schottenn henaussenn fallenn vnd diese 3 pfaffenn vnd die 2 etteleute heimsuchen, dan sie habenn grossen schadenn mitt brennenn vnd mortlichem erschießenn denn vnsern getann, der Almechtig vorleihe vns seine gnade dartzu etc., her Torstel y Istorp, her Helle y Tors-torp, her Birrj y Sutebu, her Juste Olefsenn¹⁾ paa Orstein, Nels Ribbing paa Schwenstorp etc. Was wir außrichtenn, wil ich euch mitt dem erstenn zuwissenn thunn vnd bin euch sunstenn zudienenn willig. Datum Warberck denn 29ten julij anno etc. lxiij^{ten}.

Ewer williger

Clawes Fontein.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem gestrengenn vnd ernuestenn her Magnus Guldens-
stern ritternn vf Stierholm, konigliche maiestatt zu Denne-
marcken etc. stathalter, meinem insondern hern vnd gutem
freunde.

Claus Tenne om Skotter.

355.

Skullerup, 29. Juli 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa Mogens Gyldenstjernes Brev af 26. Juli om nogle svenske Fanger og om Sendelserne af Folk og Fetalje til Flaaden. Om nogle fangne Fribyttere.

¹⁾ Gustaf Olsson Stenbock paa Öresten, Vestergötland; se herom S. 424.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, kon. mtt. haffuer bekommitt etthers schriulse oc, hues i ther vdj formelder, naadigst formerckt.

The article om, huad thenn houitzmand haffuer bekiendt, haffuer ko. mtt. ladett sig forelese. Kon. mtt. er til fredz, attj lader legge hannom i ett herberg i byen, dog att thet motte bestillis, att hand icke vnduiger, ey heller schriffuer eller schicker fran sig, som i wiide macht paa ligger.

I forfare aff Iens Bildes breff, att hand haffuer sagt, att Steffen Dann¹⁾ oc Hans von Berlin haffde liige sliige breffue mett thennom, som hand haffde mett att fare, oc thet war orsagen, att ther bleff spurtt effther thennom etc. Jeg forseer mig, att Dann bliffuer wel ther om tilspurdt etc.

Kon. mtt. haffuer oc offuerlese lade thet register paa folck oc fettallie, som til flaaden er vdsent, oc behager hans mtt. then bestilling saare well. Gud sende thet snart oc well tilstede etc.

Om the frijbyter, som till Kiøpnehaffn komen er, haffuer jeg schreffuitt Jens Trudsen till, att hand effther then dom, offuer them gangitt er, skall lade them rett wederfaris etc.

Kiere her Magnus, jeg tror icke andett, end wij komme vdj tilkomende vge til etther, dog thet er endnu her tuilachtigt. Etther at tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Skulderup then 29. julij anno 1564.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuitt.

¹⁾ Han kaldes i kgl. Miss. af 8. Dec. 1564 til Mogens Gyldenstjerne: Staffen Dam.

356.

Maribo Kloster, 31. Juli 1564.

Abbedisse Mette Marsvin til Mogens Gyldenstjerne.

Om Optagelse af en af hans Døtre i Maribo Kloster; hans Datter Jomfru Ermegaard Gyldenstjerne skikker sig vel.

Miinn gannske wennlliighe och kiierrliige helßenn nu och altiidh forßenn mett Gudh. Kiierre her Moghenns Giildhennstiernne, siindherlliige gaadhe wenn, bettacker iegh etther gannske kiierrliigenn och giierne for allt møgenn erre och gott, som y haffue megh och alle tiisße gaadhe iomffruer allttiidh giiorrt och beuiist wtj mannge maadhe och bessyndherlliighenn nu y thenne tiidh, attj haffuer forßuoriitt oss och affwenntt, att inghenn haffuer foiidh wortt gods y panntt, boudhe y Judlandh och andhersteds, som wy haffuer spurtt, att mannge haffuer werriitt efftther thet, for huiilkiitt thenn aldmettiste Gudh werre etthers lønn euiindelliigh. Kiierre her Maghenns, giiffuer iegh etther gannske wennlliige tiilkiiennndhe, att iegh haffuer nu foytt etthers schriiffuelße saa liidhenndiis, attj wiille nu giiffue enn aff etthers kiierre døtther her jndh y clostheriitt, och erre beegiierindiis mynn och alle tiisße gaadhe jomffruers wiillie och samtticke ther tiill. Kiierre her Magens, saa haffuer iegh nu talliitt mett tiisse gaadhe jomffruer ther om, thaa ßiige thee, att the wiille giierne haffue etthers kiierre datther, nar Gudh wiill hunn kommer. Gudh aldmettiste giiffuiitt, thet blyffuer baadhe etther och hinndhe och oss alle ßammenn baadhe tiill lække och salliighedh, och troer iegh icke andiitt, att thet er ey hindiis eggenn gaadhe wiillie, att hunn wiill giierne her jndh y clostheritt. Kiierre her Maghenns, giiffuer ieg etther och gannske wennlliighe tiill kiiennndhe, att etthers kiierre datther jomffru Ermegaar liidher well och er ett gott liidiigtt barnn och skiicker segh well mett alle tiisße gaadhe jomffruer, saa att the haffuer hinndhe alle saa kiierr, som thet ware theriis kiiødelliigh søsther.

Kierre her Magenns, huor iegh kanndh giøre noge...¹⁾, som y kundhe haffue erre och gott aff, tha wiill iegh thet alltiid giørne giøre, som y well forskiilliitt haffue. Och wiill iegh icke nu lenngher forhindre etther mett thenne myn schriiffuelße, menn wiill nu och altiidh beffalle etther Gudh aldmiettiste euindelliige, och handdh beware etther fraa alltt wntt. Ladher etthers kierre datther jomffru Ermegaar mett alle tiibe gaadhe jomffruer siighe etther mannge gaadhe netther, tiisligiste giør och iegh. Schriiffuiitt y Mariibo closther thenn 31. dagh jully anno 64.

Søsther Metthe Marsuiinnsdatther,
abediitze y Mariibo closther.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlliigh och welbiirdiigh manndh och strengh riidhere her Magenns Giildhennstierne tiill Stiernhollm, statthollder paa Kiiøpnehaffuens slott, myn sinderliighe gaadhe wenn, ganske wenliigenn tiillscreffuitt.

Marybo.

357.

Maribo Kloster, 1. August 1564.

Priorisse Drude Pogwisch til Mogens Gyldenstjerne.

Om hans Datter Jomfru Ermegaard og om Optagelse af hans anden Datter Sofie i Maribo Kloster.

Myn gantz wænlich oc kærligh helsen nu oc altidht for senth mett Wor Hærræ. Kæræ her Maens, synnerligh godæ wæn, betacker jegh eder ganzæ gærnæ for møghen æræ oc goth, som j megth altidht bewist haffwæ, oc besynnerlighæ betacker jegh eder, for j willæ altidht betro megth til eders bøern ath læræ oc vnerwisæ, ændoch the æræ forstandighæ noch sælff, och ær Armegardh et

¹⁾ Et Stykke af Brevet mangler her.

goth lydicht barn oc skal bliffwæ met tiden en fin forstandigh jomffru, wos oc klosterit til bystandh oc glædæ, oc skichker segh sa met oss allæ, ath wi haffwæ hennæ allæ kær, oc lærer wæl. Sa wil iegh aff alt myn macht stedzæ finnes wiligh j allæ the madæ, jegh wedth oc kan wæræ eder oc eders kæræ bœrn til teinestæ oc williæ, j hwes madæ the megh brughæ willæ, met en godh williæ. Kæræ her Maens, som j giffwæ til kæræ vm eders kæræ dotther jomfru Soffiæ, ath j willæ giffwæ hennæ her ind til oss, tha willæ wi gernæ annamæ hænnæ oc æn gærnæ tackæ Gudh oc eder, ath wy kan fanghæ sadannæ frommæ godæ mentz bœrn, ther bodæ wi oc klosterith kan oc haffwer bstandh oc for swor aff. Jegh kan wæl betenket, ath wi nydæ thennem daghælighæ goth ath j thenne beswerrelighæ tidth. Gudh eder ewigh belonæ, oss armæ fader løsæ bœrn helpæ oc trøstæ. Kæræ her Maens, sa ma eders kæræ husfruæ fru Annæ kommæ met eders kæræ dotther effther eders egen williæ, en nar hun wil, oc haffwer allæ jomfruernæ samt tyck hænnæ effther eders williæ, oc habes megh, thet ær oc hennes egen begæræ oc williæ; hun wæl betænker, ath fader oc moder betenker altidth bœrnens bestæ. Myn godæ her Maens, haffwer ingen twiffel pa megh; j allæ the madæ wæl er goirth, wil jegh finnes willigh oc teinestachtigh altidth j allæ madæ. Kæræ her Maens, wil jegh nu altidht befalennes eder Gudh bodæ zælf oc lyff, oc lader allæ thessæ godæ jomfruer helze eder met mangh m godæ netthr. Skreffwet j Marribo kloster sancte Peder dagh j høst met hast.

Drudæ Pogwisk,
priorissa.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erligh oc wælbyrdigh mand oc strengh riddæræ her Mans Gyllestærnæ til Steirnholm, statzhollæræ pa Københannv(!) sloth, syn synnerligh godæ wen, kærigen til skreffwet.

Claus Fontein til Mogens Gyldenstjerne.

Den skotske Høvedsmand har gjort et Indfald i Sverrig, forjaget nogle svenske Krigsfolk, dræbt en Del Bønder og taget en Del Kvæg, Faar og Geder.

Mein willig dienst zuuornn. Edler gestrenger vnd ernuester besonder gunstiger her vnd forderer, ich kan euch gueter meinung nichtt vorhaltenn, das gesternn fur dato ein baur, Trowels Olefsenn genant, die kuntschaftt gebracht, das der Schwede in einem dorfe Birckholtt, ein kleine meile weges vonhinnenn, gewesenn, derhalben der Schotten heuptman vorursachtt vnd zu rus vnd fus zwischen 12 vnd 1 nachmittage henausgefallenn, aber denn Schweden alda nichtt gefundenn. Jst also 3 grose meile weges mitt seinem volcke allein in Schwedenn vorrucktt, darselbst er den feintt angetroffenn, welcher in die 100 wolgeruste pferde ane ir fus folck gewest. Es habenn aber die Schwedischen nichtt harrenn wollenn, sondern die fluchtt in das holtz genommen. Mitler weil habenn vnser schutzenn auf etzliche schwedische bauren getroffen, welcher sich gans tapfer vnd menlichen gewerett, sich auch keinerleyweis habenn gebenn wollenn, seint also in die 50 bauren erstochen vnd erschossen wordenn. Wie aber die schwedischen reuter aus dem holtze nichtt gewoltt, ist der capitein mitt den seinenn wieder herinner geruckt vnd Gott lob nichtt einenn mann verloreenn, auch 23 stucke vies vnd 300 schafe vnd zigen mitt sich bracht etc. Was wir mitt Gottes hulfe weiter außrichtenn, wil ich euch mitt dem erstenn vorstendigen, vnd bin euch sonsten zu dienenn willigk. Datum Warbergk den 1. augustj anno etc. jm lxiij^{ten}.

Ewer williger

Cl[aus Fontein]¹⁾.

¹⁾ *Det nederste Stykke af Brevet mangler. Af Navnet ses nu kun det overste af Cl.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem edlenn, gestrengenn vnd ernuesten her Magnus Guldensternn rittern etc. vf Stirholm, konigliche maiestatt zu Dennemarcken etc. stadthalter, meinem gunstigen hern vnd forderern.

Claues Fontein.

359.

Helsingør, 1. August 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om de til Helsingør ankomne hollandske Skibe. De vægrer sig ved at sejle til Admiral Herluf Trolle. De formodede Emdre Skibe er Hamborgere. Om den savnede Skipper. Om Landsknægtes og Baadsmænds Overfart. Han sender et Brev fra Simon Surbeck og foreslaar at skrive til Dronningerne af England og Skotland. Om noget Humle. Intet Nyt fra Sverrig. Yderligere om Skipperne ved Helsingør.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, i dag ær jndkommen naagen barlasters lempeliige schiib, hooss j^e aff Hollandtt, oc ieg effther kong^e mtts. befalning haffuer foreholdett them att giiffue meg thøris forplictelse breff effther then form, som thette ganttske aar ær wdgiiffuett, huor wttj thæ icke haffue weyrett seg. Ther hooss schulle thæ oc forbinde seg att løbe till amiralen Herloff Trolle oc hooss hannom forbiide paa wiidere beskedtt, icke att segle hannom forbij, met wdermere befalning, som kong^e mtts. breff¹⁾ jnneholder, huilchet ieg her hooss sender ether, bedendis, j wille skicke meg thet till haande igen oc engen lade wiide ther aff etc. wden Børgie Trolle, huor fore samme schippers besuere seg hartt, siigendis, att thet waare them wmueligtt att kunde forbinde seg till, thæ wiste icke, huadtt landtt the schulle finde hanom,

¹⁾ *Formentlig kgl. Miss. af 24. Juli til Henrik Mogensen Rosenvinge; se K. Brb.*

kunde oc storm oc wueder forbiude them att komme till hanom, befroctendis att schulle ther oc bliiffue lenge anholden, oc høsten oc wintheren ær formoendis, ther for thæ haffue nu afferdigett thisse tuenne schippers om naagen gode raadtt. Thæ wille begiere aff ether, att thæ maatte seyle thøris rette kaass till thæ steder, som kong^e mtt. haffuer them wndtt. Thæ wille well giiffue seg till amiralen, om thæ kunde finde hanom paa thøris rette faruandtt, att handtt icke for lenge schulle anholde them etc. Jeg haffuer paa saadan wilckaar ladett naagen schiib passere j thisse dage, men ther ær mange schippers, som icke wille thet indgaa, oc seglde her fran j løffuerdags v aff thæ største saltt schiib till bage igen till Hollandtt, oc en partt barlasters løbe her fran j Norgie, for thæ besuerede seg møghet hartt oc ære jcke well till friidz, som ieg ether tilforn schreffuitt haffuer. Jeg formercker oc, att ther ær mange schiib nu oplagde j Hollandtt, formedelst thet thæ saa haffue wære anholdett her. I wille holde meg aldtinges till gode; ieg kandtt icke dølgie att giiffue tilkiende thet, ieg forstaar oc hører etc. Item ieg haffuer allt schreffuitt Herloff till, huortt kong^e mtt. haffuer tilladtt segllazen, met ald beskeedtt ther hooss. Item om thæ xiiij embder schiib, som then karll, fran flaaden kom, haffuer sagdtt etc., ther om ieg haffuer forfaret, oc ær thet inthet; som ieg formercker, ær thet thæ hamborger schiib, som then kiøbmand aff Berlijn hagde ladett handle om hooss kong^e mtt. oc ieg ther om tillforn haffuer schreffuitt ether till etc. Saa kom meg j dag Herloffs breff till haande, j sende meg met Pouel Wittfeldz dreng, jnneholder, att then wor schipper Hans Schomager haffuer inthet wærett hooss hanom. Oc hijdtt kom j dag en Frantzmandtt fran Naruen, løb dijdtt her fran v vger siiden, som then frantzsche legatt hagde bedett loff for till kong^e mtt. etc.; handtt sagde for meg, att samme wor schipper wor hiem rede effther hanom en dag met

then Engelsckmandtt Johan Foxell, oc ære nu met Gudz hielp paa hiem weyen; handtt sende them well met beholden schiib oc gottz hijd tillstede. Item om landsknecte oc bodzmandtt att komme her offuer fergiesteden att forhindre schall icke tages forsømmelse fore. Item kom j dag en Engelsckmand fran Lunden oc føre meg Simen Surbecks breff, huilchet ieg nu sender ether, oc effther mitt betenck siunes meg thet raadeliggt, att ther bleffue schreffuitt till begge drontninger, j Engelandtt oc Schottlandtt. Ieg foruenther Johan Foxel met thet første oc saa schotte schiib att kunde tage samme breffue met seg etc. Wille j giøre well oc lade ethers dreng siige Simen Surbecks hustru tijender fran hanom. Item j wille sende meg wecct paa, huor møghet then seck homle weyde, j sende hijdtt, saa will ieg skicke ether en anden; thet wor then største etc. Ieg kandtt engen tijender schriiffue ether aff Suerige, thij her ær engen wiss; Gudtt aldmectiste lade oss høre gode tijender; hand skicke her eblandtt eth gott middel for sijn søns Jesu Christj skyld. Amen.

Kiere her Mogens, rett j thenne stund kom her schippers till meg oc begierede att fortolle oc wille løbe till bage igen. Ieg sender ether her hooss eth forplictelse breff, som en partt haffue giiffuett meg j dag. Dog haffuer thæ hartt besuerett seg tilforn oc ønsche, thæ waare well j thøris land igen. J wille oc sende meg thet till bage igen. Gudtt aldmectiste wære met ether alltijdtt, oc ieg findis willig att giøre thet, ether ær till wilgie oc tieneste. Befallindis ether Gudtt. Ex Helsingør then 1. augustj klokke tijmen otte aar 1564.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig oc strenghe ritther her Magnus Gyldestiern till Stiernholm, kong^e mts. forordinerede statholder, mijn gunstige herre oc synderlige guode wen, wenligen tilschreffuett.

*Langerød, 2. August 1564.**Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.*

De er rykket frem til Langerød og har haft et heldigt Sammenstød med Svenskerne ved Tofte. De venter paa Proviant, da Svenskerne har opsnappet Tilførslerne. Hvis Provianttilførslen ikke bedres, vil Knægtene ikke blive. Beder om Nyheder. Mogens Krabbe er druknet.

Vor wennliig, kerliig hilssenn nu och althiid forsenndt mett Wor Herre. Kiere her Mogens, frennde och synnderlig gode wenn, nesth wor wennliig thacksigelse saa giiffuir wij thiig vennligenn thilkiennde, att wdj torsdags¹⁾ saa rugthe Daniell Ranndbo mett sine knegtte oc Hack Holgirssenn²⁾, Henniecke Thorno³⁾ oc Mauridtz Podebusk mett deriis ryther op aff enn leigre, vy laae wdij hoess Bierre, oc droge thill her Gyste Olßenns⁴⁾ gaard, som hedtt Thoffthe⁵⁾, oc ther fannth wy for oss v^c rythere och j fennicke bonnde knegthe, oc wor ther enn aae, som vy skulde offuir thill denum. Ther haffde thij slagiiddt ith blaackhuss for thenum. Saa haffde wy nogiddt feldskiøth mett oss, saa att wy lode skiude blaackhusitt nher, oc saa kom wore rythir offuir thill denum. Tha giorde thij icke annditt enndtt flyede, och bleff ther vidtt j^c rythir slagenn aff thenum wdij flugthenn, oc bleff theriis rithmester fanngenn oc nogele faa anndre. Gudtt werre loffuitt, ther bleff jnngenn skudtt aff worre, wdenn Mekildtt Gying⁶⁾ bleff skudtt, men dog forhobir manndtt hanum thil liffuitt. Disligiisth bleff oc Holgir Bradde skudtt wdij laaridt, oc enn anddenn, som befell heffuir aff Daniell

¹⁾ 27. Juli.

²⁾ Hak Holgersen Ulfstand.

³⁾ Hovedsmand Henning Tornov.

⁴⁾ Gustaf Olsson Stenbock.

⁵⁾ Nu Toftaholm, Sunnerbo H., Kronobergs Len.

⁶⁾ Mikkel Pedersen Gjønge.

Ranndtsos, mett nogre faa andre. Saa ere wy nu dragenn her nher y modtt grenndsenn paa ij mile nher landemerckitt y enn leigr, heder Lanngerødt, oc her agthir att forthøuffe nogenn stundtt, inthil wy kunde faa nogenn proueanth; thij mennlig krigsfolch haffuir icke nu hafftt øell eller brødt wdij viij dage; thij athenn proueanth, som bleff oss epthirschickitt til leiigrenn, thenn thog thj Suennsche op paa weigenn, thij mandtt wiiste icke, paa huad thid att proue[anthen]¹⁾ skulde kome. Ther som mandtt hade wistiddt, tha kunde ma[n] haffue sennndt nogitt krigsfolck vdt, som kunde haffue geleiditt thennd til leigritt; huor for er wor wenlige bøenn til eder, athij vilde forhandelitt, athennd mesthe proueanth, som mueliigt worre att bekomme, athennd mothe forskickis thiill Halmsthæ. Disligiisth giiffuer wy ethir wenligen tilkiennde, att sidenn wy ere komenn her, er greffuenn²⁾ bleffuenn thil sindtz, att her Jurgenn Lycke schall drage nher til konngelig matt. oc giffue hanns konngelig matt. ald leilighedenn thil kiennde; thij, som wy formerker, wdenn ther bliffuir anderledis forskickitt mett proueanth, att rythirne oc knegthenn kedis fasth veditt oc worre well thilfriidtz, atheris maaneder wore omme, som thj haffuir soritt. Saa vile wij nu och althiidtt haffue eder Gud aldmegtteste(!). Ex leigrenn thenndtt 2. dag augustij anno mdlxiiij.

Kierre her Mognns, vile y well giørre och schriiffue oss thil, om ther er nogre synnderliige thiennder om schibenn eller om thenn rodstocks hanndill, attij ville biude oss thil ther om.

Peder Bilde.

Stenn Rosennspa[r].

Saa giiffuir wii thig sorgeligenn thil kennde, att wdij

¹⁾ *Brevet er en Del beskadiget.*

²⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

fredags¹⁾ drucknitt Mognns Krabe oc enn aff houffmesters²⁾ suenne wdj enn aae, som wy rede offuer.

(*Bagpaa: De to Segl og Udskriften:*)

Erlliig och welbiurdiige manndt och strenge reder her Mognns Guldennstiernn thill Sthiernnholm, konngelig matts. sthatholder paa Kiøffnnhaffnn, wor synnderlig gode wenn, wennligenn til schreffuit.

Tr., delvis: Histor. Tidsskr. 5. R. V. S. 308 f.

361.

Under Bornholm, 2. August 1564.

Poul van Sara til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Befordring af Breve, for Tilsendelse af Mandskab og Proviant til Flaaden og for Efterretningerne. Naar Vinden bliver gunstig, vil man opsøge Fjenden. Frans Gyldenstjerne er ansat i Peder Munks Stilling.

Gestrenger vnnd edler, mein ganntz freunttlich willig dinst seind euch jder zeitt zuor. Besonder lieber herr vnnd freunde, eur schreibenn am dattum denn 25. julij hab ich empfanngett, thue mich der gehabtten muhe, das ir meinem bruder³⁾ die brieff zugeschickt, zum freunttlichstenn bedannckenn, vnnd das ir ettlich dennisch krigs-uolck, daruntter zu boßleuttenn auch zugebrauchenn, dem admiral nebenn victualij vberschickt, gernn vernomenn. Das auch der graff vonn Schwartzburg vnnd Jorg vonn Holl vffgezogen, hör jch gernn. Gott verleyhe sein gnad, das sie ettwas fruchtbarlichs ausrichtten etc. Vonn neuenn zeittungenn weis jch nichts zu schreibenn, dann wir die verganngett nacht vnns vonn hier weg zubegebenn vnnd vnnsere feinde zu suchenn vorhabenns gewest; so hatt

¹⁾ 28. Juli.

²⁾ *Fjler Hardenberg.*

³⁾ *Julius van Sara, se ndfr. Nr. 381.*

sich doch der windtt etwas gewanntt, das wir dits mals nitt fort kommen mügenn. So baldt vnns aber der wintt fugtt, seyenn wir mitt verleihung gottlicher gnadenn vnnsere feinde zusuchenn ennttschlossenn.

Eurnn sonne Franntzenn¹⁾ hatt der herr admiral ann Peter Munckenn statt zugebrauchenn zu jme genomenn, das hab jch euch vff eur schreibenn nitt wollenn verhaltenn; dann wo mitt euch vnnd die eurigen jder zeitt diennenn kann, bin jch gantz willig. Bitt eur hausfrauenn vnnd döchtter vonn meinett wegenn freuntlich zugruesenn. Datum vnnter Bornholm midtwochenn deme 2. augustj anno etc. 64.

...²⁾ dienst williger vnnd
gehorsamer ole zeit
Paul van Sara
owrister zoygmaster.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem gestrenngenn vnnd edlenn herrn Manngnuß Guldensterrnn rittrern, koniglicher maystatt zu Dennemarc kenn etc. rathe vnnd statthaltter zu Koppennhagenn, meinem jnnsonnderrnn liebenn herrnn vnnd freunde.

362.

Kalundborg, 3. August 1564.

Sten Eriksson Leijonhufvud til Mogens Gyldenstjerne.

Han gentager sin Anmodning om, at der maa blive indledet Forhandling om hans og de andre svenske Fangers Løsladelse. Da Arvid Gustafsson Stenbock ikke maa sende sit eget Bud, frafalder han sin tidligere Anmodning.

Mynn gannske wennlige helsenn altid med Gudh etc. Kere here Monß, nest enn kierligh tacksielse för mögett gott, y migh stedeß beuisth haffue, och sinnderligh för

¹⁾ *Jvfr. ovfr. Nr. 352.*

²⁾ *Papiret beskadiget og Skriften afbleget.*

eder wenlige schriffuelse, som mig nu twenne ere tyll handdhe kome etc., for hwilckett y thenne made och all anenn jagh gerne fortienne och förskylle wyll, ner Gud will, thenn legenhet måtte kome etc. Som y, kere herr Monß, forst giffue till kenne om min sack, thenn jag eder med Sten Rosensparre till schreffueth¹⁾ hadhe, och y jterliger aff hanß mynttlig berettelse well forstath haffue min odmiucke och flitige begeren, att y hoß kong. mat. y Dannemarck på mine wengne och the andra godhe menn, som her bestrickt ere, forhandle wille, att wy jgenom någre godhe medell måtte bliffue forlosst, och effter y, kere herr Monß, her till ecke någett haffue kunne vtrette badhe för eder swaghet och ellersth andra wicktige handlinger, som eder mögett förfalle etc., så er enu till eder min gan[ske t]²⁾iensthlig begere, y wille göre som enn erlig man med andra flere gode herrer, som nu till stedtz ere, wille förhandle vår sack till thett besthe hoß hog^{be} konng. mat. y Dannemarck, om så sacker ere, thenne dag till Rostock jntett kann vtretthes till någon fredh heller handell, thett mig doch nesth Gudtz hielp förhopeß etc. Jag hade och gerne schreffueth konngen på thett vnderdanigst tyll, hwar mig ecke hade forhindrett thenne tidß legenhet, ath jag well wett, hanß kong. mat. er med andra wicktighe sacker bekymmerth, teßligesth Holger Rosenkranß till, om jag hade wisth, hann våre till stede hoß konngenn, effter honom er well wetterligtt, hwad jag för haffuer lathett vnderdanigst werffue och begere hoß hog^{be} konng. mat. Therfore, kere herr Monß, er min wenlige begerenn, ath y wille bedhe honom, ath hann wille göre som thenn, jag ther om mögett betror, med eder förhandle y samme min sag etc. Widere, kere herr Monß, hwad belanger

¹⁾ 16. Juli 1564, se ovfr. Nr. 334 og 335.

²⁾ Hul i Papiret.

om Aruid Gosteson¹⁾, lather hann eder odmiuckeligenn betacke, ath y hanß sag fördreth haffue; menn effter hann fornimmer, ath honom ecke må bliffue effter latthett ath sennde vtt sitt egett wiße bodh, mener hann, atth hann med sin schriffuelse jntett skall kunnne vttretthe. Her med, kere herr Monß, will jag haffue eder Gud befalett, och görer well, mig ecke fortenncker, ath jag eder med thenne min schriffuelse beswerer. Görer well, sier frw Ane, på mine wengne månge godhe netter, och lathe the andra godhe menn eder wenligenn helse med thereß tiensth. Datum Kalingborg thenn 3. augustj anno 64 etc.

Stenn E. Leionh.
tyll Grefftznes.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig man herr Monß Gildenstiern tyll Stiernneholtm och stadholder på Kopenhamm sloth, min besinnerlig gode wenn, wenligen till schreffueth.

Her Sten Ericksen.

363.

Helsingør, 3. August 1564.

Frederik Leiel til Mogens Gyldenstjerne.

Den Kanelbark, som Mogens Gyldenstjerne for nogen Tid siden har anmodet ham om at skaffe, er nu ankommet til Helsingør.

Jhs.

Mynn wiilliige thieneste ether nu oc altiiddt tiilforenn sentt met Gudtt. Kiere her Mongs, gunstige, gode wenn, nest megenn tacsigelße for allt ere oc gott, for huilckett ether Gudtt lønne, kiere her Mongs, som ethers strenghet befolll meg nogen thiiddt sydenn att bestylle eders s. tiill gode j pd. canelle brack(!), saa giiffuer ieg eders s.

¹⁾ *Aruid Gustafsson Stenbock; jufr. Nr. 335.*

wenliigenn att vide, att same pd. cannellebarck er bestyrtt oc er her vdj byenn; dog ieg icke kandt kome tiill same cannele, forenn en thenn karll som(!) komer, som haffuer kiøffthett, oc er handtt sielff offuer land regst. Thet føste Gudt viill, handt komer hiem, skall ieg strax siende eders s. Er ieg begierendis, attj icke wiille fortенcke meg, attj icke hanom tiilforenn fangett haffuer. Forthiennder er her ingenn sønnderlige, att ieg paa thenne thiidtt kandtt biude eders s. tiill, menn er her nogenn thingis, attj vide att bruge meg vdj thenne landsenne eders s. tiill gode thieneste, haffuer meg vspartt. Ether her met Gudt befalendis. Datum Hielßingør thenn 3. augustj anno 1564.

Frederich Leyell,
e. w. thienere.

(Bagpaa: Rester af Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbyrdig mandtt oc streng ridder her Mongs Gyllenstjerne tiill Stjernholm, kon. matt^e forordinertt stattholere paa Kiøffuenhaffnn, mynn giunstige gode wen, ganske wenliigen tiilschriuffuitt.

364.

Stjernholm, 4. August 1564.

Poøl Bolt til Mogens Gyldenstjerne.

Om Klager fra Bønderne paa det til ham pantsatte Gods. Meddelelser om Forholdene paa Stjernholm.

Minn ganndske ydmyge hellssenn edir nw och allthiidtt forssenntt mett Gudtt. Kierre herre, senndir ieg edir efftir edirs skriiffuilsse the klagemall, som the bønn-dir wdj Rockerop, Malirtorpitt, Hiortholmin och Ternnemølle¹⁾ haffue om the torpir²⁾, som byggis thennom til

¹⁾ *Mogens Gyldenstjerne havde faaet disse Ejendomme tillige med en Gaard i Iglesø, alle i Vemmenhøgs Herred, overdraget ved Pantebrev af 3. Sept. 1563; se K. Brb.*

²⁾ *Se de følgende Breve.*

trenngssil oc ødeleggilsse, och maa y wiide, att jnngin anndin woldir, att thenn bygning begyndis, enndt Iep Hemmingssinn och Anndirs fiiskere, paa thett the kunde haffue theris frij skouff att selge y thenn hegnit, som the ny torpir byggis. Wiste konng^e matt., huorlunde Jep Hemmingssinn och Anndirs fiiskere haffue handdlitt thennom mett hans skouff, thaa toge hannd thett icke saare tiltacke. Desligist maa y wiide, att wy haffue jnngin glass att slaa wannditt y, som the brenndir. Sammeledis giffuir ieg edir tilkennde, att her fattis hauffre paa gordinn til hestenne; huor ieg skall lade hennthe noginn. Huor ieg kannd ramme edirs gaffnn och beste y nogir maade, wil ieg giøre mynn ganndske fliidt ther tiill. Her mett will ieg haffue edir oc alt thet, y weluille, thenn almegtigste Gud beffalenndis. Ex Sthiernnholm thenn 4. augustij anno dominj mdlxiiij.

Pouill Bolt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mandtt och strenge ridter her Magnus Guldenstiernn till Sthiernnholm, kong. matt. stadhalter paa Kiøbinhaffns slott, ganntz ydmygeliigen tilskreffuitt.

Om torperne.

365.

Stjernholm, 4. August 1564.

Anders Andersen i Rokkerup og Niels Maler i Malertorpet til Mogens Gyldenstjerne.

De klager over, at Bent Staffensen og Jon Staffensen bygger et Torp mellem Rokkerup og Malertorpet til Ødelæggelse for disse og Iglesø, og beder om Hjælp herimod.

Wor ganndske ydmyge hellssinn eder nw och alltidtt forssennt medtt Gudt. Kierre herre, giiffue wy edirs strenghedtt ydmygeliigenn till kennde, att tisse efftir-

skreffne Beinnth Staffinnssinn och Jonn Staffinnssinn bygge ith torptt y mellom Rockerop och Malirtorptt, huilckidtt som er oss fattigmenndtt till ødeleggillsse, och alldtt wor forthaa, ffeedrefftt och jldebrandz gangg jnd-hegnis fraa oss. Skall thiisse forskreffne Jonn Staffinnssinn och Beinntt Staffinnssinn saa haffue theris fremgangg, som the begynndir mett samme theris torptt, thaa bliiffue bode Rockerop, llessøø och Malir torpiitt ødelagde, huor forre wor ganndske ydmyge bønn er till edir, attj wille well giøre och wiide oss noginn godtt raadtt, atth samme torptt motte fordriiffuis, att wy fattigmenndtt icke skulle bliiffue ødelagde. Giørir her wdy, som wor gode tro er till edir. Huor wy fattigmenndtt kannddt werre edirs strenghedtt till wilge och thiennisthe y nogir maade, som wy edir diss pligtige ere, skulle y fiinde oss ganndske weluilliige. Her mett wille wy haffue edir thenn al-megtigste Gud beffalenndis. Ex Sthiernnholm thenn 4. augustij anno dominj mdlxiiij.

Anndirs Anndirssin y Rockerop oc
Niels Malir y Malirtorptt.

(Bagpaa: Seglet¹), Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig manddtt oc strenge ridter her Magnus Guldennstiernn till Stiernholm, kong^e matts. stadtzhalter paa Kiøbennhaffnns slott, gandske ydmygeligenn tilskreffuitt.

Om torperne.

366.

Terne Mølle, 4. August 1564.

Erik Nielsen i Hjortholmen og Jens Drukken i Terne Mølle til Mogens Gyldenstjerne.

De klager over, at Hans Haagensen bygger et Torp mellem Hjortholm og Terne Mølle til Ødelæggelse for disse og for Gerslev og Lemmestrup Sogne.

¹) *Seglene paa dette og det følgende Brev er ens, men meget utydelige.*

Wor ganndske ydmyge hellssenn nw och altidtt forsennt mett Gudtt etc. Kierre herre, giiffue wy edir ydmygeliigenn til kennde, att en manndt, widtt naffnn Hanns Haaginssinn, byggir itt torpp emellom Hiortholmin och Thernnemølle, huilckiidtt som er oss fattigmendtt till ødeleggilse, och alld wor forthaa och feedrefftt jnndhegnis fraa oss. Skall forskreffne Hanns Haaginssinn saa haffue sinn fremgang, som handt begynndir mett samme torpp, thaa bliiffue bode Hiorttholmin och Thernnemølle ødelagde, och byggis forskreffne torp alld Giersløffs søgnn och Lemmidstrops søgnn till til(!) trenngssill och for-tredtt. Thij er wor ganndske ydmyge bønn till edir, attj will well giøre och wiide oss nogin god raadtt, att samme torptt motte fordriiffuis, att wy fattigmenndtt icke skulle bliiffue ødelagde. Giorir her wdj, som wor gode tro er till edir. Huor kanndt(!) werre edirs strenghet till wilge och thiennisthe y nogir maade, som wy diss pligtige ere, skulle y fiinde oss ganndske weluilliige. Her mett edir thenn almechtigste Gud befaledenndis. Ex Ternemølle thenn 4. augustij anno dominj mdlxiiij.

Erick Nielsen y Hiortholmin oc
Ienns Druckinn y Ternemølle.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften.)

Erlig welbyrdig mannd och strenge ridter her Magnus Guldenstiernn till Sthiernholm, konge matts. stadhalter paa Kiøbennhagens slott, ganndske ydmygeliigenn tilskreffuitt.

367.

Borreby, 5. August 1564.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Kondolencebrev i Anledning af Mogens Gyldenstjernes Hustrus Død.

Venlig helsen alle tiide tilfforn. Kere her Magens, synderlige gode ven, tacker jeg teg gierne for alt goth, huilked

ieg alle tiide gierne forskylle viill. Och giuer jeg teg venligen til kende, ath ieg haffuer hørd, thet thend almechtigeste Gud haffuer kallit thin kere høstru¹⁾ tiil sin naade. Thend almechtigeste Gud vndhe hinde en salig vpstandelse. Och skall thu viist tro, ath thin sorig er meg leith, ath thet skulle hende tegh paa thin allerdøm och vdj thin skrøbelighet, och endog thu kand ringe got haffue aff mijn scriffuelse, vilde ieg dog icke lade ath scriffue teg tiill oc beder teg, ath thu nu viilth komme vdj hug the store velgerninger, som thend almechtigeste Gud haffuer vdj mange maade giordh emodh tegh, som thu vel selff bedre kand besinde, end ieg kandh scriffue teg tiill, och icke n[u]²⁾ vdj thenne thin sorig fortørne Gudh, men loffue oc tacke Gud for sine store og gode gaffuer; tha skall thendh same gode Gudh viisβeligh hugswale teg her oc thin salige affgangne høstrv vdj thend euige salighed. Och ther som ieg vdj nogne maade kand tiene teg el[er] gøre thet, thu kandth haff[ue] got aff, tha skal thu vist tro, ieg vil thet gierne giøre, och wiill nu oc[h] alle tiide haffue teg thend[h] almechtigeste Gud befallith. Aff Borreby thend 5. augusti 1564.

Johan Friis tiil
Heselager.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdig her Magens Gyllenstiern tiil til(!) Stierneholm, ritthere, k. mt. myn naadigste herris statholdere paa Køpnehagen, sin synderlige gode venn.

¹⁾ *Fru Anne Sparre døde 1. Aug. 1564 og blev begravet 7. Aug. næst efter; se Absalon Pedersøns Kapitelsbog under 7. Aug.: Vart her Maans Gyldestiernis frøe, fro Anne, begraffuen i Vor Fro kircke, ginge for henne xx par degne. (Tr.: Norske Magazin I, S. 270, jvfr. H. Rørdam: Kbh. Univ. Hist. II, S. 702).*

²⁾ *Papiret beskadiget.*

368.

Helsingør, 12. August 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Brevviseren Giesbrecht overbringer ham de bestilte Urter og Sukker. Om Vægten paa den største Sæk Humle. Om Behandlingen af Skibe og Gods fra Stralsund og Greifswalde. Giesbrecht medbringer ogsaa Urter til Joakim Beck. Flaaden er fulgt efter Svenskerne.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wenn, haffuer ieg annamet aff thenne breffuisere Gijsbrecht hans told oc tagett hans forplictelse, effther som andre giøre, oc giiffuett hanom sijtt toldsedell att passere tiill Herloff Trolle etc. Efftherthij hand wille nu løbe for Castrup kne oc giiffue seg j landtt till Kiøbnehaffn, siuntes meg best wære, att handtt self leffrede ether thæ wrter oc sucker, som j schriiffue om. Hand siiger att kunde icke giiffue pd. canel wnder v daler oc iij pd. bagett sucker paa canel oc negelken for ij daler; j tinge nu thet nøijgeste kiøb, hanom tilstaar. Kiere her Mogens, j wille sende meg wechten paa then største seck homle, som j well wiide; will ieg saa strax sende ether. Tøckes ether, j haffue hanom icke nu behoff, will ieg indschriiffue hanom j k. m. regenschaff; ther om wille j biude meg ethers wilgie till. Item ieg bekom met Gijsbrecht kong^e m. breff¹⁾ att schulle lade the sundesche oc grijsuoldsche schiib oc gottz passere etc. Strax effther kom meg till haande en frijbuijters, haffuer hiemme j Hamborch, breff att haffue befalning aff Herloff Trolle att tage paa forskreffne steders gottz, oc ther effther haffuer oc anholdett en skude met huede aff Straalsund for thet Ny dyeb, som en Hollender schulle hagdt j sijtt schiib, oc schriiffuer, ieg wille anholde samme Hollander, som oc skedtt ær,

¹⁾ *Jvfr. kgl. Miss. af 9. Aug. 1564 til Herluf Trolle i K. Brb.*

oc ieg strax forskreffuitt hanom till kong^e mtt. met samme frijbuijters breff paa wiidere beskedtt. Nu wed ieg icke, huor thet will gaa, om thæ her tillades att passere oc bliiffue saa anholdett j søen; will tenckes sindtt till. Ieg schreff Hans Schouffgaard ald beskedtt till. Kiere her Mogens, wille j well giøre oc lade siige Jochim Beck, att Gijsbrecht will leffre hanom thæ wrter, som hand schriffuer om; ieg sender hans sedell her hooss. Item j dag komme Hollendere, waare j tijsdags for Borrindholm, sagde, att waare schiib fulde effther thæ Suensckes j dag otte dage nordoust paa. Gudtt aldmectiste giiffue oss gode tijender, som ieg haabes, handtt well giør, huilchen ieg ether ocsaa befaller met mijn wellige tieneste alltijd. Ex Helsingjør then xij. augustj aar mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

369.

København, 13. August 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har efter Kongens Befaling anbragt Jakob Bagge paa Slottet og de andre svenske Fanger i Byen og fremsender deres Forpligtelsesbrev. Om Jakob Bagge.

Stormechtigste, høgbarne furste, alder naadigste herre, nest mynn willige, plichtige thro tienniste etc. werdis ethers konngelig^e mat^e naadeliigenn ath wiide, ath ieg y dag vnnderdanigenn haffuer annammitt ethers mat. naadige skriiffuelse, huor effther ieg mig retthe skulle, och bestillett mett Jacob Bagge och thj andre svenske fanger.

Thett er bestillit, Jacob Bagge er y her Eskis kamer her paa slothit, och the anndre er her y byenn forlagt, huer hos sinn wertht, och lod jeg thenum komme y lanndt y dag, ther klocken war siuff, och lod føre thenum hidt wp till meg, och war her Otte Krumpenn, Børge Trolle, Jochum Beck, Biørnn Andersenn¹⁾ och Jens Trudsenn²⁾ offuer werrilse(!). Och haffue the forpflichtit thenum paa therris ere och ed at wille holle thenum erlig och tilbørlig och giiffuit breff och segell ther paa, som ieg nu wnderdannig ethers kong. mtt. tillschicker. Jacob Bagge lod ieg bliiffue her ope offuer maltidt lidt hos mig, och the anndre lod ieg strax føre till therris herberg. Och talit ieg mett Jacob Bagge for maltidt, menn her Otte och thj anndre for^{ne} war y cappeleenn och hørde predickenn, wdenn Biørnn Andersenn war hos mig. Saa megith som jeg kanndt forstannde, thaa giiffuer handt god beskett paa alt, menn will spørge hanom ad. Wille ethers konng^e mat^e laade Holger³⁾ hidtkomme, hanndt skall well giiffue till kiennde, huadt menn hanom adspørge will etc. Jacob Baggis ord giiffuer ieg fasth mere macht effther min forstannd enn Claudjus⁴⁾. Jacob Bagge haffuer enn drenng hos sig, er fød y Faburg y Fyn. Hannd baad mig saa hartt, ath handth motthe beholle thennd hos sig for sin wanførsels skyldt, hanndt kanndt icke klede sig selff y, handt haffuer jnnthit aff thend enne arm; drenngen skall jcke komme lennger enn hanndt. Huadt ethers konng. mt. wilge er, ther retther ieg mig wnderdannig giernne effther, och altidt ieg mett mynn willige, plichtige tienniste will finndis redebonn och wspartt. Och will her mett haffue ethers konng. mtt. høgmechtighedt mett liiff och siell wdj ett lanngwarigt løcksaligt rege-

¹⁾ *Bjørn Andersen Bjørn, Landsdommer paa Sjælland.*

²⁾ *Jens Truidsen Ulfstand.*

³⁾ *Holger Rosenkrantz Ottesen.*

⁴⁾ *Claude Collart.*

menthe Gudt alm. befallit. Datum Kiøphnehaffnns sloth
thenn 13. augustj anno 1564.

Ethers naadis kong. mts.

wnderdanig plichtige tro thienner

Magnus Guldenstiern

till Sternholm ridder.

(*Bagpaa: Mærke af Seglet og Udskriften*).

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

370.

Bergenhus, 13. August 1564.

Erik Rosenkrantz til Mogens Gyldenstjerne.

Da han hører, at der er Mangel paa Fisk, sender han 2 Skibe med et betydelig større Kvantum Fisk end bestilt. Om Betalingen af Johan Falckners Tilgodehavende med Fisk. Om Forsinkelsen af de smaa Skibe med de svenske Fanger.

Minn ganndske wennlig helsenn forsenndt mett Gud. Kiere her Mogenns, frennde oc sønnderlig gode wenn, nest enn wennlig tacksigilse for allt gott oc sønnderlig for etthers schriffuilse oc goder forderinng i min sag oc erinnder, huilckitt ieg altid ganndsk godwilligenn mett etther forschylde oc forthienne will wdj alle the maadhe, ieg kann, saa forfar ieg wdj etthers schriffuilse, att ther er breck for fisk, oc schriffuer renntemesteren mig wdj ligemaadhe om same fisch, att ieg schulle nedersenndhe ett tusinnde wouger berge fisch oc enn threduue wouger besønnderlig godhe fisch till konn. matts. egit behoff, huilckitt ieg agter vdj thenne besuerlig tiid att were alt for ringe bode till schips flaadenn och husholdingenn. Ther for haffuer ieg laditt jndweyge wdj thisse thuennndhe konn. matts. schip, som er Duuen oc Hiorttenn, iij^mij^xl vouger fisch oc halff tridie lest sielspeck oc ett hundritt wouger besønnderlig god fisk till konn. matts. egitt behoff, oc haffuer huer schipper giffuit therris hanndtschriifter

paa, huor mōgit enn huer haffuer her inndtagitt, aff huilcke handtschrieffter ieg sennder renntemesterenn thwennde besygelde copier, paa thett mand theß bedere kannd wiide, huor mōgitt the ther schall leuere paa Kiøpnehaffnn slott, oc schall her nest Gudz hielp jnngen breck were for thett slags fisk, saa framptt ieg kannd fange schiib oc faar thett att wiide wdj thiide, om i mere behoffuue. Oc som i wider giffue tilkiennde, att konn. matt. er Johann Falckenner till Amsterdam peninge schyldug oc begierid, att ieg schulle lade hannom faa, hues fiisch ieg haffuer wiider att selge, saa haffuer ieg same stund, effther ieg fick etthers oc renntemesterens schriffuilse ther om, tilbøditt hanns factor her til stedhe, hues fisch hannd wille annamme for sligtt kiøb, som nu her i aar markgenge er; oc siger sig dog icke wille annamme offuer fem hundriitt wouger, vden mannd wille wndhe hannom thennd for thett kiøb, som icke kand were forsuarligtt, huilckitt ieg icke wnnderstaar mig, vdhenn ieg faar ther sønnderlig befalning paa. I formelde oc, huad Herloff thiitt beklager sig, om the schiip, hiid kom, oc forstaar, att hannd formener sig altiit att haffue smaa schiip behoff; saa maaj widhe, att ieg ferdigitt Falckenn oc Ennhørningenn mett the suennske høuitzmennd oc fanner¹⁾ thennd xvij dag julij, saa ieg forseer mig, att the nest Gudz hielp ere thenne dag wdj Kiøpnehaffnn. Oc wor thett mig hartt nock emod, att the icke førre kunde komme neder, thij the nøddis att biide her effther same fanner. Kiere her Mogens, saa will ieg icke wider opholde etther mett lanngh schriffuilse, menn will haffue etther ganske gierne beditt, for hues ieg nogenn tid kannd forschylde mett etther, att ther som ther fald nogit sønnderligt nytt fore,

¹⁾ Et „Register og Mandtal“ paa tyske og svenske Fanger, som af Erik Munk blev ført til Bergen og derfra til Danmark med K. M.s Skibe „Falk af Bergen“ og „Enhjørningen“, forsynet med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift, findes i 2 Ekspl. i D. K. Diverse 1481—1571 D II Nr. 152.

attj tha wille were wbesuerit oc schriffue mig, att ieg nogit motte wide, huor legligheden begaff sig ther neder. Oc beder ieg etther giernne, i icke wille fortenne mig, att ieg bemøder etther her mett; kiennde Gud, wiste ieg wdj nogenn maadhe att bestille eller wdrette for etther vdj thennde lanndzennde, wille ieg ther thill findis mer ennd willig. Her mett etther Gud almegtigste befalindis. Heylwig¹⁾ lader oc sige etther mange gode natter. Datum Bergennhus thennd xiiij. augustj aar etc. mdlxiiij.

Erich Rosennkranntzs.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbiurdug mannd oc strennge ridder her Mogenns Gyldennstiernn till Stiernholm, min kiere frennde oc besønnderlig gode wenn, ganndsche wennligenn tilschreffuit.

Anamet fra Erick Rossenkrands 13. september.

371.

Varberg, 19. August 1564.

Claus Fontein til Mogens Gyldenstjerne.

En svensk Styrke har gjort Indfald over Grænsen og har brændt og plyndret. Danskerne har derefter gjort et Indfald i Sverrig, slaaet Svenskerne, gjort Bytte og taget Fanger. Man agter at hjem søge nogle svenske Adelsmænd paa deres Gaarde.

Mein willig dienst zuuornn. Edler, gestrenger vnd ernuester her stathalter, besonder gunstiger her vnd forderer, ich kan euch nichtt vorhaltenn, das ein schwedischer lensman, Bente Ericksen genannt, in die 600 Schweden bey sich gehaptt vnd in kon. may. zu Dennemark etc., vnsers gnedigistenn hern, landtt gefallenn, etzliche gartenn weggebrannt, auch was sie bekommenn, mit sich weggefuert, welches wir erfaren, seint alsbaltt denn 17.

¹⁾ *Hans Hustru Helvig Jakobsdatter Hardenberg.*

disses monats außgefallenn vnd den feint angetroffen, welcher sich erstlichen zur kegenwer gestalt vnd eine feste klippe innegehaptt, daruonn wir sie mitt gotlicher hulfe gebracht. Der capitein spricht, er wolle dieselbe klippe mitt seinen Schotten fur des Schweden gantze machtt erhaltenn. Der lensman aber ist als ein feltfluchtiger man vonn stundt an entritten vnd die baurenn in die schantze geschlagen. Seintt also in die ij^e Schweden auf der walstatt bliebenn vnd viel uorwundett wordenn. Die Schotten seint, Gott lop, vnuerserigett wieder anheim kommenn vnd nichtt mer als 8 pferde verloreenn vnd in die 100 ochsenn vnd kue, auch 60 pferde vnd modere¹⁾ mitt sich bracht. Der capitein ist ein wenig in die rechte handtt verwundet, aber nichtt ferlich. Benedictus Burgerj, ein junger predicant, her Birrj y Sutebu²⁾ son sampt andernn zehen Schweden seint gefangenn. Wir wollenn mitt Gottes hulfe baltt wieder aus vnd her Juste Olefsen paa Ørstein³⁾, Niels Ribbinck paa Schwens-
torp heimsuchen vnd einen roten han aufs haus setzen. Das hab ich euch, deme ich zudienenn willigk, nichtt sollenn vorhaltenn. Datum Warborch denn 19ten augustj anno etc. lxiiiij^{ten}.

E. w.

Claus Fontein.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlenn gestrengenn vnd ernuesten her Magnus Guldensternn rittern auf Stirholm, ko. may. zu Denne-
marcken etc. stadthalternn, meynem gunstigen hern vnd forderernn.

Anamet ten 30. augustj fra Claus Fontein.

¹⁾ *Nedertysk: Moder, Hoppe.*

²⁾ *I C. W. Skarstedt: Göteborgs stifts herdaminne omtales S. 771, at en vis Börje 1542 var Præst i Surteby i Marks Herred; maaske er dette ovennævnte her Birrj i Sutebu.*

³⁾ *Gustaf Olsson Stenbock paa Øresten, Vestergötland.*

372.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 22. August 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han trøster Mogens Gyldenstjerne i Anledning af dennes Hustrus Død og raader ham til at kalde sin Datter Sibylle til sig.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 96.

373.

Nyborg, 24. August 1564.

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender nu efter Kongens Befaling det Øl, som Bønderne skal levere, og har støvnet Baadsmændene til næste Dag, da de skal drage til København.

Sønning hiillsenn ether nw och althiid forsennt mett Wor Herre. Kiere fader, tacker ieg ether ganndske weluilligenn och gierne for allt ære och gott, som i miig wdj mannge maade giortt och beuist haffuer, huilckett ieg althiid ganndske weluilliigenn och gierne will finndiis wiillig thett att forskiulle wdj alle the maade, jeg ether tyll willig och gode kannd werre. Kiere fader, giiffuer jeg ether ganndske weluilligenn thilkiende, att ieg haffuer faaiitt konng^e maii^s min allernaadiigste herris breff, att ieg strax skulle framskicke thett øll, som bønderne her wdj lannditt skulle wdgiffue. Saa er same øll nu aldsamenn jnndskiiffuett, och ther som winndenn wiill føiige thenum, skall thett komme fram thett allerførste mouligt kand werre, och some skuder er allt lenge siiden aff loffuett mett nogitt aff samme øll. Samelediis fiick ieg och konng^e maii^s schriiffuelse om botzmennd att forskickiis tyll Kiøbinnghaffnn. Saa haffuer ieg bestillitt, att the her skall forsamliis i morgenn, och siidenn skulle the straxens drage aff aldsamenn och fylgis att tyll Kiøpnehaffnn. Huis ieg wdj nogenn maade kannd

bestiille nogitt for ether i thenne landtzennde, thett i kand haffue thieniste och gott aff, skulle i althiid finde miig gandske weluilligenn tyll, som ieg this pligthiig er. Hermett ether Gud beffallenndis. Schreffuitt paa Nyburg thenn xxiiij. dag augustj aar etc. mdlxiiij.

Eskiill Gøie.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig och welbyrdiige mannd och strenge riidder her Mogenns Gyllenstiernn thiill Stiernholm, kong^e maiit^s statzholler wdj Køpnehaffnn, synn kiere fader och besønderlige goude wen, gandske welluilligenn thilschreffuit.

Anamet fra Eskyl Gøye 6. augustj.(!)

374.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 24. August 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sygeligheden paa Flaaden. Naar Lybækkerne har provianteret, vil han søge Fjenden. Han har tilskrevet Børge Trolle om Mangler paa Flaaden. Med de Skibe, han har, vil han næppe længe kunne holde Søen. Om Provianteringen paa Flaaden.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 98.

375.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 28. August 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Provianten; fra Steffen Loitz er der kommet Tilførsel af Øl. Rygter om tre fra Flaaden skilte Skibe. Om de svenske Fanger. Han har Skibe ude for at udspejde den svenske Flaade. Har modtaget Breve fra Birgitte Gjøe. Ønsker at erfare Kongens Vilje, om han skal hærge Øland. Naar Proviansskibene har losset, vil han søge Fjenden.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 100.

Paa Fortuna under Bornholm, 28. August 1564.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Søsteren Sofies Optagelse i Maribo Kloster. Han lover, at Mogens Gyldenstjerne ikke skal faa Sorg af ham. Om Povel v. Saras Kiste. Jørgen Brahe er kommet tilbage til Flaaden. Takker for de tilsendte Ting. Beklager, at Faderen har sendt sine Døtre bort, da de maaske kunde hjælpe denne. Om Klæder til ham.

Sønlig kerlig hellßenn eder nu och altid tilfornn sendtt met Gud, Vor Herre Jesu Cristo. Mind kere fader, be-tacker ieg eder storligenn for all den ære och godhet, y mig fra mind første barndoms tid giort och beuist haffuer, huilcked eder den alsommegtiste Gud vell belønne vil, fordj dett icke y mind magt er att sligth forskylle. Mind kere fader, giffuer iegh eder sønligens att vide, att iegh haffuer fonth eders schriffuelse, vdaff huilcken ieg for-stander, att y [n]u ephther mind salige moders døtt haffuer indgiffuett mind søster Sophia y Maribo kloster, huilcked ieg vel tror, att hund icke vorre kommett der ind, haffde hund icke selff hafftt skyld vdj. Mind kere fader, schriffuer y nu ochsaa, att eders sorrig skulle vore tiss støre, om eders børnn, de y haffue nu igen, icke ville skicke den-nom vel. Mind kere fader, ville vy haffue gott y him-melen och paa iorden, da maa vy vel tencke til att glede eder och icke gøre støre sorrig, ynd y haffue nu; dogh kand ieg icke loffue for andre end for migh. Saa santh hielpe migh Gud, ieg skal aldrj gøre dett, ieg kand tencke, att y skulle faa nogen sorgh for mine gerningers skyl, och der skal iegh visst trachte ephther, saa lenge som der er varmth blod y migh. Ieg skal och lye eders raad ad och fly dett saa, att bode Gud och menniscken skal verre mig gode och vel lide migh. Haffuer iegh och talett medtt Poffuel v. Zara och sagth hannom dett, y schreff mig til om hans kiste, huilcked hand haffuer slett ingenn sorrig for. Mind kerre fader, giffuer ieg eder och søn-

ligens att vide, att Iørrenn Brade er kommen hid til floden til vos, och haffuer handt fonth sitt skib igen, och Peder Munck er kommen der aff, oc er her ingen skibs borde hos vos, men ieg bliffuer elligeuel y den befalling, Herloff haffuer fonth migh, och nar dy skib kommer hid, der er for Købnehaffn, da vil omeralen sette Peder Munck til end høffuedtzmand paa itt aff dennom. Ieg loffuer eder dett, att ieg vil saa holle mig y mitt befallingh och lige saa for fienderne, nar vy kommer til dennem, att ieg selffuer skal haffue ære der aff oc y medtt Guds hielp glede och trøst der aff. Mind kere fader, betacker ieg eder storligen for dett feltegen och for dett par handscke och tu par sko, som y sende mig nu. Mind kere fader, formercker ieg vel, att y haffue sett mine søstre fra eder, huilcked migh gør retteligh ondt, att der er nu ingen aff dennom, som kand hielpede eder endten y end maade eller anden; ieg tror vist, att end kand aldri faa saa trott folk y sind tieniste, som ett barn kand verre sine foreldre. Haffde ieg schreffuett mind søster Karine til, att hund skulle sende migh mine kleder, de ieg haffde fonth hinde att gemme, mend de erre inge lugth nere paa eders gord y fadde burett, och haffuer ieg indted anditt end mine gamle sorte hoser och de graa buxer och den graa kiortel. Ville y vel gøre och giffue nogett til kleder, da giorde vel(!), och ville ieg gerne haffue bedett eder der om. Lader Cristoffer Monsen sige eder mange m gode netter. Den alsommegtigste barmhiertige Gud beuare eder karsck och helbred nu och til euig tid. Amen. Scriffuet pa Fortunen vnder Borringh holm den 28. augustj aar 1564.

Eders søn

Franciscus

Gyllensternn.

(Bagpaa: 2(!) Segl og Udskriften:)

Erligh och welbyrdigh mand her Mogns Gyllenstern til Stierneholm, mind kere fader, sønligen sændis dette breff.

377.

Paa Admiralskibet under Bornholm, 31. August 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Flaadens Forsyning med Tovværk og Skyts. Den svenske Flaade ligger i Kalmarsund, hvorhen den samlede Flaade agter at sejle. Sygdom forringer stadig Mandskabet. Om de tre borteblevne Skibe. Planer om at opsnappe den svenske Kansler Nils Gyllenstjerna. Lybækkerne har atter beklaget sig over Sejladsen paa Riga. anbefaler Skipper Just Meinerts Hustru til Fritagelse for hendes Indkvartering.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 101.

378.

Paa Admiralskibet under Bornholm, 2. September 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Grund af Modvind ligger Flaaden endnu stille. Han trænger til Mandskab, og der vil snart fattes Proviant. Sender tomme Tønder hjem. Admiral Frederik Knebel er formedelst Sygdom sejlet hjem til Lübeck og er afløst af Kampferbeck.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 103.

379.

Amsterdam, 7. September 1564.

Johan Gilllesen Falckner¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har bestilt 300 Ruller Boldavid hos ham, men da en anden nylig har sendt 200 Ruller til Helsingør, har han foreløbig kun købt 100 Ruller, som han snarest sender. Hvis man vil have mere, beder han om Besked derom. Med et færøsk og et islandsk Skib har han afsendt Kul.

Eeyn dynstlych erbyedyngne aen myn ghunstychgen heeren. V. l. sol gelyeuen soe wetten, dat jck onsen genedych here k. ma. scryeuent ontfangen heb, gedacttyrt den 22. augustee²⁾, om dryehondert rolle frans boldaeuyt;

¹⁾ *Brevskriverens Navn gengives som Regel som Johan Gilllesen Falckner; hans Underskrift er imidlertid: Jan Jelyssen Valkener.*

²⁾ *Se K. Brb.*

soe heft hyer en, der genampt Aedreyaen Paeu, vor vertyn daegen afgeschept tuehondert rollen boldaeuit an den tollener toe Helsenøer toe behoef k. ma., soe dat jck nyet wet, of jck dar noch drehondert toe sol senden of nyet. Soe heb jckt vort besste angesyn an de hohe bat toe Antuorp om en hondert rollen boldaeujt; de sol jck mytten alder jersten afschepen. Soe v. l. dan mer begeeren, wylt mey mytten alder jersten laeten wetten. Jck wyl meyn beste vlyt vorueenden, dat mey moegelyck js. Mys beuelende Got den heeren, de v wyl spaeren zaelych vnd gesont. Dattom Amsterdam den 7. september anno 1564.
Jan Jelyssen Valkener.

Item jck heb dat fersse schyp de Valck vol collen geschept.

Item dat jeslanse schyp de Jomfrou oeck 63 haet collen geschept. Got laette se myt beholden reysse toe huscoemen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erentfesten edelen strenghen her her Manghnus Guldennstern tot Sternholm, och k. may. statholder tot Coepenhaegen.

Anammet ten 17. septembris.

380.

Hemmeslev, 8. September 1564.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget Esterretningen om Moderens Død og beder Faderen ikke sørge for meget. Han er i Lejren i Hemmeslev. Danskerne har plyndret i Sverrig, men den største Skade har de gjort i Halland. Greven er forsvundet, og hans Ryttere vil ikke blive. Danskerne har faaet lidt Penge til Laans, men det forslaar ikke meget.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, Vor Herre. Kere fader, tacker ieg eder for alt goet, som y mig be-

uisst haffuer oc ennu dagligen beueser, huilket ieg skal altid vere eder til tieniste oc vilge, som bør(!) oc plicteg er att gøre. Kere fader, har ieg intet kunnet forholdet att skriffue eder til, huicket ieg haffuer spurt, att den alsom mectiste Gud hand haffuer kallet min kerre moder aff denne forgengelige verden, huilket Gud beret vos arme børnet, om ieg motte siget for Gud, men den almectiste Gud giffue henne den euige salighedt oc vos, nor vi skulle skilles her fraa. Gud hand ved, horre suarligen ont dett gor mig icke alsomeniste for vors skyld, men aller mest for eders skyld. Denn alsommectiste Gud hand kand best hielpe baade eder oc vos, huilket ieg ingen tuiff paa haffuer, saa framt som vi ville troet oc kalle paa hannom. Den gode Gud hand spare baade eder oc vos effter sin guddommelige vilge. Gud ved, att vi erre elendige, om eders hoffuett kome nogett att, huilket Gud forbiude, oc der for, kere fader, beder ieg eder nu for Guds skyld, att y ville betenck vort beste, vos fatege børn. Kere fader, ieg vil nu intet skriffue eder mere til her om, men haffue eder oc mine soskin den alsommectiste Gud befalindis. Kere fader, tager eder ett let sind for oc gremmer eder icke for møgett, tii Gud haffuer giortet, oc hand vill haffue sindt vilge. Kere fader, maa y nu oc vide, att vi ligger vnner Hallens aaß y Hennislø¹⁾ to mile paa denne sien Lauholm, oc haffuer vi giort en merkelig regse inde y Suerrige annett end røffuet oc brent, oc den største skade haffuer vore egne giort y Halland med fee oc kueg, huelket Gud straffe greffuen²⁾ der for. Oc er hand saa gott som dragen hemmelig fraa vos, oc siger hans ryttere, att de vilge ingen lunde bliffue for penninge oc prouiants skyld, oc om de kunde end faa deris penninge. Oc haffuer vi Danske nu faaet laane

1) *Hemmeslev, Hogs H.*

2) *Grev Günther af Schwarzburg.*

peninge, kun fire mark paa hesten, oc fa icke y lang tid iegen; der kand mand icke holde seg lenge med. Gud hand ved, naar vi heeden skulle. Gud giffue vos en god enne her paa. Her med vill ieg haffue eder den alsommectiste Gud befalindis. Schriffuet y vort lejjer Hennisløff den anen vor froue dag anno 1564.

Henrik Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Till sin kere fader her Mons Gyllenstiern til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

Henrick Giildenstiern.

381.

Paa Fortuna under Bornholm, 13. September 1564.

Frans Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sundhedstilstanden blandt Skibsofficererne. Fetaljeskibene er ankommet. Julius v. Sara er ankommet til Flaaden og taget ombord paa Krabaten af Broderen Powl. Det vides ikke, hvad han har gjort.

Sønligh kerlig helsend eder nu och altid forsendt met Vor Herre Iesu Cristo. Mind kere fader, kand ieg aldri fultacke eder for alt gott, som y mig beuist haffuer, huilcked eder Gud vel belønne vil. Saa giffuer iegh eder sønligen att vide, att wor amiral och vore andre høuitz-mend erre end nu vel til pas, Gud ske loff derforre. Den euige Gud vnde vos dett samme til eder och alle de andre vores krigss folck, som paa landett erre, att spørre. Mind kere fader, kand ieg icke forholdett att schriffue eder til, epther dy att migh stedes bud, enddog her er end nu indted synderlight. Dog giffuer iegh eder sønligen att vide, att dy fitalle skib erre komne, som y sende vos, och begynder vy flux att tage fitalle ind paa vore skib. Nor vy haffuer fitallen inde och vinden vil blese vos til ville, da drager vi hen mod Øland och ser,

om vi kunde finde fienderne der eller saa snarth brender Ølandt slett aff. Mind kere fader, giffuer ieg eder och ydmygeligen att vide, att Iulius von Zara er kommen hid til floden, och tug hannom end aff vore pincker vnder Blegind, och h[and]¹⁾ kom hid saa vnderligt, att ieg icke [kunde] kende hannom; hand kom lige som end h. . . . , och haffde hand lett ragett slett skeggedt aff sig, paa dett ad man icke skulle kende hannom. Der hand kom til vos, da tog Herloff hannom alene for sig och sende strax bud epther Poffuel von Zara, tog broderen hiem med sigh til Krabaten²⁾. Dette gick saa stille aff, att ieg kand icke schriffue eder dett vist til, huad hand haffuer bedreffuet. Y kunde dett bedre forfare, end ieg dett kand schriffue; dog hørde ieg vel aff Julius, att hand sagde, att hand var tuongen til dett, hand motte gøre. Mind kere fader, haffuer ieg nu indted andett synderligh, att ieg kand schriffue eder til paa denne tid, men vill nu och altid haffue eder den almegete Gud befalett baade til lif och siel. Amen. Datum Fortunen vnder Borringholm den 13. dag sep. aar 1564.

Franciscus
Gyllensternn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyrdigh mandtt her Magnus Gyllensternn tyll Stierneholm, mind kere fader, sønligen sendis dette breff.

Anamet ten 19. dag.

¹⁾ Et Hjørne af Papiret er afrevet.

²⁾ Et af Flaadens Skibe, paa hvilket Poul van Sara var blevet udnævnt til Chef 14. Marts 1564.

382.

Halmstad, 13. September 1564.

Povl Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Om 8 Falkonetter. Han har ikke modtaget de til ham afsendte kgl. Missiver. Om Forholdene ved Grænsen. Borgmestre og Raad i Halmstad nægter at stille Postheste og Vogne til Befordring. Han beder Mogens Gyldenstjerne udvirke et Kongebrev til dem om Befordring.

Myn vænlighe helsen met Gvd. Kyære hær Maaens, gyffer yegh eder vænlighe ad vide, ad yegh har become ederss skriffellse, oc dær hoss k. m. breff, ynde haalldess, ad yegh till megh skvllde aname dy viij falkenetter, som kogelligh(!) m. hær har staaendess, oc dænnem met deress till behørregh lade for varre, hvilked yegh oc allde rede har latt anamed, saa det skall vell bliffe till stæde saa møged, som yegh dær aff har ffaaend. Kyære hær Maaens, ssaa for melder oc ederss skriffellse, ad y sændder megh noglle k. m. breffe, y hvike yegh videre skvllde for farre kogelligh(!) magestat ville, oc y vdy ederss skriffellse oc megh for maner, ad yegh dær y vill bestille, saa megh mest mvligt ær, oc ad yegh oc skvllde skriffe eder till, hvrrre alldtigh(!) till gaar, nar ffolked drager opp; saa giffer yegh eder vænlighe ad vide, ad slighe k. m. breffe ærre megh icke till hande komen. Kyærre hær Magness, indtted sinderligtt ved iegh ad skriffe eder, andett end dy ffogeder hær y grændsen y Sværi haallder fast tigh(!) met binderne oc s[a]mler dænem till hoffe allde vegne paa grændserne; dogh har dy ænd nv igen(!) sinderligh skade gyortt voss hær y Sinddre Hallend, syden ad krigess folked drogh hær fraa, mæn dy trver voss hvær dagh ad ville kome. Yegh har ladett dy danske skitter oppe mod lande mærked ad aff være, hvess mvligtt kand være. Y Nøre Hallend y Feyre hæred dær har dy Svænske deress egen ville, oc vorre bindder føre dænem gyen gyærd opp

till lande mærked. Gvd alld megttegh vill yegh beffalle eder. Aff Hallm stad met hast dænd 13. septæmber 1564.

Paavell
Hvittfeld.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Ærligh och velbirdegh mand och stræge(!) rider hær Magness Gylldenstyærn till Styærnhollm, k. m. foraardened statthollder paa Kyøffenhavn, mynd syndderligh gode væn, vænligh tyllskreffenn.

Kere Hans¹⁾, ieg sender etter tette breff, at i se, huor tyl gar.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kyære hær Magness, yegh har icke kundtt bevilled disse gode hærre bormester oc raad till hær y Hallm sted, ad dy ville ffor ederss pass bord for skikke nogell post heste ellder vogne, ffor dy ad dy beroffe dænem paa yett k. m. breff, som dy har for værfied, før dænde feyde begindttess, oc ænd nv staar paa same breff oc icke ville fførre ellder flitte k. m. folk, som komer hid bode aff Naare oc andersted, som vell maatte ske, ad k. m. oc riged magt paa ligendess ær, oc k. m. kand icke være allde vegne till rede met sitt pass bord y dænde tyd. Kyære hær Maaens, ad k. m. villde skriffe dænem till, ad nar k. m. statt hallder eller hans naadess læns mænd dænem bessøgendess vorder met breffe till hans k. m. eller eder, ad dy villde dænem førdre met heste eller vogne, bessinderligh dænem, som norden aff komer. Yegh villde gyærne hielpe; nv ær det aff brændtt, det yegh hade y Snidstrop synden opp till byen; och dænd by Klakerop, ssom yegh hade y læn aff k. m., dænd har hans k. m. for lændtt borrerne hær y byen,

¹⁾ Formodentlig Hans Skovgaard.

ssaa dy tør icke klage, ad dy yo har mark nok ad haallde heste aff. Yegh har nv paa aatte dagess tid ffaaend ij aff mine kliper bortt till post paa k. m. vegne oc har icke ænd nv ffaaend dænd yæne y giæn.

(*Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.:*)

Pouel Huytfeld.

383.

Laholm, 16. September 1564.

Peder Skram til Mogens Gyldenstjerne.

Om Svenskernes Indfald i Isolt Len. Han beder om 100 danske Bonde-skytter; Almuen kan ellers ikke holdes sammen. Befolkningen i Fjære Herred er usikker. En Del Svenskere er samlet ved Halmstad. Han beder om snarligt Svar.

Wenlig helßen tilforen skreffwett med Gud. Kere her Mons, synderlig gode wen, nest alle wenlige tacksygelisse fore alltt gott etc. giffwer jeg teg ganske wenligen att wede, att nu vdi fredags syst forgangen ta giorde te Suenske nogen indfald i Ioltt(!)¹⁾ len oc strax jnnen lande merckett i same len røffwett oc brende en gaard ij eller tre oc gaff tønnem saa frem berre i mod Isoltt by i ett entorp att røffue. Ter bleff woor wagtt tønnem war, som ieg hagde ther legindis mett nogne aff myne tienere, jeg hagde ter legindis hoss wactten, oc te strax skøde løss i wacten oc ringede klaaken, epter som jeg tønnem beffalet hage, atth menige allmue her i herredet, som jeg hafde legindis forsamlede ved Skannrød, ted hørde oc kom strax til wacten oc gaffue seg til same torp. Oc ty Suenske gaff strax flocten, doch bleff en bone eller iij saare oc døde, oc bleff en hest skott vnder ten suenske døris høffuedsmand, oc ter mett gaffue te flutten her aff landett oc jnd i Nore herrit i Helsingborig len i Fauoltt²⁾

¹⁾ *Isolte Len, Halland.*

²⁾ *Fagerhult Sogn, Nørre Asbo Herred.*

sougn. Huad skade the ter giorde, for ser jeg meg til, att Biørn Kaass har teg skreffuett. Kere her Mons, ter fore er jeg gansk kerligen begeryndis, att tu wylle fly meg ett c aff te bone skøtter, som nu ere komen aff Judland, att jeg motte thønno her bruge i blantt allmuen. Jeg will lade tønno forlege oc fly tønno til føringe, oc mett Gudz hielp oc allmues hielp, for jeg tønno, skall jeg forhindre te Suenske att gøre nogen skade her i lenett. Ty jeg kand icke fuldellige fange allmuen i brug, vden jeg haffwer nogne fremede hoss tønno, for te ere her saa røffuede oc fratagne att(!) te Tyske, att te haffwer inted att veye tyll etc. Saa beder jeg teg ganske wenligen, att tu vell hielp meg til, att jeg konne fange j^e entten aff Juderne eller andre danske karlle, som vylle handle seg noget vell hoss allmuen; ty Poll¹⁾ tør jngen slepe aff Halmsted, vden hand ter haffuer kon. matt^s eller tyn befaling paa. Ty tror jeg teg saa well, att tu flyr meg noge, ty tu kantt aller tro, saa vraadig allmuen er, for te ere saa onne²⁾, saa jeg haffwer hafft stor vmage, att jeg kune haalle tønno samens i tesse forgangen otte dag, huelkett doch vor til døris egen staare gaffn. Tesligeste er en stor haab aff te Suenske forsamlede man aff(!) i Wessbo offwen fore Halmsted, oc huer haffwer xiiij dages kaast mett seg. Huortt ty well, wed mand end nu icke, oc ter er tend Topery³⁾ hoss tønno. Kere her Mons, hure leyligheden seg begiffwer offuen for Warberig, forser jeg meg til, att Hans Holk har teg skreffwett, oc som meg er sag(!) i sandhed, er til beffrøcttindis, att te i Fere heret gøre ett mett te Suenske etc. Kere her Mons, hues jeg wyder kand i sandhed forfare oc mackt leger paa, skallttu strax fange myn skryffwelsse om, oc

¹⁾ Poul Hvitfeldt.

²⁾ Læsningen er tvivlsom; maaske skal der læses: arme.

³⁾ Las Toperyd, svensk Befalingsmand i Smaaland; se H. Rørdam: *Histor. Kildeskr. II, S. 85.*

beder jeg teg gerne, att tu vyltt scriffwe meg suar til jgen mett første bod, teg stedis, om ter er nogen fortrøstning att fange nogen skøtter. Jeg vell altyd gerne gøre, hues teg kand kome til gode. Her mett well ieg haffue teg Gud aldmectigiste beffalendis. Datom Lauhom(!) ten xvj. dag septembris ar mdlxiiij.

Peder
Scram rider.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbyrdig man oc strenge ryder, her Mons Gyllenstiern til Stiernholm, kongelig matt^{ts} alles woress naadigiste herris stattholdere i Købynghaffn, myn synderlig gode wen, ganske venligen i egen hand.

Her Per Skram beger folck hos bønderne.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. II, S. 66 ff.

384.

Paa Orlogsflaaden under Bornholm, 16. September 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han er beredt til at lette, men hindres af Lybækkerne, der venter Tilførsel af Proviant. Han har afsendt Skibe til Stralsund og Lifland. Mangler paa Flaaden. Anbefaler Christoffer Mogensen Handingmand og Oluf Kalips, der har faaet Hjemlov, til Mogens Gyldenstjernes Velvilje. Andre Meddelelser om Vanskeligheder paa Flaaden.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 108.

Bilag:

Brev fra Peder Hvitfeldt til Herluf Trolle, dateret: Paa Mercurius 12. September 1564 (tr. som Nr. 106 smstds.) og Kopi af Herluf Trolles Brev til Borgemestre og Raad i Stralsund, dateret: Paa Admiralskibet Fortuna 14. September 1564 (tr. som Nr. 107 smstds.).

Varberg, 17. September 1564.

Hans Holck til Mogens Gyldenstjerne.

Han tilstiller Mogens Gyldenstjerne Breve til Sten Eriksson Leijonhufvud og til Fru Susanne Bølle. Et hollandsk Skib er strandet ved Fjære Herred; da Skipperen har solgt Salt til de svenske Bønder, er han blevet fængslet indtil nærmere Besked. Svenskerne ligger tæt ved Varberg. Han beder om Forstærkning.

Vennlig helsenn nu och althiid forsenntt mett Gud. Kiere her Mogenns, synnderlige gode wenn, thacher jeg ether ganndsche wennligen och giernne for alltt gott, y meg althid giortt och beuist haffuer, huilchett ieg althid giernne met eder forthienne och forskiulle will, mett hues gode y min formuge werre kannd. Kierre her Mogens, ether well forthenncher, att ij nogenn thiid siden forledenn schreff meg tiill, om saa war, meg kom nogenn breffue tiilhennde, som her Stheenn Ericksens frw¹⁾ haffde schreffuett hanum tiill, att ieg sidennn wille forskiche denum tiill ether, sa er nu vdj dagh komenn meg nogenn breffue tilhennde, som fru Ebbe haffuer schreffuett her Steenn tiill, huilchett breff ieg effther eders schriiffuelse tiill sennder, och ther hos ett breff, somm er frw Swsanne Jacob Brochennhusis²⁾ tiill schreffuett, och iche ieg wed, huem thed haffuer hennde tillschreffuett. Kierre her Mogenns, maij viide, att enn iij dage sidenn er her komenn jett hollennder skiiff jnnd for lenett wed Fierreherritt och sthøtt paa ett blennd skier och sidenn forloßitt och solld nogenn suennsche bønnder nogett salltt. Derfor haffuer ieg opholldenn hanum paa enn rett, til saa lennge jeg fanger kong. mths. willie at wide, huorledis jeg meg ther wdj widre forhandle skall. Och

¹⁾ Ebba Månsdotter Lilljehöök.

²⁾ Susanne Bølle Eilersdatter. Hendes Ægtefælle Admiral Jakob Brockenhuus blev taget til Fange af Svenskerne 30. Maj 1563 i Kampen under Bornholm og sad endnu i svensk Fangenskab.

haffuer jeg schreffuett kongl. mtth. same mening thiill, att der som hans naade iche er tiillsthedde, att ij daa wille giffue meg enn beskeed ther paa, huor ther skall widre forhandlis mett. Och er her jnnthett synderligt att schriiffue ether tiill paa denne thiidt, anddett end the Suennske liger forsamlitt her strax offuen for, som the alltt dette aar giortt haffuer, och denum nu dagligenn forstercher. Och war thed saare nøttigt, att her endnu matthe kome op j^c Dansche hesthe, daa wille wij well forbedde thette lanndt; der som thed iche skeer, da er thed beffrighenndis, atth the slett affbrennder och wd-pluster dette land igien. Vdj hues maade jeg kannd werre ether till willie och thienneste, will ieg althid ther findis goduilgenn tiill. Her mett will jeg nu och allthid haffue ether thend allsommechtiste Gud beffalenndis. Datum Wardbierg slott thennd xvij. dag septembris aar etc. mdlxiiij.

Hanns Holck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlliig oc welbiurdige mannd oc strenge riider her Mogenns Giuldennstierne till Stiernholmm, kong. mts. min allernaadigste herris stadtholler, min synnderlige gode wenn, ganndsche wennligenn tiillschreffuett.

Fra Hans Holck, anammet ten 21. dag.

386.

Nyborg, 17. September 1564.

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Udbudsfolk fra Fyen, Langeland og Taasinge og beder om, at de maa blive beholdt i Tjenesten.

Sønliig hiilsenn nu och althiid forsenntt mett Wor Herre. Kiere her Mogenns och kiere fader, thacker ieg ether gandske weluilliigenn och giernne for ald ære och goude,

som i mig wdj mannge maade giortt och beuist haffuer, huilckett jeg althiid gandske weluilligenn och giernne forskiulle wiill mett huis ieg ether tiill wiilliig och goude kannd werre etc., som ieg ether plighthiig er och i well forskyltt haffuer. Kiere fader, giiffuer jeg ether ganndske weluilliigenn tilkiende, att jeg nogenn thid siidenn forledenn fiick konng^e maii^s breff¹⁾ om wdbutzfolck, thenn thiennde mand offuer ald Fyenn, Lanngeland och Thosing att skulle wdthage och forskickiis thiill Kiøbinghaffnn, saa giiffuer ieg ether nu ganndske weluilliigenn till kiende, att ieg nu sennder thenne breffuisere Morthenn guldsmedtt offuer thiill ether mett same wdbutz folck, som hannd wiidere skall berette ether. Och sennder ieg ether ther hoiiss eth klartt register och manndthall paa theriis naffnn och huor the haffuer hieme. Saa beder ieg ether giernne, attj wille lade same folck gaa om kringg slothiid, och i sielffuer wilde besee thenum och the anndre, som ther thilforne kom. Bleff ther ein partt aff t[he]²⁾ beste hiem forloffuitt, attj wille well giøre och la[de] thiisse alle samen bliiffue; thij ieg forseer mig er well thett folck, som skall werre duellii ther thiill, thij ieg haffuer wdthagett the b. . . . ieg kunde offuerkome, och ieg sielff dragett igienom alle landene och tha. wdtt aff huertt leenn i seer. K. alle the maade, jeg kannd thiene ether, thett i kand haffue thienist och gott aff, skulle i althid finde mig gandske weluilliigenn thiill, som ieg ether plighthiig er. Her mett ether Gud beffallenndiis. Lader Sibille³⁾ ether siige mannge thusind goude nether. Schreffuitt paa Nyburg thenn xvij. dag septembris aar etc. mdlxiiij.

Eskill Gøie.

¹⁾ Af 25. Juli 1564, se K. Brb.

²⁾ Et Hjørne af Brevet er afrevet.

³⁾ Hans Hustru Sibylle Gyldenstjerne.

(Paa et løst Stykke Papir: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig och welbyrdiige mannd och strenge riider her Mogens Gyllenstiernn thill Stiernholm, konnge^e mait^s stadzholder wdj Kiøbinghaffn, min kiere fader och besønderliige goude wen, gandske welwilligen thiilschreffuet.

Om vdbuds folck af Fiin.

387.

Trondhjem, 20. September 1564.

Herluf Skæve til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Skibet med Fetalje. Der har hersket Hunger og Dyrtid, saa at han har maattet sende Knægtene til Oslo. Nu kommer de næppe tilbage. Forholdsregler mod mulige svenske Angreb. Bønderne er uwillige, og Aarsknægtene vil kun tjene deres Aar ud. Han mangler Klæde. Befolkningen vil ikke tage mod Klippinge. Kannikerne har forladt Byen for at undgaa Indkvartering. Det ovennævnte Skib bedes sendt derop igen til Foraaret. Om Svenskernes Bevægelser.

Mynn ganndtz^e wennlig kierlig helsenn nu och altiiddt forsendtt met Wor Herre. Kiiere her Mogens, frende oc sønnderlige godeuen, bitacker jeg eder ganndtz^e kierligenn oc giernne for møgett ære oc gott, som y mig giortt oc beuist haffuer, huilckett jeg giernne will fortiene y huis made jeg kandtt. Kiere her Mogens, disligiste bitacker ieg eder for dett skib, som y nu forskickiiddt hiiddt tiill byen till konnge^e maytts. krigsfolcks wnnderholling oc tiisse fattige borger, oc kom dett oss rett well till passe; thj her wor stor nøddt oc breck for handen for meell, mailtt oc homle. Kiere her Mogens, som etter well fortincker, att jeg tillforne haffuer skreffuet etter till, att ieg haffuer for hunger oc dyrtidtt skyldtt forloffuidtt the knecte att drage her fra oc till Ouslo, nu, Gudtt haffue loff, er thett nogett bedre for fitalie. Saa haffuer Jacob Windtz skreffuett Cortt Glaesnap oc Gertt

vann Strole¹⁾ tiill, atte skulle g[iffue] thennom her op igenn till oss mett theriis knecte; tha kom wor budtt till bage igenn, oc wii jngen suar haffue faaitt fra thennom. Jtem nu haffuer Jacob Winds oc ieg forscreffuit thennom till paa ny, atte skulle forskiicke oss hiidtt tiill bage igenn ett honnderiitt hageskytter, oc haffuer wortt wisse budtt hoes thennom, oc tuiffuell wy paa, att wy skulle faa thennom hiidtt tilbage igen, for wy icke till forne haffue hafftt vnderholding till thenom, oc borgeren eller bøn-derne haffde paa thenn tidtt huerckenn øll eller brødt, oc ieg icke po same tidtt haffde att wnderholde thennom medtt, men mett stor nødtt kunde holde tisse mett fitalie, som er tilbage igen. Kiere her Mogens, er oc dagligdags fienderne for handen, saa jeg icke wedtt, huilken siide the wiille komme paa. Oc fiick ieg thiennde fra the Suendske nu y løuerdagis, atte wiille her nedtt; saa forskickett jeg strax op modtt Herdallenn iij^c bønnder oc ther att tage ware paa thennom. Jtem forskickedtt jeg op modtt Jemptelandtt wiidt viij^c bønnder oc nogen aff knecterne mett, som skulle ther tage ware paa fienderne, om the wille giøre ther jndfaldtt, oc disligiste haffuer jeg bønnderne ligenndis alle wegne wnder fieldenne at tage ware paa, saa wy icke wedtt, huor eller nar wy skulle foruente thennom jgenn, oc haffuer jeg altidtt myne kundskab wde. Disligiste tage bønnderne till att bliffue møgett wuillige oc sige mig kortt, atthe wiille icke lenge lade thennom bruge bode for stor giengierdtt, som the haffuer giordtt oc haffue werriitt storligenn offuerfaldett, men Claudius²⁾ wor her, thenn suendske høuitzmandtt. Jtem wndertidenn er jeg paa slottiidtt, oc er ther nu jntedtt wandtt wdj bryndenn, som jeg till fornne haffuer skreffuett eder aldt slotts lelighedtt tiill, oc wnder tiden y byenn

¹⁾ *Hovedsmændene Cort Glasenap og Gert van Strol.*

²⁾ *Claude Collart.*

her y byenn(!) hoes dette møgle folck, for ieg icke al-
tidtt were(!) fra thennom. Kiere her Mogens, siger och
knecterne, att the icke wille thiene konng^e may^{tt} for aars
pending lenger, endtt theris aar er wde, oc siiger Jacob
Winds for mig, att thett er wde fiortendage før jull, huor
ieg epter mig rette skall. Oc wedtt jeg icke heller, huor
ieg bekomme klede till samme knecte, før jeg faar eders
schriffuelse ther om. Tisligiste haffuer ieg stor klammer
for the klipping hoes borger oc bønderne, thi atte icke
wille tage thennom for, huiis knecterne haffue behoff att
kiøbe. Disligiste haffuer jeg spurdt visse thiende, att
Erick Rosenckrandtz icke will tage klipping wdj Bergen;
th[e]r for wed ieg icke, huor ieg ther wdj skall handle
mig. Ther kom tho aff myne karle ther fra, med hues
ieg haffuer køfftt ther till slottens behoff; de haffuer saa
sagtt for mig. Kiere her Moens, sender ieg eder en . . .¹⁾,
bedendis eder gerne, attj wille tage then till tacke . . . Er
icke mere po thenne tiidt. Sameledis, kiere her Moens,
giffuer ieg eder wenligen till kiende, att thett første ther
ieg kom hiid op tiill Trundhiem med krigis folcket, loedt
ieg thenum forlegge, some wdj byen, somme wdj comunett
hoes cannickerne oc presterne, och en partt haffuer ieg
oc wnderhollid her po kongens bekostning. Men ther
canickerne fornumme, att the oc skulle holle nogen tyng
med borgerne, ere de affdragne aff byen huer sine wege,
oc ere borgerne ther for ille till fredz, att presterne icke
skulle holle tyng wdj thenne tiidt saa well som the,
effth[e]r thj the haffue renthe oc indkomst att opbere
aerligen och borgerne haffue inthet th[e]r emodt. Ther
for om eder saa tychte gott och raadeligt att were, att
ieg motthe bekomett kongelige matts. breff oc scriffuelse
till forscreffne canicker, att the och wdj thene tiidt motte

¹⁾ *Blækket er saa afbleget, at Ordet er ulæseligt. Heller ikke Klevenfeldt har kunnet læse dette Ord.*

giøre wndsetning, saa well the som andre, tiill att wnderholle oc herberge en partt aff thette forscreffne krigisfolck medtt oss y wiintth[e]r langt, till Gud wille, att thett kunde bliffue en anden bedre maade. Sameledis, kere her Moens, giffuer ieg eder och wenligen till kende om then skipper, som y hid sende, tha haffuer ieg køpt aff hanum po konge^e matts. wegne mell, brød, malt oc humble, som ieg storligen behoff haffde till thette krigis folck, och haffuer ieg nøigachtigen oc well betalet hanum same vare med andre gode ware efther hans egen begering, saa att ieg er hanum po kongens wegne aldelis inthett skyllig wdj noger maade. Oc beder ieg eder ganske gerne, attj wille well giøre och handle med hanum, att hand wille kome hid op igen po foraaet med slige samme ware, som hand nu hid førde, thj thett er konge^e matts. oc hans nodis borgere oc wndersotte till gaffn oc beste. Her med will ieg haffue eder nu oc altid Gud [allermectigs]te¹⁾ beffalett, oc giører well och siiger eders kiere hustrue oc jomfruer mange m gode natter po myne wegne. Ex kongs gorden wdj Trundhiem then 20. dach septembris anno mdlxiiij.

Herluff
Skaffue.

Sameledis, kiere her Moens, siden att thette breff wor screffuet, fic ieg tiidinge aff Jempte landt, att the Suenske wore po fiellet, och ther the fornume, att ieg haffde sendt the otte hundred krigis folck emod thenum, ere the igen tilbage wigede, oc folcket, som ieg wdsende emod thenum, ere tilbage komen. Mæn fra thett folck, som ieg sende till Herdalle, haffuer ieg end ingen tidiinge foet, huor ther er faett. Sammeledis beder ieg eder gerne,

¹⁾ Skriften er ganske afbleget; kun Bogstaverne te kan læses med nogenlunde Sikkerhed.

attj wille well giøre oc see Anne¹⁾ till gode po mine wegne, oc tyckis miig megett th[e]r wdj were besueret, att ieg er saa langt fra myn hustru oc børn, som ieg will giffue eder th[e]n leyglighed selff att betencke.

(*Bagpaa: Ét og samme Segl 2 Gange og Udskriften.*)

Erlig og welbyrdig mand og strenge ridder her Magnus Gyllenstjerne tiill Stiernholm, konge matts. statholler y Københaffnn, min kere frende og synderlige gode wen, ganske wenligen till screffuet, eller till huem anden, som beffaling haffuer wdj hans frauerelse.

388.

Antvorskov, 21. September 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Der tilsendes ham Skrivelser fra Hertug Trolle og Krigskommissærerne til Overvejelse sammen med de andre Regeringsraader²⁾. Flaaden skal blive ude til St. Mortensdag. Om Udrustning af Fortuna. Mønten skal holdes ved Magt og Axel Urne begive sig afsted med Penge til Krigsfolket. Om Køb af Salpeter. Om Tilførsel til Halmstad. Om Krigsfolket og om Heste til Halland.

(*Paa en Seddel.*) *Om et paatænkt Tog ind i Sverrig. Om Pesten i København, Krigsfolket, Flaadens Folk og Møntmesteren.*

(*Paa en anden Seddel.*) *Om Fetalje til Krigsfolket.*

(*Paa en tredje Seddel.*)³⁾ *Befaling til at sende „Nattergalen“ til Flaaden, hvis den ikke er afgaaet, naar Admiralen skriver til ham derom.*

(*Paa en fjerde Seddel.*) *Om Anbringelse af Baadsmændene i Borgeleje. Skibsfolkene maa paa Grund af Pesten ikke sendes til København.*

Orig. med Kongens Underskrift (ogsaa paa de to første Sedler), paatrykt Segl, Udskriften⁴⁾ og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 24. dag. — T. o. a. L. 8, 132 b. — Tr.: K. Brb. og delvis i Hist. Tidsskr. 5. R. II, S. 602.

¹⁾ *Hans Hustru Anne Brahe Tygesdatter.*

²⁾ *Jvfr. kgl. Miss. af s. D. til Regeringsraaderne (Tr.: K. Brb.).*

³⁾ *Det er tvivlsomt, om disse to Sedler hører til det kgl. Miss. af 21. Sept. De passer fra Indholdets Side til dette, men er ganske vist skrevet med en anden Skriverhaand. Maaske kan den sidste af dem høre til det kgl. Miss. af 24. Sept., se ndfr. Nr. 392.*

⁴⁾ *I Udskriften betegnes Mogens Gyldenstjerne atter som: Statholder paa vort Slot København.*

389.

Antvorskov, 21. September 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Salpeter, om Krigsfolket og om Orlogsskibet Fortuna. Kongen ønsker, at Flaaden skal blive ude til Mortensdag, men Raaderne skal afgøre dette. Om Julius v. Sara og om et Brev fra Carolus Frantzos.

Kiere her Magnus, min synderlig gode wen, jeg fick etthers schriffuelse i affthis oc strax leste thett for kon. mtt. mett alle the breffue, ther hoß ware. Først som i melder om salpetter, ther haffuer min herre schreffuit etther till om, oc forstaar, i faa ther mett att giøre thet beste met etthers schriffuelse till Falckner. Nar min herre kommer i land tho Holsten, will jeg formane hans mtt. ther paa att tale ther om sa[l]petter; dog tror jeg, thet er wuisse att borge paa. Om wortt krigsfolck tror jeg, som Gud, er nu saa ner som tilforne, oc fuldkommelig er min mening, the ere saa langt, som the achte them. Gud hielpe oss.

Herloff Trollis breff haffuer min herre lest, oc forstaar jeg, att min herre effther Herloffs meninge will lade hielpe Fortuna, effther som i ydermere forfarer aff hans mtt. schriffuelse.

Min herre wilde gierne, om thet nogerlunde staar till giøringe, att Herloff mett flaaden skulle bliffue i søen till sancti Mortens dag, ther kunde i vdj raadslagitt sette etthers kaaß effther; dog huad i kunde tencke raadeligt oc kon. mtt. oc riigitt nøtteligt oc gaffnligt, ther mett ramme i til, som tiid er paa, oc ther om maa i alt schriffue hans mtt. etthers raad oc betenckinde til.

Min herre schriffuer nu inthet Herloff till, thj hans mt. stiller vdj etthers oc the andre hans matts. raadz raad oc betenckinde, huor lenge hand skall holde søen mett flaaden etc.

Herloffs breff mett hues flere i mig sende skicker jeg etther her hoss egien.

Julius van Sare¹⁾ thet hand er kommitt aff weyen, er min herre kiertt. Oc jeg formerker, att hans mtt. saa gierne, att hand begaff sig enthen hiem eller paa itt andett trøgt sted, saa att hans broder²⁾ wiste huar, oc Pouel lod handle i sagen. Jeg wed wist, min herre hielper gierne til thet beste saa møggitt mueligt. Kommer Julius hiid i riigitt, haffue i att betenke, ther tiener en hob Holdster vnder fanen, oc the andre slegt er icke langt etc., saa bleff thet saa møggit theß werre att handle, men er hand aff weyen, saa the wiide icke huare, maa thet end staa thes bedre att ßone etc.

Kiere her Magnus, jeg wed inthet synderligt att schriffue etther nu till, vden commissarierne skickitt itt breff hiid, som Carolus Frantzos³⁾ schriffuer her Werner Parsborg(!) till, ett rett spotsk breff, oc tacker hanom, for hand haffuer ladett berede weyen saa wëll for hanum oc hans folck, jtem for salt oc anden god vnderholdinge oc for hand brende slottett Syluitzburg aff etc. Will Gud, wij findis, skall i faa thett att leße. Oc i hues maade jeg kand tiene etther, skall i finde mig gantz willig oc redebon. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Anduordschou mett hast then 21. septembris anno etc. mdlxiiij.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Stiernholm, kon. mtt. min naadiste herris stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min synnerlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuitt.

Anamet ten 24. dag.

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 381.*

²⁾ *Povl van Sara.*

³⁾ *Maaske sigtes der til Franskmanden Charles de Mornay, som stod i svensk Tjeneste som Hærfører.*

390.

Antvorskov, 22. September 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har paa Forbøn af den franske Legat Carolus Danzeus frigivet alle de franske Fribyttere, som er blevet fanget under Norge.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 8, 135 b. — Tr.: K. Brb.

391.

Nyborg, 24. September 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsendelse af de svenske Fanger fra Næstved og København til Holsten.

Orig. (beskadiget). — T. o. a. L. 8, 137. — Tr.: K. Brb.

392.

Nyborg, 24. September 1564.

Om Flaadens Tilbagekomst, Skibshovedsmændene og Udbudsmændene.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl, Udskriften og Rester af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Ana... 25. september. — Tr.: K. Brb.

393.

U. St., 26. September 1564.

Om Tilvejebringelse af en Bolig til Møntmesteren.

Orig., stærkt beklippet; af Udskriften findes kun: Oss elske raad, af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: An. . . . 0. dag at s . . . sla . . . miint. — Tr.: K. Brb.

394.

København, 27. September 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Peder Bille.

Da der paa Grund af Sygdom blandt Møntsvendene ikke kan udmøntes saa mange Penge, som der behøves til Krigsfolket, skal Peder Bille i sit Len opkræve Landeskatten og inden 8 Dage fremsende den til Rentemesteren.

Wennlig hielsenn tilfforn met Vor Herre. Kiiere Peder, synnderlig gode wenn, eder well fortenncker, at y haffue fangett konn. mats. obne skatte breff¹⁾) thill almuen vdij Roskyllid gaardtz lenn, och same breff formelder, at same skatt skall werre aldsamen ydt oc leffuert kon. mats. rentemester inden sanctij Martinj dags tid nest komendis. Saa kannd ieg icke dyllet for eder, at kon. mats. krigs magt baade thill hest oc fod erre nu opdragne paa taagetth egenum Bleginge emod Suerrig; och her er komen stor siugdom oc pestilentze eblant kon. mats. mønter suenne paa mønthen her wdij Kiøpenhaffn, at her ey kannd bliffue saa mange pendinge rede, som be- stiiillet er att skicke epter krigsfolckett, xxx^m daller cleping huer y xiiij dage. Therffor er fornødennd at tilsige eder oc andre leensmend at vdffodre lande skattenn met aller første. Thij beder ieg eder och paa konn. mats. vegne aluorligen begierer, atij wille strax wed eders fogett lade opkreffue skatthenn aff almugen y eders lenn och thennd inden j dag viij dage hid forskicke, thet aller meste mug- ligt er, thil rentemesterenn och tage ter paa hanns qui- tantze. Och atj thette met flid saa bestiille vdenn ald forsø mellse, ther liger konn. mat. alsomstørst magt paa. Huor epter y ville vide att rette eder. Her mett eder Gud beffalindis. Aff Kiøpenhaffn thend 27. dag septembris aar 1564.

Magnus
Gyllenstiern ridder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og 2 samtidige Paaskrifter:)

Erlig och welbiurdig mand Peder Bilde thill Suanholm, kon. mats. beffallingsmand paa Roschylldegaardt, min sønderlig gode wenn, wennlig thill schreffuet.

Eller hans foget paa Roskille gaard
y hanns fraauerellse.

¹⁾ Af 1. Septbr. 1564.

Thette breff bliff leest paa Thune herrittz tingh torsdagen nest epther sanctj Michaelis [5. Okt.] 1564.

Thette breff bliff lest paa Valburtz herretz tyngth then løffuerdag nest effther sancte Mickels dag [7. Okt.] ar etc. mdlxiiij.

Ikke egenh. Orig. i Peder Billes Priv. Ark. i R. A.

395.

Flensborg, 2. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til straks at sende Axel Urne med Penge til Kommissarierne. (Paa en vedlagt¹) Seddel:) Kurfyrsten af Sachsen har sendt Afbud og kan ikke komme som paatænkt. Den Dag, som Kongen agtede at holde i Kiel, skal holdes i Flensborg, „efftherthij thett dær fast till Kiill“.

Orig., stærkt beskadiget, med paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 8, 139. — Tr.: K. B.

396.

Stettin, 2. Oktober 1564.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Resten af det bestilte Øl. Af det til Flaaden solgte Øl har Mandskabet paa Forhaand drukket 2 Læster, som ikke er medregnet ved Aftleveringen. Om Levering af Krudt og Kugler. Svenskerne skjuler Kuglerne i Salladningerne. Han sender 2 Tdr. Frugt.

Laus deo 1564 adj 2. octobris in Stettin.

Gstrenger, edler, ernueter her stadthalter, besonnder gønstiger her vnd freundt.

E. g. seindt mein freundtwillig dienst ieder zeitt voran bereidit, vnd alß jch derselbigen jungst bej meinem diener Heinerich geschrieben vnd etzlich bier zuerfüllung der

¹) *Det er usikkert, om denne Seddel hører til dette kgl. Miss. Den kan ogsaa høre til kgl. Missiver af s. D. til Mogens Gyldenstjerne og Johan Friis og til Mogens Gyldenstjerne og Raadet (se D. Kanc. Regeringsraadernes Korrespondance); de er skrevet med samme Skriverhaand, der ogsaa har foretaget Indførslen i T. o. a. L.*

antzall in dreyen schudten zugesandt, zweieuele jch nitt, e. g. werden vorlengst solchs wol entfangen haben, vnd vbersende e. g. bej zeiger, diesem schiffer, das nachstellig vberbliebene bier, das die anderen schiffer nicht alles entholen können.

Seindt 9 lost 4 t.

Solchs wollen e. g. also von jme empfangen vnnd bej das andere in die rechnung anschreiben vnd vorzaichnen lassen, bis wir die rechnung ein mal vornhemen vnd zu samen klar machen. Wirtt es sich alles nach gelegenhaitt erfinden, was in alles gelieuertt jst.

Jch magk aber e. g. ferner dienstlich nitt bergen, das der schiffer Jacob Block vnlangst 24 lost biers von hir vnder Bornholm an die konigkliche schiff gebracht, vnnd als sie kein bier vberig gehatt vnd desselbigen fast begirig gewesen, seindt sie aus vielen schiffen jhm an bordt gefaren vnnd haben zum theil an entzelen thonnen, auch in viel grossen latkannen vnd das sie in der schudten ausgesoffen, fast in die 2 last biers hinwegk kriegen, ehe vnd zuuor die lieferung vonn dem schiffer hatt gescheen können, also das der schiffer von 24 lasten nichtt mehr alß 20 last vnd 2 t. hatt liefern können. Ob er wol 2 last eingefüllet, so seindt doch die andere 2 last obberurter massen vorrukt vnd jm nach der handt ausgelichtet worden, also das sie nichtt in die geliferte zal gerechnet worden. Nun hatt es der schiffer nichtt enderen können, vnd wehre mir fast beschwerlich, das die 2 last bier, so dennoch der ko. may. leute genossen, nicht solten mitt gerechnet werden. Habe es derohalben e. g. hirmitt dienstlich vormelden wollen vnd trage keinen zweyuel, e. g. werden hirin wol die billigkeitt vorfüegen vnd solchs gönstighen in acht nhemen. Dan meine brüeder vnnd jch seindt der ko. may. disfals in aller vnderthenigkaidt zw dienen geflissen vnd nitt weniger willig alße schuldigk. Derhalben wirtt man ihe vnsers

schadenns daruber nicht begeren etc. Welchs e. g. jch also gonstiglich zu erwegen anheim stelle.

Das pulluer belangendt bin jch jm werck dasselbig zubestellen, jdoch wartte jch taglich enttlichs beschaids von e. g., wie es damitt auch der lieferung halben sol gehalten werden.

Der kuegelen halben stehett es noch in vorigem stannde, wie ich e. g. der lengde nach zugeschrieben, daß dieselbigen an bewustem orte genomen.

Vnd obwol ich itzo, wiewol nicht eigentlich, berichtet werde, sollen die Schweden die kugelen zum thail in jre schiffe, die itzo noch vor dem Sunde vff den ströemen liggen, in das saltz vorgraben vnd also vorborgen haben. Was ich nun zur wiederbringung vor mein person hirin thuen kan, soll an meinem fleiß nictes erwinden. Was aber nicht sein will, muß ich gescheen lassen vnd an seinen ortt stellen.

Ob nun mehr kueglen nach den vorigen ader anderen ringen diesen winter vber, weil guette gelegenhaitt vor handen, sollen gemacht werden, bitte jch von e. g. derselbigen beschaidts vnd anttwortt, vnd soll in diessen vnd anderen sachen der ko. matt. vnderthenigkligen zw dienen an meynem fleyß nictes erwinden.

Sonsten ist dies ortts nichts newes, allein das man von allerlej bestellungen sagtt, wiewol nichts grundtlichs, worauff es gildt, dauon zu schreiben jst.

Vbersennd auch hirmitt e. g. 2 guete thonnen mitt stettinischen obeß, alß 1 t. epffel vnd 1 t. byern, gantz freundlich pittendt, e. g. wolttten dieselbig alß ein gar geringe vorehrunge vor lieb nhemen vnnd jn gesundhaidt vorzehen. Damitt was derselbigen lieb vnd diennst jst.

Datum vt supra.

Steffann Loytz.

Die 2 t. obs seindt also gemerckt¹⁾.

¹⁾ *Derefter følger et bomærkelignende Tegn.*

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Dem gestrengen, edlen vnd ernuesten hern Magnus Guldenstern, ritter, der kon. ma. zw Denmarken stathalter auff Copenhagen vnd reichsradt etc., meinem besonnder gonstigen hern vnnnd gueten freundt.

Steffenn Leyses breff.

397.

Vestervig Kloster, 6. Oktober 1564.

Jytte Podebusk, Knud Gyldenstjernes Enke, til Mogens Gyldenstjerne.

Hun undskylder sig, fordi hun ikke har skrevet for længe siden, beder ham ikke sørge for meget og spørger om Nyt fra Flaaden.

Min ganske venlig helsen altid skreft met Vor Hare. Kere broder, tager jeg eder ganske giarne for alt ære och got, som j mig j mange made bevist hafer, hvilket j skal ale min dage finde mig gotvilig att forskyle met alti min makt ær. Kere broder, jeg beder eder saa giarne, att j tager mig ike til vvile, for jeg hafer ike lenge siden skreft eder til. Jeg hade altid akted mig sæl ofer til eder, men dere j heler eders børn kvnde hafe der noget got af, vil jeg giarne drage ofer til eder. Och beder jeg eder for Gvds skyld, attj gremer eder ike nv saa, att j forkomer eder sælver; det kand inted hielpe, Gvd ald megtoste vil alt hafe sin vile. Min kere broder, saa vil jeg nv ike omage eder lenger met min skriflse, men dere jeg kand tene eder heler eders børn, skal j fine meg saa vilig, som jeg var eders kødelig søster, met alti min makt ær. Gvd ald megtoste befaler jeg eder. Skrefet j Vestervig freddagen æfter sante Mikels dag ar etc. mdlxiii.

Kere broder, vile j væl gøre och skrifte mig til, om skiben skal ike brat kome hiem, och hvre vore folk lider.

Jyte Podbosk.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och vælbørdig mand och strenge rider hær Magnos Gyldenstiarne til Stiarnholom, statholer paa Københafns slot, min kære broder, ganske venlig til skrefet.

398.

Flensborg, 12. Oktober 1564.

Peder Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Breve om Herluf Trolle og Flaaden, om Steffen Loitz, om Skyts, Krudt og Salpeter, om Per Brahe og den polske Gesandt og om Landdagen i Flensborg. Han sender til Besørgelse et Brev til Sten Rosensparre.

Kiere her Mogeenns och kiere nersøskendebarnn, Gud almectiste wnde ether helbredhed och sundhedt, saa at ieg altid motthe spørge guode tiidennde tiill eder. Saa giiffuer ieg ether wennligeenn tilkiiennde, att ieg nu y trennde dage haffuer fangit tuennde aff ethers schriiffuillße, thennd første liudeenndiis om Herluff Trollis bestiillinger om wore schiibe oc thesliigiste om hues andenn erennde, som Hollger Roßennkrandtz oc ieg schulle talle med konng. matt. om paa eders wegnne. Saa giffuer ieg ether weennligeenn tilkiiennde, att wy haffuer talld hanns konng. matt. tiill. Tha haffuer hanns naade suariitt woss paa the erennde om Herluffs bestiillinger saa, att hanns naade haffuer tilforne¹⁾ schreffuit Herluff alld bescheenn tiill ther om, oc hans konng^e matt. formercker well, att enn part aff schiibene haffuer liidt nød wdj thenne forgangennde storme, saa att the nødis tiill att komme hiem, epther som Herluff haffuer self wiidere att forffarre konng^e mats. menning wdi samme schriiffuellße. Meenn hues andenn erennde ether self ere anrørendis, fanger y alld bescheenn ther om att wiide wdaff konng^e

¹⁾ *Kgl. Miss. af 22. Septbr.; se K. Brb.*

matts. schriiffuelse¹⁾, huor effther at y kunde wiidere wiide att retthe ether. Kiire her Mogenns, som y oc nu y dag schriiffuer om Steffenn Løsßer²⁾ om thett felltskiøtt, saa haffuer ieg talld konng^e matt. tiill; tha haffuer hanns naade suaritt, att hanns konng^e matt. icke agther ther om, efftherthj att thett er smatt skiøtt. Oc haffuer hanns naade oc ßelff schreffuit hannom tiill baade ther om oc om kruudtt³⁾, saa att jeg formercker, att hanns bud kommer till eder, saa att y schulle giøre forenning med hannom. Oc thesliigiste haffuer oc hanns konng^e matt. bestiillit her med stadthollerenn⁴⁾ oc bestyrit, att hannd schall bestiillidit med thet andet krudt oc salpeyther, som y haffuer oc tilfornne schreffuit⁵⁾ tiill. Sammeledis som y oc schriiffuer meg till om Per Bradis⁶⁾ bestiillinger, saa giiffuer ieg eder weenn[i]genn] tiilkiiennde, att konng^e matt. haffuer fanget alld beskeenn ther om att wiide med thett poellske sende budtt, som kom hiid tiill hanns konng^e matt., och samme bud er her ennd nu tiilstede oc icke haffuer fangit synn auffskeenn. Oc thesligiste maa y oc wide, att thennd langdag(!), som er berammit her y landit, thennd gaar for seg nu paa mandag otthe dag [23. Oktbr.], oc dronningenn oc wnge hertzug Hans⁷⁾ ere her wdi byeenn, oc hertzug Hans⁸⁾ er foruentendis hid nu paa monndag, oc hertzug Oluff⁹⁾ er foruentendis hiid y dag eller y morgenn. Kiire her Mogenns, ellers

¹⁾ Af 13. Oktbr. til Mogens Gyldenstjerne, se nedfr. Nr. 399, og til Regeringsraaderne, se K. Brb.

²⁾ Steffen Loitz.

³⁾ Teksten har haft: oc saelle peytther; disse Ord er atter slettede.

⁴⁾ Henrik Rantzau.

⁵⁾ Et Hjørne af Brevet er afrevet.

⁶⁾ Den svensk Adelsmand Grev Per Brahe; jvfr. kgl. Miss. af 11. Juni 1564 til Knud Hardenberg, tr.: K. Brb.

⁷⁾ Kongens Broder.

⁸⁾ Kongens Farbroder.

⁹⁾ Kongens Farbroder Hertug Adolf.

er her ingeenn andenn sønnerlige tiidennde att schriiffue eder tiill, oc kom thette bud saa hasteligenn affsted, ellers schulle ieg selff haffue schreffuit eder widere tiill. Meenn hues eder lefftt oc kiiert er, gjør ieg alletiid giuernne, oc wiill her med haffue eder thend almectiste Gud beffallendis. Schreffuit paa Fleensborig thennd xij. octobris aar mdlxiiij.

Peder Biillde.

Kiiere her Mogeenns, wiill ieg alletiid schriiffue eder tiill, enar meg stediis bud tiill eder, oc sennder ieg eder ett breff, som ieg haffuer schreffuit mynn broder Steenn¹⁾ tiill, bedenndis eder giuernne, att y wiille well gjøre oc haffue thenn wmage oc sennde hannum thet, nar eder stedis nogit bud ther heenn.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig weelbiurdiig mannd oc strenge riidder her Magnus Gyldennsterne tiill Sternholm, konng^e matts. stadtholler paa Kiøpnehaffnn, mynn kiiere nersøskenndebarnn och synnerliige guode weenn, weennliigen tiillschreffuit.

399.

Flensborg, 13. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Ødelæggelse af gammel Lødøse, den skotske Hovedsmand, Mikkel Gjønge, Udbudsfolkene, Tømmer fra Norge, Køb af Bøsselod hos Simon Surbeck og om Povl Møntmester.

(*Paa en vedlagt Seddel:*) *Om 2 Hager, som er bestilt hos Smeden Cornelius.*

Orig. med Kongens Underskrift (ogsaa paa Sedlen), Seglet, Udskriften og en samtidig²⁾ Paaskrift: Annamitt thend 19. octobris ano 64. — T. o. a. L. 8, 142 (undtagen Sedlen). — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Formentlig hans Svoger Sten Rosensparre.

²⁾ Haanden er en Skriverhaand, den samme, der genfindes i Paaskriften paa Brevet Nr. 400, og som har skrevet alle Mogens Gyldenstjernes Breve til Kongen i 1564.

400.

Flensborg, 13. Oktober 1564.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle af Mogens Gyldenstjerne indberettede Sager. Om Hyldingen. Om en Munk i Frankrig, som har solgt en Djævel til Kong Erik.

Kiere her Magnus, synnerlige gode wen, sender jeg etther her jndelugktt Symen Surbecks breff egien.

Legaten¹⁾ er her i byen, haffuer endnu inthet talitt mett min herre.

Ko. mtt. behager thet well, som i mett the frantzose fanger²⁾ haffue bestillitt.

Nar then Skotte kommer fram, som er arresterit til Diepen, schall hand faa beskeedt effther etthers schriffuelse oc begeringe.

Hues andre erinde i schriffuer om, forseer jeg mig i finde swar paa vdj ko. mtt. schriffuelse³⁾.

Kiere her Magnus, vdj morgen viij dage [21. Oktbr.] skall hyllingen staa her i byen. Siiden maa Gud wiide, huartt wij drage her fran. Jeg tror, wij tøffue dog her wed viij dage effther then tiid. Drottningen er her, hun ligger i byen i hindis egen gardt. Her er tiidinge, att ther er en munck i Franckriige, haffde tre dieffle fangen. Nu haffuer kong Erich ladett handle mett muncken, saa hand haffuer vndt hannom thend ene fenden, then haffuer hand hoss sig oc holder hanom fangen i itt glaß; hand siger hannom, hure til ganger alle wegne. Gud giffue, thet bekommer hannom, effther som hans handelsmand i glassett er till. Jeg wed inthet synderligt att schriffue paa thenne tiid, andett end etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Flensborg then 13. octobris anno etc. mdlxiiij.

H. Skougard.

¹⁾ *Den franske Gesandt Charles Dançay.*

²⁾ *Se kgl. Miss. ovfr. Nr. 390.*

³⁾ *Af samme Dag, se ovfr. og K. Brb.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, ko. mtt. stadtholder paa Køpnehaffn etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Annamitt thend 19. octobris ano 64¹⁾.

401.

Flensborg, 14. Oktober 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Herluf Skave, Jakob Wintz, Breve fra Rostock, Flaaden og om Stenuigsholm.

Kiere her Magnus, synderlig gode wenn, Gud were mett etther oc vnde oss att findis glade. Min herre haffuer schreffuet Herloff Skauffue till, saa jeg tror, hand tør nu inthet mere beuare sig mett Stenuigsholm vdj slotzloug etc.

Sameledis schriffuer ko. mtt. Herlouff oc Jacob Windtz till, att the schulle handle mett knechtene, att the endnu fremdelis wille bliffue vdj aarspendinge²⁾).

The tuo breffue, i sende mig, ware fran Rostock, thenom antuordett jeg doctor Jeronimus³⁾) etc.

Gud for sin godhett sende oss gode tiidinge fran wore skibe. Nar i faa bud fran thenom, tha giører well oc lader min herre thet strax wiide; hans mtt. haffuer ther effther stor forlengelse. Jeg hobis mett Gudz hielp, att Fortun skader inthet; Gud beuare hinde oc alle the andre. Gud were mett wortt kriigs folck oc vnde thennom nogitt tappertt att vdrette, førre the wende. Jeg wed aldrig, huad jeg tør sige.

¹⁾ *Om Skriverhaanden se Note til Nr. 399 ovfr. S. 457.*

²⁾ *Kgl. Miss. af 14. Oktbr., se NRR. I, S. 437.*

³⁾ *Dr. Hieronymus Thenner.*

Herloff Skauffue clager sig oc i sin schriffuelse til ko. mtt. for homle, meell oc malt. Dog finder jeg i then seddel, i sender mig i Jacob Windzes breff, att hand fick nogen vndsettning. Vdj thet breff¹⁾, i haffuer hoss etther, Herloff Skauffue er tilskreffuit, ther i befaler min herre hanom att inddrage paa slottett oc thet vdj en tro hand att holde; men i thette, min herre nu schriffuer hanom till, efftherladis thet hanom for then orsage, hand beretter, ther er icke wand att bekome oc icke kand holdis etc. Saa tror jeg, thet skader icke, hand faar bode breffuene; hand retter sig well effther thet siste. Kiere her Magnus, huad i kunde haffue tieniste oc gott aff, gjør jeg altid gierne. Gud almechtiste beuare etther, oc hanom befaler ieg etther euindeligh. Ex Flensborg mett hast then 14. octobris anno etc. mdlxiiij.

H. Skougard mpp.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Stiernholm, ko. mttts. min naadiste herris stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wenn, gantz wenligen tilskreffuit.

402.

Helsingør, 17. Oktober 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender et Brev fra Königsberg. De faa overlevende Borgere i Byen begærer at maatte drage paa Sildefangst til Norge, men han ved ikke, om det kan tillades, og spørger Mogens Gyldenstjerne om Raad. Borgerne lider stor Nød, de fleste Borgere er døde og mange Huse er lukkede. De overlevende vil helst forlade Byen, og Almuen har ingen Næring.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, kom meg j dag till haande thette forseglde breff

¹⁾ *Formentlig kgl. Miss. af 24. Septbr., tr.: NRR. I, S. 436 f. Det følgende, som ogsaa omtales i Brevets Begyndelse, synes ikke bevaret.*

fran Konningsberg, huilchet ieg nu sender ether oc ther hooss mitt breff etc. Kiere her Mogens, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, att j gaard paa wortt raadhuus waare forsamlede thæ faa borgiere, som Gud aldmectiste spartt haffuer oc nu igen leffuer, oc waare begierendis, thæ maatte wdrede sig att segle j Norgie till siildefiscken; beklagede seg hartt att wære wdtærede oc ingen næring en tijdt lang hagdtt haffuer, huor paa ieg then tijdt ingen suar wiste att giiffue them, før ieg hagde forspurt meg hooss ether. Oc ær orsagen att stede folckett aff byend, oc ær icke wiss paa, om naaghet paa komme met kriigisfolck att føre offuer; ær thet oc møghet hartt att holde fattigt folck fran thøres næring j thenne haarde dyre tijdt. Ther fore ieg gierne wille begiere ethers gode raad, huorledes ieg schall holdett ther met, inthen att holde them tilstede eller att lade them segle till Norgie fiske; thæ siige well, att wille met allerførste giiffue seg till bage hiem igen etc. Her ær gode raad dyre met almoen. Her ær icke paa thenne lange gade fran øffuerst oc till nederst paa begge siider xx borgiere offuerbleffuen, staar oc mange huss tillucht, att hosbonde oc hustru baade ære wdtt døde. Oc saa then dannemand, som wor borgmester met meg, haffuer Gudtt oc kaldett, oc ær icke heller mere end iij raadmend leffuendis. Gudtt weed, thet henger meg hartt paa, jeg ær ene mand om ald bestillingen. Gudtt aldmectiste see her till oc giiffue gode raad, thij ieg besuerer meg well hartt. Oc ær her gandske faa mend, som kand wære brugelige, ieg maa bekiende sandingen: saa gott som engen, oc thæ, som barnfødde ære her, wille heller giiffue seg her fran end bliiffue. Kiere her Mogens, ieg kand icke forholdett, atti lade ether her om forstaa; ieg haffuer tilforne nock[som til]¹⁾ kiende giiffuett then leylighet, seg her begiiffuett

¹⁾ *Et Hjørne afrevet.*

haffuer, att almoen ære slætt næringløss, haffue engen behielpning wden met flyndergarn att sette, oc huess frijheder thæ tillforne hagdt haffue, ære them møghet affkortede, saa ieg kand ther om inthet mere giøre end befale Gudtt sagen. Kiere her Mogens, j wille fortенcke meg mijn lange schriiffuelse. Ieg findis alltijdt wellig oc wspartt att giøre thet, ether kand till tieneste wære, bedendis gierne, attj wille giiffue meg paa thæ forskreffne ærinde ethers gode raad oc giensuar met thet første, att ieg kand lade borgierne wiide, huor effther thæ seg rette schulle. Befallindis ether Gud aldmectiste. Ex Helsingiør then xvij. octobris aar mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdiig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e mtt. till Danmarck etc. forordnede stadtholder paa Kiøbnehavn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

403.

Vallø, 18. Oktober 1564.

Hans Wittemberg til Mogens Gyldenstjerne.

Han kvitterer for Modtagelsen af nogle ham til Opbevaring tilsendte Sager og vil gerne modtage den syge Claus Akselsen Rosenkrantz.

Mynn ganantz wiilliig tienneste altid jdmigligen forsennd mett Gud. Kiere her Magnus, nest mynn ydmig och vnndanige tienneste giffuer jeg eders strenghied ydmigligenn tilkiende, att mig i aftenn kom eders strenghieds schriiffuelße tilhande mett eders tienner Cristenn Nielßenn oc ther hoss thou skryn, thou kiester, beseyllet, oc ett halleff falckenett aff kober, som er jndlagd oc satt vtj Peders oc Stienns¹⁾ giemme oc forwarringe her

¹⁾ Peder Bille og Sten Rosensparre, der var g. m. Søstrene Birgitte og Mette Rosenkrantz, Ejerne af henholdsvis Øster- og Vester-Vallø og af hver sin Halvdæl af Hovedbygningen Vallø.

paa Walløff, edder oc eders till troer hennde. Saa frampt Gud almeztiste bewarrer terris egett fra fiender oc wuener oc offuennfald skade, schall thett oc well bliffue forwarritt nest Guds hielp etc. Tesligiste som eders strenghied schriffuer om Claus Axelßenn¹⁾ att haffue her paa gordenn hoss mig for thenne syugdom oc kranckhieds skyld, huelckett jeg ydmigligen oc gerne wiill giøre oc flyett mett hanom, thett beste mig mueligt er etc.

Kiere her Magnus, sennder ieg eders strenghied her jnndlugt mynn bekiendelße paa, hues i haffuer her jnndsenntt, oc skall thett well bliffue forwarritt nest Guds hielp, saa frampt Gud almeztiste beuarer the gode mends egett. Huor jeg aff mynn ringe formue kand tienne eders strenghied, wiill jeg altid fynndis ganntz willigen, som ieg pliigtig er. Her mett eders strenghied till lanngwarige løcksallige regementt then almeztiste Gud befalendis. Dattum Walløff thenn 18. october 1564.

E. strenghts ydmig. t. a.

Hanns Wittemberg.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdiige mannd oc strenge riidder her Magnus Gyldennstierne tiill Stiernholm, kon. maatts. oc Danmarckis riigenns forordinierett stadtholder vttj Sielannd, ganntz jdmigligen tiilschreffuit.

Hans Wyttemberig.

404.

Malmø, 19. Oktober 1564.

Borgmestre og Raad i Malmø til Mogens Gyldenstjerne.

De af Byen til Skibene stillede Krigsfolk er vendt hjem; de forlanger et helt Aars Løn, skønt de kun har tjent et halvt Aar, imod deres Forpligtelse ved Antagelsen. Brevskriverne beder om Mogens Gyldenstjernes Raad og Hjælp.

¹⁾ Claus Akselsen Rosenkrantz.

E. s. g. wore ydmyge welluillige hillsenn nu oc alltidt tillfornn senntt mett Wor Herre. Kiere her Mogenns, god gunstige herre oc wenn, giiffue wj ether s. ganntts ydmygeligen till kennde, att thett kriigisfollch, som wij effter kongelige maiestatts wor aller kiereste naadigste herris oc konnings schriffuillse oc begere haugde wdgiortt wppaa schiibbenne, ere nu hiid hiemkomne, effter som ether s. g. vden alltt tuiffuill well witterliggt er, oc ere thee begerenndis endellige att wille haffue aff osß enn hiell aars lønn, endog the icke haffue thienntt mere end j aar, oc tha wij thennom antoge, suore the osß wppaa xij daler vttj mønnntt oc vj alne engillst aars løn, om wij thennom behoff hagde oc the thiennte jtth hieallt aar; men ther som att reigsen før entis oc wy hagde thennom icke vden halfft aar behoff, schulle wij giiffue thennom halff aars løn, endog the ther mett icke nu wel nøgis wille, effther som thenne wor mett broder oc borge-mester Jacop Pederssen oc wor mettborger Rasmus Wil-lomsønn ether s. g. wiide ther om widere alld leigli-gedenn att forclare, end wij nu scriffue kunde. Huor forre, kiere her Mogenns, god gunstige herre oc wen, er wor gansk ydmyge oc flittige bønn, ether s. g. wille, som wor gode thro er till ether, haffue osß mett forscreffne wor mettbroder Jacop Pederslønn her wdinden raad førtt til thett beste, oc om the for ether gunst her om kom-mendis worde, ether strengthett vill tha for Guds skylld ansøe thenne ringe allmuesß oc fattuge menighetts store armod oc fattigdom, att the io maa nøgis met j aars løn, huilcken the schulle fonge til gode rede oc fullde nøige, effther thj att the icke haffue giortt wdenn hallff aars thienneste. Kiere her Mogens, god gunstige herre oc wen, then alsommectigste Gud¹) wortt wittnis-børd, att ther so[m] uge mend kunde nogendell

¹ *Et Stykke af Brevet ned over 4 Linjer er afrevet.*

giøre [ether] s. g., eller nogenn ethers kand til y[dmig] willie oc thienneste were, wille wij altid oc stedse lade osß bruge oc finde aff alld wor effne oc fattuge formue gannts goduillige, flittige oc wffortroodne wdj alle maade, kende Gud allsommectigste, thenn wij ether gunst wdj alld løcksalligtt, languarigt regementhe oc wellffartt wille euiglig beffallit haffue. Aff Mallmøe thenn 19. octobris 1564.

E. s. g. goduillige
borgemestere oc raad
wtjt Mallmøe.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbiurdiig manndt oc strennge ridder her Magnus Gyllenestierne til Stiernneholt, kongelige maiestatts wor allder kierriste naadigste herris forordnede stadthollder paa Københagen, wor godgunstige herre oc wen, gans ydmygeligenn.

405.

Flensborg, 20. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Fjendens Befæstning af Lykaa, om Proviant og Penge til Krigsfolket, om Møntmesteren m. m.

(Paa en vedlagt Seddel:) Forespørgsel om Dødeligheden i København, Sorø og Antvorskov. Et Brev til Jakob Bagge fra dennes Hustru fremsendes.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, Rester af paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 8, 146 b. — Tr.: K. Brb.

406.

Flensborg, 20. Oktober 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Svenskerne Befæstning af Lykaa. Den svenske Konge har foreslaaet Udveksling af Fanger. Der vedlægges Afskrift af Begyndelsen af dennes Brev herom. De danske Fanger begærer at blive fri. Fortegnelse over Fangerne fremsendes. De lybske Sendebud og den franske Gesandt har været hos Kongen.

Kiere her Magnus, synderlig gode wenn, hues i mig tilskriffuer ßaa oc alle the andre breffue, i mig sender, haffuer jeg ko. mtt. forelest, oc schriffuer hans mtt. mett thette bud etther till egien. Kunde thet bliffue forfaritt mett thet første om thend befestning, the Swenske wed Lyckow begyntt haffuer, tror jeg wist war gott. Commissarierne saa wel som oc greuen¹⁾ schriffue ther om oc mene, att haffde the Suenske fangitt framgang ther met, haffde the giortt ther itt befestning, thet haffde icke werit sligt ther i landett, oc thet skal icke were att beskiude. Nu, i lade well forfare ther wiidere om.

Eblantt the suenske breffue, commissarierne sender ko. mtt., er itt, then suenske konge haffuer schreffuitt til ko. mtt. om fanger paa bode siider, fange mod fange, att randzone. Aff same breffs indgang sender jeg etther en affschreff, atj maa see, hure wiitt the Suenske kiender ko. mtt. er herre etc.; thet er i sandhet spottsk nock.

Arrild Vgerup oc the, mett hanom fangen bleff, schriffuer oc min herre til oc begere att motte komme løss.

End sender jeg etther then swenskis fortegnelse²⁾ fange mod fange at randzone, som hand thenom forordnett haffuer.

The lubsche sendebud ere her, bleffue hørdt vdi dag. Frederich Knebel³⁾ er mett; hand sagde for min herre, att wore skibe war inde for Kiøpnehaffnn etc.

Thend frantzoz legatt⁴⁾ er i dag hoß min herre, hand war saare well till fredz, att hand personlig kom hans mtt. till ordz.

Kiere her Magnus, huad i kunde haffue tieniste oc gott aff, gjør ieg heller end gierne. Gud almechtiste

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

²⁾ *Om Fangerne se W. Møllerup: Bidrag til den nordiske Syvaarskrigs Historie i Hist. Tidsskr. 5. R. II, Tillæg S. 626—34.*

³⁾ *Raadmand i Lübeck, senere Admiral.*

⁴⁾ *Charles Dançay.*

befaler jeg etther. Ex Flensborg then 20. octobris anno etc. mdlxiiij^o.

H. Skougard mppa.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Stiernholm, kon. mtts. min naadiste herris stadtholder paa Køpnehaffn, miin synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuitt.

407.

Paa Merkur under Bornholm, 20. Oktober 1564.

Peder Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Som Følge af Mangel paa Proviant maa han landsætte 2 Hovedsmænd med 150 Knægte. Om Løn til disse. Skibet har været i Nød i haardt Vejr og er læk. Han venter paa godt Vejr for at kunne komme hjem og har hverken Øl eller Fetalje.

Vennlig hilsenn etther nu oc altid forsennd mett Wor Herre. Kierre her Mogenns, synderlig gode wenn, nest minn wenlig tacksigelse for allt gott, for huilchett i skall altid finde meg willig egienn mett etther att forskylde met hues jeg wed etther tiill wilge oc gode kannd were, kiere her Mogenns, giffuer jeg etther gandske wenligen tiill kiende, att jeg for fetalis brøst skyld er nød tiill att sette these høffuitzmend Hendrich van der Ecken oc Hans van Lybeck vdj lannd met theris knechte, som er ij^c, oc haffuer Hendrich van der Eckenn begieritt, att ieg wille skriffue etther ett ord eller to till, attj wille were hannom behielpelig, att hanns knechte motte haffue faatt, huesß besolding somm tiilbage staar, att thee kunde komme till theris regimenthe mett thet første. Kierre her Mogens, giffuer ieg etther ganndske wennligen tiilkiende, att ieg haffuer werritt vdj stor nød met skibett vdj thesße suare weirlig, saa ieg mett stor nød kand holde thend paa wanditt for lacheds skyld. Jeg ligger her vnnder

lannditt ald redde, omm Gud wille hielpet mig mett en dags weirleg, att jeg kunde komme hiem. Tidenn gøris well lanng, oc jeg haffuer huercken øll eller fetalie. Kiere her Mogens, jeg will nu och altid her met haffue ether thennd alsommegtiste Gud beffalendis. Ex Mercurius wnder Bordingholmm thennd 20. octobris aar etc. 1564.
Peder Hwittfeld.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbyrdig mannd her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, ridder, kong. mtts. stattholder vj Kjøbennhaffn, min synderlig gode wenn, gandske wenligen tilscreffuit.

408.

Helsingør, 22. Oktober 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Johan Foxalls Kompagnon er kommet til Lübeck fra Narva og har sendt en Mand herop, som nu beder om Pas til sin Tilbagerejse.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, att Johan Foxells madschaff¹⁾ ær kommen till Lubeck met eth hans schiib, heder Richard Philip, fran Naruen oc hagde sendtt thenne breffuisere Matthijas Caele hijd met breff till andre hans schiib, som wor løben met hanom fran Naruen, oc till Johan Foxell. Saa begierer hand aff meg att schriiffue ether till, j wille well giøre oc giiffue hanom ethers pasbord att maa komme wbehindrett aff landett igen. Hand forskylder thet gierne. Befallindis ether Gud. Ex Helsingør then 22. octobris 1564.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc streng ritther her Magnus Gyldenstiern, stadtholder, till eygen handtt.

¹⁾ *Vistnok det hollandske Maatschap, Selskab, Kompagniskab.*

409.

Flensborg, 23. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om et kgl. Missive til Herluf Trolle om at hjemforlove Flaadens Mandskab.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og noget af Udskriften. — Tr.: K. Brb.

410.

Flensborg, 23. Oktober 1564.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan ikke naa at svare ham med dette Bud, men Svaret skal følge snarest. Kongens Meddelelse til Landskabet.

Kiere her Magnus, synderlig gode wenn. Min herre lader afferdige thette bud saa jlig, attj ther mett icke kand saa snartt faa suar paa the erinde, i nu om schriffuer; men thett andett bud (som oc thenne tiime kom hiid) skall effther skickis mett thet første mett all beskeed. Wij ware i dag paa raadhußitt, oc ther bleff ko. mts. wilge foregiffuitt. Saa togis vtti beraad, huad suar landskabitt wil giffue; ther om skal talis nu paa onsdag. Kiere her Magnus, Gud beuare etther oc giffue etther helbrede oc sundhet, oc hanom befaler jeg etther euindeligh. Ex Flensborg mett hast then 23. octobris anno mdlxiiij.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Her Magnus Guldensterne etc., min besønderlig gode wen, gantz wenligen.

411.

Flensborg, 24. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Admiral Herluf Trolle, Penge til Krigsfolket, det norske Fiskeri, de tyske Ryttere, Møntsvende m. m.

(Paa en vedlagt Seddel:) Om nogle svenske Skibe, der er komne til Stralsund.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 8, 147 b. — Tr.: K. Brb.

412.

Flensborg, 24. Oktober 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmoder om at skaffe Oplysning om Drejeren Hans Mejer og om Urmageren.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, etthers schriffuelse haffuer jeg offuerlest oc ko. mtt. min naadiste herre thett berett, oc befalder thet hans mtt. well, huad i bestillitt haffuer. Hans mtt. schriffuer etther oc selff nu till. Wille i lade forfare, hure thet er mett Hans dreyer¹⁾ oc huar hand er, saa oc mett seyermageren etc., oc thet biude hiid, tha giør i ther mett min herre til tacke. Gud were loff, att wore schiibe ere well hiemme. Herre Gud giffue oss gode behagelige tiidinger fran wortt folck. Will Gud, hobis mig, wij komme snart i landett till etther. Gud vnde oss att finde etther oc alle wore gode wener helbrede oc glade. Thend same gode herre Gud befaler jeg etther euindelig. Ex Flensborg then 24. octobris aar etc. mdlxiiij.

H. Skougard mppa.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbyrdig mand oc streng riidder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. min naadigste herris stadtholder paa Køpnehaffn, min synderligh gode wenn, gantz wenligen tilskreffuit.

¹⁾ Drejer Hans Mejer.

413.

Rinkeby, 24. Oktober 1564.

Niels Lykke til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om at faa 8 Dages Orlov. Om noget, som hans Moder har sendt ham. De har sendt 3 Adelsmænd til Kongen for at faa Orlov. Faar de ikke det, bliver der Mytteri blandt Adelen. Han gentager indtrængende sin Anmodning om Orlov; ellers maa han selv tage sig fri. Hans Stilling til Kongen.

Mynn ganndske wennlig sønnlig kierlig helsenn nu och alletiidt forsenndt medt Wor Herre. Kyerre gode fader¹⁾, betacker jeg etthr ganndske høgeligenn och giernne fore etthers gode skriffuelsse och for ald etthers mangffoldige erre och guode, y migh y saa mannge mader vfforskylt giortt och beuisth haffuer, for huilckidt y alle mynn dage skall fynnde megh ganndske weluiligenn att forskylle och forthienne medt alt, huis gode y mynn formue er eller nogenntid komme kanndt. Kiere gode fader, haffuer jegh fangid etters skriffuise hidt thill Ous²⁾ oc ett breff der huos, som mynn moder³⁾ haffuer skreffuid mig thill om nogid tingist, som hunn haffuer sennd megh, och y skriffuer, att y will sende meg dedt, saa wedt jegh jcky endnu, huortt wy draffuer her frae, heller huor wy skall liige. Wy drager her fra y morgenn och ner paa landzbierne, huor wy kand behielpe vos, saa lengy wy fanger wiidere beskienn frae kongen. Wy haffuer nu giord Frantz Banner vdt till kongenn oc ij ridermendzmend ad fly oss jenn beskienn, huor wy kannd fae loff ad drage hiiem, heller huor effther wy kannd wyde att rette wos. Saa hagde jeg giernne siett, att jegh kunde haffue fangidt same tingest jndlagd y Kiøbindhaffnn, thill jegh kunde fange att wyde, huor wy skulle liige vinter leyr, heller huortt wij skulle henn. Jeg hagde

¹⁾ Han var g. m. Mogens Gyldenstjernes Datter Karen.

²⁾ Aahus.

³⁾ Maaske hans virkelige Moder Karen Krabbe Nielsdatter Ejler Lykkes, da hans Svigermoder Fru Anne Sparre, hvem det ligger nærmest at tænke paa, var død 1. Aug. s. A.

giernne haffd forloff paa enn viij dags tid att drage nier och talle med eder; jeg kunde jcki fae forloffh. Kiere gode fader, saa beder jeg etther ganndske giernne, att y wylle welgiøre for alt, huis gode jeg nogentid kand forskylle och forthienne hos eder, och giøre etters flidt, att y kunde fly megh forloff att kome hienn(!) paa enn stackiidt thidt, dy jeg jcky kand thienne k. m. paa nogenn tog, vdenn jeg mae fae forloff att kome hiem paa enn stackydt thidt, dy jagh haffuer huerckenn hesthe heller nogenn diell, som jeg skall holle paa, och haffuer jeg mist ix hesthe pa dette siste tog, bode dy, der ere bleuenn døde, oc dy, som aller kand gaa, tog flier bode aff vogen hestee och dy, som gick vnder saellenn, oc er ther mange, ther icke haffuer offuer jenn hest, oc some jngenn. Der som wy jcky foer forloff ad kome hiem, daa bliffuer her stor møttery y blant adellenn, bode for jenn orsag och anden, oc wed jeg well till wisse, att største parthenn aff hermendenn, som rider med iiij och vj heste, for hand icke op egienn høgre gerust endth dend hest, hand skall syde selff paa, om hand kand end fae dem selff med, dher som dy jcke kannd fae forloff att kome sielff hiem och ruste dem; der er well mange, som wedt well lided, huor dy skall tage dedt, dy skall haffue behoff, bode hesthe och andidt. Kiere gode fader, saa bedher jeg etther gandske giernne, att y nu jcky will forthencke megh, att jegh saa dristig byudher offuer edher, och bedher etther gandske giernne for alt ded gode, jeg tror edher thill, att y y(!) fly meg forloff paa enn stackidt thidth. Der som jeg icky kannd fae forloff, daa nødis jeg till med fliere att tage selffh forloff, dy jeg wed megh saa møgid ad forsøme hieme, som jeg aller kand forthiene hos denne herre, och wille jeg icky giernne saa kry for kongenn, att jegh sidhen skulle were en stackell, dy [jeg]¹⁾ wed meg

¹⁾ *Et Stykke af Papiret afrevet.*

jngenn oprettyng adt fae [af] ham igien; dher fore gjører y alle mad[e, som] jeg tror edher till. Y alle dy made ... jeg kand thienne eder igienn, skall y fi[nde] meg som etters vnderdanig forplictige trou hierttige sønn ad giøre och lade alt, huies eder kiertt, ded stund jeg leffuer, ded Gud kiennde, huilckenn jegh edher nu och altid beffalle will med alt thet, eder kiertt er. Datum Rønckeby dend 24. octobris ar etc. 1564.

Nils
Løckj egen hand.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Eerlyg och welburdyge mandt och strenge ryder her Mogenss Gyldennsthierne thiill Sthierrnholm, statholder paa Kyøbinndhaffnn, mynn kiere och gode fader, gannd-ske wenligenn vdj egen hannd.

Nyls Liicke.

414.

Haderslev, 29. Oktober 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kommissariernes Brev til Kongen og dennes Svar. Om Krigsfolket og Greven af Schwarzburgs Ryttere. Om en Farver og Dugbereder.

(*Paa en vedlagt Seddel:*) *Om Indkvartering af Baadsmænd og Skibsfolk og om Hjælpevin til Kongen.*

(*Paa en anden Seddel:*) *Om Hyldingen i Fyrstendømmerne. Kongen vil drage til Kolding og Nyborg og muligvis til Sorø eller Antvorskov, hvis der ingen Sygdom er. Skibsfolk og Baadsmænd skal forlægges fra København af Hensyn til Sygdommen. Om Antagelse af Baadsmænd.*

Orig., meget medtaget (ogsaa Sedlerne), med Kongens Underskrift (ogsaa paa den ene Seddel). — T. o. a. L. 8, 148 b. — Tr.: K. Brb. og i Udt. i H. Rørdam: *Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 453.*

415.

Helsingør, 29. Oktober 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget Mogens Gyldenstjernes Svar og vil forelægge det for Almuen. Han tager mod hans Tilbud om et Laan paa 100 Mark og beder

ham sende dem til Sønnen. Om Granatæbler til Kongen og det norske Fiskeri. Der udrustes 6 Orlogsskibe i Lübeck mod de svenske Skibe ved Stralsund.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wenn, kom ethers schriiffuelse meg j jaffthen till haande met mijn tienere Hans Dijrichssen oc suar paa thæ arinde, ieg naagen tijd tilforn¹⁾ schreff ether till om thenne fat-tige menighedz leylighet etc. Oc kom ethers første breff oc suar till meg ther paa samme ærinde j løffuerdags att affthen, som wor j jafftes, huilchet ieg well forstandhet haffuer oc will holde almoen samme ethers suar fore j morgen, will Gud, paa raadhuset, doeg att huer schall haffue j forraad j sijn frauereelse en wiss karll tillstede, om behoff giøris att giøre offuerføring till Helsindborrig oc att holde wactt j byend, saa møghet oss mueligtt ær. Kiere her Mogens, j tilbøde samme mijn tienere att wille laane meg j^c ʒ wttj tuo schillings klippinge, for huilchet ethers gode tillbud met alle andre wellgierninger ieg ether gandske betacker, oc beder ether ther for gierne, attj wille laane meg eth hundreth marck tuo schillings klip-pinge; ieg schall met allerførste betalle ether them igen till tacke. J wille sende them met thette bud till Mogens Henrickssen²⁾, hand schall tage them nu hiem met seg; Gudtt wære loffuet, ther haffuer spartt hanom etc. Kiere her Mogens, her kom eth schiib fran Lissbo..³⁾ j gaard ind, ther haffuer ieg bekommett aff allt folckett met stor bøn j^c garnathe ebl[e], som ieg haffuer kiøbt till kong^e mtt... wille ieg begiere ethers gode raad, om i[eg] schulle beholde them hooss meg, till hans [mtt.] komme j landhet, eller om j trøste att sen[de] hans n. them; tha wille ieg lade packe [them] j en halff tønne oc foruare oc legge i e. . . ., som ieg best kunde etc. Jtem wor

¹⁾ 17. Okt. 1564, se ovfr. Nr. 402.

²⁾ Brevskriverens Søn.

³⁾ Brevet beskadiget, Hjørnet mangler.

ethers [skip]per her hooss meg j torsdags att affthen, som wille till Norgie fisckend¹⁾. Jtem fick ieg j jaffthen breff fran Lubick, att ther wdrustis vj schiib till orloeg, oc schulle afferdiges emoed thæ suenske orloegs schiib, som ligge for Strolsund. Befallindis ether Gud aldmectiste oc alltjld mijn welwillige redeboen tieneste. Ex Helsingiør then 29. octobris aar etc. 1564.

Henrick Moenssen.

(*Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e mtts. till Danmarck etc. forordende stadtholder paa Købnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wen.

Pa tette breff er lont 100 ŷ .

416.

Lübeck, 1. November 1564.

Borgemestre og Raad i Lübeck til Mogens Gyldenstjerne.

Om de efter det af Kongen i Flensborg fremsatte Ønske udrustedede 3 lybske Orlogsskibe, der sammen med nogle danske skal søge at afskære de svenske Skibe, som er ankommet til Stralsund, fra Sverrig.

Vnnserrn freunthlichenn gruß vnnd gutts wunschung zuuor. Gestrenger vnnd erenuester herr, besonder gunstiger vnnd gutter freundt, wir mugen e. g^t vnuormeldet nicht laßenn, das wir vnserm erbietenn, ßo ko. w. zu Dennemarckenn etc., vnnserrn gnedigstenn herrnn, durch jungster zeit vnnsere abgefertigte gesandtenn zu Flenßburgk furgetragenn, zu ehrfindtlicher wircklicher hinterfolge drei gutte orlageßschiffe mit der zugehöriger notturfft vnnd gutthem taugbarenn sehe- vnnd kriegßvolcke zwischenn negstuorruktem sambs- vnnd sontage²⁾ mit

¹⁾ *Jvfr. kgl. Miss. af 24. Okt. ovfr. Nr. 411.*

²⁾ *28.—29. Oktober.*

jhrer ko. w. vnnnd vnnerem admiral genommenen abscheide nach jm nhamen des Almechtigenn zur sehewartt ausgefertiget vnnnd ablauffenn habenn laßenn. Vnnnd ob wir woll fur zeit geregtes gemelter vnnsere schiffe ablauffens, das sie die vnnsere vnter Hiddennsee sich findenn laßenn solthenn, ahnn e. g^{tt} vnnnd herrnn Herloff Trollenn rittern etc. schriftlich gelangenn laßenn habenn, so jst dennoch mit denn vnnsere, das sie vnter Jaßmunde oder fur dem Neuenn Tyeffenn vnther dem Stralsunde vnnnd nicht anders wo jhrer ko. w. orlageßschiffe, so denenn genommenem abscheide nach zu coniungiren erwartenn solthenn, endlich beschloßenn vnnnd beßerer gelegenheit auch der nehe halber vorwilliget wordenn. Vnnnd weillnn denn auß geregtem vorigem vnnsere schreibenn auch wol außerbenn deßelbenn sonsten e. g^{tt} sunder allen zweifell der schwedischenn neun schiffe, so zum Stralsunde neulicher zeit angelangt, nunmehr bericht empfangenn vnnnd vorstendiget wordenn seinn, daß vnther demselbenn auch etliche zimliche große vnnnd woll gerustet furhandenn sein sollenn, vnnnd demnach die notturfft gewißlich erheischenn vnnnd ehurfurdern thutt, das jhnenn nicht alleine der wech vnnnd vnterschleuffige zufur auf Schwedenn mit allem ernste gewerett vnnnd vnntergangenn, sundern jhnenn auch, da es vmmer, wie vorhofflich, thunlich vnnnd muglich, abgebrochenn vnnnd sie erlangett vnnnd vnther dieses orthes gewalt gebracht werdenn mochten, so zweifelenn wir auch jm allergeringstenn nicht, eß werdenn e. g. zu uorhuttung vor kleinerlicher nachsage, da sie, welchs Gott vordie, ethwa enthquemenn, auch zu abschneydung gemeines feindes commoditatum vnnnd stercke mit notturfftigem ernste vnnnd embsigkeit dar ahnn sein vnnnd beschaffenn laßen, damit jhrer ku. w. orlags schiffe den vnnsere mit dem allefurdernstenn vnnnd ehisten, eß vmmer geschehenn kann, zugeeinigt vnnnd die notturfft jnn dem beschaffett werdenn

muge, worumb wir auch e. g^t zum fleisigstenn hiemit er-
sucht vnnd gebettenn habenn wollenn vnnd bittenn. Solchs
gereigt hochstgemelter ko. w. zu Dennemarckenn etc. zu
loblichem rumb vnnd preiße, gemeinem heill zu gutte,
vnnd sein es vmb e. g. aller gebuer hinwieder zuuor-
dienenn freunthlich geneiget. Datum vnter vnnserm stadt
signett denn 1. nouembris anno etc. lxiiij.

Burgermeistere vnnd raedt
der stadt Lubeck.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem gestrenngenn vnnd erenuestenn herrnn Magnußenn
Guldensternn, ritternn etc. vnnd ko. w^{den} zu Dennemar-
ckenn etc. stadthalternn zu Kopenhagenn, vnnserm be-
sondernn gunstiggenn vnnd guttenn freunde.

417.

Lübeck, 1. og 3. November 1564.

Borgemestre og Raad i Lübeck til Mogens Gyldenstjerne.

*De gentager deres Udtalelser i det andet Brev af 1. Novbr., giver Op-
lysninger om de svenske Skibe ved Stralsund og Svenskernes Virksomhed
der og beder om, at de lovede danske Skibe maa komme snarest.*

Vnnsernn freundtlichenn gruiß vnnd alles gutts stetts
zuuornn. Gestrennger vnnd ernuester gunstiger her vnnd
freundt, wir mugenn ewer gestrengkeit vnuermeldet nicht
lassenn, das wir vnnserm er bieten, ßo der kon. w. zu
Denmarcken etc., vnnserm gnedigsten hern, durch jung-
ster zeit vnnserer abgefertigte gesannnten zu Flenßburgk
furgetragenn, zu erfindtlicher wircklicher hinterfolge drei
gutte orlags schiffe mitt darzu gehoriger notturfft vnnd
guttem taugbarem sehe vnnd kriegs volcke zwuschenn
nechstuerrucktem sambst- vnnd sontage mit jrer ko. w.
vnnd vnnserm admiraln genohmmenem abschiede nach
jm nahmen des Almechtigen zur sehewarts abgefertiget

vnnnd ablauffen haben lassen, vnnnd ab wir woll fur zeit geregtes gemelter vnnserer schiffe ablauffenns, das Sie die vnnsern vnnther Hidtensehe Sich finden lasßen Solten, an e. gestrengkeit vnnnd den obern admiraln hern Herloff Trolen ritter schriefftlich gelangen haben lassen, so ist dennoch mit denn vnnsern, das Sie vnnther Jaßmunde oder fur dem Newenn Tieffe vnnther dem Stralßunde vnnnd nicht anderßwo der ko. wⁿ zu Denmarcken etc. orlagsschiffe, So denen genohmmenem abschiede nach zu coniungiren, erwarten Solten, enndtlich beschlossenn vnnnd besserer gelegenheit, auch der nehe halber verwilliget worden, vnnnd weiln denne auß geregtem vorigem vnnserm schreiben auch woll ausserhalb desselben Lunsten ewer gestrengkeit sunder allenn zweiffel der schwedischen 9 schiffe, So zum Stralßunde newlicher zeit angelanget, nuhmehr bericht entpfangen vnnnd verstendigt worden sein, das vnnther denselben auch ettliche zimliche große vnnnd wol geruset furhanden sein Sollenn, vnnnd demnach die notturfft gewißlich erhaischen vnnnd furdern thutt, das jnen nicht allein der wegk vnnnd vnntherschleuffliche zufuhr vff Schweden mit allem ernste gewehret vnnnd vnnthergangen, sundern jnen auch, da es vmmer, wie verhofflich, thunlich vnnnd muglich, abgebrochenn, vnnnd Sie erlanngt vnnnd vnnther dieses orts gewalth gebracht werden muchten etc., so zweiffeln wir auch jm alleringsten nith, es werden jre ko. w. zuuerhuitung verkleynerlicher nachsage, da Sie, welches Gott verbieth, ethwa entkwemen, auch zu abschneidung gemeynes feindes commoditatum vnnnd stercke mit notturfftigem ernste vnnnd embsigkeit daran sein vnnnd beschaffenn lassen, damit jrer ko. w. orlags schiffe den vnnsern mit dem allerfurdlichsten vnd ehisten, es jmmer geschehen kan, zugeeiniget vnnnd die notturfft jn deme beschaffet werden muge, wie wir dan auch e. gestr. hiermitt zum fleissigsten gebetten wollen haben, Solches bey jrer ko. w. mit dem

besten fortzusetzen vnnnd befordern zuhelffen. Solches ge-
reicht der ko. w. zu loblichem rumb vnnnd preise, ge-
meinem heil zu guttem, vnnnd wir sein es vmb jre ko. w.
zuforderst vnnnd e. gestr. eusserstes vnnsers vermugenns
aller gepur hin wieder zuuerdienen schuldig, vberbuttig
vnnnd auch freundlich geneigt, ewer gest. hiemit dem
lieben Gott jn seinen gnedigen schutz vnnnd schirm freund-
lich befelhende. Datum vnnther vnnserm signet am tage
omnium sanctorum anno etc. 1564.

Burgermeistere vnd radt
der statt Lubeck.

(Paa et indlagt Ark med samme Haand:)

Auch, gunstiger herr vnnnd freunt, ob wir woll jnn
einem gleichlauttendem schreibenn vnter dem dato den
1. nouembris¹⁾ ewer gestr. vermeldet, das zum Strallsunde
neun schwedische schiffe ankommenn seinn sollenn, so
werdenn wir doch jtzo vonn einem vnserer schiffer, Ma-
thias Volschenn genandt, welchen vnser pincke, der Wulff,
vorm sundischenn tieffe aufgesetzt, aygentlich berichtet,
das siebenn wollgerußtete schwedische schiffe daselbst
vorm Strallsunde liegenn, darunter funff mith 2 marssenn,
1 galley vnnnd 1 boyardt seinn, auch noch einenn boy-
ardt vonn Rigewalde daselbst antzukommen erwartenn,
zu dem auch das vngeferlich 7 oder 8 sundische kreyer
bey jtzogeregten schwedischenn schiffenn, so denn som-
mer vber aldar gelegenn, zulegenn vnnnd allerley dienliche
notturfft einnhemenn jnn maynung furderligster zeitt mit
jtzgedachtenn schwedischenn schiffenn henuber jnn Schwe-
denn sich zubegebenn, auch zu der behoef allerley boeß-
vnnnd kriegsfolck annhemenn sollenn etc. Derowegen wir
der verwandtnuß nach nicht vmbgehen mugenn, solchs
ewer gest. zuuormeldenn, mith fleissiger bitt, ewer gest.

¹⁾ *Se oufr. Nr. 416.*

mit allem vermügen daran sein wolle (jm fhalle (wie wir doch gentlich verhoffenn) kun. wⁿ zu Dennemarcken vnserers gnedigstenn herrenn orlags schiffe jnn die see sich noch nicht begebenn vnnd denn vnserenn vnter Jaßmunde conjungiren[]), das demselbenn mith dem schleunigstenn vnnd one jenigenn vertzug (der dann diesenn sachenn hochschedtlich) nachgelebt werdenn muge, damit gemäinem feinde allerley notturfft, der ehr sich der ortter zum högstenn zubewerbenn vnterstehet, jnn Schwedenn zu bringenn nit alleinen vntergangenn, sondernn auch vorgeandte schiffe sampt darjnn enthaltener notturfft vnter dieser als der verwandtenn gewaldt gebracht werdenn mogtenn. Wie wir dann nicht zweifelenn, ewer gest. jme dem angelegene vnnd zu gemeiner wolffardt erspriessende verordnung zu bestellenn keines wegs vnterlassenn vnnd an sich erwindenn lassenn werdenn. Solchs gereicht högstgemelter kun. w. zu gnedigstem gefallenn vnnd allerseitz zu guttem. Datum am 3ten nouembris anno etc. lxiij.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Paaskrift med en samtidig Haand:)

Dem gestrenngenn vnnd ernuesten herrnn Magnussen Guldenstern rittern, der konniglichenn wurden zu Denemarcken etc. statthaltern zu Coppennhagenn, vnnserm gunstigenn herrn vnnd freunde.

Annammitt thennd 14. nouembris anno 1564.

Orig. i T. K. U. A. Lübeck A I (Pk. 3). Breve fra Borgemestre og Raad samt Syndikus til Kong Frederik II.

418.

København, 4. November 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Svar paa de i det kgl. Missive [af 29. Oktober] omhandlede Spørgsmaal: Greven af Schwarzburg, Krigsfolket i Skaane, Hvervning og Indkvartering af Baadsmænd samt Hjælpesvin.

Stormechtigste høgbaranne furste, aldernaadigste herre oc koningk, nest mynn willige plichtige tro tieniste werdis ethers konng. ma. naadigste atth wiide, att ieg wdj dag wdj ald wnderdanighet ethers mts. skriiffuelse annammitt haffuer mett nogne inndliggenndis copier, hues som jeg mett raadith haffuer om talitt, som best kunde lempe siig oc bestiillis etc.

Først om att greffuenn¹⁾ er skiib begierinndis tiill sinne rytther att føre aff lannditt, thaa haffuer hannd innthit laadth hanndelle mett oss ther om, oc kanndtt forstaa, att handtt fortøffuer effther, huad swar som her Jørgenn Lycke mett kommir frann eders konng. m. tilbage igienn. Wij kunde icke betenncke, att hannd saa drager wd aff lannditt, wdenn ther hanndelis annderledis om hans betalingk. Huad affskett som her Iørgenn Lycke frann eders konng. m. till oss mett kommir, wiille wij mett all flit rette oss effther.

Som att thett er bestiillitt mett eders kong. ms. krigsfolck, som wdj Schanne liigger, tuiiffueller mig innthit paa, att her Jørgenn Lycke eders mat. thennd leyelighed well till kiennde giiffuit haffuer, oc nu Franntz Bannir, Erick Kaes och Lauritz Skram diid kommer, giiffuer well och ethers konng. ma. ther om tiill kende, huorledis att thett er bestiillitt mett skiibshandelenn och skiibs folkitt. Tuiffueller mig innthit paa, att Herluff Trolle haffuer well nu paa thette paas giiffuitt ethers konng. m. ther om ald leyelighedenn tiill kiennde etc.

Om botzmennd wdj tiide att bestille vdenn lanndtz will ieg laade bestaa till saa lennge, att Herluff kommir fraa ethers mt. tilbage igien, och thaa mett hanum ther om att beslutthe, hues mannd kann betenncke, eders mts. gaffnn kann were.

Som att ethers mt. laader giffue till kiennde om botz-

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

mennd och folk att laade indlegge paa prester och bönneder, thett syunis ethers mts. raadt icke raadeligt att were for alle hannde leyelighedt skyld.

Om hielpe swiinn att bestiille haffuer jeg och saa tallit mett raaditt ther om, och siige thij saa, ath thj wiide icke till wisse, huad oldenn wdj lanndenne er; huad som mand her ther om forfaare kanndt, thaa er icke oldenn allestetz, som mannd achtit haffuer. Menn huorledis at thend leyelighedt sig begiiffuer om oldenn, skall eders konng. ms. raadtt, som ther hos eders mt. tilstede er och drager igienem lanndenne, well best wiide ther om beskett, fast bedre ennd wij, som her er. Och hues breffue som skall wdganng om samme hielpe swiinn, thij wille wdgaa aff ethers konng. ms. canntzellij och wnder ethers mts. egenn beseglinng. For huess dell som ieg giøre kanndth, skall ingenn ting bliiffue forsømmitt, och ieg altidt mett min willige thienniste will finndis redbonn och wspartt, thett kiennde Gud almt., thend ieg ethers kong. ms. høgmechtighedt mett liiff och siell wdj ett lanngwarinndis løcksaligt regemennthe altidt will befallit haffue. Datum Kiøphnehaffnns slott løffuerdagenn thennd 4. nouembris anno 1564.

Ethers naadis kong. ms.

wnderdannige plichtige thro thienner

Magnus Gyldenstiernn

till Stierneholm ridder.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og den sædvanlige Udskrift.*)

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

419.

Varberg, 6. November 1564.

Mikkel Pedersen Gjønge til Mogens Gyldenstjerne.

Han har brændt ca. 400 Gaarde i Sverrig, haft en lille Skærmydsel med Fjenden og har ført Krigsfolket tilbage til Varberg, beder om Proviand

og Penge. Hans Folk er ulydige og kræver Penge og Proviant. Mange er rømt¹⁾.

Mynn gannzke wennlig helszenn²⁾ edher nw och althid forszendht metth Gwd. Kierre her Mons Gyldenstiernne, synderlig gode wen, nest en wennlig tackszighelsze for allt gott, szom y meg giortt och altid beuist haffwer, hwilckett y skwlle althid finde meg gannzke welwillig tiill atth forszylde metth hwadt gott jeg formåå, kierre her Monns, giiffwendis etther wenlig atth wedhe, thet jeg haffwer werritt y Szwerrig itth thog och brenncht(!) wedt en 400 gåårdher wth metth grennszen och paa then wey, szom løffwer fra Elszborg och tiill Jønnekøffwing, och kwndhe jeg jntthet mer giørre paa thenne thiid formedelst stortt reghen och flodh, szom nw haffwer werrett en thid long y thenne landtzende. Haffwer jeg jntthet szynderligt fornometth tiill fiendernne, men kwnnde werre en 100 rytther och fodghanger, som møtthe osz width Biirckyttorppe broo. Ther holtt wy en lidhen skermysze metth them; dog finghe the jnghenn skadhe, men 2 eller 3 hester, szom the miiste. Och weghegne haffwe the flitthellig ladhett rydhett och giortt stercke broer; dhem haffwe wy hwghett wth for them, szaa wiitt szom wy haffwe farrett. Och nw haffwer jeg begiiffwett meg ner tiill Warbiere metth folckett, szaa lennghe thet kannd hwile szeg och bedhre weyr kanndht bliiffwe. Szaa wiille wy metth Gwdtz hielp giøre thet beste, osz mwghellitt kannd werre. Och haffwer jeg jntthet fornnomett tiill, hwor thenn Szwenske er metth szynn magtt, menn thet første jeg kand faa ther noghenn thidhynt aff, skwlle y faa thet atth widhe metth thet første. Kierre her Mons,

¹⁾ Vedlagt findes et „Register paa de svenske Bønder“ i Himle og Favraas Herreder, nemlig 5 i Himle og 6 i Favraas Herred. Det er skrevet med en anden Haand. Da det ikke kan ses, om det overhovedet hører hjemme her, og da det ikke ses at have nogen Forbindelse med Brevet, medtages det ikke her.

²⁾ Brevskriveren bruger konsekvent langt s og z adskill, ikke ß.

giiffwer jeg etther thet wenlig tiill kiennndhe, atth pre-
sternne och bønnderne aff Nørre Hallannd begherrindis
aff meg, atth jeg skwlle latthed bliiffwe en 2 fennicker
knechte hoos them y landwernn, om her komme en
skendtz hoff och giørre landhett en stor skadhe, och
bønndhernne wille beszørghe them metth wnderholdt enn
thid long. Men nw mente Hans Holck, atth thet ware
jcke radhelligt for landtzens storre beszwäring skyll, och
jcke heller giordis behoff, men thencker atth wille aff-
werge metth the Skotther, szom ere y Warber, och metth
thet danske rytther, szom her ere, om her komer nogen
farre paa färdhe. Men om her kommer skadhe paa lan-
dett, will jeg inghen skyld haffwe ther offwer, thy jeg
haffwer werrett offwerbodhig och willett ladhett bleffwett
en hoff aff folckett hos bønderne, effttherthy att the wille
beszørghe them mett wnderholdt. Ther for nødhis jeg tiill
atth draghe neer atth landhett for wnderholdt skyll, jeg
drage grenszen ner atth och giørre them renne metth
brandh, szaa atth thee Szwenske skwlle haffwe ontt ther
wid atth komme her jndh y landett. Kierre her Mons,
ther for bedher jeg etther giernne, atth y wille well giørre
och bestyrre thet szaa metth kong. magtth., atth her
maatthe komme noghen prowantt och desligiste peninghe,
szom jeg kwnde bezolde folckett metth, och mandh
kwnde szidhen szelghe them prowantthet och faa szamme
peninghe jghenn och bezolde them andenn gåång metth,
tiill thez mand kwndhe anderledis brwghen(!) them paa
kong. magtths. wegne. Kierre her Mons, jeg haffwer
en ganske wnderlig hoff widt atth faas, szom er mett
wlydighid, och wfforstaandhighe erre the metth, och
wehde thee lidhett atth haalle szeg efftther kridtzwis,
men pwcke och trwghe for bezolding och prowantth,
och en stor parth er aff rømtt metth wmindhe. Menn
kwndhe jeg becommen prowantt och en måännis bezol-
diing, sziden kwndhe mandh førre etht strengherre reg-

mentth metth them och komme bedher tiill retthe mett folcketh. Kierre her Mons, y kwndhe well szieff thenncke, hwad hørszomhet mand kandh haffwe metth folckett, nåår mand haffwer jntthed atth giiffwe thet och mandh wid jcke, nåår fiendhernne er for hååndhen.

Kierre her Mons, haffwer jeg jntthet synnderligt atth giiffwe etthers strenghed tiill kiennðhe paa thenne thid. Her metth will jeg haffwe etther thenn alszomechttigiste Gwd beffalendis. Dattis(!) Warber thenn 6. nowembris anno 1564.

Michell
Perszenn.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Thenn edhellig och welbørdig herre her Mons Gyl-dhenstiern tiill Stiernholm och statholler y Kiøpnehaffn, myn synnderlig godhe wenn, wenlig tiill håndhe.

420.

Eskebjerg, 9. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Movrids Rantzaus og Hans Blomes Gods paa et paa Kongens Vegne anholdt Skib, hvorpaa Sylvester Francke var Skipper.

T. o. a. L. 8, 154. — Tr.: K. Brb.

421.

København, 13. November 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han fremsender nogle indgaaede Breve. Om Forsvaret af Halland under Sildefisket. Han har forgæves anmodet Rentemesteren om Penge til Krigsfolket. Om Tømmerhugning i Smaalandene.

Stormechtigste høgbarnne furste, aldernaadigste herre och koningk, nest mynn gantz willige plichtig tro thien-niste etc. werdis eders konng. mt. naadigste att wiide,

thett mig er wdj iafttis sildiig kommit Pouell Huitfeldtz och Michell Pedersenns skriiffuelser tilhannde och ett breff, som er hoffmesternn tillskreffuit, huilke ieg eders konng. mt. wnnderdanigenn till schicker, att eders mt. wilde werdis till att laade læse thenum for sig, och om att eders konng. m. wille haffue skreffuitt thenum nogenn beskett och eders mt. wilge tilbage igienn paa samme therris skriiffuelser. Jeg haffuir skreffuit Pouill Huitfeld till och Hans Holck, atthe wille mett Michell Pedersenn offuerweige, att kriegs folkitt kunde were ther wppe y lannditt att forsware thenum tiill thett siilde fiiskitt och anddennstetz wdj thend egenn, huor behoff giiorris, huilkitt ieg ochsaa wdj liige maade haffuer skreffuit Michell Pedersenn tiill, ath hannd giør sinn største fliitt ther till, hues hanum mugeligt er, bode mett att forsware thett fiiskerij och wdj anddenn maade, att fienderne kunde skie nogenn affbreck och modstanddt etc. Och haffuir ieg tallitt mett Jochum Beck om pening att sennde wp tiill Michell Pedersenns kriegsfolck att holde thenum mett; thaa siiger Jochum att haffue inngenn raad till pening paa thennde tidt. Aldernaadigste herre, jeg tør icke anddit end, huad tiidinnng ieg forfarer, att wnnderdanigenn giiffue eders mat. till kiende. Och haffuer ieg nu afferdigett tømbermenndh henn till Smaalandenne och skreffuitt Jørgenn Braade, Claus Huitfeld, Mogenns Ericksenn och Erick Rudt till om skiiffs tømber att bestille och laade hugge ther paa skouffuenn tiill ethers konng. m. skiiffs bygning, att eders mt. wilde werdis till och skriiffue for^{ne} eders naadis lennsmenndt¹⁾ till om samme skiiffs tømber, att thett matte wforsømmeligenn bliffue huggitt, och att forskaffe hielpe ther till; sameledis att flij thett neder till strann denn førtt tiill thij haffner och paa thij steder, mannd thet besth indskiibe kandt. Saa gangger thett saa megitt tiiss bedre

¹⁾ *Jufr. kgl. Miss. af 18. Nov.*

for sig, huilkit och storliigenn fornødenn er. For hues som att ieg giøre kanndt wdj thj och ald anndenn maade, mugeligtt er, skall icke bliiffue forsømmitt, och ieg altiddt mett mynn willige tienniste will finndis redebonn och wspartt, som ieg plichtig er. Och will her mett haffue ethers konng^e ms. høgmechtighedt mett liiff och siell wdj ett lanngwarinndis løcksaligt regemennthe Gudtt almt. befallitt. Datum Kiiøphnehaffnns slott manndagenn thennd xiiij. nouembris anno mdlxiiij^o.

Eders naadis konng. mats.

wnnderdanige plichtige tro tiener
Magnnus Gyldennstiernn
till Stiernholm, ridder.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften.*)

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

422.

Nyborg, 15. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsyning af Baahus, Varberg, Halmstad og Aggershus med Folk, Proviand m. m.

T. o. a. L. 8, 156 b. — Tr.: K. Brb.

423.

København, 16. November 1564.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Sylvester Franckes Skib. Om Udbudsfolket i Halland og Mikkel Pedersen Gjønge. Kongens Skippere har paa Grund af Dyrtiden ansøgt om at faa deres Fetalje leveret som sædvanlig.

Stormechtigste, høgborne furste, alder naadigste herre och konningk, nest mynn ganntz willige, plichtige tro thienniste etc. werdis eders konng. m. naadigst att wiide,

thett ieg wnderdanigenn eders mats. skriiffuelse¹⁾ annamitt haffuer, att ieg skulde laade Mouritz Rantzow och Hans Blome fange thett skiiff och gotz igienn, som bleff aresterritt for Sylvester Francke, wndertagendis saabill, mord²⁾ och skytt, som eders mats. breff bemelder. Alder naadigste herre, thett første att for^{ne} skiiff kom hidt innd for Kiøphnehaffnn, thaa bleff thett forlossitt och straxenn wdrustitt igienn paa orluffs wiiss och senndis till flodenn, och thett war wde wdj thend store storm och kom innd wdj Wesbyhaffuenn anckerløs och seigilløs; ther liigger thett enndnu, och thende Mouritz Rantzowes thienner will innthett befatthe siig mett gotzitt, menn will fare hiem till hanum igienn, efftherdj att skiibitt er icke her, och icke er her heller nogenn anddenn skiib, att handt kandt fange frachtitt till same gotz; menn huadt foer som wdj skibitt war, thett haffuer ethers kong. m. bundtmager annamitt att forware, att thett icke forderffuis skall etc.

Werdis eders konng. m. och att wiide, att thett wd-budz folk, som er wdj Hallandtt, will icke fuldeligenn achte Michell Pedersenn. Wilde eders mat. giiffue ennd riiddermandtz mannd befallingk som enn øuerste offuer thenum, att thij kunde haffue nogenn frycht fore, ath the icke skulle raade thenum selfue, tøkis mig raadeligt att werre paa eders matts. gode behag.

Aller naadigste herre, eders konng. ms. skipperere, som nu hiem kommitt er, the ere begierinndis, atthe motte fange therris fetallig, som thij wanndt er, fordj att al-tingiste er nu dobelt dyrer, ennd thett pleiger att were, hues thj nu skall kiiøbe for theris pening. Huad som att ethers mts. wilge ther om er, retther ieg mig wnderdanigenn och giernne effther, och ieg altidt mett mynn willige tro thienniste will wdaff ald mynn macht finndis

¹⁾ Af 9. Novbr., se ovfr. Nr. 420.

²⁾ Zobel og Maar.

redebonn och wspartt, som ieg plichtig er, och will her mett haffue eders konng^e m. høgmechtighedt mett liiff och siell wdj ett lanngwarinndis løcksaligt regementhe Gud almt. befallitt. Datum Kiøphnehaffns slott torsdagenn thennd xvj. nouembris anno lxiiiij^o.

Eders naadis kong. mats.

wnnderdanige tro thienner

Magnus Gyldennstern

till Stiernholm ritther.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften.)

Ikke egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

424.

Fultofter, 16. November 1564.

Peder Henriksen til Mogens Gyldenstjerne.

Beretning om, hvorledes Krigsfolkene, som laa i Lejr ved Gaarden, opførte sig mod hans Bønder.

Min ydmøge weluillige plichtige thro thienesthe nu oc althid fforsent met Gud, Wor Herre. Kere herre, som i screffue mig thill, at j wille wide, hworledis the ffolck, som slo leydher¹⁾ ffor eders gord, the handlide sig ther met eders tienere, ther the wore kommen oc ffinge at wide, at the wore alle eders thienere drøffuesthe, ther the skwjlle ligge hoess, tha sagde Sthen Bille och Eriick Bille, at thet wor icke saa ffor them sagt, men tha sagde the bode tho, at thet icke wor thylbørligt at legge adelens eghne thienere ødhe oc mest wghe dags thienere. Sidhen the ffinge thet at widhe, tha gjorde the inghen mand wskell wdhen thet, som the kwnde ffaa paa skouene at skiude swin; somme ffinge the igen, oc somme behulle the och andhet, hwad the kwnde ffaa paa skouene. Item

¹⁾ *Lejr.*

ther the komme ffrem, tha sagde the saa, at the hagde icke kommet ther, hagde icke Biørnd Saxstrop oc Lages¹⁾ ffoghet wollett thet. Tha haffwer ieg spurtt bland eders thienere, at the giorde inghen offuerwoll, men the wille haffue theris ophold, wdhen end karll, som wor Mauritz Podebusk karll, wid naffn Fflores, hand wor effther mig oc wille slaghet mig i hiell, fforthi jeg kwnde icke ffly hanom saa monge woffne, som hand wille haffue, hagde icke hielp werritt. Men ieg bad hanom, at hand wille gøre thet ffor Guds skyld, at ieg motte nyde eder gott att. Saa buckede hand oc fflengde sin gomp op oc bad mig kysse sig ther ind ffor her Moghens skyll; men tha gaff hand sig atther effther mig met ett kneffuespiudt²⁾. Saa kom myn høstrv gongindis oc bad hanom ffor Guds skyll nyde her Moghens gott att. Da sagde hand, at hand wille giffue her Moghens oc hende met alle the pocker oc ffransoser, i werden haffuer weritt oc komme skall. Men thet wor Mauritz Podebusk wuitterligt. Her met eder nu oc althid Gud beffalindis bode thyl liiff oc siell met alt, hwes som eder lefft er. Datum i Ffuldtoffte torsdagdhen eiffther Martinj anno gratie 1564.

Peder Hendrikssen
j Ffwldtoffthe.

Item Sthen Bille oc hans ffrwe geste mig saa, at ieg tacker them alt gott. Item wor ther inghen, ther begeredhe at were paa hoffgordin, ther the ffinge at wide, hwor ffatt wor.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Hederlig oc welbyrdig mand strenge riddere oc herre her Moghens Gyllenstiernd thyl Stierneholm ydmøgelige oc kerlige thyl screffuet.

Om Mouritz Podbusks swendt.

¹⁾ *Formentlig: Lave Brahe.*

²⁾ *Knevelsmynd, et Spyd med en Tværstang under Spidsen.*

425.

Nyborg, 18. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Breve til Mikkel Pedersen Gjønge og Hans Holck, Tilførsler til Varberg og Halmstad og om Hugning af Skibstømmer.

(Paa en Seddel:) Anmodning om at tilskrive Jørgen Munk paa Frederiksborg om at sende to Par af de største hvide Duer, der findes paa Slottet, til Mogens Gyldenstjerne, som skal sende dem videre til Kongen.

(Paa en anden Seddel:) Anmodning om at sende Kongen fire Par af de smaa Raagæs¹⁾, som fanges paa Amager.

(Paa en tredje Seddel:) I Anledning af hans Skrivelse om at gøre en af Adelen til Øverste over det danske Krigsfolk anmodes han om at tilskrive Kongen, hvem han synes kan bruges dertil. Endvidere skal han selv træffe Afgørelse om Skippernes Begæring om at faa den sædvanlige Fetalje.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anammett. — T. o. a. L. 8, 157 b (dog kun Missivet og den ene Seddel). — Tr.: K. Brb.

426.

Nyborg, 18. November 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kongens Bøssestøber og hans Bestalling. Indholdet af Mogens Gyldenstjernes Brev er forelagt Kongen, ogsaa Efterretningerne fra Stralsund. Om Pestens Aftagen i København, om de Penge, som han har sendt til Skaane. Forespørgsel, om det er rigtigt, at nogle af Jyderne er rømt.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen. Thend almechtiste Gud were mett ethher oc beuare ethher well i thenne farlige tiid. Som i melder om ko. mts. bøssestøber oc huad Jochim Beck giffuer ther om for beskeedt, tha er thet saa: bøssestøberen war paa Frederichsborg selff mett en fortegnelse, som war giortt, hure hans bestilling skulle were, dog besuerit hand sig nogitt ther vdj. Tha bleff hand egien forskickitt til Kiøpnehaffnn, atj oc Jochim

¹⁾ En Søfugl.

Bek skulle giøritt till ende. Ther effther sende Jochim Beck itt register thiidt til mig, huor thet war beslutett, dog paa ko. mtts. behaff, oc tha effther kon. mtts. befalinge schreff jeg Jochim till, att effther thij ther war ingen, som hoß min herre war, ther wiste beskeed om wegten eller andet, som same register formeldett, skulle hand mett etther giøre thet til ende mett bøssestøbern, som thet kunde were ko. mtts. gaffn, oc lade i Køpnehaffn stille hans bestilling. Ther wed bleff thet standindis, oc siiden fornam jeg ther inthet till. Nar hand wil sende then beskeed fram, hure thet er affhandlett mett hanom, wil jeg gierne førdre hoss Bastian¹⁾ oc lade giøre samme bestillinge ferdig oc sende etther then. Oc saa haffuer thet sig ther mett; jeg beholt i sandhet then beskeed icke hoß mig.

Huad i ellers i thet etthers breff mig tilskriffuer, berette jeg min herre, oc skall thet well bliffue etther altingiste till gode holdett.

Om thett bud, i finge fran Straalsundt, berette jeg oc min herre. Gud giffue, wore skibe motte komme i wending mett the Suenske oc giøre thennom nogen affbreck.

Om thett pantt paa Jslandt etc. er aldz inthett, jeg tror wist, min herre haffuer thet icke tenktt; thet war i sandhet icke heller gott.

Kiere her Magnus, fortencker mig icke min kortte schriffuelse. Jeg betaler etther mett liige møntt oc legger bleck oc papir i rette emod bleck oc papir. Gud giffue, thet ware saa fredeligt hoß etther, atj(!) wij motte komme til etther; thett ware wel nøttigt. Mig er i dag breffue tilkommitt aff en wore cantzelist, att thet (Gud skee euig loff) nu paa en dag iiij eller fem haffuer fast stillett mett døden i Køpnehaffn. Gud giffue sin naade, att thet motte vphøre oc Gud then wel forthiente straff, oss for

¹⁾ *Formentlig Sebastian Swendi, Sekretær i Tyske Kancelli.*

synden offuerhenger, wiilde naadeligen bortt tage. Huad etther kand were till ere oc tieniste, gjør jeg heller end gierne oc will her mett haffue etther till liiff oc siell Gud almechtiste euindeligen befalitt. Ex Nyborg then 18. no-uembris anno etc. mdlxiiij.

H. Skougard mppa.

Kiere her Magnus, rett nu kom Mauritz Rantzous tienere mett breffue fran etther til ko. mtt. oc mig, oc war thet fast tacknemmeligt handlett mett the pendinge, i fliide offuer til Skone. Huad i ellers schriffuer om, faa i oc swar paa. Kon. mtt. beger, i wille schriffue Michel Peder-sen till, atj kunde faa aff hanom beskeed att wiide, om nogen aff Juderne ere (som Pouel Huittfeld schriffuer) vndløbbit, och thennom wed naffin oc huor the hørde hiemme. War thett saa, burde thennom billig straff. Gud beuare etther, oc hannom befaler jeg etther euindeligen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

427.

Elfsborg, 18. November 1564.

Jens Kaas til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forberedelserne til Forsvar mod Svenskerne. Overfald paa en Af-deling svenske Knægte. Han mangler Proviant, Penge og Krudt og beder om at faa noget, før Elven lægger til. Han kan ikke undvære Bly.

Venlig kierlig helßen nu och altid forsendt met Wor Herre. Kiere her Mogens Gyldenstiern, besønerlige gode wenn, nest myn wenlig thackesigelse for allt gott, som y meg altiidt giord och beuist haffuer, for hwilcked y skall altiidt fiinde meg gandske well wiilligen tiill att forskiølle, met hweße gode y myn ringe macktt kand

were, kiere her Mogens, giiffuer ieg eder gandske wenligen thiilkiende, att eders breff erre idag kommed meg thiilhende, lyudindis, att ieg mett Hans Holck wiille gøre wor yderste fliid och beste met thet krigs folck, som skwlle kome her wppe, att wy skwlle affbrende Gamel-løølse, Angerrø och the leyer ther omkring. Kiere her Mogens, saa giiffuer ieg eder gandske wenligen thiil kiende, att Jens Holgerßen¹⁾ och ieg fiinge scriffuelße fraa Hans Holck, att same krigs folck met then skottske cappittheen skwlle kome her wppe. Then thiidt wij haffde fanged same scriffuelße, strax lwdh wy hwgge floder och lwdt legge tiill rede ther wdh mett elffuen. Tisligiste haffde wy ther och thiill rede saa møged folck, som wy kunde kome affsted, och forwyntthe thenom tiill osse; dog kom the icke tiill oss paa fem miille neer. Men haffde the komed fram tiill oss, tha wedt thet Gud, att ieg wiille gierne haff giord her wdj allt thet, som meg kunde haffue werred muggellig, som ieg och dis pligttige erre. Och forßier ieg meg wiisthe tiill, att ther som the haffde komed fram, tha wiille wy well haffue becommet thet att wdretthe effther eders scriffuelße; men ther ieg formerckttthe, att the wiille icke kome, droffue ieg her wdh aff slotthin paa sancte Morthens natth mett en xx heste oc j^c knecthe wdh tiill en sogen, som ligger nest wppe tiill Angerrød. Ther laa en fenell swenske knecthe, fem hwndert sterch, och heedt thøris heffuitzmand Las Royde; aff thenom bleff slaged j^c, the ander wndløbbe y klipperne och y skoffwen, och same sogen affbrende wy. Kiere her Mogens, giiffuer ieg eder och wenligen thiilkiende, och som eder dragis tiill mynde, att ieg haffuer thiilforne screffuitt eder tiill, att her erre stwr brøsth for prouiantte, beßønerlige for øøll, tisligiste er her ingen homell, ßaa haffuer ieg haffd mitt bwd y Marstrand om

¹⁾ *Jens Holgersen Ulfstand, Høvedsmand paa Baahus Slot.*

humble att wille købbe, saa er ther icke end komed wden j skippund eller ij, som borgerne straxt kiøffte, och gieller skippunden ther xl daller. Kiere her Mogens, saa erre her end nu ingen prouiantte komed antthen fraa Olborig eller anderstedtz, och ingen scriffuelße ieg heller fanger, huareffthter ieg meg retthe skall, och forwnder ieg meg, att mand slaar thet saa løst och icke actther om att sende prouiantthe hiid. Kiere her Mogens, giffuer ieg eder siell att betthincke, att mand kand icke holle krigsfolck, wden mand skicker prouiantte tiill thenom, och ther som mand wille forffarre y wentarum¹⁾, huad pendinge och prouiantte her war, then tiid ieg anamit slotthen, tha skall thet beffiindis, att her war icke saa møged att spiisse saa møgitt folck saa lenge, haffde ieg icke brwged ander medell ther tiill. Ingen bønder ligger her heller tiill slotthen, som ieg kand fange nogett wdaff, wden nogen faa, som ligger her nest wp wnder slotthen; thøris gorde bleff affbrend, then tiidt kon. matt. laa her for slotthen. The haffuer inthet att giffue wdaff, wden ieg kand wnder thiid den fange en dags arbedt aff thenom. Kiere her Mogens, thi beder ieg eder ganske kierligen och gierne, attj wile welgøre och forhandle thet hoss kon. matt., att her motthe forskickis prouiantthe tiill hans nadis krigsfolck, førind elffuen bliffuer laffd met isse; och ther som elffuen bliffuer først laffd, tha kand her inthet ind komme antthen prouiantte eller anditt. Och attj wille och welgøre och forhandle hoss kon. matt., att her motthe skickis nogen pendinge wppe tiill alle hande nøthøffftighet her tiill slotthens behoffue. Kiere her Mogens, giiffuer ieg eder och saa wenligen thiilkiende, att en partt aff myne knecte ligger paa Hiissing att forswarre landit; saa erre her gandske liden kiørne krwd, och wy haffuer huer dag mett fiinderne att gørre; thj beder ieg eder gierne, attj wille

¹⁾ *Inventarium.*

welgøre och forhandle thet saa, att her motthe skickis wppe en thøne eller ij gott kiørne krwdh. Oc som y haffuer tiilforne screffuitt meg tiill om blye her fraa att forskicke, ßaa giffuer ieg eder wenlige thiilkiende, att her erre icke noggett blye, som her kand affladis; men thet meeste, ieg kunde afflade, thet haffuer ieg fanged Jens Holgerdßenn bortt ther tiill slotthens behoffue. Kiere her Mogens, y skall ingen thwiiffuell haffue paa meg, att ieg skall y io y altingeste lade meg beffindis som tiilbørlige erre. Kiere her Mogens, ieg wiill icke nu haffue eder lenger bemødditt, men ieg wiill nu och altiidh haffue eder then alsommegtiste Gud beffallindis. Screffuitt paa Elsborig then 18. nouembris aar etc. 1564.

Jens
Kaaess.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdige mand oc strenge ridere her Mogens Gyldenstiernn thiill Stiernhollem, stadholler tiill Kiøbbinghaffuen, myn beßønerlig gode wen, wenligen tilskreffuitt.

Fra lens Koes.

428.

Lübeck, 18. November 1564.

Didrik Timmermann til Mogens Gyldenstjerne.

Om det af ham leverede Krudt, der maa være blevet fugtigt i Taarnet, men atter kan tørres. Om Levering af yderligere Krudt. Beder om Eftersyn af alt det leverede, da noget sikkert ikke er fordærvet. Det fordærvede skal blive erstattet i en anden Levering. Han har skrevet til Hamborg efter rhinsk Most til Adressaten.

Laus deo anno 64 adi 18. nouembriß Lubec. Meynen ganß willigen denst nach alle meynen vormoge. Gestrenger her, vth myneß knechteß schriuenth vornamen, dath dath krauth, so ick dar hen gesettet, nich leuerbar sy, welkeß my ser voruunderth, vnde kumpt nergenß an-

derß van her, sunder dath dath krauth in eynem fuchten thorrem gelegen hefft by dren manthen, vnde men kan hir kene summa kraudeß anderß wor henne leggen alß in den thorem nach lauth deß radeß bouel, vnde hefft my duth iar kenen ringen schaden gedan, dath ick vorgan in dem voriar muste 5 last wedder um vp drögen laten, dath nargenß van her kamen waß, sunder dath de fuchticheit deß thormeß durch de tunnen in dath krauth gekamen waß. Wen nu mester Hermen men eyne hant ful wolde droegen, so sulde he sen, wath dem kraude mangelde, den wen ock dath alder beste kraut fucht worde, so moth id vnduchtich sin, vnde is in der warheit meyne schulth nicht, dath weth Got, vnde bidde fruntliken, i. s. wyl my nicht hir mith bedencken, dath ick vnleuerbar guth wolde der kronen tho foren, vnde wil dath guth don, dath myn insetzel van salpeter stercker is alß i. s. puluermakers. De wil ick den vormarke, dath krauth durch fuchticheit sy ganß tho mel gewarden, so is min boger, i. s. willen duth mal minen schaden nicht bogeren vnde sen thom del de gelegenheit an; so kan ick lyden, dath dath korne krauth vor slangen krauth geleuerth warde, vnde dath 8 R vm eynen daler, id is my doch schade genoch. Ick gelaue, in dem k. m. noch mer krauth van my begeren is, dartho ock salpeter, so wil ick id wedder vorguden vnde ser schon guth vor den suluigen preiß leueren, wo wol ick tho dußer tith hir vp moth gelth thosetten. Wan ick id hir hedde, so wolde ick id balde wandelen, auerst nu kan id nicht geschen, den id wolde my groth vngelth kosten vnde grote tith wech nemen. Dath kraut is ock altho mal so slim nicht, vnde wer wol min boger, de tunnen muchten alle samplick vpgeslagen warden, so warth sick finden, dath id nich alle so sy, den dar sinth bauen 17 edder 19 tunnen nicht, de so lange in dem thorm gelegen hebben etc. Bydde fruntliken, i. s. wolden min beste weten vnde my nich mith groten scha-

den beßuueren; in eyner ander loeuerunge sal id alleß wedder vorgudeth warden etc. I. s. begeren rinßken must; de suluige is hir nicht, sunder hebbe na Hamborch dar vm geschreuen, warde ene krigen vnde alß dan dath erste schip, dath na Kopenhagen vorhanden is, so wil ick ene i. s. auersenden; de schal guth sin. Hir is wol must, auerst de denth iu s. nicht, der wegen doe ick ene ock i. s. nicht senden etc. Offte i. s. myner hir sunst in mer fellen tho gebruken hedde, so bin ick stedeß i. s. tho denen ganß willich wnde wy(!) i. s. hir mith Got in gnaden vnde langer gesuntheit tho erholden befallen hebben. Datum bauen etc.

Dyrick Tymmerman,
i. s. ganß williger.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen vnde erentfesten heren heren Magno Guldenstiern, k. m. statholder tho Kopenhagen, meynen gunstigen heren, denstliken.

Dyrick Tymmerman.

429.

Helsingør, 21. November 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om Klagerne fra Rytterne over, at Færgemændene tager ublu Færgeløn, og over, at Rytterne ikke kan faa Herberg.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn, kom ethers schriiffuelse meg till haande nu strax, jnneholdendis, att greffuen¹⁾ haffuer till kiende giiffuett, att ther tagis till fergieløn her offuer Sundett 20 oc 24 daller, meer oc minder, oc saa att fergiemenden wille icke tage klippinge; thesligest att thæ schulle ladett seg høre, att thet wor thennom befallett att saa handle met

¹⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

thisse ryttere etc., met huess wdermere inhold, som samme ethers schriiffuelse formelder, huilchet meg gandske ondtt gjør, att saadan klagemaall schall komme offuer oss. Oc ieg will haffue meg wndskyldett att wiide ther aldellis inthet aff, før end j dag middags tyde kom en aff rytterne till meg oc klagede, hand hagde giiffuett aff en baad for ij heste att føre øffuer ij enckell daller, oc ieg samme karlle hørde till ordz. Tha wille thæ wndttskyld seg, att thet blæde hartt, met andre mange ord, oc thæ gaffue hanom then ene daller igen, oc ieg loed sette them strax ther, som icke wor bred wnder¹⁾ etc. Saa haffuer ieg nu j mondags otte dage foreholdett fergiemenden paa raadhuset oc alle andre, som føre offuer, att thæ icke schulle begiere mere for huer reyse end vj ʒ, wndertaghet wille thæ giiffue them ther offuer naaghet till dricke penninge, maatte thæ ther fore wiide them tack etc. Kiere her Mogens, saa haffuer ieg nu j jaffthen hagdt alle fergiemenden for meg, som thenne breffuisere paa hørde, oc saadane klagemaall them foreholdett met haarde ord, som handtt well kand berette ether. Somme wndttskyld seg, att rytterne nøde them paa, att the schulle tage them, thøris heste oc wogne att føre offuer, oc siige icke ney, att thæ haffue tagett for hesten somme iij ʒ oc somme j r. . . .²⁾, oc ieg meg ther offuer saare fortørnett haffuer, strax haffuer ladtt thennom satte alle-sammens. Oc waare her wall paa andhet folck att kunde føre fergierne oc baader her emellom, wille ieg skicke them till ether ther att stande till rette, huem them hagde att klage offuer, att liide tilbørlig straff therfor. Nu ligger her byend fuld aff samme rytter, oc thæ ijle meg huer stund offuer att schaffe them fergier; ther for effther mitt betenck will ieg lade them j morgen komme till borgen

¹⁾ *Maaske paa Træhesten eller i særlig Arrest?*

²⁾ *Et Hjørne af Brevet er afrevet.*

att staa till rette, naar paa thalles, paa thet rytterne kand komme offuer; thy ther ær end nu mange paa hyn siide. Men att thæ klage, att thæ holde paa gaden, naar thæ komme offuer, oc kunde icke fange herberrig etc., ther met giøre thæ oss wrett; thij saa mange till meg komme oc begiere herbergie, lader ieg følgie them till raademesterne oc indlegge j herbergie oc end selff gaar met. Men kand ske naaghen will klage, thæ haffue begierett herberg hooss meg, oc ieg icke kand tage them alle ind, icke heller haffuer stortt stallerom, tha schall dog engen klage met rette, att ieg jo haffuer ladett foruise them j gode herberge, thæ thet begierett haffue. Kiere her Mogens, ther for beder ieg ether gierne, attj wille well giøre oc lade greffuen her om forstaa oc giøre myn wndskyldning, att ieg inthet haffuer wist aff thisse fergiemendz wbillichhett, oc begiere, att hans n. icke will lade kong^e mtt. fangett att wiide, paa thet fattige almoe icke schulle nyde thisse ondt att, oc att hans n. will holde junckerne fore, om thæ wille skicke naagen hyd att giiffue tilkiende, huilche fergiemend ther haffuer tagett mere, end som wor them befallett; thæ schulle thet igen giiffue oc ther offuer straffes tilbørligen. Men siunes ether anderledis att gaa till, will ieg giiffue thet wttj ethers betenck. Jeg haffuer strax j jaffthen schreffuitt borgmester oc byfogett till j Helsindborrig thenne mening aff ethers breff, att thæ ther om schulle wære fortente, oc hagde for meg aff thøris fergiemend, loed høre samme klagemaall hooss waare karlle; thæ ære alle liige gode. Thæ sagde aff en bonde, haffuer hiemme hooss Raa j Skone, toeg for ix heste xxvij ʒ , thesligest en aff Malmø, toeg iij ʒ for huer hest offuer. Her om schreff ieg till Helsindborg. Jeg will haffue jnseend her hooss, att thet schall gaa tilbørligen met alding, saa møghet meg mueligtt ær; Gudtt maa giøre her en goed ende paa. Jeg kand icke giøre wden en mandz bestelling; wille ieg gierne,

att thet waare rytterne foreholdet, att ther som fergiemenden waare wbillige, att thæ klagede thet for meg strax, saa kunde ieg wiide, huo the waare, oc straffe ther offuer. Kiere her Mogens, j wille nu aldingist wende till thet beste, oc leyligheden maatte oc acthes. Her ær icke mange fergiemend till wael, oc mand trenger them huer dag ij oc iij gange offuer, oc thæ klage seg att wære fortrællet met stortt arbejde att schulle roo offuer emod strøm oc wande etc. Om thæ andre ærinde, j schriiffue om, will ieg haffue i huen oc schriiffue ether mitt betenck till met thet første. Ether Gud aldmectiste befallindis oc mijn willige tjeneste alltijd. Ex Helsingiør then xxj. nouembris aar mdlx. . . .¹⁾

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdig oc strenge ritther her Magnus Gylldenstiærnn till Stiernholm, kong^e mtts. forordende stattholder, myn gunstige herre och synderlige guode wenn, gandske wenligen tillschreffuitt.

Henrick Manssen.

430.

U. D. og St. [København, før 27. November 1564]²⁾

Berent Puppink til Mogens Gyldenstjerne.

Ved Krigens Udbrud er han paa Vej til Stockholm blevet fanget og fængslet. Da han ikke har ført Krigskontrabande med sig, beder han Mogens Gyldenstjerne om at blive løsladt.

¹⁾ Hjørnet afrevet. Aaret er usikkert. Brevet har en ældre Paategning (med Hans Grams Haand): 64, og er derfor sat til 1564.

²⁾ Da Berent Puppink angiver, at han har været fængslet i 1¹/₂ Aar og at han er blevet opbragt ved Fjendtlighedernes Udbrud, inden han havde erfaret noget om disse, er Brevet antagelig skrevet i Slutningen af 1564. Af et kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne af 6. Nov. 1564 (T. o. a. L. 8, 153) om en Trætte mellem Gilius Sasse (Saxen) og Brevskriveren ses, at denne da endnu var fængslet, og af et andet kgl. Miss. af 27. Nov. 1564, ligeledes til Mogens Gyldenstjerne (Orig. med vedlagt Ansøgning fra Gilius Sasse), at han da var løsladt, og ovenstaaende Brev kan derfor formentlig ansættes til Tiden før dette Miss.

Gestrenger erbar vnnnd ernthuester lieber herr stadthaltter. Mein vnderthenig gehorsam pflichtig vnnnd willig dienst seind ewer gestrenckhait jnn aller vnderthenigkaitt willichlichenn tzuuor. Nach dem ich vast jn die anderthalb jhar in der königⁿ maitt. tzu Dennemarcken gefencknußenn vnnnd verhaftung gelegenn sey, vernemlich der vrsachenn, das ich auß Schwedenn gekummenn bin mitt etzlichenn guternn, dartzu ich nhur ein armer vnnnd vnwürdiger diener gewesenn etc., so hats gestrenger ein gestaltt alßo, das ich anno 62 vann Lubeck nach Stockholm gesiegeeltt sey, ehr dann dieser jetz schwebender krieg ist angefangenn wordenn, vnnnd auff dasmaell vann diesem handell noch nichts gewust. Dieweill ich dann binnenn Lubeck gebornn vnnnd ertzogenn sey, vnnnd der konig vann Schwedenn der Lubeschen abgesagttter feindt ist (wie e. g. dann bewust), wurde ich mich anders bedacht habenn vnnnd mich jn sulche gefherligkaitt nicht gesteckett. Dartzu hab ich jnn Schwedenn kein kriegesmunitionn oder, was sunstenn tzum kriege gehortt, nicht gefhurtt, alleine etzliche klenodia, dartzu etzlich seidenn gewandt etc. Dieweill dan, gestrenger herr, sulchs auß vnwißenhaitt geschenn ist vnnnd derenthalben so lange tzeit jnn der koniglichenn maitt. verhaftung gewesenn vnnnd doch der königⁿ maitt. mitt meiner armenn geringenn personenn gar wenig gehulffenn ist etc., so bin ich derhalbenn auß hochtringender noeth verursacht ahnn e. g. tzu supplicerende mith vnderthenigem vnnnd fleißigem bittende, e. g. wolttenn mir so gnedig sein vnnnd auch dartzu vann wegenn der stadt Lubeck, meines armen vaterlands, darein ich gebornn vnnnd ertzogenn sey, welch bey der königlichenn maitt. vnnnd das gantz lobliche reiche gedenckenn leib vnnnd gueth vnnnd all ihr wolfarth aufftzusetzen vnnnd mich deßhalbenn meiner gefencknus vnnnd verhaftung nach vnnnd loß gebenn, dieweill ich mein lebentlanck wider königⁿ maitt. vnnnd das gantz lobliche

reiche nichts gethann noch gehandeltt habe etc. Bin deßhalbenn der guethenn tzuuersicht, e. g. werdenn sich meiner tzimlichenn bitt vnnd mercklichenn notturfft nach willich ertzeigenn vnd finden lassenn. Wor ich sulches hernachmals vmb e. g. mitt meinem armenn geringenn dienst vnd vermugenn, welcher gar klein ist, verdienenn vnd verschuldenn kann, jnn deme will ich mich bei tagk vnd nacht willig ertzeigenn, zweiffell auch nicht, der almechtige gutiger Goedt wirth sulches ahnn e. g. vnbelonett nicht lassenn, welcher e. g. glucksamlich lang fristenn vnnd bewarenn wolle etc. Bitte hierauff e. g. gunstig andwortt etc.

E. g. vndertheniger gehorsamer
Berent Puppinck
vann Lubeck.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Bernt Piipynck suplijkatz.

431.

Nyborg, 27. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Trættten mellem Gilius Sasse af Lübeck og Berent Puppinck, der var fængslet i København, fordi han ikke vilde erklære sig i Sagen.

(*Vedlagt:*) *Udateret Skrivelse fra Gilius Sasse til Kongen med Klage vedrørende Sagen.*

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamit 11. dag, om Bernt Poppyng — Tr.: K. Brb.

432.

Nyborg, 28. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal overlade en Købmand fra Danzig 7 Læster Svool for leverede Varer og forhandle med ham om yderligere Leveringer.

(Paa en vedlagt Seddel:) *Den Englænder, som af engelske Købmænd var sendt med Breve til Sverrig, maa løslades og sendes til England.*

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Rester af Udskriften. — T. o. a. L. 8, 163 b (dog med Undtagelse af Sedlen). — Tr.: K. Brb.

433.

Nyborg, 28. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udlaan af nogle Tapeter til Hertug Adolf af Holsten; Mogens Gyldenstjerne skal sende 3 af de skønneste til Kongen til Nyborg¹).

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: tappet at forsene, og Paaskrift med en anden Haand: Anamid thenn 2. Decembris. — T. o. a. L. 8, 164. — Tr.: K. Brb.

434.

Amsterdam, 28. November 1564.

Johan Gillesen Falckner til Mogens Gyldenstjerne.

Om Bestilling af Søm til Flaaden og af Boldavid. Hvis der skal købes andet, beder han om snarlig Besked. De to Skibe, som han havde faaet Tilladelse til at lade passere paa Rejse til Narva, har maattet vende hjem paa Grund af Storm og Uvejr. Han beder Mogens Gyldenstjerne skaffe sig en ny Tilladelse af samme Art til Skibene.

¹) *Det er øjensynlig disse 3 Tapeter, som findes opført paa følgende Liste af 6. Dec. 1564, som paa Bagsiden har Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Tapet. Listen findes i M. G. Priv. Ark. Indk. Breve under 6. Dec. Der findes ikke noget Brev om Indsendelsen.*

Theße epherschreffne tappether bleffue forþende tiill kong. mtt. paa Nyeborg then 6. dag decembris 1564.

Først eth tappeth aff brunth gyldene dammask och brunth fløyell met syn cappe.

Eth tappet aff gylden damask och gult fløyell met syn cappe, þom kom fran Fredericksborg.

Eth stort tappet aff gyldenstøcke och røtt fløyell met syn cappe, och er ther ingen ryghstøcke tiill.

Tolff forgylthe krudt skoller, þom wore wdj þølf canmerit.

Paa Bagsiden: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Tapet.

Myn dynstelyck erbydynghe aen myn ghunstyck lyeuen heeren, her Manghnus Ghueldenstern, myn scryuent nyet sunders, dan jck heb v. l. tue breuen ontfangen, dat jck sol bestellen tot behoef ons genedychsten heren k. ma. alder hande spyckers tot bauuynghe der schepe; soe geue jck v. l. toe kennen, dat jck hebbe bestalt 22 tonnen vol allerhande slach van spyckeren vnde 200 fransse rollen boldaeuyt, vnde Aedreyaen Paeu heft oeck gekoft 200 rollen boldaeuyt doer scryeuen Henryck Manssen, tolleneer tot Helsenoer. Dyt sullen wey senden mytten alder jersten schepen, de van hyer loepen opt vorjaer nae Sont. Jtem soe k. mt. enych aenkers offte ander retschap hyer vten lande begerde, soe wolde jck wol, dat jckt myttem jersten mocht wetten. Men sol nu jn dem wyntter better koop laeten maeken als opt vorjaer, als alle schepen toe maeken, vnde nu beter geeryef kryegen. Item soe jck myenen ghue[n]styck heren toe voeren hadde bemoeyt, hoe dat Adryaen Paeu tue schepen hadden toe gerust an norder Naerfe toe seyllen, dat v. l. ons daer an behulpelyck wolt wesen an k. ma. syn genaede, dat wey mochten passyeren, soe geue jck myn heren toe kennen, dat de selfue tue schepen hyer weder jnt lant gecoemen synt doer groette stormen vnd onueder, soe dat wey sullen jnn groetten scaeden coemen om de verdaerffelyck waere, als herynck vnde ruesyenen, vnde grotte kosten van den schepen. Jtem soe were myn fruntlyck bede onn alle verdynst, dat v. l. wolden ons als noch behulpelyck wesen opt voerjaer an k. ma. syn genaede, dat wey mochten genaede veruaruen om de selfue schepen daer toe kryegen, dat wey onse scaeden mochten en weynych nae coemen. Wey veele ghus hebben jn den schepen, de wey hyer toe lande nyet konnen vercoepen dan myt groetten scaeden. Soe toch Enggelssen vnde Franssoeyssen verlof kryegen om daer toe zeyllen, de k. ma. syn genaede weynych dyenst hebben gedaen, soe sol jck my ver-

hoepen, dat jck van k. ma. genaede sol verweruen, dat jck oeck oerlyf sol kryegen. Jck wyl k. ma. jn allem dynst getrouuelyck dyenen, daer jck kan of mach; soe were myn fruntlyck bede aen v. l., jck mocht en kleyn aentuort of bescheyt van v. l. kryegen, of jck opt voer-jaer oeck kosten sol maeken om de selfue schepen weder vt toe rusten, dat wey solden moegen doer coemen. Daer jck k. ma. syn genaede myt alle trowychheyt vnde vlyt kan dyenen, doe jck alletyt gern mys(?) beuelende Got dem heren, de v. l. wyl spaeren zaelych vnde gesont. Dattem Amsterdam den 28. noeuembr. 1564.

V. l. dynder

Jan Jelyssen Valkener.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erentfesten strenge rydder heer Mangnus Ghuldenstern tot Sternhollem vnde statholder tot Coepenhaegen dynstlych soe handen.

Johan Falckner.

435.

Nyborg, 30. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Prisen paa det Svool, som skal overlades en Købmand fra Danzig for leverede Varer¹⁾.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om dy 7 lester suael. Anamit ten 3. dag. — T. o. a. L. 8, 165 b. — Tr.: K. Brb.

436.

Nyborg, 30. November 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udlevering til Movrids Rantzau af en Del af de Maarskind, som fandtes paa dennes Skib²⁾.

T. o. a. L. 8, 165 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Jvfr. kgl. Miss. af 28. Novbr. ovfr. Nr. 432.*

²⁾ *Jvfr. kgl. Miss. af 9. Novbr. ovfr. Nr. 420.*

Nyborg, 1. December 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender 2 Breve til Peder Skram. Efter Herredagen vil Kongen antagelig tage til Sjælland. Om Svovlet til Købmanden fra Danzig. Spørger i Fortrolighed om Slotsfogdens Afsked.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen. Jeg sender etther her hoss tuende breffue¹⁾, som her Peder Schram er begerindis. Jeg tror, att strax thenne herre dag er endt, drager min herre offuer till Sieland. Gud giffue sin benedidelse oc segen oc vnde oss att findis helbrede oc mett glede. Kiere her Magnus, om then suouell²⁾ wille i wel ramme till. Gud giffue, i kunde bringe thet paa thet aller dyriste vd for alle hande aarsage etc. Etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Ex Nyborg mett hast then j. decembris anno etc. 1564.

Wilde i wbemerck lade mig wiide nogen beschied om slots fogdens³⁾ affsceed ther same stedz; her sigis ther om atskielligt etc. Jeg kand inthet schriue. Huad i wille lade mig wiide, bliffuer emellom ether oc mig, att jeg men maa wiide, hure samen sidder. Jnthet mere. Gud were altid mett etther oc beuare etther fran allt vndt.

H. Skougard mppa.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstjerne till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Køpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuet.

¹⁾ Formentlig Befalingen til Bønderne i Aarstad og Favraas Herreder af 30. Novbr., se K. Brb.

²⁾ Se kgl. Miss. af 30. Novbr. ovfr. Nr. 435.

³⁾ Maaske Kristoffer Mogensen Handingmand, Slotsfoged paa Københavns Slot.

438.

Nyborg, 1. December 1564.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Hr. Lave Brahe har udtaget Stævning mod Mogens Gyldenstjerne, men synes ikke at ville lade den læse, saa længe Fejden varer; dog skal Mogens Gyldenstjerne lade passe paa til Tinge.

Wennliig kierliig helßenn etther nu och altiide forsenndt mett Gudtt. Kiere her Mogenns Gyllennstierne, frennde och besynnnderlige gode wenn, thacker ieg etther ganndske wennliigenn, kierligenn och møgitt giernne fore alt ere och mannge welgierninger, som j meg altiide wdj alle maade giortt och beuist haffuer, huilckett ieg gantze høgligenn och giernne mett etther igienn forskylle och forthienne wiill, mett alt hues ere och gode wdij mynn ganndske ringe magtt och formuge were kandd, som ieg kienndis meg aff rette etther pligtiige att were. Kiere her Mogenns, giiffuer ieg etther ganndske wennligenn tiillkiennde, att etters skriiffuelße er meg tiillhannde komenn, att ieg wiille skriiffue etther tiill, om her Lauge Bragde haffuer thagett steffning¹⁾ wdj thenndt sag, etther och hanum emellom ere, paa thedt i kunde wiide att thage ware, attj icke skall bliiffue ther wdindenne forraskede; kiere her Mogenns, saa giiffuer jeg etther ganndske wenligen tiillkiennde, att hanndt haffuer thagitt steffninge j sagenn, och er the[nnd]²⁾ wdganngenne thennd 7. dag wdj iunij monitt 1564, och haffuer ieg skreffuenn ether annthenn thuende eller thrennde ganng till oc kanndt dog icke w[ii]de, om breffuene ere etther komenn tiillhannde eller ey. Och kunde ieg formercke, att hannd icke skulle wiille lade steffningenn læse, føre enndt mannd kunde komme tiill rollighiedtt mett thenne feigde. Dog wiill ieg haffue etther raaditt, attj steds lader thage ware

¹⁾ Om samme Sag se ovfr. Nr. 173 og 176.

²⁾ Hul i Papiret.

tiill thinget, attj icke bliiffuer forraskett ther wdindenne; thij manndt icke kanndt wiide, huadt meningen er. Kiere her Mogenns, wdj alle maade, huore ieg kandt giøre nogenn thenndt diell, etther tiill wiilliige, thieniste och ere were kanndt, wiill ieg findis saa ganndske god wiilliigenn som etthers kiere frennde och besynnderlige gode wenn, thennd i inngenn tuiffell skall paahaffue, kiennde Gudt almectiste, huilckenn ieg etther nu och altiide wiill haffue euindelligenn beffallitt. Schreffuit i Nyboriig thenndt fyrste dag decembris anno dominj 1564.

Annthonis
Bryske.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlliig welbyrdiige manndt och stren[ge] riider her Mogenns Gyllennstiernne tiill Stiernnholm, sinn kiere frennde och [be]synnderliige gode wenn, ganndske we[n-
ligenn] tiillschreffu[itt].

Om her Lauge Braudis steffning.

Tr.: D. Mag. 4. R. V. S. 345 f.

439.

Nyborg, 5. December 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, hvilke Sager Kongen har forelagt Raadet til Forhandling i Nyborg. Hofmesteren¹⁾ og Greven af Schwarzburg er ankommet dertil. Kongen har bifaldet, at der hugges Tømmer til Flaaden i Kronens Skove paa Sjælland og i Skaane. Om Udskrivning af Skibsfolk til Flaaden i Danmark og Norge.

Egenh. Orig. med Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Fra Herluff oc Børe Trolle. Anamit ten 8. dag december. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, Nr. 112.

¹⁾ *Ejler Hardenberg.*

440.

Nyborg, 6. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hugning af Tømmer til Orlogsskibene i Kronens Skove.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 11. dag. Om skybstymer, og Paaskrift med en anden Haand: Schibs thømmer. — T. o. a. L. 8, 167 b. — Tr.: K. Brb.

441.

Nyborg, 8. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Indskrænkning af Friheden for de svenske Fanger Jacob Bagge og Staffen Dam. Om Oplægning af Orlogsskibene og om Kugler og Lader til Skibsskytset.

T. o. a. L. 8, 169. — Tr.: K. Brb.

442.

Nyborg, 8. December 1564.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsyningen af Elfsborg med Proviant.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wenn. Jens Kaasis breff¹⁾ leste jeg for kon. mtt. Otte Brade beretther, att hand lenge siiden haffuer sendt fran Olborg oc till Elffsborg xl lester malt oc xxx tønder saltett oxer kød, oc nu haffuer hand befalning mett thet aller første att sende hanom j^m siider flesch. Oc effther etthers begering sender jeg etther nu breffuitt egien. Huad i kunde haffue tieniste oc gott aff, gjør jeg altid gierne. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Nyborg then 8. decemb. anno 1564.

H. Skougard mppa.

¹⁾ Af 18 Noubr., se oufr. Nr. 427.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand och streng ridder her Magnus Guldenstjern til Sternholm, kon. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuet.

443.

Nyborg, 8. December 1564.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forhandlingerne i Nyborg. Otte Krumpen skal til Skaane. Om en Skotte og om de svenske Skibe ved Stralsund.

Kiere her Magnus, her handles nu fast om alle hande; dog er endnu inthet endeligen besluthett. Jeg forstaar, her Otte Krumpen kommer snartt offuer till Skone till kriegsfolckitt, oc tha bliffuer alting bestillitt om theris leyger oc anden deell. Jeg forstaar aff etthers schriffuelße, gode wener ere gode, thett finde bønderne i Skone. Jeg forseer mig mett Gudz hielp, thett maa end en gang bliffue gott. Thenne Skotte skall faa forskrefftt. Jeg forstaar paa hanom, hand will till sin capitein egien, førre hand drager vd. Jeg berette ko. mtt., huad i mig tilskriffuer om the suensche skibe for Straalsund. Kiere her Magnus, vdj alle the maade jeg etther kand tiene, schal i finde mig gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Hand beuare etther oc vnde oss att findis glade. Ex Nyborg mett hast then 8. decembris anno etc. 1564.

H. Skougard mppa.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensterne till Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Køpnehaffn, min synderlige gode wen, gantz wenligen tilskreffuet.

Sundby, 9. December 1564.

Jørgen Lykke til Mogens Gyldenstjerne.

Han og Verner Parsberg har fordelt Krigsfolket i Vinterlejr i Byerne, hvor Herredsbønderne skal levere dem Proviant; dog er ingen af de fremmede Soldater lagt i de faste Byer. Der mangler Penge og hersker stor Armod blandt Soldaterne.

Mijn ganske welwjlligen och kerljgen helsen nv och alletid forsentt med Wor Herre. Kere her Mogens Gillensterne och mjn kere schwoger och besonderljgen gode wen, nest mjn ganske wenljge och kerljge tacsigelse for ald ere oc megitt gott, som jeg alle mjne dage aff mjn ringe formwe med teg fortiene och forskylle wjll etc., kere schwoger, giffver jeg teg kerljgen ad wjde, ad her Werner Parsber och jeg haffver nv thjll wjdere besked aff ko. matt. forlavtt hans ko. matt. krjgs folck wdi wintter leer, paa thet ad the icke skwlle driffve saa her krjng om wdi landett hos bønderen fra jett sted och thill jett andett och forderffve bønderen wdj grvnd, som aldrede mange steder skedtt er tes wer. Jøren Marswijn med hans faen haffve wj lawtt wdij Malmøø och lawtt nogle herretter ter hos ljugendis thill, som skwlle gjøre hans rittere thill førjng for jett skeljtgt wertt, som bleff satt wdi Ahws; Moris Podebuske wdi Landskrone och lawtt och nogle heretter ther thill; Hack Wlstand bljffver beljgendis wdi Wee, Henrick Torno med hans faen wdi Lwnd, och lawtt och nogle heretter ter thill; och Jossve von Qvalden wdi Helsingbore, och lawdtt och nogle heretter ter thjll, som skwlle gjøre hans rjttere thill førjnge. Jøren von Holl sjger ad haffve sin besked aff ko. matt., ad hand med hans regementt knectte skwlle ljege wde j Ahws(?), Semershawffn och Trelbore, och Daniell Randzau sjger, ad ko. mtt. haffver bewjlljget, ad handh med hans regement maa ljege wdi Malmøø, hwjlkett jeg wjldede for jngen deell tjlstede, wden jeg hadde faett ko. matt. skrijffvelse eller

thin skriffvelse ter om. Jossve von Qvalden lod och jlle paa meg, ad hand matte icke kome ind wdi Landskrone. Saa skall thet icke were mjtt rad, adh nogen aff thj fremede krjgesfolck skwlle ljge wintter leier wdi the faste steder; mand kand icke wide, hwad thi kwnde faa thill sinne wdi tenne farljge thidh, ad mand kand faa tenom ter wdi jgen, nar behoff giordes. Wortt egett folck gjør well, hwad tennom bør ad giøre. Bode offversten Jøren von Hoell och Daniell Randzaw, tesljgste bode the tiwske rittemester Henrick Torno och Jossve von Qvalden ere nu aff draffwen paa veien thill ko. matt. Daniels knechte ljger end nv hos bonderen thill widere besked aff ko. matt., och haffver jeg skreffwett ko. matt. tene lelighed thill med mjtt egett bwd, som jeg sender mjtt erjnne thill Jwdlandt thill mijn gordh. Kere swoger, haffver alle thi lvtenanter och tesljgiste the danske werrett hos meg och begeritt penge och sjger, ad the kwnde icke tøffve offver viij dage, for thi skvlle lone krjges folckett penge; hwad god rad tw wedst ad sende penge her offver med thet første. Tw kand aldrj tro, hwad stor armod her er blantt the danske saa well som blantt the tjwske, och haffve inthet ad betale bønderen med, hwor thj ljge, wden giffver tennom en sedell paa, hwad thj forterrer, hwjlkett jeg haffver och skreffvett thet kon. matt. thill. Tw wjltt well giøre och skriffve meg thill med tenne breffwisser, mjn dreng, hwad rad tw west thill penge, och paa hwad thid ieg maa forwentte skriffverren med penge thil ko. matt. krjges folck. Oc wjll hermed, mjn kere swoger, haffve teg then aldmechtjste Gwd befallindis, och hwis teg thill teneste kand were, gjør jeg alletjde gerne, som jeg teg plictjg er. Lader Beate¹⁾ sjge teg mange gode netter. Ex Swndbj then 9. dag decembris mdlxiiij.

Joren
Ljcke ridder.

Egen hand.

¹⁾ *Hans Hustru Beate Brahe Aagesdatter.*

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erljg och welbirdjge mand och streng rijdder her Mogens Gillensterne thill Sternholm, ko. matt. stadtholder paa Kiøbenhawffn slott, mjn kere schwoiger och besønderlige gode wen, kerligen thill.

445.

Malmø, 9. December 1564.

Niels Lykke til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Tilbudet om Underholdning for hans Heste i Helnekirke og beder om en kort Orlov for at tage hjem og skaffe sig Penge og Heste.

Mynn ganndzke wennlig och kierliig helsennn nu och alletiidt forsennndt met Wor Herre. Kiere her Mogens Gyldennsthiernn och kiere gode fadher¹⁾, kannd jeg aller fuldtacke etther for etthers manngefoldige eere och guode, y megh y saa mange mader alletiidt gyortt och beuisidt haffe och nu sønerlygenn met etthers gode skryffuelse och thylbodt, som jeg bekom frae edher y sithenn, att y wille giffue meg vnderholling thill mynn hesthe y Helne kiercke, huilcke slyg och anden etthers mangefold welgierninger jeg etter jcky tilffulle betacke heller forskylle kanndt, menn Gudt wed minn wilge, att dher som jeg nogentid y alde mynn dage kand leffue dennd dag, att jeg kand thienne etther, skall y alle mynn dage finde megh saa ganzke weluiligenn som nogid barnn, y haffuer. Kiere gode fadher, jeg skreff²⁾ eder thill y sithenn, om y wiste mig icki rad ad fae forlwwf att kome hiem paa enn stackidt thid att forskaffe mig penge och hesthe och anded, som jeg er plichtig atth thienne hans k. m. met, dy jeg kannd jcki thienne hans k. m., vdenn jeg kand kome henn self att forskaffue meg dem; jegh miste vij

¹⁾ *Han var g. m. Mogens Gyldenstjernes Datter Karen.*

²⁾ *24. Oktbr., se ovfr. Nr. 413.*

paa dette siste tog forudenn dy, der bleff forderffuid for megh. Dher for er mynn ganzke wenlige bønn till eder, att y wille welgiøre som mynn gode fadher och were meg behyelpelig, at jeg matte fae forloff paa enn stackidt tidt adt kunde kome hiemm och forskaffe meg, huis jeg haffuer behoff, dy jeg kand jcke skriffue eder tiill, saa storligenn jegh haffuer dedth behoff. Kiere gode fadher, giører her vdj, som mynn gode trow er till eder, och fortencker meg jcky, ad jeg saa dristig byuder offuer eder alletiidt. Och fortencker meg icky, att jeg icky thyre skriffuer edher thill; jeg wed dog, adt y haffuer møgidt ad bestiille, adt jeg icky tør bemøde edher met mynn vnde skriffuelsse, menn y alle dy made, jeg kand thienne eder, daa radher och byudher offuer meg alletidt som offuer dend sønn, y jngen thuill paa haffuer; skall y y jngenn made haffue thuil paa meg, ded Gud kiennde, huilckenn jeg etther nu och aldtid beffalle will, och hand sparre edher lengy sund, gladt och hyelbredt. Datum Malmø dend 9. desembris anno etc. 1564.

Nils
Løcky.

Kiere gode fadher, jeg hagde self giernne werid offuer och talle met eder, dy jeg haffuer møged adt talle met edher, som mackt paa liger; nu kand der jngenn faa loff ad drage frae fanen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welburdiige manndt och sthreng ryder her Mogenns Gyldennsthiernn thill Sthiernnholm, k. m. sthaetholder paa Kiøbindhaffnns slott, mynn kiere och gode fader, ganndske wenligenn vdi egen hannndh.

Nyls Liicke.

446.

Nyborg, 10. December 1564.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler atter, at Lave Brahe har udtaget Stævning mod Mogens Gyldenstjerne, og henviser til sine tidligere Breve.

Mynn ganndske wennliig kierliig helßenn etther nu och altiide forßennndt mett Gudtt. Kiere her Mogenns, frennde och synnderliige gode wenn, tacker ieg etther ganndske kierligen och giernne fore alt ere och gode, som i meg altiide j mannge maade giortt och beuist haffuer, huilckett ieg ganndske giernne mett etther igienn forskylle och forthienne wiill mett alt, hues gode wdj mynn formuge were kanndtt etc. Kier her Mogenns, som j for nogenn kortt thiidt siidenn skreff meg tiill, om her Lauge Bragde hagde thagit steffning wdj thennd sag, etther och hanum emellom er, saa haffuer jeg skreffuenn¹⁾ etther iij eller fiire sinde tiill, att hand haffuer thagit steffninge, och antuordit breffuene fra meg, menn ther som the ere komen etther tilhannde och j haffuer thedt forglemptt eller och the ere forsømppt paa weigenn, wedt jeg ick. Och skreff ieg etther et breff tiill fore iij eller fire dage siidenne och antuordit thedt frue Sebela²⁾, och sagde hun meg igaar, att hun hagde skickett thedt aff stedtt tiill etther. Saa, kiere her Mogenns, haffuer hanndt thagit steffninge wdj sagenn, och thog hanndt thenndt thenndtt 5. dag iunij monit, menn hanns bud lod seg høre, att hanndt icke wille lade thenndt lyde, føre enndt manndt kom tiill stiihedtt mett thenne feigde; menn dog raader ieg etther, attj lader thage ware paa, thij manndt icke kanndt wiide folckis meninge. Kiere her Mogenns, wdj alle maade, huore ieg kannd giøre nogenn thennd diell, etther kiertt och tiill ere were kanndt, wiill ieg ganndske

¹⁾ Se 1. Decbr. ovfr. Nr. 438.

²⁾ Mogens Gyldenstjernes Datter Sibylle, Eskil Gøjes.

giernne, kiennde Gudt almectiste, huilckenn ieg etther nu och altiide willl haffue euindeligen befallitt. Dattum Nyboriig thenndt 10. decembris anno 1564.

Annthonis
Bryske.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlliig welbyrdiige mandt och strenge riidder her Mogenns Gyllennstiernne tiill Stiernholm, sinn kiere frennde och besynnderlige gode wenn, ganndske wenn-liigenn tillschreffuit.

Tr.: D. Mag. 4. R. V, S. 346 f.

447.

Nyborg, 10. December 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mønstring af de tyske Knægte i Skaane. Frans Brockenhuus er udnævnt til Øverste over det danske Fodfolk. Om Greven af Schwarzburg. Kongen vil straks efter Nytaar tage til Sjælland. Medfølgende Breve bedes videresendt.

Kiere her Magnus, synderlig gode wen, giffuer jeg etther wenligen tilkiende, att Holger Rosenkrantz, Peder Bilde, Herloff Trolle oc Steen Rosensparre ere nu forordineritt att drage offuer til Skone the tydske knechte att mustre mett the tre aff raadett, som tilforn ther offuer ere etc.

Sameledis er Frantz Brochenhuse forordinerit att were en øffuerst¹⁾ for thett dansche fodfolck oc kommer mett thet aller første thid offuer att mustre. Greuen²⁾ er her enndnu; hans regenschaff er icke endnu giortt til ende. Jeg forseer mig mett Gudz hielp, att strax effther nyaarsdag komme wij i thenn eygen. Gud vnde oss att findis

¹⁾ *Under 10. Decbr., se K. Brb.*

²⁾ *Grev Günther af Schwarzburg.*

mett glede. Kiere her Magnus, jeg sender etther itt breff till Jørgen Munck oc itt till Axell Thønnesen¹⁾; wille i wel giøre oc lade skicke thenom same breffue tilhende. Huad etther kand were till wilge oc tieniste, giør jeg al-tid gierne. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Ny-borg mett hast then x. decembris anno etc. 1564.

H. Skougard
mppa.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Her Magnus Guldensterne etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 14. dec.

448.

Nyborg, 11. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal straks lade Marten Hochsteder og Caspar van Beuchlingk begive sig til Halmstad til Frans Brockenhuus.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 29. december. — T. o. a. L. 8, 179 b — Tr.: K. Brb.

449.

Nyborg, 14. December 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Antagelse og Indkvartering af Drabanter. Aarsknægtene skal besørge Vagttjenesten for Slottet og paa Skibene. Om svenske Skrifter og Fortegnelser over svenske Regimenter. Hans Bud har været 7 Dage om Rejsen fra København til Nyborg.

Kiere her Magnus Guldensterne, synderlig gode wen, etthers schriffuelser haffuer jeg offuerlest oc kon. mtt. min naadiste herre altingst, hues the indeholde, berett.

¹⁾ *Aksel Tønnesen Viffert, Lensmand paa Landskrone Slot.*

Oc som i formelder om drauanterne, først att høuitzmanden er begerindis att wiide, om hand schal tage nogen drauanter an vdj theris sted, som affdøer, tha er thet ko. mtts. wilge oc befalinge, att hand ingen drauanter antage schall vden hans mtts. befalinge. Haffuer hand vden hans mtts. befalinge antagitt nogen, tha skall hand selff betale thennom. Ko. mtt. lader sig thett wel befalde, atj forschriffuer drauanterne til Køge oc Roskilde oc lader the aars knechte wage for slottett oc paa skibene. The swensche schriffter antuorde jeg Herloff Trolle; jeg forseer mig, thet første thet bliffuer her affgiortt, kommer Herloff till etther. Jeg haffuer oc berett ko. mtt. om the tydske ryddere. Jeg wil tale mett Herloff om the register paa the suensche regimenther. Jeg haffuer lest thenom offuer; thett er paa rytthere oc knechte, dog icke regimenter (saa mōggit jeg ther aff kand forstaa), men thet er rittmestere oc høuitzmend, saa mange som ther paa er vptegnitt. Kiere her Magnus, jeg wed inthet synderligt nu att schriffue etther till, men vdj hues maade jeg etther kand tiene, skall i finde mig willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Ex Nyborg then 14. decembris anno etc. mdlxiij.

Kiere her Mogens, thette bud kom hiid then 12. decembris; hand haffuer weritt 7 dage paa weyen fran Kiøpnehaffn oc hiid, effther som datumit i etthers breffue, som hand førde, vduiser, saa thet er icke altid wor skyld, att beskeed kommer seentt fram paa hues ther schriffuis. Gud were met ether altid.

H. Skougard mppa.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuitt.

450.

Nyborg, 15. December 1564.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Sammen med Holger Rosenkrantz, Peder Bille og Sten Rosensparre skulde han have været til Skaane for at mønstre Knægtene, men er blevet opholdt. Jørgen van Holle og Daniel Rantzau er ankommet. Om Udnævnelsen af forskellige højere Officerer. Han har foredraget Kongen Indholdet af Mogens Gyldenstjernes Breve og venter snart at kunne rejse til Mønstring. Greven af Schwarzburg og Jørgen van Holle drager af Landet. Jørgen Rosenkrantz er kommen tilbage fra Wien.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 113.

451.

Nyborg, 16. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

. Han skal levere Mandtal over de til Københavns Slot sendte Udbudsmænd til Frans Brockenhuus.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 20 (29.?) dec. Frands Brochenhus skal mustre. At Frands skal mustre tet danske folck. — Tr.: K. Brb.

452.

Nyborg, 16. December [1564]¹⁾

Sibylle Gyldenstjerne Eskil Gøjes til Mogens Gyldenstjerne.

¹⁾ Brevet har intet Aarstal og er tidligere sat til forskellige Aar, saaledes i Klevenfeldts Saml. Fol. Gyldenstjerne til (1560—61). Imidlertid viser Omtalen af hendes afdøde Moder, at det er skrevet efter dennes Død 1. Aug. 1564. Det Brev fra Faderen, som hun besvarer, er da formentlig skrevet i Anledning af Skiftet efter Fru Anne Sparre. I Efteraaret 1564 var Mogens Gyldenstjerne beskæftiget med Ordningen af sit Bo. I Pakken med „Koncepter og Optegnelser“ findes saaledes tre Opgørelser over hans Guld og Smykker, dateret 15., 15. og 17. November 1564, og endvidere et af ham egenhændig skrevet og med paatrykt Segl forsynet Testamente af 6. December 1564. Naar han derfor sender den omtalte Forespørgsel til Datteren, der besvarer den ved ovenstaaende Brev, sker det rimeligvis af Hensyn til Fordelingen af hans Bo mellem Børnene, og hendes Svar maa derfor sikkert sættes til Aaret 1564.

Hun besvarer Faderens Forespørgsel om, hvad hun har faaet til sit Bryllup, med Opgivelse af Kjoler og Smykker, og hvad hendes Søstre har. Lave Brahe har overtaget de Bjelkers Gods paa Fyen. Om de fængslede Troldkvinder. Folk begynder nu at dø dér. Takker for de Penge, han har sendt til Søsteren Hilleborg, og sender en Fortegnelse over dennes Kjoler m. m.

Daterlig kerlig hilsen nu och altid forsentt metth Vor Herre. Kere fader, tacker ieg eder saa ganske kerligen och gerne for allt thett møgitt ære och gode, som y mig altid vdy mange maade giortt och beuist haffuer, och synderlige for ederz gode skriffuelser, som y altid skriffuer mig till, huilket y ale minne dage skall finde mig for ederz hule oc goduilige dater till att fortiene oc altid fyndez goduilig till att gøre oc lade allt thett, ieg ved eder till vilge oc gode kand vere, som ieg eder och saa pligtig er. Kere fader, haffuer ieg faatt ederz gode skriffuelse, oc y er ther vdy begærendez, att ieg skule fly eder att vide, huad y oc min salige moder haffuer giffuett mig; saa sende ieg eder jen skrefftt paa, huez som ieg feck till mitt brylup, oc fick ieg aldrig silcke kiortill, før mitt brylup skule vere, vden ien brun vy damaskez, som haffde veritt min salige moderz y mangen dag, før ieg fick then. Oc saa haffde ieg jen rød sammelotez¹⁾, ien rød engelst offuer kiorteler, oc vore the bode bremmetth mett røtt fløgell. Oc haffde ieg ien liiffare²⁾ mackeierz³⁾ vnderkiortell, som vor bremitt mett gultt damask. Elerz haffuer ieg jngen anden kiorteler vden jen brun klede kyortill, som ieg færedey y, oc jen klede vnder kiortill. Saa haffde ieg ij guld keder, then ienne vor kon liden oc then anden vor bred, slig som then, min salige farmoderz vor, oc jen halsring, ett smøcke, som liger ij stenne y, thett(!) jenne er ien saffyer, then anden er ien

¹⁾ *Samelot eller Camelot: en Slags vistnok damaskvævet Tøj (jofr. fransk: camelot: uldent Tøj).*

²⁾ *Kødfarvet, rødfarvet.*

³⁾ *Makejer: uldent Tøj.*

stor rød sten, ieg ved icke, huad thett skall vere for jen sten, oc vell ieg fly eder veckett her paa, thett første ieg foer mine kæder hiem; ieg har lentt them hen till ien brud. Oc haffde ieg ocsaa ij brede blancke lad¹⁾, dett jenne koste vj daler, thett andett vij. Kere fader, ieg kand icke end fuleligen faa att vide till vise, huez Dorete²⁾ haffuer faatt, men y taar icke giffue mine søskind, effter som ieg fick; the vill allt nu anderlunde smøckez, end the then tid giorde, y huor stackitt thett er end siden³⁾. Hilebore⁴⁾ siger, att Dorete haffuer ij damaskez offuer kiorteler, then røde er aff nytt damask oc then sorte haffde verit jen aff mine andre søstrez. Saa haffuer hun jen gull samlatez⁵⁾ offuer kiorteler, itt sett aff sølff oc guld knepling. Kere fader, ieg tror icke andett, end ieg vill y jo flii eder att vide, huad hendez kede veyier, men Hilbore siger for migh, att Doretez kede bleff inthett veyd, men ringene bleff told, oc min salig moder skreff selff saa mange ringe, som thett var. Kere fader, giffuer ieg eder ganske kerligen till kende, att her Laffue Brade har faatt thett Bielckerz goz her y landett, oc stod the till bage metth ij aarz reginskaff. Thett haffuer Eskild hørtt paa kong. mag. veyne; nu beuarer hand sig ther inthett mere mett, for her Laue har thett nu anamitt. Then troll kuinde, som heder stackitt Apelonne, hun sider her end nu, oc iiij paa Glorup oc jen paa Kossebølle⁶⁾. Saa haffuer Frandz Brockenhus latt greffuitt ien, siiden hand kom hid till landitt, oc hun sider paa Brang-

¹⁾ *Et Slags Tøj, som fortrinsvis synes anvendt til Huer og andet Hovedtøj.*

²⁾ *Hendes Søster Dorothea.*

³⁾ *Se Hist. Tidsskr. 4. R. IV, S. 19, hvor S. M. Gjellerup ligeledes ansetter Brevet til 1564.*

⁴⁾ *Hendes Søster Hilleborg.*

⁵⁾ *Samelot, se ovfr.*

⁶⁾ *Der sigtes formentlig til de i kgl. Miss. af 17. Maj 1565 omtalte Troldkvinder, som Erik Valkendorff beskyldte for at have forgjort hans Broder Jørgen (se K. Brb.).*

strup¹⁾. Ieg ved nu ingen synderlig ny tiender att skriffue eder till, andett end y maa vide, att her begynder att dø nogett. Gud være vor hielp y ald vor nød. Kere fader, ieg vill nu och altid haffue eder then almechtigste Gud beffalindis; hand spare oc beuare eder vell fra allt ontt y thenne farlige tid. Lader Eskild²⁾ sige eder mange m gode netter. Skreffuett paa Nybore then xvj. decembriz.

Cebele Gylenstierne.

Min kere fader, y skall haffue møgin stor ære oc tack for the penge, som y sende Hilebore mett Børe Trole, som vor xv mark; hinde skall inthett fatez. Ieg sender eder oc saa ien skrefftt paa, huiz kiorteler Hilebore faaed³⁾ haffuer nu.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbyrdig mand och strenge ryder her Monz Gylinstiern tyll Stiernholm, min kere fader, ganske kerligen tyll skreffuett.

Sybelle meg tylskryffuet.

Bilag.

Røtt damask thiill enn kiorthell, som er wskaaritt, och røtt flouviill att bremme mett.

Enn graa damaskiis kiorthell err(!).

Enn rød samelottiis kiorthell.

Enn rød saienns⁴⁾ kiorthell.

Enn blaa saienns kiorthell.

Enn blaa saienns wnnderkiorthell.

Enn sortt nye klekiorthell, som min fader gaff miig klæde thill, thett sidste jeg waar wdj Kiøbinghaffnn.

¹⁾ *Bramstrup, Nørre-Lyndelse S., Aasum H., ejedes af Frans Brockenhuus.*

²⁾ *Hendes Husbonde Eskil Gøje.*

³⁾ *Dette Ord er vistnok streget over.*

⁴⁾ *Saien ell. Saden: fint uldent Tøj.*

Ett par bøile, er aff søll och guld; kniplett blancklad thill hette strud¹⁾, søll och guld; thu blanckelatz flettebondtt aff søl och guld.

Tiisse for^{ne} erre jomfrw Hiilleborriig Gyllenstierns kiorthler, ett slaulatz²⁾ belthe, beslaw thill belther, ett lidett och ett stortt.

453.

Slangerup, 17. December 1564.

Jørgen van Holle til Mogens Gyldenstjerne.

Han minder om, at Mogens Gyldenstjerne m. fl. har kavtioneret for de Penge, som Hovedsmændene for hans 6 Fænniker har til Gode, og beder ham sørge for, at Betalingen sker til den fastsatte Tid.

Meine freundwillige dienste zuorn. Gestrenger edler vnd erenthvester großgunstiger her vnd freund, jhr wisent euch sunder zweiuell ahne erjinnerung zu bescheiden, welcher gestalt jch jn abdanckung der ersten sechs fendlein meiner der kuniglichen mait., meines aller gnedigsten herren, zu behueb der nochwerenden kriegs vbungen zugefurten kriegsleut mit allem fleiß die sach dahin bearbeitet, daß die hauptleut hochstgedachter kung. mait. zu vnderthanigem gefallen vf mein begeren ein summa gelds stehen, vnd alß der her von Beuren vnd Peter Kleine³⁾ funf tausent taler zu Bremen vnd dann Zederitz⁴⁾, Salfeld⁵⁾, deßgleichen Schmid⁶⁾ vnd Mangler⁷⁾ selige zwelf tausent taler zu Lubeck vf nechstkunftigen der heiligen drej kunig tag einnemen zu laßen gewilliget, wann

¹⁾ *Spids, Top.*

²⁾ *Maaske = Metal?*

³⁾ *Meinert v. Büren og Peter Klein.*

⁴⁾ *Friederich Zederitz.*

⁵⁾ *Veit Saalfeld.*

⁶⁾ *Kaspar Schmidt.*

⁷⁾ *Kaldes i Kongens Forsikringsbrev til de nedennævnte Kavtionister af 3. Maj 1564: Jørgen Nagler.*

nu jhr zusampt hern Otten Krumpen, hern Harleff vnd Barre Trollen¹⁾ sampt andern hern²⁾ mehr fur solche bezalung burge vnd selbst schuldige geworden, so jst an euch mein freundlich begeren, jhr wollet zu erhaltung meiner vnd ewrer ehr die versehung thun, damit ange-regte bezalung vf die verschriebene zugesagte zeit ge-wißlich erfolge. Dasselb wurt euch allerseits rhumlich sein, vnd jch binß nach meinem vermugen zu beschulden gantzwillig. Datum Schlangeropf den 17ten decembris anno etc. lxiij.

Gorgen van Holle,
oberster, meyn handt.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem gestrengen edlen vnd erenthvhesten hern Magno Guldenstiern, rittern vnd kung. mait. zu Denmarck etc. stadhalter, meinem großgunstigen hern vnd freunde.

454.

Eskebjærg, 20. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal levere Kongens Bygmester Hans von Paaschen den ham efter hans Bestalling tilkommende Fetalje.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Fyttallig tyl biigmester. — Tr.: K. Brb.

455.

Rinkeby, 23. December 1564.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om hans Heste og Vogne. Om Brød og Havre, Faderen har sendt ham. Om Bønderne i Hæren. Knægtene nægter at rykke ud, før de faar Penge.

¹⁾ *Herluf og Børge Trolle.*

²⁾ *Sten Rosensparre (se anf. St. i K. Brb.).*

Det ventes, at de snart skal rykke frem. Om Smørpriserne. Det er koldt, og de maa ligge paa Marken, da Svenskerne har brændt Husene. En af hans Karle er flygtet.

Sønlig helsen nu oc altid forsentt med Gud, Vor Herre. Kere fader, maa y vide, att mig lider vell; den alsom-mectiste Gud vnne mig thet samme til eder att spørge. Disligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser, huilket den alsom mectiste Gud verre eders løn; skulle y oc altid finne eders lydactige barn. Kere fader, som y skriffuer mig til om de bynner, saa maa y vide, kere fader, att ieg haffuer ingen stor vogn, oc er den enne min vogen hest bleffuen forderrett for mig oc enn aff mine reisige heste, oc haffuer sent dem til Helne kirke, att de motte staa der, intel de kunde bliffue til pas. Derforre, kere fader, nødis ieg tillett att tage dem saa langt med, oc er dett icke andre end de vdgørs vogne, men de andre vogne, som y sende mig med dette brød, som var sex tynner oc viij tynner haffuer, oc skulle Niels Lycke hafftt de fire oc ieg de fire, men vi haffuer icke faaet mer end nu, oc skulle vi haffue dett med vos, da kunde vi icke slippe dem, men lige som fetaligen gaar med til, saa for bynnerne hiem loff til, oc haffuer der ennu ingen bonde verett, der haffuer ey faaet baade øll oc maad hos mig. Kere fader, maa y vide, att vi skulle haffuet draget op, som y dag er, men knectene haffuer icke villet, før de finge penninge. Prouiant haffuer de faaet, saa de kunde behielpe dem en tid lang. Naar vi skulle til visse ad-sted, kand ieg icke skriffue eder til for santt; de meiner, dett skall vist vere nu paa mandag. Gud hand vere hos vos. Kere fader, skreff ieg eder til y sist, att dett var dyrtt, altt dett vi skulle haffuer(!) her, oc skreff ieg, att fiering smør geller iij daler. Saa maa y vide, att hand geller iij enkende daler oc viij daler y klippinge. Intett annett ved ieg att skriffue eder til paa denne gong, annet

end dett gørs suarlig kalt, oc skulle nu ligge til marcken her effter, for den Suenske haffuer slett affbrentt her, som vi skulle, om vi skulle den vei, som de siger. Kere fader, att y ville haffue vel giort oc¹⁾ nogett. Giffuer eder oc venligen til kende, att y natt løff der en aff mine karle fra mig oc oppe borret sin halle ors løn y penninge. Kerre fader, der som hand komme eder for eller eders folck, att hand motte bliffue straffit der for. Paa øll oc mad kand hand intet klauffue paa(!), saa sant hielpe meg Gud, som di haffuer faaet altedse groppenbrad oc lamme kød oc siel oc torsk om fiskdagene eller rogett oll, om ieg icke har hatt siel, oc saa god kaal oc flex y, dett skal huer vere mitt vinne til; oc ligger Niels Lycke altedse igaare med mig, hand kand well sigett, horre ieg hollerrett med mitt folk. Men ingen annen aarsage haffuer hand end faar to bysser, hand haffde, dem ville ieg haffue køfft hanom aff oc giffuett hanom sine peninge igen, oc tug dem saa fra ham oc fick ham saa to andre bosser iu saa gode att føre, intiil hand fick sine peninge; men y natt gick hand ind y mitt kammer oc stall dem vd oc løff saa sin kos hen. Oc heder hand Annes, er end liden, laff karl. Kere fader, her med vil ieg haffue eder den alsom mectiste Gud befalindis. Schriffuett y Ryncke by 23. desembris anno 1564.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till min kere fader her Mons Gyllenstiern til Stiernholm wenligen sendis thette breff.

456.

Nyborg, 25. December 1564.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen vil vistnok næste Dag drage til Sjælland. Mogens Gyldenstjerne skal tale med Hertuf Trolle om Baadsmænd og Skibsfolk fra Skotland. Han haaber snart at se Mogens Gyldenstjerne.

¹⁾ Ordet, som staar i Randen af Arket, er forskrevet og ulæseligt.

Kiere her Magnus Guldenstjerne, synnerlig gode wen, will Gud, tha forseer jeg meg, att i morgen drager ko. mtt. offuer till Sieland. Jeg talitt mett Herloff Trolle om the bodzmend oc skiibs folck aff Skottland; hand taler nu well ydermere mett etther selff ther om. Hure i ther om mett huer andre till ens worder, forseer jeg mig, ko. mtt. beuilger, thi mig siønis, thet er en rett god meninge. Kiere her Magnus, jeg hobis snartt att finde etther selffue, wil ther fore nu forkortte schriffuelsen oc will altid findis willig etther att thiene. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Ex Nyborg met hast then hellige jule dag aar effther Christj fødzell mdlxv¹).

H. Skougard.

(*Bagpaa: Seglet*²) og *Mogens Gyldenstjernes Paaskrift*:)

Om Skotter, bysseskiitter oc bodsmend.

457.

Helsingør, 29. December 1564.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Mogens Gyldenstjernes Forespørgsel om 8 store Skibe med kostbare Varer, som er kommet fra Sverrig til Danzig og som han vil forlange beslaglagt i Danzig, sender Henrik Mogensen de af vedkommende Skippere udstedte Forpligtelsebreve samt Oplysninger om Skippernes Navne, Hjemsted, Bestemmelsessted etc.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wen, ær ethers schriiffuelse meg j gaard till haande kommen, jnneholdendis, attj haffue forfaret, att ther ær kommen viij store schiib, ladde met kostelliige ware, fran Suerige till Danske, huor om j wille schriiffue till raadett j Danske, att thæ samme schiib oc godttz wille holde j arest, kong^e mtt. till beste, paa hans mtt. wiidere be-

¹) *Han regner det nye Aars Begyndelse fra Julen.*

²) *Brevet har været lukket med Seglet, men mangler Udskrift. Maaske har det ligget indeni et andet Brev.*

haeg, huor fore j begiere, ieg will schriiffue ether till, huad forplichtht ieg haffuer tagett aff samme schippers, som samme ethers schriiffuelse wiider inneholder. Ther fore ieg nu sender ether forschreffne schippers forplictelse breff, som thæ haffue giiffuet paa kong^e mtts. told, oc ther hooss doctor Jeronimus¹⁾ befalnings breffue, huess ieg met samme schippers handle schulle, som j meninghen ther wttj wdermere forfare kunde. Oc waare thæ xj schippers, som paa then tijd bleffue fortolledede att seyle paa Riig, huess naffn findis wttj samme thøris forplictelse breff, oc ieg loed them passere effther thet siidste doctor Jeronimus breff, huess datum jnneholder then 26. julij, oc ieg them forschreff till Herloff Trolle ther att annamme wiidere besked, huor paa hand schreff meg suar igen oc sende doctors breff tilbage etc. Oc aff forschreffne xj schiib ære seglde, som her effther følgier:

Jtem Douue Geridssen aff Staueren till Riig oc Jelles Dyrichssen aff Amsterdam ære seyldede till Pomeran oc kommen hijd till bage igen, oc Albrett Møller ær segld till Riig, oc paa hiem reysen bleff hans schiib for Dragør; thæ andre viij schiib ære kommen j Suerige etc. Peter Reynaettssen oc Wlfertt Hillicks aff Staueren, Isebrantt Claussen, Jan Gouertssen, Peter Rubyn oc H[ille]brantt²⁾ Cornelius aff Amsterdam, Mechilmerhoff aff Bremen oc Jacob Claussen aff Purn[erend].

Kiere her Mogens, naar j haffue samme thøris forplictelse oc doctors breff offuerseett, attj tha wille sende meg them tilstede igen. Jeg kand engen gode tyender nu schriiffue ether till, men Gud aldmectigste kand giøre thet beste, huilchen ieg befaller ether oc ønsker, hand will giiffue ether eth gott lycksaligtt ny aar oc oss alle en goed trøst oc husualelse j thette tilkommendis aar. I

¹⁾ *Dr. Hieronymus Thenner.*

²⁾ *Et Hjørne af Brevet mangler.*

haffue alltyd att raade offuer meg som ethers eygen.
Actum Helsingjør then xxix. decembris aar mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

Bedendis gjerne, j wille wære wbesuerett att anttuorde
Iochim Breff(!) thette indlagde breff.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstjern till Stiernholm, kong^e mtts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, myn gunstige herre oc gandske gode wen, till eygen handtt.

Henrick Monssen scryffuer om dy skyb, som er segelt tyl Suerig.

458.

Korsør, 31. December 1564.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Ordre til at sende en russisk eller anden stor Slæde til Kongen til Sorø Kloster.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Rutzeske slede. — Tr.: K. Brb.

459.

Antvorskov, 1. Januar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de lybske Ambassadørers Hverv.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Udskriften. — T. o. a. L. 8, 196 b. — Tr : K. Brb.

460.

Antvorskov, 2. Januar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han skriver om forskellige indløbne Breve, om Gulland og Elfsborg, om Skibe, om Slæbning af Tømmer i Skaane, om Sveder Ketting og Sten Eriksson. Kongen spørger, hvorledes det gaar med Farsoten i København. Om Blokvogne til Tømmer-slæbning.

Kiere her Magnus, synderlige gode wen, thend almechtiste Gud giffue etther itt sundt løcksaligt gledeligt oc gott nytt aar oc beware etther fran alt thet, etther kand were skadeligt till liiff oc siell. Amen.

Herloff Schaus¹⁾ breff, etther tilskreffuit, sender jeg etther egien, thj hand schriffuer min herre thet same till. Jacob Winses²⁾ breff sender jeg etther ocsaa. Jeg førdrer, huad jeg kand, att flij Herloffs tienere affsceed; thet er icke min skyld, att thet fordrager sig nogit. Om the erinde, Aruitt Olsen etther haffuer berett oc nu mett munden beretter, haffuer ko. mtt. schreffuitt om till ko. mtt. aff Polen³⁾ oc till Dantzick⁴⁾, achter oc mett thet første att afferdige enn fuldmechtige till Dantzick, ther sagen mett rette att forfølge. Huad Michel schriffuer etther tilschriffuer, haffuer jeg lest for ko. mtt. Till Gottland kand inthet sendis førre paa foraaritt. Sack⁵⁾ skall were ondt att faa ind paa Elsborg, om thet haffuer sig ther, som orden gaar. Gud giffue, the vdj Iutland icke haffue forsømt Jens Kaaß⁶⁾ mett fettallie; thet er nock-som schriffutig oc muntlig befalitt, ther aff jeg etther mere will sige, nar Gud will, wij findis. Om then schipper Frederich haffuer jeg inthet taldd, mig tøckis, etthers anslag er saare gott mett then leygde, i melde om att giffue hanom; kommer hand først, bliffuer ther wel handel aff. Jeg hobis, wij komme snartt samen, tha kand ther wel

¹⁾ *Lensmand paa Stenvigsholm. Brevet, der ikke synes bevaret, har maaske handlet om hans Afvisning af Svenskerne Angreb paa Trøndelagen; jvfr. G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 114.*

²⁾ *Høvedsmand, dengang hos Herluf Skave.*

³⁾ *Sigismund II.*

⁴⁾ *Sagen vedrører nogle hollandske og bremiske Skibe, der havde solgt Salt til Sverrig og nu laa i Danzig; se kgl. Miss. af 2. Jan. 1565 til Henrik Mogensen Rosenvinge (tr.: K. Brb.) og Brevene Nr. 461 og 474 ndfr.*

⁵⁾ *D. v. s. Sæk; maaske i Betydningen: Proviant el. lign.*

⁶⁾ *Lensmand paa Elfsborg.*

talis om. Om then Konsberger mand mett thet breff paa thet skib etc. kand jeg wel tro, i kunde inthet suare till; thet ware well gott, kunde rentemestern handle mett hanom, att hand wille end paa nogen tiid lade thett staa. Jeg wilde well tale mett doctoren¹⁾ ther om; nu wed jeg icke, huad manden heeder.

Mett Siluester Franckis²⁾ skiib maa bestillis, thet første mueligt er, att ther icke wendis nogen bekostning paa, min herre till besueringe; thj jeg formercker, min herre gjør ther ingthet ydermere til; wil hand haffue thet, tror jeg, hand faar att lade hente thet.

Jeg schal flij etther strax bescheed om the rust heste³⁾, som schulde offuer att slebe thømmer til; thet er inthet saa fatt, som jeg wilde.

Sueder Kettings⁴⁾ erinde strødde jeg nogitt fore, men jeg fick ingen endelig swar. Jeg mercker icke andet, end thet gaar for sig. Dog haffuer jeg icke antuordet fra mig endnu thet breff, hand ko. mtt. haffuer tillschreffuitt; men jeg er til sindz nu ther mett att thiie stille, til Gud wil, wij komme til etther. Hans bud drog till Olborg oc kommer tilbage egien; inden then tiid wille wij mett Gudz hielp faa beskeedt. Huad jeg kand førdre til beste oc i the oc andre maade nogitt gjøre, som etther kand were til ere, wilge oc tieniste, ther til wil jeg altid gierne findis wspardt. Her Steen Erichßen⁵⁾ kommer nu til Kiøpnehaffnn; wiidere bescheed forfare i well aff Holger⁶⁾ oc the andre raadtt. Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig. Thend almechtiste Gud befaler

¹⁾ Formentlig Dr. Hieronymus Thenner.

²⁾ Silvester Francke, Skipper paa et Mourids Rantzau tilhørende Skib, se kgl. Miss. 9. Nov. 1564 (Nr. 420 ovfr.) m. fl. St. i K. Brb. og Nr. 423 ovfr.

³⁾ Om denne Sag se Efterskriften.

⁴⁾ Lensmand paa Bornholm.

⁵⁾ Sten Eriksson Leijonhufvud. Han blev frigivet i Januar 1565, se K. Brb. 20. Jan. 1565.

⁶⁾ Holger Rosenkrantz.

jeg etther, hand beuare etther fran alt ondt oc holde etther vdi sin beskøtning oc beschiermelße. Ex Andt-uordschouff mett hast anden nyaars dag mdlxv.

H. Skougard mppa.

Kiere her Magnus, kon. mtt. begerer, atj wille schriffue hans mtt. till, om thet dør endnu fast i Køpnehaffn.

Sameledis haffuer hans mtt. schreffuit Herloff Trolle¹⁾ till, att hand schall lade giøre nogen block wogne at slebe thømmer paa; siiden wil hans mtt. lade sine rust- heste gaa til Skone oc ther hielpe til stranden, hues schibs thømmer huggit er. Gud were met etther altid.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensterne till Sternholm, ko. mtt. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlige gode wen, gantz wenligen tillschreffuet.

461.

Sorø Kloster, 5. Januar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Meddelelserne om Hæren er forelagt for Kongen. Paa Elfsborg mangler der Brød og Humle. Om Foranstalninger vedrørende Krigen. Slæderne til Kongen er kommet. Om Hans Drejer. Det vides ikke, hvornaar Kongen kommer til København. Om de i det foregaaende Brev omtalte Skibe i Danzig. Han skal ikke skrive mere om Sygen i København.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, jeg fick i gaar etthers schriffuelse oc strax berette ko. mtt., huad i melder om then schottsche capiteyn, Hans Holck oc the dansche ryttere etc. Rett nu kom then Guldbrand²⁾ self tredie hiid (end dog mig thyckis, hand kand føye her vdrette); will

¹⁾ *Kgl. Miss. af 2. Jan. 1565, se K. Brb.*

²⁾ *Formentlig Hans Holcks Foged Guldbrand Olsen, som havde Gods i Halland.*

jeg giffue kon. mtt. (strax hans mtt. kommer tilstede) hans tilkomst tilkiende; hand Guldbrand haffde well weritt nøttigere hiemme end her, om the ellers wille were willige. Jeg fick oc i dag Jens Kaasis schriffuelse; hand klager, hannom fattis brød oc homle; jeg tror, schal hand haffue vndsetning, tha schulle i giøre thet beste. Jeg hobis, hand maa end haffue fangitt then homle, i sende hannom. Kunde ther staa raad till, att hand kunde faa nogen hielp mett brød, tha wor thet (som jeg aff hans schriffuelse forstaar) fornøden. Hues then lubisch mand, aff Suerig er kommitt, etther haffuer berett, haffuer jeg forelest ko. mtt. Min kiere her Magnus, om the bødkere oc hiulthømmermend lader ko. mtt. schriffue ind vdj land tho Holsten till Bertram von Anefeld oc Mouritz Rantzou etc. The sleder¹⁾, i sende ko. mtt., ere framkomne; mett thet wedelig, sig nu lader see, ere the føye nøttige etc. Thett, Hans dreyer sender frem, antuordett wogendrifferen min herre selff, saa thet kom inthet i mine hender. Meg thøckte, ther war well att bestille i Kiøpnehaffn thet, som magt ligger paa, men jeg kand icke wiide, nar wij komme tiidt.

Thett breff, i haffue schreffuitt till Dantzick om the schiibe²⁾, ther ligger etc., er møggitt gott, i sender thet fram; jeg haffuer alt ther om bespurdt mig. I wille nu inthet schriiffue om siugen, mig er saa ther wed, i thenne tiid schulle mand icke lade sig aff en føye siuge eller farlighett affskrecke. Kiere her Magnus, jeg tacker etther for allt gott, oc i skall altid finde mig etthers willige vdj alle the maade, jeg etther kand tiene. Gud almechtiste befaler jeg etther till liiff oc siell; hand werdis etther att beuare oc vnde oss att findis glade. Ex Sore closter then 5. januarij anno etc. 1565.

H. Skougard.

¹⁾ Se *kgl. Miss. 31. Decbr. 1564 ovfr. Nr. 458.*

²⁾ Se *ovfr. S. 531, Note 4, og Nr. 474 ndfr.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. mts. stadtholder paa Kjøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

Anamet ten 7. ian.

462.

Helsingør, 5. Januar 1565¹⁾.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om Pengebeholdningen i Toldkisten. Om Mogens Gyldenstjernes Skib, der ventes fra Norge. Overfarten til Helsingborg er spærret af Isen, og Otte Krumpens Folk har ikke kunnet komme over. Dog er Oberst Daniel Rantzau og enkelte andre kommet over til Sjælland.

¹⁾ *Ovenstaaende Brev af 5. Januar samt det senere Brev af 21. Januar fra Øresundstolderen Henrik Mogensen Rosenvinge er begge dateret Aar 1564. En nærmere Undersøgelse af dem viser dog med temmelig stor Sikkerhed, at dette Aarstal ikke kan være rigtigt, men at Brevene maa være skrevet i Aaret 1565 efter vor Tidsregning. Jeg skylder Adjunkt, Cand. mag. P. Colding en Tak, fordi han under sin Beskæftigelse med disse Breve paa et Tidspunkt, da jeg endnu ikke var naaet til den endelige Behandling af dem, henledte min Opmærksomhed herpaa. Han byggede sin Formodning især paa to Punkter: dels var Vinteren 1564-65 en streng Vinter med vanskelige Isforhold, medens Vinteren 1563-64 ikke omtales som særlig streng (jufr. K. Brb.), og dels var Hr. Otte Krumpen, der omtales i ovenstaaende Brev, i Januar Maaned 1564 i Jylland (se kgl. Miss. 5. Jan. 1564 i K. Brb.), medens han i Januar 1565 opholdt sig i København (se kgl. Miss. 12. Jan. 1565).*

Imidlertid kan der i disse Breve fremdrages flere andre Punkter, der støtter Formodningen om, at Dateringen skal forstaaes som ovenfor nævnt. I Brevet af 5. Jan. omtales (paa den indlagte Seddel), at Øverste Daniel Rantzau kom over Sundet nævnte Dag. I Decbr. 1564 blev han kaldt til Nyborg til Rigsraadet.

Mere afgørende er dog Omtalen af Jørgen Sehested i Brevet af 21. Jan. Mogens Gyldenstjerne havde 12. Jan. 1565 faaet Befaling til at sende Fetalje til Halmstad (se Note 2 til Brevet). Han sendte derfor samtidig med et Brev til Henrik Mogensen et Brev til Jørgen Sehested med Anmodning om straks at sende 4 Læster Malt m. m. til Krigsfolket. Men Jørgen

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen. Som j begiere, ieg will lade ether wiide, huor mange rosen nobell hooss meg ær, som konge mtt. tilkommer etc., tha haffuer ieg hooss meg halff siette thusind eth hundritt halffemtesindstiue oc halffniende rosen

Sehested fik først Forleningsbrev paa Krogen Len 6. Marts 1564, og det ham tilsendte Brev — og dermed Henrik Mogensens Brev — kan derfor ikke være fra Jan. 1564, men maa være fra Jan. 1565.

Endelig findes der en Parallel til denne Dateringsmaade i Øresundstoldregnskaberne for 1564. I Brevet af 5. Jan. opgiver Henrik Mogensen paa Forespørgsel fra Mogens Gyldenstjerne om, hvor mange Rosenobler han har, som tilkommer Kongen, d. v. s. hvor stor Øresundstoldens Beholdning er, at han har 5698 $\frac{1}{2}$ Rosenobler, deriblandt 6 dobbelte Rosenobler. Nu opgives Kassebeholdningen („Summa Summarum paa hele Aarets Oppebørsel“) i Øresundstoldregnskabet for Aaret 1564 (der gik fra 4. Jan.—31. Decbr.) til 5676 $\frac{1}{2}$ Rosenobler, 2 Henrikusnobler, 6 dobbelte Rosenobler, 1 dobbelt dobbelt Dukat, 18 dobbelte Dukater, 1 enkelt Dukat, 43 Engellotter, 3 Crossater og 722 Guldgylden osv.

Paa Udgiftssiden opføres dernæst som de to første Udgiftsposter: 17. Jan. 1564 til Axel Urne efter Kongens Befaling udbetalt i Helsingborg 5676 $\frac{1}{2}$ Rosenobler, 2 Henrikusnobel, og under 5. Februar til Kongens Drejer Hans Drejer: 6 dobbelte Rosenobler, 1 dobbelt dobbelt Dukat, 18 dobbelte Dukater, 1 enkelt Dukat, 127 Engellotter, 3 Crossater og 297 Guldgylden. Overensstemmelsen mellem disse Poster paa Indtægts- og Udgiftssiden viser, at begge disse Udgifter, der opføres under Aarstallet 1564, maa være betalt efter Afslutningen af Regnskabet for 1564, d. v. s. den 17. Jan. og den 5. Febr. 1565. Kvittansen til Henrik Mogensen for de til Hans Drejer udbetalte Penge, som findes indført i Reg. o. a. L. 8, 351, er da ogsaa dateret 1565 (se K. Brb.). Dateringsmaaden her er altsaa den samme som i Brevene ovfr.

Da den af Henrik Mogensen i Brevet anførte Beholdning 5698 $\frac{1}{2}$ Rosenobel væsentlig stemmer med den i Regnskabet opgivne, kan man i denne omtrentlige Overensstemmelse mellem de to Tal maaske se et yderligere Bevis, i alt Fald er selve Overensstemmelsen paafaldende. Det tilsvarende Tal for 1563 er meget afvigende herfra (7249 $\frac{1}{2}$ Rosenobel, hvoraf 7222 $\frac{1}{2}$ Rosenobel udbetaltes Kongen „i adskillige Tider“).

De to Breve, der hidtil har været henlagt blandt Mogens Gyldenstjernes indkomne Breve 1564, er derfor nu flyttede til Aaret 1565.

At der her foreligger en Datering, bygget paa den i Lothringen og Holland dengang endnu anvendte Tidsregning, hvorefter Aaret regnedes fra Paaske til Paaske, er maaske tænkeligt, omend ikke bevisligt. En ligefrem Fejlskrift: 1564 i Stedet for 1565, er tænkelig ved Brevet af 5. Jan., men vel ikke saa sandsynlig med Hensyn til Brevet af 21. Januar.

nobell, ther ebland ær sex dobbeltt rosen nobell. Her till maa j wist forlade ether, oc giiffuer ieg engen wdtt, før ieg wiidere fanger ethers schriiffuelse etc. Thæ vj^m rosen nobell staa j toldkiisten paa Kraagen, thæ andre haffuer ieg j mijn foruaring. Som j tillforn haffue till-schreffuitt meg om ethers schiib att schulle komme aff Norgie etc., kand ieg inthet spørgie till, om thet wor wdløbitt, saa ieg haabes, thet ær end nu i Norgie, met Gudz hielp well beuarett. Item beder ieg ether gierne, attj wille siige her Otte Krumpen, att her kand end nu engen komme offuer met heste till Helsindborrig; ald ijsen ligger wed thet land. Ieg schreff hanum till j jaffthes ald leijlighet met Frantz Brockenhusß breff oc sende thet frem met Backemoer¹⁾, loffuede att flij hanum till haande. Her Ottes folck ligge her end nu; folckett maatte end komme offuer, men icke gottzett, thæ haffue met thenum. Her ær inthet synderligtt, men Gud aldmectiste will ieg befalle ether. Ex Helsingiør hellig tre konger afithen mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

Ieg sende ether naagen dage siiden eth breff, Jochim Beck schulle haffue, bedendis, att thet maatte komme hanum till haande etc.

(Paa en indlagt Seddel med en anden Haand:)

Kiere her Mogens, ieg giffuer ether wenligen tilkiende, att øffuersten Daniell Ranttzow ær y dag offuer kommen oc will y morgen till Kiøbenhaffn sij(!) ægen ærindh. Ær oc saa Daniell Rantzows schriiffuere oc renthemesterens, Jochim Becks, schriiffuere y gaar well offuer komne met kong^e mts. pendinge.

¹⁾ *Høvedsmand Leo eller Mikkel Packemor.*

(*Bagpaa: Rester af Seglet og Udskriften:*)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstjerne till Stiernholm, konge mts. forordende stadholder paa Købnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wen, gandske wenligen till eygen hand.

463.

Sorø Kloster, 6. Januar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de i et Brev fra Jens Kaas omtalte svenske Planer mod Marstrand, Vigen m. m. og om Johan Falckners Forespørgsel om Bestilling af Ankre.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om Iens Kaas. Iahan Falckner. — T. o. a. L. 8, 202 b. — Tr.: NRR. I, 446 f. og K. Brb.

464.

Sorø Kloster, 6. Januar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Johan Falckners Tilbud om at bestille Ankre til Kongen og om Sejladsen paa Narva.

Kiere her Magnus, synnerlige gode wen. Hues i schriffuer om Johan Falckner, huad hand kon. mtt. tilbeste haffuer bestillitt, saa oc huad hand paa sin egen wegne oc then anden mandz begerer, haffuer jeg alt berett oc forelest ko. mtt., oc beger hans mtt. naadigst, atj wille lade mig forfare, om ther schulle nogen ancker bestillis, att Falckner tha ther om mett thett iligst motte fange ethers schriulse. Hues the thuende schiibe ere anrørindis, som hand att Naruen begerer att motte lade løbe, ther paa haffuer ko. mtt. naadigst giffuitt for swar, ath hans mtt. forseer sig, atj nu haffue bekommitt hans mts. schriffuelse, som vdgick aff Anduordschouff till etther oc the andre hans mts. raad, huor vdj i forfare, huad leylighed paa-

ferde er om seyglätzen giennem Sundett etc. Dog haffuer hans mtt. ther hoß giffuitt thenn naadigst bescheed, att ther som nogen bliffuer tilsted att seigle paa thet farewandt, tha wil hans mtt. oc tilstede thet Johan Falckner oc Adrian Paue. Jeg haffuer oc berett ko. mtt. om thet skøtt, Cornelius haffuer giortt, oc sender jeg etther Johan Falckners breff egien. Etther att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindeligen. Ex Sorecloster then 6. januarij anno etc. 1565.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Gyldenstern til Sternholm, ko. mtt. stadtholder paa Kiøpnehavn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

465.

Svanholm, 6. Januar 1565¹⁾.

Peder Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Om det af Kongen ønskede Møde mellem ham m. fl. og Mogens Gyldenstjerne i København. Peder Bille har ikke modtaget Breve og beder Mogens Gyldenstjerne selv skrive til 2 af de andre Raader om ogsaa straks at komme til København.

Mynn gannske wennlig hilszenn nuu och althiid forsendtt medtt Wor Herre, kierre her Mognns, nest sysskennebarann och besynnnderlig gode wenn, nest tacksigelsze for aldtt gotth, huilckiid ieg gannske gierne medtt ether forskylle will. Kierre her Mognns, komm

¹⁾ Aarstallet i dette Brev er tidligere læst 1568 og 1563. Det maa dog sikkert læses som 1565, hvilket passer med, at det i Brevet omtalte kgl. Miss. til Peder Bille m. fl. øjensynligt er det kgl. Miss. af 1. Jan. 1565, som maa være tilsendt Mogens Gyldenstjerne sammen med kgl. Miss. af samme Dag til ham selv (se K. Brb.). Mogens Gyldenstjerne har derefter i et — ikke bevaret — Brev sammenkaldt Kongebrevets Adressater til et Møde. Paa dette Brev svarer Peder Bille her. I Begyndelsen af 1563 var Mogens Gyldenstjerne ikke i København og kaldes ikke Statholder. Endnu mindre passer Brevet paa 1568.

mig ij iafften silde ethers schriffuilsze till hannde, huor wdj y giffwe till kiennde, atth k.lig mts. schriffuilsze err ether till hannde kommett metth flerre hanns naadis breffwe, och eth¹⁾), somm err her Herluuff Troelle, Holger²⁾), Sthenn Rosennsparre och mig till schreffuiitt, och erre ther forre begierindis, atth iegh stragz wilde giffwe mig thiid till ether. Saa will ieg (nest Gudtz hielp) paa mandag till Roskilde ther atth forthiuuffwe, till Stheenn kommer till mig, saa wille wy samptligenn følgis atth och stragz komme thiid till ether. Thij ieg haffuer schreffuidd hannum till, saa ieg forseer mig till, atth hand kommer till Roskilde nuu paa tisdag heller otthinstdagh. Thisligiste somm ij bemeller wdj samme ethers schriffuilsze, thett ij forfare wdj thett breff, som ether err tillschreffuitt, atth ther schuulle werre breffwe opschickiidd till oß, saa haffuer ieg inngen breffwe ther om bekommidtt, men weedtt jcke, omm Holger heller the anndre gode menndt haffwe faaetth nogenn. Sammeledis somm ij erre begierindis, atth ieg wilde schriffwe the anndre aff raadiitt till, atth the och stragz wilde giffwe thønnum diid till etherr, kierre her Mognns, saa synnis mig best atth werre, thett ij wilde lade schriffwe Holger och Herluff till, thij the erre mig langtt fra hannde. Saa forser ieg mig till, atth the retther thønnum epter ethers schriffuilsze, omm the jcke allerede haffwe faaetth k.lig mts. breffwe. Kierre her Mognns, will jeg jcke lennger bemøde ether medtt thenne minn schriffuilsze, men ieg forseer mig till atth snart komme till ether; och huesz ether till willie och gode kanndt werre, gjør ieg althiid gierne. Thett Gudtt allmectiste kiennde, somm ieg will haffwe ether befallinndis. Laderr Birgiithe sige ether mange gode netther. Ex Swonhollum ipso die trium regum anno 1565.

Peder
Bildæ.

¹⁾ *Af 1. Jan. 1565.*

²⁾ *Holger Rosenkrantz.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erligh och welbyrdiig mandtt och sthrenng riidder herr Mognns Gyllennsthierne thill Sthiernhollm, sthatt-holder wdj Kiøbmenhaffn, min nest syskynndtt barn och synnderliig gode wen wenligen.

Per Bylle.

466.

Sorø Kloster, 10. Januar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Fremsendelse af 200 Favne Tros til at slæbe Tømmer fra Skovene med.

Orig. med paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 12. dag. — Tr.: K. Brb.

467.

Sorø Kloster, 10. Januar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsyning af Halmstad, Varberg og Elfsborg. Der er skrevet til Lübeck om Boldavid.

Kiere her Magnus, huad Pouell Huittfeld schriffuer, saa oc Thønnes von Oldenburg, haffuer jeg ko. mtt. forelest, oc schall i wist tro, att ther fliittig oc offthe er schreffuitt saa oc muntlig befaling giffuitt om tilføringe att giøre till Halmstad, Wardberg oc Elffsborg, men mig siønis, thet hielper føye. Ennd siiden wij komme hiid, er ther schreffuitt till Otte Brade¹⁾ ther om, oc befalitt ko. mtt. mig, att jeg schulle schriffue etther till, atj wille giøre thet beste, om ther war nogen raad till, atj kunde lade forschaffe ther fran nogen vnderholdinge til Halmstadt. Jeg wid nu inthet synnerligt att schriffue etther till, andett end etther att thiene er jeg altid willig. Gud almechtiste

¹⁾ Ved kgl. Miss. af 7. Jan. 1565, se K. Brb.

befaler jeg etther euindelich. Ex Sorecloster thenn 10. januarij anno etc. 1565.

Kiere her Magnus, min herre haffuer oc schreffuit till Lubeck om thend boldauitt, som the Suensche westwertt haffuer bestillitt, oc haffuer hans mtt. gierne formerck(!), atj haffuer oc schreffuit ther om. Gud beuare etther altid.
H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtt. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

468.

Sorø Kloster, 12. Januar 1565.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Om Svenskernes Planer mod Halmstad og om denne Fæstnings Forsyning. Da Sten Eriksson Leijonhufuud har ønsket at bliue budt til Gæst sammen med Jakob Bagge, maa Mogens Gyldenstjerne bede dem sammen i sin Stue.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 13 Dag. Om vndset met fyttallyg. — T. o. a. L. 8, 204. — Tr.: K. Brb.

469.

Sorø Kloster, 12. Januar 1565.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle af de fangne svenske Adelsmænd og om det for Sten Eriksson Leijonhufuud paatænkte Gæstebud. Om en Mand, som Adressaten har engageret i Rostock, og om Tegningen af en Kanon, som Kornelius Bøssesmed har gjort.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wenn, hues i mig nu tilskriffuer, haffuer jeg ko. mtt. forelest oc tilkiende giffuitt, saa oc hues the breffue jndholder, Pouell Huittfeld schriffuer, huar paa hans mtt. schriffuer etther nu

self till. Om thenn Oluff Drage¹⁾ schriffue i inthet, men jeg forseer mig, er hand framkommitt, lade i well forware hannom, som thet sig bør. Efft her thij her Steen²⁾ er paa slottett vpkommitt, haffuer jeg inthet rørd om then artickell, i vdj etthers første schriuelse om hannom melder, att hans herberg war til Anders schriffuers. Min herre haffuer beuulgitt, att giestebudett maa gaa for sig paa etthers stue, efftther som i aff hans mtt. schriffuelse forstander.

Som i melder om thenn, til Rostock er bestillitt etc., wille i welgiøre oc giffue til kiende, huad thet er for en, oc hure i mett hannom om hans vnderholdinge er til ens worden, saa wil jeg flij etther min herris mening ther om mett thet første att wiide.

Kon. mtt. haffuer besett thet conterfey aff then bøsse³⁾, Cornelius haffuer giortt, oc behager thend well, oc er hans mtt. til fredz, att Cornelius sender same conterfey til Lubeck till Frederich Knebell⁴⁾.

Kiere her Magnus, etther att tienne er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindeligh. Ex Sorecloster thenn xij. januarij anno etc. 1565.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, ko. mtt. stadtholder paa Kiøpnnehaffn, min synderlig gantz gode wen, wenligen tilschreffuit.

470.

Sorø Kloster, 15. Januar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forberedelser til Støbning af halve Kartover og om Krudt til Kongen.

Orig. med Rester af paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift: Anamettet 15. dag. — T. o. a. L. 8, 206 (med Datum: 14. Jan.) — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Den fangne svenske Adelsmand Olof Nilsson Drake.

²⁾ Sten Eriksson Leijonhufvud.

³⁾ D. v. s.: Kanon.

⁴⁾ Lybsk Raadmand og Admiral.

471.

Sorø Kloster, 16. Januar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Penge til Kabelgarn, Spigre m. m. til Flaaden.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Paaskrift (med Skriverhaand): Annammit thend xviiiij. januarij. — T. o. a. L. 8, 210 b.
— Tr.: K. Brb.

472.

Rendsborg, 16. Januar 1565.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjernes.

Han har gennem Dr. Hieronymus Thenner sendt Mogens Gyldenstjerne og Raaderne Breve om sine Sager og beder om Svar paa disse. Nogle andre Sager, om noget Sølv, der endnu beror hos ham, og om Tilladelse for 8 Skibe til at sejle til Narva, beder han fremmet. Om 10 Læster Svool, som i 2 Skibe skal sendes til Hans Loitz.

Eidler, gestrenger vnnd ernuester her stadthalter, euer g. seindt meinn gantzwillige vnd vnuerdrossen diennst nach vermugen stetts zuuor. Besonder gonstiger her vnnd freundtt, euer gⁿ gesundtheit vnnd stetts wolfardtt wolle der almechtig gnediglichen lang fristenn vnnd erhalten.

Vnnd mach e. g. nichtt verhaltenn, das jch kurtz verschener tage an e. g. vnnd die anderen verordenten rethe, alsoe Jacob Becken vnd Jens Vlestandtt, etzlicher meiner sachenn wegen geschriebenn, solich schreibenn doctor Hieronimo¹⁾ durch meinenn diener in Niburgk vberantwortwordenn lassen vnd gepetenn es e. g. zu vbergeben vnd zustellen zulassenn, zweiuell auch nicht, werde e. g. woll zukommenn seinn, vnnd pitt nochmaln hirmitt freundlich, e. g. wollen mir vf alle punct vnderschiedtliche andtwordt bei erster bodtschafft widerumb lassen zuschreiben. Jch war jtztt bedacht vnd willens mich in eigener person ann die ko. mtt. zu begebenn, darmitt jch etzlicher silber

¹⁾ Dr. Hieronymus Thenner.

wegen, so noch bei mir verhanden mit derselben selber reden vnd schliessenn muge. Dieweil aber von derselben gelegenheit, wor dieselbe anzutreffen, nichts gewisses erfahrenn können vnnnd mir auch ander sachen vorgefallen vnd jch wider nach haus müssen, habe jch diese reise eingestellet vnnnd Hansen Spiegell¹⁾, der kon. mtt. vnder-sassenn, die sachen eins teils mundtlich vnnnd auch in schriffen beuolen vnd vbergeben, vnnnd ist hirmitt mein freuntlich vnd vleisig bitt, darmit der silber halber etwes fruchtbarliches gehandelt werden muge, e. g. wollen vff Hansen Spiegels anforderung dahin fordern vnnnd verschaffen helffen, das mir die 8 schiff durch denn Sundt vff die Nerue gestadtet, vnnnd was gedachter Hans Spegel sonsten meint wegen meer andragen wirdt, das alles mit zum besten verschaffen, auch seinem antragen guten glauben meint wegen gebenn. Das alles vmb e. g. vnd die jhren nach vermugen hinwider zuuerdienen bin jch izerzeit willig, vnnnd thue e. g. hirmitt dem lieben Godt zu gnediger fristung vnd erhaltunge beuelen. Datum Rendesborch den 16. januarij anno etc. im 1565ten.

E. g. williger

Steffenn Loytz.

Jch bitt auch freuntlich, e. g. wellen bei den anderen rethen helffen vordtsetzen, das mit den ersten offnen was-ern ein 10 last schweuel, doch in 2 schiffen, an meinen vettern, den jungen Hans Loitzen, gehenn Dantzka geschiffet werden muchten, darmit soliche zum ersten vber-komen mugen

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften, Mogens Gyldenstjernes Paaskrift og en Paaskrift med Skriverhaand:)

Dem edlenn gestrengenn vnnnd ernuesten herrn Magnus Guldenstern vff Sternholm ritternn, ko. mtt. zw Denmar-

¹⁾ *Kongens Kammertjener.*

cken stadtholder vff Koppenhagenn etc., meinem besondern gonstigen herrn vnd freunde, ffreundlichen.

Staffen Loitz.

Annammitt thennd xxviiij. januarij lxxv.

473.

Helsingør, 21. Januar 1565¹⁾.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om Fetalje til Halmstad og Transporten dertil. Halmstad Vig og Sundet er isfyldte, og Provianten maa derfor sendes over Helsingborg.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, kom ethers schriiffuelse meg i thenne stund till haande, ther hooss eth breff till Iøren Seestede etc., huor wttj ieg forfarer then store trang for wnderholdning, som kong^e mts. kriegsfolck, j Halmstæ²⁾ ligger, haffuer, oc j ther for haffue tillschreffuett Iøren Seested³⁾, att hand strax forskicker fiire lester maltt, ij secke homle oc naaghet brød, huor fore j begierindis ære, att ieg wille hielpe till att bekomme skuder att føre samme prouiantt ind for Halmstæ, att furdre, att thet jligen wden forsømmelse ginge for seg etc. Saa haffuer ieg thalet met slottz schriiffueren wttj Jøren Sestedz frauereelse; will hand finde raad till forschreffne maltt oc brød att forschaffe, oc ieg will aff kong^e mts. homle, paa toldboden staar, wdskicke etc. Haffuer ieg oc thallet met thæ mend, som schuder haffue, att føre samme gottz for Halmstæ, tha ære alle store skuder opdragen her paa landett, oc ær engen wden naagen smaa skuder her for byend, oc schipperne siige,

¹⁾ Om Aarstallet 1565 se Noten til Brevet af 5. Jan. 1565 fra samme ovfr. Nr. 462.

²⁾ Mogens Gyldenstjerne havde 12. Jan. 1565 faaet kgl. Befaling til at sende al den Fetalje, der kunde undværes, til Halmstad.

³⁾ Jørgen Sehested, Køgemester, fik 26. Febr. 1564 Følgebrev paa Krogens Len.

att Halmstæ wijg ligger fuld met ijess, saa thæ trøste seg icke att løbe ther hen wden paa thøris halss. Her ær oc mōgen ijess j Sundett lagdtt paa ij netther, ther for mitt betenck, att icke ær raadeligtt att skicke samme pro- uiande till søøs hen; men ieg haffuer schreffuitt kong^e mts. raad till, paa Helsindborrig ære, oc send them ethers breff, oc att thæ wille raadsla, att samme prouiande ski- ckedes her fran till Helsindborrig oc met wogne fōrdes fremdelis till Halmstæ, oc saa schreffuitt them till thenne leijlighet, seg her begiiffuer, paa thet att icke bliffue for- sømmett kong^e mts. wilgie.

Siunes ether oc naaghet aff thet meell, som ligger paa toldboden, skulle oc forsendes dyd, attj ther om oc wille schriiffue meg till. Thet brød, her ligger, ær løst oc wpackett. Her ær naagen tønner paa toldboden tomme; will mand lade packe met brød, saa mange her ær. Ieg will giøre thet beste, her om furdre saa mōghet mest mueligtt ær. Befallindis ether Gud. Ex Helsingiør met ijlist hast then xxj. januarij mdlxiiij.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig och strenghe ritther her Magnus Gyl- denstiern till Stiernholm, kong^e mts. forordende stattholder paa Kiøbenhaffn, myn gunstige herre oc synderlige guode wen, wenligen tilschreffuett.

474.

Danzig, 22. Januar 1565.

Borgemestre og Raad i Danzig til Mogens Gyldenstjerne.

Som Svar paa hans Brev om de 8 hollandske Skibe, der, trods deres Ed, fra Sundet sejlede til Sverrig og siden er ankommet til Danzig, med- deler de, at Skibene efter Henvendelse fra Kongen af Danmark og Be- faling fra Kongen af Polen er blevet beslaglagt.

Vnnsernn freundtlichen grueß mitt wunschung aller gluckseligkeit beuohr. Gestrenger edler vnnnd ehrentuester

herr, besonder gunstiger vnd gutter freundt, weiß e. gest. ihm nahmenn ko. matt. zu Dennemarcken etc., vnsers gnedigsten herrn, wegen acht hollendischer schieffe,¹⁾ vnter welchen ein bremer, so vnangesehen ihres gethanen edes vorsetzlich auff Schweden sollen gesiegelt haben vnnd von dannen anhero in vnsern ströme gekommen, darauff ihm nahmen hochstgedachter ko. matt. begeren dieselben alhie zu arrestiren vnnd anzuhalten etc., bei dieses zeigere schriftlich gelangen lassen²⁾, solches haben wir breittern jnhalts genugsam eingekommen vnnd mugen hirauf e. gst. freundtlichen andtworts nicht pergen, das wir auch hiebeuohr von der ko. matt. zu Dennemarckenn gleicher meinung ein schreiben bekommen, darauff wir vns kegenst ihre matt. erkleret³⁾, das wir solche schieffe vnnd gütter baldt ihm anfang, als sie ihn vnser port gelanget, wie wir dan des von ko. matt. zu Polen etc., v. a. g. hern, sonderlichen befelch habenn, ihn kummer⁴⁾ vnd verwarung genommen, ohne was gnugsam von solchen warenn hatt mugen verburget werdenn, die wir zu distrahieren nachgeben vnnd vnß dar auff ko. matt. auch ferner erpotten kegenst diese schiffe rechtens vorfoerderung zugestattenn etc. Welchs wir e. gst. zu begerten anthwordt nicht haben verhalten wollenn, vnnd thun dieselbe in gottlichenn schutz des Almechtigen seeliglich empfeleenn. Datum Dantzick ahm 22. januarij⁵⁾ 1565ten.

Burgermeistere vnnd radtmanne
der stadt Dantzick.

¹⁾ Om disse Skibe se ovfr. Nr. 460 og 461.

²⁾ Dette Brev synes ikke bevaret, men omtales i Hans Skovgaards Brev af 5. Jan. ovfr. Nr. 461.

³⁾ Svaret til Kongen, der er væsentlig overensstemmende med Brevet til Mogens Gyldenstjerne, er dateret 23. Januar 1565 og beror i T. K. U. A. Danzig A I.

⁴⁾ Beslaglæggelse.

⁵⁾ Hul i Papiret.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem gestrengen edlenn vnnd ehrentuesten herrnn Magnus Guldenstern ritter etc., kö. matt. zu Dennemarcken etc. stadthalter, zu Stirnholm etc., vnserm besondern gunstigen vnd gutten freundt.

475.

Lübeck, 23. Januar 1565.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Svar paa de Breve, som han tidligere har sendt Mogens Gyldenstjerne og de andre Raader, og paa andre mundtligt fremsatte Sager og tilbyder at købe nogle Varer, som Kongen har liggende i København.

Edeler gestrenger vnd ernuester her stadthalter, euer g. seint mein gantzwillig vnnd vnuerdrossen diennst nach vermugen zuuor. Jnnsonders gonstiger herr vnnd freundt, eur g. vnd denn andern herrnn koniglichenn rethenn vnnd beuelnhaberen jn Copenhagenn habe jch kurtzer dage von allem bericht zugeschriebenn¹⁾, solich schreibenn doctor Hieronimo Tenner zustellen vnnd e. g. ferner zuzuschickenn bitten lassenn, zweiuel nicht, dieselbig es vorlengst werden entfangen habenn. Gleichs falles habe jch Hansen Spiegel mit eur g. mundtlichen hiruon auch zureden vnnd andtwordt derwegen zuforderen gepeten. Binn derwegen nu meer teglich andtworts darauff gewertig vnnd bitt nochmaln hirmit freuntlich, e. g. wollenn furderlichst, do es noch nicht gescheen, einer andtwordtt nebenst den anderen endtschliesen vnnd mir bei briuezeigere vff mein vorig schreiben hinwider allenthalben beantworden. Solichs vmb e. g. in allem muglichen hinwider zuuerdienen binn jch iderzeit willig. Datum Lubeck denn 23. januarij anno etc. im 1565ten.

E. g. w.

Steffann Loitz.

¹⁾ *Jvfr. Nr. 472 ovfr.*

Auch gonstiger lieber her stadthalter, jch vermerke auch, das die kö. mtt. allerlei warenn, also flachs, wachs, talch, tran vnd anders, zu Copenhagen ligende haben sollen. Do nun die ko. mtt. mir solichs verkauffen vnd ein pilliges dauor nemen lassen woltenn, wolte ich sie annemen vnd es bar mit silber bezalen. Dessen wollen e. g. jegen jhr kon. mtt. gedencken vnd mir auch ein andtwort zuschreiben.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlenn gestrengen vnd ernuesten herrn Magnus Guldenstern zw Sterneholm etc., ritter, ko. mtt. zu Denmarcken etc. stadthaltern vff Copenhagen etc., meinem besondern gonstigen hern vnd freunde.

Anamet 22. marcij.

476.

Frederiksborg, 24. Januar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Meddelelse om en Række forskellige Ting, om Herluf Trolle, om nogle af de svenske Fanger, om Bønderne i Lenene ved Frederiksborg, som skal gøre et Par Dages Ægt, om Antagelse af Skibsfolk i Skotland, om Krudt fra Lübeck og om Breve til Lensmænd i Norge om Levnedsmidler og andre Varer.

Kiere her Magnus, gantz gode wen, hues i mig nu tillschriffuer, haffuer jeg ko. mtt. tilkiende giffuitt, oc kom Herloff Trolle¹⁾ hiid i affthis; forseer, hand kommer till etther inden en dag.

Thett store suin beger kon. mtt., i wille lade driffue hiid, geesene mue i giøre aff, huad i wille.

Kon. mtt. haffuer nød for øll; beger ther fore, atj wille lade skicke hiid nogen gaas. Jeg haffuer sagtt hans mtt. tuende gange, atj haffue schreffuit mig til, att ther er

¹⁾ *Kongen havde kaldt ham tilbage fra Skaane, se kgl. Miss. af 20. Jan. 1565 i K. Brb.*

folck vddød aff brøggerhusitt, oc er endnu sygtt folck ther inde etc.

Kon. ¹⁾mtt. er til fredz, att her Steens brodersønn²⁾ maa komme till Dragsholm; begere, i wille lade hannom tiid forskicke. Kon. mtt. haffuer schreffuitt till fogden ther samededz, att hand schall forsørge hannom mett kammer, vnderholding oc waretegtt, huilckett breff jeg her hoss sender etther.

Jacob Baggis breff kom inthett bortt, men fru Susannas³⁾ breffue og bog bleff efftherlatt; thet førde hindis karl bortt i natt etc. till her Steen etc.

Kiere her Magnus, fortенcker mig icke miin kortte schrielse, etther att tiene er jeg mere en willig.

Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg mett hast thenn 24. januarij aar etc. mdlxv.

H. Skougard.

Kiere her Magnus, siiden thette war schreffuitt, kom mig ett andett etthers breff tilhende, huar paa jeg paa thetten anden siide schriffuer nu swar⁴⁾.

Kiere her Magnus, jeg talitt rett nu miin herre till om the bønder aff Frederichsborg leen, Krogens leen, Abrams-
torp leen oc Hørsholms leen, tha begier ko. mtt., atj wille forfare oc saa schriffue hiid, om the schulle komme alle en dag eller hure mange om dagen oc paa huad dag etc. Siøn is etther saa, tha tror jeg, att thet er best, att ther kommer en partt en dag oc saa effther handen the andre. Komme the alle en dag, tha hindrer thend ene thend anden. Jeg haffuer taldett saa wiitt, att huer mand schall age i thuo dage; ther effther kunde i giøre etthers regen-

¹⁾ Afsnittet herfra til Ordene: „sender etther“ er overstreget af Brevskriveren. Om Grunden hertil se ndfr. i den næste Del af Brevet.

²⁾ Erik Abrahamsson Leijonhufvud.

³⁾ Susanne Belle, g. m. Jakob Brockenhuus, der sad fangen i Sverrig.

⁴⁾ Meningen er: paa anden Side af Hans Skougards Brev (ikke Mogens Gyldenstjernes).

schaff, oc lader mandag, nu først kommer, were then første dag. Nar i schriuer, mue i røre om wed, ther kunde well huer mand tage j laß wed paa; the schulle dog age thomme til Kiøpnehaffn.

The erinde om thenn schipper¹⁾, til Schottland schall, ere oc bestillitt, oc sender jeg etther j^c daler til there pendinge til hannom oc breff till Johan Jelleßen Falckener, att hand schall forstrecke hannom iij^c eller iiij^c daler paa ko. mtts. wegne, oc er breffuitt schreffuit paa thet aller naadigst. Nu kunde i selff ydermere ther om bestille, effther som i bedre wiide, hure schipperen sig ydermere ther vdinden forholde schall etc.

Om thett krud, kon. mtt. haffuer fangitt aff Tymmermand²⁾ til Lubek, talitt jeg mett ko. mtts.; saa formercker jeg, wij faa ingen raadt hoß stadtholderen i Holsten, for ther er alrede saa møggitt forwiist till hannom, som hand kand stoppe, ehvad raad wij faa ellers.

The tuo her Steens breffue sender jeg etther egien; min herre er well tillfredz, atj sender thennom till Kailundborg till her Gabriel, her Jørgen Fincke oc Arrild Gostaffssøn. Ther war ingen breffue till Dragxholm.

Kon. mtt. er well til fredz, att her Steens broderbønn maa were hoß Peder Biilde, oc ther fore lader jeg thett breff til fogden paa Dragxholm bliffue tilbage, som jeg førre haffuer schreffuitt om.

Om hues i schriuer om her Steens vdquittinge, haffuer jeg oc berett ko. mtt. Formercker, kon. mtt. befaldt wel etthers bestillinge ther vdinden. Haffuer Anders schriffuer ther offuer tagitt pendinge aff hannom, motte hand well haffue ladt thett.

Thett breff till Erich Rosenkrantz³⁾ om the ij schibe

¹⁾ *Fremyn Schaygnart, se kgl. Miss. 24. Jan. 1565 til Johan Falckner i K. Brb.*

²⁾ *Didrik Timmermann.*

³⁾ *Kgl. Miss. af 24. Jan. 1565, tr.: NRR. I, S. 448.*

saa oc om fisch, spek oc andre edende ware, tisligiste till Christiern Munck¹⁾ om Oslo bye skib mett there, deler oc andett att sende hiid neder oc att skibs folckett paa begge steder maa komme med hiid, sender jeg etther. The breffue om schiibs folck²⁾, i sende hiid, ere fram-sendt egien til cantzliett.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 24. januarij anno etc. 1565.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensterne till Sternholm, kon. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlighe gantz gode wen, wenligen tilskreffuit.

Anamet ten 26. dag j. a.

(Paa en vedlagt Seddel:)

Kiere her Magnus, k. mtt. haffuer tilskreffuit Eskild Gøye, att hand schal vdtage aff the danske vdbudz knechte nogen skøtter oc sende strax hiid offuer oc the andre alle hiem forløffue, oc sender jeg etther breffuitt, atj wille welgiøre oc strax lade sende hanom thet. Gud almechtiste befaler jeg etther, oc hand beuare ether altid.

(Paa en anden vedlagt Seddel:)

Kiere her Magnus, jeg schriffuer møggitt feyel i dag. Rett nu kom Knud Olsen hiidt; hanom fick jeg the tuo breffue till Erich Rosenkrantz oc Christiern Munck, som formeldis om vdj min schriffuelse. Gud were mett ether.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Om dy 3 skyb i Norig.

¹⁾ Kgl. Miss. af 24. Jan. 1565, tr.: NRR. I., S. 448.

²⁾ Formentlig de aabne Breve af 14. Jan. 1565 til Købstæderne om at sende Skibsfolk og Tømmermænd til København, se K. Brb.

Aalborg, 31. Januar 1565.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udskrivning af Knægte til Hæren i Vendelbo og Viborg Stifter og deres Fremsendelse gennem Jylland og Fyen til København.

Vennlig kiererliig hiellßenn nu oc alltiid forßennnd med Wor Herre. Kiere her Mogenns, frennde oc sønnerlige guode weenn, tacker ieg ether kiererliigenn oc giernne for allt gaat, som y meg alletiid giort oc beuist haffuer, huilckit ieg alletid giernne forschioelle wiill wdi hues maade iieg ether tiill wiillge were kannnd. Kiere her Mogenns, giiffuer ieg eder weennligenn tilkende, att jeg haffuer fanngit konng^e matts., mynn naadige herris breff oc schriiffuillße¹⁾, liudendis, at jeg schulle wdschriiffue ett anntalle folck aff Wennebo oc Wiiburg stiiigt oc thennom framschicke tiill Kiøpnehaffnn, huilcke samme anntalle follch iieg nu framschicker med thiisse efftherschreffnne, som ere: Albrit Schiieff wdaff Halld leenn viij^c karlle, Balltzer Mallthesønn²⁾ wdaff Wennebo stiiigt xj^c karlle oc Jørgenn Prip³⁾ aff vij herrider her y Hemmerßøzell vij^c karlle, oc forßer ieg meg tiill, att thet schall were gaat folch, effther som the ere her at bechomme y thenne egnn, oc haffuer ieg anntuordit thennom clare register paa samme folch, saa att mand kand forffare, om nogenn fortrøcker seg oc icke kommer fram, tha wiill jeg well faa ther raad tiill oc straffe ther øffuer som wedbør. Oc er her ingeenn andenn werge att bechomme y thenne egn ennd, som the haffuer, thi at her er slett ingenn bøsser at bechomme. Oc haffuer ieg ladit giøre v fen-

¹⁾ *Kgl. Miss. og aabne Brev af 6. Jan. 1565 om Udskrivning af Knægte (tr.: K. Brb.).*

²⁾ *Baltzer Maltesen Viffert.*

³⁾ *Disse 3 Adelsmænd opføres i nævnte aabne Brev som Hovedsmænd for de udskrevne Styrker. De her opførte Tal er betydelig større end de i det aabne Brev fastsatte.*

nicker, huilcke som ieg haffuer antuordit thennom; oc wille jeg haffue forschickit samme follch øffuer ad Aarhus, da schriiffuer Follmer Roßennkrandt¹⁾ meg tiill, att ther kand ingenn komme øffuer; for thennd aarsage skyllt bliiffuer allt thette follch wdaff Jøllind forschickiit egenom Fyenn. Ther forre er jeg befrøctenndis, att wy schall spørge tiidennde tiill thennom ther y landit, før ennd att the kommer øffuer. Oc haffuer ieg lang tid tiilforne schickit mynn karll fore henn oc tiillschreffuit alle lensmenndenne her wdi Jøllind oc wdi Fyenn, som ere rett paa strogit, oc bestiillid huer nattz giiennger tiill thennom, saa att the schulle faa wnderholning. Sammeledis, kiiere her Mogenns, giiffuer jeg eder oc weenniigeenn tiilkennde, att jeg haffuer oc fangit kong. m. schriiffuellße, att jeg schulle framschicke et clart register paa alle the wdbudtzmennd, som kom aff Wennelbo stigt først y sommer, huilckit regiister ieg oc sennder eder med Jørgen Prip. Kiiere her Mogenns, hues maade jeg kand were eder tiill wiillge oc guode, tha raader oc biuder offuer meg som offuer eders sønnerlige guode weenn. Her med eder Gud almectiste beffallenndis, oc lader Beate²⁾ siige ether mannge guode netther. Ex Aalborg onsdagenn for kynndelmusse aar mdlxv.

Otthe Brade.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erliig weelbyrdig mannd oc strenge ridder her Magnus Gyldennsterne tiill Sternholm, kong^e matts. mynn naadige herris stadtholler paa Kiøpnehaffnn, mynn kiiere frennde och synnerlige guode weenn, weennligen tiilschreffuit.

¹⁾ *Lensmand paa Aarhusgaard.*

²⁾ *Hans Hustru Beate Bille.*

478.

Helsingør, 10. Februar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle Breve til Polen, Preussen og Pommern. Om Forsendelse af Havre fra Kalundborg til Helsingør og om to Bøssestøbere.

Kiere her Magnus, synnerlig gantz gode wenn. Som i melder om the breue, doctoren haffuer sendt till etther, som schulle till Polen, Prussen oc Pomern etc., tha haffuer jeg sagt kon. mtt., hues i vdj etthers schrielse ther om tilkiende giffuer; oc effther thij hans mtt. nu ingen enspender haffuer, som mett same breffue kand forskickis, beger hans mtt., atj wille ther mett afferdige Johan Baptist¹⁾ etc.

Sender jeg oc till etther itt kon. mtts. breff till Kallundborg, att then haffre, tilforrn er schreuit om, schall forsendis till Roskiilde, oc saa itt breff till Roskiilde, att then schall framdelis sendis ther fran oc til Helsingør oc inthet komme til Kiøpnehaffnn.

Om the tuende bøssestøbere schall inthet glømmis, thet første wij komme offuer²⁾. Oc etther altid att tiene wil jeg findis willig. Gud almechtiste befaler jeg ether. Ex Helsingør thenn x. februarij anno etc. 1565.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min sønderlig gode wen, wenligen tilskreffuit.

Anamet ten 11. dag feb.

¹⁾ Kgl. Kaptajn Jan Baptista.

²⁾ Kongen agtede sig til Skaane til Børringe Kloster (se kgl. Miss. af 5. Febr. til Hofmesteren i K. Brb.), men kom paa Grund af de vanskelige Isforhold først over til Helsingborg den 13. Februar.

479.

Helsingborg, 13. Februar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at bestille saa meget Klæde som muligt i København og andetsteds og sende det til Bjørn Kaas.

Udt. i T. o. a. L. 8, 227. — Tr.: K. Brb.

480.

Malmø, 16. Februar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at fremskaffe saa meget Klæde som muligt til de tyske Ryttere og sende det til Helsingborg.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift, Rester af Seglet og Udskriften. — Tr.: K. B.

481.

Malmø, 17. Februar 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hertug Adolph af Holstens Tilbud om at laane Kongen nogle Jernlod til det grove Skyts.

T. o. a. L. 8, 229. — Tr.: K. Brb.

482.

Maribo Kloster, 19. Februar 1565.

Abbedisse Margrethe Urne til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Kongebrevene om Udskrivning af Baadsmænd og Hageskytter i Købstæderne beder hun Mogens Gyldenstjerne om at hjælpe Maribo Borgere til at blive fri for sidstnævnte Udskrivning, om at faa Klosters Ugedagstjennere i Erikstrup, Haared og Maglemer fritaget for Kongeskat og Klosters Præster for Kobberskat.

Miinn gannske wennlliige helßenn nu oc altiindh for senndh mett Gudh. Kiierre her Maghenns Giildenstierne,

sinderliigh guade wenn, bettacker iegh etther ganske wennliighenn och giernne for alltt mögenn erre oc gott, som [i] megh och tiise gaade jomffruer wttj mannge maade altiindh giortt oc beuist haffuer, for huilckiitt y skulle altiindh finde megh etther ganske goduilliigh gierne att forskiille oc forthienne mett allt gott aff min formughe. Kierre her Maghens, giiffuer iegh etther ganske wennlliige til kiende, att tiise fattiige mendh her y Mariibo haffuer nu fanngitt thuinde wdaff koniinge^e ma^{ts} breffue, thet førsthe¹⁾ liidendis om x bodzmendh och enn tømmandt, thet andditt²⁾ om x karlle, som skulle wdrøstis mett hagger och gode røer oc huiis andenn deell som ther tilhører, och enn dulliigh forsøgther karll, som skulle føllie thennom frem paa same regxe, oc ther tiill enn barttskier, enn piiffuer och enn tromslore. Kierre her Maghenns, sua beder iegh oc alle tiise gode iomffruer etther ganske gierne, atti wiille well giøre for Gudz skiildh och thenne min ringhe schriiffuelße och werre tiise fatiighe mendh behielpelliigh, att the maatte bliiffue forskoniitt paa tiise siste karlle, som koniingl^e ma^{ts} breff om formelder; thii att Gudh kiendit, thet er thennum hartt nock, att the skulle wdgiiøre the første xj karlle, forti att tiise fattiige mendh ere meste parthen slett forarmitt, och er her inghenn karlle y bienn, som thiener tiill att wdgiiøre, wdhenn the beßiidendis borghere, som holder dalliighe koniingl^e tønngge aff theriis iderste formughe. Kierre her Maghenns, giiffuer iegh etther och ganske wennlliige tilkiende, att iegh och tiise gaade iomffruer haffuer nogenn daglige wgedags thiennere boenddis her wdhenn for wor portt wtti Ericstrupe, Horiitt och noghenn wdj Maglemmer, som haffuer weriitt fry for kongghe skatt aff ariildz tidh och indh tiill nu y tiise

¹⁾ *Aab. Brev af 14. Jan. 1565 (se K. Brb.).*

²⁾ *Aab. Brev af 8. Febr. 1565 (se K. Brb.).*

aaringge, att denn gode manndh Eriick Rudh, koniinge^e ma^{ts} høffuidzmandh wtti Haldstedh closther, haffuer ladiitt indskreffuiitt thennum for skatt, saa att the oc nu erre forarmiitt oc icke kundhe tolle merre att wdgiiffue. Tiisliigiste haffuer oc thenn gaade mand nu noghenn føghe tiid forlledenn ßiidenn fanngiitt koniinge^e ma^{ts} breff om noghenn koffuer skatt¹⁾, som tiibe presther her y lann-diitt skulle wdgiiffue, saa haffuer hanndh och laditt indh tagxere wor closther predicanntt her y bienn och wor capelann wttj Østoffthe for nogenn koffuer skatt. Sua haffuer iegh och tiibe gaade iomffruer hafftt ßamme wore ßogenne och presther frii aff ariillds tidh indh tiill thenne dagh for konnge skatt och alldh lannde hielp epther wore closther friiheder och preffuelleghers lidelße, som iegh och tiibe gaade iomffruer ther opaa haffuer. Kiiere her Maghenns, ßaa beder iegh etther och gannske giierne, atti wiille well giøre for Gudz skiilld, om etther tiickes, att koniinge^e ma^t skulle icke thage etther thet tiill wuilligh, och talle mett the andre aff Danmarckis riigis raadh, att iegh kunde faa enn forskriifft, saa att tiibe wore fattiige presther och wggedags thiennere maathe her epther werre fry for konnge skatt, som the tiill forne haffuer weriitt aff gamell tiidh. Kiiere her Maghens, giør nu her wttj, som min oc alle tiibe gaade iomffruers gode tro er tiill etther. Kannndh iegh noghenn tiidh giøre for etthers skiilld igienn thet, ßom y kunde haffue ere och gott aff, thaa wiill iegh thet altiidh gannske giierne giøre, och wiill icke nu lennger bemøde etther mett thenne min ringe schriiffuelße, menn wiill nu och altiidh haffue etther thenn aldmectiste Gudh befallindis tiill euigh tidh. Ladher etthers kiiere dõtther søsther Ermegaa(!) Gildennstjerne och søsther Soffie Gildensterne mett alle tiibe gode jomffruer ßiighe etther mannge m gaade netther, tiisligiste

¹⁾ Kgl. Miss. af 12. Dec. 1564 (se K. Brb.).

giør och iegh. Schriiffuiitt y Mariibo closther then 19. februarj anno etc. 1565.

Søsther Margrette Worniisdatter,
abbediitze y Mariibo closther.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.*)

Erlliigh oc welbiirdiigh manndh strenge riider her Maghenns Giildenstiernne tiill Stiernholm, koniinge^e ma^{ts} stadzholdher paa Kiøpnehaffns slott, sin sinderlliigh gaade wenn, ganske wennlliighenn tiill schriiffuiitt.

483.

Malmø, 19. Februar 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Brød, Malt og Humle til Elfsborg og Halmstad. Om Handelen paa Island. Om de jydskke Knægtes Opræden paa Fyen. Om Steffen Loitz's Forespørgsel om Svovl samt om Mel og Brød, der ligger paa Toldboden i Helsingør.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen. Jeg haffuer talitt mett kon. mtt. om homle, malt oc brød, som i haffue fangitt breff om att lade forskicke till Elffsborg etc. Oc som i melder om, hues till Helsingborg forsendt er oc till Halmstad schulle, att thett motte hollis tilstede, effther thij føye malt er att bekomme paa Kiøpnehaffn, tha seer ko. mtt. for raadeligt an, att hues som er forordinerit att schulle till Halmstad, att thet ther wed maa bliiffue, thj thet giøris ther storligen behoff, oc att ther motte findis raad till brød oc homle oc nogitt malt, huad i selff kunde tencke (efftherthj hand, Jens Kaas, tilforn fran Olborg haffuer bekommitt nogre lester malt), att thett mett thet første, mueligt kand were, motte afferdigis till Elffsborg, thj hand ther schal haffue stor brøst for brød oc homle, oc att thet motte komme aff sted thet allerførste, mueligt er for jß etc. Ko. mtt. haffuer be-

uilgitt Knud schriuer oc Anders Gotsche¹⁾ then hauen; kunde i bekomme ther fore nogen pendinge (effther som [i] melder), tha giøris the behoff. Dog er thet icke beuilgit paa nogen forsagde aar, thet bliffuer ligeuel ther wed, om the wil handle well mett folckitt, saa icke klagis, oc føre nock i[nd]²⁾. Kon. mtt. beger ocsaa naadigst, atj wille tale mett Herloff Trolle, att ther motte findis raad till skiibe till Jslandt for norden, effther som hans mtt. Herloff tilskreffuit³⁾ haffuer tilforne. Thij att fanger almuen icke tilføringe ther mett, hues the behoff haffue, tha ere the forderffuede; oc kand thett icke tillades andre then handell att bruge end kon. mtt. selffue, som i kunde ydermere besinde. Haffde kon. mtt. icke selffue skiibe, ther til kunde omberis, att ther tha motte frachtis schiibe enthen ther for byen eller anden stedz; borgernis seyglatz ligger dog meste parten thette aar etc. Her om wille i betencke thet beste.

Kiere her Magnus, jeg hør vnder, hure mine landmænd, synderlig the Wendelbo, tage aff sted i Fyen. Jeg tror wist (om saa er, som ord gaar aff), the ere werre end fienderne. Jeg will giffue thett fore, nar raadett kommer samen.

Om thenn suouell, Loitzen tienere beger, gaff kon. mtt. jeg vnderdanigst til kiende oc fick for bescheed, att hans mtt. icke kunde paa thenne tiidt afflade nogen swouel. Kiere her Magnus, etther i alle maade att tiene er jeg stedz mere end willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Malmø then 19. februarij anno etc. 1565.

H. Skougard.

Om thett meell paa toldboden for Helsingør saa oc

¹⁾ Anders Godske, Borgemester i København, og Knud Pedersen, Slotskriuer smstds., fik ved aabent Brev af 19. Febr. 1565 Tilladelse til at drive Handel paa Båtsander Havn for Sønden paa Island (se K. Brb.).

²⁾ Randen af Arket er beskadiget.

³⁾ Kgl. Miss. af 12. Febr. 1565 (se K. Brb.).

om thett brød etc. haffuer ko. mtt. schreuit till tolleren
oc fogden ther samestedz. Gud were altid mett etther.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus
Guldensterne till Sternholm, kon. mtt. stadtholder paa
Kiøpnehaffn, min synderlig gantz gode wen, wenligen
tilschreffuet.

484.

U. St., 2. Marts 1565.

Didrik Timmermann til Mogens Gyldenstjerne.

Han er villig til at levere 10 Læster Krudt og mere til Danmark, men kan ikke vente med Betalingen til Mortensdag. Han kan tage Svovl som Betaling, men først naar han har faaet sit Resttilgodehavende. Han kan ellers levere Krudtet til Polen, England eller Lübeck. Han vil sende Mogens Gyldenstjerne en Tønde Ratzeburger Øl, noget Konfekt o. a.

Meynen frunt vnde ganß willigen denst nach ganß
mynen vormoege. Gestreng vnde erenthfester her, j. s.
schriuenth tue entfangen, bolanget dem craude, dath i. s.
deß noch 10 last nach lauth myner lesten ingesanten
proue bogeren is, so hebbe ick vor 18 dagen i. s. dar
vp allen boschet geschreuen vnde hadde genßlick vor-
hopen, i. s. wer dath suluige tho handen kamen. Nu be-
richt my min dener, dar sy ken schriuenth gekamen, so
kan ick auermalß j. s. nicht vorentholden, dath ick gerne
de 10 last inth rike bringen wil, auer mith dem gelde
bette Martini tho thouen is my tho dußer tith nicht wol
moegelik, den ick etlik dinge hir angerichtet hebbe, de
ick ock genßlick in den suunnck durch gotliker hulpe
vorhape tho bringen, dar groth gelth an henget vnde alle
dage gelth vorderth; nichto mjn, willen j. s. my vp in be-
talunge geuen solten hude¹⁾ edder suueuel nach siner

¹⁾ *Saltede Huder. Han fik Byg og Malt som Betaling, se kgl. Miss. af 24. Maj 1565 til Erik Rud i K. Brb.*

werde, den suueuel den cintener vor vj daler edder dar vmtrenth, dar vp beger ik eyn anthworth, vnde dath ick de reste deß deß(!) vthstaendeß geldeß, welcher suma is noch¹⁾, ock moege mith dem ersten krigen, so wil ick nicht allene j. s. 10 last last(!) leueren etc., sunder, so voel j. s. bogeren is, guth vprechtich guth, so also de proue geuuesen is, de j. s. min dener gethoeget heeft. Daß boger ick, j. s. willen sick erkleren, wo voel j. s. bogeren sinth, den ick warde nicht er kraut van hir senden, ick hebbe den ersten schriuenth bekamen vnde myne nastande reste; den wen ick schon nhun 40 last in forrath hedde, wuste ick se wol vorsecht strack vm bar gelth, thom ersten an k. m. tho Polen, thom andern an de krone van Engeland, thom drudden hir an de stath Lubec; auer dath is got min tuge, dath ick den allen warde aff slan vnde vnde(!) allene dem rike tho Dennemarken the foren; deß bogere ick hir vp denstlik mith dem ersten eyn boschet vnde bydde, j. s. willen myner mith dem paßborth gedencken. Ick warde j. s. mith dem ersten eyne tunne Rummeldöyß²⁾ senden; wer vor langest geschen, wen hir nicht wer gefroren gewest. Warde j. s. nu wath gudtß senden vnde noch sunst eyn kleyn tunneken mith aller ingelechten cofecten; wolde id vorlangest gesanth hebben, auer bin eyn tith lanck nicht by huß gewest. Bydde auermalß, j. s. willen my so gunstich fallen, dath ick de reste deß geldeß muchte mith dem ersten gekregen hebben. Do steeß, wath i. s. levt is, vnde beuel i. s. Gade in langer gesuntheit. Dattum den andern martij anno 65.

I. s. gantß williger
Dyrick Tymermann.

¹⁾ *Aaben Plads i Orig.*

²⁾ *Rummeldois, Ratzeburger Øl.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:*)

Dem eddelen gestrengen vnde erenthfesten hern Magnus Guldenstern, k. mt. tho Dennemarken stadholdern to Koppenhagen, mynem gunstigen hern denst. . . ¹⁾).

Annammit thennd 9. aprilj fraa Dirich Timmermann.

485.

Børringe, 4. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal bestille Krudt. Om Ordningen med Hensyn til de paa Fyen liggende Udbudsfolk. Ingen maa faa Oplysning om, hvor meget Svovl der ligger i København. Om Svovlmesteren.

T. o. a. L. 8, 235. — Tr.: K. Brb.

486.

Børringe, 7. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Krudt til Frans Brockenhuus og om de Herremænd, som skal til Frans Brockenhuus.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

487.

Børringe, 8. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udlevering af Hans Andersen til Proviantmester Christoffer Father.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Skriften stærkt afbleget, til Dels helt forsvundet.*

Børringe, 8. Marts 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sejladsen paa Island. Om Otte Galskyt og Mikkel Zelle, der skal sendes til Undsætning til Elfsborg. Om Bønderknægtene. Der skal udrustes Skibe mod Stralsund. Svarte Hans skal sendes til Kongen. Om Kørnekrudt til Kongen, Tønder til Brød og om Udskrivning af Tømmermænd i de sjællandske Købstæder. Om Strid mellem 2 Bøsseskytter i Helsingør. Der er kommet nogle Tyskere fra Sverrig.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wen, som i giffuer til kiende om thend haffn, Anders Gotske oc Knud schriuer fange paa Jsland¹⁾, oc att the begere thenn artickle ther vdj om thend traun²⁾ etc., tha haffuer jeg ther om talitt ko. mtt. till, oc hans mtt. haffuer thennom thet naadigst beuilgitt, oc sender jeg etther her hoss kon. mtt. breff ther paa, bedindis etther gantz gierne, atj wille well giøre oc anname thet andett breff till etther egien oc thet sende meg, nar i faa bud hiidt. Schriuerne ere wrede som skam, for the schulle saa duplere the breue.

The breue fran Otte Galenskøtte³⁾ oc the drauanter etc. haffuer jeg lest oc berett kon. mtt., oc beger hans mtt. naadigst, atj wille bestille ther mett bode om fettallie oc folck, som hans mtt. tror etther till. Jeg forfarer oc i thet andett ethers breff, att i alrede haffuer handlett mett Michell Zelle⁴⁾, att hand skall ther heden mett, huad i thiidt forskickindis worder. Jeg sender etther ocsaa same tuo breue egien; thet er møggitt gott, att the drauanter ware icke flere, men the ere saa wnøttige etc.

Kon. mtt. beger oc naadigst, attj wille tale mett Michel Zelle, att hand seer sig well fore, nar hand aff løber, for jß oc giør fliid, att hand kand fly Jens Kaaß ind, huad

¹⁾ Se herom ovfr. Nr. 483.

²⁾ Tran; se kgl. aab. Brev af 19 Febr. 1565 i K. Brb.

³⁾ Otte Galskyt, Skibschef.

⁴⁾ Mikkel Zelle eller Mikkel Skrifer, fhv. Borgmester i København; han blev med Dragen sendt til Undsætning af Elfsborg.

hand skall haffue, oc siiden mett alting vdretter, saa thet kand were kon. mtt. gaffnnligt bode wed Marstrandt oc i andre maade.

Om the bunde knechte haffuer i fangitt bescheedt, oc er min herre well till fredz mett etthers bestilling, som giortt er mett same knechte.

Kon. mtt. haffuer schreuit Herloff Trolle¹⁾ till om the schibbe, som schall vdrustis paa thet straalsundische fare wand, beger oc naadigst, attj wille giøre thett beste ther eblantt, att thett maa mett thet første bliffue bestillitt bode mett folck oc fettallie, saa att same skibe vden all forsømmelse mue vdkomme; thj the Swensche haffue theris største fortrøstning paa the skibe, for Straalsund ligger. Gud hielpe, att the icke fanger thenom hiem.

Kiere her Magnus, kon. mtt. beger, attj wille forskicke Suartt Hans²⁾ till hans mtt. oc lade hannom tage sin hest mett sig.

Kon. mtt. begere, i wille sende hans mtt. hiid the thuo fierdinger kiørne krud, i haffue bestillitt hans mtt.

Wille i tilschriffue Jørgen Munck³⁾, att hand wille flij tønner till thet brød, hand haffuer ladett bage, oc thet flittig lade indpacke oc siiden forskicke till Helsingør, att thet ther framdelis offuer sendis til Helsingborg. Biørn Kaaß haffuer befalinge thett ther att anamme.

Sameledis begerer kon. mtt., attj wille strax lade breffue vdgaavd hans mtt. naffnn till all kiøbstederne ther vdj Sielandt, att hans mtt. motte faa aff huer kiøbsted thuo eller tre thømmermend, gode, duelige karle, oc att the motte forskickis hiid offuer till Helsingborg, ther skulle the faa wiidere bescheed.

Framdelis befalitt min herre mig, att jeg schulle schriue etther till, att siiste gang hans mtt. war i Helsingør, kom

¹⁾ *Kgl. Miss. af 7. Marts, se K. Brb.*

²⁾ *Profossen Svarte Hans.*

³⁾ *Lensmand paa Frederiksborg.*

ther klage for hans mtt., att en bøsseskøtte ther samestedz haffde huggitt en anden, oc ther thet fandz, att hand thet icke haffde giortt redelig, lod kon. mtt. befale att indsette hanom. Nu forfarer ko. mtt., att same karll er egien vdkommitt; ther fore beger hans mtt., atj wille forschaffe thet saa, att same bøsse skøtte maa stille thennd anden till fredz eller oc egien indsettis i fengsell.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindeligh. Ex Byringe then 8. martij anno etc. 1565.

H. Skougard.

Her er endnu siiden kommitt iij aff the swensche Tydske mett 22 heste, som icke løstid ther lenger att bliffue.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc strenge ridder her Magnus Guldensternn till Sternholm, kon. mtt. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

489.

Børringe, 12. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Herluf Trolle.

Befaling til at skaffe Vedskuder, hvorpaa der er Mangel ved Slottet [København].

T. o. a. L. 8, 240 b. — Tr.: K. Brb.

490.

Børringe, 14. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal lade Renteskriver Niels Pedersen levere Jens Kaas's Fændrik Henrik Sack 4000 Dlr. til Jens Kaas og 20 Stkr. Klæde til Knægtene.

T. o. a. L. 8, 246 b. — Tr.: K. Brb.

491.

Børringe, 16. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

To hollandske Skibe, der ligger i Sundet og vil til Danzig, maa ikke faa Lov til at sejle dertil. Om Mageskifte med Mogens Godske. Om de danske Krigsfolk paa Fyen. Om Maling af Rug og om Øl til Orlogsskibene.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift. (Halvdelen med Seglet og Udskriften mangler.) — T. o. a. L. 8, 247 b. — Tr.: K. Brb.

492.

Børringe, 16. Marts 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Der indkommer ingen Tilbud om Laan. Om Krudt, Svovl og Sejladsen paa Island. Om Elfsborg og Halmstad, om Mageskiftet med Mogens Godske og andre i det kgl. Missive af samme Dag omhandlede Ting.

Kiere her Magnus, besønderlige gantz gode wen, som i melder i etthers schriuelß om pendinge oc att ther i etthers quartter ingen kommer, som wille lone etc., tha formercker jeg her, att thet oc saa er dyre ware, oc er icke mange, som sig lader høre att wiide ther synderlig raad till. Jeg wiiste ko. mtt. then seddell paa thett krud, oc hans mtt. beger, attj wille haffue fliid mett krud att bestille, saa møggitt behoff giøris. Thet register paa suoffuelett leste jeg oc hans m[tt.]¹⁾ fore, oc er hans mtts. begeringe, atj wille bestillitt, effther som hans mtt. etther tilforn schreffuit²⁾ haffuer, att thet motte holdis stille wformeldett, huad forraad ther aff nu forhender er. Om then suoffuell luterer³⁾ haffuer jeg talitt mett kon. mtt., oc haffuer hans mtt. vndt oc tilladt hanom att maa

¹⁾ *Brevet er beskadiget i Randen.*

²⁾ *Kgl. Miss. af 4. Marts ovfr. Nr. 485.*

³⁾ *Gert Bomhover. Om Bevillingen af 16. Marts for denne til at sejle paa Patreksfjord, Bøllingsvoege (Bolungarvik) og Taalknefjord for Vesten paa Island se K. Brb.*

beseigle the tre haffune for westen paa Jsland, then stund hand er vdj hans mtt. tieniste etc.; oc sender jeg etther breffuitt her hoß, i wille thet hanum antuorde oc endeligen slute mett hanom om alting etc. Som i melder om Elffsborg, ther fran haffue wij nu nyligen ingen wisse tiidinge haffdt. Vdj gaar kom then karll, som warer løichten paa Kulden¹⁾, Jørgen Berger wed naffnn; hand beretter, att ther war kommit en knechtt fran Halmstad till Lund, wilde til Malmø, hand haffde sagtt, att thet schulle were wisse, att the Swensche ware egien dragne fran Elffsborg; mand kand thet dog icke well tro, vden ther kom anden beskeed etc. Altt er thett themelig ofithe schreffuitt till Jutland om tilføringe til Elffsborg; om the wille rette thennom ther effther, giffuer tiiden. Jeg berette kon. mtt. om thend homle, som i fran Helsingør haffuer forskreffuit till Elffsborg etc., oc hans mtt. haffuer sig thet saa ladett befalde. Thet breff fran Pouel Huittfeld lesde jeg oc for ko. mtt. Biørn Kaaß haffuer nogen tiid siiden fangitt befalinge att schicke til Halmstad j^m sider flesch. End ligger ther j lest smør, kommer ko. mtt. till, then er beuiligitt att maa deel is vd blant folckitt til vnderholdinge, vdj theris betalinge siiden att affkorttis. Saa er oc Frantz Brochenhuse thenne dag paa weyen ther heden att betale knechtene. Om schibe, som komme i Sundett, hure ther mett schall holdis, haffue i se[et]²⁾ vdj kon. mtt. breff till etther etc. Kon. mtt. haffuer oc tilskreffuit tholleren³⁾ ther om etc. Jeg talitt mett Holger Rosenkrantz om then fettallie, hand haffuer paa Skanderborg, korn oc andet, som kon. mtt. tilkommer; tha siger hand, att thett er alting bestillitt, saa att nar schiibe kommer ther effther, schal thet were till rede, begerer alene,

¹⁾ *Se aab. Brev af 17. Febr. 1564.*

²⁾ *Blækket stærkt afbleget.*

³⁾ *Kgl. Missiver af 16. Marts til Henrik Mogensen Rosenvinge, se Kanc. Brb., og til Mogens Gyldenstjerne, se ovfr. Nr. 491.*

att ther motte sendis skibe ther heden, ther nogitt kunde drage, paa thet hand kunde bliffue thett quitt. Om thend bøssestøbere finde i bescheed i kon. mtts. schriulse etc. Men then gard, som Mons Godske¹⁾ taler om til hans høstrue, ther gaffs ingen suar paa etc. Jeg tror icke andett, end i haffue nu fangitt min schriulse etc. Om the dansche knechte, schötter oc andre, ther duelige ere, er kon. mtt. till fredz att mue komme till skibs, oc att thett andett hudelmandz gesinde²⁾ forløffuis hiem etc.

Om then rug att lade male i meel oc øll att lade brygge beger kon. mtt., i wille lade breffue vdgaee oc ther mett bestille, som i kunde tencke gaffnligst kand were.

Kiere her Magnus, etther gantz willigk igien [att] thiene wil jeg findis wspartt. Gud almech[tiste] befaler jeg etther euig oc altid. Ex Byringe m[et] hast then 16. martij anno etc. mdlxv.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern til Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

493.

Børringe, 18. Marts 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om en pommersk Enspænder, som er rejst til Sverrig.

Kiere her Magnus, besønderlig gantz gode wenn, jeg formeldett nogitt i min schriffuelse vdj siist om then pommersche enspænder, effther som folck war tha till sindz; men nu will jeg etther icke forholde, att hand fick her

¹⁾ *Det i det foregaaende kgl. Miss. (Nr. 491) omtalte Mageskifte.*

²⁾ *Pak. Af tysk: Hudel = Pjalt, Lap.*

sin afskeed oc thog sin reygse her fran ind att Suerige, oc haffde icke Holger¹⁾ weritt, tror jeg wist, att hand haffde bleffuitt foruist tilbage egien. Thette kunde jeg icke lade att schriffue etther till, oc etther att tiene er jeg altid willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Byringe then 18. martij anno etc. mdlxv.

H. Skougard.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuitt.

494.

Børringe, 19. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Proviant til Elfsborg og Varberg.

T. o. a. L. 8, 250. — Tr.: K. Brb.

495.

Børringe, 21. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de jyske Udbudsknægte og Knægtene paa Fyen. Om en i Blaa-taarn siddende Karl og om de tidligere kgl. Missiver om Sejladsen gennem Sundet og om Kongens Bøsseskytte Morten Riis.

T. o. a. L. 8, 252 b. K. — Tr.: K. Brb.

496.

Børringe, 22. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal forhandle med en Bøssestøber i Lolland om at støbe Kartover. Valget af en Hovedsmand for Aarsknægtene overlades ham. Om Knægte til Skibene. Kongen vil i næste Uge rejse til Lund.

T. o. a. L. 8, 254. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Formentlig Holger Rosenkrantz Ottesen.

497.

Børringe, 25. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal skaffe endnu en Tønde Krudt til Hr. Peder Skram, Embedsmand paa Laholm Slot, da den tidligere afsendte halve Tønde er taget af Fjenderne.

Orig. med Kongens Underskrift, Spor af Seglet og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

498.

Aalborg, 25. Marts 1565.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

Om Bøndernes Levering af Humle og om Skibe til Transport af Fetalje m. m. til Elfsborg og Varberg. Vandet er endnu tillagt. Om et Skib, som har overvintret i Aalborg. Om Køb af Sild, om Skipperne i Aalborg og Hvervning af Baadsmænd.

Mynn weennlige och kierlige hiellßenn nu oc alltid forßennnd med Wor Herre. Kiiere her Mogenns, frennde oc synnerlige guodhe weenn, tacker ieg ether kiierligenn oc giierne for allt gaat, som y mæg alltiid giort oc beuist haffuer, huilckit jeg giierne forschylle wiill, hues maade ieg ether tiill wiillge were kand. Kiiere her Mogenns, giiffuer ieg ether weennligenn tiilkiiennde, att jeg haffuer bechommit ethers schriiffuellße om thennd homell, som ieg tiillfornne haffuer schreffuit ether tiill om, oc y giiffuer tiilkiiennde y samme ethers schriiffuellße, att y haffue talld med brøggerne paa slottid, tha siiger the, at mannd tager icke mere homble der att brøgge x t øll medtt ennd j t^e packit homble, oc menner att wiill ennd ther tiill med brøgge rett gaat øll ther wdaff, oc y ther fore schriiffuer, att jeg kunde well sellff raammit med the fattiige menndt, som liigligt kunde were, kiiere her Mogenns, saa giiffuer jeg ether weennligenn tiilkennde, att jeg schreff Hans Schouffgaard tiill om samme hommell tiill Nyborg oc for thennd aarsage skyllid, jeg menthe, hannd schulle haffue forglempt att giiffue

kong^e matt. tiilkennde, tha schreff jeg ether tiill der om. Saa giiffuer jeg ether weennligenn tiilkiennde, at ieg fiich saa konng^e matts. schriiffuell¹⁾, liudenndis, hans naade haugde seg ther om bespurtt med samme hommell, saa att ther icke kunde were ringere hommell tiill saa m^ogit mallt, som samme konng. matts. breff formeller oc indeholder. Saa th^or ieg nu icke for thennd aarsage skyld gi^ore andet, ennd som samme hans naadis breff formeller, oc haffuer jeg w^dj liige maade bespurtt meg ther w^dj, at ther war nock tiill saa m^ogit \emptyset ll enn t^e packit hommell; menn huem ther haffuer giort kong^e matt. wnderuisning paa, thet forlade hannom Gudt. Kiⁱere her Mogenns, saa beder jeg ether ennd nu giⁱernne, om thet wore mugligtt, at y wiille well gi^ore oc forhandlit med kong^e matt., att hanns naade wiille omdrage oc formindske nogit med thennom om samme hommell, tha giorde y enn stor almess giⁱerning, oc beclauger b^onnderne thennom mere for thennd hommell end for alle the schatte, the haffuer w^dgiffuit, thi att hues hommell her er at bechome, wiill the haffue for tⁿ iij daller eller oc ij pund byg, oc staar thet thennom icke heller tiill at kunde faa thennd aldsammen, thi her er icke xx t^r hommell y thenne bye oc ey heller w^di the andenn ki^opsteder y thisse tuennde stii^gtt. Sammeledis, kiⁱere her Mogens, att y wiille well gi^ore oc bestiillid med the schiib, att ieg motthe faa thennom hiid med thet f^orste; oc thennd mallt, hauffre oc fiittalle, som schall ad Elsborg och Worbiⁱerg, schall med thet allerf^orste komme affsted, thi att thett ligger schiibit oc kand icke komme w^d aff fiordenn, thi att hun er end nu icke obenn for Hals. Dog forhaabis ieg nest Gudtz hiⁱelp, att thennd schall gaa op med thet f^orste. Sammeledis som y oc schriffuer om thett schiib Boiill wann(!) Riugen, saa giiffuer jeg ether weenn-

¹⁾ *Formentlig kgl. Miss. af 5. Febr. 1565, se K. Brb.*

ligenn tilkiiennde, att samme schiib haffuer leigit her inde y wynnter, oc tror jeg well, att thet schall were therris forsømmellße, att the kom her ind, thi att the haugde well kommet hiem; som jeg wiill siige eder, nar Gud will, jeg kommer y talle med eder. Oc haffuer jeg nu fittallid thennom saa, att the schall komme med thet allerførste. Kiire her Mogenns, som y oc schriiffuir, att y haffue spurt, att her schall were gaat kiøb paa siilld, oc ere ther fore begiierenndis, att ieg wiille kiiøbe ether thennd meste siilld, ieg kunde offuerkomme, tⁿ for vij eller viij marc y thet dyreste, saa giiffuer ieg ether weennligenn tilkennde, att her er icke kommenn møgenn siild y aar hiid tiill byenn, thi att schiibenne icke kom frann Norge fiiskennde, før ennd fiordenn war tiillaugt, saa the icke kunde komme ind. Saa løbe the heenn ad Tyskland med samme siilld; menn hues siilld her er, thennd ere the io saa dyre med her som der, thi att the wiill haffue xl daller for lestenn, oc dog halparthenn daller. Oc ther som att y wiill, at jeg schall kiiøbenn saa, att y da wiille well giøre oc byde meg tiill oc jeg motthe faa thet at wiide med thet første, tha wiill jeg kiøbe thennd aller-meste, ieg kannd offuerkomme. Oc som y schriiffuer om the ij schippere her aff byenn, saa haffuer jeg bud effther thennom, att the schulle komme med thet første, thi att the icke ere nu hiemme; oc haffuer jeg mynne suenne wde oc wiill giøre mit beste, at jeg kannd fly ether flere baadtzmennde. Kiire her Mogenns, wed ieg intid synnerligt att schriiffue eder tiill, menn wdj hues maade ieg kannd were eder tiill wiillge, thienneste oc gode oc guode(!), tha schulle y altid finde meg weluillig, oc will her med haffue eder Gud almectiste beffalendis. Lader Beate¹⁾ siige eder mange gode netther. Ex Olborghy wor frue dag y faste aar mdlxv.

Otthe Brade.

¹⁾ *Hans Hustru Beate Bille.*

(Bagpaa: Rester af Seglet og Udskriften:)

Erlig weelbyrdig mannd oc strenge ridder her Magnus Gyldennsterne tiill Sternholm, konge matts. stadtholler paa Kiøpnehaffnn, mynn kiere frende oc synnerlige guode weenn, wennligeenn tiillschreffuidtt.

499.

Varberg, 28. Marts 1565.

Hans Holck til Mogens Gyldenstjerne.

Elfsborg er stadig belejret. Svenskerne vil bygge Blokhuse ved Elven for Slottet. Elven og Havnen er isfri. Varberg er blevet angrebet, men Svenskerne blev fordrevet, hvorefter de afbrændte Landsbyer og Gaarde. Han har sendt Bud til Frans Brockenhuus. Krigsfolket mangler Fetalje og Penge, og Skotterne truer med at rykke bort. Han beder om Penge og Proviant.

Vennliigh hiilßenn nu och altidt forßennth metth Wor Herre. Kyere her Mogens, synderligh gode wenn, nesth min wenliige tacksygelße for allt gott wyll jeg altiidt findis weluilgen til att giøre, hues ether aff min formuge til wylge och thienisth kandt were. Giffuer jeg ether wenligen til kyende, att jeg nu haffuer mith wisse budt haffth forskickitt y leygritt for Elffsborgh om kundskaff der att forfare fra the Suensche. Daa er slottitt enndnu som til forne y thuende leger belagdt, och haffuer dij Suensche laditt til syge almugen y thuende herrither y Sueriige, att huer mandt schall til føre ith thre neder til elffuen for slottit, huor metth the agthe att wille lade slaae blochhuse. Elffuen och haffunen for slottith er reen for iiss, saa didt kandt opkomme mett skib huo, som will. Giffuer jeg och ether wenligen til kiende, att nu en viij dage haffuer her liggitt mellom detthe och Elffsborgh en iij fhane ryther, huilche nu y goer saa thyligen, som klochen wor v, kom for Wardbergh och berende byenn, och kon. mts. krygs folch, dy Danske och Skotter, som her wdj biien ere liggendis, ere wddragen

och skeermysde met denum, och nogen aff dy Suensche bleff slagen och en vij eller viij hesthe, wygthe dy saa strax fra byen och til dy omligligendis(!) landbyer och gaarde och denum affbrentth och leygrith sig saa om natthen j fiering wegs fra byenn. Røcthe dy saa thyligen y dagh op och affbrende same bye, som deris leger wdj wor, och røcthe inden lande merchitt ygien och affbrende alt effther sygh och ere nu liggendis en myll wegs her fra slottitt y en bye, kallis Grymmeriidt¹⁾, och haffuer paa nye haffdt deres budt her neder och thruffuith att wille komme ygien och affbrende, hues dy haffuer syg effther laditt. Forhobendis nesth Guds hielp same deris forseth yche at schulle gaae for sygh, thy jeg haffuer haffdt mith wisse budt strax hoss Frantz Brochenhuss, hannum dett at lade til kyende giffue. Kiere her Mogens, er hiidt enndnu yngen prouianth komen enthen fra Jul-landt eller nogen anden steds, saa dette krygsfolch liider stoer nødt for fetalij, och ycke heller endnu er hiid forskyckitt nogen pendingne. Saa kanndt y ycke throe den plattz, jeg haffuer met disse Skotter, forthy de ey haffuer foitt deris bettalingh, och ere dagligen til synds att wille røcke her fra och neder. Bedendis etther gerne, att y wille were behielpeligen, att hiidt maa forskyckiis pendingne til thennum och prouianth, dett mesthe mugeligt er. Och skall denne breffuißere berethe ether aldt wydere leyligheden, endt jeg ether til schryffuer. Jeg will altdit gantz gerne aff min formuge giøre, hues ether til wilge och thienisth kanndt were. Jeg will haffue ether nu och altdit Gudt almectiste befalindis. Schreffuit paa Wardberg slott den 28. martij aar 1565.

Hanns Holck.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlliigh welbyrdiige mandtt och sthrengre rydder her

¹⁾ *Grimmerød, Marks H., Elfsborg Len.*

Magnus Gyldennsthiernn till Sthiernnholm, kong^e mt^s stathalthet, min synderligh gode wenn, wenligenn till schreffuitt.

500.

Borringe, 27. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Johan Friis.

Om Forvaringsbrev til Steffen Loitz for 10,000 Dtr. Sølv.

T. o. a. L. 8, 257 b. — Tr.: K. Brb.

501.

Helsingør, 29. Marts 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Brevskriveren har tilladt Brevviseren, en hollandsk Skipper, at sejle til København med Vin, Rosiner og Figner, hvoraf han har betinget sig en Del til Kongen, Adressaten o. a.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, att thenne breffuisere Hinrick Ianssen ær kommen aff Seland oc haffuer inde spansch oc frantz wijn, oc effther kong^e matts. befalning oc hans eijgen begiering haffuer ieg tilladtt, att hand met sijtt schiib maa segle till Kiøbnehaffn att losse oc lade ther igen. Hand haffuer giiffuet meg sijtt forplictelse breff att icke segle wiidere. Ieg haffuer hans søøbreff beholdett, eij heller engen told aff hanom anamet. Naar hand kommer till bage met ethers pasbreff till meg, tha will ieg ther effther fortolde hanom paa hiem reijsen etc. Ieg wor i hans schiiff oc præffuet hans wijn, tha haffuer hand iij fad Maluersij retteligen goed oc holder fadditt paa 1x daler, om Ionas¹⁾ siunes, att kong^e mtt. schulle wille beholde eth fad ther aff, ther om haffuer hand att raadsla. Iøren Seested haffuer sendtt budtt till Daniel Rantzou, om hand will haffue eth fad; ther om skicker hand well bud till Kiøbnehaffn. Saa haffuer ieg

¹⁾ *Jonas von Lutzenborg, kgl. Vintapper.*

tillmijndett ether, canttzer, Børgie oc Herloff Trolle, Jens Truedssen oc andre gode wenner, huem j flære wille tage till ether, att kiøbe thet tredie faddt. Item hand haffuer oc retteligen goed bastertt¹⁾, holder faddett paa xxxiiij enckell daller, om naagen ther aff begerer; wille mand tha haffue Eijler Ronnou betencht met j amme, waare thet hanom storligen till tacke, om naaghet hielett fad kiøbtes, hand stode i kiøbett met. Samme kiøbmand haffuer oc wijn seck²⁾ oc saa frantz wijn, ther om haffue j nu att betencke met gode wenner. Item ieg haffuer oc tingett aff kiøbmanden xx korffue rusijner, ther aff betald hanom strax for viij korffue till kong^e matts. behoff, end doeg ieg engen befalning haffuer, men for en anden tijd oc tha bleffue tilsagdt oc icke waare att bekomme, oc her ær eij heller engen daler indkommen j thette aar, bedendis, j wille bede lens Truedssen, hand will anamme them kong. m. till beste oc hielpe meg till en quittantz. Saa ær ther offuer xij korffue rusijn, them haffuer ieg bestillett thisse mijne herrer oc gode wenner till, som thette sedell inneholder, j wille well giøre oc siige them till. Hand schall haffue for huer korff rusijn iij enckell daller. Lader en wiss fare j schiibett att wdtaget thæ korffue, som ære hartt packede oc icke løsse, thæ ære retteligen ferske etc. Item end haffuer ieg tingett ij smaa tønner met loeff fiigen³⁾ aff hanom, then ene till Herloff Trolle oc then anden till ether oc huem j wille wnde met, oc weijer tønne mere end j^c pdt. Hand haffuer wndt meg huer t^e for iij daller j ortt, thæ ære oc retteligen gode oc ære longachtiige oc brune; hand haffuer naagen, ære huijde oc icke saa gode. I forstaar well mijn korte schriiffuelse. Huess ieg kand tiene ether oc

¹⁾ *D. s. s. Bastard, sydlandsk Vin af friske eller tørre Druer.*

²⁾ *Vin af tørrede Bær, sød Vin fra Spanien og de kanariske Øer.*

³⁾ *Vistnok = Løvfigen, betegnet saaledes efter Indpakningen (jvfr. Fadfigner, Kurvefigner osv.).*

mijne herrer oc gode wener j naagen maade, findis ieg alltijd willig oc wspartt effther formuen. Befallindis ether Gud. Ex Helsingjør met hast then 29. martij 1565.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldennstiern till Stiernholm, kong^e matts. till Danmarck oc Norgie etc. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wenn.

502.

Kalundborg, 29. Marts 1565.

Arvid Gustafsson Stenbock til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne hos Kongen udvirke Lettelse i hans Fangenskab og Tilladelse til at sende en Tjener til Amsterdam, hvorom han tidligere har søgt.

Minn gandske welluillige tiennsth samptt ödmiuge helsen eder nu och alltidh tilförrne met Wor Herre etc. Kiere her Magnuß Gyllenstjerne, obekiennde, tilförsendes gode weenn, nesth enn ödmiugh taaksielse kann jeg eder ic[ke]¹⁾ haffue forhollidh effter min ahnliggendes nödh, lånnglige bestrikning och store försymmellige skadhe mig ter till högligenn förorsager, adh ieg ether met tenne min schriffuillse må besöge, szå är till ether storliginn mith förhoff medh minn ganske ödmiuge bönn och begiere, adh i, kiere her Magnuß, wille well giöre som en erligh kristenn herre och waræ obesueredh till ath præsentere tenne min wnnderdanige bön och begiere in för kong^e mtt. till Danmarck, atth hannuß konng^{lig} mtt. ænnu wille werdes till för thedh höglofflige kongelige kall, hannuß konng^{lig} mtt. wdaff then alzmechtige Gudh er till förordineredh, adh

¹⁾ *Papiret beskadiget.*

ahnnee min ahnliggende nödh medh itth nådigth förlouff aff denne min oskylliche lånnglige bestrickningh wnder dhen conditionn och förplichitillse, ieg mig tilforn haffuer tilbödith (adh hannß konng^{lig} mtt. fiender iche besöge eller göre någinn bistanndh til enn forelagd tidh, mig wdaff hannß konng^{lig} mtt. bliffuer förelagdh), förhoffues, adh thet mig wdi inngenn mådhe framdelis kann förtennckis, adh ieg såden förplichitillse wndergår. Kiere her Magnuß, den allzmechtige Gudh worder wisselliginn hanß konng^{lig} mtt. rigeligin derfore belönenndis. Kiere her Magnuß, görer her wdi, som jegh mig alldellis till eder förseer, jche fordi ath ieg såden enn stor wellgeringh weedh att förskylle, dogh effter min yderste för-muge skall befinnes welluillig deth till adh förtienne, lå lenge jegh leffuer etc.

Och den allzmechtige Gudh warder ether deth rigeligin belönenndis. Kiere her Magnuß, är och min gannske ödmyge begiere, atth jeg måtte sende enn min tienere adh Nederlanden til ath wdrette mine werff hoß enn borgerere wdi Amsterdam, huilkin jeg haffuer någin handill met, som ieg edher för ith år sedenn schriffiliginn gaff till kienne. Kiere her Magnuß, dher deth bliffuer mig effterlath, adh da denn gode manndh Erik Basse¹⁾, som oß her wdi befallning haffuer, måtte få etherß schrifuillse ther om, atth ieg kunne bekomme en min tienere ifrå lanthe Hollstenn, så är her ith skiff hiemme i bynn, som haffuer achtidh sig derhen; deropå kunne hann komme dher henn och tilbage igienn. Kiere her Magnuß, giörer well och tager mig ickie till mistycke, atth ieg eder så dristelliginn besuerer met denne min schrifuillse; Gudh schall wide, ath min ahnlyggenndhe nödh mig her till högliginn förorsager. Her met will ieg haffue ether thenn

¹⁾ Erik Basse til Sørup, som 1560 var Skibshøvedsmand, men som ikke senere synes at have været i Søen, maa være sat til at bevogte de fangne Svenskere; jvfr. kgl. Miss. til ham af 30. Maj og 4. Septbr. 1565, tr.: K. Brb.

allzmechtige Gudh befallendis till ith lyksaligdh och sunnth leffnedh. Datum Kallenborgh thenn 29. martij anno domi[ni] 1565.

Ethers weluillige
Arill Giöstesonn.

Kiere her Magnuß, ether ganske odmiykeligen bedendis om it gott schriffligidh suar her om etc.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlligh och welbördigh mandh och strenge ridder her Magnuß Gyldennstierne till Stierholm, konng^{lig} mtt^s statholler wpå Kiöbennhamns slotth, ganske odmygeligin.

503.

Lund, 31. Marts 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om at forhandle med Joachim Helmicke om Salpeter.

T. o. a. L. 8, 261 b. — Tr.: K. Brb.

504.

Lund, 31. Marts 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Breve fra Herluf Skave og Mikkel Zelle, om en Karl fra Trondhjem, Forsendelser til Baahus, smaa Skibe til Norge og Requisition af Skibe fra Norge. Om Hamburgernes Sendebud og om forskellige Breve og Bud fra og til Norge.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen. Herloff Schauis oc Michell Zellis breue haffuer jeg lest for kon. mtt., oc sender jeg etther Herloff Schaffuis breff egien. Thend karl fran Trundhiem haffuer tagitt sig saare gode stunder till, haffuer liggitt mere end viij dage (som mig er sagt) vdj Kiøpnehaffn, er først i dag hiid kommitt. Hues breffue hand haffuer mett sig, ere icke end nu offuer antuordett.

Registeritt paa hues som till Bahus er forordineritt mett Normanden att schulle vpsendis, haffuer jeg lest for ko. mtt., oc behager kon. mtt. same bestillinge well.

Om the smaa schiibe, till Norge schall, beger kon. mtt., i wille bestille saa møggitt mueligt er. Kon. mtt. formercker gierne, atj haffue schreffuitt Christiern Munck till om schibbe att lade wdflij ther vdj eygnen. Siønis etther, att ther ocsaa skall schriuis till kiøbstederne i Norge, beger kon. mtt., atj thet oc wille bestille, oc att breuene mett thet første motte vdgange, førre the brugte schibbene andenn stedz.

Om thend suouell luterer¹⁾ haffuer jeg endnu inthett sagt min herre. Jeg frøchter, hans mtt. schulle wille handle for hartt; huad etther tøkis, hure thett best kunde handlis, oc huilcke lunde thet lempeligist kunde foregiffuis, wille i wel giøre oc thet schriue mig till; ther effther wil jeg rette mig.

Jeg forseer mig, doctoren²⁾ taler nu mett etther om thet hamborger bud; kon. mtt. sende till etther the Hamborgers schriulse, hans mtt. tilschreffuit. Haffde thet kommitt tilbage egien, tha haffde hans affsched nu weritt ferdig.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg gantzts willig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindeligh. Ex Lund then 31. martij anno etc. 1565.

H. Skougard mpp.

Kiere her Magnus, thette hosliggindis breff till Christiern Munck er inthet andett, end att hand mett alting will haffue god vpseende oc forhandlitt mett the knechte, hoß hanom ere, att the bliffue vdj tienisten etc.

¹⁾ *Maaske Kongens Svoulmester Gert Bomhoover (jufr. K. Brb. 16. Marts 1565 og Nr. 492 ovfr.).*

²⁾ *Dr. Hieronymus Thenner.*

Thette nordlandische bud siønis mig er møggitt simpell oc enfoldig oc haffuer weritt lenge paa reygssen. Nu wilde jeg icke ferde hannom aff her fran, men tøchte gott were att sende hanom til etther, atj wilde giffue hanom sin beskeed. Kommer ther schibe op i then eygen eller paa weygen, tha war thet oc gott for hanom, att hand icke skulle falde i røueris hender.

Erich Rosenkrantzis breff er lagd hoß Herloff Schausi oc sendis Herloff, att hand schicker thet Erich, saa haffuer hand aarsag att førdre. Siønis etther thet bedre att sende Erich synderlig sitt breff, atj tha wille wel giøre oc tage vp vmslagett oc bestillit, som etther tøckis best.

Gud were altid met ether.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

Anamet 3. apryl.

505.

Halmstad, 1. April 1565.

Evert Bild til Mogens Gyldenstjerne.

Han og Frans Brockenhuus er fra Gønge Herred draget til Halmstad. Svenskerne har vist sig for Varberg, men er draget bort igen. Han sender en Karl, som kan berette om Forholdene i Trondhjem.

Kiere her Mogenns, nest mynn vennliige tacksiigelse for allt gott, som y meg altid giort och beuist haffuer, huilchitt ieg altid ganntze gierne med eder ygeenn forschilde will, saa epterdj at meg nu stedis vise buud, kunde jeg iche annditt end schriue eder till. Giffuer jeg eder ganntze vennliigenn till kiennde, at Franntz Brockennhus och jeg haffuer legitt nogenn tid lanng vdi Gienngherritt och annderstedtz ther om kringg emod riigenns fiender, och epterdj att ther war inthett sønderliigt at

vdrette, er vy dragenn ther fraa och er komenn hid till Halmstedt och liger her mett hues danske krigis folch som her ere forsamelitt. Tesligiste giuer ieg eder och vennliigenn till kiennde, att nu vdj deße dager war ther nogenn Suennske for Wardbiery bye och ther om kring, brende nogenn garde aff och strax drog till bage igeenn och inthett merre vdrette. Hues de nu haffuer y sinnde, wed manndh icke; dog sennde Franntz Brockennhus folch vd emod thenum. Ther som de ville haffue dragiitt videre, skulle de haffue fatt modstandt, och forhabis ieg, hues affbreck vy kannd giøre fienderne, skall iche bliue tagitt nogenn forsømelse for. Samledis sennder ieg till eder minn karl, som nu nieliigenn er komenn fraa Tronndhiem, at y aff hanum forfare kannd ald leliighedenn, som der till gaer. Och hade ieg vell lennge sidenn schreffuitt eder till, saa haffuer her jnnthett sønnderliigt werit at schreffuitt eder thiill om. Ved y nogitt, at jeg kannd giøre for eder, som eder kannd werre till villiige och gode, thaa rader och biuder offuer meg som offuer thenn, y ingenn tuiuell skall paa haffue. Her med vill ieg haffue eder denn almectigiste Gud befalindis, och hannd beuare eder. Schreuit y Halmsted thenn 1. dag aprillis anno 1565.

Effuerth
Bildth.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:*)

Erlig och velburduge manndt her Mougens Gildennstern thiill Sternholm, kon. maats. forordinerit statholder och radt, min sønnderle gode ven, ganntz vennliigenn till schreffuit.

506.

Lund, 3. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Natteleje og Underholdning til 50 Ryttere, der ventes fra Hertug Adolf, fra Korsør og over til Kongen.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Udskriften. — Tr.: K. Brb.

507.

Lund, 4. April 1565.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Der tilsendes ham Breve til Viderebesørgelse om Levering af Heste. Om Krudt til de danske Knægte.

Kiere her Magnus, besønderlige gantz gode wen. Jeg sender etther her hoß nogne breffue, som kon. mtt. haffuer tilschreffuit the tydske lensmend vdj Fyen om heste att vdgjøre etc. Thij beder jeg etther gierne, atj wille well gjøre oc lade skicke thennom same breffue tilhende.

Wille i ocsaa gjøre thet beste, att ther kunde komme nogitt krud op till the danske knechtte, thj the haffue ther stor nød fore. Kiere her Magnus, etther att thiene er jeg gantz willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Lund then 4. aprilis anno etc. mdlxv.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wenn, gantz wenligen tilskreffuit.

508.

Lund, 6. April 1565.

Hans Skougaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han skriver om en Række forskellige Sager, om Humle til Flaaden, om Elfsborgs Undsætning, om Kartover til Baahus, om Orlogsskibene og det tilbude Skib i Rostock og om Bjælker til Hertug Adolf.

Kiere her Magnus Guldenstern, synnerlig gantz gode wen. Otte Brades breff haffuer jeg lest for kon. mtt., oc som hand formelder om then homle, att almuen thennom saa hartt ther offuer besuere, tha begerer hans mtt., atj therom wille tale mett Herloff Trolle, oc hure etther kand tøckis, thet best kand forhandlis oc ther om bestillis, ther

mett er kon. mtt. well til fredz. Siønis etther, thet kand vdrettis effther then mening, Otte schriuer, wille i were vbesueritt hanom ther om itt ord att schriffue.

Gud giffue, Christiern Schiell nogitt snartt kunde komme aff stedt till Norge. Hand kunde end were en hielp till, att Michel schriffuer¹⁾ kunde komme ind for Elffuisborg.

Jeg sender etther nu breff oc bescheed till thett ham-borger budt, att hand kand fange sin afferdinge.

Om the thuo kartouer, min herre war til sindz att wille haffue till Bahun, haffuer jeg sagtt hans mtt. etthers betenckiinde, oc er hans mtt. nu tilfredz, att the bliffue tilbage oc icke sendis thiid op, effther thij hans mtt. aff etthers schriffuelse forfarer wiidere beskeed, end hans mtt. tilfornne haffde betencktt.

Hues i formelder om schibene, haffuer jeg ocsaa berett kon. mtt. Will Fortuna end nu til søes egien, thet haffde jeg icke troedt. Gud giffue till løcke.

Thett skiib for Rostock siønis min herre möggitt fordyrtt att were anslagitt, oc will for thendt werdt icke ydermere ther om lade handle.

Kiere her Magnus, nogen tiid siiden haffuer kon. mtt. giffuitt hertog Adolff²⁾ j^c bielcker oc vndt hans nade schriuelse til Per Huitfeld³⁾, att hand schulde flij hans naade thennom i Nøddenes len. Nu sender hertog Adolff mig breffuitt, att jeg schulde flij thet Peder Huitfeld och flij hans naade att wiide, nar hans naade schulde lade skibe løbe ther effther, oc vdi huad haffn (wed naffn) hanß naade skal lade schib indløbe effther forskreffne bielcker, tisligiste om hans naade kand fange same bielcker thenne sommer, eller hans naade schall thøffue lenger;

¹⁾ Mikkel Zelle, der med Dragen var sendt til Undsætning til Elfsborg, se ovfr. Nr. 488.

²⁾ Hertug Adolf af Holsten-Gottorp.

³⁾ Peder Hvitfeldt, til 1565 Norges Riges Kansler, var forlenet med Nedenæs.

sameledis att the motte bliffue huggitt oc nederførdt till ladstedett. Nu forseer jeg mig, att Peder Huittfeld er ther i Kiøbnehaffnn; thij er till etther min gantz wenlig bøn, kiere her Magnus, atj wille wel giøre oc haffue then vmage oc antuorde Per Huittfeld kon. mtt. breff, jeg her hoß skicker etther, oc att hand wilde tilschriffue hans fogitt i Norge, att thet motte bliffue bestillitt mett forschreffne j^e bielcker, oc om i fick wisse bud til Norge, att breffuitt tha motte sendis tilstede, att hertog Adolff icke skulle lade skib løbe feyell; sameledis atj wille tage wisse beskeed aff Peder Huittfeld, nar oc vdj huad haffuen hertog Adolff schall sende schibe ther effther, oc enthen i eller Peder wilde schriue mig thet till, att jeg framdellis kandt schriffue swar fran mig ther om till hertog Adolff. Kiere her Magnus, bliffuer icke wred paa mig for, att jeg wmaget oc besuerer etther mett fremede bestillinge, jeg wed, atj theß for uden haffuer mere end nock att giøre; jeg kommer ther wskyldig till. Huad i kunde haffue tieniste oc gott aff, gjør jeg altid gierne. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Lund thenn 6. aprilis anno etc. mdlxv^o.

H. Skougard.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstiern till Sternholm, kon. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit. Annamid then 8. apriliis.

509.

Lund, 7. April 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Tilladelse for de med kgl. Gods ladede Skibe til at passere Krogen.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen, jeg haffuer vdj thenne thime affsendt breffue till Henrich

Monsen¹⁾ oc Jørgen Seested²⁾ om the schiibe³⁾, som komme for toldstedett mett ko. mts. gotz, saa oc the, her i riigitt wille losse oc lade, att thenom schall stedis egiennem etc.

Huad jeg kand gjøre etther till tieniste oc wilge, finde i mig altid goduillig. Gud almechtiste befaler jeg etther euindelig. Ex Lund thenn 7. aprilis anno etc. 1565.

H. Skougard mpp.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, kon. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

510.

Sarpsborg, 7. April 1565.

Kristen Munck til Mogens Gyldenstjerne.

Om Tømmerlasten til Hvide Rose og Tømmer og Tjære til Flaaden. Svenskerne har gjort Indfald og er naaet til i Nærheden af Svinsund. Om Uroligheder blandt de tyske Knægte, der ikke faar deres Maanedspenge. Svenskerne har ikke gjort synderlig Skade i Aggershus Len. Om Skibet Hvide Rose.

Minn ganntz wennliig helsenn forsennd mett Wor Herre. Kiere her Mogenss, sønnderlig gode wenn, nesth enn wennlig tachsigelße for allt gott, huilchett jeg giernne forskølde will wdaff hwes min rinnge magtt oc formue kand were, giiffuer jeg ether wennliig tilkiennde, att jeg nu ephter konng. maitts. schriffuelse haffuer forskaffett Hvide Roße sinn fulde last aff deler, thi beste, jeg her haffuer kunde bekomme; och haffuer jeg endnu wdj forraad ege thømmer liggerendis wed Fleckerø vdj Topdall

¹⁾ *Henrik Mogensen Rosenvinge, Tolder i Helsingør.*

²⁾ *Lensmand paa Krogen.*

³⁾ *Om Sagen jvfr. kgl. Miss. til Henrik Mogensen Rosenvinge af 7. April 1565, tr.: K. Brb.*

haffnn, attj wille lade enn god stor skiib løbe diid, schall hand ther fange sin fulde lasth. Tisligiste haffuer jeg oc bestillid nogenn store masther, spirer, aare tre oc beggerholtt wdj Dramenn till konng. maitts^s behoff. Endog jeg jche haffuer fonngitt nogenn schriffuelße ther om, kand jeg well tenche, att slig giøres ther nedder behoff; atti oc wille lade løbe enn skib ther ephter. Som i schriffuer mig till, att ther er stor trang for theere til kong. maitts. skiib, saa haffuer jeg jnngenn schriffuelße ther om bekomen, andett end hans kong. maitts^s breff formeltte, att Oluff Callips¹⁾ schulle haffue nogen breffue ther om, huilchett jeg jnthett haffuer fornornitt till. Dog haffuer jeg bestillid xx lester oc will thennom forskiche nedder til Kiøpenhaffnn thett allerførste, att jßenn gaar bortt oc wandit bliffuer obenn. Giffuer jeg ether oc wennlig tilkiennde, att ther wor enn Swenskis ouerste, wed naffn Aage Bendsen²⁾, jndffalenn wdj Wiigenn mett v swade³⁾ rytther, tydske oc swenske, oc ther hoß iij fennicher knegthe, oc wor paa iij mile ner Swinsund oc hagde agtett seg her jnnd wdj Aggershuus leenn. Ther hand fiick kondskab wdaff, att jeg hagde enn tal folch forsamlitt oc drog emod, rømpthe hand strax nedder att Gamelby vdj Swerig; thij hand wiste jche andett, end jeg wor vj gong stercker paa folck, ennd jeg wor, huilche wor enn stor løche paa wor siide. Kiere her Mogens, kand jeg jche schriffue ether till, saa seldsom the tydske knegthe ansteller thennom, for the jche fonger maanitz peng. Gud schall wide, hwad bange wilkor jeg haffuer haffd her mett thennom, huilche Oluff Callips oc Franck Hannßenn⁴⁾ schall ydermer mundtlig berette ether, bode om thett oc ald anddett leiligheden, hur seg her begiiffuer.

¹⁾ *Oluf Kalips, Skibshovedsmand, senere Norges Riges Kansler.*

²⁾ *Formentlig Åke Bengtsson Ferla.*

³⁾ *Skvader, Squader = Afdeling.*

⁴⁾ *Franke Hansen var 1554 Officer paa Arken.*

Haffuer jeg korth siidenn schreffuit ether till mett kong. maitts. schippere paa Giøgen, hurledis thett haffuer be-
giffuett seg her mett thi Swensche i winther, endog Gud
weritt loffuett, att the endnu jche haffuer giord stor skade
her vdj Aggershuus leenn, oc will jeg ydermer schriffue
ether till mett Oluff Callips, nar hand nedder komer.
Kiere her Mogens, wor Huid Roße jche lenger her paa
haffnen vden viij dage oc fick ald sinn last mett enn
snaerhed jnd. Oc war hand tilffornne jnnd kommen vdj
Langsund i Skiede¹⁾ leenn aff stor storm, oc jeg diid
schreff om sin last, huilche hand jche kunde bekomme.
Hwad aarsag ther wor hoß, kand hand well sielff berette
ether. Kiere her Mogenns, i hwes maade jeg kann
giøre for ethers skøld, tha raader oc biuder offuer mig
som thenn wenn, j ingenn tuiffuell paa haffuer. Her mett
ether Gud almegtiste beffalenndis. Aff Salsborg thenn
7. dag aprillis aar mdlxv.

Christiernn
Munck.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:*)

Erlig welbiurdiige mannd och strenge riidder her
Mangnus Gyldennstiernn till Stiernholm, konng. maitt.
till Danmarck etc. minn naadigste herris stadholler wdj
Kiøpennhaffnn, min sønderlig gode wenn, ganntz wenn-
ligen.

511.

Lund, 8. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en i Nyborg antagen Møntmester.

T. o. a. L. 8, 268. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Langesund i Skien (Bratsberg) Len.*

Jens Holgersen Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han har for over 3 Uger siden sendt et Bud til Kongen m. fl. om at jaa Folk og Fetalje. Elfsborg har faaet Fetalje, og det siges, at Svenskerne derfor vil rykke borti derfra til Baahus. Han sender Grev Per Brahes Proklamation til Bønderne, som gaar Svenskerne til Haande. Han maa snarest have Undsætning efter medfølgende Register, da han ellers ikke kan holde Slottet. Jens Kaas har slaaet Svenskerne tilbage, men disse har faaet Forstærkning, og han har maattet gaa tilbage til Slottet.

Minn ganntz wennliig kierliig helßenn nu och alletiid forsennndtt met Wor Herre. Kierre her Magnus Giildennstiernne, frennde och sønnderliig gode wenn, betacker ieg ether ganntz wennligenn och giernne for allt erre och gott, som i mig alletiid giortt och beuist haffuer, for huilckit i schall alletiid finde mig ganntz weluilliigenn tiill att forschille, mett huiss gode wdj min ringe machth kannd werre. Kierre her Magnus, giiffuer ieg ether wennligenn tiill kiende, att ieg nu for nogenn tiid forledenn siidenn sennde enn aff mine thiennere neder tiill konng. matt. och tiill ether och nogle flere aff raaditt met bescheenn, huorledis the Suennske hanndlit siig nu, the war her for slottit, och huad the wdretthe. Nu er thet paa fierde wge, siidenn ieg aff sted sennde samme karll, och hann er icke enn nu igienn kommenn; er ieg ther fore beffrøcthenndis, att the Suennske schall haffue fangitt hanum, thj att the erre her alle wegne wdj schiernne met espinger och boder och tager saa mannge schuuder och boder, som the offuer kommer, och giør manngenn fattiige mannd stor schade; och haffde ieg afferdit samme min thiennere epther folch, fætalle och anddenn ware, huiss som fornødenn er tiill konng. matzs. hussis op-hollning. Kierre her Magnus, giiffuer ieg och ether wennligen tiill kiende, att konng. matzs. schiib kom ind for Elsborig nu wdj goffuer mett thenn fætallj, som war her opsenn tiill Jenns Koess. Nu siidenn the Suennske

haffuer fornummit, att hannd faar wwndsettning met fæ-
talle, att the icke trøster tiill att suelthe hannom wd, lader
the thenum høre, att the enndeligen mett thet første will
her for slottit igienn, oc er greffue Per Brade theris øff-
uerste, och her Oge Benntzenn¹⁾ er opdragenn, och senn-
der ieg ether enn copie aff itt breff, som greffue Peder
haffuer screffuitt²⁾ bønnderne tijll, huor wdj i kand for-
fare, att bønnderne er thenn Suennske tiill hannde gann-
gitt och ieg aldeliis ingenn wwndsettning faar aff bun-
denn i noger maade. Och forwvnder mig, att her icke
saa well kommer wndsettning op tiill thette huuss som
tiill Elsborig, ephertj att ieg icke miierre haffuer aff
bundenn, enn Jenns Koess haffuer. Kierre her Magnus,
thj er miin ganntz wennligenn bønn tiill ether, att i wiille
well giøre och were mig behielpeliig, att ieg maatthe faa
wndsettning met thet første saa møgitt, som thenn jnnd-
lucthe regiister³⁾ formeller; thj att thet er storliigenn for-
nødenn, och ther som ieg icke faar thet, som ieg kann
holle konng. matzs. huuss weed machenn met, och thett
ther offuer (thet Gud forbiude) nogitt tiill kommer, kann
ieg eller the gode mennd, som her liiger i slotz loffuen,
icke liide nogenn tiill thalle ther fore, thj att ieg thitt
och offte haffuer giiffuit min brøst tiill kiende, och ieg
ingenn wwndsettning faar, och huiss wwndsettning som
ieg schall haffue, er thet fornødenn, att ieg thenn kunde
bekomme met thet første, thj att nar fienderne kommer
her fore, tha kann the slaa bloch huus wd met elffuenn,
saa att her icke kann komme schiib eller schuder op
tiill slottit. Och haffuer ieg nu afferditt wvnderschrift-
uerenn, paa thett att hannd wiidere kann giiffue ether
alleylighedenn tiill kiende. Kierre her Magnus, annden
sønnderliig tiidinger er her icke att biude ether tiill paa

¹⁾ *Åke Bengtsson; jvfr. ovfr. Nr. 510.*

²⁾ *Se Bilag I ndfr.*

³⁾ *Se Bilag II ndfr.*

thenne tiidtt. Her met wiill ieg nu och alletiid haffue etther thenn euige Gud beffalenndis. Ex Bauhus thenn 9. aprillis aar etc. 1565.

Jenns
Wlffstandtt.

Kierre her Magnus. Siidenn ieg haffde tiill schreffuit breffuitt, fiich ieg tiidinnger, att Jenns Koess war wde met sitt folch emod the Suennske och sloug thenum paa flugtt, att the gaff rømnning wd paa Gulboriigs ennge, enn halff miill fra slotitt slotitt(!), och siidenn bleff the hanum for stercke, saa att hannd maatthe giiffue siig tiill slottit igien.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mannd och streng riider her Magnus Guldennstiernne tiill Stiernholm, forordineritt statz holler wdj Kiøbennhaffnn, minn kierre frennde oc sønderlig gode wenn, ganntz wenliigenn tiill screffuitt.

Bilag I.

Peder, greffue till Wißinningsborig, friherre till Ridbohollm, feltøffuerst for konnge. mattz. till Suerig etc. mynn aldernadiste herris krigsfolck, jeg tilbiuder eder prestmenndt oc menige almuge, som byge oc boe wtj Bahus leenn, mynn gunstige helsenn tilfforen. Epther som i dannemenndt alle haffuer loffuitt och soritt konnge. magtt. mynn aldernaadiste herre oc lade tilsige hanns konnge. magett. huiltschaff oc throschaff, saa forßeer ieg mig, atj wedtt eders edt oc throhedt her wdt indenn betrachte oc thet hollenndis worder, huorffor ieg nu beger, thet i ville tiill høgebe^{te}. konngtt. mattz. krigs folcks behoff giøre tilhobe enn kostgierdt till brødt oc kiødt, sameledis oc tiill hø oc kornn tiill heste fordt ther, saa som the tilfforenn icke haffuer hafftt stoer giestning, oc atj thenndt

gierdt lade kome till Konngellff indenn otthe dage tilgode rede, ther ieg tha will lade annamme hennde oc effther *nøtørfittenn* forschicke. Thet ieg icke haffuer synnderliggt lagtt eder paa, huor stor thendt gierdt were schall, er thet schiedt for thendt orsage schyldt, att ieg maa fornime, huor godtuillig i ere till at giøre wor naadiste herris oc konngis krigs folck thenne wnnðbetning. Forbiuder ieg och eder alle, thet i icke tilstede nogit siøffaritt folck att stinng sig wdenn oc till Danmarck, saa frampt, huor ieg thet fornimmenndis worder, i icke ther igeennom fororsage mig, att ieg motht giørre ther nogitt andit till. Gud befallendis. Aff feltleyren for Ellffzborig thenndt 7. aprilis anno 1565.

Er ther oc nogit siøffolck for hanndenn, som haffuer løst till att lade sig bruge paa en maanitt eller thre, i wille thennom lade kome hidt till mig, saa will ieg forschaffe thennom gott wnderholdt.

Bilag II.

Thette eptherscreffne er miest fornnødinn och gøøris ibehoff paa Bahuus.

Mell v store lester, maltt x store lester, hummlle x skipd., flesk v^c siider, oxzekroppe iij^c, brød thitt mieste mugliggt kannð verre, slanngrud j lest, kiørnnekrudd iij th^r, skiernnbreckier¹⁾ iij, sthormhager xxiiij, halspiskier²⁾ ij døsinn, bøskjøtter iij, iij kringler sterck stoelthraat, thierre j lest.

Thisligiste saa mannge hundritt loed, som skabelunnen wduiser.

j par tharring epther skabelunns wduisielse.

Thørffisk och saltet fisk thitt mieste, mugliggt kannðt verre.

¹⁾ *Skærbrækker, svært Skyts.*

²⁾ *Fejlskrift for: halfpickier, mindre Spyd.*

Lund, 10. April 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han fremsender et Brev fra Hans Holck til Efterretning. Greven, der er kommet til København, og de Lybske, som er dér, skal blive til Kongens Komme. Forlydender om Forlening af Helsingborg og Malmøhus Len.

Kiere her Magnus, synnerlige gantz gode wen. Jeg fick rett nu Hans Holckis schriffuelse; huad hand ther i formelder, haffuer jeg kon. mtt. vnderdanigst berett, oc sender jeg etther her hoß same hans breff, atj oc saa mue forfare, hues hand schreffuit haffuer. I sandhett, Jens Kaaß gjør som en god karll, mand burde icke att forlade hannom.

Hues i ydermere formelder vdj etthers tuende schriuelser, then 6. oc 8. aprilis dateritt, haffuer jeg berett kon. mtt.

Oc som i schriffuer om thend greues tilkomst, haffuer jeg thet oc giffuit kon. mtt. tilkiende oc bespurtt mig, hure met hanom skulle holdes, huar paa then naadigst beskeedt er giffuitt, att thet motte alting bestaa, till mand fick att wiide, huad hans werff war. Siiden kunde mand wiide sig ther vdindhen att forholde.

Hans mtt. beger, atj wille lade tale mett greuen, att hand wille were wbesweritt ther att fortøffue; hans mtt. will mett thet aller første selff were ther tilstede.

Ere the lubsche vdskickede icke alrede dragne fran Kiøpnehaffnn, tha beger ko. mtt., atj wille bestillitt, att the ocsaa bleffue ther oc fortøffuede hans mtt. tilkomst.

Kiere her Magnus, nytt wed jeg inthet at schriue etther, vden att Jørgen Marsuin¹⁾ schal haffue Helsingborg oc Biørn Kaaß Malmø, effther som ordett gaar hoss oss. Etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler

¹⁾ Forleningsbrevene for Jørgen Marsvin og Bjørn Kaas paa de nævnte Len blev udstedt 30. April 1565.

jeg etther. Ex Lund mett hast then x. aprilis anno etc. mdlxv.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensterne till Sternholm, kon. mtts. stadtholder paa Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 11. apr.

514.

Aalborg, 10. April 1565.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

Han fremsender Register paa Udbudsknægte fra Vendelbo og Viborg Stifter, som han havde afsendt, men som er kommet tilbage til ham. Han beklager Hjemsendelsen af de jydskke Udbudsknægte fra Fyen.

Mynn weennlige och kiiierliige heellßenn nu och alltiid forßennndt med Wor Herre. Kiiere her Mogenns, frennde oc synnerlige guode weenn, tacker ieg ether kiiierligenn och giierne for allt gaat, som y meg alltiid giort oc beuist haffuer, huilckit ieg giierne forschïelle wiill, wdj hues maade ieg ether tiill wiilge were kand. Kiiere her Mogenns, giiffuer ieg ether weennligenn tiilkiennde, att thennd tiid ieg fick konng^e matts. mynn naadiste herris breff oc schriiffuellße¹⁾ y wynnther om the wdbudtzknegthe, som jeg schulle wdtaghe her aff Wennenbo stiigt oc Wiiburg stiigt oc forschicke ad Kiøpnehaffnn, tha fiich jeg oc samme tid hanns naadis schriiffuellße, att ieg schulle ßennde ett clart register tiill Kiiøpnehaffnn paa the wdbudtzmennd, som først y fior sommer bleffue heenschickede aff Weennenbo stiigt. Saa giiffuer jeg ether weennligenn tiilkiiennde, att ieg samme tiid mett

¹⁾ Kgl. Miss. af 4. Jan. 1565, se K. Brb.

Jørgenn Priip¹⁾ schreff ether tiill och anntuordett hannom samme register, at hannd schulle anntuorde ether, oc nu y dag fich iieg samme breff oc regiister tiilbage igenn frann Eskelld Giøye. Kiire her Mogenns, saa ßennder ieg ether nu samme breff oc regiister oc bedenndis eder giernne, att y wiille weell giøre oc giøre mynn wnd-schiöldning, thi att thett icke er mynn skylld, att thett icke er framkommett tiillforne. Oc schriiffuer Eskell meg tiill, att hannd halfuer fanngett konng^e matts. schriiffuellße²⁾, att samme wdbudtzknegte, som liigger y Fynn, schulle drage hiem igienn och thennom clede oc ruste weell, tiill saa lennge att hanns konng^e m. schriiffuer ther om igenn. Kiire her Mogenns, saa er thett bønnderne tiill stuur beßuerring, baade med thet att the haffuer rusted thennom wd, thett yderste thennom mugeliigt, oc thesliigiste att the haffuer tagett oc opedt mesteparthenn allt thett, stackarll³⁾ bønnder haffuer, paa weigenn, huor the haffuer dragett fram oc tiilbage, oc konng^e matt. oc riigit intiid haffuer weret thienntt ther med; saa forlade thennom Gud, som sliigt haffuer kommett affstedt. Kiire her Mogenns, weed ieg intiid synnerliigt att schriiffue eder tiill, meenn wdj hues maade ieg kannd were eder till wiillge oc gode, tha raader och byder øffuer meg som øffuer eders synnerlig guode weenn. Her med eder Gud almectiste befallenndis. Lader Beate siige ether mannge gode netther. Ex Aalborghus tiisdagenn for pallme ßønndag aar mdlxv.

Otthe Brade.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig weelbiurdig mannd och strenge ridder her Magnus Gyldennsternne tiill Sternholm, konng^e mats. stadt-holler paa Kiøpnehaffnn, mynn kiire frende oc synnerlige guode weenn, weennligen tillschreffuit.

¹⁾ Høvedsmand over de i Aalborg Len udskrevne Knægte, se aab. Brev af 4. Jan. 1565 i K. Brb.

²⁾ Formentlig kgl. Miss. af 19. Febr. 1565, se K. Brb.

³⁾ Stakkels.

515.

Lund, 14. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om som Forlover at besegle et Brev paa 100,000 Dlr. til Daniel Rantzau og hans Hovedsmænd.

Paa en Seddel: Han skal tilsige Sekretæren og de to Skippere fra Danzig, der har to Saltskibe, at de skal begive sig til Kongen, der da vil give dem deres Afsked.

Orig. med Kongens Underskrift, Seglet og Udskriften. — Tr. (undtagen Sedlen): K. Brb.

516.

Lund, 15.¹⁾ April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de af Hertug Adolf udlaante Ryttere.

Orig., stærkt beskadiget, med Kongens Underskrift, Rester af Udskriften og af en samtidig Paaskrift: Annammet. — T. o. a. L. 8, 270 b. — Tr.: K. Brb.

517.

Lund, 18. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Fænnike Knægte til Baahus og Elfsborg, om de Danzigeres Ærinde og om Svarte Hans.

T. o. a. L. 8, 71 b — Tr.: K. Brb.

518.

Lübeck, 20. April 1565.

Elias Eisenberg til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmoder om, at der i Sagen mellem Gilius Sasse i Lübeck og Berent Puppincck maa blive forlangt Garanti af denne for, at han ikke vil forlade København før Sagens Afslutning.

¹⁾ Datoen mangler nu i Orig.

Meine gantzwillige gefliessene dienst zuor. Gestrenger erntuester großgunstiger herr. Jch will e. g. hiermitt nicht verhalten, daß der Bernhardtt Popping, welcher vhon wegen der kon. matt. etc. zu Copenhagen bestrickt worden, jnn den sachen Gilius Sachsenn¹⁾ lubischen kauffgesellen betreffent vhon wegen des brieffs, so endtweder Bernhardtt Popping²⁾ oder sein herr Herman Bulman³⁾ felschlich vber den gutten gesellen gedichtett vnnd jhn zu mergklichen grossen nachtheill vnnd beschwernuß darumb bei einem radtt der stadt Lubek anbracht etc. (wie deß alles sich e. g. sonder zweiffell auß den vielfaltigen geschichten, so de beide, Gilius vnnd Bernhardtt, nehst verschienen windters bei dem reichs radtt zu Copenhagen gepflogen, werden noch wiessen zuberichtenn), allerlei wankelmütige rede zur nichtigen außfluchtt wieder daß jhenige, so ehr zuor bestanden vnnd außgesagtt, nhu, weill ehr sich waß mehr auff freien fuessen befindett, beide mitt reden vnnd schreiben außsprenget vnnd furgebe etc. Weill mir dan ahn dem deßhalben, daß jch samptt andern auff ehrforderung des rechten zu steur der warheitt daß jenige, so wir vhon gemeldtem Popping, daß ehr jm anfangk freiwilligk vor vnñß gesagtt vnnd bestanden, gehorett, zuor gezeugett, zum hogsten gelegen, nhemlich daß wir vnser gefurdtes zeugknuß alß ehrentliebendtt bestehen vnnd außfuhren, so habe jch auß den vnnd andern mehr vrsachen vor mich vnnd meine hierzu erforderte zeugen e. g. hiermitt vhon wegen jhres thragenden ampts vnnd des rechten zuersuchen keinen vmbganck haben muegenn, dienstlich bidtendt, sie wolle durch den radtt der stadt Copenhagenn vhon Popping gnuchsame burgschafft vnnd versicherung nhemen lassen, daß ehr vhon dar, nhemblich Copenhagenn, nicht ehr

¹⁾ *Gilius Sasse.*

²⁾ *Berent Puppink.*

³⁾ *Herman Bolemann; se kgl. Miss. af 2. Okt. 1565 i K. Brb.*

abweichendtt werde, eß sei dan, daß jch nach erster ver-
richtung der koniglichen mir beuholenen geschefften wie-
derumb aldar ahngelange oder die streitigen sachen allent-
halben zu jhrem geburlichen ende gelauffen vnnd ehr mitt
meinem vnnd der anderen wiessen vnnd bewilligung loß-
gelassen werde. Solches geschieht auß erfurderung e. g.
habenden ambts vnnd der billigkeitt, vnnd jch binß hier-
uber vmb e. g. nach vermuegen zuuerdienen jn allwege
erbottigk vnnd gefliessen. Datum Lubeck den 20. aprilis
anno etc. 65.

E. g.

dienstwilliger

Elias Eisenbergk.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengenn erentvhesten ernn Magnussen Gulden-
sternn rittern etc., kon. matt. zu Dennemarckenn etc. reichs
radtt vnnd stadthaldtter, meinem großgunstigen herrn.

519.

Arnsborg, 23. April 1565.

Christoffer Valkendorf til Mogens Gyldenstjerne.

*Om Svenskernes Forsøg paa at komme i Forbindelse med Ridderskabet
paa Øsel. Der er Mangel paa Proviant paa Arnsborg, hvorfor han beder
om at faa en Skibsladning tilsendt. Ridderskabet skal samles til Raadslag-
ning; efter denne vil han begive sig til København.*

Minn ganske god wiillig helßenn ether nu oc altiidt
tiilforne met Wor Herre. Kiere her Moghens Gyllenstjerne,
besynderlig gode wenn, min willig tackßigelße for ald
ere oc gott. Giffuer ieg ether wenligen adt wiide, att
huorledis thett nu begiffuer ßig her wdj landett, kunde i
wd aff kon. mat. schriffuelße ald leyligheden forfare, oc
ther hos mett, huad listighedtt ßom koningen aff Szuering
nu forhandenn haffuer, ßom hand wille hemeligenn wd-

rette bode hos stadholderen¹⁾ oc hos ridderskabitt her paa landett. Menn thett skall feyle hannom met Guds hielp; thij the ere so erlig oc so oprigtighe, bode stadholderenn oc riidderskabett, at the well wiide her wdj thennom at holde oc skicke, som huer erlige bør att giørre. Dog haffuer stadholderen oc jeg seett thett for gott ann, at samme svenske gesandte icke end nu ere tiilstede²⁾ at mue komme her paa landett, thij att the haffde her innthit fructbarlig at wdrette paa kon. mat. wegne. Jcke skall thett helder skee mett min willie, att the skulle komme riidderskaffuit tiill ords, møgiitt mindre at skulle mue giffue seg wdj nogen handell mett thennom. Thij, Gud haffue loff, her er icke end nu so stor nød forhandenn, at mand tørff paa noghen wbillige weye eller middell, som kon. mat. kunde were tiill spott eller skade oc oß andre tiill liidenn ere, jndgaa eller beuillige noghenn besuerlig handell. Dog wed Gud, at her er stor nød oc trang for prouiant paa thette hus, besynderlig for flesk, røgit ogse kød, faare kødt, siild, jslands fiisk, smør, hualspeck, sielspeck, erther, grynn oc andett mere, atj wille ther fore met thett aller første bearbedett hos kon. mat., at her motthe komme ett skiiff so stort som paa xvj eller xvij lester nu første gang mett samme fetallie. Jtem nu paa onsdag kommer ridderskabett hiidt, at mand kand forkynde thennom then ny stille standt, oc bliffuer ther oc wiidere beraadslagit om the svenskis gesandtis werff. Szo snart som thett er skeedtt, so wiill ieg met Guds hielp paa fredag begle her aff oc paa Dantzic oc so stragss tiill Køpenhafnn oc wiill thaa haffue ald wiidere besked schrifftlig hos megh. Oc wiill her mett nu oc altiidt haffue ether thenn almegtigste Gud befallendis. Datum Arnßborg andenn paaske dag anno etc. mdlxv^o.

Christoffer Valckendorff.

¹⁾ *Henrik von Ludinghausen genannt Wulf.*

²⁾ *D. v. s. tilstedt.*

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbyrdige mand her Moghens Gyllenstjerne tiill Stierholm riidder, kon. mat. stadholder paa Køpenhaffnn, ßinn besynderlig gode wen, ganske wenligen tiill.

T. K. U. A. Lifland A II. Akter og Dokumenter vedrørende det politiske Forhold til Lifland 1563—65.

520.

Lund, 25. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Skipper, der ønsker at sejle til Königsberg med Vin.

T. o. a. L. 8, 274. — Tr.: K. Brb.

521.

Lund, 25. April 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mourids Rantzaus Gods paa Silvester Franckes Skib. Om Grev Johan af Ostfriesland og om Brevene til Herluf Skave og Erik Rosenkrantz, om Mageskiftet med Mogens Godske og Forhandlingerne med Mathias Tegnagel. Om Landsknægtene, Rytterne og de danske Faner.

Kiere her Magnus, ganske gode wen. Jeg talett mett kon. mtt. om Mouritz Rantzous gotz¹⁾, oc berette jeg kon. mtt., hues i mig ther om tilschreffuitt haffuer. Oc som i melder om thet register, i sender mig, tha war same register icke hoß breffuitt; kand schee thet er tilbage forgiett. Thett register paa, hues kon. mtt. wille sig forbeholde, er her icke. Ther fore sporde jeg hans mtt. till ther om; meente hans mtt., thet war alle sabel oc mord²⁾ oc cappel garn (dog wiide i wel, att Mouritz

¹⁾ Om dette Gods, der fandtes paa Silvester Franckes Skib, som var blevet anholdt, se kgl. Miss. af 9. og 30. Nov. 1564 ovfr. Nr. 420 og 436.

²⁾ I ovennævnte Ladning var der en Del Pelsværk, Sobel og Maar, se anf. Miss. af 30. Nov. 1564.

fick effther ko. mts. befalinge nogen thømmer mord¹⁾ bortt). Nu schal Mouritz Rantzou icke haffue flere mord oc ingen sabeler etc. Jeg tror icke heller rettere, end ther war oc hamp formeldet i sedelen. Wilde i well giøre oc befale Nils Kaaß²⁾ att vpleede i tegnelse bogen, ther findis wist copien aff ko. mts. breff til ether, huar vdj ther formeldes om, hues kon. mtt. sig wilde forbeholde, oc er mig rett, tha schreffs ther om fran Eskeberg³⁾, thisligiste fran Soer closter. Jeg forseer mig icke andett, end hand finder ther om bescheed etther att berette. Ther war oc hoß kon. mtt. breff fran Eskeberg till etther schreffuit itt register, hure møggitt gotz Moritz Rantzow kiendis for sitt att were. Oc end, tror jeg, war en mandz⁴⁾ gotz ther vdj formeldet; huem thend war, er mig forglømtt etc.

Jeg berette oc kon. mtt. om then greue aff Ost Friisland⁵⁾; fick ther paa ingen swar. Dog tror jeg icke andett, end hand bliffuer hørdt mett thet første.

Jeg kand icke wiide, om Herloff Schauffue⁶⁾ haffuer fangitt min herris breffue. Etther dragis well til minde, att etther bleff sendt fran Flensborg nogen breffue til hannom⁷⁾, thennom formercker jeg icke ere komne tilstede; schall fuld nere were neder lagde paa weyen.

The siiste breffue⁸⁾, som vdgick her fran, hobis jeg mett Gudz hielp komme well fram. Jcke theß mindre schriffues hanom endnu i samme meninge til egien⁹⁾, oc saa faar hand breff till Erich Rosenkrantz, att hand han-

¹⁾ Se kgl. Miss. af 30. Nov. 1564 om, at han maatte beholde 4 af de 9 Zimmer Maar, der var paa Skibet. Et Zimmer var = 40 Stkr.

²⁾ Sekretær i Danske Kancelli.

³⁾ Det kgl. Miss. af 9. Nov. er dateret: Eskebjærg, det af 30. Nov.: Nyborg.

⁴⁾ Hans Blome.

⁵⁾ Grev Johan af Ostfriesland, Broder til Grev Edzard II; se herom kgl. Miss. til Regeringsraaderne af 1. Maj 1565 i K. Brb.

⁶⁾ Lensmand paa Trondhjemsgaard og Stenvigsholm.

⁷⁾ Formentlig af 14. Okt. 1564, se N. R. R. I.

⁸⁾ 5. Januar 1565, se N. R. R. I.

⁹⁾ Kgl. Miss. 1. April 1565, se N. R. R. I.

nom schall forschaffe pendinge, krud, lod, oc att bønderne i Nordlandene maa giøre hanom vndsetning mett tilføringe, folck att bruge mod fienderne oc i andre maade¹⁾, huor om hand hannom tilsiger.

Mogens Godsches breff²⁾ wil jeg sende fram mett thet første, jeg kand faa thett ferdig. Om Mattias Thengnagell haffuer jeg talitt mett kon. mtt. oc berett hans mtt., hues i mig thilschriffuer om then handel. Ther paa haffuer hans mtt. befalitt mig att schriffue etther till, atj framdelis mue handle mett hannom oc giøre thet til ende, effther som i kunde thencke kon. mtts. gaffn kand were. Nar i ere mett hannom til ens worden, atj tha wille findis wbesuerit oc skriffue mig thett klartt till; will jeg siiden flij thet saa, att breffuitt schall bliffue ferdig giortt ther paa oc etther tilschickis.

Jeg kunde icke ladett att giffue kon. mtt. tilkiende om the landz knechte, hues i mig tilskriffuer. The Hollis knechte³⁾ ware itt stund høytt berost, men the ere nu anderledis, houedett er bortte; the, egien ere, kand jeg inthett sige om. Gud hielpe oss, thet er høytt paa tiiden.

Jeg hobis icke andett, end wij komme till rette mett wore ryttere; alt loffue the gott.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig; then almechtiste Gud befaler jeg etther altid oc euindeligh.

Vdj dag drager wore ij dansche faner op, Gud giffue, vdj en god tiid. Ex Lundh then 25. aprilis anno etc. 1565.

H. Skougard mpp.

Kiere her Magnus, jeg fick siiden bescheed, att kon. mtt. wilde strax afferdige Holger⁴⁾ til Kiøpnehaffn mett

¹⁾ *Kgl. Miss. af 31. Marts 1565, se N.R.R.I.*

²⁾ *Mageskifte af en øde Plads i Roskilde for hans Gaard i København; se aab. Brev af 28. April 1565 i K. Brb.*

³⁾ *Oberst Jørgen van Holles Landsknægte.*

⁴⁾ *Holger Rosenkrantz; se kgl. Miss. til Regeringsraaderne af 1. Maj 1565 i K. Brb.*

affsched til then greffue oc om anden bestilling etc. Jeg sender ether itt breff, Otte Brade schriffuer mig til; i wille thet lese oc sende mig thet egien. Gud were altid met ether.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm, ko. mts. stadholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

522.

Lund, 26. April 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende Tolderen i Helsingør Register over det Gods, der var i Silvester Franckes Skib.

Udt. i T. o. a. L. 8, 276. — Tr.: K. Brb.

523.

Lund, 1. Maj 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Hans Drejer er død, skal han forsegle Dørene til Drejerkamret og til Kongens eget Kammer.

T. o. a. L. 8, 277. — Tr.: K. Brb.

524.

Odense, 1. Maj 1565.

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han forsvarer sig mod Beskyldningen for Partiskhed ved Fordelingen af Landsknægtene paa Fyen.

Sønnliigh kierliig helsenn nw och alltiidtt forsenntt mett Wor Herre. Kierre her Magnus och kiere fader, nest mynn wennliigh tackßielse for allt gode och gotht,

som y megh mangfoldiigh giortt och beuist haffuer, for huilckett y skall alttiiddt finde megh gandtske weluilligh mett etther jgenn att forthienne och forskyllè, mett hues gode wthj mynn ringe formouffue kand werre, som jegh etther plectiigh er och y well forskylt haffuer, kierre fader, giiffuer jegh etther gandtske wenligenn tiilkiennde, att megh er til widenndis wordenn, att thet skulle werre sagtt, att the bønnder landzknecthe, her laae y landett, jegh skulle haffue lagtt thenom partiiske jndh her wthj Fyenn hoes bønderne och ther mett faatt somme och forskonitt somme, saa att thet skulle icke haffue gaaedt rett tiill, huilckett, kierre fader, saa santt hielppe megh Gudtt, jcke er sandingenn. Jcke wor jegh helder enne om att forschriffue thennom jndh y herrittherne, eptther som huertt kunde taalle, menn wy waare well sex eller otthe riddermendttzsmendtt, och Anthønis Bryske, rigens canttzler, wor och mett, att ther som hans hoffuitt och mitt icke hagde werriitt, att wy hagde schreffuitt tiilbage tiill Sckanderborrigh leenn och Koldingh leenn, att the skulle bliiffue stille beliggenndis, tha hagde her well kommitt mange flere, saa att landett hagde bleffuitt saa gott forderffuitt. Menn nw forstaar jegh, att thette er tacken, jegh skall haffue ther fore. Kierre fader, saa beder jegh etther gierne, atthj wiille well giørre och spørrige canttzler ther om, nar the gode folck erre hoes, som haffuer sagtt saadanne ordtt, tha skall y well faa att hørre, huodtt heller the haffue sagtt sandingenn eller ey, huilckett jegh wiill well och saa ydermere siige etther sandingen paae, nar Gudtt wiill, jegh kommer tiill etther, kierre fader, att ther som nogenn taller ther om, atthj wiille siige thenom, att the taller antthen canttzler eller megh tiill, tha skulle the well nest Gudttz hielp faa suaar etc. Kierre fader, hues iegh wthj nogenn maade kandtt giørre for etthers skyldtt, atthj kunde y nogenn maade haffue tienist och gott aff, skulle y alttiidh finde

megh gandtzske willigh. Her mett etther Gudtt beffalendis. Schreffuitt y Otthenße sanctorum Philipj et Jacobi apostolorum dagh aar etc. mdlxv.

Eskiil
Gøye.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh wellbyrdiige mandtt och streng ridder her Magnus Gyldenstiernn till Stiernholm, kong^e matt^s stadttzholder wtthij Kiøbenhaffnn, mynn kierre fader och sønderligh gode wenn, gantzke weluilligenn tiilschreffuitt.

Eskyl Gøis vndskiilling om dij bønderknechte at forlege pa wijl¹).

525.

Lund, 2. Maj 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal levere Didrik Krummel noget Gods, som denne havde paa Silvester Franckes Skib.

T. o. a. L. 8, 279. — Tr.: K. Brb.

526.

Helsingborg, 11. Maj 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender til Viderebesørgelse et Brev til Peder Huitfeldt om Forhindring af Tilførsel fra Nordtyskland til Sverrig. Om den skotske Kaptajn.

Kiere her Magnus, synnerlig gantz gode wen. Jeg sender etther itt breff, kon. mtt. haffuer schreffuit Peder Huitfeldt²) till, att hand mett the Lubsche wille haffue tilsiuu mett, att ther icke giøris tilføringe ind vdj Suerig; thj thet

¹) *Efter: wijl ses Resterne af et ulæseligt Tegn.*

²) *Kgl. Miss. af 10. Maj 1565, tr.: K. Brb.*

berettis, att the aff Wolgast oc andre pomersche steder schulle thenom vnderstaa att føre thiid ind alle hande nottorfft. Wille i well giøre oc sende hanom breffuitt, nar ther kommer nogett wist bud heen.

War thet mueligt, then skotsche capitein kunde faa nogen god bescheedt, tha war thet mere end gott. Jeg haffuer som Gud thalitt ther om, saa møggitt meg mest stod til att giøre, oc forseer jeg mig, min herre kom[mer]¹⁾ rett snartt till Kiøpnehaffn, tha maa mand end faa nogen gode raadt.

Kiere her Magnus, etther att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Helsingborg mett hast then xj. maij anno etc. mdlxv.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

527.

Varberg, 12. Maj 1565.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om Marschen til Varberg og om en Fremrykning ind i Sverrig, men er meget utilfreds med Forholdene og beder Faderen skaffe ham Plads paa Flaaden. Han har faaet ødelagt en Hest og har afskediget en Karl og beder Faderen betale denne hans Tilgodehavende.

Sønlig helsen nu och altid forsendt med Gud, Vor Herre. Kere fader, tacker ieg eder for allt gott, som y mig giortt oc beuist haffuer, huilkett y skulle altid finne mig igen for eders lydactige barn, saa lenge som ieg leffuer. Kere fader, giffuer ieg eder ydmygeligen [til]²⁾ kende, att vi

¹⁾ *Brevet beskadiget.*

²⁾ *Dette Ord glemt i Orig.*

ere nu kommen til Varbier oc ligger her, oc huortt vi siden hen skulle, skal ieg haffue verst att komme aff sted met mitt tingest, thi ieg ved siden icke, huor ieg skall faa vogne eller kløff¹⁾). Dett er mesten affbrentt her om kring, og endnu huer dag²⁾). Y Halmsted kørde der fire aff vognerne fraa mig, som vare eders bønnen om kring Lund, oc bleff der møgett aff mitt tingest tilbage; kand ske jeg faar dett aldrig. Haffde ieg kunde betenke dett før, men ieg var hos eder; dog ieg tore om ingen honde tale med eder, faar ieg saa, att y haffde møgett annett end min bestilling at tage vare. Kere fader, giffuer ieg ydmygeligen til kende, att ieg vare møgett heller til skiffs for denne handell, da tore ieg icke haffue omhu for vogne eller kløff eller øll oc madtt oc haffre oc høe eller hues annet ieg haffuer y behoff; der til med haffuer ieg ingen ryst vogen hafftt y lang tid. Derfor beder ieg eder ommett for Guds skyld, att y ville vere mig end god behielp der til, att ieg motte haffue kommett til skiffs med denne sommer, saa vitt som den alsommectiste Gud gaffue mig lycken, da skulle ieg saa holle mig der, som ieg haffuer giortt her til lands bode for Halmsted oc anderstedz; dett maae de sie, som haffuer reett hos mig, oc Gud hand skall vere mitt vidne tillitt. Kere fader, giffuer ieg eder nu ydmygeligen til kende, att vi vare oprycte aff Varbiere oc ind y Suerig y mondags³⁾) att afften efter nogle Suenske, som skulle haffue verett to suade ryttere oc the fennicke knecte, som Frants Brockenhußis kundskaff lyde, oc ree en hell natt oc dag der offuer, før mand kende y deris leier. Den tid, vi komme did, saae vi huerken hund eller hanne, annett end nogett bønnen folk løffue oc flyde deris tingest aff veien ind y skoffuen, der som vi kunde intett komme til dem; oc er end aff mine beste

¹⁾ Kløvsadel. Paksadel.

²⁾ Der maa være ment: afbrændes mere, ell. lign.

³⁾ 7. Maj. Brevet er skrevet Lørdag den 12. Maj.

heste forderuitt der offuer, saa ieg faar aldrig gaffn aff hannom; men, kere fader, samme afften drog Moffris Poddebusk fraa vos oc ind y Varbiere igen igen(!), oc bleffue vi liggende y Suerrig en mill ingen lande mercket, oc haffde Frantts Brockenhus loffuett vossett att skulle bliffuett hos vos den natt met sine knecte; men før nogen aff vos viste affuet, da var hand bode borte bode med knectene oc skyttett, oc dett var icke en halff time der effter, før end der var ild bag y alle gaarene, som vi laa y; haffue ner brentt baade folk oc heste inde, nødes der for till att motte rycke op samme afften oc følge effter de andre att Varbier. Der for, ker fader, for slig reens skyld vil ieg heller vere til skiffs; mand gør intett annett end forderuer gode heste oc faar der slett intett for. Der for, kere fader, æffter di att mind hest er forderuett, haffuer ieg oc giffuet karlen sin besked, oc er nu kommen fraa mig effter hans egen begering; ieg trøster intett saa att kunde hol[de]¹⁾ folck eller heste, oc er ieg hannom e[nd]nu¹⁾ skyllig viij marck. Beder ieg eder gerne, att y haffde ville giortt saa vell oc giffuett hannom samme penninge, oc er ieg hannom oc skyllig rufor vnder hoserne. Kere fader, her med vil ieg haffue eder den al-sommectiste Gud befalindis. Skriffuet y Varbier 12. majj anno 65.

Henrick Gyllenstiern.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Till min kere fader her Mons Gyllenstiern til Stierholm ydmygeligen sends thette brefftt y egen hondt.

Anamet ten 23. majj, Henrick har vdsent.

¹⁾ *Papiret beskadiget.*

Amsterdam, 14. Maj 1565.

Adolf van Brouwyler¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han fremsender en Del Krudt og andre Krigsfornødenheder og haaber snart at kunne sende mere, men det maa ske hemmeligt. Dette har han sendt ved Prinsen af Oraniens Hjælp; Raadet i Köln har derimod nægtet Udførselstilladelse. Han haaber snart at komme til København. Om Skibsladningen og Skibet. Jørgen Lykke har været hos Prinsen, hvilket han har bedt Brevsriveren meddele, og haaber snart at være hos Kongen af Spanien.

Strenger gebedender I. h. statthalder, negst recommendation vnd alles, jch vermach, senden jch heir jhnn den namen deß herenn per schipper Christeann Lubbertzen von Purmerlan etlich poluer fortt andere kreichs rustunck merh, höffenn jhnn kortzem merh vber zu senden, moeß aber alles heymelich geschein. Hed jch nichtt kontschafft zu höffue bey dem printzen gehatt, wilcher kon. may^t mitt allem genegten willenn zugethaen jß, ich were jhnn groeß schaden vnd leiden kommen. Angaende eyn erbar rath der statt Collenn, meyne gebedende I. herren, habenn jhre may^t sulchs abgeschlagen, wilchs ich mich nichtt gegen sey verseynt hette vnd ihnn hardt weiden gehalden. De vnschuldunck eynes erbarn rath der statt Collen jß aen noitt zu schribenn. Jch höffenn jhnn kortzem, so mich

¹⁾ Dette og det følgende Brev fra Adolf van Brouwyler til Mogens Gyldenstjerne, som er af samme Datum og væsentlig af samme Indhold, er formentlig afsendt samtidig ved to forskellige Overbringere (maaske den i det ene Brev nævnte Skipper Christian Lübbertzen fra Purmerland i Nordholland og den i Fortegnelsen nævnte Fuldmægtig Jasper Mollenhoff). Ved Brevene ligger en Fortegnelse over den fremsendte Skibsladning Krudt og Krigsmateriel. Til hvilket af Brevene den hører, er usikkert, men da der i det ene tales om en Haandskrift, som Breviseren skal overgive, er det sandsynligt, at der dermed sigtes til denne Fortegnelse, som derfor her er gengivet i en Note til dette Sted. Det maa dog bemærkes, at Fortegnelsen vistnok har været udfærdiget i to Eksemplarer, og at den her foreliggende kun er Genparten, idet Adolf van Brouwyler udtrykkeligt skriver, at han har underskrevet og besejlet den, hvilket ikke er Tilfældet med det her foreliggende Eksemplar.

Godt gesunt spartt, bey eure str. zu sein vnd allerleiß mit e. st. zu redenn. Ihnn zomma: ann meinen fleiß sall nichtt mangelen; jch will alles zu wege brengen, bekommen kann¹⁾, vnd mit leib vnd guth eure may^t troulich vnd froummelich dheinnen. E. strenheit nummen de goudere zu sich biß auff meyn zu kumbst, doch jmfall mougelich der schipper durch kommen kan geballast, sulchs were woll meyn fruntlich geseynnen vnd begerenn; haben de fraicht mit jhm nicht gemacht, doch der schipper versudtz sich alles goudes zu e. st., wirdt sich jhnn der billichheit findenn laßenn. Jch hoffenn mitt dem alder eirsten dhaer zu sein. Jch hette e. st. fill neuwer zeidunck zu schribenn, heirumb gheidt, will alles berouwen laßen biß auff meyn zu kumbst. Jß auch nicht gudtz allerley zeidunck vber zu schribenn, deweile de leude alles sagenn durrenn deß nachttes drummen vnd jnsonderheit jhnn dißem landen. Jtem her Gurgen Luck²⁾, gesanter von kont^t may^t, jß auf datum denn 10. may heir jhnn Amsterdam bey dem pryntzen³⁾ gewest vnd trefflich woll vntfangen vnd getracterett worden; hatt mir befolenn e. st. sulchs anzuzeien, mit leiff heir kommen jß, verhöfft balde bey kont^t may^t jnn Spangen⁴⁾ zu sein. Alle dingen soullen guth werden. Heirmitt will ich mich zu e. st. dem almechtigen Herren befolenn habenn vnd ganß dheinslich gebeden, meyn bouß schribenn fur guth haltenn. Per me adj denn 14. may jhnn Amsterdam anno 1565 mit der haest.

E. s. ganß vndertheniger

Adolff von Brouwyler,
burger zu Collen.

¹⁾ *Der maa være ment: was ich bekommen kann.*

²⁾ *Jørgen Lykke Pedersen, der var sendt til Spanien i en diplomatisk Mission.*

³⁾ *Prins Vilhelm af Oranien.*

⁴⁾ *Filip II.*

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem strengen edelen wolweißen herren h. Magnus Guldensterne, stathalder vnd rath kont^t may^t zu Copenhagenn, meinem vilgunstigen gebedende l. herren.

529.

Amsterdam, 14. Maj 1565.

Adolf van Brouwyler til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter, at han i Amsterdam har truffet Prinsen af Oranien og den danske Gesandt Jørgen Lykke; Prinsen har givet ham et Brev til Kongen og mundtlig Besked. Han venter snart at komme til København. Brevviseren medfører Krudt o. a. efter den af Adolf van Brouwyler ham medgivne Haandskrift. Mogens Gyldenstjerne bedes hjælpe ham og betale ham. Varerne maa bringes hemmeligt ud, som det fremgaar af Brevet fra Prinsen. Købmanden har skaffet flere Varer, der kan sendes senere.

Gstrenger, edeler, wolweiser h. statthalder, negst recommendation vnd alles, ich vermach, geben jch e. st. zuuerstein, wie jch alheir binnen Amsterdam den prinsenn von Orangen angetroffenn, deß gelichenn kont^t may^t sein ambassadour, genant her Gurgen Luck, wilcher allerleiß mit dem printzenn geredt hatt, daer von jch dann eynen breiff ann kont^t may^t¹⁾ von ihre gnaden bekommen haben vnd sunß montliche botzschafft, wie jch jhnn kortzem, so mich der almechtige Godt gesunt spartt, höffenn jhnn kortzem bey e. st. zu sein. Angaende bringer vnd zeiger dißes breiff hat poluer vnd ander dingen, alles jhnn behouff kont^t may^t, laut meiner vbergebende hantschrift²⁾, von mir bekommen hatt, begerenn

¹⁾ Dette Brev synes ikke bevaret.

²⁾ Ved ovenstaaende Breve ligger følgende Aktstykke:

Jch Adolff von Brouwyler, burger zu Collen, bekenne mytt dyßer meyner hantschryfft, daß jch van wegen konnychlycke may^t zu Dennemarcken, meynen geneydysten hern, mydt dem ersamen Cato Capelle, burger jn Amsterdam, gehandelt haben vnd jm van wegen meyneß geneydychsten hern affgekofft, nemlyck veyr ffate korn kruth, halden lutter krut vnd de

der halben ganß fruntlich vnderthenicklichen, e. st. willen jhm allen genechten willen erzeien vnd fortt helfen vnd goude bezalunge thoen; wirdt sich weiders gebruchenn låßenn vnd alles thoen, jm mougelich. Item jmfall man kunte frey offentlich paßeren mit sulchenn verbodende gouders, de man heymelich auß brengen moeß, we dan

tara aff geblagen dretausent hundert achtzych pontt, dat hundert vm verunzentzych gulden corent, noch an slangen krude verteyn haluer ffate, yn alß tausent ffunffhundert ffunfftych pontt, dat hundert vm achtzen gulden corent, noch an vnkosten zu wegen vnd zu schyff zu bryngen drey gulden drey stuer zue pennynges, zomma yn alß 1045 gulden 3 st. 2 penn., welche zomma jch Adolff vurschreiben geloben dem vurschreuen Cato van wegen meynß geneydychsten kon^t vnd hern, so balde de guder mydt leue jn den Sont kommen, stracks 8er(!) bar gelt an guden thaller ader war, alß malß, rogen, oßenhude vnd sunst jm denlych vnd zu bekommen jß, vm den pryß, alß dar ganbar vnd marcket yß, zu leuern, sulche pennynges ader pennynges werden dem belbygen, der de guder jn beuelych hat vnd ffulkommende macht zu leuern vnd zu entffangen, myth namen Jasper Mollenhoff. Noch haben ych Adolff beffelch gegeben vnd ym gheraden etlychge ander dynges meth zu nemen, alß rore, hacken, hoppe vnd ander dynges mer, zu kryge nodych, alleß jn behoff konnyng. maysteth meynen geneydychsten hern, doch den pryß nycht myth ym gebllossen, sonder wyll sych aller gebor gemeß vnd redlych halten und ffynden lassen. Zu vrkundt der warheytt dytt ffast vnd stedt zu halden vnd jch mych haben mosßen voryplichten ffur allen schaden guth zu ðeyn, haben jch dyth geschreiben vnd myth meynen pytzer vnderdrucketh. Actum jn Amsterdam ady 14. may 1565.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Adeluff Brooweiller har sent krud iunij 65.

(Paa et indlagt Ark med samme Haand følgende:)

Item so hebbe yck noch an war, de noch nycht bedungen und vorkofft yß, alß ffolget: 33 secke brabantsschen hoppen, 100 ror myth er tho behor, 24 halue hacken, 12 hele hacken, 12 lange ror, 30 lunten, 50 krut hornß, 18 tzynt fflasschen, 6 maten tho den hacken, 320 speytzen yssern, 21 ketten myth tarlyng, 1 yssern dragge myth eyner ketten, 1 trumme, 3 doßyn kneuel ðpete.

Endelig er vedlagt en af Arklimester ved Tøjhuset Herman Jeger udstedt Kvittering for det af Jesper Muelenbeck(!) overbragte Krudt fra Amsterdam, dateret 4. Juni 1565, med Angivelse af Krudtets Art og Vægt. Bagpaa denne findes Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Wechten pa Brauweyllers krud.

e. st. auß dem schribenn von dem prinssen, kont mayt mit sunderlichenn gnaden vnd gunsten geneigett jß zu wilfarenn, vernummen werdenn; hett der selbige kouffman merh zu wege brachtt, zunder waß nu nicht iß, kan vff eyn ander maell sein. Heir mit will jch mich zu e. st. recommandeirt vnd dem h. befolenn haben. Hoffen nicht lange von e. st. vnd kont mayt meinem genedigsten herren zu sein. Datum eilens per me adj 14. may jhnn Amsterdamm anno 1565.

E. w. d.

Adolff von Brouwyler.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem strengen edelen vnd wolweissenn herrn her Mag-nus Guldensterne, kont mayt stadthelder vnd rath zu Copenhagenn, meinem grosgunstigen gebedende l. h., Copenhagenn.

Anamet ten 2. iunij fra Braweiller.

530.

Warnemünde, 17. Maj 1565.

Jacob Zitzewitz og Andreas Borcke til Mogens Gyldenstjerne.

De meddeler, at de som Udsendinge fra Hertugerne af Pommern er paa Vej til Kongen, men at de paa Grund af Vind og Vejr har ligget stille i 8 Dage.

Vnnsere freuntliche willige dienste zuuor. Gestrenger edler gunstiger her vnnd freunt, e. g. mugen wir wolmeinlich nicht vorhalten, das ahn den durchlechtigsten, großmechtigen fursten vnnd hern hern Friderichen, konningk zw Dennemarcken vnnd Norwegen etc., die durchleuchtige hochgeborne fursten vnnd herrn, her Barnim der elter, her Johan Ffriderich etc., hertzogen zu Stettin,

Pommern etc., zu folge j. f. g. ahnn hochstgedachte kon. mat. vnlangest gethanes schreibens¹⁾ vnnß mit werbungen abgefertiget, hir auch nun mher jn die achtstage stille liggen müssen vnnd vngewiß seindt, wan Godt gnade verleychtt, das wir vberkommen können; so baldt aber der Almechtiger wetter vnnd windt gibt, wolle wir vnnß nicht seumenn vnnd haben e. g. obengedachte v. g. h. vorordnung vnnd des vorzuges vrsache .wissenschaft zuhaben e. g. gefallens vnnd guettachtens ferner zuberichten die gelegenheit freundlich vormelden wollenn vnnd seindt e. g. angenehme wilferige dienste zuerzeigen willig. Datum zu Warnemunde vor Rostock den xvij. monatstagk maij anno etc. lxxv.

E. g. w.

Jacob Citzuitz.

Andreas Borcke.

(Bagpaa: To Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem edlenn gestrengen vnnd erenuesten herrn Magnus Guldensternn auff Sternholm etc., rittern vnnd konniglichem statthalternn auff Copenhagen etc., vnnserm gunstigenn herrn vnd freunde.

Pummerske sendebud.

531.

Warnemünde, 17. Maj 1565.

Steffen Loitz til Mogens Gyldenstjerne.

Han har i 8 Dage ventet paa god Vind sammen med de pommerske Gesandter og frygter for, at de ikke skal naa København før Mødets Slutning; han beder derfor Mogens Gyldenstjerne anmode de fornemste Rigsraader om at afvente Gesandternes Ankomst. Han minder om Brevet om Sejladsen paa Island.

¹⁾ *Deres Kreditiv var af 7. Maj 1565, deres Afsked (Rekreditiv) af 2. Juni 1565; se T. K. U. A. Pommern A II.*

Edler gestrenger vnd ernuester her stadthalter, euer g. seindt meinn freundtwillige diennste iderzeit zuuor. Insonders gonnstiger, lieber her vnd freundt, e. g. mach jch vnuermeldett nicht lassen, das jch vast bei acht tagenn alhir zu Wernemunde gelegen vnd vmmer vf einenn guden windt gewartett, aber wider verhoffendt vffgehalten. Versehe mich doch in kurtzem eines besseren, darmit jch woll vberkomme etc.

Es seindt auch alhir bei mir m. g. f. vnd hern vonn Pommern gesandten, nemblich Jacob Zitzwitz vnd Andreas Borcke, welchere werbungen von j. f. g. ann die koⁿ mttⁿ habenn vnd auch mit beschwer vff denn windtt wartenn. Vnd sintemall sich dann vnser ankommenn noch etwes erstrecken muhctt vnd also der reichstagk zu Copenhagen vor vnserm ankommenn geendiget werden, wolte jch dennoch allerhandt vrsach wegenn (die e. g. jch in meiner ankunfft woll berichten will) gar gerne, das diese gesandten inn beisein aller reichsrethe gehoret werden muhcten. Demnach wollen e. g. bei den vornehmesten reichs rethen die versehunge vnd beschaffunge haben, das dieselbigenn der gesandten ankunfft erwarten vnd, eher sie audientz gehabdt, nicht verrucken wollenn.

Nachdem e. g. jch auch vorlengst von wegen der schiffung in Islandt geschrieben, aber kein andtwort bekommen, bitt jch nochmaln, do etwen die schiffe ferdich, man wolle sie vonn dannen nicht absiegeln lassen, bis jch dar komme, den jch derwegen mit e. g. vnd den anderen noch allerlei zu reden etc. In diesem wollen sich e. g. nicht beschweren, vnd jch bin derselben iderzeit zw dienen willig. Datum Wernemunde denn 17. maij anno etc. im 1565ten.

E. g. w.

Steffann Loitz.

(Bagpaa: Rester af Seglet og Udskriften:)

Dem edlenn gestrengenn vnnd ernuestenn herrn Magnus Guldensternn vff Sternholm, ritternenn vnnd koniglichem stadthalterenn vff Copenhagen etc., meinem jnßonders gonnstigen hern vnnd freunde.

532.

Gedser, 25. Maj 1565.

Claus Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Om den svenske Flaades Angreb paa danske og lybske Skibe ved Neutief. Svenskernes formodede Planer mod Smaalandene. Han beder om at faa 100 Hageskytter til Falster. Svenskerne venter flere Skibe fra Riga eller Reval. Om Rostockernes Udrustning af Skibe. 4 polske Herrer er ankommet til Gedser paa Vej til Kongen.

Myn ganske venlige helsen nu och altid met Vor Here. Kere her Mogens Gylensterne, giffer ieg etter venligen til kende, ad ret nu fich ieg bud af Tykeland(!), thet som vist er, ad then suenske skiffzflode liger vden for Nydyb¹⁾ oc haffer ther tagen eller y land dreffen iij aff kongl. mat. eller di Lupskes skiff, oc ad iij aff kongl. mat. skiff skule same tid løben ynd for Gribzvold oc der tagen leyde. Oc sa er meg sent vist bud, ad dj Suenske acte ad gøre edt yndfald her vpo Smolanden, adj vile vel gøre oc tale met kongl. mat. po myne vegne, om hans kongl. mat. vilde sent edt hundrede hageskytter hid til Falster oc Gedzør; thi ieg formercker yngen wern aff dise fatige bynder, om noget aluorligh yndfald po komer. Ieg vil aff myn mact til holde them oc vere der hus, om noged po komer, som ieg pligtiger er, met Gudz hielp. Desligest venter dj Suenske flere skiff til them fran Righ eller Reffel, oc dj Rostocher haffer nu vdryst viij skiff, som liger po reyden, oc siges, ad same skiff skal til Bergen, huilked ieg icke tror, fordj ad di vel haffde vistet, ad dj Suenske

¹⁾ Se herom: H. D. Lind: *Fra Kong Frederik den Andens Tid*. S. 73—82.

skule kome oc tuyngte them til ad løbe ynd ad Suerige met them; thet er myn tro. Kere her Mogens, Gud almegettiste befaler ieg etter. Ex Gedsør then xxv. maius anno Christj mdlxv.

Claus Huitffelt.

Kere her Mogens, siden thette breff vor skrefften, kom hid iiij polske herer oc vile strax yligen til kong. mat., oc bleiff meg ett breif til skreffed, ad ieg strax yligen skule natt oc dag forskicke til etter met myn dreyng.

(Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welburdigh mand oc strenge rider her Mogens Gylensterne til Stiernholm, stadtholder po Køffenhagen, ganske venligen thil skreffed.

Anamet ten 27. maj 65.

533.

Paa Høgen, 28. Maj 1565.

Anonymt¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Den fremsendte Fetalje har Brevskriverne overladt Jens Holgersen Ulfs-land. Kongens Brev til Jens Kaas er det lykkedes at tilstille denne. Om Forholdene paa Slottet, som Jens Kaas kan holde 2—3 Uger. Forsøg paa at undsætte Elfsborg. Landhæren maa hjælpe, hvis Skibene skal kunne udrette noget. Jens Kaas trænger til Krudt og Bly.

¹⁾ *Da Brevet ikke er underskrevet og Seglene ikke bevaret, kan det ikke med Bestemthed afgøres, hvem Brevskriverne er. Da der imidlertid i Brevet kvitteres for Modtagelsen af et kgl. Miss. til Jens Kaas, hvormed der formentlig sigtes til det kgl. Miss. af 17. Maj 1565 (se K. Brb.), er det tænkeligt, at Brevskriverne er identiske med nogle eller alle Adressaterne til det ligeledes 17. Maj udfærdigede kgl. Miss., med hvilket nævnte Brev sendtes til Viderebesørgelse til den i Elfsborg indesluttede Jens Kaas, nemlig Timme Abildgaard, Knud Stensen, Kristen Juel og Kristen Skeel, af hvilke de tre sidstnævnte var udkommanderet med Flaaden til Elfsborgs Undsætning og den første, Timme Abildgaard, der var Evert Bilds Foged over Jemteland, ligeledes befandt sig ved Flaaden, som det ses af nævnte Miss., i hvilket han og Knud Stensen nævnes som Brevskrivere af et Brev til Kongen. Den Strimmel, paa hvilken Seglene har siddet, er saa stor, at der godt kan have siddet 4 Segl paa den.*

Vor wænlijgh hiilsen alltiidtt for sendtt met Wor Herre. Kyære her Monss, synderlliige gode wen, nest en wenlijgh thacksiielse for allt godtt, hues wy giærne for schylle welle etc., kiiære her Monss, giiffuer wy ether wenllygen tiill kiende, att vy vdj dagh, som var 28. may, feck ethers skryu. . . .¹⁾, lydendis, att y sender woss nogen fethalle her op. Kiiære her Monss, saa giiffuer wy ether wenlligen tiill kende, att then tiidtt, som wy skeckede the tyske kneckthe fra woss, saa anthuorde wy Je[nss] Hollgersen²⁾ allt then fethalle, som her op kom paa Duuen, och ther hoss aff Abraham och aff Høgen fick handtt effther thette jndtt luckthe register och nu aff thette skyb och effter thette register. Kiiære her Maanss, lader wy spiiße her øll och madtt effth[er] kong. ma^{te} atteckell, saa att met Guds help th[et] skall gaa rætt tiill. Sameledis, kyære her Monss, m[aa] y wyde, att wy feck myn herres breff tij[ll] Jenss Koss och ther hoss, att wy schulle giør[e] wortt bæste att fly hannem thet³⁾, kyære her M[onss], saa maa y wyde, att wy giorde wore booder och espinger vdt e[n]⁴⁾ natt, att the schulle giøre ther[ris] bæste att saue eller hughe woss the bome, sa[a] och att fly Jenss myn hærres breff. [Kyære her] Monss, saa maa y wyde, att om dag[en till]fooren, før wy sende bodenn aff., løff wy met vore skyb hartt jndtt vnder schanberne och fore bomen; ther hollt wy met thønem, som skall synes paa skyb och folck, och som Ienss Koss och alle the paa Elsborge skall bærrer wyndisbørdtt om, saa paa thet siiste wy maathe lade værpe woss vdt y gæn. Then natt ther nest effter kom wore boode tiill bommen, saa wor ther slegh en skyuden, megett wydere endtt y skulle tro; saa kunde ycke boden kome tiill bage y gæn, men the

¹⁾ *Brevet er beskadiget baade i Yderkanterne og i Midterfolden.*

²⁾ *Jens Holgersen Ulfstand paa Baahus.*

³⁾ *Kgl. Missiver af 17. Maj; se K. Brb.*

⁴⁾ *Hul i Papiret.*

mothe profass jndtt fore slothett och førde myn hæris breff fræm met stortt buller, som wæll spørges skall aff andrre endtt aff woss. Om anden dagen kom en aff wore bode vdt y gæn, som wore iij mandtt y, och sagde woss beskeden saa lydendes, att Jenss Koss er wæll tiill pass och mæste parthen aff folckett, dogh ther er døtt manghe aff schiuerbugh, och sagd, att handtt endtt nu wylle holle slothett xiiij dagh eller iij vger, thet længste hannem muue-lygtt er. Kyære her Monss, the tiinder maa y schryue kong. may^t tiill for west, och tiill eth thægen sender wy ether nogett aff thet folck, som y same skærmøbe wore, som bleff skott jldtt y thers kordt(?) sæck. Och skede thette then 25. och 26. dagh mayy. Kyære her Maanss, saa giiffuer wy æther wenllygen tiill kende, [at]t wy alle samthlygen welle ladett ij skyb løbedtt bommen, huadtt hælle the haffde komet y gænnem [eller] icke, som wore Mallmøs Falck och Sortt Nar. ere och war thet woss wmuuelygtt, att wy kunde faa nogen, som wylle følle theris høuids mandtt, enthen skyperne eller styrre mendtt, och løff en aff wore bæste styrremendtt hen for thend sagh etc. Kiiære her Monss, nu ere wore boode inde for slothet, och hauer the giiorrt ij eller iij skær[møbe] met thønnem siiden och hues bode som vy han. . . . y gæn hafftt, hauer wæret mætt; saa wedtt [vy] ycke, om the hauer faatt nogen hen aff eller huadtt schade the hauer faatt. Kiiære her [Monss], som y och schryuer, att thers bode kunde blyu. lagtt, saa giiffuer wy ether wenlliigen tiill ke[nde], [att] wy kandtt jnghe boode for næmme, som the ha. . . . nogen vdt gangh met theris boder, jackther och lygher her wedtt bommene och block husett fast. . . . , att ther som ycke komer hellp tiill lands, tha [kunne] wy met schyuene jnthet vydere vdt rætthe vden her och genne thønnem jnde, saa att the yck[e] kome vdt, som Jenss Kooss well skall bestaa, [naar] then dagh komer met Guds hellp. Sameledis, kyær[e her] Monss,

gaff Jenss Koss tiill kiiænde, att the[r well] snartt giøriss
krudtt och lodtt behoff tiill Kiiære her Monss, y
bethæncker nu well se[llf], huadtt raadtt [her] er tiill, att
handtt kan [blyue] vndtt sætt; hues woss er muuelygtt att
. af bræck, schall inthet for sømes for wor
Her met welle wy haue ether Gud etc. Aff
Høgen 28. may 1565.

Kyære her Maanss, sen Hollgerßen hauer
schreuit effth kom met Jenss Boie saa well
he nogen aff theße andre skyb y then st
forholle hannem then, for aarsag skyl fynderne for-
stærcker thønnem huer dagh etc.

(*Bagpaa: Udskriften*¹⁾ og *Mogens Gyldenstjernes Paaskrift*.)

Erlliiger och welbyrdiger mandtt och strenge reder her
Monss Gyllenstjerne tiill Stjærnhollm, kongelijge matt^{te}
statt holler tiill Kyøuenhaffn slott, wor synderlliige gode
ven, wenlliigen tiill schreffuet 31 majj.

Anamet ten anden dag juny.

534.

Halmstad. 29. Maj 1565.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gylden-
stjerne.*

*Han har ikke tænkt paa selv at forlade Hæren, men har bedt om at
komme paa Flaaden som mange andre. Han har ingen Vogn, har mistet
en Vognhest og byttet en anden Hest bort for et Harnisk, men kan ikke købe
nogen anden Hest. Beder om Fetalje og Penge, da han er ilde stedt og
har maattet laane. Han kan daarlig undvære sin Smed. Harnisket har
han sendt til Lasse. Han beder om at faa en Hest.*

Sønlig helsen nu oc altid forsentt med Gud, Vor Herre.
Kere fader, tacker ieg eder gott(!), som y mig altid giort

¹⁾ *En Strimmel af Papiret, hvorpaa Seglene formentlig har siddet, er
klippet af.*

oc beuist haffuer, huilkett i skulle altid finne mig for eders lydactige barn. Kere fader, ieg fangett eders skriffuelse oc haffuer vel forstandet, att horre lunde y haffuer hollt mig [i] lere oc haffuer vogett møgett paa meg, huilkett ieg kand aldrig fuldtacke eder; men den alsom mectiste Gud vnnett mig att kunde vere eder saa tienst actig for alle mine dage, saa gernne som ieg skall veritt oc aldrig enten tencke eller gøre nogett, vden huad som y ville haffue giortt. Kere fader, som ieg oc forstor aff eders skriffuelse, att ieg vill giffue mig fraa for vden loff, eller att ieg skulle tacke mig selffa, dett for biude mig Gud, att ieg skulle nogen tid tenckett, men jeg haffuer ydmygeligen begerett¹⁾ aff eder, att y haffde vellett veritt mig behielpelig, att ieg haffde motte kommett til skiffs; har(!) haffuer mange herremend kommett fraa fannen oc til skiffs²⁾, som er Knud Reuenloff oc Hertuick Høken oc Anners Friis oc end da fler. Ieg haffuer for ingen anden skyld begeredett, annett end ieg kand her intett komme aff sted med mintt tingest, fordi ieg haffuer icke hafftt vogen y lang tid, oc haffuer ieg mist den enne vogenhest oc to vnder sael nu, end paa dette tog oc end, som var forderuet, som ieg gaff for ett gott harnisk, som Biorn Annersen vell haffuer sett. Skulle ieg nu tage ful besolning paa sex geryste heste, da vare dett icke møgett bere, end ieg stalle dem, end dog vi faar icke mange; men ieg haffuer giffuett mind rittmesterett till kende, hand siger mig att skulle fylle med de heste, ieg har; men krigs brug errett, att ingen den treie monett er att ende, da bør mig att haffue mitt tal fullt, som ieg er munstrett med. Kere fader, men dett icke eders vilge, att ieg maa komme her fraa, da vill ieg

¹⁾ 12. Maj 1565, se ovfr. Nr. 527.

²⁾ Ved kgl. Miss. af 6. Febr. 1565 beordredes 30 Adelsmænd til at gøre Tjeneste paa Flaaden efter Hertuf Trolles nærmere Bestemmelse i Stedct for at møde med Heste og Rustning; blandt disse nævnes iøvrigt ogsaa Henrik Gyldenstjerne; se K. Brb.

gerne bliffue her; men ieg kand icke formaett att køffue heste igen; med de, ieg har, vill ieg lade mig bruge, som ieg har giortt til foren. Naar de kunde icke gaa mere, da noges mig til att gaa med. Kere fader, der for er min ydmyge bøn til eder, at y haffde villett giortt saa vell oc hiolpett mig med hues y kunde afflade met fettalig oc penninge oc sentt migett hid till Halmsted. Haffde icke Hans Holk veritt, da haffde ieg intett hafftt att terre; hand haffuer lontt mig en hal tynne kokød oc en hall tynne sild oc fire sier flex oc tredieu daler y kilpping(!); haffde ieg icke faaett dett, da haffdett gaaett mig ille, oc gaar dett fast paa grunne med mig. Vden y ville hielpe meg, da ved ieg meg ingen raad, men aldrig skulle y finne mig anderlunden end for eders lydactige barn. Haffuer oc Knud Jude¹⁾ lontt meg tre sier flesk oc en too eller tre tynner haffre. Kere fader, som y skriffuer mig til om mind smid, saa maa y vide, att ieg kunde ille ombere, men ieg skall vere her, vden ieg haffde en annen igen; men vill y jo haffuen, da skall hand vell kome til eder. Oc som y skriffuer att ville vide, huad ieg gøre aff mitt harnisk, dett haffuer ieg sentt heen til Lasse med dett skiff, som skulle hente den ved; faar ieg folk eller heste igen, da kand ieg altid vell faaett. Kere fader, hermed vil ieg haffue eder den alsommectiste Gud befalendis med altt dett, y vel uill. Skriffuett y Halmsted den 29. maii 65.

Henrick Gyllenstiern.

Kere fader, lader ieg nu gøre mig end vogen her, bedendis eder gerne ommett, att y haffde ville hiolpett mig med end hest der til, thi ieg self(!) end god sterck hest.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till mind kere fader her Mons Gyllenstiern til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

¹⁾ *Knud Jensen Maaneskjold med Titnavnet: Jude, Landsdommer i Sønder Halland.*

535.

Paa Admiralskibet Jægermesteren, 30. Maj 1565.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han udtaler Haabet om Sejr over Fjenden. Han har tilskrevet Broderen Børge om Forstærkning af Mandskab til Flaaden.

Trykt: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 122.

536.

Varberg, 31. Maj 1565.

Hans Holck til Mogens Gyldenstjerne.

Varberg maa forsynes med Proviant, da Almuen i Lenet er fuldstændig forarmet og ikke kan yde Landgilde, hvorfor han indtrængende beder om Hjælp. Om Elfsborgs Belejring. Baahus er endnu ubelagt, men Elfsborg maa snarest undsættes.

Venliigh hiilßenn nu och altid forßenth met Wor Herre. Kiere her Mogenns, besynderliigh gode wenn, tacker jeg ether wenligen och gerne for allt gott, y miig altid giorth och beuiisth haffuer, huilckitt jeg altid gerne will findis weluilliigen til att forthiene och forskylle met ether met hues gode y min formuge were kanndt. Kiere her Moghens, kandt yegh yche schryffue ether til, huor storligen dett er fornøden, att detthe kon. mt^s huss Warbergh bliffuer detthe aar forsørgitt met prouianth, thy y kandt yche thro den store armodt, her er blanth almugen her wdj lenitt, saa slett ere denum fraa røffuitt allt, huadt dy haffde, saa dy for ingen dell kandt fyllisth giøre met nogitt aff deris land gille att wdgifue, som de aarligen pleyde att giøre. Saa haffuer yeg nu tilscreffuitt kon. mt^s renthmesthere aldt widere leyligheden der om och beffaldt denne breffuißere att skulle ether ydermere der om mundtligen berethe, endt yeg ether nu tilschryffuer; thy wille yeg gantz wenligen haffue ether ombeditt, att y wille were behielpeligen, att ther wdj motthe betenckis dy besthe middel och raadt och hiidt maa forskickis prouianth, som slottitt kandt met

wnderholdis, effther som y self wyde, att kon. mt^t och rigitt er mact paa liggendis. Och y wille haffue mig wforthenckt, at yeg der om bemøyer ether met min schryffuelße, thy dett er fornøden, att jeg maa dett til kiende giffue. For nye thydinge att giffue ether til kiende, daa bekom jeg y goer mitt wisse budt fra kon. mts. skib, som ligger for Elffsborgh, daa er slottitt endt hordeligen belagdt som til forne, och skibbene ligger wden for dy bhome, som er slagen offuer elffuen, och kandt intett kome hanum til nogen hielp. Och er Baaehuss dette gange endtnu wbelagdt; thy same mitt budt syger for wisth, att Jens Holgierßenn¹⁾ wor self wde paa skibene och wdtog syg nogitt folch, som handt wille haffue indt met sig paa slottitt; thy wor dett sthorlige fornøden, att kon. mts. krygisfolch met førsthen wille røche op och Elffsborgh komme til wndsettningh. Kiere her Mogens, er her intet synderligt anditt paa denne tiidt att schryffue ether till. Wdj hues made jeg widt ether til wilge och thienisth kandt were, will jeg altidt gantz gerne der til findis willigen, och will her met haffue ether nu och altiidt Gudt almec-tiste befalindis. Lader Margrett²⁾ syge ether mange m gode netther. Aff Wardberg slott den 31. maij aar 1565.

Hanns Holch.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlliigh welbyrdiige manndt och sthrenge rydder her Magnus Gyldenstiernn till Sthierneholm, konng^e mt^s shatt-holder, min besynnderliigh gode wenn, gantzs wennliigen till schreffuitt.

Anamet fra Hans Holck.

¹⁾ *Jens Holgersen Ulfstand paa Baahus.*

²⁾ *Hans Hustru Margrethe Nielsdatter Rotfeld.*

537.

Paa Admiralskibet Jægermesteren, 1. Juni 1565.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Provantering i Helsingør eller Helsingborg af de til Norge sendte Skibe ved deres Tilbagekomst, saa at de kan støde til Flaaden under Bornholm.

Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Scryffuer om dij skyb i Norig. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 123.

538.

Paa Admiralskibet Jægermesteren, 1. Juni 1565.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Holger Rosenkrantz har meddelt ham, at Elfsborg skal være undsat af Danskerne. Han er nu gaaet til Søs. Mogens Gyldenstjernes Søn Henrik har anmodet om at komme med paa Flaaden, hvori Brevskriveren gerne vil føje ham, hvis Mogens Gyldenstjerne ønsker det.

Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, Nr. 124.

539.

Amsterdam, 3. Juni 1565.

Adolf van Brouwyler til Mogens Gyldenstjerne.

Han haaber, at Mogens Gyldenstjerne har faaet hans Breve, og haaber snart selv at kunne komme. Han sender 7000 Pd. Krudt, opgiver Betingelserne for Betalingen heraf og beder Mogens Gyldenstjerne behandle Købmændene godt, da de kan gøre Kongen store Tjenester og han ellers er en ødelagt Mand.

Strenger erentfester hoichweiser h. stalthalder(!). E. st. sein mein gant(!) willich deinst ieder zeitt zuuor. Jch zweiffelen nicht, e. st. werden meyn oft schribenn¹⁾ bekommenn habenn, auch etlich polfer zampt andere kreichs roustuck, ann. e. st. gesant habenn, daerbeneben per einen

¹⁾ Af 14. Maj 1565, se ovfr. Nr. 528 og 529.

geweissenn burger jhnn Loubich einen breiff vom prynssen Orange, mir von e.(!) g. vberantwort an de kont^t may^t belangende, zweiffelen nichtt, e. st. nu zer zeitt bekommen haben, zampt meyn schriben vnd vnscholt, nicht kommen kunt. Jch höffenn nu jhnn kortzem bey e. st. zuseinn, deweile ed eyn wenich besser mit mir jss, dem Hern loff vnnd danck. Zem ander haben jch auch nu mitt der haest heir so fill aussgerichtt, mir mougelich gewest jss zu wege zu brengen, vnd sickenn¹⁾ abermaell e. st. per brenger disses breiff 7000 pontt polfers, so zu kleinnen vnd groissenn geschudtz deinlich, wilchs jch sunderlich von meinenn g. f. vnd bewanten, wonnende binnen Amsterdam, bekommen habenn, de jhre may^t mitt allem gouden geneiget sint zu wilfarenn, vnd auff sulche condition, de ich von wegenn kont^t may^t meinem genedigsten herren jn zugesacht habenn, nemlich auff sulche condition: So balde das polfer mit leiff daer jss, so sall man sey bezalenn mitt barem gelde ader malss ader ander waer, daer ganckbar vnd von denn kouffleudenn ader ander zu bekommen jss, jhnn dem priess²⁾ polfer daer gheiltt(!) vnd bey anderen zu bekommen jss. Jmfall aber jhre may^t sey willenn mit eynem scheiff mit salss geladenn passerenn lüssenn nach Rey³⁾ ader, so nicht mougelich, nach Dansich, so willen sey jhre may^t datt polfer lassenn jhnn dem kauff, ed heir jmlande jngekoftt kost, wie mir dan bewoist vnd sey auch anders nichtt sagenn enn werden. Von dissen beiden contractenn mougen e. st. jnverhelffenn eyn bekommen vnd nicht auff gehalten werdenn, sunder jhre bezalinge zu danck bekommen, dann wass sey gedaen habenn, haben sey auff meyn anbringen vnd jhre may^t gunst zu bekommen gedhaenn vnd groisse aenture gestanden, auss dem lande brachtt haben. H. h. statt-

¹⁾ Schicken.

²⁾ Orig. har i med overskrevet e; det gengives her ved ie.

³⁾ Riga.

halder, e. st. maichen de goude leude zu fridden gestaltt werdenn, wilchs jhnn anderen groissenn geschefften jhre may^t dienen kunnen vnd forderlich sein, wie jch dann weiders e. st. von allen gelegenheitt verzellen will, mitt leiff daer kommen. Jmfall aber, daer Godt fur sein moste, auss blebe, deweile mir all sterffelich syntt ader eyn anstouss krigenn, nichtt reissenn enn kann, so thout e. st. bey jhnn, wie sich sulchs geburd^t; dan was sey gedhaenn haben, jss durch meyn bedenn vnd anbrengenn kommen. Zweiffelen auch nichtt, deweile sey meyn commission von kont^t may^t gesein habenn, jnn werde gelaubenn gehalten; jmfall nichtt, so were jch eyn verdorben man. Haben leiders schaden genoich geleden, vnnd jmfall mir nu von jhre may^t nicht jhnn anderen dingen recompenseirt en wirdt, deweile jch fill geldes vnd arbeit heir furgewant habenn jhnn allen dingen, we dan annoitt zu schribenn, sonder montlich alle gelegenheit e. st. vnd kont^t may^t meyn genedigster h. von mir vernummen werden vnd worhafftige zeidunck. Heirmit will ich mich zu e. st. recommandeirt vnd befolenn haben. Per me mitt haest jhnn Amsterdam adj denn 3. junij anno 1565.

E. st. w. d.

Adolff von Brouwyler.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem strengenn edelen vnd hoichweissenn herrn her Mangnus Guldensterne, kont^t may^t zu Denmarcken rath vnd stathalder zu Copenhagenn, meinem vilgunstigen h. vnd f., zu eigenn handenn.

Anamet ten 12. dag iunij.

Broweyller¹⁾.

¹⁾ Dette Ord er skrevet med Blyant, sikkert af Mogens Gyldenstjerne selv.

540.

Frederiksborg, 6. Juni 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Marcus Hess's Begæring om Svovl.

T. o. a. L. 8, 302 b. K. — Tr.: K. Brb.

541.

København, 7. Juni 1565.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han besvarer Forespørgslen om, hvorvidt Kongen kan overlade Marcus Hess en Del Svovl fra Island for Sonden, bekræftende.

Stormechtigste, høgbarne furste, allir naadigste herre och konningk, nesth mynn ganntz willige plichtige tro thienniste etc. werdis ethers konng. mat. naadigsth att wiide, thett ieg wdj ald wnnderdannighed ethers mats. schriiffuelse¹⁾ annammitt haffuir, inndehollenndis om att ethers ko. m. haffuir naadigsth wndtt och tiillaadt, att Marchus Hess maa fannge sex lestir swoffuill wdj hans betalinn, som ther er frann Islandt for synndenn wdførtt, och ethers konng. m. er begierinndis att wilde wiide, om thett er emod thennd forskriiffning, ethers mat. Steffenn Leutz giffuitt haffuir. Allir naadigste herre, ieg wed well wiisth, att Steffenn Leutz haffuir jnnthit mett thett swoffuell synndenn paa Islandt att bestiille, huilkitt ieg haffuir oc talitt mett Hans Nielsenn²⁾ om, ther om forfaaritt leilighedenn, saa att thett komir jnnthit weed thett, som Steffenn Leutz haffuir, thij att thett, som hanum er forskreffuitt paa Islandt, er for nordenn, och thette er for synndnen, saa att eders ko. m. kanndt well mett gode lempe wnde Marchus Hess same sex lesthir swoffuill.

¹⁾ Af 6. Juni, se ovfr. Nr. 540.

²⁾ Kongens Købmand, som handlede paa Island, Borger i København.

Och Knudt schriffuir¹⁾ haffuir thennd suoffuill wdj sin befalningh. Hanndt thaler well mett eders ko. m. selffue om kiiøbitt etc. Huilkitt ieg icke kunde forlaade att haffue ethers mat. till kiennde giffuitt, och ieg altidt mett mynn willige tro tiennisthe will finndis redebonn oc wspartt, som ieg plichtig er. Thett kiennde Gudt alm^{te}, thennd ieg ethers kon. mts. høgmechtighedt mett liiff och siell wdj ett løcksaligtt lanng warindis regemennthe will befalitt haffue. Datum Kiøphnehaffnns slott thennd 7. dag iunij anno 65.

Ethers naadis konng. mats.

wnderdannige tro thienner
Magnnus Gyldennsthiern
till Stiernehholm ritther.

Ikke egenh. Orig. med Spor af Seglet og Udskriften i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

542.

[København], 7. Juni 1565.

Mogens Gyldenstjerne til Herluf Trolle.

Han tilraader Herluf Trolle at gaa i Land for at blive helbredet. Han har ikke kunnet faa Brev afsted til Adressaten før. Han sender et Brev om Begivenhederne ved Elfsborg. Om Krigsfolket til Lands vides intet. Beder ham tage Henrik Gyldenstjerne med i Land, saa at de begge kan blive behandlet af Herluf Trolles Feltskær.

Orig., egenh. (undt. Udskriften). med Segl i Herluf Trolles og Birgitte Gøjes Priv. Ark. i R. A. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe, I, Nr. 126.

543.

Helsingør, 7. Juni 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Mogens Gyldenstjernes Forespørgsel om Sejladsen gennem Sundet meddeler han et Brev fra Hans Skovgaard om, at Saltskibe ikke maa

¹⁾ Knud Pedersen, Slotsskriver paa Københavns Slot.

gaa gennem Sundet. Om Orlogsskibene har han intet hørt. En Bojert med Brød er afsejlet. Rygter om svenske Skibe. Han har købt Vin til Herluf Trolle.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gode wen, ær ethers schriiffuelse meg till haande kommen, jnneholdendis, jeg wille forfare kong^e matts. naadigiste wilgie om seglatzen, oc saa att ether ær berett, att thet ær frijtt for alle att seyle, huortt mand will, oc paa thet att bestellingen kand wære ens hooss ether oc oss att ther effther wiide seg att rette, kiere her Mogens, saa schreff ieg j gaard Hans Schouffgaard till om samme ærinde, oc effther mitt breff kom aff sted, fick ieg Hans Schouffgaardz breff met eygen haand saa lydendis, som efftherfølgier:

Kon. matts. wilgie oc befalning ær, att end dog then Sundslutning ær egen opgiiffuett, will kong^e matt., attj ingen salttschiibe schulle lade passere egenom¹⁾, ey anseendis, huem ether ther om tillschriiffuer, wden j faa kong^e matts. eygen schriiffttlig befalning etc.

Men paa mitt breff, ieg j gaard sende till Hans Schouffgaard, haffuer ieg engen suar end nu bekommet, ey heller engen befalnings breffue annamet, att then Sund sluttning ær opgiiffuett. Jeg formoder j jaffthen giensuar; hues thet formelder, will ieg lade ether wiide.

Item om waare orloegs schiib haffuer engen besked hørtt, siiden ieg senist schreff ether till; ieg troer Gudtt saa well, att wij fange gode tijender met hans n. hielp.

Her ær icke mōghet brødt paa toldboden, som naaghet wærtt ær. Then boyertt toeg en stoer haab indtt. Om thæ suensche schiib, som mentis att wære løben egenom Beltt, haffuer ieg spurtt thisse schippers, som komme aff Westersøen, om thæ haffue fornømett naaghet till; siige thæ ney. Her kommer huer dag schiib ind; Gudtt kand giffue bedre tijender att høre, huilchen ieg will ether haffue

¹⁾ *Jufr. herom kgl. Miss. af 2. Maj 1565 til Henrik Mogensen Rosenvinge.*

befallett, oc tilbiuder myn willige tieneste. Ex Helsingiør
then 7. iunij 65.

Henrick Moenssen.

Ieg haffuer tinghet ij st^e wyn till Herloff aff en kiøb-
mand aff Deunter oc will schriffue Børgie¹⁾ till ald be-
sked ther om met samme kiøbmand.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gylden-
stiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadttholder
paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc gode wenn.

544.

Mickedal, 7. Juni 1565.

*Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gylden-
stjerne.*

*Om Klaus Akselsen Rosenkrantz's Død og det af ham til Fordel for
Brevskriverne og Mogens Gyldenstjerne udstedte Brev. De er ankommet
til Mickedal og skal derfra videre til Varberg og Elfsborg. De beder om
Proviand og Penge, spørger til Fredsudsigterne og beder om at faa nogle
Enspændere sendt derop.*

Vor venlig helsenn nu oc altid forssendtt mett Vor
Herre. Kære her Maaens, frænde oc synderlig gode venn,
nest en venlig thacksielsse for alt got, som i oss altid
giort oc beuist haffue, hues vy aff vor ringe mackt velle
findis gansske god vellig at for skylle met alt, hues vij
kand giøre, i kand haffue got aff etc., giffuendis eder
venlig at vede, thet vij vdj gaar har bekomed eders
skriffuelsse, vdj huelken j giffuer til kenne, at Gud alsom
mettiste haffuer nu kalled aff thenne for gængelig værden
Axssel Claussen²⁾ søn Claues³⁾, som var hos eder. Then
gode Gud vær ham naadig oc barmhjertig oc vnne ham

¹⁾ *Herluf Trolles Broder Børge Trolle.*

²⁾ *Aksel Klausen Rosenkrantz, † 1564.*

³⁾ *Klaus Akselsen Rosenkrantz døde mellem 1. og 7. Juni.*

oc vos alle en gladelig opstandelsse etc. Kære her Maaens, som j vider giffue til kenne vdj same eders skriffuelsse, atj tit haffuer paa mint oss, nu vi var til stæde hos konn. mat^t, at vi skulle haffue thalt hans mat^t til om en stad-fæstelsse paa thet breff, som vy har aff Clues Rossenkrans¹⁾, saa tror vij, at thet kand en en føge ting hindre, thi thet, som mand kand haffue naagen hielp der aff, kand mand thet en vel met thiden bekomme. Vi haffue til skreffued Byrre Trolle der om til; om eder syntes, at hand skulle thalle konn. mat^t til ter om, atj tha ville thalle met Børre; thi vy har intted skreffued anned, en hand skal vider faa albesked hos eder, oc begærre, at hand der vdj vel giøre, som vij ham til tror, oc vede vij icke anned, en Børre er en aff ti, ther har beseglt same breff met. Kære her Maaens, som vdj(!) vider vdj same eders skriffuelsse er begærendis, at vij ville met thet førssthe skriffue eder til, om vij met eder vel staa paa thet breff, som salig Claues Rossenkrans eder oc vos giffued haffuer, hues vij vest velle staa met eder der vdj oc lide, huad dom oc ret oss ther om giffue vel, oc bethaker eder gærne, at i velle haffue oss met eder ther vdj, vij velle oc gaa oc staa met eder vdj same sag, saa vit oss aller mest mueligt er, oc ter som thet komer til naaged at vdlæge, velle vij oc staa vor anpart ther vdj. Alt hues oss bør at giør, vel vij findis vellig til at giørre, bedendis eder gærne, atj velle nu thencke thet beste raad her vdj, at ter icke nu skulle kome folck oc faa thet fran oss; thi vij har ingen tuil, at ther bliffuer iu vel thenn, der staa effther, oc ter som ther begyntes naagen thalle der aapaa, tha kunne i haffue paa skud paa oss, effter ti vij erre nu vdj konn. mat^t oc rigens for fal, om j kunne haffue naagen hielp der aff, til Gud vel, vij kan kome

¹⁾ *Han havde indsat Mogens Gyldenstjerne og Brevskriverne Peder Bille, Sten Rosensparre og disses Hustruer til sine Arvinger.*

eder til ors; oc i ville nu betencke thet beste her vdj oc rame eders oc vor gaffn her vdj, hues mueligt er, oc skriffue oss et or til vdj genn met thet første, hor thet seg begiffue vel her met etc. Kære her Maaens, vi kom her ved Halmstæd til Mygedal¹⁾ nu i mandages oc har nu siden leged her oc for ordned vor tug oc anned, hues vi haffue haft at bestelle, saa vi atte nu vdj morgen met Guds hielp her fra oc saa at Varbiærre oc siden at Elsborre, thet først mueligt er, bedendis eder gærne, atj ville furdre, at her maa for skeckes op pruuianne oc penninge, som vij sest skreff eder til om, oc er her saare ringe haffre, at ther met thet første motte for skeckes her op thenn meste haffre, mand kunne aff stæd kome etc. Kære her Maaens, i ville stæsse skriffue oss til, huad gode tinne for honne komer; Gud vnne vos at motte become naagen, som gode var. I ville oc vel giøre oc skriffue vos til, om ti pumerske oc paalske sænne bud er bort dragen, om ter er naagen god for trøstning om fred. Gud vnne vos en gode fred for sin euige godhed. I skal stæsse become vor skriffuelsse, naar oss stædes bud ner; oc hues vi kand giøre, i kand haffue gott aff, giør vij altid gærne. Her met eder Gud alsommettiste beffalindis. Aff Nygedal(!) ved Halmstæd thenn vij. dag junij anno domini mdlxv.

Peder Bjllde meth egen hand.

Sthenn Rossenspare thil Skarolt
met egen hond.

Kere her Maaens, bedendis eder, atj ville være oss behielpelig, at her motte for skeckes op til oss en iij eller iij en spæder(!), thi vi haffue slæt ingen her, som vi kand for skecke.

¹⁾ Nu: *Mickedala, Vapnö S., Halmstad H.*

(*Bagpaa: Spor af to Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlige och wellbyurdiige mannd her Monns Gyldennstjerne tyll Styernnhollum riider, konng. mats. stadth holdder paa Kyøffuinnghaffn, wor kyerre frennde och sønnderlige guode wenn, wennligh till schreffuit.

Claus Rossencrantz.

Tr.: A. Helse: Familien Rosenkrantz's Hist. II. I., Dipl. S. 288.

545.

Skovgaard, 8. Juni 1565.

Kirsten Nielsdatter Rotfeld Erik Lykkes til Mogens Gyldenstjerne.

Om hendes „Moder“ Fru Kirstens Død og Begravelse. Hun tilbyder at tage Mogens Gyldenstjernes Datter Else til sig og beder ham tage sig af hendes Ægtefælle, der skulde have været ombord paa et af de Orlogsskibe, der er brændt. Fru Kirstens Begravelse vil blive afholdt snarest.

Minn ganndtsche wennligh helßenn nu och altiidt forsend med Wor Herre. Kierre her Mogenns, kierre frennde och besynnderlig gode wenn, betacker jeg eder ganndtsche giernne for all ere och gott, somm y meg altiidt giortt och beuist haffuer, och besynnderlig wdj sommer, jeg waar wdi Kiøbnehaffnn, for all thenn ere och gode, y meg tha beuiste, huilke y schall alle dy dage, jeg leffuer, finnde meg ganndtsche goduillig till dett ad forskylle wdi alle dy maade, jeg weedt eder till willge eller gode kannd werre, aff min rinnge formoue. Kierre her Mogenns, kierre frennde, somm y schriffuer meg till, adt wy haffuer schreffuedt eder till, ad denn almegtiste Gud haffuer kallit minn salige moder fru Kierstenn¹⁾ aff denne forgenngelige

¹⁾ *Der menes hermed Fru Kirsten Friis Jepsdatter († 16/6 1565), Enke efter Gabriel Gyldenstjerne. Det kan ikke ses, hvorfor hun kalder den afdøde for sin Moder, da Kirsten Friis's Moder Helwig Høeg Nielsdatter Jep Friis's var Søster til Anne Høeg Nielsdatter Niels Rotfelds, som var*

werdenn och till dett euige riige, Gud giffue hinnde enn gledelige opstandelße med alle chrestenne selle och wunde hinnder saa well y dett euige riige, somm hun wntte eder och min hosbund, eders barnn och megh y denne werdenn och alle the, der will haffue gott aff hinnder, kierre frennde, somm y schriffuer meg till omm hinndis begraffuelße, ad jeg schulle tilhielpo och bestille, adt dett kunde gaa skickelig och well till, saa tacker jeg eder saa ganndtsche giernne ther for. Gud schall were mitt winnde ther till, ad jeg schall giøre saa megitt der wdj, somm jeg hinnde pligtige er, for hun haffuer well leffnidt saa megidt epther seg, ad hunn bør adt haffue enn erlig begraffuelße. Kierre frennde, somm y schriffuer megh till och er begierrinndis, adt eders dater Elße motte nogen tidlang bliffue hoess meg, somm minn gode salige moder tilfornne waar begierrinndis aff eder, ad hunn epther hinndis dødt motte bliffue hoes meg och jeg ochsaa loffuid hinnder dett, før Gud kallidt hinnder, ad jeg wille gierne tage hinnder till meg, omm thett waar eders willie, saa will jeg giernne tage hinnder till meg epther eders begierrinng, saa lenge somm dett er eders wilie, och till jeg fonnggher wiider buid och schriffuelße fraa eder, och giøre hinnder y allt saa hullelige, somm hun haffde liggett wnder hiertte med meg, waar dett aldrig for dett blod, wy haffue tilsammenn, for dett hiertte, jeg weid, minn gode salige moder haffde till hinnde. Kierre frennde, beder jeg saa ganndtsche giernne, ad y wille nu giøre y allt med Eryck, som jeg troffuer eder till; for jeg haffuer spurtt, ad dett skib¹⁾ er opbrenndt, somm hannd schulle haffue werredt

Moder til Brevskriveren Fru Kirsten Rotfeld Erik Lykkes. De to Fruer Kirsten var saaledes Søskendebørn. Se iøvrigt herom Brevene fra Else Gyldenstjerne af [2. Aug.] og af [15. Aug.?] ndfr. Nr. 565 og 568.

¹⁾ *Erik Lykke skulde have været med paa et af de Skibe, som blev sat paa Grund paa den pommerske Kyst og opbrændt, da Admiralen Peder Hvitfeldt trak sig tilbage for den overlegne svenske Flaade. Se herom: H. D. Lind: Fra Kong Frederik den Andens Tid, S. 78—82.*

paa. Kierre frennde, jeg will nu icke lenngher bemøde eder medt denne minn ringe sriffuelße(!). Der jeg nogenn tidt kand gjøre, der eder kiertt er, schall y alle minne dage finde meg ther till ganndtsche goduillig. Jeg will nu och altiidt haffue eder Gudt almegettiste beffallit. Ex Skoffgaardt fredag nest for pinngisdag aar etc. mdlxv.

Kierstinne
Nielsdother
Erich Lykkes.

Kierre frennde, somm y schriffuer, att hinndis begraffuelße skulle were nu paa onnsdag først kommenndis, saa giffuer jeg eder ganndtsche wennligen adt wiide, ad thet bliffuer for kortt till denn dag, thi budit komm icke hiidt før y gardt; thi mannd foer icke nu saa snartt wdschreffuenn breffuenn, ad dy kand bliffue forskickid jnnddenn denn dag; menn dett schall dog skie med thet snariste, wy kand faa breffuenn schreffuidt och forskickidt till. Gud bode woss dett, ad wy icke kand nu faa eder her och flere aff wore gode wenner, somm wille giernne were der hoess och kunde bestille dett bedre ennd wy fattige bedreffuidde quinndefolck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige och welbiurdige manndt och strenge riider her Mogenns Gyldenstiernn till Stiernnholm, konng. matts. statzholder paa Kiøbnehaffnn slott, min kierre frennde och besynnderlige gode wenn, ganndtsche wenligen tilschreffuidt.

Fru Kerstynne Erick Liickes.

546.

Harridstevogaard, 9. Juni 1565.

Jørgen Svøve til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan paa Grund af Sygdom ikke efterkomme Kongens Befaling om at begive sig til Hæren som Proviantmester, forsvarer sig mod Bagvaskelse og beder om Oplysning om, hvor han skal møde, naar han bliver rask.

Mynn ganskee weluilliighe thienisthe och ydmøgheliighe kierliighe helßenn nu och altiit edher, kiere her Mangnus Gyldennstiernn, tiill schreffuit mett Wor Herre. Kiere her Mangnus, betacker ieg edher ganskee kierliigheen och giernne for møghenn ehre och godhe, som y megh altiit wdj manghe maade giordt och beuist haffuer, hwiilcket Gudt almechtiigiste skaall wiidet, adt ther som thet noghenn tiidt y mynne daghe kwnnde bliiffue y myn ringhe magt och formaa thet met edher eller edhers jgenn adt forskylle, skullee y finde meg ther saae gudtwilliighen tiill som noghenn thenn wenn, y haffuer. Kiere her Mangnus, giiffuer iegh edher ganske wenligen tiill kiennde, adt ieg noghenn tiidt forleedhenn fick kongelige matt^s breff, adt ieg skulle draaghe op och giiffue megh henn tiill hanns nades kriiges folck och paa thette togh were hans nadiis profanthe mesther¹). Nw haffuer Gudt almectiste seenndt megh et heedt febriis tiill, huilckeet som haffuer holdt meg och ennw holder meg hwer naadt met enn stwr swar heedee, saa adt ieg for same sygdoms skyldt jngenn steedt kannnd komme, førre enndt Gudt wiill, adt ieg kannndt faa bedre och kome tiill myt helbreedee jghenn. Nu haffuer iegh førre schreffuit Eggerdt Widtfioldt²) myn leyliigheedt tiill och haffuer hannwm ombediit, adt handt wiille giiffue kongeliighe matt^t mynn saagh tiill kienndee, som thenn er y seeg self, och sydenn haffuer ieg och schreffuit Eskiildt Giøye tiill och wdj myn schriiffuelse aff hannum haffuer weriidt begierindes, thet hannd willee schriiffue edher myn leyliigheedt tiill, adt y wiille haffue well giordt och haffue meg wnnndtskyldiiget hus kongeliighe maitt^t och beretthee hanns naadhe myn leyliigheedt, som hwnn er y seeg self, oc som hwnn findes y sannndheedt. Kiere her

¹) Befaling til at være Proviantmester af 5. Aug. 1564 og Ordre af 14. Maj 1565 om straks at begive sig til Skaane og varetage sin Stilling. Se K. Brb.

²) Eggert Ulfeldt Clausen, Hofjunker og Kammerjunker.

Mangnus, saa er ieg nw komen wdj forfaaringh, adt ther skulle haffue weriidt nogne hus kongeliighe maitt^t och forførdt¹⁾ meg for hanns naadhee, saa adt ieg skulle trøcke meg hiemme och jnnghenn syugdom haffue; thet wiill ieg setthe tiill Gudt ald weldiigh och tiill hwer erliigh mandt, her boor om kringh meg, och som meg er alle fremmydt wiidt, om meg er saagdt sanndhenn paa y thenn saag eller och ey, huilcket som ieg met thennom met Gudts hielp well wiill giøre bewiisligh, om thet giøres megh beehoff. Kiere her Mangnus, saa wiille ieg haffue edher wennliigheem om beediitt, y wiille vell giøre och haffue thenn wmagh for myn skyldt och wiille berethe myn saagh for kongeliighe maitt^t och giøre mynn vndtskyldinghee hus hanns naadee paa myn orsaagher, och y wiille flye megh hanns naades wiilliighe adt wiidhe met thet alder førsthe, om Gudt almechtiigiste wiill wnnde megh mytt helbredhe, hwor ieg thaa skall for hanndle meg. Y huor tha kongeliighe mait^t wiill haffue megh, ther wiil iegh giernne findes for enn troo wnnersatthe och sydhenn giøre myn wnnedtskyldinghe hus hanns naade selff, saa handt met Gudts hielp skall well haffue meg wnnedtskyldiiget. Kieere her Mangnus, beder ieg edher gannskee kierligenn och giernne ommet, y wiille well giøre och icke taaghee megiidt tiill wwiilliighe, thet ieg byder saa rundeligenn offuer edher met thenne myn schriiffuelse, thij Gudt almechtiste wedt, adt myn stwre nødt trenger meg tiillet adt besøghe myne gamble wenner; ther som ieg thet noghen tiidt y myne daaghe kanndt thet jgenn forskylle enthenn hus eder eller noghenn aff edhers, skulle y ther altiidt finde meg gudtwiilliighenn tiillet, thet kiennde Gudt almechtiigiste, hwiilckeenn ieg her met wiill haffue eder befaliidt tiill euigtiidt. Schreffuit paa Harriidtzløffgaardt pinxt affthen anno dominj mdlxv.

Jørghenn Swaue.

¹⁾ *Bagtalt.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.:*)

Erligh och welbyrdiighe mandt och strennghe ryddher her Mangnus Gyldennstiernn tiill Steyrnneholm, konngeliighe maitt^t staadtsholder wdj Kiøbennhaffn, myn besynnderliighe gode wenn, gannskee wennliigenn tiil screffuitt.

Gijlyus Meyer¹⁾ ma fortælles.

547.

Elfsborg, 16. Juni 1565.

Jens Kaas til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter, at Fjenden er draget bort fra Elfsborg, Skibene løbet ind og Hæren lejret paa Guldberg Enge. Om Proviant, Krudt og Kugler til Slottet, hvor der hersker Mangel paa disse Ting.

Venlig kierlig helßenn nu och altiidt forsend met Wor Herre. Kiere her Mogens Gyllenstiernn, beßønerlig gode wenn, thacker ieg eder gandske kierligen och gierne for allt gott, som y meg altiidt giord och bewiiste haffuer, for huicked(!) y skall althiidt fiinde meg gandske well wiilligen tiill att forskiølle, mett hwiis gode y myn ringe macktt kand were. Kiere her Mogens, giffuer ieg eder gandtz wenligen thiil kiende, att fiindhen er nu dragen her fraa slotthen, ther for Gudt werre loffuit, och skibben er komen her indt for slotthen; doeg er her ingen prouiantte komen wden viij^c siider fleesk. Kiere her Mogens, er fiinden dragen indt tiill Gamel bye, och kon. matts. folck haffuer slaged thøris leyer paa Gwlborigs engie. Kiere her Mogens, szaa giffuer ieg eder kierligen thiil kiende, att her er nu gandske ringe prouiantte paa slotthen; thj beder ieg eder gierne, attj wiille forhandle hoss kon. matt., att her motthe skickis prouiantthe tiill slotthen, krwdh och lodt och anden nødthørfthigehet, och er her icke nu paa slotthen wden iij thønner krwdt. Kiere her Mogens,

¹⁾ *Lybekkeren Gillius Meyer.*

wiill ieg sielffuer met thet første komme neder tiill kon. matt. och giiffue hans nade alle leglighet tiilkiende, om ieg nogenledis kand for fyndenn. Kiere her Mogens, er her och komenn xxxvj lester brød, thet forslaer dog en ringe ting. Kiere her Mogens, wiill ieg icke nu bemøde eder lenger mett myn scriffuelße, menn ieg wiill nu och altiidt haffue etther then alsomegtiste Gudt beffalendis. Screffuit paa Elsborig then 16. junij aar etc. 1565.

Jens
Kaaesß.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdige mand och streng riider, her Mogens Gyllennstiernn thiill Stiernholem, kon. matts. stattzholler thiill Kiøbbinghaffuen, myn beßønerlige gode wen, weniigen thiilskreffuitt.

Fra Jens Koes. Anamet ten 20. junij.

548.

Malmøhus, 19. Juni 1565.

Bjørn Kaas til Mogens Gyldenstjerne.

Det berettes, at der ligger 40 svenske Skibe ved Falsterbo Rev. Bjørn Kaas vil selv drage derhen for at kunne sende yderligere Oplysninger.

Mynn wennliig helßenn nu och altid forßennndt met Wor Herre. Kiere her Mogenns, besønnderliig gode wenn, nest myne wennliig tacksiiigelße for allt gott, huilckett jeg altid giernne wiill forskylle met huis y [mi]nn¹⁾ magtt er, kiere her Mogenns, giffuer ieg ether wennliigen tillkiende, att ieg haffuer faaitt borgemester och rad aff Falsterboe och Skoniingør²⁾ theris skriffuelße, liudendis, att dy suennske skiib skall lege wiid Falsterboe røff, huilke breff och skriffuelße jeg nu sennder ether met

¹⁾ Hul i Papiret.

²⁾ Skanør.

thette buodtt, som y kannnd wiider forfare leyliighedenn, och siiger samme karll, att thett skall were xl skib, som nu er y samme flodtt, och wiil ieg nu sielff drage der henn och wiider forfare all leyliighedenn ther om. Ther som ieg kannnd fannge nogenn wiider beskiedenn ther om och wiße kundskaff, tha skall y faa mitt buod met thet allerførste, bedenndis ether giernne, att y icke wiill fortенcke mig y thenne min kortte skriffuelße. Jeg giør altid giernne, huis ether kiertt er. Her met ether Gud allemectigiste befallennndis. Lader Kristenndz¹⁾ siige ether mange gode natther. Skreffuitt paa Malmøe slott thisdag nest effther hellig tre foldiighedz sönndagh anno dominj 1565.

Biørnn
Kaass.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mannd och strenge rider her Magnus Gyldenstiernn tiill Stiernholm, konng^e maitts. stattholder y Kiøbennhaffnn, mynn besönnderliig gode wenn, wennliigen tiillskreffuitt.

549.

Skanderborg, 24. Juni 1565.

Holger Rosenkrantz Ottesen til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forhandlingerne med Købstæderne i hans Len om Leverance af Havre og Brød til Hæren. Han har sendt et Skib med disse Ting til Varberg. Om Bagning i Lenet af 80 Læster Kavingbrød. Der mangler Skibe til Transport heraf.

Wennlig helsennd forsennd met Gud. Kierre her Mogens, frend oc sönnderliig gode ven, nest alle welgier-ni[n]gers tacksigelße giffuer jeg ether att vide, att jeg haffuer fangit ethers schriffuelse, lyudendis, att jeg met

¹⁾ *Hans Hustru Kristence Nielsdatter Rotfeld.*

min broder Jørgen¹⁾ oc Otte Brahde²⁾ haffuer fangit till-
forne kong. mag^{tt} schriffuelße³⁾, ather war mangell for
haffre och brødt hos krigs folchne, paa optogit ere, oc
wij ther for skulle handle met boriger, atij the wille dijdt
forsende till Warberig, huis the aff haffre oc brødt kunde
affsted komme, oc ther hos tilsige thenom, huis athe
therfor aff krigs folchene jcke bliff bethallett, tha wilde
kong. mag^{tt} thet thenom lade bethalle, saa haffuer wij
ther om handellit met borigerne, saa athett ther aff wille
giøre till føring aff haffre oc brød, saa wijtt thenom mest
kandtt were moffueligt. Sligt haffer jeg wdj the kiøbsteder
bestildit, ther jeg wdj beffaling haffer, oc forßier meg ioo
till wiißeligen, athe oc giører disligist. Jeg fandt oc her
for meg same tid itt aff kong. mag^{tt} skibbe, som var til-
laddit met andre fethallij, huilckett jeg igen wdskibbe
lodtt, oc lod igen indskibbe paa same skibb aff Skander-
borig haffre, saa møget som thet føre kunde, oc beffoldt
same skibb ther mett att indløbe for Warberig, huor om
jeg Hans Holck samestedz tilschreffuit haffuer, att jeg
send hanom slig it skibb met kong. mag^{tt} fethallj aff haffre
oc brødt, oc att hand wille same igen wddielle paa hans
nadis krigs folche oc ther vdinden ramme hans gaffn oc
beste etc. Jeg haffuer vdj dag affthen fangit kong. mag^{tt}
schriffuelße⁴⁾ om lxxx lester kauring brødt att skulle lade
baage her vdj Skanderborig leen, huilcket jeg oc gerne
forordene oc bestille will; dog wed jeg iche her for nogen
thiße kiøbsteder skibbe at bekomme, som same brødt fram
føre kandtt, dj athe iche ere her at bekomme. Sligt haffuer
jeg iche kunde ether forholdit for, paa thet atij her wdinden
kunde wide att rame kong. mag^{tt} gaffn oc beste, oc will
her met haffue ether Gud alermegtiste beffalendis oc gerne

¹⁾ *Jørgen Rosenkrantz Ottesen, Lensmand paa Kalø Slot.*

²⁾ *Lensmand paa Aalborghus.*

³⁾ *Kgl. Miss. af 13. Juni 1565, jvfr. 14. Juni til Købstæderne.*

⁴⁾ *Kgl. Miss. af 13. Juni 1565.*

will findis ether till wilge oc thienist etc. Datum Skanderborg then 24. dag junij anno 65.

Holger Rosenkrands.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdiig oc strenge rider her Mogens Gyldennstjerne till Stiernhollim, stadzholder paa Kiøpenhaffn, min kierre frennde oc sønderlig gode wenn, wennligen till schriffuit.

Anamiet fra Holliger Rossenkrands ten 1. iullij.

550.

Frederiksborg, 8. Juli 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hertugen [Albrecht] af Preussens Tjener, der er kommet til København med Ærinde til Kongen.

Orig., stærkt beskadiget, med kun delvis bevaret Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om et priitz sendebud. — Tr.: K. Brb.

551.

Bygholm, 8. Juli 1565.

Holger Rosenkrantz Ottesen til Mogens Gyldenstjerne.

Der mangler Skibe til Transporten af Proviand fra hans Len til Hæren. Han har afsendt en Del Proviand og har 80 Læster Brød færdig til Afsendelse; han beder om Skibe til Transporten heraf og af Fetalje til Hæren, da der helt mangler Skibe. Alle Lensmænd er borte paa nær Folmer Rosenkrantz.

Wennliig helßennd forßennd met Gud. Kierre her Mogens, frennd oc synderliig gode venn, nnest min vennliigen tacksigelße giffuer jeg thiig adtt vyde, att jeg haffuer nw, liden jeg kam her vdj landenn, fangit trhennde kon. matt^s schriffuelße ohm prowiannt att forskicke till kon. mg^t kriigx folckis wnderholdning, som ehre paa ophogith; saa mangeller thett meest for skiibb oc skuder, som thet

skall hedenn førre, dj her ehre ingen skiibb att become, sønderlig for Horbnis, Weydle oc Kolliing, ther sliig hedenn førre kandtt. Jeg haffuer aff Skanderborigs indkompsth forßenndt till Varberig nw kortheliigenn brødt, øll, maltt oc haffre epther thenne indligenndis sedels lydelße, oc er indnnw fordiig effther kon. mag^t breffs lydelße, som till Kiøpennhaffnn forskickis skall, lxxx lester brødt¹⁾; dj ehre min gandsche wennligen bønn till diig, athw wille met første jnd for Arhus forskaffe skiibb, som forskreffne lxxx lester brød jnndtage kunde oc effther forskreffne kon. mtt. breff løbbe ther met ind for Kiøpennhaffn. Disligist war ther oc skuder eller andre skiibb att become, som her oc kunde jndskickis epther fetalij for kiøppstederne oc kunde forskiickis till kong. ma^t krigs folckis vnnderholding; ther som thet icke skier, wed jeg ingen skiibb eller skuder att bekomme, dj thw aldrig kandst throe, huilcken stor manggell her ehre vdj landett for skibbe, oc will jeg her met aldelis were wndtskuldit, then stund jeg er her vdj landitt. Naar jeg drager her bortt, weid jeg ickj, kong. mtt. haffuer flere lennßmende vdj thette lanndt end Folmer Rosenkranntz²⁾. Thette haffuer ieg iche wild laddit att giffue thig tilkiende, paa thette thw motthe wiide, huorledis leyliigheden her begiffuer sig her vdj landen, oc min wnnddtschiuldiing. Will her mett haffue diig Gudt allermegtiste befallendis, giørenndis gerne, huis tiig till wilige oc thienist kand were. Datum Biugholm thenn 8. dag jwllij anno dominij mdlxv.

Holger Roßennkrannds.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlliig welbywrdiig oc streng ridder her Mogenns Giøldenstiernn till Sthiernnholim, kon. mtt. stadzholder, min

¹⁾ Se herom Brevet af 24. Juni, ovfr. Nr. 549.

²⁾ Folmer Rosenkrans Akselsen, Lensmand paa Aarhusgaard.

kierre frende och sønderliig gode ven, gandskee wennligen tillschreffuit.

Anamet 12. jullij 65.

552.

Helsingør, 9. Juli 1565.

Borgmestre, Raad og Byfoged i Helsingør til Mogens Gyldenstjerne.

De har fængslet en Styrmand fra Bremen Marten Felthusen, som har skrevet Breve om Forholdene i Landet og vilde sende dem til Danzig. De sender Mogens Gyldenstjerne disse Breve og beder ham tilkendegive, hvad der skal gøres med Styrmanden.

Wor wennlig hillßen altid forßenntt mett Gud. Kiere her Magnus, sønderlig gode wenn, tacke wij ether for megit gott, y oss beuiist haffue, huilckit wy ville gernne forskyllde, mett huess y vor formue er. Kiere her Magnus, giiffue vij ether wennligen tilkiende, att her till byenn er kommen en styre mannd, wed naffnn Marthen Felthußen, hiemme till Bremmen, och haffuer liggitt till herbergs till en quindis, wed naffn Jahanne bardskers, och y ßamme herberge vor och liggindis en god mannd, hiemme y Norge, erlig wellbyrdig Jenns Perßen, huilchenn haffuer formerchet samme styre mannd wtaff att haffue schreffuit nogen breffue til Danske¹⁾ om thiennder och bestilling, hand her hørde, kong^e matt. och riigitt anrørinndis, och haffuer ßaa beskickit byfogdenn her y byenn att komme och forfare om ßamme breffue, huilchit hand och haffuer giortt och annammid breffuene till sigh och y dag indførtt hannom paa wortt raadhuuss, huor wy och ere till enns vorden att giffue ether ßagenn tilkiende och ther wtoffuer ßennude till ether ßamme hans breffue, y wille thennom offuerßee och ßiidenn giiffue oss schrifft-

¹⁾ Danzig.

lige þuar tilbage, huess y her vðj gøre wille. Och þamme styre mannd haffuer fogeden y hechte, þaa lennge vy ethers þuar fonginndis worder. Kiere her Magnus, bede vy ether gernne, att wy maa faa ethers schriffuillþe, huad hellder y wille þamme styre mand þellff att skulle komme diid och foranthworde sig, eller huess ether vðj andre mode tækis best. Hannð beklager sig høyeligenn och orþager sig att haffue giort thett aff simpellhett och icke aff arrighett eller nogen onnd menningh. Huess wy kunde gjøre ether till villie och gode, gjøre vy thet ganske gerne. Her mett ether Gud befallindis. Schreffuitt y Hellþingør then 9. dag julij anno mdlxv.

Borgemestere, raad och byfogitt
y Hellþinnør.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erligh welbyrdigh och strengh riiddher her Magnus Gyldenstienn till Stiernholm, kong^e mats. forordnerit stathollder y Kiøbennhaffn, wor sønnderlig gode venn, wenligen tillschreffuit.

553.

Paa Svenske Jomfru mellem Bornholm og Skaane, 9. Juli 1565.

Erik Rud til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en udførlig Beretning om Søslaget mod Svenskerne Lørdag den 7. Juli mellem Neutjef og Bornholm. De danske Skibe vil holde Søen indtil nærmere Befaling. Skibene maa udrustes bedre, hvis de skal kunne gøre Nytte. Beder om snarlig Ordre fra Kongen. Om nogle danske Adelsmænds Skæbne i Slaget.

Mynn gandske wennliig hiillssenn allttiid kierliginn forsenntt med Wor Herre. Kierre her Mogenns, frennde oc synnderliig gode wenn, nest ald wennliig tacksigillse for allt erre och gaatt giffuir ieg edir ganndske wenligin att wide, att nu wthj løffuirdags, som er thend 7. dag julij,

slogis wij med thend suenske flaade jmellum thet Ny Dyff¹⁾ oc Borrinholm, oc kom vor omerall oc thend suenske omerall thil hoffz boer om boer med huer andinn; saa kom der ij ellir iij af thend suenkes skiff, kom theris omerall thil hielp. Saa wndsette wij wor omerall med Jomfruenn, saa att wij kom imellum Sancte Erick oc thend Forgyllyn Løffue; saa beriingitt dj wos med di andre suenske skiff paa alle sidir, saa att wij wor y stor nød. Dog slog wij thennom ald theris werge fra, saa att folckinn worre slaginn, saa att ther wor icke end leffuindis paa thend Forgyllytte Løffue, oc paa Sancte Eriick hagde baade omerallinn oc wij afferritt thennom saa, att wij icke ihellir kunde se en leffuindis ther paa entin paa kobryginn ellir paa bonedin²⁾. Oc hagde wij nest Gudz hielp forøffritt baade dj skiff, hagde ther icke komet ild wtthj thend Forgyllytte Løffue, saa att wii motthe huge wos baade fra tackil oc tug³⁾, oc hagde nock, att wij kunde slucke wortt egitt skiff, thj ther wor komin ild y thet. Oc worre wij belagtt paa alle sidir, saa att wii med stor nød kunde kome ther frann; thj wij motte arbeide wos saa wdt, oc wij worre segill lamme, att wij kunde inginstedz komme, oc hialp Gud synderligin, att wij icke bleff opbrennt, thi ther wor ild baade y wor segill, y wor bomid⁴⁾ och y wor raa, thi weritt wor aff thend Forgyllyn Løffue oc paa wos, oc dj worre well vij skiff aff thend Suenskis y en klynge, oc wij wor kun ij danske skiff oc j lybsk, som wor Danske Christopher oc den Lybske. Saa bleff Danske Christopher skutt y grundin, oc mit folck bleff saa affskutt, saa att ieg beholtt kun af v^c mand, baade knecte, bodzmend oc halle mend⁵⁾, henn wid ij^c mand, der karske

¹⁾ *Neutief.*

²⁾ *Boned: Læsejl. Her maaske = Rigningen, Takkelagen.*

³⁾ *Tov.*

⁴⁾ *Fejlskrift for: bonid.*

⁵⁾ *Halvbefarne.*

errre, oc y thend smug offuirilltte de min brodir allt med ferst folck, saa ald hans folck bleff afslagiitt, saa att dj fick hannom bortt; thj hand ingin wndsettning(!). Huad orsage ther wor thiil, thet spør y wel med tidin, men Gud werit forkiertt, att thet skulle saa skie. Oc worre thj Suenske xl vj skiff oc worre well stafferit baade med folck oc skiff, og hagde ieg wist troitt, att dj skulle weritt y worre hendir thend dag; the Wor Herre hagde wntt os, att wij hagde baade wer oc wand med med(!) wos. Hagde icke thend wlycke komit paa, att dj hagde faait wor omerall, da hagde dj leitt stor skade, thij ther bleff ij aff theris skiff skutt y grundin, oc ij bleff opbrent, som wor iij(!) aff dj beste skiff, som hed thend Forgyllinn Løffue, Suenske Hector, thend Store Griff oc Kallmar Barck, som dj Suenske selff haffuir giffuit naffun, dj wii haffue faaitt fangin, som har weritt paa samme skiff. Oc kom thend lybske omerall thend Suenske Hector om bor oc hagde slagitt hannom aff ald sinne wern oc hold siig mecktig, oc motte hand saa rømme for ild skyld. Oc wor ther oc ij aff thj Lybske, som holt thenom well, oc nogle aff worre Danske oc Syluestir Francke¹⁾, som holt thenom oc wel. Oc wor thend lybske omerall wferrig baade med segill, ridskaff oc anditt, saa hand icke ihellir kunde komme wor omerall thil hielp, før end hand hagde giortt siig ferrig igienn. Oc kunde wij icke iheller komme thil hielp for ild skyld, oc wij bleff skutt bag paa laaritt²⁾ y wandgangin, att skiffuit wor ner y grundin, thi hullitt wor wel ij allne langtt. Oc bleff wij oc skutt y wandgangin y krud kamir itt hull saa stortt, som en karll kunde staa y med ij fødir. Oc er wor gallionn slett henskutt, oc er strigitt³⁾ slett affslitt fra gallionn oc slett ner

¹⁾ *Silvester Franke fik 23. Maj 1565 Bestalling som Skipper paa St. Jørgen; se K. Brb.*

²⁾ *Laaringen.*

³⁾ *Plankerækken.*

thill køllin, oc di øffuirste bøsse bencke erre søndir skutt, oc er spilitt oc slett y søndir skutt for os, oc ij aff worre beste anckir er oc y sønder skutt, oc alle iij worre skierstocke¹⁾ y bonnedin erre søndir skutt, oc er wor fuck mast oc thend store raa oc y søndir skutt, saa att wij ingenlunde trøste os thiill at holle søen lengir ellir bruge wos imod wor finder, wdin bliffue anderledis stafferitt, om kong^e matts. skiff, folck, krud oc lodtt skall werre wid macktt. Oc er nogin aff thj andre, siig oc beklagit, att dj oc erre wferrig. Oc haffue dj Lybske oc wij raadslaitt thil hoffue, da haffue wij saa samtycktt, att wij ville løffue her saa wndir Borinholm aff en bouff oc paa en andin saa lenge, wij fange widere beskied fran kong. mat., ellir oc wij kunde faa kundskaff aff thj Suenske aff thj Suenske(!), att dj erre dragin ad skerrin. Kere her Mons, oc maa y well fritt giffue kong^e matt. thil kiennde, att efftirdj att wij nu icke sloge dj Suenske, da tor hans kong^e matt. icke tenckid tillitt, att wij icke kunde giørre, wtthin wij bliffue andirledis stafferitt, wtthin wij wille forsette kong^e matts. skiffs flaade oc lide mere skade och spott. Kierre her Mogenns, bedir jeg edir gierne, atthj wille giffue kong^e matt. thet thil kiennde, att wij motte faa hans kong^e matts. nadiste wille att wide med thet allirførste igienn, och bedir edir, atthj wille icke fortенcke mig thet, att jeg saa blott skriffuer edir min mening thiill, thj Gud wed, at thet giør mig ontt aff allt mit hierthe, att ieg skall skriffue edir saadan tiindir thiill; dog foerder nødin ther thiil. Kierre her Mogens, jeg wiil nu icke lengir bemøde edir med min skriffuilse, men y alle dj maade, y wed att bruge mig, ther y kand haffue erre, thiennste oc gaatt wdaff, da raadir oc bydir allttiid offuir mig som offuir edirs besynderliig wenn. Oc wil ther met haffue edir Gud almecktiste befallindis med mange ^m gode

¹⁾ *Planker paa tværs af Bjælkerne (til Afstivning, i Bunden?).*

netter. Dattum paa thend Suenske Jomfru imellum Borrin-
holm oc Skonne thend 9. julij 1565.

Eriick Ruudtth.

Kierre her Mogenns, wed wij icke end nu, om min
broder¹⁾ er wid liffruit ellir icke, oc icke iheller wide wij,
om Niils Trolle²⁾ bleff reditt, der skiffuit sancktt, wdaff the
Suenske, oc er Christopher Rossinkrandz³⁾ skutt igienum
laaritt, oc Oluff Daa⁴⁾ er skutt tuennde stedt igienum; oc
dj skiff, der har werit y dantzin med, dj haffuer mist megit
folck, saa thet kiender well paa thenom, huilcke ther
haffuer werit y røgin dis werre. Gud werit for kiertt etc.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og en samtidig Paaskrift:.)

Errlliig welbyrdiig mandt och strengir riddir her Mo-
genns Gyllinstiernn thiil Stiernholm, kong^e matts. minn
allir naadiste herris statt hollir paar Kiøffuinhaffun, min
kierre frende och besynnderliig gode wenn, gandske wenn-
liginn thil skreffuitth.

Frederichsborg then 12. julij 1565⁵⁾.

Tr.: D. Mag. 3. R. II. S. 83 ff.

554.

København, 12. Juli 1565.

Mogens Gyldenstjerne til Hans Skovgaard.

*Han fremsender Erik Ruds Brev om Søslaget mod Svenskerne ved Born-
holm, gør nærmere Rede for begge Parters Tab og stiller Forslag om for-
skellige Foranstaltninger efter Slaget.*

¹⁾ Admiral Otte Rud, der blev taget til Fange af Svenskerne og døde i
Fangenskabet 11. Oktober s. A.

²⁾ En Kugle bortrev begge hans Ben; han druknede sikkert, da Skibet sank.

³⁾ Han døde af sine Saar.

⁴⁾ Han maa være kommet sig, idet han 26. Febr. 1566 fik Befaling til
igen at tjene til Skibs; se K. Brb.

⁵⁾ Denne Paaskrift maa være skrevet i Kancelliet i Frederiksborg, hvor-
til Mogens Gyldenstjerne sendte det sammen med nedenstaaende Brev til
Hans Skovgaard. Endnu samme Dag skrev Kongen til Erik Rud, der blev
udnævnt til Admiral i Stedet for Broderen Otte; se K. Brb. 12. Juli 1565.

Kere Hans, ganske gode wen, ret nu fyck ieg Erick Ruds skriffuelss, oc sender ieg etter same breff oc budet met, som breffuet har ført, teraf i kunde forfare, som tet har begyffuet seg met dij wore oc dij suenske orlogs skijb, som i kunde giuffue k. mt. tijl kende. Meg tiickes radeligt, at dij skijb, som ere vskamfere, bliuffue i søen vnder Borneholm, oc dij ander giffue tenom at Sundet oc ferdiig gøre igen oc kome vd igen. Dij Suenske haffue fanget støre skade en wij, dij haffue mist 5 met dij beste af teris skijb, og wore ere icke vden 2 bortte, oc dij haffue miist fjirdoebelt folck mer en wij; ter for er tet radelijgt, at fladen bliuffuer vde. Dij skulle berode tenom, før dij løber vd igen, om wore skijb bliuffue i søen; dij were vnder Borneholm met wore skijb; komme dij en igen, dij suenske, som ieg icke troer, da haffue wore tet kar at løb i Sundet, da haffue wij naffunet, at wij haffue behollet søn; sa wijl ter gange sagn af ouer alle lande, oc kand wore kofartter komme fra Dansken igen, ter lyger stor macht pa tenom. Om tette befaller k. mt. at forbedere oc scryffue Erick Rud tijl, at hand bliffuer hoes floden i hans broders sted, sende dij sijge folck hiem met dij skyb, som færdes skal, oc tage af tet beste oc helbrede folck oc sette paa dij ander skijb igen; dij kwnne haffue stor hielp af Borneholm oc hielpe seg met, oc k. mt. skriffuer dij Liibsker tenne menijng paa hans mats. egen forbedering. Tette suenske skijb, hijt er kommen, fattes segel, at tet skal blyffue ferdet tet første muge(!) er at komme tijl floden jgen. Wij ma icke giuffue tabt; gør wy tet, da er wij vde som et liis. Jeg sender etter oc tet regijster pa dij skijb, som ieg etter før om skryffuet har; oc holler ieg ten Skotte pijncke op, tijl ieg far suar fra k. mt. igen. Tet skijb, som skal hente Per Huijdtfeld skijb af Norige, skal oc met tet første komme ter eptter oc sancke igen, huad wij kwnne. Forstander menijngen beder, en scryffuet er. Kand ieg tiene etter, tet gør jeg gerne.

Gud aldmechttigeste befaller ieg etter. Met hast. Af Københau torsdag ten 12. jullij anno 65.

Magnus Guldenstiern ritter.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbiurd. Hans Skougard tijl Skougard, k. mt. myn nadeste herre secretter, gans wenligen tyl hande.

Egenh. Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

555.

I Feltlejren paa Guldberg Enge, 15. Juli 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Rentemester Jakob Beck har sendt dem Penge, men de tyske Ryttere vil ikke modtage dem, og de danske, som lider megen Nød, har kun ringe Hjælp af dem. Om Arven efter Klaus Rosenkrantz. Der er Mangel paa Proviant. Skærmysler med Svenskerne. Det Brød, som findes i Kalundborg, ønskes sendt direkte til Brevskriverne. Sten Rosensparre sender et Brev til sin Hustru til Viderebesørgelse. Begge sender et Brev til Hans Skougaard om Arven efter Klaus Rosenkrantz.

Kyerre her Mogennds, frenndde och sønnderlige guode wennn, Gudtt allemectiste werre alletyd med eder och beuare eder fra altt thet, som wnnth er. Giiffuynnndis eder wennnliigenn atth viide, atth siidenn wy haffde schriffuith eder suar¹⁾ tyll paa thy breffue, som y oss syste ganng tyll schreff, daa kom Jacop Beckis schriffuerre hiid med thy pennndinge, som wor forskyckitt fra Kyøffuinngghaffnn och hiid tyll thy ij tyske fannnder, och med ij^m daller, som wy skulle beholle huoss oss atth giiffue wdtt paa konng^e matt^e wegne, huor behoff giørdis. Saa wylle thy tyske rytther sletth jnngenn haffue aff samme klippinnge, thy dy kannnd hellder jnngen tyngg

¹⁾ 7. Juni, se ovfr. Nr. 544.

kyøbbe for thennum her, med mynndre jnnd thy wyl
 giiffue x m $\frac{1}{2}$ for huer tyske daller. Saa haffuer wy wd-
 dieltt nogle aff samme penndinge wd paa thy danske
 fannder, thy ther wor mannge, som lydde stuor nødt;
 dog thy fynnge enn rynnge hielp ther aff. Kyerre her
 Mogenns, wy bekomme och Hanns Skogardtz schriffuelße
 med Jacop Beckis thiennere, wdj huilckenn hannnd giiffuer
 tyll kyennnde, atth hannnd haffuer annnthuorditt konng^e
 matt^s thett breff¹⁾), som wy haffde hannns matt^s tyll schreff-
 uith om sallige Klaus Roßennkrannnis guodtz, och atth
 hanns konng^e matt^s haffde giiffuith saa for suar, atth oss
 jnnthit for kortt skulle skee wdj thenn sag, och forsae
 hannnd sig tyll, atth wy bekomme hannns matt^s egen
 schriffuelße ther paa med thett fø[rs]te²⁾). Dog haffuer wy
 jnnthitt jnnd nu fornumith ther tyll drager dett
 sig lennge med thenn feta reyße och
 prouantheritt kom-
 mer snart, nødis wy tyll atth drage her fra, och hußerne
 bliffue wbespyßitt, och er Erick Podebusk jcke jnnnd nu
 kommenn tyll oss y gienn. Kyerre her Mogenns, liiger
 thy Suennske her paa enn mylle wegs ner, och wor thy
 her wed woris leer y dag viij dage och skørmißitt medtt
 nogenn aff woris rytther, och bleff Rutthler skudtt samme
 tyd giemenn synn enne arum; dog forhobbis oss, atth
 hannum bliffuer jnnthitt atth skade. Och wor dy ochsaa
 dysligiste her wdj onsdags och skørmyßitt y gienn medt
 woris; daa bleff ther strax paa stedenn iij lyggenndis aff
 thy Suennske oc v eller vj, som saer bleff, som thy fynnge
 med thennum, och, Gudtt ske loff, ther bleff jnngen paa
 wor siide; och ligger thy Suennske wdj thieris fordiell,

1) Af 24. Juni 1565. Brevet findes i D. Kanc. Indlæg til Registr. og
 henlagte Sager.

2) Randen af Papiret er smuldret bort. Der mangler en hel Linje nederst
 paa Siden. Det kgl. Miss. til dem er dateret 30. Juli; se K. Brb.

atth ther jnngenn kannnd komme tyll thennum. Och siigis her, atth konning Erick er kommenn tyll Ennekyøbinning med allt syn macktt, huilcke wy jcke wiist troffuer, atth saa er, thy dy haffuer hafftt samme tyennder her siidenn paske, som her siigis. Kyerre her Mogennns, haffuer wy och saa forffaritt, atth ther skall bagis nogith brødt paa Kallunndborig och forskickis tyll Kyøffuinnghaffnn; saa syunntis oss, atth ther som skulle forskyckis miere brød hiid, wor thett bedre, atth ther gynnge beffalynnge wd, atth dett strax skulle forskyckis hiidtt; 1) thy dy kannnd løbbe hiid natth och dag fra Kallunndborig med enn slags weer, nu skall thy haffue ij eller iij slags weer fra [Ka]llunndborig och tyll Kyøffuinnghaffnn, atth y ther wy medt. . Jacop Beck, om eder saa erylth atth schriffue eder giernne, detth y wylle well giørre och helße Børre Trol[le] med mannge guode natther paa woris wegne. Ex konng^e matt^s felttleer paa Guldborig ennge¹⁾ thenn 15. dag julij aar mdlxv.

Peder Byllde.
Stheenn Roßennspar.

Kyerre her Mogenns, sennder jeg eder enn breff, som jeg haffuer schreffuith Metthe²⁾ tyll, bedynnndis eder gannske giernne, atth y wylle forskyckitt mig dett offuer tyll Malmø med dett første budtt, ther løbber y mellom, och y wylle well giortt och bødytt Niels Matzenn borgemester eth ord tyll, atth hannd strax wylle forskitt(!) mig thet tyll Skaroltth etc.

Kyerre her Mogenns, wy haffuer jnnd nu schreffuith Hannns Skogardtth tyll ygienn, atth hannd wylle fordere huoss konng^e matt^s, atth samme sag³⁾ motthe opstannde,

¹⁾ *Guldborg Enge ved Elfsborg.*

²⁾ *Sten Rosensparres Hustru Mette Rosenkrantz.*

³⁾ *Om Arven efter Klaus Rosenkrantz.*

jnnd tyll saa lennge atth wy kom aff thenne hannns konnge^e matt^s forffaldtt, bedynndis eder giernne, atth y wylle flye hannum samme breff; om konnge^e matt^s jcke wor tyll stede, atth y daa wylle forskitt(!) tyll hannum, atth thet wiist kommer hannum tyll hennnde.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Kallijngborig brødt.

(Bagpaa: To Segl og Udskriften:)

Erlige och welbyurdiige manndt her Mogenns Gyldennstiernn tyll Sthiernnhollum riider, kon[ng^e] matt^s stadtzholler y Kyøffuinn[g]haffnn, wor kyerre frennde och sønnderlige guode wenn, wennnigen tyll schreffuith.

556.

Kalundborg, 17. Juli 1565.

Christoffer Faaborg til Mogens Gyldenstjerne.

Han har fængslet en fremmed, formentlig en Spion, og spørger, hvad han skal gøre med ham. Om Fordelingen af de jydsk Udbudsfolk paa Sjælland.

Ydmyge helsenn mett willige thienniste altiidt etc. Kiere her Magnus, giffuenndis eders strenghedt tilkiennde, att her er en karll paa slottet, som ieg paa konng. mats. myn naadiste herris wegne haffuer anhollett her en fior-tann dage, fordj hand fandtz oc optogis i lænnett mett ingen breff eller beskeedt; dog skiuder hand paa, att hanndt haffde segledt paa erlige welbiurdige Jacop Wlfffeldtzs skude eller skiiff oc haffuer ey heller ther nogen beskeedt widere om mett breff eller witnisbyrdt. Disligiste hagde hand nogle penndinge hoss seg, som hand hagde foruaret i ett støcke ost, oc nogle sydt neder i sine bugser, oc ingen hagde hand i sin pung. Kiere herre, haffuer jeg fordj ephther kong. mats. beffalinge anhollet hannom, fordj hand fandtz mett ingen breff eller godt beskeedt, bedendis eders s., i wille well giøre oc diele eders gode raadt

mett meg her wdj, huad ieg skal rette hannom her for nogen speyere, eller oc jeg skall forskicke hannom tiill eder, om i kunde fange beder beskeenn om hanom. Eders willige thiennere i thenne landtz ende findis ieg gerne aff myn ringe formue, nar i meg tiillsigenndis worder. E. s. then almegettiste Gud beffalenndis. Datum Kallund-borge slot then 17. julij aar etc. mdlxv.

Christopher foget.
Foborrige

Kiere her Magnus, er her offuer komen fran Jutland aff thet wdtbodtz folck, siden kong. mat. breffue kom hid tiill meg om thennom att forlegge her i landet: Erich Kos¹⁾ med et feinlin wdj i Schioldenis læn, Per Winter²⁾ med et feinlin wdj i Korløør læn, Frantz Diure met ett feinlin wdj Tryggewelle læn, Hermand Høger³⁾ mett et feinlin wdj Wordingeberge læn. Oc kom nu thenne breffuisere tiill meg om beskeedt tiill ij feinlin, som ligger i Sore i natt, wor offuer komen wid Korløør, der anduordit ieg hanom kong. mat. breff oc beskeedt paa att forskicke tiill Olholms læn oc Rauensborg læn; oc saa haffuer ieg igen Løffue herrett oc Odtz herrett her i lænnet tiill forradt tiill the andre, som ere forwentende her offuer, som er iij fennicke etc. etc.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig, welbiurdiige mannd oc streng riddere her Magnus Gyllenstiernn tiill Stiernneholme, kong. mats. stat-hollere i Kiøpnehaffn, ganndske ydmygelienn.

Om knechtte her i landet af Iullen.

¹⁾ Erik Kaas Mogensen.

²⁾ Maaske Per Nielsen Vinter til Nandrup, som 1566 skulde udtage Baadsmænd i Jylland.

³⁾ Formentlig Herman Højer, 1563 Løjtnant til Skibs, 1564 fangen hos Svenskerne, men 1565 atter fri.

557.

Helsingør, 19. Juli 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om to engelske Skibe, som er løbet ind til Stockholm med Varer. Meddelelser om den danske og den svenske Orlogsflaade. En Proviantflaade er løbet ind til Sverrig. Han fremsender et Brev fra Amsterdam.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gandske gode wen, ethers schriiffuelse kom meg nu j thenne stund till haande, jnneholdendis, att tuenne engelske schiibe met wijn, klæde, saltt oc andhet schulle wære jndkommen for Stockholm oc haffue igen indtaghet narffusche ware, huor fore j [ere] begierindis, om ieg wiste naffn paa them, att ieg thet wille schriiffue ether till; thesligest att naar thæ komme till bage igen, att ieg tha anholder them paa wiidere beskedtt, kiere her Mogens, saa kand ieg icke wiide thøris naffn, thij her ær mange engelske fortoldet, somme seglde paa Naruen, somme paa Danske oc Köningsberg; men naar thæ Engelske komme hijd till bage igen, will ieg wære fortencht oc forfare, huor fran thæ ære seylde, oc effther then besked rette meg effther etc.

Om kong^e matts. orloegisflaade ær kommen j dag schippers oc siige, att thæ waare wnder Borrenholm j mandags, och laa xxxiiij kong^e matts. och thæ lubesche schiib ther wnder landett; siige oc, att then suenskes orlogis flaade ære løben j then suenske scher, oc saa att ther ær løben en stoer flaade schiib met prouiande aff Pomeran ind j Suerige nu j forgangen dage etc.

En aff waare borgiere, wed naffn Torluff Bagge, bar meg rett nu eth breff, ær hanom tillschreffuitt fran Amsterdam aff en, haffuer hiemme j Marstrand, heder Jens Wulff, huilcket ieg nu sender ether her j indeluchtt, dog tencker ieg, thet haffuer en føye ting paa seg; huess ieg forfarer, will ieg schriiffue ether till, end doeg her falder nu stoer bestelling, oc will alltijd willigtt giøre thet, som j

kunde haffue wilgie oc tieniste aff. Ether Gud aldmectiste befallindis, hand spare ether lenge. Ex Helsingiør met hast then 19. julij klocken ix slagen 1565.

Henrick Moenss[en].

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern etc. till eygen handtt.

Anamed 19. iullij 65.

558.

I Feltlejren paa Guldberg Enge, 21. Juli 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

De har modtaget Mogens Gyldenstjernes tre Breve, som de besvarer. Om Proviant, Ammunition o. a. til Fæstningerne. Om Mikkel Zelles Forrædderi. Andre Meddelelser om Forholdene, om Kong Erik af Sverrig, Charles de Dançay, om Kamp med Svenskerne, svenske og danske Tab, om Udveksling af Fanger og andre Krigsefterretninger.

Wor gannnske wennnlike helßennd alletyd forßennd med Wor [Herre]¹⁾. Kyerre her Mogennds, frennde och sønnnderlige guode wennn, G[udt] allemectiste werre alletyd med eder och beuare eder fra allt onntth med allt, huis eder kyertt er. Giiffuynnndis eder wennligenn atth atth(!) wiide, atth wy wdj thiiße dage haffue bekommith thrennde eders schriffuelße, thenn første medtt eders thiennere Pouill, wdj huilckenn y giiffuer tyll kynnde, huor detth haffuer begiiffuith sig medtt wor skyb. Saa haffuer ther weritth enn hartth baadt²⁾; Gudtt alle mectiste forbarme siig offuer thennum alle, som bleffuenn er. Och

¹⁾ *Brevet er meget beskadiget, og Randen er mange Steder faldet af. En Del er her suppleret efter H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I. S. 718 ff., der endnu har kunnet læse enkelte Ord eller Bogstaver, der nu er helt forsvundet.*

²⁾ *Bad, 3: Kamp.*

forffare wy och y samme eders schriffuelße, atth then Dannske Chrestopher, som Niels Trolle wor paa, er sletth skudtt y grunnnd thiisße werre; Gudtt bode detth. Och formercker wy och y samme eders schriffuelße, atth Jeerenn er och buorthe eller och omkommith, huis, Gudtt kyenn[it], oss gannske wnnndtt giør saa well for thye guode me[nd], som ther wor paa, som for skiibbitth; thy dett wor konn. matt^e och riigith enn stuor skade atth mysthe sliigtt enn skiib; dog haffuer wy spurth siidenn, atth Otthe R[ud] med Jeerenn skulle werre kommitth fra thy Suennske y gienn, och atth thenn skulle werre syetth wnnnder Falste[rbo] siide; Gudtt allemectiste giffue, thett wor santh, th[a] wor thet guode thienner atth hørre. Kyerre her Moen[ns, som] y schriffuer, atth ther skulle bleffuith iij aff. skyb och enn skulle konnge matts. . . ¹⁾, s. . . [t]roffuer wy well, atth th. werre betallitt, saa bedynnndis wy eder gannske, atth nar eder stedis nogenn budtt her op ygienn. daa wylle schriffuith oss enn enndelige beskien . . . om samme sag, huor dett sig beløbbith haffuer th[er] medtt, och om ther er flyerre her menndt, som haffuer fannngith skaade, jnnnd som y nw schriffuer om; atth y wylle well giorth och hafftt thenn wmage och schreffuith oss all beskeden tyll, huor lelighedenn sig wdj thenn hannndell begiiffuer. Som y och schriffuer, atth Arffuyll Olßenn skulle werre aff fergitt ephther Peder Huittfeldtz skiib, och atth Jennns Kaaße och wy skulle siige tyll thy smaa skyb, som her er, atth thy skulle geledde hannnum siidenn hedenn om krynng Skaffuenn, saa skall thet bliffue bestyllitt ephther eders skriffuelße, menn hannnd er jnnnd nu jnnthitt kommenn. Som y schriffuer y samme eders breff om prouianth, atth ther er wennnd allerstørste flyd tyll, atth thet skall komme, saa er her nu kommenn enn guod hob, Gudtt werre loffuith. Saa wyll wy wdj

¹⁾ *Rørdam har her endnu kunnet læse: haff. . . saa troffuer.*

morgenn nest Gudtz hielp drage op paa sloethitt och forffaere med Jennns Kaasbe, om sloethit er ner prouanntheritt, och om hannnd haffuer saa møgitth jnnnde, som hannnd kannnd tenncke tyll, atth hannnd kannnd frye sig medtt; thy dett skall werre oss y mod, atth wy lennge skall werre her. Dog mienner øffuersthenn Danniell Rannndzaw, atth mannnd jnngennsted skall fannge thy tyske rytther, før jnnnd thy fannger enn ij eller iij tußinnnd tyske daller; thy dy wyll jnnngenn klippinne anname. Som y och schriffuer wdj eders breff, atth wy haffuer schreffuith Otthe Brade tyll om hans prouiannth och annnditt dyell, som hannnd skulle forskycke, atth hannnd dett skulle forsky[cke] tyll Warberig, [saa ware]¹⁾ wy udy [Warberig thenn] tyd . . . men [ha]ff[ue] hannum tyll schreffuith. Och waar wor myenning saa, atth thy først skulle løbbe tyll Warberig och setthe wdenn for Warberiig haffnn, jnnnd tyll saa lennge ath thy fynnge wiidere beskennd atth wiide aff Hanns Holck, huor dy skulle hedenn med fetalyeth; thy wy samme ty[d] wor jcke wiise paa, om wij kunde wnnde setthe Elsb[orig], och haffuer wij siidenn schreffuith hannum tyll, atth hannnd wylle forskycke tyll Elsborig, huis som hannnd fynnge konnge^e matt^e beffalynnge paa atth skull forskycke. Som y och giiffuer tyll kyennnde y eders schriffuelbe, atth Gudtt haffuer kallitt Annnders Goske borgemester, saa kyennnde Gudtt, atth hannns død giør oss wndtt, thy hannnd wor enn guod from dannemannnd; Gudt giiffue hannum och oss alle enn gladelige opstannndelbe. Kyerre her Monns, kom eders schriffuelbe oss och saa tyll hennnde med Erick Podesbosk, och er skybbitt kommenn, Rußennndkorffuenn, med huis diell y schriffuer, hannnd haffde jnnnde, och skall thet bliffue forløbitt y gienn med thett første. Och fynnge Jennns Wlstannd tyll Bahuss iij lester myell, som samme

¹⁾ Tilføjet efter Rørdam.

skipper haffde jnnde. Dysligiste fynnge hannd och ij lester miell aff Pouil Møllers stanngreer¹⁾. Kyerre her Mogenns, wy haffuer och fanngitth eders schriffuelße med Tollo Byllde²⁾, som skall haffue beffalynnge offuer thy smaa skyb her op, och hannnd syelffuer skall werre paa thenn Suorthe Normann, saa skall thet och bliffue bestyllitt ligge ephther eders s[schri]ffuelße. Som y schriffuer, atth y sennnder oss ett r[egister] om huis monasionn³⁾, som er forskyckitt tyll ...kel⁴⁾..... och Jennns Kaaße haffue skall, thet skall ... ephther samme regiisters lyu[d]elße Michel Selle⁵⁾, att[h] .nd..... marckenn for huis breffue som hannnd haffuer wd aff riigitth, saa bedynnndis wy eder gannsk[e]....., atth naar eder stedis nogle budtt her op tyll oss y [gien], y wylle hafftt thenn wmage och schreffuith oss et[th] ... tyll om samme hannns sag, huor dett sig der med a... haffuer begiiffuith, och om hannnd haffuer hafftt nogen [annndre] y raad med sig, det hannnd haffuer bekyennnd. Kyerre h[er] Mogenns, som y giiffuer tyll kyennnde y enn annndenn e[ders] schriffuelße, atth then skiib Duenn skulle werre laddt for A. .huss⁶⁾, saa er her kommenn enn skyb fra Aarhus, som haffuer op skybbitt paa Elsborig huis dyell, .om thenn haffde jnnde; menn wy troffuer jnnthitt, atth thett er dett, thy skipperenn haffuer jnnthitt tallitt medtt oss. Saa wyll wy bestyllitt, naar hannnd kommer, atth hannnd strax ska[l] bliffue forloßitt y gienn, och forskycke hannum tyll bage wdj gienn for Aarhus och daa schriffue Holgier

¹⁾ *Stangkrejer, en Krejert, hvis Master havde en Stang.*

²⁾ *Torluf Bildt Pedersen.*

³⁾ *Munition.*

⁴⁾ *Rørdam læser her: arkel[mester]; nu ses kun en Streg af det første Bogstav og efter et Hul i Papiret: kel.*

⁵⁾ *Mikkel Zelle (Selle) eller Mikkel Skriver blev for Forræderi henrettet 25. Juli 1565; se herom Rørdam: Hist. Kildeskr. 2. R. I, 721 f.*

⁶⁾ *Af Bogstavet A ses nu kun den venstre Halvdel. Rørdam læser: A[ar]huss.*

Rosßennkrannns eller Folmer Rosßennkrannns tyll om huis dyell som thennum wiidere giøris behoff tyll husßerne, ennnd thy nu haffuer. Som y och schriffuer, atth y nu paa fyerde dags tyd haffuer aff fergitt ij skiib med halffierde synnstyffue lester brødt, som er aff konnng^e matt^s, forwenn huis annndetth [som] er alle annndre steder bestyllitt y alle lannndenn atth førre her. ., och y mienner, huis atth wynddenn wyll stannde, skall her well komme offuer flødig nock tyll førynnge, och y ochsaa haffuer jnngen tuiffuell paa, atth wy haffuer y tyllsyunnd medtt, atth hußerne bliffuer y forsørgitth, kyerre her Mogenns, saa haffuer wynddenn nu well føgitth paa en vj eller viij dags tyd tyll y gaar, wor [ha]nnd y mod wdj gienn. Saa er her och kommen enn guod hob allerfførste atth husßett kannnd fannnge saa møgi[tth, det] kannnd med werre for sørgitth, wylle wy gierne Och som y giiffuer tyll kyennde, atth y haffuer spurtt, atth konning Eri[ck] skulle werre y Stock[h]olm, da¹⁾) sigis thet och her, atth stun[dum]¹⁾) er hannnd wdj [Stockholm]¹⁾) och stundum sigis, atth hannnd skulle werre s. annndennstedtz, saa mannd jcke kannnd wiide ty., huad mannd skall tro. Som y och giiffuer tyll y eders schriffuelße, atth thenn frannßoße legatth²⁾) [er] kommenn y gienn och hannnd jlligenn achitt atth drage op tyll Sueriige, saa bedynnndis eder gierne, och y bekomme nogenn guode thienner fra hannum eller fra thy pommerske gyßanntte, atth y daa thennum wylle dyelle medtt oss. Kyerre her Mogenns, som y och schriffuer, om y bekommer nogenn guode thienner, atth y daa wylle lade eders egenn budtt komme her op tyll oss och schriffue oss tyll, huis wy betacker eder gannske gierne for, och thet gierne aff eder begierynndis. Gudtt alle-

¹⁾ Disse Ord, som Rørdam har læst, er nu forsvundet.

²⁾ Charles Dançay.

mectiste wnnnde osq atth bekomme nogle, som guode monn werre. Som y och schriffuer, om her jcke kom nogle andre skiib, som kunde førre thenn halffue kartoff, før jnnnd Duenn kom, atth wy daa skulle lade enn komme ther jnnnd op paa, och huis enn jcke kom ther jnnnd paa, da skulle wy bestyllitt, atth samme skyb skulle løbbe jnnnd ygienn for Horßennns eller for Aarhus atth tage laadt innd ygienn, saa skall thet ligge saa bliffue bestyllitt. Wy haffuer jnnnthitt tallitt med Jenns Kaasße om samme halffue kartoffge¹⁾, siidenn wy syste ganng fynnge eders schriffuelse; menn siiste ganng wy talde med hannum ther om, wor hannnd jcke tyll synndtz, atth hannnd wylle slippenn, som wij tyll fornne haffuer schreffuit eder tyll om. Kyerre her Mogenns, mannge sønnderlige thienner wed wy jcke nu, som wy kannnd schriffue eder tyll; menn nu wdj manndagis siiste forganngenn ruckte Danniell Ranndzaw her wd aff leyerenn med rennde fanndenn²⁾, som Peder Gyldennstiernne er ryckthe mester offuer³⁾, och enn ij eller iij^c heste af Tyske och Danske wnder alle thy andre fanner och nogle hunddritt h[a]gge[s]køtther, [o]ch ther hannnd haffde [weret] wde [enn] tyme ij eller iij, lod hannnd hagge skøttherenn jnnd y leerenn y gienn, och strax ther epther lod fyennerne thennum sehe med enn ij eller iij fanner, och haffde Danniell strax bud epther Kuallenns⁴⁾ och Tørnaws⁵⁾ fannner, atth thy och strax komme wd tyll hannum. Och kom Kuallenn med synn fannde om krynnngenn. . . och kom hartt jnnd paa nogenn aff fyennerne, s[om] war Skotther, Tyske och Suennske, tyll sammels enn hiell

¹⁾ *Der har oprindeligt staaet et andet Ord; ge er en Rest af dette.*

²⁾ *Rendefanen, Fortravet.*

³⁾ *Rørdam læser fejlagtigt: . . . er, ryckthe mester offuer. Antagelig er der ment: Ritmester.*

⁴⁾ *Josva von Qualen.*

⁵⁾ *Henneke Tornow.*

hob, och gaffue thy strax flucktt, och hannnd [for]fulde thennum saa jnnnd for thieris leyer, och ther k[om] thennum saa ij fanner rytther tyll wnnndsetthninge, s[aa] atth Kuallenn motthe giiffue flucktt wdj gienn; dog wor thet jcke lanngtt, hannd wiigitt, thy hannum kom foruackthenn och Peder Gyldennstyernne tyll wndsetthninge med synn fannnde och Tornaw med synn fannnde, saa gaff fyennnderne strax flucktt wdj gienn. Och bleff ther samme tyd aff fyennnde y hiell slagenn wed ij eller ij^c, som dy haffuer sagtt, med worre, och wy siidenn haffuer spurth, och nogle faae fannger; och bleff ther enn, wed naffnn Knud Rebenng¹⁾, som førde enn fannde, menn fann denn fynng dy dog liggeuell medt thennum. Och bleff ther enn her mannd skudtt wnn[er] Kuallenns fannnde och døde strax, før jnnnd hannnd kom jnnnd y leerenn ygienn, eller och nogenn fattige karlle, som bleff fanngenn och slagenn aff worre, dog jcke offuer viij eller x y dett mieste, Gudtt werre loff, samme dag. Och er her Peder Brade och her Gyöthe Olßenn²⁾ for enn x eller xij dage forledenn siid[en] . . . ruck aff then suenske leer och op tyll k. . . .; thy dett siigis, atth hannnd skulle holde h. . . .dj Skarre, och somme siige, atth dett sk. . . . wdj Wadstenn; huad nu sannth er. Och kom thenn Frannßoße Karrolus³⁾ y leyer., thenn tyd dy wor aff dragenn, och hannnd er. . . . feltt herre ygienn, och haffde hannnd enn t. . . her wdj leerenn nu wdj onnsdags och wo[r] aff Danniell Ranndzaw atth wylle ranndzoffne, huis fannger som ther fanngenn wor aff thy Suenske, eller och giiffue fannge y mod fannge aff thy, som thy haffuer fanngenne paa thieris siide, huis Danniell

¹⁾ *Knud Ribbing, svensk Ritmester.*

²⁾ *Gustaf Olsson Stenbock.*

³⁾ *Formentlig Charles de Mornay, jvfr. Carolus Frantzos ovfr. S. 448. Han var Hærfører i svensk Tjeneste.*

och beuilgitt och wor begierynndis, atth hannd motthe fanninge enn schriffth paa alle thieris naffnn, som thy haffde fanningene aff woris, saa wylle hannd gjørre hannum dysliigiste wdj gienn. Och strax samme dag ruckthe thy Suennske op aff thieris leer hedenn y mod affthenn, och wy fynnge thett jcke atth wiide, før jnnd klockenn wor mellom x och xj om natthenn, och rucke wy strax y gaar morgenn, thenn tyd klockenn wor mellom ij och iij, och wor wy lanngtt rucktt om krynng thieris leer; dog wor thy saa lanngtt, att wy jnngenn affbreck kunnnde gjørre thennum. Saa ruckthe wy tyll bage ygienn tyll wor leer. Och bleff Michell Gyønngge ther wde med iij^e skøtther, om hannnd kunne forffare nogennstedtz, huortt fyennernne wor hedenn rucktt, ock kom y gienn y natth och siiger, atth hannd wor dragenn enn stuor mylle hedenn y lannditt ther, som wy skylldis fra hannum y gaar, och kunne slett jnntthitt fornemme tyll nogenn suennske folck, och haffde thy drøffuith allt feeth och quegitt op y lannditt for thennum och tagitt folckitt med thennum. Kyerre her Monns, ther bleff och y manddags en her mannd skøth, som wor Peder Gyldennstiernnis fennicker, och hede samme her mannd Jossue Hann, och skød een aff hertiig Alluffz¹⁾ rytther hannum wforwarynndis, som hannd red bag hannum, och døde hannd y dag tyeligenn; Gudtt werre hanum och oss alle naadig, thy dett wor enn guod from k[arl] rutther . . . skotth y giemmell synn aarmm so och haffde wy alletyd forhobtis, at gotth med hanum. Nu haffuer hannd fanngit kolle syuge er nu suarlige suag; Gud werre hanns och alle wor hielpere. Och wed nu jnntthitt annditt sønnderligtt atth schriffue eder tyll; menn wy gjør alletyd giernne, huis eder kyertt er. Her med eder Gud allemectiste beffalynndis tyll euigtid. Ex konng.

¹⁾ Hertug Adolf af Holsten-Gottorp.

matt^s feltt leyer paa Guldborig ennge then 21. dag julij
aar mdlxv.

Peder Byllde.
Sthenn Roßennspar.

(*Bagpaa: Det ene Segl og Rester af det andet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlige och welbyurdiige mannnd her Mogenss Gyldennstierne tyl Styernnhollum ryder, konng. matt^s statzholler y Kyøffuinghaffinn, wor kyere frennde och besynnderlige guode wenn, gandske wennliigenn tyll schreffuet.

Anamit 24. jullij 65.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I. S. 718—27.

559.

Abrahamstrup, 22. Juli 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Lave Beck skal være Proviantmester for Orlogsskibene. De danske Knægte, der skal til Jens Bille, skal forsynes med Værger. Om Forsyningen af Elfsborg, Baahus og Københavns Slot.

T. o. a. L. 8, 340. — Tr.: K. Brb.

560.

Paa Orlogsskibet Svenske Jomfru, 22. Juli 1565.

Erik Rud og Peder Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Om Striden mellem den tyske Høvedsmand Willum van Dörning og en af hans Knægte Henrik van Benthin.

Wor gandske wennlig hiilssen nu och allttiid kierligen forsennt med Wor Herre. Kierre her Mogens, synderlig gode wenn, nest wor wenlige tacksigilse for allt erre oc gaatt, y wos allttiid giortt och beuist haffuir, huilckitt vj allttiid gierne forskylle och forthienne wille, med hues gode y wor ringe macktt kand werre, kierre her Mogenss,

giffue wij eder gandske wenligin att wide, att Willom van Dörning, som er høffuismand offuir the tydske aars knecktte oc er forordineritt her paa skiffuid hos wos, haffuer weritt begierindis wdaff min luttinantth¹⁾ oc mig, att wij wille forhørre hans widnisbyr, huorledis thend sag wor forløbin jmellum for^{ne} høffuismandtt och end aff hans knecktte, wid naffun Hendrick va[n]²⁾ Benndttin, som hand hagde nøitt sig ind paa hannom oc tagitt fenickin fran hanom oc giort hanom stor spaatt med noglle aff hans staldbrøder, thend tiid de drog fran Hising oc thill Kiøffuinhaffunn. Och thend tiid the kom wdin for Kiøffuinhaffun, kom noglle aff hans andre staldbrødre oc forhandlitt thett saa, att hand tog fenickin igienn oc drog thend y by for thennom. Dog sagde de huer andin thill, at thend første tid de møttis, da skulle de haffue aff hin andins haar³⁾. Saa bleff hand⁴⁾ litt saar y thend enne arm, som y kand widere forfare wthi widnisbyrne, att hand selff haffuer bekientt, att hand icke skyllir hannom for hans død; thj hand kunde inthet dø aff thet saar, for thet wor kun litt wthi kiøditt, men bekiende, att hanom wor slagin andin sygdom thiill. Saa sendir hand nu edir same widnisbyr, atthj ther widere kand forfare ald leylighedin wthj. Kierre her Mogens, saa er baade hans oc worris gandske kierlige bøn oc begierring thill edir, atthi wille først giørritt for Gudz skyldtt oc sidin for wor skriffuile oc bøns skyldtt werre hanom behielpelig, att hanom icke wdthi samme sag motte ske for kaartt ellir nogin wrett efftir slig leylighet, som sig saa haffuer begiffuid, och haffue wij icke anditt formercktt

¹⁾ *Brevskriveren Peder Munk, som var Løjtnant under Erik Rud.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

³⁾ *D. v. s. afgøre Sagen ved Kamp; jvfr. i Haar = i Strid, lade sit Haar skære = erklære sig for overvunden.*

⁴⁾ *Der maa være ment Henrik van Benthien, som altsaa døde nogen Tid efter Kampen.*

aff hanom baade y fior, hand wor inge med wos, och y jaar, hand [er]¹⁾ komin ing thiill wos igien, anditt end han[d] er kong. matt. en tro thiennere oc haffuir skickid sig som en erlig mandtt her ingin skiffs borde hos wos, saa wij hanom y jngin maade wed att beskylle. Kierre her Mogens, gjør nu her wthj, som baade hans oc worris gode tro er thiill edir. Wthj hues maade y wed atth bruge wos wthj gien, ther y kand haffue ærre, thienniste och gaatt wttaff, tha raadir oc bydir allttiid offuer os som offuir thennom, y ingin tuill paa haffuir. Och wille wij ther med haffue edir Gud allmecktiste befallindis med mange ^m gode netter. Dattum paa thend Suenske Jomfru then 22. dag julij aaar 1565.

Eriick Ruudth.

Per Munck.

Kierre her Mogens, ladir hand edir kierligen bede, atthi wille sende hanom same widnisbyr wthi gien, nar y haffue forfaritt meningin ther wthj, och y wille well gjørre oc giffue hanom itt gaatt anttuord och fortrøstning ther paa, thj ald hans forhobning staar paa Gud oc edir.

(Bagpaa: To Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Errlliig welbyrdiig manndth och streng riddir her Mogens Gyldinstierne thiil Stiernholm, kong. matt. wor allir naadiste herris statt hollir paa Kiøffuinhaffunn, wor kierre slecktl oc byrdtt oc synderlig gode wen, gandske wennliginn thiil skreffuidth.

[Om]²⁾ ten høes for ars knechte.

¹⁾ Hul i Papiret.

²⁾ Det er tviwlsomt, om dette Ord har staaet der. Blækket er stærkt afbleget. I det følgende venter man: høes [mand], men det kan heller ikke ses, om denne Stavelse har staaet der.

561.

Abrahamstrup, 24. Juli 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Bestillinger til Kongens Arkeli. Kongen ønsker Besked om Erik Ruds og den lybske Admirals Ærende. Sejladsen til Island skal opsættes.

T. o. a. L. 8, 341 b. — Tr.: K. Brb.

562.

I Jernhytten, 26. Juli 1565.

Hans Hansen til Mogens Gyldenstjerne.

Om forskellige Arbejder, der skal udføres eller er udført i Jernhytten¹⁾.

Venlig och kerlige helßen mett Gud, Wor Herre. Kerre her Maaens, giffuer jeg edder kerligen tillkende, att jeg nu haffuer annammed xvij tynder jern och ett maal der hos till att sla bolter effter, huelked arbeide jeg nu strax tager forhender, och maj widde, att jeg nu sender edder paa kongens mats. wegne mett samme bud xl støcker jern, som ferdigt wor effter dett andett skaffelun eller maall, som y sende mig till forren. Kerre her Maaens, her mett edder den aldsommegettiste Gud beffalendis. Skreffuett wdj jarnhøtten den 26. julius anno domini mdlxv.

Hans
Hanßen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erlige och welbyrdige her Maaens Gyldenstiern ttill Stiernholm, ridder och høffuettz mand och stattholder wdj Køffnehaffn, kerliegen sendis dette breff.

Der her van Bredou.

Anamet fra jernhiitten 28. jullj 40 stiecker.

¹⁾ *Paa Jernhytten, hvis Beliggenhed ikke med Sikkerhed kan fastslaaes, fik M. Hans Hansen 1558 3. Maj Forleningsbrev, 1559 29. Sept. Lejebrev og 1570 17. Febr. ny Overenskomst. Se K. Brb.*

563.

Helsingør, 1. August 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Bestillingen af Humle i Danzig volder Vanskelighed, da Skipperne ikke vil paatage sig Fragt for Danskerne uden Betaling og ingen Skibe maa passere østpaa. Han har sendt Humle til Frederiksborg og fordelt noget til Orlogsskibene. Om Oplag af Mel og om Brød paa Helsingborg. Han vil forhøre sig om nogle engelske Skibe. Erik Podebusk har faaet noget Mel.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, ær ethers schriiffuelse meg i jaffthis till haande kommen om naagen homle att bestelle i Dansken att haffue i forraadtt etc., tha kand ieg icke forholde ether, att schipperne ære icke well tillneygede att wille føre nu naaghet for oss for thisse aarsager, att thæ saa laane penninge wdtt. Thesligest oc ær meg i løffuerdags tilkommet kong^e matts. breff att schulle engen schiib lade passere østuertt paa før wiidere besked, oc her ær nu i thisse dage kommen etth tall barlasters oc naagen saltschiib, som gierne wille østuertt paa, oc ieg torff icke wnderstaa meg att lade them passere, før jeg bekommer kong^e matts. wilgie ther om, oc thæ bliiffue ther for møghet wtollige, beklage, thet ær høøst dag oc winteren tillstaa oc thæ achtede gierne att wære i thøris land igen før winther etc., met anden mære orsage, thæ fore giiffue. Ieg haffuer her till bestellet, som ieg haffuer tillstede bekommett (Gudtt loff haffue) j^e seck homle, ther aff ær kommett till Frederiksborg iiij secke, oc schall end xij secke dijd effther kong^e matts. befallning. Iøren Sested haffuer annamet ij secke homle her till Kraagen. Then Sundiske Drage fick j seck, Loesmandz pincken fick j seck, Arentt Oldensell fick viij secke homle oc xiiij lester meell her aff toldboden att føre till thæ tuenne slott; hand løb her aff j gaard etc. Saa bliiffuer end nu j forraad hooss lxx secke homle. Kand ieg forwilgie schipperne, tha will giøre mitt beste att bestelle end nu x secke etc.

Her ær end nu hooss xv lester meell paa toldboden. Jeg haffuer engen besked bekommet end nu om, huess brød paa Helsindborrig ær; thet første ieg kand forfarett, will ieg schriiffue ether till; meg siunes best wære, att thet bleffue wdschiibett for Helsindborrig, paa thet icke schulle giøres dobbeltt wnkost att føre hijd etc. Om thæ ij Engelske, j schriiffue att wære kommen for Calmar ind, will ieg spørgie effther. Her ær inthet synderligtt att schriiffue paa thenne tijd. Findis alltijd willig att tiene ether gierne. Gudtt wære met ether. Ex Helsingjør met hast then 1. augustj 1565.

Henrick Moenssen.

Erick Podebusck bekom vj lester meell aff toldboden.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdiig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc besynderlige gode wen, till eygen handtt.

Anamet anden dag augustij.

564.

I Fellejren for Elfsborg, 2. August 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

De besvarer hans 3 Breve: Om Skibene med Proviant, om Lifland og Hertug Magnus, Flaaden, Lybækkerne og Svenskerne. Gammel Lødøse er brændt, Skærmydsler med Svenskerne. Danskerne ligger ved Elfsborg og kan intet udrette. Rytterne og Knægtene er uvillige. Om Mikkel Zelle, Ole Skrøver og andet. Om Klaus Akselsen Rosenkrantz's Gods. Om de lybske Admiraler. Der mangler Penge og Klæder paa Baahus og Skibene. Ingen vil modtage Klippinge. De fraraader at sende flere Knægte derop. Om Forholdet mellem Knægtene. Man har mistet mange Folk, og mange er syge.

J H

Vor venlig helssen nu oc altid for sendt met Vor Herre. Kære her Maaens, frænde oc besynderlig(!) gode ven, Gud

beuarre eder fra alt ontt oc vnne vos at findis glade oc helbrede. Giffuendis eder venligen at vede, at vy vdj thesse dage haffuer fanged iij eders breff, thet første lydendis om, att vaare høsstrer¹⁾ har været vdj Køffuenhaffn til thi begrauelsser²⁾, oc j bemeller, at Bergette er dragen til Bergete Gye til Brønnetud(!), ti hun har været naaged ille til pas, hues Gud kænne vos ont gjør. Then gode Gud hussualle hinne oc vnne hin god bod paa same hinnes skrøffuelighed etc. Vi for fare oc vdj same breff, at thet nu begynder at dø fast³⁾ vdj gen vdj Siællen; Gud alsom mettiste stelle thet naadelig oc straffue oss icke effter vaar for stiænneste(!) etc. Kære her Maaens, som j skriffuer, at j har skecked ij skiff her op, som er lad med fithalle, som skal til hussen⁴⁾, at vy thet tøm vdj mellom skulle skiffte, saa var Dragen løffuen til Bohus met hues hand inne haffuer, oc [er hand]⁵⁾ intet met oss; men thenn anne(!) skiper paa Suannen hand er her. Hues hand inne har, skal bliffue dom delt vdj mellom effter eders skriffuelser etc. Som i oc for meller, at Dragen skulle met thet første kome ned vdj gen, hand var forlossed, saa vel vi thet bestelle. Oc som i giffuer thil kenne, at thet er stunnum jcke møgen pruuianne for honne, hues vy vel tro; ti thet er en vnner, thet kand være naaged effter thi manne hus, som j skriffuer om, j har at bespisse, for vden skiffuen, som icke thager en ringe pruuianne etc. Som j oc giffuer til kænne, at herre mesterenen (!) har vunen Perno met storm oc fick ter et stor bytte, oc at hertu Maaens er dragen jnd j Vigen⁶⁾ oc then at jnd thage vdj gen, oc at hermessteren atter for

¹⁾ *Søstrene Birgitte og Mette Rosenkrantz.*

²⁾ *Se herom: Hist. Tidsskr. 5. R. V, S. 315f.*

³⁾ *Pesten grasserede stærkt paa Sjælland.*

⁴⁾ *Formentlig Slottene Elfsborg og Varberg; jvfr. ovfr. Nr. 558.*

⁵⁾ *Disse Ord er nu forsvundet. Brevet er en Del beskadiget og afbleget.*

⁶⁾ *Wieck Stift, Estland.*

Rævel, Gud giffue tom løcke. Oc bedendis eder gærne, om j for vider tidenne fra Liffan, atj ville haffue then vmage oc skriffue oss til etc. Kære her Maaens, som j oc skriffuer, at thi Suenske fick vor Jægermester¹⁾ henn, oc som vort folck har holt seg ille nu saa vel som til faaren vdj salig Herlu Trolles tid, hues tidenne Gud [kæn]ne²⁾ vos gansske ont giør; Gud straff tøm, som saa ille har holt seg, oc tro vy vel, thet bliffuer tom heller jcke skent mett tidenn. Som i oc skriffuer, at vor orlffs skiff lige for Falsterbo reff, oc Erick Rud met thi ij lypsske omeraller er komen til Køffuenhaffn oc ville thalle met konn. mat^t oc hans mat^t er paa Abramstrop, saa var thet vel saa nøtig, thet hans mat^t færred tom aff til skiffuen vdj genn, som thage then jactt vare, thet oss synes. I ville oc skriffue oss til, haud(!) aff sked konn. mat^t giør met thi Lypske etc. Oc som j skriffuer, attj suenske orloffs skiff er løffuen in vdj skæren vdj gen, saa for haaffues oss, atti en oc skal haffue at flæcke oc bøde paa, saa ti icke for snart skal kome j søen vdj gen etc. Thi tidenner, som Torbørn Bille har skreffue lens Truedsen³⁾ til, . . .⁴⁾ har vi oc sport at skal værre sant etc. Vy for fare oc, at thi Suenske brende paa Møen, thet var oc men for sømelsse; Gud bode, at mand icke bærre varrer sin sag. Oc som j skriffuer, at Torben Bille er for ventendis met thet første, saa bedendis eder, atj ville skreffued oss et or til, huor hand skal hen mett sam folc, for samlled er etc.; tj vos synnes, at thet icke er raad at sænne dom her op alle 1), men j^m hage skøtter haffde mand vel behoff, om mand dom kunne bekomme etc. Kære her Maaens, som j oc vider for meller vdj eders breff, at eder for haffues, at effter thi the Suensske erre op rugt aff tøres

¹⁾ Orlogsskibet Jægermesteren.

²⁾ Den første Del af Ordet er skjult af en Blækklat.

³⁾ Jens Truidsen Ulfstand.

⁴⁾ Papiret beskadiget.

læger, at vy tha skulle øde thet Gamlle Løsse²⁾, saa er thet sket nu v^{dj} søndages, tha beff(!) thet brændt oc thet større her Stenns skiff, og vy haffde vel gærne hafft thet ner, men ther var jngen raad til; saa beff(!) thet slæt op brændt etc. Oc bleff ther vel bræntt iijj eller v^c gaare same dag oc ij aff her Gøste Olsens sæde gaarre, oc drog vy iij mil fra Løsse oc der lægrede oss thenn nat. V^{dj} mandages at morgen ved v slæt tha kom thi Suensske for vor læger, saa thi var paa et slange skud ner lægeren, før vy veste et or der aff, ti ti haffde faat ti kundskaff, at vy varre dragen til gamle Løsse; oc laa der³⁾ en skoff, som vy i søndages droge vdoffuer, ther haffde ti tenckt at vært vor gest, men di kom for sille tis vær, ti ther var en on væg v^{dj} gemen same skoff etc., oc var ther en liden aa v^{dj} mellom tom oc oss, oc var thi v fanner rytter, ther vy saae, men som siger, thi vare vij, oc some ix oc elluffu fenicker knætte; men vy saae icke vden v fanner. Men thi haffde manne hage skøtter met tøm, oc skermøssled hage skøtterne til samen odoffuer aen, oc bleff der vel skot oc død oc saare er en x eller xv aff hage skøtterne paa vor sside, ter bleff oc naalle paa dør[is] side; en aff hertu Adelloffs en spender bleff skot oc strax døde. Herre van Dun¹⁾ bleff skot i set [lar]²⁾, dog met Guds hielp bliffuer inted at skade. Otte Gyde³⁾ slog et for floged lod paa honnen, dog met Guds hielp bliffuer ham jnted at skade der aff etc. Saa holt uy vel saa mod en annen vel ij timer; og drog naagel aff vaarre rytter vdoffuer i broen til tom oc ville skermysled met tom⁴⁾, men ti ville inted til tøm; saa droge thi aff. Vy kunne

¹⁾ Borggreve Kristoffer von Dohna.

²⁾ Dette Ord mangler her, men at det er dette, der mangler, ses af Mogens Gyldenstjernes Brev af 8. Aug. 1565 til Birgitte Gøje, hvori han nævner det. (Se ndfr. Nr. 567 og G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe II, Nr. 150.)

³⁾ Otte Gøje Albrechtsen.

jntted kome effter tom, thi thi haffde saa stor for del strax bag dom til at ti¹⁾); saa drog[e] vy hid til Elsborre oc sloge vaar læger her, oc brenne vy saa slæt aff, huad her var paa vægen vdj mellom, oc var thet iij eller iij mil her fra, vy laa den nat. Kære her Maaens, saa kand vy nu inted mer vdrætte her oc kunne oc jngen stæd kome jnd vdj lanned vider her met vome²⁾), oc thi tysske rytter velle icke fra tøres vonne; vy haffde en bange nock, vy kunne faa dom fra vonne ti ij netter, vij var nu bortte, ti mand kunne icke faa vonne m[et]. Saa atte vy met Guds hielp her fra vdj morgen oc neder til Var biærre. Er thet mueligt, at vy kan faa en væg, som mand kand age met vonne, tha vel vy strax der fra oc jnd vdj Vester Gyllenn³⁾); men rutter oc knætte er møged vuelig og vel haffue tysske penninge, oc er til befrøtendis, at hues ti tom icke faa, tha faa vy tom jcke op vdj genn etc. Kære her Maaens, som i vider giffue thil kænne vdj eders breff, at Meckel Sælle⁴⁾ bleff ret, saa var thet hans fortiantte løn; Gud være ham naadig etc. Oc som j skriffuer, Olle skriffuer⁵⁾ i Rosskylle har jngen farre stanned, siden hand var j thet staader gille⁶⁾), hues Gud kænne vos kært er⁵⁾. Kære her Maaens, som i oc skriffue, at konn. mat^t har faat bud fran thi pumerske gesantthe, atti var komen til lannemercke, saa bedendis gærne, atj ville skriffue oss til, huad god for trøsting thi førre met tøm etc., oc i ville oc skriffue vos til, om i faar naagen bud fra legatten⁷⁾. Oc som i skriffuer, at Inger⁸⁾ lørn

¹⁾ *D. v. s.: at ty til.*

²⁾ *Fejlskrift for: vonne, d. v. s. Vogne.*

³⁾ *Vestergötland.*

⁴⁾ *Se ovfr. 21. Juli 1565 Nr. 558.*

⁵⁾ *Byfoged i Roskilde.*

⁶⁾ *Der vides ikke, huad der sigtes til; jvfr. Rørdam anf. St. S. 731.*

⁷⁾ *Charles Dançay, se ovfr. 21. Juli Nr. 558.*

⁸⁾ *Inger Oxe Johansdatter, Enke efter Jørgen Brahe Tygesen, som døde 21. Juni 1565 af en Sygdom, som han havde paadraget sig ved at redde*

Brades beholle sanchte Peders kloster, saa er thet vel etc. Som j oc skriffuer om Torlu Bill¹⁾, [saa haffde]²⁾ Iens Vltan beuelled, at Peder Knudsen³⁾ skulle haffue thaged seg thet til; som vos syntes, haffde thet oc vært best, som vy oc har eder til skreffued; saa syntes oss ennu, at thet var best, at Jens Holgersen fick konn. mat^t breff, at Peder Knudssen kom der til oc Thorlu fick kongen breff, at hans mat^t ville bruge ham annenstæd. Som i skriffuer, at j sænner en j lest krud til huert hus oc vi skal sige tom, at her er icke mer aff at lade, thet skal oc ske etc. I skulle oc bekom skaffelunne til, hues lod⁶⁾ som ti velle haffue etc. Som j oc skriffuer, at Karinne Valkendrop⁴⁾ kender seg ved salig Claus Axsselsens⁵⁾ gos oc Peder Krestersen⁶⁾ for arringer nock, saa tro vy, at hun har ter lided met, oc er vy oc j den tro, at huem hans arring skal være, bør at giørre regenskaff, om mand maa veder fares ret etc. Kære her Maaen(!), vy vede nu inted vider, vy kunne giøre der til, før Gud vel, vy kome hiem. Ter som j vede naage, vy kunne der om bestelle, atj tha ville skriffue oss till, vel vi ger(!) gøre, hues mueligt er etc. Som j skriffuer om Jens Kos met thet vand, hand skulle dreck, saa har vy saut ham thet; hand betacker eder gærne oc sagde, at hand ville sel skriffue eder til der om met thet første etc. Kære her Maaens, som j bemeller vdj thet anned eders breff, som skiperen paa Suannen haffde mett seg, atti vel skriffuer, hauad(!)

Kong Frederik, hvis Hest havde kastet Kongen i Vandet ved Højbro. Han havde 28. Dec. 1563 faaet St. Peders Kloster i Lund i Forlening; hun fik det efter ham 24. Juni og beholdt det til sin Død 1592.

¹⁾ *Torluf Bildt havde faaet Befalingen over de smaa Skibe ved Elfsborg og Varberg, se ovfr. 21. Juli Nr. 558.*

²⁾ *Teksten er her og ndfr. suppleret efter H. Rørdam: Hist. Kildeskr. 2. R. I, S. 732 ff.*

³⁾ *Peder Knudsen Leve, Skibshøvedsmand.*

⁴⁾ *Karine Valkendorff Anders Gøjes.*

⁵⁾ *Klaus Akselsen Rosenkrantz.*

⁶⁾ *Peder Kristiensen Dyre.*

ti velle haffue, men thi skriffuer jnted, huad thi bekommer, saa velle vy bestelled baa hos Jens Kos oc Jens Vlstand, huad ti faar fra Jyllen, thet skal thet(l) sænne eder klart register 7) paa etc. Oc som j skriffuer, at then skiper paa Suannen skulle thage naagen mel oc humlle ind for Helssing ør, saa fæck han der mel xiiij lester, humlle viij sæcke etc. Thet bil. . skal oc bliffue dom delt vdj mel, som j skriffuer om etc. Vj for fare oc, at thi ij lypsske omeralle er dragen met raaded til konn. mat^t; j ville lade oss vede, huad der besluted bliffuer etc. Oc som j bemeller, at for^{ne} ij omeraller har nu i then sist skermøssel holt seg vel, oc ther har [oc] vært naagen aff tørs skiff, som har lo. .vnne [Hø]gen; Gud vnne dom oc di andre ma[n]ge, som haffuer giort], døres rette løn etc. Oc som vy forfare aff s[am]e eders skriffuelsse, tha haffde vorre skiff hart at faat voffue[r]honnen, haffde thi men faa naagen vnsæt[nin]g. Gud bode, at mand slegt skal hørre etc. Thenn gode Gud beuarre alle vorre venner oc giøre en god ende paa thenne for deruelig kri, for thagen er etc. Kære her Maaens, som j oc bemeller vdj thet 3. eders breff, at siden vy skreff konn. mat^t til om salig Claues Rossenkransse gos, tha har lens Truedsen faat befallning¹⁾ paa at aname Hielmsø, met hues gos som der til liger, saa kand vy vel tro, at vi nyder thet got at, at vy er i konn. mat^t for fal. Vi fick ter ingen suar²⁾ paa, annen som vy eder til faaren har til skreffued; vel then gode herre brug vaal, tha har fatige ontt at giøre. Oc som j vider bemeller j same eders breff, at thenn tid som Peder Krestersen bleff fangen, tha anamed Maaens Clauesen³⁾ Hielmsø gaar oc gos, tha bleff thet anamed

¹⁾ Kgl. Miss. af 22. Juli 1565 til Jens Truidsen Ulfstand, se K. Brb.

²⁾ 30. Juli blev der dog sendt kgl. Miss. til dem om, at Godset er taget i Forvaring og at de skal gøre deres Krav gældende med Bevisligheder (se K. Brb.). Orig. blev videresendt til Mogens Gyldenstjerne og ligger nu i hans Privatarkiv.

³⁾ Mogens Klausen Rosenkrantz († 1560).

saa paa en ret, til Peder Krestersen eller naagen paa hans vegne ville giøre regenskaff, hues Peder haffde opborred aff salig Klauesse gos; naar thet bleff giort klart, saa haffde mand jnted vider met Peders gos at giørre, oc kand vy vel tro, at ter som vy enten skriff konn. mat^t til, eller naagen aff vaar venner ther thalled hans mat^t til, tha for mener vy vel, at vy nyder thet tog inted got at; men ter som eder synnes, at vy ter i skal skriffue naagen til, eller i veste naagen anne maade, vy kunne giøre naaged sagen til thet beste, j vel skriffue oss til, velle vi thet gærne giøre, som vy oc plætig er etc. Kære her Maaens, thi knætte, som kom til Bahus, haffuer Jens¹⁾ ingen penninge til, oc er ti saare nagen; j ville derfor vel giøre at lade giffue thet konn. mat^t til kenne eller oc thal met rænttemesteren der om, at ther motte sænnes tom naagen penninge oc naaged graafft klæde til tøm met thet første, saa thj kunne bliffue klæd, ti vinteren stunner til, oc j sel vel kand tencke, huad mand kand giører(!) met naged folck etc. Torlu Byl var oc hoss oss vdj dag, begæred, at vy ville oc skriffue eder til, at hand motte faa penning til thet folck, som hand h[ar pa]a thi pincker; thi hand siger, attj jcke [har] [f]aat penninge vdj lang tid. Tis ligeste har hand krud oc lod; hand siger for oss, at hand jcke har alt samens til j^c skud, oc er thet jntted anned skøtt, han har, en barsser²⁾, men hand vel dag senne eder skaffuelunne til loden med Jackop Medebor³⁾, ti hand maa hiem, ti hans segel duer slæt intted etc. Saa giffue thi oc til kenne, at ter som ti for jcke anned en klepinge, tha maa man saa gærne jnted sænne hid, thi vdj Norre thage thi slet jngen klepinge; oc siges, at ter som ti skulle køffue van, tha fick

¹⁾ *Jens Holgersen Ulfstand, Lensmand paa Baahus.*

²⁾ *Et Slags mindre Skyts.*

³⁾ *Jakob van Meideborg, Skibshøvedsmand.*

thi thet icke for klepinge, oc ti klager, at thi heller ingen klepinge kunne yde hos læns mennene, thi at skriffuerne siger, at renttemesteren vel jcke thage klepinge, naar tj gjørre regenskaff, saa at ther som mand jcke faar raad der til, tha maa mand saa gerne jnted haffue som klepinge⁸⁾, ti mand faar slæt jntted for dom; atj ville thencke thet beste raad her vdj etc. Kære her Maaens, vi har oc skreffued konn. mat^t til om daller til rytter oc knætte; j ville hielpe til, at vi motte faa suar der paa met thet første, at vi motte vede, huor effter vy oss rette kand, at vy icke skulle lige for længe vdj konn. mat^t land oc for der¹⁾ thet mer, en thet er, ti j vede vel, at vy handler jcke dert ber²⁾, huor vy drage fræm, en finderne etc. Vi har oc forstaaed aff Daniel Ransso, at hand har skreffued konn. mat^t til 9), at hand vel haffue løren van Huls³⁾ knætte her op til seg; saa var got folck vel for nøden, ti vy er møged suage; men hues thi komer her op, frøtte vy, thet skal gaa vnderlig til, thi the er alle rede vnøtig nock, oc thet lille bytte, som nu vanckede ved Gamlle Løsse, som Skotter oc ti dansske knætte fick, thet gior ti Tysske tøm til pris j gaar her i lægeren oc tug ther aff, huad ti ville. Mand klager thet for øffuersten, tha suarer hand vel, lader profaassen gaa hen met tøm, som klager; naar ti tha komer fræm, tha faa mand icke vden vnøtig or oc byess hug til skaden, hues ti bliffuer stercker, oc besynderlig aff then vnøtigue hoff; komer thi her op, tha gior thi siden, huad ti velle, oc j skal spørre, thet skal gaa vnderlig til; atj ther for ville [vel gjøre oc tale met] Holger Rossenkrans her om, at hand ville [giffue thet] konn. mat^t til kenne met ti beste lempe, vi torre sel icke skriffued konn. mat^t til; huad aarsage der til er, [vide] j

¹⁾ *Fordærve.*

²⁾ *Handler ikke meget bedre, hvor..*

³⁾ *Oberst Jørgen van Holle.*

vel, oc ville vi jcke gærne, at Danneiel skulle faa thet at vede, at vi der om har skreffued; aarsagen kand j oc vel sel betenck; j ville der for giøre thet beste her vdj, att thet motte bliffue oss vbemert, [att] vi har skreffued der om; men Holger maa j vel siged, oc ter som hand jcke var til stæde, at thet(!) ville lige saa skriffue ham til met thet første, oc at hand ville thet for giffue met thi beste læmpe oss vbererckt(!); men hues ti komer, frøtter ieg, at j skal saa snart spørre onne tidenne til oss som gode, ti vi har hørtt vnderlig or aff thi for nemste, som vi vil ydermer sige eder, naar Gud vel, vi findis, en vi nu skriffue kand etc. Kære her Maaens, nu vdj løffuer dages, som vy droge paa vægen til Gamelløsse, tha holt vi en tid lang paa en slæt oc bide effter rytter oc knætte, ti vægen var saare om¹⁾ sommestæd; tha red her Laue Brade oc snacked met Mansten²⁾ oc sporde ham at, om hand var hos paasske dag, der Naniel(!) Ransso var eders gest, oc om hand hørde ti or, som Daniel haffde sagt for konn. mat^t, j same tid skulle haffue sagt; tha siger her Laffue for oss, at Mandsten sor ved hans høgeste ed, at hand aldri hørde ti or aff eder. Vi haffuede vel gærne sport ham at, men vi har for aarsage skyl jcke tort; j ville³⁾ talle her om, at vi der om har eder til skreffued. Saa maa j oc ved for vest, at vy er thenne time j^m mand suager, en vy var, vy droge op fra Varbiære, baade med ti, som slagen, fangen, død oc bort løffue er, saa haffuen⁴⁾ forminskes huer dag. Frans Brockenhus sagde vdj dag, han haffde jcke vden vij^c mand aff alle thi, hand haffde, ther helbrede er, men hand haffde ij^c syge og saare, oc dør daglig aff tom. Saa ved vy nu jnted vider at skriffue eder til paa tene tid, men

¹⁾ *Fejlskrift for: onn.*

²⁾ *Høvedsmand Valentin Mannstein.*

³⁾ *Her er glemt: ikke.*

⁴⁾ *Hoben.*

giøre gærne aff vor ringe mackt, hues i kand haffue got aff, oc vel her met haffue eder Gud alsom mettiste beffalindis. Giøre vel oc helsser Børe Trolle met mane gode netter paa vaare vegne. Aff felt lægerred for Elsbore thenn 2. dag agusti anno domini mdlxv.

Peder Bjld. Stenn Rossenspare.

(*Bagpaa: To Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlige och welbyurdiige mannnd her Magnnnus Gyl dennstjerne tyll Sthierrnhollum, riider, konng. matt.s stadtz holler y Kyøffuinnghaffnn, wor kyerre frennde och sønnderliige guode wenn, wennligen tyll schreffuit.

Anamet ten 7. augusti fra Per Bylle oc Sten.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

- 1) At sende mer af tet folck.
- 2) Løsse er.
- 3) En skou, dij Suenske wylle wert tyl.
- 4) Skermutzel.
- 5) Olluff skriffuer.
- 6) Lod.
- 7) Regyster.
- 8) Klypijng.
- 9) Notta.

Tr.: H. Rørdam: Hist. Kildeskr. 2. R. I, S. 727—37 og delvis i Hist. Tidsskr. 5. R. V, S. 315ff. og 5. R. VI, S. 237.

565.

Ø Kloster, [2. August 1565]¹⁾.

Else Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Hun beder Faderen ikke lade hende blive længere hos Fru Kirsten, da denne er fortørnet over hendes Broder Henriks Udtalelser om Arven efter

¹⁾ Brevet, der ikke har noget Aarstal, maa være skrevet mellem 8. Juni 1565, da Else endnu ikke var paa Ø Kloster (se ovfr. Nr. 545), men før April—Maj 1566, da Ø Kloster Len blev overdraget til Josva von Qualen 2. April 1566 (se K. Brb.).

Farbroderens Enke Fru Kirsten Friis. Hun skal dog nok opføre sig godt. Hun beder om Penge til Betaling af noget Lærred og om noget til en Kaabe.

Datterliig wenliig helßenn nu och altiid forsennd mett Wor Herre. Mynn hierte aller kierste fader, betacker ieg eder for denn gode, som y meg alltiid giort och beuiste haffuer, thii y skall alle mynn dage fynnde meg for eders hulle dater, der skall y icke haffue tuill paa met Guds hielp. Mynn hierte aller kierste fader, saa kannd ieg aller fuld skriiffue eder tiill, som meg lengis effter eder, och saa giernne ieg wiille talle med eder bode om yett och anddett, som eder well stor mactt paa leger. Mynn hierte aller kierste fader, saa beder ieg eder for Guds skyll, att y icke lader meg icke bie her lenger, for fru Kierstenn¹⁾ er noged for tórned offuer Henricke Gylennstiernne, for dii hunnd haffuer sportett, att hannd skulle haffue sagettett, att hunn skulle och dii annder skulle føre innd alltt dett, [m]yn saliige morsøster²⁾ haffuer giffued hinnder och dii annder; der for tóckis meg, att hunn gaar noged støtt wed meg, thii ieg skaall enn daa nest Guds hiellp tage paa eder gode lere dom, som y haffuer skreffued meg tiill, thii y skall icke spøred anddett, enn ieg skall y wist ttage meg enn god ynist tiill buode aff den ienne och anddenn, och ieg skall och saa well tage war paa hinnder, att hunnd icke skal skylle meg, om ieg mote ellers nyde mijnn skyll. Mynn hierte aller kierste fader, saa beder ieg eder for Guds skyll, att y wille fly meg enn god husuallelse, att ieg matte komme snartt fra hinnder, thii ieg haffuer nu sauntt myn gode salig morsøster, thii fru Kierstenne loffued hinnder icke saa, thenn thii hunnd sagde, att hunnd skulle were meg god, menn daa hafuer hunn icke holtett. Mynn aller kierste fader,

¹⁾ *Kirsten Rotfeld Erik Lykkes.*

²⁾ *Der maa menes hendes Farbroder Gabriel Gyldenstjernes nylig afdøde Enke Fru Kirsten Friis (†¹⁶/s 1565); se nærmere herom Else Gyldenstjernes Brev ndfr. Nr. 568.*

saa beder ieg eder for Guds skyll, att y wiille sennde meg fyer daller, att ieg matte betale fru Madelunn Banner¹⁾ med for ett stöcke holinde ler²⁾, som hunn thog wd for meg thiill nogenn linn kler; thii beder ieg eder oss saa giernne, mynn hierte aller kierste faader, att y wille och sennd meg noged tiill enn renn³⁾ kobe, thii ieg haffuer icke iett stöcke offuer meg, om ieg skall drage noge sted. Mynn hierte aller kierste fader, bliffuer icke nu wred paa meg for Gud skyll, att jeg biuer saa dristiige offuer eder. Mijnn hierste(!) aller kierste fader, giører nu, som gode tro er tiill eder, iag(!) will nu och altid haffuee eder denn all som mectiigste Gud befaledenndis, hannd spare och beuare eder lenge sunnd och salliig y synn fröctt. Ex Ø kloster torsdag nest effter santii Olles dag.

Ellße Gyllennstierne.

(*Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig och welbørdig mandd her Mogens Gyllennstierne, mynn hierte aller kierste fader, ganske wennliigenn tiill skreffuenn wdii egenn hannd.

Elsse Guldenstiern.

566.

København, 7. August 1565.

Mogens Gyldenstjerne til Birgitte Gøje, Herluf Trolles Enke.

Han sender Birgitte Gøje det Brev, som han har modtaget fra Datteren Else⁴⁾, og spørger hende til Raads om de deri omtalte Spørgsmaal om Guldkæden og Forholdene paa Ø Kloster. Han beder om at faa Elses Brev tilbage. Kongen er utilfreds med Skibshovedsmændene.

¹⁾ *Magdalene Banner, Enke efter Iver Krabbe († 1561).*

²⁾ *Hollandsk Lærred.*

³⁾ *Læsningen er usikker; der kan læses: aernn, fra Arnhem i nederlandske Provins Geldern.*

⁴⁾ *Brevet af 2. Aug. ovfr. Nr. 565.*

Bagpaa: Udskriften og 2 Segl (begge Mogens Gyldenstjernes).

Egenh. Orig. i R. A. Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Priv. Ark. —
Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe II, Nr. 149.

567.

København, 8. August 1565.

*Mogens Gyldenstjerne til Birgitte Gøje, Herluf Trolles
Enke.*

*Han sender et Brev fra Datteren Sibylle, fortæller om Krigsbegiven-
hederne, Afbrændingen af Gammel Lødøse, Skærmydslerne med Svenskerne,
Grev Dohna er saaret i Laaret og Otto Gøje i Haanden.*

(Bagpaa: Udskriften og Seglet).

Egenh. Orig. i R. A. Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Priv. Ark. —
Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe II, Nr. 150.

568.

Ø Kloster, [15. Aug.(?) 1565]¹⁾.

Else Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

*Hun gør Rede for, hvad Fru Kirsten Friis har givet hende af Klæder.
Om Arven efter denne, især Restrup Gaard. Hun har det ondt hos Fru
Kirsten Rotfeld og beder om at maatte komme derfra; der hersker et slem
Levned dér paa Gaarden.*

Daterlig wennlig hellßennd nu och altid forsennd medtt
Wor Herre. Mynn hierte aller kierste fader, betacker ieg

¹⁾ For Dateringen af dette Brev gælder det samme som for det tidligere Brev fra Else Gyldenstjerne af 2. Aug. (ovfr. Nr. 565), at det maa være skrevet efter 8. Juni, men før April—Maj 1566, da Ø Kloster Len blev overdraget til Josva von Qualen 2. April 1566 (se K. Brb.). Imidlertid er der i dette Tilfælde to Dage at vælge imellem, nemlig 1. Vor Frue Dag (Assumptio Mariæ), 15. August, og 2. Vor Frue Dag (Nativitas Mariæ), 8. September. Aaret maa i begge Tilfælde være 1565.

eder for alltt denn gode, som y meg altiit giortt och beuist haffuer; thii kunne ieg nogenn thiid dett forskylle eller fortienne mett eder, daa war ieg eder dett well plichtiig y alle de made, ieg kunne tiienne eder y, daa war ieg welplictiige er. Mynn aller kierste fader, saa kand ieg aller fuld skriffue eder tiill, som meg len lensgis(!) efftter eder och saa giernne ieg will talle mett eder buode om iett och anddett, som ieg icke nu skriiffue kann, menns Gud wnde meg dett, att ieg kunne komme snartt att talle mett eder, thii det war meg enn stor glede. Mynn hierte aller kierste fader, som y skriffuer meg tiill, att ieg skall skriffue eder, huor møged dett er, myn mynn(!) salige morsøster fru Kiersten¹⁾ haffuer giffued meg kleder oc keder, saa haffuer hund giffued meg tu flølb kiorteller och iij damask, och dii haffuer alle sammenn werid hinders, och haffuer hundd ingenn keder giffued meg, menn Gud wnde meg, dett hundd matte haff løued mett meg, daa haffuer wertt ennd stor glede. Mynn hierste(!) aller kierste fader, dett guld, som y gaff meg tiill denn kede, denn haffuer ieg inntett fanged, medens mynn saliige morsøster sagede altiit, att ieg skule haffue ienn aff hinnders keder, menns ieg wed icke, om ieg far denn eller eii; och gaff mynn salig morsøster woß alle hinnder

¹⁾ *Else Gyldenstjerne kalder konsekvent Fru Kirsten, der var gift med hendes Farbroder Gabriel Gyldenstjerne, for Moster; men hendes Moder Fru Anne Sparre havde ingen Søster. Grunden kan maaske søges i, at hun, som det fremgaar af Fru Kirsten Rotfelds Brev af 8. Juni 1565 (Nr. 545), har opholdt sig hos Fru Kirsten i den sidste Tid før dennes Død. At der imidlertid ikke kan være Tvivl om, at der med denne Fru Kirsten i de tre Breve Nr. 545, 565 og 568 er ment Fru Kirsten Friis Jepsdatter Gabriel Gyldenstjernes, fremgaar af Omtalen af Fru Jytte, Fru Anne og Gaarden Restrup ovfr. Brevet drejer sig væsentlig om Arven efter Fru Kirsten, som døde 15. Maj 1565, og hendes Ægtefælle († 25. Febr. 1555). De havde ingen Børn, og Arven skulde derfor deles mellem deres Udarvinger. Restrup tilfaldt ved Skiftet Mogens Gyldenstjerne, Fru Jytte Podebusk og Fru Anne Parsberg, de to sidste som Enker efter Arveladeren Gabriels Brødre Knud og Kristoffer Gyldenstjerne.*

kleder, wnnde och gode; der siger fru Jøtte¹⁾ och fru Anne²⁾, att dii will haffue dieris partt der wdii, saa dii will innttett wnnde woß, hinnders iomfruer, aff; menn Gud hannd stille dem well; dii lader saa suarligen ill och mestt for dett breff, som mynn salige morsøster haffuer giffued; menn Gud giffue hinnder gledeliige opstanndelße for alltt dett gode, som hunnd gjorde meg. Mynn hierte aller kierste fader, som y skreff meg till, att ieg skulle spørre fru Kierstenn Errick Løckis att, huor dii fruer will haffued mett Resterup³⁾, da sage hund for meg, at hunnd wille self skriffued eder tiill wyer, enn ieg kunde skriffue eder tiill; menn Gud spare och beuare eder alttiid sunnd och salig wdii hanns frøctt. Mynn aller kierste fader, som y skreff meg tiill, att huem der haffde Resterup y befalinng, saa haffuer alle arvinng giffued fodenne y befaling paa alle dieris wegenn, och kannnd ieg icke andett fornimme att den ringe forstannd, enn att hannd gaar y well henn medett. Mynn hierte aller kierste fader, saa kannnd ieg aller fuldskriffue eder, saa suarligen wntt ieg hafuer huos denne quinde; saa beder ieg eder, mynn hierte aller kierste fader, att y wille gjøre dett for Gud skyll, att y wille icke lade meg wære lenger huos hinnder; y troffuer aller, huilckett enn slem løuened her y denne gaar; saa frøcter ieg, første ieg bliffuer lenger y gare medtt dem, saa frøctter ieg, att dii skall komme meg y lige sliigt ord, som dii er self wdii. Mynn hierte aller kierste fader, y wiille nu betencke eder med dett beste, der beder ieg eder om; thii ieg haffuer wered lenge nocke borte fra eder; menn Gud hannd wed, ieg ville nu

¹⁾ *Jytte Podebusk, Enke efter Knud Henriksen Gyldenstjerne.*

²⁾ *Anne Parsberg, Enke efter Kristoffer Henriksen Gyldenstjerne.*

³⁾ *Restrup, Sønderholm S., Hornum H., som Gabriel Gyldenstjerne havde ejet, og som efter hans Enke Kirsten Friis's Død tilfaldt Mogens Gyldenstjerne, Jytte Podebusk og Anna Parsberg (i deres Egenskab af Enker efter Gabriel Gyldenstjernes Brødre Knud og Kristoffer).*

icke lenger werre borte fraa eder, war Guds willie; menn nu, mynn allerkierst kierste fader, ieg wiill nu icke lenger wmag wmage(!) eder mett denne mynn rinnge skriffuelse, menn ieg will nu och altiid haffue eder denn alsommectiigste Gud befalessendis, och hand spaare och beuare eder lenge sunnd och salig vdy synn frøctt. Ex Ø kloster wor frue dag.

Elße Gyllennstierne.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbørdiige mannd her Mogenns Gyllennstierne tiill Stierne huollom, mynn hierte aller kerste fader, gannske wenligenn tiill skreffuet.

Elsse Giildenstiern.

569.

Sørup, 24. August 1565.

Claus Høitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Arbejdet paa den paabegyndte Pram er standset af Pesten. Svenskerne antager Krigsfolk i Tyskland, som ventes afhentet af 60 svenske Skibe. Mange Bønder dør, og mange Gaarde er øde. De andre vil næppe kunne yde Ølskatten, da der hersker stor Elendighed i Smaalændene.

Mynn gannske vennlig hielsenn medtt al.....¹⁾ tiennste nu och alltidt for senndt medtt [Gud] Kiier her Mounss Gøldennstierne, søn[derliige gode] wenn, nest enn vennlig tacksiiigelße fo[r alt] ere oc gott, huiilkiit jeg alltiidt giern[e for]skylde will, vdj huiiss maade jeg ether till oc gode kanndt were, ther vdj min macht e oc giiffuer ether vennligenn till kennde, adtt jeg fiick ko. ma^t skriiffuelße vdj tiibe dage, lydinndis adt jeg strax skulle førdee paa, adt thenn pram strax skulle bliffue ferdiige adt løbe till Kiøpinnghaffun, oc adt ther skulle jnndtskiibes, huiis skiibs thember her vdj lenniitt wor

¹⁾ *Et Hjørne af Brevet mangler.*

huggenn. Ther paa skreff jeg hanns ko. ma^t strax suor¹⁾ igienn, adt her regiier storligenn pestiillenntzie, saa adt thember menden er mieste partenn affdøde, oc er her heller jngen stedt vdj lanniit adt become andere igienn, oc ad jeg haffde skreffuitt ether till, huor leiligheden sig begiiffuer, ad folckiitt er affdøde, saa her motte skiickis thembermenndt hiidtt igien frann Kiøpinghaffun eller Mallmøø etc. Kiere her Mounss, wdenn thet skiier, adt hiidtt strax bliffuer forskiickett thembermendt, kanndt same skiibsbundtt jcke kome till Kiøpinnghehaffun vdj thenne høst, oc fattis ther jcke møgit paa same pram ad ferdiige giøre ephther thenn mannhering²⁾, som skipper Matz Fønbo nu siiste ganng h befalliitt paa eethers wegenne. Tiissli-giiste, kiere her Mouns, haffde jeg mitt budt i Tysklandt nu i tiße dage, tha forfoer hanndt, adt thi suenske høff-uitzmenndt, som ligger ther vdj steernne, tage knechte an, oc komer ther botzmenndt oc busse skøtther aff Friisslanndt, som thet siigis, adt greffuenn³⁾ aff Emdhenn saa hiemelige forskiicker till Straallsunndh. Oc ligger ther ij skiibe for Straallsundt, som eere ladde medt rug, som oc acter siigh jnndt vdj Sueriige; thij Straallsunder haffde vdj tisse dage luchtth thieris portte till, saa adt jnngen fremiide maatte kome ther jndt eller vdt. Oc gaar ordenn ther møgit, adt the wennther thi Suenske medt lx skiib i søen, thet forste winnen will were, oc tha annamme same krigs folck jnndtt etc. Kiere her Mouns, er her jnntet skiibs thember huggiitt till adt jnndtskiibe vdj thenn pram, nar Gudt will, ad hanndt bliffuer ferdiige, mere enndt xij eller xiiij knee; saa will jeg paa ethers gode behag, nar hun bliffuer ferdige, lade legge then fuld aff brennewiidtt, thij adt thet tienner jcke her ad

¹⁾ *Brevet til Kongen er først dateret 25. August; det findes i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.*

²⁾ *Manéring, d. v. s. Manér, Form.*

³⁾ *Grev Johan af Ostfriesland.*

hugge nu skiibs thember, forthy adt skoffuenne ther same stetz er forhuggenn, oc bønderne er mangestetz affdøde, saa gordenn staar øde; thij jeg jngen kand faa y thenne tid, ther will beside thenum. Sameledis, kiere her Mouns, giffuer jeg ether venligen till kennde, som jeg oc till forne haffuer skreffuitt eether till, adt i jcke tør forlade ether paa adt become thette øll till ko. ma^t orlogis skiibe, som bønnderne nu siiste gannggh bleff taxeritt for adt skulle vdtgiiffue; orsagenn er, adt thij jcke haffuer malltt, forenndt the faa aff thette nyg, ther till medtt ligge the siuge, oc ere some aff døde, saa adt her er stor fattiigdhom oc jnnck i tisse smaa lande. Saa haffuer jeg dog vdj dag forskreffuitt beste bønder till hobe her vdj Falsther oc will medt beste lempe, jeg kanndt, wdtførdere huis øll som mieste parten er adt bekomme, oc vdj lige maade haffuer jeg forskreffuit bønnderne i Laalannd nu paa onns[dag]¹⁾ . . . will ther vdj lige maade handelle medt oc huis øll som ieg become kandt, w[ill jeg] strax lade forskiicke till Kiøpinghaffu[n]. Kiere her Mouns, wedtt jeg nu jngen ann[en] sønnderlige tiidinge adt skriffue ether till, menn will nu oc alltiidt haffue ether thenn aldmechtigste Gud befalindis, oc huis jeg kannd were ether till wilige eller tienniste vdj thenne lanndtz ende, will jeg alltid finndis wiilige. Ex Sørup i Falsther thenn 24. dag augustj aar etc. mdlxv.

Clauss Huiittfeldtt.

Kiere her Mouns, giiffuer jeg ether wennligen till kennde, adt thenn skipper, i sennde hiidt, wiidt naffn Morthenn, som skulle were hos thenne pram, her byggis, oc see till medt, adt arbeidet kune gaa for siigh, thenn haffuer Gudt aldmechtigste oc kallitt, saa adt handt er i jordenn; adt i ther for wille well giøre oc sennde enn anden hiiddt igienn nu strax medt thet første etc.

¹⁾ Et Hjørne afrevet.

(*Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.:*)

Erlige oc welbyrdiige mannd och strenngge riitther her Mouns Gyldenstiernne till Stiernnholem, stadtholder paa Kiøpinnghaffun, min besønnderlige gode wenn, vennligen till schreffuitt.

Claus Huijtfeld.

570.

Halmstad, 31. August—1. September 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Om Claus Rosenkrantz's Gods. Varberg er erobret af Svenskerne; de fleste, der var i Fæstningen, blev dræbt. Brevskriverne har næsten ingen Proviant og kan ikke faa Tropperne til at rykke ind i Sverrig, da de mangler Penge og Proviant. Om noget Skyts fra Elfsborg, om Daniel Rantzau, den franske Gesandt m. m. De sender et Brev fra Peder Skram. Yderligere Meddelelser om Varbergs Erobring.

J. H.

Vor gansske venlig helssen nu oc altid forssendt mett Vor Herre. Kære her Maaens, frænne oc synderlig gode ven, Gud alsom mettiste være altid met eder oc beuarre eder fran alt ont etc. Giuendis eder venlig at vede, thet vy fick eders skriffuelsse thenn 30. agussthj, vdj huelken vy for farre, at vor skriffuelsse er komen eder thil henne, oc ther hos thet breff, som vy fick fra konn. mat^t suar paa vor skriffuelsse ¹⁾, som vy hans mat^t haifde til skreffued om sallig Klaues Rossenkransses gos; saa ville vy rette vos effter same eders skriffuelsse, oc synnes oss thet saa got at værre. Som i skriffuer oc beffrøtter for Vaarbiære, saa er thet alt bortthe thes vær, Gud bæred; thi Suenssske fick thet i tisdages²⁾ at morgen, som Hans Holck skriffuer, oc skulle bleffued meste partthen vdj

¹⁾ Se herom deres Brev af 2. Aug., ovfr. Nr. 564.

²⁾ 28. August.

hiel slaged, huad der jnne var. Nu siges her, at ther beff(!) mange thagen thil fange aff folcke; men thet første vy faa vider besked, hor thet seg ther om har begiffued, skal j faa vor skriffuelsse. Gud ved, thet var jcke vor skyl; vy har thit oc offtthe skreffued konn. mat^t til, at hans mat^t ville forsthercke thenne lille hoff 1), thi hand er saarre suag, men her komer alt lige mange; saa kand vy ther icke mer til giøre etc. Kære her Maaens, som j skriffuer, at i beffrøtte, thet vel gaa vnderlig til, thi ther er mange, der kreffuer fran Liff land oc til Trunhiem, saa maa vy vel bekenne, at thet er vnner, at thet kand naa til; befføtte(!) vel, thet vel jcke længe vare, Gud hielpe oss vel, som best kand, oc tuil vy jntted paa, at thet for sømes for thet, j skal eller kunne bestelle. Gud giffue, ther var man at thage vdaff, men j skal vede j sanhed, at her er saare ringe pruuanne for honne oc saa got som jntted. Oc som j skriffuer, at ther skriffues lansaattene nu op, og Torbørn Bille kommer mett en iiij^m, saa gaar thet alt¹⁾ til, oc j vede, huad Suærig er for j land a vdj om somer dagen, men ther skal hielp jntted for sømes, thet mueligt

Kære her Maaens, som j skriffuer, at ther som mand kunne thaged en fordel jnd vdj finde land, tha var thet en bære at lide der nød end vdj vort eged, saa er hoffuen saare liden, som j sanhed skal beffindis, oc j skal vest tro, thi lader tom jcke saa førre, vden ti ved tøm pruujanne og vnsætning; thi ther som vy tom slegt til sagde, tha tro thi vos icke, for vy har thit saut tom for at skulle bekome baade penninge oc pruuianne, som oss oc har vært thil skreffuen oc giort for trøsting om, er dog langsomt fræm komen, synderlig met penninge, er stundom slæt vde bleffuen etc. Som j skriffuer, at naar vort folck komer til samen, vel thet jcke thienne, at thet længe kand holsses(!)

¹⁾ *Et Hjørne af Papiret afrevet.*

til samen, saa giffue Gud, at thet var mand komen, at vy var naaged stærcke, hal part j mod then Suenskes hoff, skul j met Guds hielp spørre, vy jcke ville længe thøffue her, thet gick siden, huor Gud ville etc. Oc som j skriffuer, at vy jcke skulle for tencke eder eders skriffuelse, ti j jcke ved legligheden, oc ther til met har j jcke thit tid thil at skriffue ett breff vd paa en tid, hues vy oc vel vede, oc haffde j thet jcke behoff at vnd skylle eder hos oss, thi vy vede vel, huad j oss thil skriffuer, er j en god menning etc. Som j oc skriffuer, at ther sænnes fler skiff vd at for stærcke flaadn met, Gud vnne tøm en god løcke etc. Oc som j oc skriffuer, atj har sændt en pincke aff stæd til Elsbør effter thenn karto oc slange, saa haffde vy trort(!), thj skiff skulle thaged tom met seg, der var; bedendis, at thenn skiper maa jcke bliffue for glomd, at hand maa ju holle hus vdj thet Blaa torn paa en viij dagestid, som jcke ville thalle met oss²⁾ etc. Kære her Maaens, som j oc bemeller, atj har hørtt, at Daniel Ransso haffuer laded seg hørre, at hand har væred raades løs at giørre anslag mod finderne, huor lunne mand tom kunne giørre aff bræck, saa kan sked, at ther som jcke var komed vdj blan stunnum annen raad, en hand haffde for thaged, skulle thet en gaaed vnderligen til, en sket er; Gud har en flyet thet ber, en ther var til raad, som vy vider vel sige eder, en vy nu skriffue kunne, om Gud vel, vij findes. [Som]¹⁾ j skriffuer om, at hand haffde sagt om thi penninge, Krestiern Munck har ned sæntt, oc om then kroto oc slange saa etc., saa hand penningene eller thet, thi var j packede, aldri; thet var oc jcke bestel, at skiffued, som Per Huedt fæl thil hørde, skulle thage thet sør met seg, thet vy aff ved, thj thet laa j Marstrns(!) haffn oc skøtte paa Elsbør; varre or er stunnum runne tis vær etc., oc duer jnted

¹⁾ *Et Hjørne af Papiret mangler.*

møged at skriffue vd aff etc. Kære her Maaens, vy forfarre, at thenn handel met thi Pumersske skal lit haffue paa seg, oc then fransosso legat¹⁾ er jcke en kome aff Suærig. Gud sætte oss thj beste raad for etc. Kære her Maaens, som j skriffuer om thet folc, som Jøren oc Stenn Bille thil skeckes, oc j men, atti skulle haffue tøres bud til oss, saa har vy der til jnted fornumed, oc er oc langt her j mellom. Vy sænder eder oc et breff, som vy ret nu fick fran her Peder Skram²⁾, huor vdj j kunne forfare, hues leglighed seg der begiffuer. Thet ser vnderlig vd, Gud kand dog giøre, huad hans gode velle er. Her kom ret nu naagen kuinder fran Varbiære, thi siger, at meste partthenn af borgernne bleff vdj hielslagen, oc then sosske³⁾ (!) kappetin Humeltun⁴⁾ bleff fangen; ti siger oc, at thenn Suensske mest fult folck der for. Vy vede nu jnted synderligt at skriffue vider, men bedendis, at vy maatte stæsse faa eders skriffuelsse, huor eder lider oc huor legligheden seg her nerre begiffuer. Vy skreff eder oc til naagen tid for leden siden, huad thalle her Laue⁵⁾ oc Mansten⁶⁾ haffde met hinn annen om then handel, j ved vel, oc har jengen suar ter om fran eder bekomed oc vede der for jcke, om same vor skriffuelsse kom eder til henne; j ville ter om skreffued vos et or til. Vy giø[r] altid gærnne aff vaar ringe mackt, hues eder til tiønneste oc gode kand værre, oc velle [her] mett nu oc altid haffue eder Gud alsom [metteste] beffalindis. Aff Halmstæd thenn 31. dag agu[sti anno domini mdlxv].

Peder [Bj]lde].

Stt[enn Rossenspare].

¹⁾ *Charles Dançay.*

²⁾ *Lensmand paa Laholm.*

³⁾ *Skotske.*

⁴⁾ *Hamilton.*

⁵⁾ *Lave Brahe.*

⁶⁾ *Valentin Manstein, Høvedsmand.*

Kære her Maaens, vy thalled oc ret nu met Erick Pudebuscks om thet j^m daller, som j skriffuer oss thil om; saa har hand sagt at ville sel met thet bud skriffue eder thil etc. Her kom oc ret nu en Tysck, som er reden fra thi Suensske i gaar, hand siger, at ther bleff meste partten aff borrene slagen oc knættene, oc bleff naagen aff Skotterne fangen, Gud boded, at thet icke kan lide, at mand kand faa folck til samens, at mand kunne drage hen til tøm. Gud befaller vy eder altid. Thenn første septæmbres etc.

(Bagpaa: Mærker af begge Seglene, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige och welbyurdige mannd her Mogennds Gylldennstjernn tyll Sthiernnhollum riider, konng. matt^s stadtzholder y Kyøffuinghaffnn, wor kære frennde och sønderlige guode wenn, wennligen tyll schreffuit.

Anamet ten 7. september 65 fra Per Bijlle.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

- 1) Om Warberig. At k. m. wylle sterke then lylle hob.
- 2) At ten skyper icke bliffuer forglemt.

571.

Helsingborg, 4. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende et Skib med Flæsk til Halmstad og desuden skaffe saa meget Brød og Havre som muligt derop.

T. o. a. L. 8, 381 b. — Tr.: K. Brb.

572.

Helsingborg, 6. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal straks sende alt det Brød, han kan faa, til Halmstad, da der er overmaade stor Mangel paa Brød o. a. i Lejren. Endvidere skal han sende Krudt derop.

Orig. med Rester af paatrykt Segl og [Afsenderens] Paategning: Iligen, Iligen, Iligen, Cito, Cito, Cito. — T. o. a. L. 8, 383 b. — Tr.: K. Brb.

573.

Helsingborg, 7. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham en Afskrift af et Register det norske Fiskeri angaaende, som Mikkel Zelle¹⁾ for nogen Tid siden har sendt, og i hvilket Oluf Calips, der i Forvejen har nok at bestille, findes optegnet; ligeledes skal der dér vær opført nogle andre, som formentlig ikke er gavnlige for den Bestilling. Han skal derfor sammen med de andre Rigsraader og Rentemestrene forordinere Folk, der er egnede dertil, og sende dem til samme „tollerit“.

Han skal forhøre Folkene fra det hollandske Skib, som de Lybske har taget, og som har været i Sverrig, og derefter sende de menige Folk hjem, men indtil videre beholde Skipperen, Styrmandene og Skriveren.

Orig., beskadiget, med paatrykt Segl, en Del af Udskriften og Paaskriften: At anamet(!) ten 9. september. Om fyskerijt i Norige oc ten Hollender, dij Liibeske.

574.

Helsingborg, 7. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal skaffe Jens Kaas Klæde o. a. til Knægtene paa Elfsborg og sende ham Proviant i Tide.

Orig. med paatrykt Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet 8. September 65. Clede oc prouiant tijl Elsborig. — Tr.: K. Brb.

575.

Helsingborg, 7. September 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Der er tilskrevet Peder Hvitfeldt om Skibene. Børge Trolle kommer til ham med Besked om Folkene.

Kiere her Magnus, synderlig ganske gode wen, hues i mig tilskriffuer, haffuer jeg vnderdanigst berett ko. mtt., oc haffuer hans mtt. tilforn schreffuit Per Huitfeldt till, att

¹⁾ Tolder i Marstrand; jvfr. iøvrigt aab. Br. og Miss. af 16. Dec. 1564 i N. R. R. I, S. 538.

the schibe schulle bliffue hiemme. Nu i dag drager Byrge Trolle till ether mett beskeed om folkett oc andett mere. Etther att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg ether. Aff Helsingborg mett hast then 7. 7bris 1565.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig mand och strenge ridder her Magnus Guldenstjerne thil Stiernholm, kon. mts. stadtholder paa Kiøpnehaffn, min synderlig gode wen, gantz wenligen til-screffuit.

Anamet 8. september.

576.

Halmstad, 7. September 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Efterretninger om Danskernes og Svenskernes Bevægelser. Der ventes et Angreb af den svenske Feltherre Nils Boije. Af Torbern Billes Knægte, der er ankommet, mangler de 700 Vaaben. Danskerne har hverken Brød eller anden Proviant. De beder om snarest at faa Proviant, især Brød, da de ellers maa gaa tilbage.

Kære her Maaens, fick vy kunskaff vdj onsdages, att ther laa v fanner rytter vdj Aassthed herrered(!) vdj en by, heder Vessinge¹⁾, aff thi Suensske, saa rugtthe vy met Daniel Ransso vdj gaar j dagningen her fra oc der hen at for søge, om vy kunne for^{ne} v fanner giøre naaged aff bræck, oc var thet iiij mil her fran. Oc der vy der kom, var thi dragen vdoffuer Vessinge vad, oc vy fick en vj elle viij greffuen, oc bleff naagen skut. Oc for forre vy vd aff same fanger saa vel som vy thel forren aff en vaar egen kund skaffuer, at then vellige hoff, som laa for Varbiærre, var rugt ther fra oc til Falckenniærre, oc var thet icke vdenn en liden mil der fran, som thi anne suensse rytter var, saa vy for thenn aarsage skyl icke

¹⁾ *Vessige, Aarstad H.*

længer kunne dom effter følle etc. Tær vy droge hid til bage vdj genn, kom naagen aff vaar rytter effter naagen Suensske, som haffde thaged naaged fæ; ther greff thi x eller xv aff, oc bleff vel slagen en xx. Oc vd aff dom for forre vy, at kong Erick har til skreffued her Niels Baage¹⁾, som er fælt herre, at hand met thet første skulle besøge thenne ringe hoff, før hand bleff stercker; saa kom hand vdj jafftthes her paa iij mille nær, saa vy ved jcke, paa huad stun hand er her for byen. Saa kand mand en ringe mod stan giøre ham met thet folck. Torbørn Billes knætte kom vdj gaar; der j bland er vij^c, har jngen værre, ther kand mand liden hielp haffue vdaff. Heller er her jngen fithal, knættene ville slæt vært nerre vdj morgen, thi har nu vdj viij dage jcke fanged brød, oc heller er her slæt jnthed; saa kand j thencke, huor thil vel gaa, naar thi andre komer. Huad vy skriffuer, tha komer her dog en ringe ting, thet ser nu gansske vnderlig vd; Gud kand dog vel hielp. Thi bedendis eder gansske gærnne om, at j met thet jlligeste, mueligtt er, ville for skaffue hid pruianne oc mest brød; hues thet jcke sker, finne j vos snart i Skaanne. Huor siden vel thil gaa gaa(!), giffue vy eder sel at betenck, bedendis eder gærnne, atj icke ville for tencke oss thenne vor kortte skriffuelsse. Gud beffalle vy eder altid. Aff Hamstæd(!) thenn vij. dag septæmbres etc. 1565.

Peder Bille.

Sthen Rossenspare.

577.

Visborg, 8. September 1565.

Jens Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Skibene med Fetalje. Et Skib med Salt m. m. forsøgte Svenskerne at opsnappe. Han beder om at faa sendt fladbundede Skibe

¹⁾ Niels Andersson Boije til Gennäs og Dalkarlby, svensk Feltøverste.

paa Grund af Havneforholdene og om at faa Fetalje til Foraaret. Han kan intet faa af Landet, da Kornet er ilde vokset og Folkene døde, saa at det, der er dér, ikke kan høstes. Fra Fremmede kan han intet vente. Han beder om Salpeter. Om den svenske Flaades Styrke. Han har sendt Lys til den danske Flaade.

Myn ganske goduilligh hilßenn nu och altiidt forßent medt Wor Herre. Kere her Magnus Gyllenstiern, frende och synderligh gode wen, betacker iegh eder ganske kerligen och gerne for alt ære och gott, huilkit iegh ganske gerne forskylle wil, och besynderlige for thenn store wmage, y haffuer hafft medt thj fitallj skib, hiid sendis til Gulland. Huor iegh thett och alt andit gott forskylle eller fortiene kan, skulle y altiidt haffue att raade och biude offuer migh som offuer eders goduillige frende, ther y ingen tuiffuil paa haffue. Kere her Magnus, iegh giffuer eder ganske wenligen att wiide, att thett skib medt thett salt er kommen her wdi haffnen. Thenn lange bark satte wdj Westergarden¹⁾, for han kunde icke flyde her ind, ther loedt iegh losse paa hannum thett meste iegh kunde, baade dagh och nat, helligt och søgent. Tisimelum kom then svenske flaade oss paa handen, och ther iegh fick hinde først adt see, tha reedt iegh strax til Westergarden och kom ther for thj Suenske och kom skibet til segels. Thry svenske skib ful[te]²⁾ hannum flux effter, dog kom hand ind wdj Busuigh³⁾ for thennum, som er her x mile fra slottit. Ther skal iegh lade losse hannum och lade thett malt och rug føre hidt til lands. Kere her Magnus, thj er min kerlige bøn til eder, om iegh skal en anden tiidt haffue malt eller rug, att thett motte skickis med grundfløtte⁴⁾ skib, som kunde komme wdj Wisby haffn; thi her er saare lidet folk paa landit,

¹⁾ *Vestergarn.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

³⁾ *Burgsvik.*

⁴⁾ *Grundflot = fladbundet.*

som kand hielpe att fløtte, hues hid sendis, och er megit farligt att løbe her paa haffnerne for thj Suenske, for skiben kand icke løbe saa langt ind, at mandt kand beskøtte thennum aff landit wden i Sliden¹⁾, thet er paa then øster side landit. Disligist, kere her Magnus, kommer ther megit til spille, naar thet skal føris saa lang wey. Kere her Mogens, iegh haffuer nu godt hielp til sancti Hans dagh medt rugh och malt, ther som her icke kommer kongens skib, som skal haffue fitalli; iegh forhober, kongeligh mtt. myn aller naadigste herre wil på foraaridt ther til tencke, før thj Suenske kommer wdj søen; iegh torff ingen liidt sette til landsens inkompst, thi baade er kornit ille woxit och folkit megit bort dødt, saa att megit korn, som var saat, staar och raadner paa marken, for her er icke folk, ther kan høste thett. Ther for beder ieg eder ganske gerne, kere her Magnus, y wille paa foraaridt haffue sligt wdj eders hukommelse. Thi steder, som plegde att føre malt och meel och brø hiidt til lands, haffue nu lert weyen ad Suerrigh, saa hid kommer inthidt. Och haffuer iegh forlagt aff mit egit, hues iegh kunde komme aff stedt. Y hues tilføringh fremmede loffuer migh, thet holler thj inthit. Kere her Magnus Gyllenstiern, er min ganske kerlige bøn til eder, y wille welgøre och hielpe migh paa k.ligh mtts wegne medt en lest salpeiter, thi iegh kand icke bruge iacterne, wden iegh fanger hielp; iegh kand icke miste krud fra slottit, och skal iegh paa meste parten haffnerne och bruge skøt. Kere her Magnus, iegh beder eder ganske gerne, y icke wille haffue migh mistenckt, at iegh saa dristeligh altiidt biuder eder til; trangh gør sompt ther aff. Huor iegh kand tiene eder y nogen maade, skal iegh altiidt findis willigh. Kere her Magnus, iegh weed nu ingen synderlige ny tidener anden, en thj Suenske er wdj søen; huor sterke thj ere, weedt iegh icke, ni och tiuffue skib talde iegh

¹⁾ *Stite.*

her, och haffde iegh kundskab, att ther skulle ligge nogle i Kalmer sund, som som (!) skulle komme til thennum. Kere her Magnus, iegh wil her medt haffue eder thenn almeztiste Gud befalindis medt hues eder kert er. Lader Karine¹⁾ hilse eder medt mange m gode netter. Datum Visborg thenn 8. septembris anno 1565.

Iens
Bilde.

Kere her Magnus, som y skriffuer om talligh, tha haffuer iegh ladit støbe lius och sendt til floden aff saa megen talligh, som iegh paa thenne tiidt kunde miste, før slag-tidt bliffuer, och sende iegh tiidt tho tønder liuss.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erligh och welbyrdigh mandt och strenge ridder her Magnus Gyllenstjerne til Stierneholm, k.ligh mtt. min aller naadigste herris statholder paa Kiøbenhaffn slott, min kere frende och synderlige gode wen wenligen.

Anamet ten 15. dag septembr. fra Iens Bylle.

578.

Helsingborg, 9. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal udtage Rør i København og sende dem til Kongen til Bevæbning af Bønderknægtene.

T. o. a. L. 8, 387. — Tr.: K. Brb.

579.

Helsingborg, 9. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Betaling til Hageskytterne fra Skibene, om Borgeleje for Aarsknægte og Baadsmænd og om Hjemsendelse af Bønderknægtene.

Orig. med paatrykt Segl og Udskriften. En Del af Udskriften mangler.
— Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Hans Hustru Karen Rønnow.*

580.

Helsingborg, 9. September 1565.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Toget mod Svenskerne foregaar nu, men Kongen bliver i Helsingborg. Jørgen v. Holles Knægte og Bønderne ventes til Engelholm. Skotterne i Varberg skal have forraadt Byen til Svenskerne.

Kere her Magnus, jeg forstaar, at thet tog emod thend Suenske gor for seg, och k. mt. bliffwer selff her, thij alt raad, som her ere, haffue raad hans k. mt. at bliffue. Her Iørgen v. Hols knecte komme vdj morgen tiill Engelholm; alle bynderne drage met thet furste effter; Gud vnde thenom raad til fetalie; ther kommer en stor hoff tilsamell. Thet sies her och er screffuet hiid aff merkeligt folck, ath the Skotter, som laa i Vordberg by, skulle haffue forrodh Vordberg; Gud forbiude, thet er sandigen, som tiidingen er. Mandsten¹⁾ haffuer screffuet, at the Skotter droge aff Vordberg oc hiolpe the Suenske ath vinde och plustre byen. Jeg hauer lest breuit; huad sandigen er, finder seg vell. Thend Suenske er møget sterk. Gud vnde oss sin naade. Oc vil teg Gud befalle. Aff Helsingborg thend 9. septemb. 1565.

Johan Friis
til Heselager.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig velbyrdigh her Magnus G. tiil Stiernholm, k. mts. statholdere paa Køpnehagen, sin synderlige gode venn.

581.

Helsingborg, 10. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Jørgen v. Holles Hageskytter fra Skibene og om de Dagen før bestilte Rør til Bønderknægtene.

¹⁾ Hovedsmand Valentin Manstein.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 11. septembr. 65. At fly dij hageskiitter tyl hoben oc dijsse rører. — Tr.: K. Brb.

582.

Helsingborg, 10. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om det af Kong Eriks Tilhængere i Tyskland udsprede Rygte om et Brev til England, om Skibene til Marstrand, om de af Jens Kaas's Løjtnant overbragte Ærender og om Antagelsen af Henrik Billingshusen til at lave Krudt.

Orig. med Kongens Underskrift. Halvdelen af Brevarket med Seglet og Udskriften mangler. — T. o. a. L. 8, 390. — Tr.: K. Brb.

583.

Helsingborg, 10. September 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Køb af Salt af Diderich Claussen von Rorup og Giert Jelissen tho Staffueren¹⁾, hvis Skibe er blevet anholdt i København og skal bruges til Orlogs, og om Betalingen til disse.

Orig., kun med Underskriften: Relator Erick Rud til Fulsang amiral, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 11. september 65. Om dij 2 hollender skjib. — T. o. a. L. 8, 392. — Tr.: K. Brb.

584.

Halmstad, [ca. 13. September 1565].

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da de Svenske ved et Udfald fra Varberg har taget de derværende Fartøjer, skal han sende Skibe derop til at rense og forsvare Havnen.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift; Dateringen, Seglet og en Del af Underskriften mangler. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Stavoren, Holland.

585.

Bregentved, 13. September 1565.

Birgitte Gjøe til Mogens Gyldenstjerne.

Hun beder ham besegle to Breve. Hun har udsat sin Rejse til Jylland og afventer Efterretninger fra Krigsskuepladsen om Slægt og Venner.

Orig. i Bøllingske Brevsamling, Kgl. Bibl. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe, II, Nr. 154.

586.

Helsingør, 13. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om Købmænd fra Narva og om hans Indkøb af Talg og Hamp, om Brødbagning, Indkøb af Mel og Forsendelsen deraf.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wenn, thenne breffuisere ær kommen fran Naruen oc haffuer wærett anholett till Reffuell paa hiemreysen, huor fore ieg nu skicker hanom till ether, bedendis, j wille giiffue hanom besked till bage igen. Ieg haffuer oc bekommett j fad tallig aff hanom, schipd^{tt} for xiiij daler, till kong^e matts. behoff etc.

Haffuer ieg handlett met thisse narffsche kiøbmænd effther kong^e matts. schriiffuelse oc giiffue (!) them saa gode ord oc bekommett hooss xxv schipd. hamp, huertt schipd. narffesch wechtt for viij daler, oc hooss xvij schipd. tallich, huertt schipd. narffesch wechtt for xiiij daler, till kong^e matts. behoff. Will oc handle met thæ, her effther komme, som hamp haffue; her kommer mange, haffue ingen hamp inde, synderlige thæ Frandzotzer oc Engelscke. Wille j lade forfare, om mere tallich behoff giøres, oc lade meg wiide met thet første, item waare ther eth liidett schiib, som hagde offuerløff, att sende hijdtt effther thenne hamp oc tallich. Her ær oc lxxv st^r kabellgarn oc ij lester tiere; kand thet føre meer, om ether

siunes att tage homle till etc. Thet meell, her laa paa toldboden, haffuer borgierne baget j brød oc kom offuer j søndags till Helsindborg. Jeg haffuer end nu kiøbt hooss xx lester mell effther kong^e m. befalning; en partt ær offuerskickett, thet andett schall komme met første stille wede. Ieg will end nu kiøbe x lester, om her kommer, att haffue j forraadtt. Ieg wille gierne ramme kong^e matts. gaffn oc icke heller wden orsage fortørne fremmet folck, om mueligtt waare.

Item beder ieg ether, attj wille well giøre oc siige Biørn Anderssen¹⁾, att wij haffue raadtt till xx lester øll oc brødtt her j byend hooss borgierne, oc schall bliiffue ferdigtt, will Gudtt, j morgen, oc schuderne ære og bestellede att tage ind strax oc føre till Halmstæ. Borgierne besuere them, thij bonden føre huerchen meell, maltt eller naaghet korn faeltt, icke en sk^e. Gudtt allmectiste wære met ether. Ex Helsingiør then xiiij. septembris mdlxv.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Tiill kong^e matts. forordende stadtholder her Magns Gyldenstiern paa Kiøbnehaffnn.

Anamet 12.—13. september.

587.

Helsingør, 13. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender en Brevviser, som har været anholdt af Svenskerne, og spørger, om han maa passere. Han spørger, hvorledes Englændere og Franskmænd, som kommer fra Narva, skal behandles. Om Indkøb af Talg.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gode wenn, thenne breffuisere hagde kong^e matt. bewilgiett att seyle paa Riige, oc paa hiemreysen ær hand bleffuen tagen aff the

¹⁾ Bjørn Andersen Bjørn, Landsdommer og Proviantmester.

Suenske wnder Ølland oc haffuer wærett anholdet wttj xiiij dage i the suenscke schiib oc saa paa Ølland, som hand ether wdermere kand berette; oc ieg icke wille wnderstaa meg att lade hanom passere, før hand hagde giiffuett ether besked, oc kunde ske maatte anderledis bliiffue for ether berett, attj ther fore wille schriiffue meg till bage met hanom, om ieg schall lade hanom passere. Her ær oc naagen Engelsk oc Frantzous kommen fran Naruen, som haffuer wærett anholdett for Reuell oc wærett ther i byend; thæ komme oc till ether. Gudtt wære met ether alltijd. Ex Helsingjør met hast then xiiij. sep-tembris aar etc. mdlxv.

Henrick Moenssen.

Thenne breffuisere Robbert Best, Engelskmand, kommen fran Naruen, ær then, som wor anholett till Reffuell, oc ther for skicker hanom till ether etc.

Hand haffuer oc welwillig opladett kong^e matt. j fad tallig, schipd^{tt} for xiiij daler, som ieg schall betalle hanom. Jeg haffuer oc bekommet mere tallich, som ieg will schriffue ether en anden tijdt.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welburdig strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadttholder paa Kiøbnehaffn.

588.

Helsingjør, 14. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om to hollandske Skippere, som har solgt deres Skibe i Sverrig og købt nye i Danzig. Han kan ikke faa nogen Skipper til at sejle med Kongens Gods og beder derfor om Tilsendelse af et Skib. Alle Skibe i Helsingør er optaget af at sejle med Proviant til Hæren. Om Indkøb af Mel, om Proviant til Halmstad og om et ved Stevns strandet Skib.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen. Ethers schriiffuelse ær meg till haande kommen met tuenne schippers, ther hooss Erick Rudz beretning att wære wttj tuijffell, att samme schippers schulle wære segle wttj Suerige att haffue soldtt thøris schiib ther oc siiden seglde till Danske oc kiøbtt thennom andre schiib igen, huor fore j ære begierindis, ieg wille forfare, om samme schippers naffn findis j kong^e matts. toldboeg etc. Kiere her Moens, saa ær thet j sandhet tilldragitt, att thenne Engelbrecht Ianssen wor en aff thæ schippers, som waar then suenske amiraell ahm boerdtt, then tijdtt hand laa for Dragør, oc hand samme tijdtt hagde dansker gottz inde, oc then Suenske toeg hans forplictelse breff att schulle leffre kongens aff Suerige factoer i Amsterdam samme gottz oc gaff hanom sijtt breff igen till samme factoer att schulle annamme samme dansker gottz, oc ieg samme breff annammede till meg, huilchet ieg nu sender ether, j kunde læse oc skicke meg igen. Saa haffuer samme Engelbrecht før froctt skyld aff then Suenske sold thet schiib oc nu igen kiøbtt eth schiib j Danske oc icke torde satt sijtt naffn j hans certificattz aff Danske for samme frøctt for then Suenske, saa ieg wed, hans saeg ær rett. Item Iacob Iacobssen, then anden schipper, haffuer mijst sijtt schiib j forgangen efftherhøst wttj Norgie oc bleff saa beliggendis ther till for pindz dag nu forgangen oc ær segld met en schipper aff Amsterdam, heder Jan Albrettssen, nu i sommers oc hijd j Sundett, som tuenne wellbeskedne schippers haffue j dag for meg certificerett, wed naffn Peter Iacobssen aff Amsterdam (som Hans Laffuerssen¹⁾ amiraels lutinant well kiender), oc then anden heder Peter Marttssen aff Assendelff, att thæ tallede met samme Jacob Iacobssen her i Helsingiør for vij wger siiden, oc hand tha wille segle till Danske att kiøbe seg

¹⁾ *Hans Lauridsen Baden.*

eth schiib igen etc. Thette ær then kundschaft, ieg forfarer om thøris saeg.

Kiere her Mogens, att bekomme aff thisse barlaster att tage kong^e matts. gottz ind oc løbe op for Stubben haffuer ieg thallett met schipperne, tha formane thæ for Gudz skyld, att ieg icke schall hindre them ther met, thæ wille heller legge wdtt till att betalle huem som ieg will leye att føre samme gottz frem. Saa seer ieg ingen anden raadtt till, end ther skickes eth schiib hijd neder effther samme gottz. Jeg will giøre mijn beste flijt att bekomme thet meste mueligtt ær att fange for penninge oc gode ord. Jeg will oc thale met rebslaeren att spinde af samme hamp etc. Item Hans Wiitt aff Riig hans tienere haffuer oc en deell hamp her; hand kommer till ether oc will handle met ether ther om. Jeg seer engen raadtt att sende thenn tønne till Lessøø, forthij alle thæ skuder, her ære, haffue nock att føre till leyeren prouiande oc offuer till Helsindborrig.

Jeg haffuer sendtt offuer till Helsindborrig xxij lester mell, ieg her aff schiibene kiøbtt haffuer, oc ær end nu hooss meg aff samme meell x lester. Wille j thalle met Erick Rud, om hand tencker, ieg schall kiøbe mere, oc thet schriiffue meg strax till. Ieg haffuer farett frem met then beste lempe oc bekommet aff schiibene ther j lest, ther ij lester, ther iij lester oc betald huer lest for xvj daler; men aff then første, her wor, som Erick Rud well aff wed, fick ieg vj lester oc betalde hanom lesten for xvij daler, thij hand wor frachtet till Lisseboen. Ieg wille icke giernne giiffue thenom orsage till for stoer klagemaall.

Wille j siige Biørn Anderssen, att wij haffue j dag schiibett wor prouiande xx lester brød oc øll till att føres till Halmsted, will Gud, hand giiffue en goed synden wind att komme ther hen.

Item ther ær eth schiib bleffuet for Steffuens, och thæ borgiere j Kiøge haffue kiøbtt aff gottzett, oc ther staar

ij ny master j samme schiib; om thæ giordis behoff, kunde mand lade handle ther om.

Gudtt aldmectiste wære met ether oc alltijd myn willige tjeneste. Datum Helsingjør then xiiij. septembris aar mdlxv.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, myn gunstige herre och besynderlige gode wen, till eygen handtt.

Anamet ten 15. september 65.

589.

Halmstad, 16. September 1565.

Peder Bille og Sten Rosensparre til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen er kommet til Halmstad, ligeledes Jørgen v. Holles Knægte og Hageskytterne, og Bønderknægtene ventes dertil. Man vil med det første drage mod Fjenden, men Brevskriverne er ret mistrøstige. Om Klagerne over Behandlingen af dem, der fører Proviant til Hæren, og Kristoffer Proviantmester. Om Varberg Havn, Lave Brahe og om nogle svenske Fanger.

Wor wennnlige helssennd nu och alle tyd forssenndtt medtt Wor Herre. Kiere her Mogenns, frennde och sønderlige guode wenn, Gudtt allemectiste werre alletyd medtt eder och beuare eder fra allt onndtt, eder skade kannd anthenn tyll liff eller seell. Giiffuennndis eder wennligenn atth wiide, atth wij haffuer bekommith eders schriffuelsse, som er schreffuith y Kyøffuynnghaffnn thenn 7. dag septembris, wdj huilckenn wy forffare, atth y haffuer bekommith wor schriffuelsse om thenn handdell, huor dett sig haffde begiiffuet medtt Warberigbye disuerre, Gudtt bedritth. Och kome kongg^e matt^s hiid tyll Hallumstad nu y onnsdag och Jørgenn vann Holdtz knnecther medtt, och kom thj hageskøtther y gaar hiid, som y forskickitt fra Kyøffuynnghaffnn, och forwynnther wy, bønnnderne

skulle och komme hiid y dag. Saa acther wy medtt dett allerfførste nest Gudtz hielp atth drage her fra och op mod fyenndernne. Gud allemectiste forlenne oss med enn løcksallige reysse; menn wy beffrøcther, atth dett¹⁾ skall snnartt jage oss tyll bage y gienn, dett som p. . .²⁾ atth giørre; menn som y schriffuer, atth der skall jnntthitt [for]sømmis for eders skyldtt, huis y skall bestylle, saa [haffuer] wy ther jnngenn thuiffuell paa och wed thet well. Som y och schriffuer, atth ther kommer liidett hiid tyll krigs folckenn, wdenn huis som bliffuer forskickitt fra Kyøffuinngahaffnn, saa er thet enn rinngge tynng, ther kommer anddenstedtz fra, som prouianth mesterenns regiister skall well forklare, naar thett bliffuer offuer syeth. Kiere her Mogennns, som y schriffuer, atth mand handde-ler jlle medtt huem som giør tyll førynngge, saa skall y wiide y sanndhet, atth thet enn nu er f[aa we]lderfforendis³⁾, dett wy aff wed, menn somme er mannd [n]ødtt tyll, thj dy tager saa wuillige for thieris warre, a[th] er bode sønd och skam. Och som y schriffuer om Christopher prouianth mester, atth hannd haffuer schriffuith Kyøffuinngahaffnns borger saa gotth som wnnndsigelssse tyll, saa will wy talle medtt øffuerstenn ther om, atth sligtt jcke ske skall, och hanndeale ther wdj saa mōgitt, som oss muligtt er. Och troffuer wy well, atth y haffuer hørtt, atth thenn Suennske haffuer Warberighaffnn jnnde, och konng^e matt^s haffuer schreffuith⁴⁾ nieder tyll eder, atth ther skulle komme nogenn smaa pynncker op, saa wor thet stuorligtt behoff, atth samme pynncker komme

¹⁾ *Et Stykke af Papiret mangler, men der mangler vistnok ikke noget af Teksten.*

²⁾ *Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. II, S. 740 læser: p[rouian]th; dette kan ikke passe. Snarere kunde man tænke sig: det, som plejer at gøre, s: Mangel paa Proviant o. a.*

³⁾ *Hul i Papiret; Rørdam har læst som gengivet her.*

⁴⁾ *Kgl. Miss. af ca. 13. Septbr. 1565; se ovfr. Nr. 584.*

ther op medtt thet allerfførste muligtt wor, som y wed, macktt paa ligenndis er. Och som y schriffuer, atth her Lauge Brade och y er nu guode wenner, huis oss kyertt er atth hørre, och ønnsker aff Gudtt allemectiste, atth thet maa warre lennngē. Och haffuer konngē matt^s beffallith atth førre nogen suennnske fanger niedder medtt thiisse for^{ne} iij skipperē, som er Anders Tønnder, Jep Mønno, Las Fønno och Franns Lauritzenn, och haffuer wy loffuet thennum, atth thj skulle bekomme enn skellig fracktt ther for, bedynndis eder ther for giernne, atth y wille forhandelit saa huoss Jachym Beck, atth thj motthe bekomme ther for, huis ligeligtt er. Y eller Jenns Wlstannnd fanger wiidere konngē matt^s schriffuelsse, huor medtt samme fanger handdelis skall. Och huor wy kunde giørre nogitt, y kunde haffue gotht aff, skal y der tyll alletyd fynnde oss guoduilligenn, och giør giernne af wor ringe macktt, huis eder kiertt er. Her med eder Gudtt allemectiste beffalynndis. Ex Hallumstad then 16. dag septembris aar mdlxv.

Peder Byllde. Sthenn Rossennspar.

(Bagpaa: De to Segl og Udskriften.)

Erlige och welbyurdiige mandd her Mogennds Gyldennstierne tyll Sthierrnhollumm rider, konngē matt^s stadtzholler paa Kyøffuinngahffnn, wor kiere frennde och sønnderlige guode wenn, wennligenn tyll schreffuet.

Tr.: H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I. S. 740 ff.

590.

Helsingør, 18. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Brev om et hollandsk Skib med Master og anden Trælast, som skal have passeret Helsingør, og om hvilket han skal have givet urigtige Oplysninger, beretter om et andet hollandsk Skib, som formentlig har begaaet Toldsvig, forsvarer sig mod Angrebene, fordi han har betalt Indkøbene hos de hollandske Skippere, og klager over Verdens Utak.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, ethers schriiffuelse kom meg j gaard till haande met canttlers tienere, jnneholdendis att wære ether tillkiende giiffuet, ieg schulle haffue sagdtt for konge^e matt., att thet schiib, som sagdes att haffue thæ master inde, schulle end nu wære till bage igen oc icke wære egenom segldtt etc., oc ieg haffuer schreffuitt ether till, att samme schipper ær løben egenom Sundett, huor fore j ære j tuiiffell, om j schulle tro mijn schriiffuelse eller thøris ord, som siige, ieg haffuer sagdtt thet for konge^e matt., ther fore j ære begierindis, ieg will schriiffue en wiss besched, huor her om ær etc.,

kiere her Mogens, effther mange schippers beretning, som ære kommen fran Danske, att thet schiib, som schulle hagdtt thæ master inde, thet laa end tha for Danske, oc schippem schulle hede Jann Marttssen van Wdam¹⁾ etc., huilchet ieg sagde for konge^e matt., then tijdtt ieg wor hooss hans n. paa Helsindborrig (effther hans m. schriiffuelse), liige som ieg wor berett. Oc ther ieg foer ther fran hiem, wor then samme Jan Marttssen kommen for Helsingiør, hagde 3800 wognschud inde, 28 lester mell, 350 klapholtt, wortt eth stortt schiib, stortt offuer ij^e lester; doeg wille ieg icke wnderstaa meg att fortolde hanom paa then tijd. Oc hand gaff till kiende, att en schipper wed naffn Jacob Gerebrandssen v Landzmer hagde ij store master inde oc vij andre smaa master, hand wor løben her egenom Sundett langtt tillforn, huor om ieg forfoer wttj konge^e matts. toldboeg, tha fandz naffnett ther, men engen master hagde opgiiffuet. Oc ær then samme, som schipper Gertt Jellesen²⁾ aff Staueren (som konge^e matt. haffuer beholdet hans schiib aff) sagde for ether, then tijdtt ieg senist wor hooss ether. Saa forskreff ieg thenne schipper Jan

¹⁾ *Maaske: Edam i Holland.*

²⁾ *Jufr. kgl. Miss. af 10. Septbr. ovfr. Nr. 583.*

Martssen offuer till Erick Rued, hand wor paa Helsindborg, att giiffue kong^e matt. her om tilkiende oc meg suar igen, huor ieg schulle haffue meg met samme schipper, oc bekom suar igen fran Erick Rud, att ieg schulle kiøbe aff hanom the xxviiij lester meell till kong^e matts behoff oc siiden fortolle hanom oc lade hanom passere etc. Saa haffuer thet begiiffuet seg om thisse ærinde, som forschreffuitt. Nu haffuer ieg schreffuitt schultus¹⁾ j Amsterdam till, at for^{ne} schipper Iacob Gerebrandssen ær løben her egenom Sundett met for^{ne} master oc haffuer fortagdt kong^e matts. told oc then wndførth, ther for hans matt. befallett meg att schriiffue hanom till, begierendis att wille lade komme samme schipper j borgen handen, att hand kommer hijd tillstede oc stander kong^e matt. ther for till rette.

Thesligest haffuer ieg oc schreffuitt borgmester her Johan Brandes till j Danske, att hand will lade forfare paa pundtkammerett²⁾, om samme Iacob Gerebrandssen haffuer ther forpundet samme master, oc saa att spørgie effther, till mand fonger rett besked att wiide. Ieg seer icke mere att kunde giøre ther om. Ieg lesde breffuet for cantzeler, thet ieg hagde schreffuitt till schultus j Amsterdam. Kiere her Moens, tillspurde her Jørgen Løcke meg, nu hand wor, om ieg hagde kong^e matts. befalning att betalle thet mell, ieg haffuer kiøbt af thisse Hollender, som ær xxxiiij lester. Ieg suarede at haffue bekommet Erick Rudz breff at schulle handle met them oc giiffue them mitt breff att betale paa foraarett, oc tager ieg ther aff naagen mening att icke schall wære till tacke giortt, att ieg them strax betalde; men ieg saa lenger hen, att efftherthij kong^e matt. haffuer meg betroett att wiide oc

¹⁾ *Foged eller en anden Øvrighedsperson.*

²⁾ *Jvfr. middelnedertysk: puntgelt = Værditold; forpunte altsaa = fortolde, punkammer = Toldkammer.*

ramme hans gaffn oc beste, oc ther som jeg schulle saa taghet thet paa borge, wille thet kommett kong^e matt. att staa then tredie penning mere huer lest, oc ther till met schulle betallett schipperne en stor fractt, aff huer lest v oc vj g^z, oc nu gaff ieg for lesten lige som thet kostede indkiøbt j Danske, som wor xvj daler, oc gaff them gode ord for fracthen oc toeg aff schipperne somme ij lester, somme j lest, wden then første fick ieg vj lester aff, betalde hanom xvij daler for lesten, thij hand wor frachtet till Lisseboen etc.¹⁾ Thenne mening kand ieg icke andhet end lade ether forstaa, om ther bliiffuer omthallett, attj suare eth gott ord till, som ieg icke paa tuijffler. Ieg lærer nu først att kiende werden, oc thet siunes, huad mand besteller oc giør j thet alder beste, will icke være tack att fortiene; ther for beder ieg Gudtt aldmectiste huer dag, att hand will hielpe meg well fran thenne støre (!) møde, som ieg nu besueres met wbeschonett baade natt oc dag, oc schall være alle mandz tienere oc ingen tjeneste giøres. J wille holde meg mijn lange schriiffuelse till gode. Beffallindis ether Gudtt oc alltijd mijn willige tjeneste. Ex Helsingjør then 18. septembris 1565²⁾.

Henrick Moenssen.

591.

Helsingborg, 20. September 1565.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forholdsregler i Anledning af Svenskernes Erobring af Varberg Slot. Han skal sende Skyts til Hæren ved Varberg, sende Skibe derop for at tage de svenske Skuder og Baade i Farvandet dér og sørge for Proviant til Halmstad.

Paa en Seddel: Nærmere Ordre om samme Sag.

Orig., beskadiget, med Kongens Underskrift, paatrykt Segl og Udskriften (af hvilken dog noget mangler). — T. o. a. L. 8, 394 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Jvfr. herom hans Brev af 14. Septbr. ovfr. Nr. 588.*

²⁾ *Halvdelen af Brevarket med Seglet og Udskriften mangler.*

592.

Helsingør, 21. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om to engelske Skibe, der har faaet Tilladelse til at sejle paa Narva mod en Afgift af Ottendepenge, og om denne Afgift i Almindelighed. Han sender et Brev til Kansleren.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, giiffuer ieg ether wenligen att wiide, att kong^e matt. mijn naadiigeste herris tuenne breffue ær meg till haande kommen, schreffuett then vij. iunij¹⁾, om then narffsche handell, som j haffue ther wttj forfare oc ieg sender ether; begierer, att wille sende meg igen etc. Saa haffuer ieg ther om effther samme befalning handlett met thisse ij Engelsk mend oc ther om tillschreffuitt d. Zacharias att schulle annamme, effther som tuenne mijne breffue inneholder, jeg nu oc sender ether att kunde forfare meninghen, oc j wille skicke meg igen. Oc samme Engelske ære kommen till Naruen oc icke fundet doctor Zacharias ther oc samme penning beholdet hooss seg hijd hiem. Nu haffue thæ sold till Richardus Hoffmand j Kiøbnehaffn naagen tørre huder, att hand schall betalle paa hans(!) wegne then sum, som mijne breff jnneholder. Saa haffuer ieg effther kong^e matts. befalning begierett aff samme Engelske saa møgen hamp oc tallich, som thet kand beløffue, tha haffue thæ holdet wedtt thøris eed, att thæ huerchen haffue inde i thøris schiib. Doeg haffuer ieg icke kundett bewilgett Richardus Hoffmand att beholde samme huder ether wraadspurtt, att hagde kong^e matt. them hehoff, waare hans n. kiøbett nest; attj her om wille wære fortenctt oc giiffue Richardus then bescheed, oc ieg finge ethers giensuar, huor effther ieg schall rette meg etc. Kiere her Mogens, ieg kand oc icke forholde ether mitt

¹⁾ *Kgl. Miss. om, at han skal opkræve den 8. Pending af dem, der faar Tilladelse til at sejle til Narva med Salt og andre Købmandsvarer, eller lade Dr. Zakarias Wellingsk, kgl. Raad i Narva, opkræve Pengene.*

betenck om then samme ottinde pennings handell j Narffuen att wdgiiffue, att then grottfurste ær ther offuer orsagett att foruise doctor Zacharias, attj wille raadsla met konge matts. raad, om ieg samme ottinde penning schall alligeuell optage eller lade fare paa thenne tijdt; att ieg forspørg meg hooss konge matts., tha tencke j well, huad suar ieg bekommer; j wille først thalle met cantzeler oc Børgie Trolle, før j lade thæ andre her om forstaa, oc saa schriiffue meg ethers betenck till.

Ieg sende ether j dag mitt breff, ther wttj laa cantzellers breff, met legatens tienere, thet wor opsend j onsdags paa en skude, kom j iaftis tilbage igen; beder, attj wille giøre mijn wndskyldung hooss cantzeler, att hand icke fortæncker meg, thet icke kom førre frem; thet ær icke mijn skyld. Gudtt almectiste wære met ether alltj. Ex Helsingør then xxj. septembris mdlxv.

Henrick Moenssen.

Ieg hagde nu wist bud met konge matts. schreder att sende ether thisse breff, thæ Engelske komme effther met Richardus till ether.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Gyldenstiern till Stiernholm, konge matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wenn.

593.

Helsingør, 22. September 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Englænder, der sejlede til Narva, og hans Forbindelse med en københavnsk Købmand. Om Køb af Hamp og om Penge til Betalingen.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc gode wen, wor her en Engelsck mand j sommers, begierede att seyle

paa Naruen, oc effther then besked, ieg hagde aff kong^e matt., beiaede ieg hanom att seyle dijdtt oc giiffue then ottende penning. Hand hagde klæde oc anden kiøbmandschaff inde, som hand taxerede paa kong^e matts. told for xvij^c daler oc saa fortolledede etc. Ther paa toeg hand sijtt beraad. Middeler tijd kom Oluff Henrickssen j Kiøbnehaffn hijdtt, hagde kong^e matts. pasbreff paa Naruen, gaff seg j handell met samme Engelsck, att hand fractede hanom sijtt schiib dijdtt, doeg ieg loed hanom forstaa, att samme Engelsck schulle giiffue kong^e m. then forsagde pension aff hans gottz, met wnderuisning, att hand icke schulle giøre kong^e m. affhendig, huess hanom kunde tilkomme, giiffuendis hanom mitt raad att forspørgie seg hooss Jens Truedssen eller Hans Schouffgaard, paa thet hand icke schulle liide tiltaell, oc skicke meg en thøris schriffuelse till haande; men thet ær icke sked, oc then Engelscke igenkommen met Oluff Henrickssens breff att haffue kiøbt hanom aff allt hans klæde oc ieg ther for wille lade hanom passere, doeg hand wor fortoldet paa then tijdtt att seyle till Kiøbnehaffn effther hans toldsedels lydelse etc. Tha foreholtt ieg samme Engelsck, att hand schulle giiffue meg sijn handschriifttt att haffue soldtt Oluff Henrickssen for^{ne} gottz oc att schulle gaa paa Oluffs euentyer, fordeell oc schade paa Naruen oc till bage igen, oc ther som fandz, att hand hagde naagen partt eller fordeell, tha att wære forbrudtt till kong^e matt., huilcket hand beiaede att wille giiffue meg, men ær henfaren oc icke ær kommen for meg siiden oc saa hensegld till Naruen. Nu ær schiibett kommett till bage igen oc kiøbmanden bleffuen j Naruen, oc ieg icke wille fortolde, oc hand nu giiffuet seg till Kiøbnehaffn ther om att søge raad hooss hanom, ther for ieg nu lader ether forstaa, om hand kommer till ether, attj ære fortenttt, huad suar j wille giiffue hanom, oc saa schriiffue meg ethers betenck till, huor effther ieg kand wiide att rette meg. Schulle thet sam-

tøckes hanom att lade schiibett paa then tijdt passere, tha burde att giiffues hanom en goed recordare att komme j hug etc. Ieg bekom j iafftis ethers schriiffuelse, att en schipper aff Beland hagde tilbødett Knud schriiffuer¹⁾ lxx schipd. hamp, huertt for xij daler, oc att ieg schulle handle met samme schipper etc., tha waare alle thæ narsche schiib fortoldet wndertaghet Foxel, dog haffuer ieg før j dag bekommet hooss xij schipd. hamp oc iij fad tallich. Wille Knud skicke meg j^m daler att betalle met, giordis thæ behoff, thij her ær engen penninge hooss meg j forraad. Ieg schreff ether j dag wdermere besked met thet schiib, som ieg sender ether then homble, hamp, tallich oc andhet gotz mett. Ariild Olssen²⁾ haffuer ieg j iaffthen leffret ij seck homle oc j lest salt effther ethers schriiffuelse. Gudtt aldmectiste wære met ether. Ex Helsingiør then 22. septembris 1565.

Henrick Monssen.

594.

Wismar, 11. Oktober 1565.

Borgmestre og Raad i Wismar til Mogens Gyldenstjerne.

De fremsender et Andragende fra Borgere i Wismar om at faa frigivet nogle af deres Skibe med Salt og andre Varer, som er blevet anholdt.

Vnsere freundtwillige dienste zuuor. Gestrenger, edler herr, waß vnß etzliche vnserer burgere mit wehmutt zuerkennen gebenn, zweifelnn wyr nicht, e. g. werden solchs aus eingelegter jrer supplication³⁾ gunstiglich habenn zuerkennen, vnnd wann es dann an deme, das wyr mit warheit vnd gutem gewissenn von vnß schreibenn vnnd rheden konenn, das vnsers wissens alle, dieweile dieser krieg gestandenn, niemandt der vnsern das reich Schweden

¹⁾ Knud Pedersen, Slotsskriver paa Københavns Slot.

²⁾ Skibshøvedsmand Arild Olsen.

³⁾ Skrivelsen findes ikke vedlagt og synes ikke at være bevaret.

besucht, vnnnd soll auch mit gottlicher hulfte das wider-
spiel zu keinen zeiten durch jemandts mit bestande dar-
gethon werdenn, sondern konen wyr mit allen einge-
sessenen des reichs Dennemarcken, Norwegenn vnd Hol-
stein bezeugenn, wie es dann auch noch heutiges tages
der augenschein gibt, das den reichen Dennemarcken
vnnnd Norwegen auch dem lande zu Holstein wir diese
zeit nicht weinig zufhur gethon vnd des reichs Denne-
marcken eingesessene vnderthanen alhier mit allem be-
stenn befurdert. Vnd alß wyr dann keine vrsache zu dieser
arrestirung gegeben, vber das auch gar nichts auß dem
reich Schwedenn bekomenn, sondern vnser burgere mitt-
ler weile so gar nharung loß gesessenn, das auch vast
viele handt wercke, alß schuster, schmiede, riemer vnnnd
reiffer vnnnd andere, niderliggen vnnnd keine materien
zuuerarbeiten habenn etc., alß jst ann e. g. vnser dienst
fleissige bitt, es wollen dieselben solchem milden vnge-
grundtenn angebenn vber vnß kein statt vnnnd glaubenn
bey messenn, sondern die bemeltenn vnser schipfern
gunstiglich mit jhren schiffenn jnhabendenn saltz vnd
gutern anhero zukomen erleubenn, jnn gunstiger erwegung,
das dasselbe saltz niemandt dann des reichs Dennemarcken
vnderthanen widerumb verkaufft wirdt, welche es vonn
hinne holen etc. Daß sein wyr mit aller muglichenn will-
fharung widerumb zuuerdienen erputtig. Datum vnder
vnserer stadt secret am xj^{ten} octobris anno etc. lxxv.

Burgermeistere vnd rath
der stadt Wismar.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Dem gestrenngenn edlenn herrnn N., kunigklichem
stadthalter zu Copenhagenn, vnserm besondernn gonsti-
genn herrnn.

595.

Frederiksborg, 19. Oktober 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Arkelimester Herman og (Jesper?) Møllenhof, om Skat af Marstrand og Baahus Len, om en Skibsbygger og Bygning af et Skib i Norge og om Skyts til Malmø og Landskrone Slotte.

Kiere her Magnus, synnerlig gode wenn, etthers schrielse haffuer jeg lest for kon. mtt., oc till thet første, som i melder om mester Herman¹⁾ etc., saa haffuer ko. mtt. alrede formercktt aff Peder Munck²⁾ oc nu aff Pouel Wobitzer³⁾ tiidinge, the hans mtt. icke gierne hører, oc achter jeg, thet er føye bewentt, att mester Herman kommer hiid; vnde tiidinge ere nu the fleste, Gud hielpe oc for sin godhett were paa wor siide, thet giøris nu behoff. Gierne motte jeg wiide, huad mester Herman giffuer tilkiende, for jeg wed, ther meldis synderlige personer.

Jeg mercker icke andett, end Mølnhoff⁴⁾ meen thet gott, kunde mand føye hannom, alt war thet well giortt.

Som i melder om thenn skatt⁵⁾ aff Marstrand oc Baehus leen, tha seer ko. mtt. gierne, att thet gaar for sig; beger ther fore, atj wille tale mett raadett ther om. Oc ther som breffuene skulle gaee vd, atj tha wille lade thennom ther schriffue oc ferdig giøre oc saa forskicke thenom hiid, saa wil hans mtt. them vnderschriffue oc lade forseyle oc egien forsende till etther.

¹⁾ Arkelimester Herman. Efter kgl. Miss. af 20. Septbr. til Mogens Gyldenstjerne og af 24. Septbr. til Raadet skulde han være sendt til Varberg med Skyts. (Se K. Brb.).

²⁾ Lensmand paa Odensegaard.

³⁾ Lensmand paa Stegehus. Han havde if. kgl. Miss. af 19. Oktbr. til Regeringsraaderne bragt Efterretninger fra Varberg til Kongen paa Frederiksborg. (Se K. Brb.).

⁴⁾ Maaske den Jesper Møllenhof, som omtales i kgl. Miss. af 22. Juli til Tolderen i Helsingør Henrik Mogensen Rosenvinge. (Se K. Brb.).

⁵⁾ Ved kgl. Miss. af 16. Okt. paalagdes det Byen Marstrand at betale 3000 Mark Klippinge og Bønderne i Baahus Len at betale 100 Mark Klippinge af hver 10 Gaarde; se NRR.

Om thend schibbyggere¹⁾ haffuer kon. mtt. oc forstandett ethers mening, oc haffuer hans mtt. befalitt mig att schriffue etther till, att hans mtt., en dag førre hans mtt. drog aff Kiøpnehaffn, lod schriffue till Proß Lauritzen²⁾, att hand schulle lade opsette hans mtt. itt schiib som Fortun, oc bleff hannom sendt i samme breff maalit paa høyelsen, lengelsen oc bredelsen paa Fortun; oc schal Nils Kaaß³⁾ wiise etther copien af same breff, nar i thet wille see. Efftherthij att thenne skibbyggere wil tage sig thett arbeyde fore, beger kon. mtt., attj wille forhandle til ende mett hannom ther om oc forschriffue hannom till Pross Lauritzen, saa tømerritt mett thet første maa bliffue huggitt. Oc huad breffue Johan Falckner ther om schall haffue, atj thennom oc wille lade skriffue oc ellers mett alting bestille ther om, hues i wiide behoff giøris.

Nils Kaaß haffuer befalinge att antuorde Christoffer Monsen⁴⁾ thet breff til Proß Lauritzen; huad etther nu siønis, om mand schall faa thømmermanden same breff oc i ther hoss schriuer mett hanom, thet stillis vdi ethers betenckinde.

Thet breff till Johan Falckener, som i førre haffuer schreffuitt om, haffuer jeg sendt etther. Min herre wil ingen forhindring giøre thenne schiibbyggere paa thet ny skib, han haffuer vpsatt oc bekostet for sig oc Per

¹⁾ *Sikkert den Skibsbygger Frederik Bundø af Amsterdam, med hvem Mogens Gyldenstjerne paa Kongens Vegne 4. Novbr. 1565 afsluttede Kontrakt om Bygningen af et Skib i Norge af Størrelse og Skabelon som „Fortuna“. (Orig. i D. Kanc. Rtk. Afd. Diverse Kammersager II Nr. 48); se ogsaa Kgl. Miss. til Johan Gillesen Falckner af 24. Oktbr. (hvor han kaldes Bandø) i K. Brb. og til Christiern Munk, Johan Gillesen Falckner og Pros Lavridsen Hørby af s. D. (i NRR., hvor han, sikkert fejlagtigt, kaldes Baudø; i Koncepten til kgl. Miss. af 30. Maj 1566 kaldes han Bondø).*

²⁾ *Pros Lavridsen Hørby, Lensmand over Nedenøes Len.*

³⁾ *Sekretær i Danske Kancelli.*

⁴⁾ *Kristoffer Mogensen Handingmand, som 1564 var blevet Befalingsmand paa Holmen.*

Huittfeld i Norge, paa thet hand schall were thiß williger vdj ko. mtt. arbejde. Kon. mtt. beger oc, atj wille lade forordinere nogitt skøtt øffuer till Malmø slott oc Landzkrone slott, saa møggitt i kunde tencke, husene kunde were forsorgitt mett. Kiere her Magnus, etther att thiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Aff Frederichsborg met hast then 19. 8bris 1565.

H. Skougard mpp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 20. octobber 65.

596.

Hammershus, 23. Oktober 1565.

Sveder Ketting til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter, at 12 svenske Orlogsskibe og nogle Koffardiskibe er løbet forbi Bornholm paa Vej til Stralsund og har taget to af hans Skuder. Da de ventes tilbage, var det ønskeligt, om nogen vilde angribe dem; Danskerne og Lybækkerne praler og udsuger Øen, men træffer ikke Fjenden. Øen beskyttes af en Del Landsknægte. To af Jens Billes Jagter er gaaet under; Besætningen paa den ene reddedes, Mandskabet paa den anden druknede.

Mynn ganndsche wennlige och thiennstactige willige hellssenn eder nu och allthiidtt forssenntt medtt Wor Herre etc. Kierre her stadtholder, gunstige herre och wenn, negesth enn wennlige tacksigellsse for alltt gott giffuir ieg eders strenghedtt tilkennde, att jeg schreff eder nu wedtt xiiij dage medtt enn Hollennder och sende eder enn tønne wiildttbraadtt medtt samme Hollennder, forhaabenndes sadant er edir tilhande kommedtt. Samme thiidtt schreff jeg eder, hues kundtschab jeg aff de baadz-

me[ndtt]¹⁾), som løbe fraa thenn suenske flaade, haffde, saa att ther sku[lle] komme xij suenske orloffs skiib medtt nogenn kopfarther atth følge till Strallsundtt, saa waar samme kundttschab wisse, saa att the xij orloffs skiib løbe thette lanndtt forbij med xxvj ko[p]farther, er y dag viij dage, och tog migh ij schønne schu[der] her wnder lanndett medtt vj lester salltt och andditt godtts, att jeg misthe ther wdj saa gott som iiij^c daller; haffde her werridtt x eller xij aff konng^e matts. och the Lybskis orloffs skiib, som ieg om schreff, saa haffde de well fanngett skønnt bytte. Her waar daa ij lybske pincker wnddir lannditt, gjorde thennom nock aff therris formuge, menn haffde de icke werridt saa ganndske welbesegilltt, saa haffde de och kommidt y the Suenskis henndir. Saa liggir samme xij orloffs skiib for Ny dybett, ladderr the kopfartir ygenn, erre nu wentendis medtt thette første wer. Nu tøkis migh efftir minn ringe forstanndtt, att mandtt jo wel kunde giøre thennom affbreck, om her waar nogenn, som wille slaas medtt fiennnden. Jeg wid icke huadtt jeg skall skriffue, wnddirlige gaar thenne feide for sigh. Kommir her nogen af kong^e matt^s ellir de Lybskis orloffs skiib, kandt de ganndsche well pucke och prale, slaar the Suenske ihiell och seer inngenn aff thennom och will allthidtt haffue aff thette lille lanndt, saa att thett bliffuir slett forderffuith. De haffuir holdith en stoir hob lanndzknegte och holdir thennom enndnu, saa att wij haaber thette lanndtt att holde for denn Suenske, alltt medtt Gudz hielpe. Kierre her Monns, thett thiennir icke att schriffue, huis mandtt stundum seer och hører, Gud forbarne sig offuir thenne feide etc. Sammeledis giffuir jeg edir klarligenn tilkennde, att nu y søndags natth wdj enn stoir storm bleff her ij aff Jenns Bildis jagther paa Gottlanndtt, thenn ene med mandtt och alltt, de anddre bleffue

¹⁾ *Kanten af Brevet beskadiget.*

alle reddede, menn skiibett alltt y stycker. Saa er nu then ene høffuidzmandtt, wedtt naffn Thommis Holsthe, dragen her fraa ad Kiøbenhaffnn medt xxiiij karlle, anncker, thwff och schedt er mesth bergett och liggir her. Hues edirs strenghed nu raader hannom, der efftir kanndt hand sig holde. Mandtth motte see enn ynnckelighedtt paa the døde karlle, som erre begraaffuene, och enn partt erre icke enndnu fundenn. Anndett haffuir jeg icke att schriffue edirs strenghett, men will her medtt haffue eder then allsommegtigste Gud beffalenndis. Datum Hammirshusen thenn 23. octobris anno 65.

Sueder Kettinck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mandtt och strenngge ridter her Mag-nus Guldensternn till Schiernnholm, konge matt^s til Dan-marcks minn aldirnadigste herris stadtholder paa Kiøbenn-haffnns slott, minn gunstige herre, gandske wenligen thil-skreffuit.

Sueder Kettin.

D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

597.

Halmstad, 24. Oktober 1565.

Peder Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han beretter om Slaget den 20. Oktober, i hvilket Sten Rosensparre er faldet, og sender en (vedlagt) Liste over Danskernes Tab. Danskerne beholdt Marken og tog det svenske Feltskyts. Om Svenskernes Tab. Sten Rosensparres Lig bliver indtil videre i Halmstad, til hans Enke er underrettet. Han vil gerne følge hans Lig til Graven. Om Mogens Gyldenstjernes Breve til Sten Rosensparre og Peder Bille. Om Brevene paa Restrup. Han beder Mogens Gyldenstjerne meddele Otte Krumpen disse Tidender.

Kyerre her Mogenanns, nest søskynnnd barnne och for-troffuede guode wenn, Gudtt allemectiste werre alletyd medtt eder och sparre och beuare eder fra alltt onndtt,

thet eder skade kannd annthenn tyll lifff eller seel, och wyll nu lade all tacksiiigelße bestannde paa thenne tyd, menn giør alletyd giernne aff myn rynnge macktt, huis y kannd haffue gotth aff, giiffuynndis eder wennnliigenn atth wiide, atth nu wdj leffuerdags, som wor thenn xx. octobris, daa wor wortt folck och thj Suennske tyll sammell, som y wdenn thueffuell well hørtth haffuer, och haffuer thj mødtth y marckenn och hollitt enn frij slac-thinngge tyll sammells, och dysueruere (!), Gudt kynndit for kyertt, atth mynn kyerre elskelige broder¹⁾ Sthenn Rossenspar bleff ther strax paa walstedenn och mannge flyerre guode mennd, som y kannd forffare y thenne jnndlegennnde sedell; och skyedde ther enn stuor skade paa begge siider, dog Gudtt werre loffuith, atth wor folck beholtt marckenn ygienn. Gud allemectiste giiffue hannum oc oss alle enn gledelige opstannndelße. Och beholtt feltt skøthhenn, som er tyll hobe enn xlvij støcker, bode stuortt och smatth, och bleff ther well enn iij tußinnd aff thj Suennske paa woldstedenn, och miennder mannd, atth alle hanns besthe folck bleff ther, bode thj Tyske och thj beste folck aff thj Suennske, och fynngge thj manngge enn stuor skade, som kom buortth aff marcken, och døde liggeuell sydenn, saa som wy haffue spurtt och wdenn thueffuell well sannth er, och atth ther som bleff paa marckenn, før jnnd thj komme jnndenn lanndemerckenn och jnndenn fo[r la]nndemerckenn²⁾. Kyerre her Mogenns, saa jeg haffuer nu fan[n]git mynn kyerre sallige broders ligge hiidt tyll Hallumstadt och lader flye kysthe och andditt diell tyll hanns sallige ligge, och wyll jeg lade hannum her bliffue stanndenndis y Hallumstadt, ennnd tyll saa lenge atth mynn kyerre søster³⁾ Mettis

¹⁾ *D. v. s. Svoger. Hans Hustru Birgitte Rosenkrantz var Søster til Sten Rosensparres Hustru Mette Rosenkrantz.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

³⁾ *D. v. s. Svigerinde.*

moder¹⁾ och Bergetthe²⁾ kommer offuer tyll hynnder, før jnnnd hunnd fanger thiiße thiennder atth wide, paa thet atth thj kunnnde huffsualle nogitt hynndis fattige bredrøffuetthe(!) hyertthe; thj Gudtt buoditt, atth hunnd nogenn tydt saa well som flyerre hanns guode slecht och wennder skulle spørre slig thyennnder, och achter jeg ther for atth lade hannns ligge bliffue her stanndenndis saa lennge, och jeg saa kunde fangge budtt fra mynn kyerre søster Metthe och fra hynndis moder och Bergetthe, huortt thj siidenn wille lade førre hanns ligge. Och wylle jeg giernne, atth jeg kunnnde bliffue forløffuith atth følge mynn kyerre broder hannis(!) ligge niedder, och miennthe hannd, then stunnnd hannd wor wdj leffuennndis liffue, atth hannd wille legge y hanns sognne kyercke wed Skaroltthe. Saa kannnd jeg jnnngenn wiidere beskenndt schriffue eder ther tyll om, førjnnnd jeg fanger nogenn wydere budt och beskennd fra thennum ther om; menn jeg well skall lade flye hannns ligge medt allt tynnng, saa atth hannd well skall bliffue foruarith.

Kyerre her Mogennds, huis breffue som y anthuor-ditt mig, atth jeg skulle anthuorde mynn sallige broder, thennum haffuer hannnd summe bekommith, och thj andre haffuer jeg huoss mig, och begaff tydenn sig jcke saa, atth hannd kunnnde schriffue eder suar tyll ygienn paa samme breffue, och jeg nu ochsaa er saa bedrøffuith, atth jeg jcke paa thenne tyd kannnd schriffue eder suar tyll paa samme eders breffue och bestyllinng, som y befallith mig; men dog haffuer jeg bestyllith summe aff samme errynnde. Menn huis dyell, som y befallitt mig atth wdretthe medt Franss B[an]nder³⁾ om thj breffue, som er paa eders broders gardt [R]effstrup, myennder

¹⁾ *Ide Munk Oluf Rosenkrantz's.*

²⁾ *Birgitte Rosenkrantz Peder Billes.*

³⁾ *Hul i Papiret.*

hannd, atth hannd jnntitt kannd giørre ther aff, jnndenn ther kommer thj medarffuinge tyll stede medtt, som [oc]¹⁾ haffuer lod y samme breffue och er medarffuinnnger ther tyll. Och loffuith hannd mig, atth hannd sielffuer wille schriffue eder all beskennd tyll ther om. Kyerre her Mogennds, wyll jeg jcke lennger bemøde eder medt thenne mynn schriffuelße, menn wyll nu och alle tyd haffue eder thenn allemectigiste Gudt beffallinndis, hannd for synn faderlige guodhedt spare och beuare eder. Datum Hallumstadt thenn 24. octobris aar etc. mdlxv.

Peder Byllde.

Kyerre her Mogennds, bedynndis eder giernne, atth y wille well giøre och helse her Otthe Krumpenn medt mannge guode netther paa mynne wegne, och y wille giiffue hannum thiiße sørgenndis thiennnder tyll kyennde och lade hannum lesse thenne jnndlegenndis sedell etc.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliige och welbyurdiige mannd her Mogennds Gyldenstierne tyll Styernnhollum riider, konng^e matt^s stadholder paa Kyøffuinghaffnn, mynn kyerre nestsøskynndbarnn och sønnderlige guode wenn, wennnligenn tyll schriffuit.

Peder Bylle, 30. october 65.

Bilag.

Regiister paa thj hermennnde²⁾, ther er bleffuenn døde och soritht wnnnder thj three danske fannder.

¹⁾ *Saaledes i Gengivelsen i D. Mag. 3. R. II, S. 88; nu Hul i Papiret.*

²⁾ *I Almindelighed henvises med Hensyn til disse til Listen og Noterne i D. Mag. 3. R. II, S. 88—91; kun hvor der er fundet nye Oplysninger, er disse meddelt i Noterne her.*

Denn juske fannnde,
ther døde er,
fførst

Christopher Lunnge, Jesper Munck tyll Hunnngstrup,
Christopher Munck, Hanns Skyell, Peder Suenndsen¹⁾,
Wiiffert Krusse, Jørgenn Mauritzenn²⁾, Gregers Trudßenn³⁾.

Thyße iij forskreffnne er død eller fannngenn.

Wnnder samme fonnde skothth och saar giorthth.

Erick Rossennkranns, Oluff Brockennhusse, Hanns Jo-
hannsen, Niels Krabbe, Chrestenn Skyell, Joenn Binng,
Jost Mauritzenn⁴⁾.

Wnnder thenn fønnsk fannde, och er døde.

Pouill Skynnckell, Bennth Norbye, Chrestopher Wrnne,
død eller fannngenn⁵⁾, Iffuer Nielßenn, Wiiffertt Laurit-
zenn, Peder Kaasse, Thorloff Bassij, Mouritz Jennsen.

Skodtt och soritht wnnder samme fannde.

Mouritz Podebusk, Effuertt Byllde, Axell Valckenndrop,
Gabiell Skynnckell, Loduig Munnck Olusßenn, Las Grønnd,
Henndrich Brockennhusse.

Wnnder thenn skonnske fannnde døde.

Jenns Myrre, Lauritz Roßennkranns, Jørgenn Falck,
Esperrn Wff.

Wnnder renndeffannnden.

Loduig Munck Loud[u]jgtzenn⁶⁾, er død eller fannngenn,
Annders Binng.

Och er ther bleffuen mannge dysligiste aff thj Tyske
døde och sorith.

¹⁾ *Peder Svendsen Væbner til Ørum.*

²⁾ *Jørgen Mouridsen Benderup til Kvottrup.*

³⁾ *Gregers Truidsen Ulfstand til Torup og Gl. Estrup. Han blev taget til Fange og udvekslet 1568.*

⁴⁾ *Just Mouridsen Skovgaard.*

⁵⁾ *Han blev taget til Fange og døde i Fangenskab.*

⁶⁾ *Der har først staaet: Lauritzen, hvilket han har villet rette til: Loduigßenn.*

Hennicke Tornow, ryctemester, død eller fangnenn, Chastenn Manndiffuell¹⁾, Thornow[s] lutthenant, dødt, Hanns vann Uedenn, som wor hanns fenndrick, død.

Och wnder Quallenns fannde enn iij eller iijj guode menndt.

Och er ther bleffuenn mannge edell mennd y blanndt, som haffuer thiennth andre guode mennd, som bode er død och saar gyorth, som mannd jcke wed atth beschriffue thenum, huor mannge thj er.

Tr.: D. Mag. 3. R. II, S. 86—91, jvfr. Histor. Tidsskr. 5. R. V, S. 324 f. og H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 508.

598.

Frederiksborg, 24. Oktober 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om norske Breve, Forhandlingerne med Skibsbyggeren, Forsyningen af Malmø og Landskrone Slotte med Skyts, Hjælp til de Krigsramte, Omstøbning af noget Skyts og om Befaling til Norges Kansler Oluf Kalips.

Kiere her Magnus, synderlig gantz gode wen, the norske breffue, i sende mig, ere nu vnderschreffuitt oc beseglitt, oc thenom sender jeg etther egien.

Jeg berette kon. mtt. om thenn skibbyggere²⁾; hans mtt. behager thet well, som i mett hannom handlit haffuer, oc sender jeg ether vdj hans bestillinge, som i schriffuer om, breff till Johan Jellesen, Christiern Munck og Proß Lauritzen.

Om Malmø oc Landzkrone slotte mett skøtt att forsørge stiller kon. mtt. vdj etthers egitt betenckende, i wille ther mett bestille, effther som i wiide magtt paa ligger.

Som i vdj etthers anden schriffuelse melder oc for raad-som anseer, att ko. mtt. trøster nogett the, som armod oc

¹⁾ *Karsten Manteuffel.*

²⁾ *Frederik Bunck, se herom Hans Skovgaards Brev af 19. Oktbr. ovfr. Nr. 595.*

fattigdom liider for thenne feygde etc., tha er thet hans mts. wilge, atj lader giffue fattige oc hußarme, huad etther siønis selfue, vdj Gudz naffn.

Thend kartow oc the ij falckoneter siønis kon. mtt. gott were, atj thenom lader omstøbe, liige som the haffue weritt tilforne.

Wille i tilskriffue Oluff Kalips¹⁾, att hand warer thenn befaling, kon. mtt. hannom siiste sinde befalitt. Jeg for-seer mig, hand faar i framtiden wiidere beskeedt.

Jeg tror icke, then anden giør hanom ther vdj nogen indpass. Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig. Gud almectiste befaler jeg etther. Aff Frederichsborg then 24. octobris anno mdlxv.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldensterne till Sternholm, kon. mts. stadholder paa Kiøpnehaffnn, min synderlig gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

Anamet 25. october 65. Alle hande at bestylle.

599.

Frederiksborg, 25. Oktober 1565.

Hans Skovgaard til Mogens Gyldenstjerne.

Om Skyts og Ammunition til Malmø og Landskrone Slotte, Pas til en Købmandskvinde, om Skibsbyggeren i Norge og om de norske Breve.

Kiere her Magnus, gantz gode wen, etthers schriffuelse kom i afthis hiid; tha war min herre icke tilstede.

Oc som i schriffuer om thet schøtt, lod oc krud paa Malmø etc. og beger att wiide ko. mts. wilge, om i schall lade nogit hente ther fran etc., tha haffuer jeg sligt for-

¹⁾ Norges Kansler.

hørtt hoß kon. mtt., oc er hans mtts. betenckinde, att ther inthet skall hentis fran, men atj wille skicke thiid oc till Landzkrone hues skøtt mett sin tilbehøring, som i kunde tencke behoff giøris, thi thet er stackitt thiid offuer, saa mand kand paa foraaritt snartt faa ther fran egien, huad mand ther fra will haffue.

Om thenn kiøbmandz quinde, pasbordt beger, er kon. mtt. tilfredz, i giffue hinde pasbordt; j wille dog see mett till, att ther bruges inthet vnder, saa hun enthen schulle føre breffue eller kundschaft vd mett sig, som sig icke bør.

Rettt nu fick jeg ethers schriffuelse; formercker, i haffue icke fangitt the breffue¹⁾ til Johan Jellesen, Proß Lauritzen oc Christiern Munck, dog ere the igaar afferdigitt; forseer mig, i haffue thenom nu bekommit.

Kiere her Magnus, etther att tiene er jeg willig. Gud almechtiste befaler jeg etther. Ex Frederichsborg then 25. octobris anno etc. 1565.

H. Skougard.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridder her Magnus Guldenstern till Sternholm etc., min synderlig gode wen, gantz wenligen tilskreffuit.

Anamet 27. octobr.

600.

Helsingør, 25. Oktober 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Om Betaling for og Afhentning af en Del Hamp og Talg. Han beder om at faa Helsingør forskaanet for Borgeleje, da Byen har Drabanter indkvarteret.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode wen, effther ethers schriiffuelse haffuer ieg fornøygheit

¹⁾ Se ovfr. Nr. 598.

thenne breffuiser Hans Wittis tienær aff Riig iij^e daller paa then hamp till kong^e matts. behoff, oc wille hand gerne, att hijd maatte sendes eth schiib met eth thætt offuerløb att føre samme hamp dijd op. Saa ær her i forraad hooss l schipd. hamp hooss mig og vij store fad tallich, som oc kunde føris met etc. Hand beder ether gerne, attj wille hielpe hanom till att maatte met første bekomme sijn betaling. Jeg wed inthet synderligtt paa thenne tijd, men will gerne findis willig oc redeboen att giøre, thet ether till wilgie oc tieneste kand wære. Gudtt wære met ether alltijd. Ex Helsingiør then 25. octobris 1565.

Henrick Moenssen.

Kiere her Mogens, ieg beder ether gerne, attj wille jo haffue Helsingiør j hugkommelse att maatte beschaanes for borgeleije, thij her ær aff draffuanterne, som wnderholdes hooss borgierne met kost oc senge. Jens Truedsen oc Jochim Beck haffue baade loffuet meg, att wij schulle bliiffue beschaanett.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig oc strenge ritther her Magnus Guldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stadtholder paa Kiøbnehaffn, mijn gunstige herre oc synderlige gode wen.

601.

Frederiksborg, 26. Oktober 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal skaffe et Fad Vin og en Læst Rostocker Øl til Jens Ulfstand paa Baahus.

Orig. med Kongens Underskrift, paatrykt Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Wijn oc tijstøl tyl lens Ulfstand pa Bahus. — Tr.: K. Brb.

602.

Kalundborg, 30. Oktober 1565.

Christoffer Faaborg til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Sag med Byfogden i Kalundborg. Det omspurgte Skib med Malt er afsejlet til København for 3 Uger siden. Om Sten Rosensparres Død. Han raadspørger Mogens Gyldenstjerne med Hensyn til Slotsloven. Malt-skibet er af Storm forslaaet til Horsens.

Jhs.

Minn ydmige helbenn oc willige thro pligtiige thieniste altiidt mett Wor Herre. Kiere her Magnus, gunstige gode wenn, betacker ieg ethers strenghedt ganndske ydmygeligen for megett gott. Kiere her Magnus, som i schriffuer meg tiill, att ieg skulle tage en nøgactige borgenn aff byffogden her i byenn, saa haffuer ieg thett ocsaa giortt epther ethers breff, og haffuer handt giffuet meg tiilkennde, att hand nu paa fredag først komendis acter seg nest Gudtz hielp sielff prsonnlig (!) att were hoss ether oc handle om sagenn. Item som i schriffuer, atti forundrer, huor thett fatt er mett skiiff, som anammede her thett konng. mats. malt indt her aff slottett, saa er thett thre wgger, sidenn hand løbb her wdaff haffnen, oc laa hand lenge bølless her; dog forhofer ieg nu wist, att handt er for Kiøbnehaffn. Kiere her Magnus, maa ieg oc giffue ether att wiide, dißwer, dog icke wdenn stor sorrige, thett kennde Gudt almegtiste, att meg er tiill widende worden, att Stenn Rossenspar, myn kiere hosbonde¹⁾, skulle were heennkalledt aff thenne gredelige dall; men er thett saa, da Gud wnde hannom mett alle christne siele en salige opstandelße; och motte ieg sigett for Gud, da wor thett stor skade, att then gode mandt saa hasteligen skulle kommett aff dage. Kiere her Magnus, maaj oc ydmygeligen wide, att then tiidt then gode mandt Sten Rossenspar paa kong. mats. myn naadiste

¹⁾ *Sten Rosensparre var Lensmand paa Kalundborg Slot, hvor Brevskriveren var Foged.*

herris wegne anduordet oc betrode meg thenne slotz louff inden Kallundborge porte, da anduordet hand meg then mett saadane ordt, att ieg aldrig nogen skulle igen anduorde den wnder liiffuis straff wden hannom sielff personnligen i hans egen handt; men hues saa skeede, dißwer, att saa skulle skee, at hannom wdj nogen maade dißemellom bleff liiff forkortett, da skulle ieg ingen anden enndt konng. mats. sielff eller Danmarckis raadt anduorde samme slotz loug. Kiere her Magnus, er fordj mijn gandske ydmygeligen bøn tiill ethers strenghett, attj for Gudtz skyldt wille her wdj dele eders gode raadt medt meg, thij [ie]g¹⁾ haffuer ingen wden Gud oc ether nu att [s]lae meg tiill epther mi[jn her]re hosbonndis affgang, oc bad hand . . . altiidt for then gode tro, [han] hagde tiill ethers strenghett, att ieg skulle tilbiude ether, om nogett be-
lønderligt i hans frauerelße paa kome. Giører her som en god riddere oc deler ethers gode raadt mett. Ethers willige wnderdanige thienere findis ieg altiidt gerne, som ieg thes pligtig er. Beffalenndis ethers strenghett her mett then almegtiste Gud. Giffuit paa Callundborge then 30. octobris anno etc. 1565.

E. w. t.

Christopher Foborrigge.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig oc welbiurdige mannd oc streng riddere her Magnus Gyllennstern tiill Stierneholme, konng. mats. stathollere paa Kiøpnnehaffnn, synn gunstige gode wenn, ganndske ydmygeligenn.

Kallenborig.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kerre her Monns, moii wede, atth siiden thette breff wor ttiill schreffuetth, tthaa er hiid kommen høiboodz-

¹⁾ Hul i Papiret.

mand aff tthed skiiff, som annammede tthed malltt her aff slotted, och haffuer beretth for megh, huorledis atth tthee wdaff Gudz werlliigh worre ner bortthe wdj søen, men dogh Gud skiee loff, atth skiiffuetth er beredtt, saa tthed liiger inde for Horsens och skader intted, wden allenneste atth tthe haffuer ingen siiuell, saa er her icke nemmer rod, end hand maa giiffue sig ttili Køuenhaunn, atth hand tther kand faa, huis hannum fates. Kerre her Mons, moij wede, atth tthen guode mand Erick Boose rammer kongeliige mag^{tt} och Stens gaun som en erlliigh mand wdj alle maade.

603.

Hammershus, 4. November 1565.

Sveder Ketting til Mogens Gyldenstjerne.

Den svenske Orlogsflaade ligger ved Neutlef. Han frygter for et Angreb, men har endnu nogle Landsknægte. Om Jørgen Ruds Bønder paa Bornholm. Han beder om Bjælker til en Jagt.

Mynn thiennstactige hellssen eders strenghedt allthiddt forssennt medtt Wor Herre. Kierre her Mogenns, herre oc gode wenn, huorlunde then Suenske skickede sig her wnnder lanndett nu wedt v wger, haffde jeg allerede schreffuitt eder till, och att hanndt waar her nu wedt xiiij dage medtt xxvj kopfartir att ledttsage haffuer ieg eders s.h. och tilskreffuet. Saa er hanndtt endt nu tilbage for Nydybett; er att befrycte, hand ther thet møggle kriigsfolck, som y lante Mechelenborch och y Pommerenn forsamledt, indtager och kommir saa atthir till oss; dog haffuir jeg enndtnu ett frijtt modtt att holde thet lanndt for hannom, allt m[edtt]¹⁾ Gudz hielp. Jeg haffuir enndtnu nogen thyske landzknegte, huilcke de lybske herrir besolde, dog holde bønndirne thennom med madtt och øll. Saa haffuir welbyrdige mandtt Jørgen Rudtt her paa

¹⁾ *Randen af Papiret beskadiget.*

[landet] aff konnge. matt^{tt} y forlenninngē xxxij bønnder, som Per Oxxe pleigde att haffue; saa will jeg ganndske giernne wiide, om samme bønnder icke saa well som annder konngē matts. min nadighe herris bønnder huer efftir sin formuge holde schulde; thet giffuir mig stoir thuedragtighedtt emellum almuenn, efftir de høre alle konngē matt^{tt} till och de schulle sidde frij, slaattis och de anndre frijvend thiennere her paa landett schulle berre thunggen allene. Beder eders s.h.¹⁾ her paa ett gotte raadtt, der efftir will jeg giernne schicke meg. Wijste jeg, att thenn gode mandtt Jørgenn Rwdt icke bleffue fortørnett, willde jeg bede konngē matt^{tt}, att hans naade wilde wnde mig samme bønnder enn thiidtt lang for en muelig affgiffitt ellir huor hanns naade tøkis her wdj, kunde eders sthet well were mig enn god till hielpere. Jeg haffuer och schreffuitt minn gunstig herre Hanns Schogardtt till her om. Huis eders s.h. och hannom tøkis, will jeg thet lade bliffue. Wiste jeg att schulle her medtt fortørne Jørgenn Rwdtt ellir nogenn aff hanns wennir, wilde ieg thet nødigtt tenncke; hanndtt haffuir dog liiden fordeell aff samme bønnder mer enndt landgildett. Hannd sender en aff hans karle her offuir huer aar, alltt huadtt thenn siger, schall were rett, saa att en part aff samme gorde sthaar slett øde, och ther till med giffuer thet mig stor klammeriig medt the annder konngē matts. bønnder; giør de nogen wskell, wille de icke werre straffet, men strax schiuder dennom for theres husbonde Jørgenn Rwdtt. Nu kand edirs s.h. well sellff tenncke, huor enn fattigh kronenns bonnde schall drage her fraa y Schonne, Judtlandt ellir huort thenn gode mandtt er behaget. Kunde thette nu skee, som forskreffuitt sthaar, schulde giffue godtt enndrectighet her paa lanndett, huilckidet nu well behoff giøris. Hellder thet sker eller icke,

¹⁾ *Strenged.*

saa beder jeg eders st.h. ganndske giernne, y will bede konng^e mtt., att hanns naade wilde wnnde migh aff samme godtts xx ege bielcker att hugge till enn jachth, som jeg nu forhennder haffuir, och skall samme jagtt well forfarre saa møgen kundtschab som andre, menn wden konng^e matt^s schriffthlige befallningge will jeg nødigt lade hugge enn stock. Saa will jeg haffue edirs strenghet thenne sag befaledtt, medtt ganndske kierlige bønn, edirs s. h. will werre minn gunstige herre y thenne och alle andre sager. Huis jegh thette efftir minn yderste formue forschyllde och forthienne kanndt, will jeg werre willigh, och will her medtt haffue eder thenn allsommegtigste Gudt beffalendis. Datum Hammershusenn thennd 4. nouembris aar 65.

E. s.h. w. thienn.¹⁾

Sueder Kettinck.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

[Erlig welbi]urdigh²⁾ manndt oc [strenngge ridder] her Magnus Guldensth[jerne] thill Stiernholm, k. m. Danmarcks stadtholder paa Kiøbenhaffnns slott, wennligen tilskreffuit.

Fra Sueder Kettijng, te(!) 13. dag nouembris.

D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

604.

Rostock, 8. November 1565.

Lavrids Hummer til Mogens Gyldenstjerne.

Hertug Hans er ankommet med en Del Tropper til Rostock for efter kejslerligt Mandat at undersøge og bilægge Striden mellem Raadet og Borgerne dér. Staden aftakker Krigsfolkene, hvoraf Kongen maaske kan faa nogle. Om de politiske Forhold.

¹⁾ Blækket helt afbleget.

²⁾ En Del af Udskriften er næsten ulæselig.

Myn ydmyge och wnderdanige thienist altidt tilforn etc. Kiere her Moenß, gunstige herre och patron, giffuer ieg ederß strengthett tilkenne, at hertzig Hanß¹⁾ er kommen y Raastaak den 28. octobris; mer før de gode ordt, hand gaff, en før den mackt, hand hauffde, saa haffuer hand weridt selff met sitt raad paa raadhusitt den 31. dag octob. och der obenbarlick erkleritt sig, før huad orsage hand hauffde belaufft byn, nemlicken att hand wilde stille den store wenigheth, som war ymillen radt och baarerne, oc det war hanem høyligen befalitt aff kieiserlige maiestat, førdy ingen tysk fyrste maa forsamle naagit faalck, wden det sker met kieserlige maiest. och det romske rigis wilie. Och bleffue her løsde fire kieserlige mandata, eth Ferdinandj och try Maximilianj, der tyll naale kieserlige mis-siuer, wdy huilcke alle de bede och biude hertig Hanß høyligen, ath hand skal stille den store tuedrackt tyll Rostock, effterdy hand er den elste regerinde fyrste, och der som hand icke wore dennem sterck nog, da skulle hand bede de negeste kreisherrer till hielp, och der som de icke enda wore stercke nog att tuinge staden, wilde kieiselige mai. selff widere lade hielpe, at det opror matte bliffue stillidt.

Jtem den 7. nouemb. hauffde hertzig Hanß beffalit raadit och baarirne at møde sig paa raadhusit, men da kom hand icke selff (fordy hand war naagit syg), men hanß neste raadt kom, och her Frederich Spett helt ordet paa fyrstens wengne och befalide raadit och baarerne, at de skulle betencke denem, horlunde de kunde bliffue aff met det kriigesz faalck, her er wdij staden, at dett maatte bliffue betalid oc komme aff staden, och naar som de dett hauffde giort, saa skulle raadit bliffue wedt sitt regimente och beholde deris landgotz. Nw ere baargerne (effter denne beffalling) komen offuer enß met hin anden,

¹⁾ *Johan Albert af Mecklenburg.*

att huer baarger skall lene staden naale gylden, huer effter sin formøge, och haffuer huer raadmand lent 100 gylden och huer aff de søstig¹⁾ 100 gylden och siden huer effter sin formue, paa dett de matte met det fyrste bliffue aff met kriges faalkidt, och giffuis her allerede betaling och føløff wnder kneckterne. Der som min herris naade wilde haffue naale aff denem och sende en befelß hebbet hid, da forser ieg mig, ath hand skulle well bekomme naale aff denem. Nar som mand skempter met krigis faalckidt och spør denem, om de icke wille tyll Suerige, da suare de saa, der som rauffnerne icke føre denem didt, da bliffue de well der fra.

Jeg fornimmer (Gud ske loff) hoß dette faalck ingen practiker mod wort rige, wden att før Strolsund skulle wisseligen ligge ix ørligis skip och iij kofarder, och der er en hoffman, som heder Huspackt, hand plocker tyllhaabe dett meste faalck, hand kan, paa den Suenskis wegne. Wor Herre førstørre denem, før en de komme tyll Suerige. Skiberne aff de suenske skibe, som ligge før Stralsundt, løbe fast wnder effter bosmendt, men de faar her icke mane, førdy de Lybske haffue de beste hoß denem. De suenske skib, som mig er saufft, haffue lidit faalck inne, och der som hanß hele skibis flode komme, da er hand icke sterk paa faalck. De haffue alt deris hob att wille besette skibene met faalck her wnder Tysland, huilckid man met Gudz hielp, nar tidt er, met wore skib førstøre kan. De Suenske lade denem her høre, at kong Erick ryster sig suarligen til landz. Her er och en suensk pinge, huilkin alle dauffue løber ymillen Weraan och dett Ny dyb. Øuersten før kneckterne her wdij staden heder Lazarus Myller och haffuer her tyll dauffß weritt den Suenkis (!) hoffman; hand hauffde, som mig er saufft, tagit diße kneckter ahn paa hin side Eluen, sin herre tyll

¹⁾ *De 60 Borgere.*

beste, men nw haffuer hertig Hanß brugit denem her før staden och wil betale denem før j monidt. Huad de wille siden begynne, wille wy met tiden faa att wide. Jeg hobis, denne kolde och lange winter skall snartt skilie denem att. Her begynner ock att dø aff denem. Nw de ere wdy staden, achte de icke diertt deris øuerste, men forakte hanem. Den øuerste ritmester Winterfeltt wille slauuitt paa hanem før hertig Hansis føder. Hertig Hanß haffuer icke wden 3 stycker skytt her wdy byen, som han lod hinte fra Daaberan; han lader sig høre, att nar som dett meste faalck er fra hanem, will hand biffue(!) her wdij staden met 300 heste oc j fenick kneckte, intill hand kand fulkameligen førhøre, antin raaditt eller baa-
rerne haffue skyldt tyll denne feide.

De herrer aff Holsten och de Lybske haffue haufft deris bud hoß kieserlige maie. om denne forsamling, her war handen(!), och begierit førloff at forsamle faalck mod denem, der som de wille besøge deris land eller steder. Saa haffuer nw kieserens postbud werit her hoß hertig Hanß och saufft hanem dedt. Da haffuer hand suaridt, at hand haffuer met ingen att giøre wden Raastoch efter kieiserens befalling. Met dett suar er budit drauffuit tyl hertig Olrich¹⁾. Mig er och saufft, ath hertig Olricks marskalck skall siden haffue weridt her wdy staden hoß hertig Hanß. Mig er ock saufft, at hertig Olrig haufde naale ryter forsamlid; denem skal hand och haffue giffuit førloff.

Hertig Hanß holler ennu staden wel foruaridt met wackt nat och dauff met ryter och kneckte, och hollis icke mer en j port aaben tyll wandit och ij tyll landit. Alle de, som giffue god beskedt, kunne well komme wdt och ind, och her bliffuer nw intidt tagit fra naagin paa strømen, som de giorde met dett fyrste, den tidt de fyrst berende Wernemynde; da toge de fra alle, Gud giffue, hueden

¹⁾ Hertug Ulrik af Mecklenburg.

hand war komen. Her kom en Rostocker skude aff Sue-
rige, den bleff well plustert. Her kom och naalle skuder
fra Lybecke mett smott saltt, denem toge de ock; j tynne
saltt solde de for otte lybske skillinger.

Her war alle honde tynder om krigesforsamlinger aff
hertig Erick¹⁾, aff hertigen aff Lottringen²⁾ och andre
herrer; men nw hører mand der intid wist om her wdy
landitt.

Hertig Hanß beklager sig ock, att hand er kommen
hidt wdy staden met stor lieueß fare wdy denne suare
pestilenzis tidt, och huad hand haffuer giordt, dett haffuer
hand giort kieiserlige maiestatt tyll lydaktighet.

Ederß strengheet talde och om Stetin, saa forhobis mig,
at y haffue nw wiß kunskab der fra met Steffen Loises
karll; men der som eders strengheet tyckis godt att were,
att ieg ennu skall drauffue dit eller och tyll min herris
skib och se, hurlunde der gar tyll, da kan ederß streng-
heet det biude mig till met det fyrste, da skulle y altid
finde mig rede, flitig och willig som en fattig thiener.
Clauß Huitfeltt wedt well, huar ieg findis, der som ederß
strengheet mig naagitt tylbiude will etc.

Hertig Hanß hauffde ock loffuit, att hand wilde icke
tage mer en j fenick kneckte och 400 hester met sig in
wdy staden, men den tidt hand war inkomen, ere de
andre wdj rode tall inkomne og haffue haft deris feniker
wdy secke. De mene her wdy staden, at hand haffuer
1000 hester och 4 starke feniker kneckte, men ieg haffuer
icke set wden ij flygende feniker.

Keiserens bud sauffde och, at keiserliig maiestat haff-
uer slauffuidt Torcken møgit faalck aff och font(!) 60
wsigelig store stycker wden gemeine felt skytt fra hanem.

¹⁾ Hertug Erik af Brunsvig-Calenberg, g. m. Hertug Frans af Lothrin-
gens Datter Dorothea.

²⁾ Hertug Karl af Lothringen.

Her met ederß strenghet alletidt Gud befallindis met all wnderdanighet och weluillighet. Datum Rostoch 8. nouemb. anno 65.

Ederß strenghetz wnderdanige
och willige
Lauffris
Humer¹⁾.

Baarerne her tyll Rostoch haffue beuilligit en stor syse paa all deris købinskap och handell, och hertig Hanß haffuer loffuidt denem deris landgodz quit och fry at nyde och bruge som tilforn. Hertig Hanß och raadit aff Rostoch haffue deris gesanten hoß fyrsterne aff Holsten och hoß naale andre kreiß fyrster ath orsage sig, at denne krigelß forsamling skall wider ingen skade giøre. Desligeste haffue de deris bud met kieiserens bud hoß hertig Ølrich aff Mekelenborg.

Jeg haffuer sent eth bud tyll Bøisenborg²⁾ till min gode wen och lader forfare, om der ehr nogen krigis forsamling forhanden, som her sigis.

Hertig Hanß hauffde icke mer en x kober stycker her for staden, och denem lodt han føre tyll Dobberan, den tidt han drog y staden, men nw haffuer hand ladit hentidt denem in wdy staden; huar fore hanem fryckter, kan ieg ennu icke wide etc.

(Bogpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand och streng ridder her Magnus

¹⁾ Navnet er omhyggelig overstreget, men der kan dog med ret stor Sikkerhed læses: Lauffris Humer. Seglet viser i Overensstemmelse hermed Bogstaverne L H og et Vaabenskjold med en skraatstillet Hummer og 2 Hummerkløer som Hjelmtegn. Skriveren kan være den Lavrids Hummer, som 17. Maj 1565 fik Ventebrev og 18. Juli 1565 Forleningsbrev paa et Kannikedømme i Oslo Domkirke, men som var død 7. Maj 1567, da hans Kannikedømme tildeltes Kancelliskriver Christiern Nielsen (se NRR.).

²⁾ Boitzenburg.

Gyldenstjerne tyll Stierneholm, kongelig matz. statholder
paa Kiøbenhavnffns slott, gantz ydmygeliigen.

Anamet 24. anouembr¹⁾ ten 24. nouember.

605.

Lübeck, 20. November 1565.

Borgemestre og Raad i Lübeck til Mogens Gyldenstjerne.

*De fremsender et Brev fra to Borgere i Lübeck om Tilbageholdelse af
28 Tdr. Laks ved Tolderen i København og anbefaler deres Andragende
om Frigivelse af Fisken.*

Vnnsr freuntlich dienst zuorn. Gestrenger vnnd ernue-
ster jnbesonder gunstiger herr vnd freuntt, waß zwey vnser
burger, Jost Holtwiech vnnd Pawell Steffenß, von wegen
28 tonnen lachseß, so ihnen der zollener zu Copenhagen
nicht hatt außuerstaden wollen, an vnß supplicierende
gelangen lassen, daß tun wir e. g. hier jn verschlossen
vbersenden. Wan dan dem also, wie itzt gedachte vnser
burgere in ihrer vbergebenen supplication berichten, so
kondten wir nicht anderst bey vnß erachten, dan daß ihnen
ihr lachß hinfurder frey vnd loßgegeben wurde, vnd haben
derwegen vff solchen bericht ihnen vnsern burgern vnser
vorbitlich schreiben an e. g. nicht abschlagen mugen.
Demnach gelangt an e. g. vnser gantz freuntt vnd dienst-
lich bitten, sie obgedachten vnsern zwen burgern vff ge-
burlich ansuchen vnd sonderlich, so den sachen also, wie
sie berichten, gunstiglich verholffen sehen wollen, damit
ihnen ihr lachß von dem zollener ferner nicht furenthal-
ten werden vnd sie ohne schaden pleiben mochten. Daß
seindt wir vmb e. g. freuntlich zubeschulden vnd zuuer-
dienen hinwieder erbuttigk. Datum Lubeck den 20ten no-
uemb. anno etc. 65.

Burgermeistere vnd rahtmanne
der stadt Lubeck.

¹⁾ Der er rettet i Paaskriften. Ordet Anamet synes at være senere til-
føjet samtidig med at det første nouember har skullet rettes til anamet.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem gestrengen vnd erntuesten herrn Magnussen Guldenstern rittern vnd ko. w. zu Dennemarcken etc. stadthaltern zu Copenhagen, vnserm jn besonder gunstigen herrn vnnd freundt.

Anamet ten 14. ianuary 66.

Bilag.

Erbare hoch vnnd wolwise grotgunstige leue herrn. Negst erbedung vnser gantz willigen denste konen wy juwer erb. hochwißheitt denstligst nicht verholden, welcher gestalt wy thosamen vor dissem negstuerflatenen Michaeliß jm frien herueste thor Landeßkron van einem, Nelß Jorsen genandt, acht vnd twintig tonnen lasseß an vnß geköfft, also beschedentlik, daht vnß de laß van Nelß Jorsen beht na Copenhagen solde verschafft werden, welchem dan also volge geschehen. Do aber de laß vngeferlik eine achte tage na Michaeliß tho Copenhagen angekamen vnd wy densuluen van dannen bringen laten wolden, iß vnß vnser laß nicht vhtgestadtet, sonder vam tollener tho Copenhagen arrestiert worden, vht vrsaken daht de ko. w. tho Dennemarcken, vnser gnedigster herr, mitler wile verbaden hedde keine victualien vht den landen tho foren. Nu hebben wy ouerst, grotgunstige herrn, dissen laß vor dem konigliken verbott thor Landeßkron bestellt vnd an vnß gekofft vnd also dem konigliken verbotte im geringsten vnser berichtenß nicht thoweddern geleuet. Derhaluen iß an juwe e. h. w. vnser gantz denstlike bede, se dissen vnsern warhafften bericht vorbitliker wise an den herrn konigliken stadtholder tho Copenhagen gelangen laten wolden, mit fernerm geborliken gesinnen, daht dorch deß herrn stadtholderß beuhell vnß vnser laß mochte vhtgestadtet werden vnd van dem tollener ferner nicht vor entholden werden. Solckeß sindt wy vmb juwe

erb. h. w. thouerdenen willigk. Datum Lubeck den 20ten
nouemb. anno etc. 65.

Ewrer erb. h. w.
gehorsame borgere
Jost Holtwiech vnnd
Pawell Steffennß.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Den erbarn hoch vnd wolwisen herrn borgermeistern
vnd rahtmannen der keyserliken frien stadt Lubeck, vnsern
grotgunstigen herrn.

606.

Lübeck, 20. November 1565.

Silvester Francke til Mogens Gyldenstjerne.

Han giver Meddelelse om et Skib, som han skal bygge til Danskerne, og som han venter at have sejlklart til Pinse, og om Ankere, Sejl o. a. dertil. Kongens Smed Cornelius vil meddele nærmere, hvad han mangler. Et til Travemünde ankommet Skib har han lastet med Tømmer og Nagler.

Mynenn gantzwilligenn vnnd geflissende dennste ne-
bennsth wunschynnge gottlicher gnade vnnd aller ge-
luckseliger tidttlicher vnnd ewiger woluartt zuuornn vorder.
Erbar, strenger her, her Manus, jck kann juwer strengi-
cheitt nichtt bargenn vann wegenn mynes buwenns hal-
uenn des schepes, ßo do jck juwer strengicheitt tho
wethenn: De lengte des kyls js lanck 60 ellenn, jdtt
flack jnnden boddenn 25 fote, vp deme auerloep¹⁾ 44 fote
bynnenn der remme, vnnd willenn ehme geuenn twe
auerlops vnnd eyn koebrugge²⁾; vorhape my, jdtt schall
ko. ma^{tt}, wenn jdtt myth leue³⁾ rede js vnnd myth leue
tho Kopenhagen kumpth, wollgefallenn, wo wol dath wy

¹⁾ Overløb, Dæk.

²⁾ Kobrygge, en Slags Bro eller Dæk paa Skibet.

³⁾ Godt, godt og vel.

jdtt wath late ahnn geffangenn hebbenn. Noch vorhape jck my, wo jck gesunth blyue, jegenn tho kumstigen pyngestenn myth Gades hulpe tho Lubck vp der reyde segel rede tho ßynde, so jck nychtt vor sumett warde, jnn deme dath jck dar tho tho donde hebbe, ßo juwer strengicheitt wol gedenckenn kaenn. Dath grote ancker, ßo by der wage steitt, kumptt my nhu wol tho passe thom plichtt ancker¹⁾ vnnd jdtt ander, so jck hebbe van Kopenhagenn gekregenn, tho jdtt groteste boch¹⁾ ancker. Mester Karnyls²⁾ de smyth²⁾ kann nhu de ander ancker wol passenn, nha addeuannhant³⁾ wath kleyner. Jck wil juwer strengicheitt ock gebedenn hebbenn, gy willenn mynn schryuentt vor gudtt ahnn nhemenn vnnd willenn my wedder schryuenn, wo jck jdtt myth denn segels³⁾ makenn schal thom deme schepe vnnd myth denn takel vnnd touwenn. Jck wil juwer strengicheitt gebedenn hebbenn, gy willen my jnn dussenn dyngenn nichtt vorlathenn, denn mynn trosth steitt vp juwer strengicheitt. Ock hebbe jck mester Karnyls geschreuenn, wartt juwer strengicheitt munttlick borichtt doenn alle myn gebreck, ßo jck vann donde hebbe tho bohoff des schepes. De almechtige Godtt spare juwer strengicheitt gesuntheit vnns alle tho throste. Ock kann jck juwer strengicheitt nichtt bargenn, dath jck scipper Arenth Oldenße dusse weke affardige; js nichtt wider myth deme schepe vp gewelßenn alße tho Thramunde, denn de wynth wolde ohne⁴⁾ nichtt vp stedenn, muste ohne dar lossenn latenn myth pramenn, vnnd hebbe ohme wedder jnngeschepett 122 planckenn⁴⁾ vnnd 10 dusenth holtenn nagell vnnd 200 nagell, holtenn planckenn wolde jck wol mer gekofftt hebben, auerst muth ße myth gelde vpwegenn, ock jdtt leue geltt wartt

¹⁾ *Bov, Skibsbov.*

²⁾ *Kongens Smed Cornelius.*

³⁾ *A l'advenant, i Forhold.*

⁴⁾ *Ohne = ehne, d. v. s. Skibet.*

my ßo ßer nutte¹⁾), dath jck dar tho nichtt kamenn konde. Hebbe noch ander halff hundertt stucke liggenn, moth ße tho dussem nyenn schepe bruckenn bauenn waters; denn de gronenn planckenn, de jck snydenn latenn, wilenn bauenn waters nichtt denenn, wolde deme schepe schadenn geuenn, wenn de sommer dar vp kumptt. Nhu wedtt jck juwer strengicheitt nichtt mer tho schryuenn, denn juwer strengicheitt wil my jnn dussenn dyngenn nycht vorlathenn. Jck vorhape my vann Gotz haluenn, jck wil juw eyenn jungen Ffuertuna²⁾), weltt Godtt, leuenn. Juwer strengicheitt schall eyenn wolgefallenn dar ahnne hebbenn. De daeth schal denn meister prisenn. Wor myth jck juwer strengicheitt denn ewigenn almechtigenn Godtt bouele. Datum Lubck denn 20. nouember anno 65.

Siluester Francke,
j. g. d.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erbarnn vnnd ernfestenn gestrengen hern her Manus Guldensternn, stadtholder vp Kopenhagen slodtt, mynem gunstigenn hernn vnnd frunde, denstlich geschreuenn.

Anamet fra Sijluester Franch kyner³⁾) dag anno 66.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Plycht ancker. 2) Karnijlles smijd. 3) Om segel tijl skybet. 4) Plancker.

¹⁾ Not, nødvendig.

²⁾ Unge Fortuna, Navnet paa et af Flaadens Skibe.

³⁾ Antagelig Kyndelmisse.

607.

Lübeck, 24. November 1565.

Silvester Francke til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeleer Prisen og Omkostningerne for en Ladning Trælast, som han har sendt, og beder om Betaling heraf, henviser til sit forrige Brev med Hensyn til Bygningen af det nye Skib; han har forstrakt Kongens Høvedsmand med Penge og beder om ogsaa at faa disse.

Mynenn gantzwilligenn vnnd flitigende dennsth nheuenn wunsching gottlicher gnade vnnd aller geluckseliger tidtlicher vnnd ewiger woluartt thouorenn. Erbar, gestrenger her, her Manus, jck kann juwer strengicheitt nichtt bargenn, wo dath jck jnn deme namenn Gades geschepett hebbe vth bouell ko. ma. 190 stücke ekenn planckenn, kostett jdtt stucs dorch de banck 26 β , js tho daler — 159 daler 11 β .

10 dusenth vnnd 200 holtenn nagel, kostett jth dusenth 3 m. 12 β erstes kopes, js tho dalernn 19 daler 11 β Vngeltt by de Trauenn myth denn wagenn tho forenn 1½ daler 1½ β vnnd denn arbeids ludenn geuenn j daler j β , de holtenn nagel vnnd ekenn planckenn jnn denn pram brachtenn. Jtem twe pram, ßo jdtt gudtt vth schipper Arentt Oldenßehe tho Tramunde loßden vnnd tho Lubck brochtenn, vor jder pram 6 m. lubsch, js tho daler gerekentt 6 daler 6 β .

Noch 1 pram wedder dal nha Tramunde myth denn delenn geuenn jnn gelde 3 daler 3 β lubsch.

Noch 1 stekelschip¹⁾ myth delenn nha Tramunde gesanth, dar vor jnn gelde 2 daler 2 β .

Summa kostenn dusse vorbonomdenn ekenn delenn vnnd holtenn nagell myth aller vnkosten 186 dalers 14 β lubsch. Noch dath pram geltt js 6 dalers 6 β lubsch. Summa js jnn alles 192 daler 20 β lubsch. Js der haluenn mynn arme bede ahnn juw strengicheitt van wegenn ko. ma.

¹⁾ D. s. s. *Stekelvarerschip, et Skib, der sejler paa Stecknitzkanalen mellem Traven ved Lübeck og Elben.*

Łodane vorschaten geltt myth dem erstenn my thonn handenn vp Lubck auer makenn; denn juwer strengicheitt kone gedenckenn, dath my vele nutte wartt tho bohoff buwens des scepes. Jck hebbe juwer strengicheit jnn denn vorigenn breuen¹⁾ van alles boschett geschreuen des scepes gelegenheit, Ło jck nhu buwe, de grote vnnd lengte vnnd alle mynn nottrofft, Ło jck van nodenn hebbe. Ock hebbe jck van wegenn ko. ma. Mychell vann Swicke, ko. ma. hobttmann, vorgestreckett 50 daler tho bohoff der knechte, szo he ko. ma. ahnn genamenn heffitt; bidde der haluenn juwer strengicheit vann ohme Łodane 50 daler wedder fordern vnnd my Łe boneffenn deme anderenn gelde mede auer makenn. Dar jck ohnn juwer strengicheit nichtt ohnn twyuell nichtt nha blyuenn wartt. Jck hadde gerne mer delenn gekofftt, auerst se synth so dur, dath jck nichtt mer kopenn dorste. Jck wett juwer strengicheit nichtt mer bosunderges, denn allenne wil juw deme almechtygenn Gode jnn langer gesuntheit bouelenn etc. Jlich jnn Lubck denn 24. nouember anno 65.

Silvester Francke
j. g. d.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erbarenn vnnd ernfestenn gestrengenn hernn her Manus Guldensternn, stadttholder vp Kopenhagenn slodtt, mynem gunstigenn hernn vnnd frunde, dennstlich geschreuen.

Anamet fra Sylwester Francke 4. december 65. Er scryffuet 24. nouember.

¹⁾ Af 20. Noubr., oufr. Nr. 606.

608.

Helsingør, 1. December 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Brev om forskellige Hverv og Kongens Skrivelse om de forventede Skibe med Klæde. Han fremhæver de store Besværinger, som Helsingørs Borgere har med Overførsler o. a., og beder om Lettelse for dem. Borgerne begynder at forlade Byen. Om Borgernes Forhold til Jørgen Sehested.

Kiere her Mogens, gunstige herre oc besynderlige gode wen, ethers schriiffuelse kom meg j affthens till haande met Knud schriiffuer, jnneholdendis først, attj haffue en lang tijd engen schriiffuelse bekommett fran meg etc. Orsagen ær, att thenne werden striiber seg nu saa braa- gett, att mand icke weed j stedtt att fare frem met hende; ieg tager oc till att kiedes wed hende, men wille Gudtt aldmectiste en tydttt forbarme seg offuer oss oc sende naagen gode tyender, wille ieg icke end tha forholde att metdele ether them. Hand kand well hielpe, naar thet ær hans gode wilgie; han werdis till en tydttt att see syn naade till oss for hans kiere søns Christj Jesu skyld. Amen.

Kiere her Moens, om then boyertt, som schulle haffue lossett thæ ij fad harnsck for then pomerscke siide, will ieg wære fortenctt att spørgie effther; jeg frytter them nock effther saa dantt, naar thæ fortolde.

Item om schiib, som haffue saltt inde oc wille østuertt paa, will ieg handle met, saa møghet mueligtt ær, att losse naagett for Arensborch; doeg tencker well, att her schall icke komme mange effther thenne dag j thette aar.

Then engelott, j wdsende for lens Foxes brøllups breff, will ieg anttuorde hanom oc ther hooss giøre ethers wndtt- skyldung. Jeg haffuer oc met Knud schriiffuer bekommett kong^e mttts. schriiffuelse att wære kommen j forfaring, att hyd j Sundett schall wære foruentindis naagen schiibe, som schulle haffue klæde inde, oc hans n. befalning

thennom met lempe att opholde, till ieg thaller met ether oc Jochim Beck; saa will ieg rette meg ther effther, om thæ hijd komme etc. Kiere her Mogens, ether well for-tencker naagen tydtit siiden, ieg wor hooss ether, gaff ieg tilkiende then store besuering, almoen her paa henger met thenne offuerførdsell, oc saa att¹⁾ holde met øll oc mad alle, som tilkommer met kon. ethers, Jens Truedssens, amiraels oc andre befa[n]n pas-bordt 1), oc ther for begierindis, attj wille for G. ansee thenne fattige almoes leylighet att maatte nett for borgeleyer²⁾); thesligest att wij ha wnderholdett aff thæ drauanter, som w, huor paa j gaffue meg gode suar, thess wære Gud ethers løn. Saa haffue wij end nu j rott aff samme drauanter att wnderholde, thesligest thæ andre holde till senge, huor om ieg haffuer thallett met Jøren Seestedt³⁾) oc samme besue- ring foreholdett, ther hoos begierett att maatte wære for- schonett for samme tyngde oc saa sagdt, huad j tilforn haffue giiffuett meg for suar. Ther till siiger hand att haffue ringe prouiane j forraadt, met mere anden be- sked, men paa thet siidste suarede att wille paa mandag wære hooss ether ther om wiidere thale etc. 2). Saa ær ieg end nu begierindis, attj wille for Gudz skyld betencke thenne fattige almoes leylighet; thet ær them hartt att schulle wnderholde kongens huss, ther till met stor sølff schatt att giiffue. Waare icke mere end thenne fergiested att holde wed liige, som ær en offuermaade stor schatt, tha waare thet aldels nock, oc borgierne drage oc en partt aff byend 3). Her kommer heller inthet till torgiett wden en arm ting. Kiere her Mogens, j wille nu giøre thet beste her wttj, som j alltyd giøre, oc icke hooss Jørgen Seested lade mercke thenne myn schriiffuelse;

¹⁾ *Et stort Hjørne af Brevet mangler.*

²⁾ *Jvfr. ovfr. Brevet af 25. Oktbr., Nr. 600.*

³⁾ *Lensmand paa Krogen.*

ieg wille gierne holde huer mand till wen. Kand ieg oc icke forholde ether, atth wy haffue fiire reyser giortt tilføring her aff Helsingjør mett øll oc brød till kriigis folckett j Halland oc løbett aff en haffn j en anden ther met. Thæ tuo reyser bekomme wy en ringe betaling, men thæ tuo siidste reyser gaff kong^e matts. raad oss thøris bekiendelse breff till Jøren Seested at schulle betale, thesligest oc offueranttuordet hanom kong^e matts. breff att schulle betale oss met korn etc.; tha suarer hand att icke haffue korn att afflade, will oc thale met ether ther om. Bedendis ther for gierne, attj wille hielpe till, att thæ maatte bliiffue betald. Jeg torff icke en anden tyd ellers wnderstaa meg att wdkreffue saadantt aff them, om behoff giøris. Jeg will her met haffue ether Gudtt aldmect^e befallindis oc alltyd findis ethers willige oc wsparde tienere. Ex Helsingjør then 1. decembris aar 1565.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdig oc strenge ritther her Magnus Gylldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stattholder paa Kiøbenhaffn, mijn gunstige herre og synderlige guode wen, wenligen tilhande.

Henrick Monssen.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Pasbordt. 2) Sestede. 3) Boriiger drag af bii.

609.

Nørre Snede, 6. December 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende de svenske Herremænd, der sidder fangne paa Kalundborg Slot, til Aalborghus, Odensegaard og eventuelt til Riberhus.

T. o. a. L. 8, 446 b. — Tr.: K. Br.

Vinstrup, 8. December 1565.

Bjørn Andersen Bjørn til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne om et Laan mod Pant i hans Gods til Betaling af det tidligere af denne paa Klavs Rosenkrantz's Vegne ydede Laan. Om Gjord Kyrnings Handel.

Minn ganntske wennliigh helsenn nw och altiid forsenndt medtt Wor Herre. Kierre her Magnus Gyldennstierne, gannske gode wenn, tacker iegh eder høgeliigenn och giernne for megitt gott och will thett aff minn ringe formuge ganntz giernne forskyldede. Kiere her Mogens, som eder welfortennccker, att y lonthe megh ett halfft tusind daller paa Claus Rosennkrantzis wegne, saa haffuer iegh well nw hørtt (this wer), att Jennis Truidsen¹⁾ paa kon. matt^s wegne skal anname allt hans godz, och gaar thet nw saa till, att huem ther fal[der]²⁾, then staar aldriigh op. Saa willde iegh nødigtt were [wdj] theris gielddt och beder eder ther fore gantz wennligen och giernne, [attj] wilde well giøre och wndsette megh medtt ett halfft tusind daller thennom ther medt att betalle. Och ther som thet ware mueligtt, att iegh maathe bekomme thett anditt halffue tusind ther till, will iegh giiffue eder ther renthe aff och aarliigen leuere eder for^{ne} renthe pendinge anthen y Danmarck eller y lanthe Holsten paa huad sted y megh forleggindis worder, eller och iegh will sette eder aff mitt godz y foruaringh, huad helder y wille haffue thett wtj wnder pantt eller och slett hen y pantt, och skall iegh (med Gudz hielp) holde eder thett aldelis skade løß. Kiere her Mogens, huor iegh wedtt att giøre nogitt, y kand were thientt medtt, skall y (saa santt megh Gudtt hielpe) finde megh saa willigh som nogen eders dagliig

¹⁾ *Jens Truidsen Ulfstand; se kgl. Miss. til denne af 22. Juli og 26. Juli 1565 i K. Brb.*

²⁾ *Hul i Papiret.*

thienger. Sambledis haffuer iegh beffalidtt thenne breff-
uifser, min thienger Michill Perßenn, att thale baade met
eder och Per Fris om Giord Kiørnings¹⁾ handell; nar y
foer forfarid min meningh aff hanom, att y tha wilde
lade thet bestille, epther som hand Per Fris forsiger, tha
forseer iegh megh, att thet skall gaa rett fore segh, nar
Gud will, iegh kommer y landitt egienn. Kierre her Mo-
gens (medtt faa ord), y skall altiid finnde megh for eders
egen, och will her medtt till siell och liiff haffue eder
Gudtt almegtiste euinndeliigh beffalidtt. Aff Winstrup anno
mdlxv thenn 8. decembriis.

Biørnn Andersenn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welbyrdiigh mannd oc strenge ridder her Mag-
nus Gyldenstjerne tiill Stiernholm, konn. matt^s statholder
paa Kiøpnehaffn slott, min gantze gode wenn, wenligen
tilskriffuitt.

Anamet 15. dec. Biørn Anderssen.

611.

Helsingør, 9. December 1565.

Henrik Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

*Han takker, fordi Byen er blevet forskaanet for Drabanterne, og giver
Oplysninger om forskellige Skibe, deres Last, Prisen paa deres Varer og
deres Bestemmelsessteder. Han beder om, at Borgerne maa faa betalt deres
Leverancer til Hæren af Øl og Brød.*

Kiere her Mogens, gunstige herre oc synderlige gode
wen, tackendis ether for alle welgierningers beuysning,
oc saa attj nu wille haffue inseendtt j thenne fattige al-
moes saeg met thisse drauanther, thæ bleffue forschonett
for, huilcket oc allt andett Gudtt aldmechtiste wære ethers
løn etc.

¹⁾ Gjord Kyrning til Møllerup.

Kiere her Mogens, ær j dag indkommen eth schiib, haffuer hiemme j Andorpen, haffuer wærett j Marstrandz haffn oc ther soldtt sytt saltt till Aruid Olssen, huer stor lest for xxij daller, oc tagett norsk syld aff hanom j betaling, lesten for xxv daler etc., oc nu ær begierindis att seyle paa Naruen, haffuer allehaande dyrebar gottz inde, som thette sedell jnneholder, her indeluchtt ær, oc samme schiib haffuer wærett en reyse j thette aar till Naruen met Anders Lørckis¹⁾ pasbreff, hanom giiffuett aff kong^e matt., huilchet ieg anammede till meg, ther hand kom till bage igen etc. Nu haffuer hand end eth Anders Lørckis pasbreff, kong^e matts. haffuer giiffuet hanom, oc wille ther paa wære fortoldett att passere paa Naruen, som forskreffuitt etc., tha effther kong^e matts. schriifftliige befalning²⁾, Knud schriiffuer anttuordet meg, hans matt. att wære kommen j forfaring att wære foruentindis schiib fran Andorpen, haffuindis klæde inde, befallindis att ieg icke schulle lade them passere egenom, før ieg thet hagde giiffue ether, hans m. staldttholder (!), oc renthemesteren tilkiende etc.,

huor fore ieg haffuer met beste lempe foreholdet schipperne (!) oc hans kiøbmend, att ieg haffuer bekommett kong^e matts. befalning, nu hans m. reysde aff landett, att schulle engen schiib lade passere østuertt, før ieg haffuer forspurdtt meg hooss hans m. stadttholder paa Kiøbnehaffn, oc ther for gaff them mitt sambtøcke att løbe schiibett ind for Reffshalen att foruare thet etc. oc saa tage besked aff ether oc giiffue seg hyd att fortolde, effther som hans forpflichtelse, hand her paa tolden indlagdtt haffuer. Ther offuer hans kiøbmand (som haffuer liggett her stedse offuer iij maaneder oc foruacthet samme schiib) ær bleffuen wred oc kast thet pasbord att bordet for meg,

¹⁾ *Andreas Lorichs, Diplomat.*

²⁾ *Jufr. Brevet af 1. Decbr. ovfr. Nr. 608.*

siigendis, thet haffuer kostett hanom offuer ij^c daler; maatte hand icke nyde thet gott att, tha laa thet ther, thet hagde kostett hanom nock, met flere ord etc.,

huor till ieg møtte hanom paa halffueyen oc sagde, ieg hagde att rette meg effther kong^e matts. befalning oc icke effther Anders Lørckis. Saa kunde j nu her aff forfare, huor thet siider sammens. Jeg haffuer j sommers bekommett kong^e matts. schriiffuelse att lade Anders Lørck passere met iiij schiib paa Naruen, oc forfarer, att huilche fremmede som schulle kiøbe fremdelis hans passbreffue paa Naruen, schulle oc bethalle them, oc then fremmede mand tencker, att then penning kommer kong^e matt. till beste etc.

Then schipper haffuer inde iiij packer engelst, ther till met fløyell oc sayen met andre ware, huor paa hand maatte giiffue meg eth sedell oc sette kiøbett paa huert besynderligen, huor aff ieg sender eter copie oc ther wnder schreffuitt, huad hand setter st^e engelst for aff huer packe.

Ieg wille icke betro hanom till thenne myn schriiffuelse att føre ether, paa thet hand schulle foruendet ether fran haande, men hand kommer met eth andett sedell, saa j nu wyde ald bescheed her om etc.

Item thenne schipper Iacob Iacobssen ær kommen fran Amsterdam, haffuer inde lxxxiiij lester saltt oc xxij lester syld inde oc ij smaa packer klæde, wille till Danske, oc efftherthy hand haffuer saltt inde, torff ieg icke lade hanom passere, men bewilgett hanom att løbe ind for Reffshalen att beuare schiib oc gottz oc saa wnderuyst hanom samme mening, som forskreffuitt staar, oc giiffued samme beskedtt etc.

Item ær en fattig schipper met thenne, haffuer møst sytt schiib paa Nydingen, wor ladtt met saltt, syld, klæde packer, rusyner oc andre ware, haffuer aff tolderens j Norgie pasbreff oc saa nagen beuyss, att thæ haffue

bekommett aff hanom eth ancker mett eth st^e segll, wille gjerne haffue betaling ther for, oc ær stoer almøsse att hielpe hanom till beste etc.

Kiere her Mogens, met then Androps mand kand mand nu handle met oc besee hans lagen oc siiden forfare wttj hans sedell, huad kiøb thee ær paa, om kand wære kong^e matts. till gaffns. Ther som thæ ære gode, schall hand wære haard att handle met oc icke gjerne møstett etc.

Kiere her Mogens, om thenne betaling, som borgerne schulle haffue for øll oc brød, førddt till kong^e matts. feltleyer, bedendis, j wille hielpe oss met ethers befallingis breff till Frantz schriiffuer¹⁾ att betalle met korn aff Draxholm, tha wille wy thet lade hentheth. I wille betencke thenne fattige byes oc almoes beste, wy wille gjerne forskyldet oc findis ethers willige tienere aff formuen. Gudtt aldmectiste wære altyd met ether. Ex Helsingjør met hast then ix. decembris aar etc. mdlxv.

Henrick Moenssen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig oc strenge ritther her Magnus Gylldenstiern till Stiernholm, kong^e matts. forordende stattholder paa Kiøbenhaffn, mijn gunstige herre oc synderlige guode wen, wenligen tilschreffuet.

612.

London, 10. December 1565.

John Foxall til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at han har skaffet 15 større Stkr. Skyts (10 Slanger og 5 Falkonetter) med 20 Mand til Betjening. De vil med Fragt og Løn koste ham over 2000 Dlr., og han beder om at faa Pengene betalt ved Modtagelsen. Han har givet Luder Surbeck Maalene paa dem, saa at der kan laves Styklader til dem. Han lader lave 40 Kugler til hvert Stykke Skyts og sender dem i Marts. Nogle af hans Landsmænd, der er Kongen af Danmark mindre venligt sindet, har faaet Kaperbreve af Kongen af Sverrig

¹⁾ *Frans Lavridsen, Foged paa Dragsholm.*

og har besluttet at sejle dels til Island, dels til Norge, hvilket vil være til Skade for Kongen af Danmark, hvis der ikke skrives til Dronningen af England, der er begge Konger lige gunstigt stemt. Foxall vil for sin Part gøre sig Umage for at hindre deres Forsøg.

Jllustrissime vir, vt et officio meo in regiam maiestatem satisfacerem et promissam ei fidem meam exoluerem, hijs literis tuo honori significo, me quindecim bellica tormenta maiora ¹⁾, videlicet colubrina ²⁾ decem, sacra ³⁾ quinque præparasse, quæ sequentis februarij vltimo hinc efferentur, vt recta in fretum vestrum deferantur vna cum tormentarijs ⁴⁾, qui eadem displodant, viginti, qui suam operam regiæ maiestati addixerunt. Quæ quidem tormenta vna cum vectura et hominum stipendio hic mihi constabunt duobus ad minimum dalerorum milibus, quamobrem apud tuum honorem suppliciter contendo, vt per te regia maiestas velit dinumerandam mihi pecuniam meam curare, quumprimum ad littus vestrum appulerint et uobis tradita fuerint. Tradidi præterea Ludero Suerbecke mensuram longitudinis et crassiciej eorundem tormentorum, vt ligna dolentur, quibus statim post appulsum inserantur. Curaui etiam in singula tormenta glandes tormentarias quadraginta conficiendas. Quæ quidem tormenta cum suis tormentarijs et glandibus, si deus annuerit, mense Martio proximo ad vos deuehentur. Ad hæc pro singulari et eodem perpetuo regiæ maiestatis in me studio officij mei esse duxi eidem significare, quæ nonnulli ex nostratibus Anglis parum amice erga eam affecti moliuntur; literas enim mercatus seu reprisales ⁵⁾, vt vocant, a rege Suetiorum, ipsius hoste, impetrarunt, quibus freti decreuerunt in Jslandiam alij, alij in Noruegiam nauigare, et illius detrimento fiet, nisi anteuertatur missis ad serenissimam

¹⁾ *Større Skyts.*

²⁾ *Slanger.*

³⁾ *Formentlig Falkonetter, af Sacer, engl. Saker, en Slags Falke i England.*

⁴⁾ *Formentlig Folk til Betjening af Skytset.*

⁵⁾ *Eng.: Reprisals, Kaperbreve.*

reginam nostram literis, quam scio vtrique regi ex æquo fauere. Ego autem pro mea virili dabo operam, vt illorum conatui obsistatur. Hæc habui, quæ tuo honori aperirem, interim, vt hactenus cepisti, perge, quæso, mihi esse amicus, neque ego tuæ petitioni defuero. Tuam valetudinem et regiæ maiestatis victoriam diuinæ bonitati commendo. 10 decembris anno 1565.

Londini.

Tuo honori obsequentissimus

Johannes Foxall.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Amplissimo viro domino Magno Gildersterne, serenissimi Dacorum regis in Copenhauen præfecto.

613.

Silkeborg, 13. December 1565.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Tilførsel til Halmstad, om Feltskytset sammesteds, om Skibsredskab o. a. til Silvester Francke i Lübeck og om muligvis at lade denne benytte svenske Fanger som Arbejdskarle.

T. o. a. L. 8, 448 b. — Tr : K. Brb.

614.

København, 21. December 1565.

Mogens Gyldenstjerne til Peder Bille.

Da det Brød, som Bønderne skal bage til Flaaden, endnu ikke er fremkommet altsammen, skal Peder Bille paalægge de Bønder, som er i Restance hermed, snarest at fremsende det.

Wennlig helßenn forßenntt mett Gud. Kiere Peder, som thiig er beuiist, att thu nu nogenn forledenn thiid siidenn haffuer faaiid kong. magt. minn naadigisthe herriis breff¹⁾

¹⁾ Af 10. Sept. 1565, se K. Brb.

att skulle lade thiill siigge huer bonnde paa garßens lenn om j pund rug aff siitt lanndgiille att skulle lade malle oc bage brøiid aff oc yde heir paa Køffinhaffnn, saa er thett icke ennd nu alltt frem kommitt, som mig formercker, oc her er brøst for brøiid thiill konng. mags. skiiff. Bedendis thiig ther for, att thu strax lader thiill siigge thennom, som staar ther mett thiilbagge, att thij nu mett thett aller førsthe skiille thennom ther veiiddt, saa att thett nu mett thett aller førsthe frem kommer. Her mett thiig Gud beffallindis. Aff Køffinhaffns slott thennd 21. decembis (!) aar mdlxv.

Magnus rither
Gyllenstienn (!).

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdig mannd Peder Bilde thiill Suannholm, kong. mags. beffalnings(!) paa Roskilde gardtt, synn synnderlig goude ven, venligen thiill schreffuet.

Ikke egenh. Orig. i Peder Esgesen Billes Priv. Ark. i R. A.

615.

Ring Kloster, 24. December 1565.

Birgitte Gjõe til Mogens Gyldenstjerne.

Mødet angaaende Skiftet efter Gabriel Gyldenstjerne og hans Enke Fru Kirstine Friis skal afholdes i Viborg Helligtrekongersdag. Kongen er paa Skanderborg, hvortil Steffen Loitz er kommet. Johan Rantzau er død. Hun vil skrive ham nærmere til om de andre Ærender med Peder Friis.

Tr.: D. Mag. 3. R. III., S. 78 f. — G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjõe II, Nr. 157.

616.

Hoxø, 28. December 1565.

Daniel Rantzau til Mogens Gyldenstjerne.

Han er kommet tilbage til sine Knægte, men de lovede Penge er ikke kommet. Da Knægtene ikke har faaet Penge i 4—5 Uger og han derfor

ikke kan svare for, at de ikke tilføjer Befolkningen Skade, anmoder han Mogens Gyldenstjerne om med Brevskriveren at sende et Forskud paa 6—7000 Dlr.

Meine freuntliche vnd gudtwillige dienste zuuorn. Gestrenger vnd erenuhester, gunstiger vnd guter freundt. Jch kan hirmit euer g. vnuorbigencklich nicht vorhaltenn, wie das jch ahm vorgangenen Christage (alß ich mit Georgenn vonn Hollenn fast jn die drej wochen bej der kon. matt. meinem gnedigsten hern zu Nieburgk gewesen) alhir zu meinen knechten widderumb angekamen bin. Ob ich nuhn woll gehoffett, es solte der von her Jurgen Lucken geschenen zusage folge geschen vnd meinen kreigßleuten, wie billich, gelt, sie damit zuuerstrecken, zugekamen seyn, wie mich danne auch die kon. matt. selbst berichtett, das seine kon. matt. vor vhierzehen tagen beuhell gethan, das das gelt bestellet vnd vbergeschickett werden solte, so is doch vber verhoffen sollichs nicht geschen, vnd sein alle zusagen, derer doch oftmals vnd viele geschen, keine gehalten wordenn, vnd habe also meine kreigßleute, welche auch fast jn vhier oder funf wochen keinen heller bekamen, noch ahne gelt gefundenn. Darzu bleiben auch die zugesagten commissarien außenn, vnd in summa, es jst nergendts kein gelt vorhanden, vnd den armen kreigßleutenn wirdt auch nichts zugebrachtt. Nhun haben e. g. zuermeßenn, dieweile den armen kreigßleuten jn so langer zeit nicht geliehen jst wordenn, sie auch sonsten kein geldtt habenn, was vor vnwille, vnrrath vnnd widderwertigkeit daraus erwachßen vnd folgen wirth, das die knechte, die den noch vf die lenge hende vnd füße nicht freßen können, werden zugreifen vnd nhemen, dar es fur handen, vnd also die armen leute verderben; ob der kon. matt. darmit gedienett, will jch einem jdern zuerkennen gebenn. Ihm vhalles es auch geschen wurde, das etwan die knechte den armen leuten den bauren schaden vnd eingriff thun wurdenn, will ich

darjñne entschuldigett sein, vnd werth ein jder redelicher nicht mir, sondern den, die das gelt billig vorschaffen solten, de schuldt zumeßenn. Ich weiß schir nicht, was men von vns machen will, ob wir betteln sollen oder auch das landt gantz vorterbenn. Dieweile ich nhun nirgents kein gelt vfzubringen oder zubekamen weiß, jch mich auch der commissarien nicht zugetrosten, weilen sie solange außenn bleiben, darzu auch von her Jurgen Lucken die mirh vor vñier wochen zugesagt nichts bekame, alß ist hirmit meine freuntliche bitte, e. g. wollen mir ein sechß oder sieben tausent thaler bej zeigerm zukamenn laßenn vnd vberschickenn, darmit weiter schade, vnrrath vnd widderwirtigkeit vorhutet werden muge, vnd das den armen kreigßleuten also, bis solange die commissarien ankamen, ein wejnig vorgestreckt vnd geliehen werden muge. Darjhñne werden sich e. g. jñ betracht, das der kon. matt. zum hogestenn darahñne gelegen, vnbeschweret vnd gutdwillig bezeigen, vnd geschicht dar ahñne der konn. matt. zu gnedigstem gefallen, vnd ich bins wederumb zuuordienen willig vnd geneigtt. Thu ahne das, was euch lieb jst, vnd habe euch sollichs nicht konnen vorhalten. Datum zu Hoxø den 28ten decembris anno etc. 65.ten

Daniell Rantzow,
Obersther, ss.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen erenuhesten vnd erbar hern Magnuß Guldensterne rittern, kon. matt. zu Dennemarcken etc. stadthaltern vnd reichßrath, erbgeseßen zu Sternholm, meinem gunstigen gutenn freunde.

Anamet ffra Danyel Rantzou ten 2. dag ianvarij anno 65(l).

Tr. i Udt. i H. Rørdam: Histor. Kildeskr. 2. R. I, S. 700.

RETTELSER OG TILFØJELSER.

S. 132 Nr. 133: Det er muligt, at Dateringen af dette Brev er foretaget paa samme Maade som sket i det foregaaende og de efterfølgende kgl. Missiver, nemlig saaledes at Aaret er regnet fra Juleaften. I saa Fald skal Brevet dateres 28. December 1559. Denne Mulighed synes at bestyrkes ved Omtalen af de 90 Daler i Efterskriften, idet det samme Beløb allerede omtales som omtrent opbrugt i Brevet af 10. September 1559 (I, Nr. 507), medens Dr. Maior i sit Brev af 1. Marts 1560 (II, Nr. 21) omtaler, at han har faaet tilsendt andre 50 Daler.

S. 182 Nr. 177: Under Dateringen tilføjes: *Sten Eriksson Leijonhufvud til Mogens Gyldenstjerne.*

S. 295 Nr. 261: I Tekstens L. 4 rettes j^x til j^x.

S. 686 Nr. 568: Jeg er senere blevet gjort opmærksom paa, at Dateringen af dette Brev [15. Aug. (?) 1565] næppe er rigtig. Mellem Indholdet af dette Brev og Mogens Gyldenstjernes Brev af 7. Aug. 1565 (Nr. 566) til Birgitte Gøje er der nemlig saa stor Overensstemmelse, at det kan betragtes som sikkert, at det er Brevet Nr. 568, som han sender til Birgitte Gøje med sit Brev af 7. Aug., og ikke, som angivet S. 685 Note 4, Brevet af [2. Aug. 1565] Nr. 565. Brevets Datering maa altsaa falde mellem 8. Juni, da Else endnu ikke var paa Ø Kloster, og 7. Aug., da han sender det til Birgitte Gøje, og Vor Frue Dag kan da ikke være Assumptio Mariæ, 15. Aug., men maa være Visitatio Mariæ, 2. Juli. Dateringen af Brevet Nr. 568 maa derfor rettes til [2. Juli 1565].

S. 761 Nr. 616. Af Modtagelsesdagen 5. Jan. 1565 fremgaar det, at Aaret ved Brevets Datering maa være regnet fra Juleaften. Dermed passer, at det i Brevet (Tekstens L. 6) nævnes, at Daniel Rantzau har besøgt Kongen i Nyborg, idet Kongen i 1564 var i Nyborg fra 4. Novbr. til 29. Dec., medens han i Novbr. 1565 var i København og saa rejste over Fyen til Jylland, hvor han var fra 7. Decbr. til efter Nytaar. Brevets Datum maa derefter blive: 28. Decbr. 1564.

